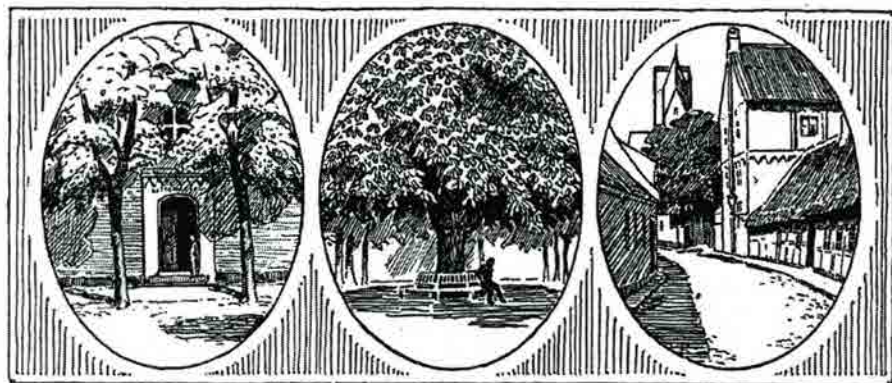

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET.

Bind 3

1935-1950

(pause 1939-1945 og 1946-1948)

Bind 3

Sidenumrene refererer til de trykte blade –
IKKE til sidenummereringen ved digitaliseringen.

Blad nr.	År – måned	Side
1	1935 – Juni	1
2	1935 – Oktober	13
3	1935 – November	25
4	1935 – December	37
5	1936 – Juni	49
6	1936 – November	61
7	1936 – December	73
8	1937 – Juli	85
9	1937 – September	98
10	1937 – December	109
11	1937 – Nytårsaften	121
12	1938 – August	133
13	1938 – Oktober	145
14	1938 – December	157
15	1938 – Nytårsaften	169
16	1945 – Juli	181
17	1945 – December	201
18	1948 – Oktober	211
19	1949 – Maj	225
20	1949 – Oktober	239
21	1949 – December	249
22	1950 – Juli	261
23	1930 – Oktober	273
24	1950 – December	281

I 10-års perioden 1939-48 udkom kun to blade (i 1945).

RIPENSER-BLADET

Medlemsblad for Ripenser-Samfundet

Redigeret af K. H. Rosenstand

20. til 34. Aargang 1935-50

3. Bind

Ripenser-Samfundet
Arkivet

Udgivet af Ripenser-Samfundet
Trykt i Ribe Bogtrykkeri . Ribe

Indholdsfortegnelse

Ribe Katedralskole

	Side
E. Askgaard: Personalhistorie om Ribe-Studenter	14
Roger Nielsen: Ribe Katedralskole som Turistattraktion.....	15
Ribe Katedralskole	59
E. Lund: Nordens Dag paa Ribe Katedralskole.....	62
K. H. R.: Naar Ribe Katedralskoles Disciple forlystede sig for 3-400 Aar siden	118
Thorup: Af Ribe Katedralskoles Historie.....	127; 178
Erindrer De?	131
Dr. theol. Bjørn Kornerup skal skrive Ribe Katedralskoles Historie.....	136
K. H. R.: Ribe Katedralskole og dens Stifter.....	182
De gav deres Liv for Danmark.....	189
In memoriam:	
Sv. Norrild: P. Sch. Thyssen.....	189
H. Jørgensen: Jens Thue Jensen; Helge Brock Iversen.....	190
Obdrup: Lektor A. S. Ibsen	192
K. H. R.: Lidt om den gamle Skolekantate.....	194
K. H. R.: Fra Ribe Katedralskoles 800 Aars Fest.....	203
Knud Foghs Tale ved Afsløringen af Mindetavlen.....	206
Rektor Jørgensen: Translokationstale 1948.....	214
K. H. R.: Ribe Katedralskoles Velgører (Nis Nissen til Spøttrup).....	218
K. H. R.: Ribe Katedralskoles Aarsfest 1949.....	240
K. H. R.: Müller-Minder paa Ribe Katedralskole.....	264
Han glemte ikke sin gamle Skole (Hilsen fra Pastor emer. C. P. Clausen).....	266
E. Askgaard: Ribe Domkirkes Ruder og Katedralskolens Disciple.....	282

Litteris et artibus

11; 22; 47; 55; 65; 107; 142; 151; 167; 185; 222; 236; 258; 270; 277.	
E. Askgaard: Engelsk Marionet-Teater besøger Ribe Katedralskole.....	276

Skolens Lærere

Knud Fogh: Lektor V. Bech.....	73
K. H. R.: Gymnastiklærer Stockholm Simonsen.....	85
F. M. Bendtsen: Ved Lektor Bechs Død.....	90
E. Lund: Ordet er frit.....	93
K. H. R.: Lektor Tage Nørregård er død.....	109
K. H. R.: Lektor Reincke 70.....	110
Knud Fogh: Ordet er frit.....	114
Svend Norrild: Tage Nørregård	122
Lektor Nørregårds Bisættelse	125
K. H. R.: Lektor Amorsen fylder 80.....	145
K. H. R.: Rektor, Professor C. H. A. Bendtsen	197
K. H. R.: Rektorskiftet ved Ribe Katedralskole.....	213
K. H. R.: Lektor Amorsen	220
Rektor Jørgensen: Lektor A. M. Jensen.....	221
K. H. R.: Lektor H. Reincke	262

Nielsen gaar	93
En tro Tjener forlader Ribe Katedralskole.....	102
K. H. R.: Nielsen død	286

III

Hejmdal

	Side
laurids bjerrum: Heimdalsæsonen 1935.....	44
Poul-Erik G. Christensen: „Hejmdal“ 1937.....	135
Hejmdal 1938	173
„Hejmdal“ under Besættelsen	208
N. Grue-Sørensen: Hejmdal-Sæsonen 1947—48.....	222
Niels Grue-Sørensen: Heimdalsæsonen 1949—50.....	271

Ripenser-Samfundet

K. H. R.: 25 Aars Jubilæum i Ripenser-Samfundet 1937.....	78
Nytaarshilsen til R. S.s Medlemmer.....	121
Knud Fogh: Til Kammeraterne.....	181
Til alle gamle Elever fra Ribe Katedralskole.....	188
Til alle gamle Ribeelever!.....	209
Saa lægger vi ud igen!.....	212
Aarhus-Studenterne og R. S.....	224
Til Ripenser Samfundets Medlemmer!.....	225
Da vi genoplivede Ripenser-Samfundet.....	226
K. H. R.: Fra Ripenser Samfundet.....	243
Professor, Dr. phil. R. E. H. Rasmussen: Menneske og Fag (en Tale).....	250
K. H. R.: Fra Ripenser Samfundet.....	255
Anna Binzer: 3 Ribe Kvinder (Tale ved R. S.s Rusmodtagelse).....	258
Fra Ripenser Samfundet.....	268
Ripenser Samfundet	277; 278; 285;
Professor, Dr. med. Thornval: Rustale.....	283

Ripensere

R. P. Madsen: Anders Sørensen Vedel og den danske Historie.....	3
K. H. R.: En gammel Ribe-Borger	49
En Mindesten for Overlæge P. Nielsen.....	68
K. H. R.: Ribe Bys Æresborger 80 Aar.....	113
De 6 Brødre fra Ribe Midtmølle.....	126
K. H. R.: Redaktør Roger Nielsen 50 Aar.....	139
Ripenseren Jacob A. Riis mindes i New York.....	143
Købmand J. H. Quedens 70 Aar.....	154
Johs. Hvid som lovende Koncertgiver.....	160
Bankkasserer R. Vilandt	161
H. Chr. Larsen: Lidt om Hans Tausens Fødested og Mindesmærker.....	169
K. H. R.: Jacob A. Riis	229
K. H. R.: Otto Fridrich Müller.....	245

In memoriam

H. F. Feilberg: Lektor Vilh. Balslev.....	13
K. H. R.: Apoteker N. Lind.....	92
K. H. R.: Provst Simon Hansen.....	94
Grosserer Charles Ballin.....	97
H. F. Feilberg: Emma Reinsholm.....	133
K. H. R.: Emma Reinsholm	140
K. H. R.: Bankdirektør N. Bendixen.....	155
K. H. R.: Arne Finsen	208
Knud Fogh: Franz v. Jessen.....	234
Knud Fogh: Christian Dethlefsen.....	263

IV

Ribe og Omegn

	Side
K. H. R.: Dronning Dagmars Minde i Czekoslovakiet.....	1
K. H. R.: Det gamle Ribe Apotek.....	18
K. H. R.: En Pavebulle fra Bonifatius VIII.....	23
K. H. R.: Et Ribe-Frimærke	25
K. H. R.: „Snagdal“ i Ribe.....	26
K. H. R.: Smuk Nyerhvervelse paa Ribe Stiftsmuseum.....	28
K. H. R.: Raadhus og Bøddeli.....	29
Dr. Max Henius og Ribe.....	30
Rektor Thorup: Historiske Efterretninger om Riberhus... 31; 37; 69; 80; 103; 115	
N. M. Kromann: Bidrag til Skolevæsenets Historie i Ribe i Midten af det 18. Aarh.	50
K. H. R.: „Ribe“ i Portland U. S. A.	52
H. K. Kristensen: Nogle Tilføjelser til de Ribe Hekses Saga.....	57
K. H. R.: Ribe som Danmarks Salzburg.....	59; 66
Ribe og Reformationen	61
K. H. R.: Et 25 Aars Stormflodsminde i Ribe.....	75
Da Ribe fejrede 300 Aars Reformationsjubilæum i 1836.....	79
K. H. R.: 70'ernes Ribe set med Kunstnerøjne.....	99
K. H. R.: Ribe Domkirkes Orgel i historisk Belysning.....	111
K. H. R.: Den snart hundredeaarige Fold paa Ribe Holme.....	123
K. H. R.: Ribe Bys Historiker, Peder Terpager.....	137
En gammel Ribe Forretning overgaar fra Fader til Søn.....	146
Gammel Ripensers Gave til Stiftsmuseet.....	147
N. M. Kromann: Almueskolens Tilstand i Ribe 1784.....	147
K. H. R.: Lidt om Ribe-Sangen.....	148
K. H. R.: Af Dagmarbroens Saga.....	152
K. H. R.: Det røde Riber Taarn.....	158
K. H. R.: Toldbod i Ribe i 300 Aar.....	163
K. H. R.: Det mærkelige Mirakel paa Mellemdammen.....	165
Termansens Boghandel 125 Aar.....	167
K. H. R.: Om Jyllands ældste Boglade.....	174
En Ribe Stue paa Hotel Dagmar.....	176
K. H. R.: Af en Tepottes romantiske Historie.....	177
Knud Fogh: Igen i Ribe!.....	201
Stephan Ussing: Bolden. Et Barndomsminde.....	242
Stephan Ussing: Et Ribe Juleminde.....	256

Noter

12; 24; 36; 48; 60; 71; 84; 95; 96; 108; 126; 132; 144; 156; 168; 180; 199; 210; 215;
237; 248; 259; 272; 279; 288.

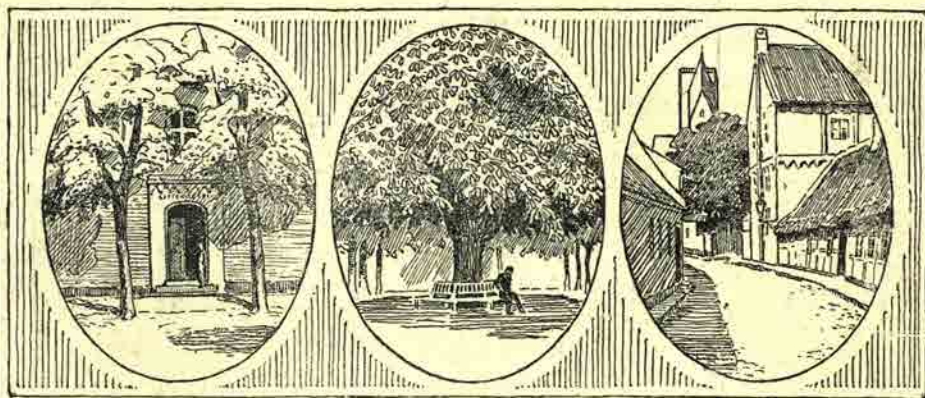
Anmeldte Bøger

42; 68 („Jul i Vestjylland“); 87 (Peter Adlers Breve til P. V. Jacobsen); 98 (Ribe
Bys Historie 1730—1820); 162 (Et Julehefte for gamle Ripensere).

Varia

A. Finsen: Solhverv og Jul paa Island.....	43
K. L. Aastrup: En stiltfærdig Buket.....	45
K. L. Aastrup: Bladlus	53
Roger Nielsen: Danmarks Deltagelse i Verdensudstillingen i New York.....	157
Dethlefsen: De graa Øjne.....	274

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 1

Juni 1935

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdøms hjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

^A/_S RIBE JERNSTØBERI

SKOLEBØGER I STORT UDVALG

Skolemateriel

Foto-Udsalg Kontorartikler
Guldfyldepenne

Chr. F. Termansens Boghandel
ved Aage Jørgensen

Telefon 114

RIBE

Grundlagt 1813

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

(Ny Vært)

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—11.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

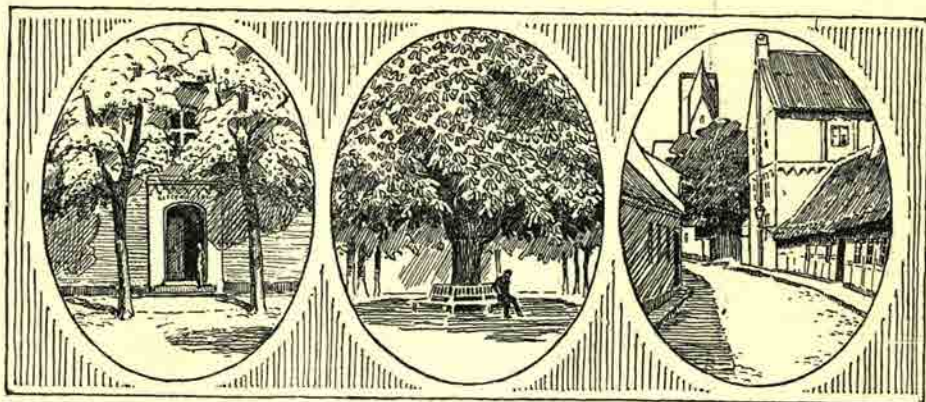
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 1

Juni 1935

3. Bind

Dronning Dagnars Minde i Czekoslovakiet.

Faar Ribe et Dagnar-Museum?

En danskinteresseret czekisk Forfatter, M. Sukennikow, har samlet Materiale fra alle Europas Lande til et videnskabeligt Værk om Dronning Dagnar.

Som bekendt var Dagnar en bøhmisk Prinsesse, Datter af Kong Ottokar den 1. og Dronning Adela, og man har for nylig frilagte Ruinerne af det Palads, hvor hun efter de Lærdes Mening er født. Den blide danske Dronnings Barndom formede sig iøvrigt ret dramatisk, idet Faderen forskød sin Hustru, der med Dragomir og de andre Børn søgte Tilflugt hos sin Broder, Markgrev Diderik af Meissen.

Det er lykkedes Forfatteren at fremskaffe et stort Materiale af Bøger, Billeder, Noder og Pjecer vedrørende Dronning Dagnar og

hendes Slægt. Ikke mindst fra Danmark og specielt fra Ribe er Billedmaterialet stort.

Det omfattende Materiale er samlet til en Dronning-Dagnar Mindeudstilling i Nationalmuseets Pantheon Sal i Prag, der udførligt omtales i den czekoslovakiske Presse. Alene den danske Afdeling rummer flere Hundrede Genstande, der alle er Minder om Dronning Dagnar, bl. a. en Kopi af det berømte Dagnar-kors, der fandtes i Graven i Ringsted. Originalen findes paa det danske Nationalmuseum. Af Dronning Dagnars Statue er der alene 20 forskellige Gengivelser paa Udstillingen, ligesom der findes et rigt Udvalg af Billeder fra Ribe.

Der er ført Forhandlinger mellem Nationalmuseerne i Prag og København om en Udstilling i Danmark i 1936.

Forfatteren M. Sukennikow har imidlertid samlet Dubletter af sin righoldige Samling Dagmar minder, og han har udkastet den udmærkede Idé, at disse flere Hundrede Genstande for Fremtiden opbevares i et Dagmarværelse i Ribe, paa Raadhuset eller Museet.

K. H. R.

Fra Ripenser Samfundet

Ripenser-Samfundet affholdt ordinær Generalforsamling Onsdag den 22. Maj 1935 paa »Ny Rosenborg« i København.

Til Dirigent valgtes Inspektør under Banktilsynet *H. Brorson-Christensen*.

Formanden, Læge *K. Fogh*, bød Velkommen og mindedes de Medlemmer, der siden sidste Generalforsamling var afgaaet ved Døden: Toldassistent *Christiansen*, Ribe, Sparekassedirektør *Tuxen*, Ribe, cand. mag. *Frode Stensig*, Horsens, Læge *P. Bichel*, Rynkeby, og Pastor *Vibæk*, Taarnby.

Formanden aflagde derpaa Beretning om Samfundets Virksomhed, der væsentligst havde bestaaet i Udgivelse af Medlemsbladet. Der var stadig udsendt 4 Numre af Bladet om Aaret.

Kassereren, Sekretær cand. jur. *Schøn*, forelagde de reviderede Regnskaber for Samfundet og Understøttelsesfonden. Foreningens Status var noget bedre paa Grund af, at Udgifterne var gaaet ned, da der i det sidste Regnskabsaar ikke var afholdt nogen Rusfest. Regnskaberne godkendtes, og der meddeltes Decharge.

Man gik derefter over til Valgene. Formanden og Bestyrelsesmedlemmerne genvalgtes. Til Suppleant nyvalgtes Læge *G. Hübschmann*. Til Revisorer genvalgtes Overretssagfører *S. C. Juhl* og nyvalgtes Inspektør *Ib Windfeld*.

Formanden motiverede Bestyrelsens Forslag om indtil videre at indskrænke Samfundets Virksomhed til Udsendelse af Medlemsbladet og Administration af Understøttelsesfonden, og udtalte, at det var med Beklagelse, at Bestyrelsen havde set sig nødsaget til at fremsætte et saadant Forslag, men det havde i de sidste Aar været forbundet med overmaade store Vanskeligheder at samle Medlemmerne til Festerne. Saafremt man ikke vilde gaa til en Ophævelse af Foreningen, var der næppe andet at gøre end indtil videre at se bort fra Afholdelse af de aarlige Fester, hvilket dog naturligvis ikke skulde være til Hinder for, at man, naar en særlig Anledning frembød sig, indbød til Fest.

Bestyrelsens Forslag gav ikke Anledning til Diskussion og vedtoges.

Under »Mulige andre Forslag« behandlede nogle Forslag i Forbindelse med Udsendelsen af Medlemsbladet.

Henved Kl. 9,30 hævdedes Generalforsamlingen.

F. S.

Anders Sørensen Vedel

og

Den Danske Historie.

— Af Bibliotekar ved Ribe Katedralskole R. P. Madsen. —

Det 16. Aarhundrede med sine stærkt indgribende Aandsstrømme, Reformation og Renaissance, har hos os skabt en Skikkelse, der overmaade smukt og med afgjort dansk Præg forener, hvad disse udefra kommende Retninger formaaede at give. Om nu end Vedel som Kirkens Mand indtager en ingenlunde ubetydelig Stilling — der findes gode Vidnesbyrd om ham baade som Slotsprædikant og som Kannik i Ribe — staar han dog for Almenheden nærmest som Historikeren, og som saadan er det, han i denne Artikel interesserer os.

Vil man da prøve at forstaa, hvor dragende en Magt der i Historien fulgte Vedel gennem hele Livet, er det særdeles værdifuldt, om man i sin Undersøgelse kan komme helt tilbage til de tidlige Ungdomsaars Paavirkninger. Det viser sig i dette Tilfælde muligt. Jeg skal nævne to Forhold:

Da Vedel, som var født 1542 i Vejle, ikke — saaledes som Galthen i sin Bog (pag. 210) fejlagtig angiver det — i Ribe, 15 Aar gammel i 1557 overflyttedes til Ribe Skole, optoges han i Huset hos en Slægting, Grundet, og kom derved under en Indflydelse, der nødvendigvis maa have virket stærkt paa hans modtagelige Sind. Thi hvilken Række af betydelige Personligheder mødte der ham ikke!

For større Overskueligheds Skyld hidsetter vi dem i følgende Opstilling:

Biskopper:

Hans Tavsens 1541—61.
Poul Madsen 1561—69.
(derefter Sjællands Biskop).
Hans Laugesen 1569—94.
P. J. Hegelund 1595—1614.

Sognepræster ved Domkirken:

Laurids Nielsen 1546—54
(derefter Biskop i Aalborg).
Grundet 1554—65.
Jacob Madsen Vejle 1567—88
(derefter Biskop i Odense).
P. J. Hegelund 1588—95.

Sognepræster ved St. Catharinæ Kirke:

Jacob Sørensen 1557—80.
Laurids Ægidius 1580—96.

Rektorer:

Grundet 1542—50.
Jacob Sørensen 1550—57.
Hans Thomsen 1557—61.
Laurids Ægidius 1561—65.
Jacob Madsen Vejle 1565—67.
Laurids Ægidius (2den Gang)
1567—69.
P. J. Hegelund 1569—80.
Ægidius Lauridsen 1596—1605.

Lige over for Grundets Bolig »Snagdal« laa Bispegaarden, hvor Hans Tausen endnu residerede, og hvad *han* betød, kan man læse i Poul Helgesens Skibykrønike eller Vedels senere omtalte Bog pag. 172; naar Vedel med Grundet, der var Rektor 1542—50 og Sognepræst ved Domkirken 1554—65, gik over Gaden i Besøg hos Biskoppen, vilde han træffe den ripensiske Raadmandssøn, Magister og Læsemester ved Domkirken, den senere Biskop Hans Laugesen, »lærd, velhavende, anset«, gift med Tausens Datter Dorthæa (Vedel blev senere Laugesens Svigersøn). Hvem skulde vel bedre end Tausen kunne fortælle Gymnasiasten om Reformation, Luther, Melanchton og den store Verden i Wittenberg? Skulde Talen mon ikke nok nu og da falde paa de to Ribe-Børn: Peder Palladius, Biskop i København, og Broderen Niels, Biskop i Lund? Eller glemte man Grundets Formand, Ripenseren Laurids Nielsen — en »human, dannet og lærd Mand, knyttet til Grundet ved et ubrødeligt Venskabs Baand«, som Vedel skriver i sin Bog pag. 149, og fra 1554 Biskop i Aalborg? En Søn af ham blev Vedels gode Ven, den kendte latinske Digter Amerinus, Medicus i Ribe, gift med en Datter af Borgmestersonnen, Rektor i Ribe 1565—67, Sognepræst ved Domkirken 1567—88, Biskop i Odense Jacob Madsen Vejle, »den i største Fromhed, Lærdom og Aandsdannelse fremragende Mand« (Vedel om Grundet pag. 139), hvem Vedel tilegnede sin Bog.

Ofte gjaldt Turen Præstegade, hvor den gamle Jens Viborg boede; han havde været Kantsler hos den sidste katolske Biskop i Ribe, Iver Munk, og laante Vedel af sit gode Bibliotek græske og latinske Historie-skrivere: Thucydid, Herodot, Plutarch, Livius (Optegnelser af Rektor Ægidius Lauridsen, Vedels Svigersøn; kirkehistoriske Samlinger Række 3, Bind 4 pag. 41); hvad kunde denne 60-aarige Mand, der fra Katolicismen var gaaet med over til Reformationen, ikke meddele den videbegærlige unge Historiker?

Gik Vedel ned i Puggaardsgade, traf han »sønden op til Taarnborg« en Kannikerresidens, der tilhørte Hans Svaning, kgl. Historiograf (død 1584). Han var — efter Vedel pag. 166 en »forstandig, alvorlig og i enhver Form af Lærdom fremragende Mand« ligesom alle andre Magister fra Wittenberg, hvor han i stærk Grad havde været under Melanchtons humanistisk-historiske Indflydelse. Vedel blev i første Ægteskab gift ved Svanings Datter Marine.

I Puggaard residerede som Rektor 1550—57 Jacob Sørensen, Grundets Efterfølger; han var ifølge Hegelunds Almanakoptegnelser, der er en vigtig Kilde til Ribes Historie, en retskaffen og omhyggelig Mand. Han efterfulgtes af den musikinteresserede Hans Thomsen (1557—61), Vedels Rektor, bekendt ogsaa som Salmedigter.

At alle disse velstuderede Magistre, Rektorer, Sognepræster, Læsemestre, Biskopper og kongelige Historiografer har haft deres Biblioteker i Orden, er der al Grund til at antage. Om Grundet og Jens Kantsler fortæller Vedel og Ægidius Lauridsen os det selv, ligesom vi ved, at Hans Svaning samlede meget Materiale til sin Danmarkshistorie. Ogsaa Skolens Bogsamling var allerede da ret anselig; i et kostbart gammelt Manuskript, »Ribe gamle Skolebog«, anlagt ca. 1590 (Kinch II, 196, 757) findes bl. a. en Katalog over Skolens Bøger; af særlig Interesse er den musikalske Afdeling med, desværre nu tabte, betydelige Værker i Folio, trykte i Byer som Basel, Venezia, Strasbourg, Antwerpen, Leipzig og Wittenberg. Ofte angives ogsaa, hvem der har ladet Værket anskaffe: Den gamle Kirkes Salmer, købt af Jacob

Sørensen; 4 Bøger Sange eller Motetter, Laurids Ægidius købte dem til Ribe Skole for 4 Joachimdaler; 5 mindre Musikbøger, indbundne i Pergament, for at skaane Skolens mere elegante Bøger, købte af Rektor P. Hegelund, anno 1575; 4 Messer af en Clemens (»ikke Pave«), trykte i Louvain, hvilke Magister Hans Thomesen Ripensis købte til Ribe Skoles Brug anno 1558; 6 Bøger Motetter: Dette Musikværk skaffede Hr. J. P. Grundet til Skolen. Hvad vilde vi ikke nu give

for at eje den kendte fynske Biskop Niels Jespersens Graduale; vi forbigaar ikke Callepini Lexicon, »som ved en Lænke er fæstnet til Katedret«. Bogen findes endnu paa Biblioteket, Lænken ligesaa (Afbildning i Ripenserbladet Oktober 1927).

Der mangler heller ikke ædle Givere. »Disse Bøger skænkede Hans Frandsen Ripensis forud til Ribe-Skole. Hans Frandsen var Professor i Medicin ved Universitetet i 23 Aar og Vedels og Tyge Brahes Ven, der skrev det danske Digt i Vedels Saxooversættelse og det latinske Vers i Tyge Brahes »om den nye Stjerne«.

Det andet Forhold af Betydning i Vedels Ribe-Tid er Grundets Personlighed. Der gemmes paa det kgl. Bibliotek en lille, latinsk Levnedsskil-

dring, forfattet af Vedel, om denne sjældne Ungdomsopdrager. Bogen er nu af allerstørste Sjældenhed og findes hverken paa Universitetsbiblioteket, i Karen Brahes i Odense eller i Ribe Skoles, hvorfor vi maa være afdøde Dr. Moth i Haderslev taknemmelige for ved sin Oversættelse i Vejle Amts Aarbøger 1926 at have gjort dette Arbejde tilgængeligt for os. Dr. Moth meddeler i et Forord, at da Biblioteket ikke udlaaner denne Bog, har han maattet foretage Oversættelsen efter en aldeles omhyggelig Afskrift, besørget af Pastor Kau.

Af Grundet giver Vedel et overmaade tiltalende Billede, der kunde tyde paa, at det maaske ikke stod slet saa daarligt til med Pædagogikken i de Dage, som vi efter Chr. Pedersen ellers maatte tro. »Ikke be-

høver jeg«, siger Vedel, »at søge Forskrifter eller Forbilleder hos andre til Karakterens Udvikling og Livets Førelser; ved sin Retfærdighed, Sandhedskærlighed, sine milde Formaninger, sin pligtopfyldende Iver har han skænket mig Gaver, der hver eneste Time er mig til stor Nytte. Ej heller var der nogen Fejl, han mere fordømte end Hovmod; han forstod den svære Kunst i Lykke og Modgang at bevare Herredømmet over sig selv, ogsaa hjulpen hertil af den gyldne Lære, der er fremsat af den viseste Filosof Plato; i sin Undervisningsmetode kunde han søge Raad hos den fine og aandfulde Digter Lucreius« (Vedel pag. 169). Derfor følte Vedel det ogsaa som en voldsom Sorg, da Grundet blev bortrevet af den uhyggelige Pest 1565. »Mit hele Væsen rantes af en knugende Kummer« (Vedel pag. 184).

Det var saaledes ingen ringe Student, der — for øvrigt sammen med Hegelund — i 1561 fulgte Hans Thomesen til København. Rektoren, der ønskede en større Virkekreds, ansattes ved Frue Kirke og »læste« ved Universitetet. Niels Hemmingsen ønskede ham til sin Efterfølger.

Som Hovmester for Tyge Brahe, med hvem der sluttedes et livsvarigt Venskab — Vidnesbyrd herom er et latinsk Brev 1599 til Vedel, trykt i Dänische Bibliotek 1739 III, 178 — kom Vedel til Wittenberg, studerede under Melanchtons Svigersøn, Historikeren Peucer, hvorefter han tog sin Magistergrad. I nogle Beretninger — trykte i Kirkehistoriske Samlinger Række 3 Bind 4 pag. 38 — fortæller Rektor Ægidius Lauridsen os om Begivenheden: Aar 1566 den 5. Marts udnævntes Rektor Laurids Ægidius til Magister og stod øverst blandt 38 fine, lærde Mænd, som med ham blev udnævnte, blandt hvilke var M. Anders Vedel«.

Efter tilendebragte Studier udnævntes den unge Vedel 1568 til Slotsprædikant i Hovedstaden og gjorde her god Fyldest; men parallelt hermed løber Historien, som der var ypperlig Lejlighed for ham til at pleje ved det fortrolige Venskab, han sluttede med Rigets førende Mænd, der havde dyb Interesse for denne Videnskab. Dette gælder først og fremmest den gamle Kantsler Johan Friis, hvem Vedel i sin »Ligprædiken over Johan Friis 1570« gav det Skudsmaal: »Han maatte saare vel lide alle dem, som kunde tale med ham om gamle Monumenter og fordums Historie«. Andre Medlemmer i denne Kreds var Peder Oxe, Christoffer Valkendorf, Arild Huitfeldt og Niels Kaas.

Det var her, den Tanke opstod at faa oversat Saxo Grammaticus, hvad allerede Chr. Pedersen, Udgiveren af den latinske Tekst (Paris 1514), havde arbejdet paa. Vedel, der af Natur var samvittighedsfuld og ængstelig over for store Opgaver, søgte først at undslaa sig, og ved Johan Friis' Død i 1570 mente han at være sluppet herfor; men den nye Kantsler Peder Oxe tog hurtigt Sagen op igen. To Aar (1573—75) brugte Vedel til Oversættelsen, der dog først blev trykt, efter at Tyge Brahe i et latinsk Digt havde opfordret Nationen til at hjælpe med til Fremskaffelse af Papir. Titelen paa den statelige Bog lyder:

Den Danske Krønike, som Saxo Grammaticus skrev, halvfjerde Hundrede Aar forleden: Nu først af Latinen udsat, flitteligen oversat og forbedret af Anders Sørensen Vedel. Anno MDLXXV.

At oversætte Saxo er ikke Hvermands Sag, og Vedel følte det kun alt for vel: Denne tunge og dybe Latin, klager han, »der skal megen Tid og Besindelse til, naar Saxo skal læses, om man vil ellers ret

forstaa hans Mening»; vil nogen kritisere, »da vil jeg gerne bede ham forsøge paa eet Blad, hvor venlig Saxo er at komme i Tale, og han skal blive mig en naadigere Dommer. Ofte er det ønsket at faa ham oversat, men ingen har fordristet sig til dette Arbeide; nogle har muligvis forsøgt det, men fornummet, at Saxo har Ben udi Næsen. Enten har man overløbet Krøniken og forkortet den, eller fortolket den, det er: sat ti Ord for eet (Vedels Fortale pag. 18).

Vedels Oversættelse stiller sig frit overfor Teksten; snart bruger han — skønt han lige har dadlet det hos andre — Tilføjelser, snart ogsaa Sammentrækninger og Udeladelser. Oldhistoriens Vers gengiver han i Prosa, og Saxos blomstrende Retorik er ganske forsvunden. Derimod hæver Værket sig ved sit kraftige, jævne og sunde Sprog højt over, hvad der tidligere forelaa af ikke-kirkelig Litteratur, og Vedel er bleven den danske Historieskrivnings Fader.

Til bedre Forstaaelse lader vi Teksterne selv tale og vælger et Stykke af 13de Bog, der — med en kort Bemærkning om Kong Niels' Søn Magnus, som 1127 holder Bryllup paa Riberhus — handler om Knud Lavards og Henriks Ordstrid:

A. Saxos latinske Tekst:

(Müller & Velschow's Udgave pag. 629).

Dimissa classe, nuptialia sacra apud urbem Ripam agi placuit. Illuc siquidem frequens navigiis portus oppido splendidam mercium varietatem importat. Ubi cum Canutus in veste Saxonica ceteris cultior progrediretur, Henricus, obfusis invidia oculis, alieni cultus splendorem ferre nequiens, orta inter ipsos altercatione, latus ejus adversum gladios ostro tutum fore negavit. Quem Canutus nihilo magis ovillis securum tergoribus respondit, lacessitum vestis suae fulgorem urbano rusticitatis opprobrio speciosius quam minis aut conviciis ultus. Itaque exprobratam sibi externi cultus aemulationem domestici cavillatione prosequi contentus extitit.

B. En nogenlunde ordret Oversættelse:

Efter at Flaaden var sendt bort, besluttede man, at der skulde holdes Bryllup i Ribe By. Thi Havnen, der er fuld af Skibe, fører til Byen en straalende Brogethed af Varer. Da nu Knud der, i saksisk Dragt, skred frem, mere elegant klædt end de andre, kunde Heurik, idet hans Øjne var tildækkede af Misundelse, ikke udholde Glansen fra andens Mands Dragt, og idet der opstod en heftig Ordveksling mellem dem, hævdede han, at hans (Knuds) Side ikke ved sit Purpur vilde være sikker overfor Sværdene. Knud svarede, at den (Dragten) var altid lige saa tryk som Faareskind, og ved en vittig Bebrejdelse af (den andens) Bondskhed hævdede han sin Dragts udeskede Glans paa en mere blændende Maade end ved Trusler eller Skældsord. Og saaledes var han da tilfreds med at ledsage (den andens) Skinsyge over den fremmede Dragt, der bebrejdedes ham, med en Ironiseren over den hjemlige.

C. Mester Anders Vedel oversætter:

(Pag. 273).

Efter at denne Fejde var endt, drog disse Herrer til Ribe, at holde Kong Magnus Bryllups Højtid. Thi denne Stad syntes da meget bekvem, for Stabelen med adskillig Købmands-Handel, som der med stor Søgning holdtes udi disse Dage. Der mødte ogsaa den ædle Herre Hertug Knud, og havde da klædt sig meget stateligen efter tysk Vis, denne sin Frændes Højtid til Ære. Dette gjorde Henrik Skatteleder ondt, baade udi Hjerte og Øjne, og yppede derfor en Trætte med ham, og sagde, at saadanne Skarlagens Klæder kunde intet hjælpe mod hvasse Sværd udi Krig og Orlog. Hertugen tøvede ikke længe, førend han betalte ham uden Sværds slag af den samme Mønt, svarede og sagde, saa meget hjælper mig min Skarlagen, som dig dine Faareskind. — Ja, Mester Anders har virkelig ikke mere!

D. Jørgen Olriks Oversættelse (1908):

1076—1157 Pag. 117.

Da Flaaden havde faaet Hjemlov, skulde Brylluppet staa i Ribe By. Dér vrimler Havnen af Skibe, som fører al Verdens herlige Varer ind til Staden. Da nu Knud ved denne Lejlighed optraadte finere klædt end de andre, i saksisk Dragt, stak det

Henrik i Øjnene, der i sin Nidsyge aldrig kunde taale at se andre favre og fine; det kom til Ordskifte mellem dem, og Henrik lod sig forlyde med, at Purpurkaabe skærmede ikke Liv og Lemmer mod Od og Æg. Men Knud svarede blot, at den var altid lige saa tryk som Lammeskindskofte: han satte større Ære i at hævne Henriks Spot over hans prægtige Klæder ved paa en fin Maade at revse ham for hans raa og plumpe Væsen, end ved at give ham onde Ord og Trusler, og nøjedes derfor med at drille ham med hans hjemmegjorte Dragt, til Tak for at han selv maatte høre ilde, fordi han havde lagt sig efter udenlandsk Klædesæd.

Læseren vil sikkert med største Overraskelse konstatere, at Vedel ganske roligt har udeladt et ikke helt lille Stykke, saa man unægtelig kan bruge Udtrykket: frit efter det latinske. Men det skal ogsaa indrømmes, at Slutningen af Stykket er ikke let at faa ordentlig Skik paa. Vedel har Ret: Saxos Latin er »dyb og svær«. Men Bogen blev, hvad der for Vedel var Hovedsagen, en Folkebog og har ned gennem Tiderne øvet en stor Indflydelse.

Ved denne Oversættelse havde han skaffet sig et anset Navn, og Tilliden til egne Kræfter voksede. Men allerede tidligere — i 1571 og følgende Aar — var han begyndt at samle Stof til og udarbejde Planer for det Arbejde, der for ham stod som det store Maal: at skrive en fuldstændig Danmarkshistorie (Axel Olrik i Philologisk-historisk Samfunds korte Udsigt II pag. 65). I 1578 laa Sagen klar, og Vedel fik Løfte om et Prælaturs ved Ribe Domkirke. Samtidig udviklede han i et lille Skrift »om den danske Krønike at beskrive« sin Plan, der ved sin Vidtløftighed straks maatte synes ganske uoverkommelig. Een enkelt Mand skulde paatage sig det hele, indsamle Materiale, forfatte de mange indledende Arbejder: Etnografi, Topografi, Kronologi, sproglige Sammenstillinger (Dansk-Engelsk), Arkæologi osv.

For at faa bedre Ro opgav Vedel sin Stilling som Slotsprædikant og flyttede 1581 til Ribe. Datidens Arkivforhold lagde ingen Hindringer i Vejen herfor; hvad der skulde bruges, laa forvaret rundt om i Domkirker og Klosters, i Herregaardes og Byarkivers Brevkister. Tilmeld var allerede hans Svigerfader Hans Svaning i Besiddelse af et stort Stof, som Vedel overtog.

Da hans første Hustru var død ganske ung, »forandrede han sig«, som Svigersønnen Laurids Ægidius siger (Kirkehist. Saml. Række 3, Bd. 4 p. 43), ægtede Biskop Hans Laugesens Datter. (Tyge Brahe var til Stede ved Brylluppet) og indrettede sig sit berømte Lilibjerg med det omfattende Bibliotek, om hvilket han med Stolthed skrev: »Mit Liberie har ikke sin Lige i de nordiske Riger«. Han kunde ogsaa med Udnytte benytte Domkirkens (anbragt i Bethlehemskapellet) og Skolens (Bibliotheca publica Gymnasii).

Man maatte nu vente at se Frugter af hans Arbejde; men Vedel stillede strenge Krav til sig selv, var ogsaa optaget af andre Opgaver: sin Kannikevirksomhed og Folkeviser. Venner i København og Ribe pressede stærkt paa for at faa ham til i nogen Grad at dokumentere, at Historien skred fremad. Først i 1584 gav han efter og udsendte en lille, latinsk oratio; (Tale kalder han den, vi vilde vel sige Afhandling). Denne, nu meget sjældne, Bog findes, omhyggeligt gemt, i Skolens Bibliotek og er af den største Interesse. Af Fortalen, rettet til Niels Kaas, skal vi oversætte:

»Hvad der i enhver Historie anses for meget vanskeligt: nøjagtigt at efterspore Folkenes Oprindelse og Vandringer og klart at fremstille

dette, har jeg forsøgt at gennemføre ogsaa i vor danske Historie. Og endskønt i Begyndelsen Vanskeligheden derved afskrækkede mig, har jeg dog ved seig Udholdenhed naaet et, som jeg haaber, ikke ringe Fremskridt«.

Vi stilles med andre Ord overfor en lille ethnografisk Afhandling, der fører os tilbage til Vedels Studeringer i Wittenberg 1566 — han siger selv: for 18 Aar siden — paavirket, som han dengang var, (Oratio pag. B. 4) af Peucer, der vilde bruge Ethnografien til Forstaaelse af Forhistorien. I Bogen — den er med sine ca. 20 Sider hurtigt løbet igennem — møder vi fornuftig Kritik; Vedel undlader ikke (pag. B. 2) at tage Stilling til Saxos Behandling af vor Oldhistorie og prøver at forstaa og undskylde »den ansete Forfatter«, da han stod paa selve Tærskelen til Historien (in ipso limine historiae).

I sin Metode slutter Vedel sig helt til den, Renaissancen, ud fra Antikken, var naaet til. Da Livet er en stadig Gentagelse, bliver Historien det ligeledes. »Alt er eet Spil«. Det bliver da Historikørens Opgave at undersøge Aarsag og Virkning, og ud herfra arbejdede Vedel flittigt; han stod i livlig Forbindelse med mange ansete Mænd, saaledes den lærde Henrik Rantzau, og 1586 foretog han sin store Rejse for at opsøge Dokumenter. Vel klager han over Uvilligheden til at lukke Brevkisterne op, men han fik alligevel et betydeligt Stof skaffet til Veje.

Vanskelighederne blev ham dog for store. Han havde vist heller næppe Evnen til at samle sig om en enkelt Opgave og havde endog planlagt nye Arbejder som Lovenes, Kulturens, Norges og Hertugdømmernes Historie. Da Regeringen ikke kunde eller vilde forstaa hans Arbejdsmetode, og Niels Krag (støttet ogsaa af den ansete Ribefamilie Hegelund) traadte frem som den kloge, skolede Politiker og lærde Jurist, maatte Spillet tabes; (i en tidligere Artikel om Niels Krag er dette fremstillet udførligere). Ogsaa paa et andet Punkt fik Vedel Modgangen at føle; ved Biskop Hans Laugesens Død 1594 ønskede han at overtage Svingerfaderens Embede, men efter lang Tids Intriger udnævntes Hegelund.

Hvorvidt Vedel fik fuldført sin danske Historie, kan der ikke siges noget bestemt om, da kun enkelte Stykker (Fortalen og Svend Tveskæg) blev trykt — endda længe efter Vedels Død. De udgaves af en Datterdatters Søn 1705. Maaske har Vedel virkelig naaet sit Maal, og Værket maa da anses for at være gaaet tabt, maaske blev det hele kun til løse Udkast og Brudstykker. Bedømmelsen bliver derfor højst forskellig. Molbech (Nyt historisk Tidsskrift I pag. 663 fig), der dog vil kalde Saxooversættelsen for et dansk Mesterværk, dømmer haardt om Danmarkshistorien: vi kan kun paa Sprogets, ikke paa Historiens Vegne, beklage Tabet af hans Krønike, hvorimod Wegener (i historiske Efterretninger p. 226) »med Bedrøvelse maa erkende, at et stolt Nationalværk er blevet ufuldført eller gaaet tabt, og kalder det »et vigtigt Forsøg til en virkelig Historieskrivning«.

Ydmyget tilbragte da Vedel sine sidste 20 Aar; Forholdene synes dog at have bedret sig noget, han var stadig Kannik, fik paa en Maade Titelen Historiograf tilbage og syslede hele Tiden med sit høje Livsmaal.

Skønt Vedel ikke var den Mand, der var bange for at sige Sandheden (Ligprædiken over Frederik II i Ribe Domkirke; Ægidius Lauridsens Optegnelser pag. 45: Vedel turde staa paa Retten og sige Nej for Uret, kunde ikke være hver Mand til Maade), bevarer man dog

Mindet om et mildt, trohjertet og ædelt Menneske, der, som Discipel af Melanchton, Niels Hemmingsen og Grundet, nærde stor Ulyst til Polemik; han har en Gang brugt de betegnende Ord: Naar Bonde, Borger, Klerke og Adel udi et Rige stemmer sammen i Concordants, da er det den sødeste Musica«. Paa sine gamle Dage — han døde 1616 — kunde han blive noget tung i Sind (Brev fra Moderen til Sønnen, der studerer i Heidelberg. Danske Magazin Række 3, Bind I pag. 44).

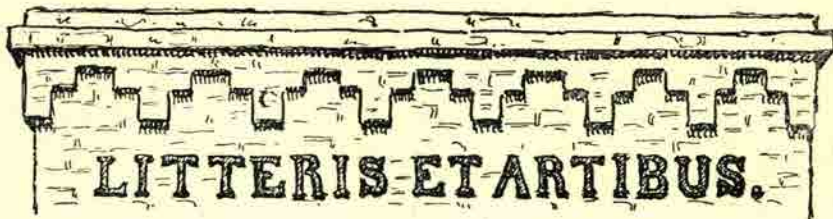
Et stolt Minde har Rigsarkivar, kongelig Historiograf Wegener rejst Vedel i sin overvættede rige Fremstilling (1846), der indeholder et aldeles overvældende Antal sprænglærde Noter og Oplysninger. Den strenge Molbech maa indrømme (Nyt historisk Tidsskrift I p. 651), at et saadant Minde har den berømte danske Mand, hvis Navn og Hæder ikke vil dø, saa længe Sproget lever, aldrig forhen haft, eller kan nogensinde faa et bedre eller mere varigt, enten i Erts eller Sten«.

Paa Ribe Skole, der ejer sjældne Minder om Vedel: Bøger fra hans berømte Bibliotek paa Lilliebjerget (Kendingsbogstaverne A. S. V.), tor ikke at tale om Skrifter af ham selv og det kostbare Manuskript af Ribe Bispekrønike, der har hørt til de vedelske Samlinger, og hvor i alt Fald Randnoter og Tilføjelser er Vedels, Grundteksten maaske ogsaa (Dr. Ellen Jørgensen), skuer han i sin Skindhue og Pibekrave og med de kraftige Træk ned over den travlt forbiilende Ungdom. Den, der vilde standse, kunde glæde sig ved i Ole Borchs latinske Strofer at finde en kort og rammende Karakteristik af Skolens berømte Discipel: ærværdig i sine Træk har Vedel, Fædrelandets Lys, gravet Forfædrenes Bedrifter frem og givet de kommende Slægter dem at skue. Ole Borch, der er født 1626, 10 Aar efter Vedels Død, har umuligt kunnet undgaa at paavirkes af det Eftermæle, Vedel har haft i Ribe. De rigeste Oplysninger har staaet til hans Raadighed fra Vedels Slægt: Vedels Hustru levede til 1633, og af Sønnen, der vaagede med største Pietet over Faderens Minde, sad Søren som Sognepræst ved Domkirken i 37 Aar (1616—1653), Lauge ved Cathrine 1636—1648.

Allerede 1622 lagdes i Domkirken over Vedels Grav den anselige, fint udhugne sorte Ligsten, som — ufattelig Vandalisme — ikke da Tredivaarskrigens Soldater huserede i Byen men i »Guldalderen« 1843 huggedes i Stykker for at bruges til Altertrin (En Tegning af Stenen ved Søren Abildgaard 1776 findes i Nationalmuseet). En nyere Tid har efter Evne søgt at bøde herpaa ved Marmorligstenen, indsat 1891 i vestre Sidemur i Domkirkens nordre Korsarm.

Som Tak for Vedels trofaste, livslange Virke med dansk Sprog og dansk Historie har den gamle, historiske By, hvor han allerede i Ungdommen modtog de stærkeste Indtryk, og hvis Lilliebjerg senere blev Hjemstedet for alt hans vedholdende Arbejde helt op i den høje Alderdom, rejst denne store Skikkelse i vort Aandsliv det Mindesmærke, der tilkommer ham.

Den aarlige Skolekomedie paa Ribe Katedralskole løb af Stabelen Lørdag den 23. Februar.

Der var stuvende fuldt Hus til Mellemskole-Elevernes Opførelse af Fru Heibergs nydelige lille Sangspil »En Søndag paa Amager«.

Først spillede Musikforeningens kendte Kræfter i Forening med Elever, og saa gik Tæppet op for det kendte Stykke med de nydelige Sange og den morsomme Handling.

Lektor Nørregård og Adjunkt Johansen havde sat i Scene, saa det hele præsenterede sig som et yndefuldt Exnersk Genrebillede.

Elevernes egne Dekorationer tog sig storartet ud, og de smaa Skuespillere og Skuespillerinder klarede sig særdeles nydeligt. De smukke brogede Amagerdragter bidrog yderligere til Successen, og da hele »Personalet« tilsidst dansede rundt til »I Kongelunden«, da bragede Bifaldet løs.

Søndag Aften gentoges Komedien ved den aarlige Skolefest, der som sædvanlig havde samlet overvældende Tilslutning af Elever og Forældre. Man fulgte Traditionen med Smørrebrødsbord med Taler og Sange og til Slut et fornøjeligt Bal.

Under 27. April har Pedel ved Ribe Katedralskole Chr. Nielsen faaet tildelt Fortjenstmedaillen i Sølv.

Tildelingen af denne Udmærkelse vil blive hilst med Glæde indenfor Nielsens store Vennekreds baade paa Ribe Katedralskole og udenfor denne.

Pedel Chr. Nielsen, der er født den 28. Februar 1872, afløste den 1. Oktober 1898 sin Fader Pedel Sillas Nielsen i Stillingen ved Ribe Katedralskole, som Chr. Nielsen altsaa nu har beklædt i snart 37 Aar. Tilsammen har Fader og Søn været knyttet til Ribe Katedralskole i over 70 Aar.

Nielsen, alle gamle Ribeelevs Ven, har gennem de mange Aar med den største Samvittighedsfuldhed og Interesse røgtet sin Gerning ved den gamle Skole og aldrig skyet Arbejde eller ekstra Arbejde, naar det gjaldt hans kære Skoles Interesser. Han har ydet langt mere, end hans Tjeneste krævede.

Ribe Katedralskole har for Tiden 251 Elever. 18 Elever er oppe til Studentereksamen og 16 til Realeksamen.

Cand. mag. Schiøtz-Christensen, Ribe Katedralskole, har opnaaet Accessit for en Besvarelse af Universitetets Prisopgave i nordisk Filologi: »Opfattelsen af Kvindens Stilling og de ægteskabelige Problemer i dansk og norsk Litteratur 1870—1900«.

Stud. polyt. Hans Rohde Leth Hansen, Søn af Vejformand Hansen, Skærbæk, der i 1933 tog en fin Studentereksamen fra Ribe Katedralskole, har faaet et Legat paa 1000 Kr. af Otto Mønsted-Fonden til videre Uddannelse.

Adjunkt Frøken Refslund ved Ribe Katedralskole har faaet Orlov for et Aar fra det nye Skoleaars Begyndelse for at drive litterære Studier.

Det aarlige Forældremøde paa Ribe Katedralskole afholdtes den 18. Januar. Rektor Willumsen holdt Foredrag om »Eksaminer og Stillinger«.

Den 29. Marts holdt den jugoslaviske Redaktør Franjo Pakaci Foredrag paa Skolen.

Den 10. —13. Maj havde Skolen Besøg fra Rønne Statsskole.

Ankomsten fandt Sted Fredag Eftermiddag med Toget Kl. 5,15, hvorefter Indkvarteringen fandt Sted. Kl. 7,30 om Aftenen besaas St. Catharinæ Kirke og Kloster.

Lørdag Morgen startedes sammen med Elever fra 1. Gymnasieklasse fra Ribe Katedralskole paa en Udflugt til Løgumkloster, Ruddøl, Højer og Emmerlev.

Efter Hjenkomsten til Ribe samledes man til Fest paa Katedralskolen.

Søndagen var reserveret en Udflugt til Fanø, hvori ogsaa Elever fra 1. G. og en Del af 2. Gymnasieklasse i Ribe deltager.

Mandag Morgen besaas Ribe Domkirke, hvorefter Gæsternes Afrejse fandt Sted med Formiddagstoget Kl. 10,28.

Den 15. December 1934 er Toldkontrollør i Slagelse V. H. Vilton udnævnt til Toldforvalter i Ribe.

Den 22. December fyldte Ripenser-Samfundets mangeaarige Opkræver, Johan Boldt, 80 Aar.

Ribemaleren Johan Rohde er afgaaet ved Døden, 78 Aar gammel. Han var Medlem af Ribe Stiftsmuseums Bestyrelse.

Den 1. Januar 1935 er fhv. Sparekassedirektør C. T. A. Tuxen død. Den lige saa velkendte som ansete Ribeborger havde siden 1884 været knyttet til »den gamle Sparekasse«, siden 1902 som Direktør.

Den 20. Februar døde Folketingsmand Hans Jacob Sørensen. I 1920 indvalgte han første Gang, kun 27 Aar gammel, i Folketinget, hvor han bl. a. har udrettet et stort Arbejde for Ribe.

Den 16. Februar fyldte vort Medlem fhv. Dommer i Brædstrup Johs. Jensen 75 Aar. Han er Student fra Ribe Katedralskole 1878.

Den 1. April overdrog Boghandler H. Bentzon den kendte Forretning til sin mangeaarige Medhjælper Knud Andersen, Søn af Kæmner Andersen.

Den 23. Marts døde den kendte gamle Ribeborger Snedkermester, Veteran fra 1864 (Ribes sidste Veteran og Ribes ældste Borger) J. Christensen, 94 Aar gammel, og den 3. April døde hans 95-aarige Hustru, født Brorsen. En Søn er Medlem af R. S.s Bestyrelse Inspektør ved Banktilsynet H. Brorson-Christensen.

Den 21. April døde Arkitekt Axel Hansen, 50 Aar gammel. Arkitekt Hansen har med Pietet restaureret mange gamle Huse i Ribe, bl. a. Hans Tavsens Hus, og var i en lang Aarrække knyttet til Restaureringen af St. Catharinæ Kirke.

En ualmindelig elskelig og fin gammel ripensisk Dame, kendt og afholdt af hele Byen, Ina Daugaard Peters, er den 10. Juni afgaaet ved Døden, omtrent 69 Aar gammel. Hun var Enke efter Bygmester J. Daugaard Peters og havde levet i Ribe i over 40 Aar.

Fhv. Postmester F. Nagel (i Ribe 1897—1905) er den 13. Juni død i sit Hjem ved Aarhus.

Amtsvejinspektør Kaptajn Poulsen i Tønder (Ripenser-Samfundets Formand 1918—20) fyldte den 16. Juni 60 Aar.

Skærtorsdag viedes paa Ribe Raadhus Frøken Gudrun Lindrup, Datter af Dyr læge Lindrup i Ribe, til Cand. mag. Bertel Fønss, Søn af Universitetsinspektør Fønss i København.

Ingeniør, cand. polyt. Victor Dalgaard, der er Student fra Ribe Katedralskole, har blandt 200 Deltagere vundet Prisen i en af Dagbladet »Politiken« og »Det danske Luftfartsselskab« arrangeret Flyve-Forfatterkonkurrence.

Overlærer C. C. E. Skov ved Ribe Borgerskole er udnævnt til Overlærer ved Ny Holte Skole i Søllerød Kommune fra den 1. August.

Vort Medlem, Journalist Carl Kittelmann, Ribe, har overtaget en Journalistplads ved »Sønderjyllands Socialdemokrat« i Sønderborg.

Ribes kendte og afholdte Overpostbud, Hjort, har taget sin Afsked fra 1. Juni.

Ribe Aandssvageanstalt ansete og dygtige Forstander, J. Norrild, har taget sin Afsked og bosat sig i Gentoft. Hans Efterfølger i Embedet blev Overlæge P. Agerbæk.

Anders Sørensen Vedels Saxoversættelse, som Bibliotekar Adjunkt Madsen omtaler andet Steds i Bladet, er blandt Nyerhvervelserne til Ribe Katedralskoles Bibliotek

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD
KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN
Fotograf - Ribe - Telf. 177.

C. WITTS EFTFL.

Volmer Stockholm Simonsen.

Barber & Frisør

Telf. 231 — Ribe — Telf. 231

H Bentzons Boghandel

Telf. 41. Ribe. Telf. 41.

Stort Lager af Raderinger, Prospekt-
kort og Souvenirs fra Ribe.

Højskolehjemmet, Ribe

Gode Værelser - Telf. 257

P. Thomsen.

Studenter af 1935 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Andr. Lorenzen

Tlf. 22 Ribe Tlf. 22

Handelsgartneri

Blomster besørger Verden over
pr. Post, Telefon eller Telegram.
Medlem af: »E. B.«, »Foreningen
for Ekspreslevering af Blomster
i Danmark«, »Fleurop«, »For-
eningen for Ekspreslevering af
Blomster i Europa«.

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— Telefon 317 —

.....

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen, Svinget
16^s. Telf. Amager 5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

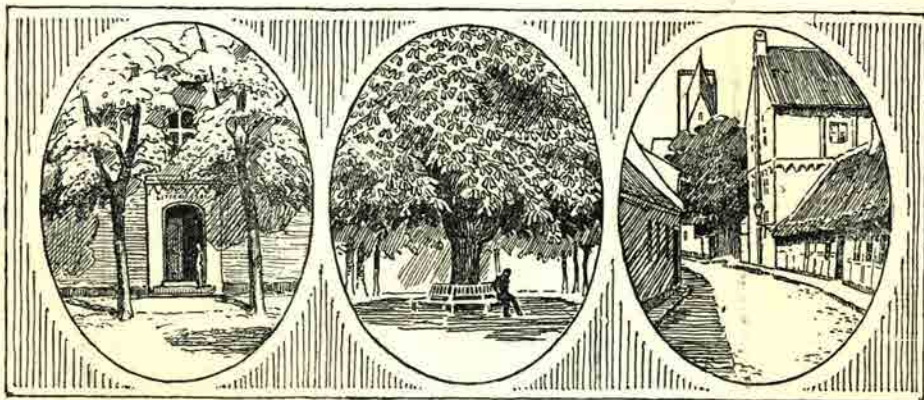
Cand. jur. Frøde Schøn (Kasserer),
Sekretær i Udenrigsministeriet,
Frederiksberg Allé 45 III.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

.....

RIPENSER-BLADET

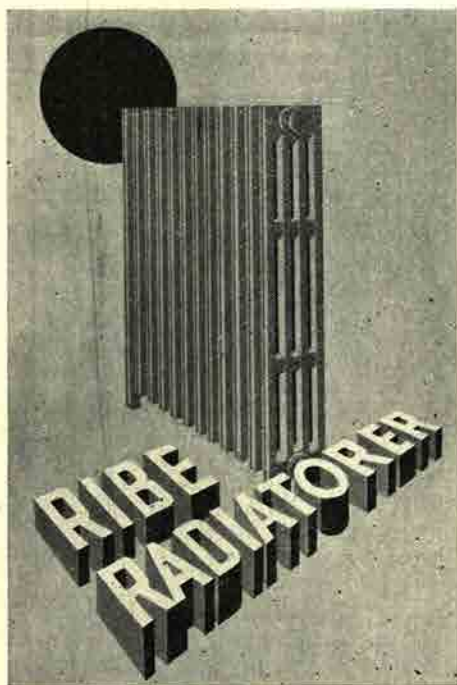

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 2

Oktober 1935

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

^A_S RIBE JERNSTØBERI

SKOLEBØGER I STORT UDVALG

Skolemateriel

Foto-Udsalg Kontorartikler
Guldfyldepenne

Chr. F. Termansens Boghandel
ved Aage Jørgensen

Telefon 114

RIBE

Grundlagt 1813

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

(Ny Vært)

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—11.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

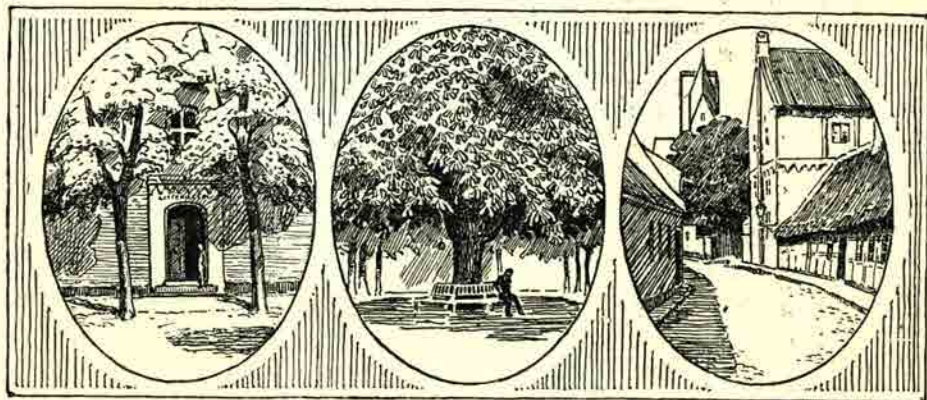
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 2

Oktober 1935

3. Bind

Lektor Vilhelm Balslev.

Den 17. Oktober er Lektor cand. theol. & mag. Vilhelm Balslev afgaaet ved Døden. Med Lektor Balslev har Ribe og Ripenser-Samfundet mistet en af sine mest trofaste Venner. Ofte gæstede han igennem Aarene sin Fødeby, i hvis Gader vi sidst saa ham i Sommer. Ripenser-Bladet viste han stor Interesse, og her skrev han nogle yderst fornøjelige Erindringer fra Skoletiden.

*

Om vor afdøde Ven skriver fhv. Skolebestyrer H. F. Feilberg. Søn af den kendte afdøde Folkemindeforsker Pastor H. F. Feilberg i Askov:

Vilhelm Balslev var født her i Ribe 2. Marts 1860 som Søn af daværende Stiftsprovst C. F. Balslev, der samme Aar blev forflyttet til Nørre Broby paa Fyn, men efter faa Aar vendte tilbage som Biskop over Ribe Stift. Vilhelm Balslevs Barndomstid og første Ungdomsaar henlevedes saaledes i den gamle Stiftsby, og fra Ribe Katedralskole dimitteredes han som Student med første Karakter i 1877.

Han var en kvik Dreng, et hurtigt Hoved med en klar Tanke, vel lidt af Lærere og Kammerater, han var noget af en Førernatur, som de jævnaldrende saa op til.

Men som det ofte er Tilfældet med Elever med specielle Interesser, følte han sig ikke tilfredsstillet af Skolens Undervisning og heller ikke i fuld Forstaaelse med sine Meddisciple — han havde fra sin Skoletid kun én virkelig Ven, den mangeaarige Sognepræst i Vester Vedsted, Otto Rosenstand.

Der levedes vel et hyggeligt og fornøjeligt Ungdomsliv i Bispegaarden, men alligevel var Vilhelm Balslev inderst inde en ensom Natur; han havde svært ved at aabne sig for andre, og der vedblev at være noget reserveret over hans Væsen. Allerede som Dreng var han tilbøjelig til at gaa sine egne Veje, hvor han kunde være ene med sine egne Tanker og dyrke sine særlige Interesser. Han følte sig stærkt tiltrukket af Egnens ejendommelige Natur og søgte ofte ud til Slotsbanken for at nyde den vide Udsigt mod Vest, men hans Yndlingssted var dog Sandbankerne, dér hvor Aaen lidt Sydvest for Slotsbanken skærer en Hulning ind i en højt liggende Mark. Her udviklede han sine Evner til at iagttage og undersøge, han gravede i Sandet og fandt Brudstykker af Oldsager; og paa de fattige Marker dér omkring begyndte han sin Granskning af Blomster og Insekter.

Efter at Vilhelm Balslev i 1883 var blevet Cand. theol. med laud, var han i nogle Aar Lærer ved Birkerød Kostskole, men hans Trang til videre Uddannelse i Naturfagene førte ham atter til Hovedstaden, hvor han i 1893 tog Skoleembedseksamen i Naturhistorie og Geografi. Efter den Tid har han væsentlig haft sin Gerning som Lærer ved Frk. Zahles Skole og Seminarium.

Vilhelm Balslev var en fortrinlig Lærer i Naturfagene; i Forbindelse med en fast metodisk Undervisning forstod han i en sjælden Grad at vække Elevernes Sans for den levende Natur. Hans Indflydelse har dog strakt sig langt ud over hans Elevers Kreds. Han var Midtpunktet blandt de unge Lærere, der ønskede at forny Naturhistorieundervisningen, give den mere Liv ved at forlade den gamle systematiske Fremstillingsmaade og lægge Vægten paa Livsforholdene. Evnen til at skrive Lærebøger var fra den gamle Biskop gaaet i Arv til Sønnen; hans Lærebøger i Botánik og Zoologi, der til Dels er forfattet i Samarbejde med andre, giver en klar Fremstilling i et jævnt og rent Sprog; hver Linie er vel gennemtænkt, saa alt væsentligt fremhæves. De har vundet en overordentlig Udbredelse, især i vore højere Skoler, og betegner en Kursændring i vor Naturhistorieundervisning. Det maa vel ogsaa fremhæves, at Vilhelm Balslev fra sit fromme Barndomshjem Livet igennem bevarede en oprigtig og enfoldig Kristentro.

Han var en trofast Ven for dem, der stod ham nær, en klog Raadgiver for mange og overalt en sjælden nobel Personlighed.

H. F. Feilberg.

Personalhistorie om Ribe-Studenter.

Paa Opfordring af Redaktøren af »Ripenser-Bladet« tillader jeg mig at henlede Opmærksomheden paa mit Arbejde med Indsamling og Udgivelse af personalhistoriske Oplysninger om Ribe-Studenter fra de to første Aartier af det 20. Aarhundrede, et Arbejde, som jeg haaber vil vække Interesse hos alle Venner af Ribe Katedralskole.

Som mange vil vide, har Ribe Katedralskoles flittige Historiograf afd. Lektor V. Bloch syslet ihærdigt med Personalhistorie, og i Skoleprogrammet af 1902 udkom hans og Rektor Øllgaards: »Personalhistoriske Oplysninger om de af Ribe Katedralskole i det 19. Aarhundrede dimitterede Studenter«. Det forekommer mig, at Tiden nu er inde til

at fortsætte dette udmærkede Arbejde, foreløbig med Ribe-Studenterne fra 1901—20 (incl.). Det er af Vigtighed, at Arbejdet gøres nu, da der ved Udarbejdelsen er Lejlighed til at faa Hovedparten af de nødvendige Oplysninger fra de tidligere Elever selv, og jeg benytter da Lejligheden til indtrængende at anmode alle tidligere Ribe-Studenters fra de nævnte Aargange om at tage vel imod de udsendte Spørgeske-maer og returnere dem i udfyldt Stand. Naar jeg foreløbig ikke gaar længere end til 1920, er Grunden den, at 15 Aar fra Studentereksamen skønnes at være det Tidsrum, der er bestemmende for Studentens senere Løbebane.

Det er mit Haab, at de personalhistoriske Oplysninger kan blive trykt i Ribe Katedralskoles Indbydelsesskrift, og Ansøgning om det til Trykningen nødvendige Beløb er indgaaet til Ministeriet. Paa givne Foranledning kan jeg tilføje, at udkommer Programmet, vil det »som Belønning« blive tilsendt enhver, der har reageret over for Spørgeske-maet og forøvrigt kunne faas af enhver af de paagældende Ribe-Studenters, der udtrykker Haabet om at faa det tilsendt.

Skulde det ikke lykkes at faa Ministeriet til at bevillige de nødvendige Penge til Programmet, vil de omtalte personalhistoriske Oplysninger — takket være den store Interesse, Arbejdet har mødt hos Redak-tøren af »Ripenser-Bladet« — gradvis udkomme i Bladet her.

Ribe i Oktober 1935.

Ejnar Askgaard,

Adjunkt ved Ribe Katedralskole.

Ribe Katedralskole som Turistattraktion.

**Interview med Redaktør Roger Nielsen,
Medlem af Turistraadet.**

Redaktør af »Hjemmet«, tidligere dansk Presseattaché i Washington, Roger Nielsen, gæstede i Slutningen af August sin Barndoms- og Skoleby Ribe med sin Familie. Redaktøren er Student fra Ribe Katedralskole i 1906, og hans Frue, født Meinhardt, er ligeledes Student fra Ribe samme Aar. Ægteparrets to unge Døtre er nu begge Studenter, saa det var en hel lille Studenterfamilie, der i Sommer har nydt Ferien i det solstraalende gamle Ribe, som de alle sætter stor Pris paa.

Vi benyttede Lejligheden til at underkaste Redaktøren et Interview.

Endelig ingen »Personligheder«, om jeg maa be', betoner Redaktøren meget energisk, da vi endelig har faaet trængt den »gamle« Ripenser op i en sikker Krog, saa han ikke kan undslippe os.

Overfor disse Ønsker maa vi give os.

Vi maa lægge om paa en anden Bov.

— De var jo Medlem af den store Turistkommission og er nu Medlem af det nyoprettede Turistraad. Hvad mener De om Ribe som Turistby.

Svaret falder omgaaende:

Ribe er

den bedste Turistby i Danmark.

Jeg har talt med mange Mennesker i Sommer, og alle har de været eller tænker paa at tage til Ribe. De, der har været her, taler alle med stor Begejstring om Byen, og de finder, at Ribe, modsat mange andre Byer, bliver smukkere og smukkere med Aarene. Man har her uden at forfalde til at lave Atrapper og Kulisser forstaaet samtidig at bevare det gamle Præg og holde Byen levende. Intet er værre, end naar en By kunstigt lever af Turister. Her i Byen er der jo livskraftige Virksomheder som Jernstøberiet, Slagteriet, den Kastrupske Lædervarefabrik o. l., der ved siden af det fine gamle Præg viser, at der stadig er Grokraft i Byen, saa den ikke bliver blot Turistattraktion.

Der er vel ogsaa Forhold i Byen, der burde forbedres?

— Ja, selvfølgelig er der det. Der er f. Eks. Katedralskolens Sportsplads. Jeg finder min gamle Skole smukkere end nogen Sinde, men Sportspladsen er fæl, tilgroet og forsømt, som den ligger.

Hvad Ribe Katedralskole betyder.

Mon Ripenserne egentlig rigtig tænker over, hvilket kulturelt Aktiv, Katedralskolen ogsaa rent turistmæssigt er. Naar den gamle Skole i 1945 kan fejre sit 800 Aars Jubilæum, bør der slaas et større Slag for Ribe — ogsaa som Turistby. Der bør laves en større

kulturhistorisk Udstilling,

der kunde vise Ribes og den gamle Katedralskoles Betydning for Danmark, næsten lige saa længe vort Land har haft en Historie, men som Modsetning burde der være en nyere Afdeling, der kunde vise Indsatsen paa industrielle og andre Omraader.

Den kulturhistoriske Side af Udstillingen kunde sikkert faa Tilslutning fra andre Lande, idet man kunde indbyde Skoler og Skolemænd fra Amerika og forskellige Lande i Europa. Det vil vække stærk Opmærksomhed over hele Verden, at Ribe har en Katedralskole, der dokumenteret gaar 800 Aar tilbage i Tiden. Ribe Skole er jo ældre end baade Metropolitanskolen og Roskilde Katedralskole. I Ribe byggedes jo den første Kirke norden for 1864-Grænsen, saa der har maaske oven i Købet været en Art endnu ældre Forløber for Katedralskolen.

Tager man det berømte Eton i England, da har denne Skole »kun« 500 Aar at se tilbage paa ved Siden af Ribes 800 Aar. Det giver Anseelse, og maaske kunde man gøre Regning paa Tilslutning til en kulturel Skoleudstilling fra Frankrig, England og Tyskland. Maaske kunde man derfra tænke sig at udlaane gamle Ting fra Skolerne, Dokumenter, Undervisningsmaterialer, Klædedragter og lignende.

Men der bør i Tide tages fat paa Forberedelserne. Først og fremmest bør Ribe Katedralskoles Historie skrives, men dette har Redaktør Willemoës jo allerede paa et tidligt Tidspunkt peget paa.

Hvad Turisterne vil se i Ribe.

— Hvad glæder de fremmede Turister sig særligt over i Ribe?

— Ja, det er som sagt først og fremmest Helhedsindtrykket. Der er Torvets herlige Omgivelser og den udmærket smukke St. Catharinæ Plads, Kirkerne og — Storkene. Hans Tavsens Hus er smukt, og jeg synes at Spørgsmaalet om en moderne Parkeringsplads er løst udmærket i Forbindelse med Bevarelsen af de gamle Omgivelser.

— Vægtersangen?

— Ja, den synes jeg er udmærket. Mads Vægter er som skaaret ud af et gammelt Træsnit, og synge kan han jo ogsaa.

— Hvad bør der gøres for at øge Turiststrømmen?

— Reklame maa der til. Der eksisterer jo en smuk Ribeplayat af Hakon Spliid. Den bør sendes ud vidt omkring, særlig til Udlandet i stærkt forøget Antal. Den nye Turistfold er god. Udmærket er det med Angivelse af Vej længder for Udflugter. Kun savner jeg Vej længden angivet for Ribe—Gram.

— Er Ribe en By for Udlændinge?

— Ja, i høj Grad. Jeg har sendt adskillige Amerikanere hertil, og de har alle været meget begejstrede.

— Kender Amerikanerne Ribe?

— I Almindelighed naturligvis ikke, men Amerikanere, der overhovedet kender noget til Danmark, kender ud over København Helsingør fra Shakespeares Hamlet og Ribe som Jacob A. Riis' By. Hans Bøger udlaanes meget fra Bibliotekerne.

— De er jo Formand for Udvandrerarkivets danske Komité. Betyder Arkivet noget turistmæssigt set?

— Ja, vi udsender stadig Forespørgsler og Breve til Biblioteker, Universiteter, Arkiver, Kollegier, Forlag og interesserede Enkeltpersoner for at faa dem interesserede i Arkivet og skænke det Bøger m. v. Biblioteket er allerede paa 7000 Bind, der belyser dels den danske Indvandring til Amerika, dels selve Amerikas Udvikling og Historie, som man maa tage i Betragtning, naar man skal forstaa, hvad Danskerne har betydet derovre.

Her støder vi atter paa Ribes Navn.

Ribe har gjort sin særlige Indsats, fordi nogle af de første danske Indvandrere i Amerika kom netop fra Ribe. Den Dag i Dag er Ribes Navn bevaret i flere ledende Familiers Navne, saasom van Rippen eller van Ripper, hvilket betyder fra Ribe.

Intet dansk Navn har betydet mere i U. S. A. i vor Tid end Jacob A. Riis.

Det var derfor en stor Berigelse for Udvandrerarkivet, da hans Plejesøster, Frøken Emma Reinsholm i Ribe, skænkede Arkivet ved Aalborg en Samling Breve og Arkivsager, der delvis stammer fra Riis' første Udvandrerar i Amerika, dels belysende hans meget begivenhedsrige Liv derovre som Samfundsreformer. Mindre kendt er det maaske, at det var paa Jacob A. Riis' Initiativ, at den danske Idé med Julemærket og Juletræ paa Gaderne omplantedes i Amerika, og at Idéen med store Friluftsgudstjenester i Californien indenfor Los Angeles, der dér samler Hundredtusinder Mennesker, stammer fra ham.

København er ikke Danmark.

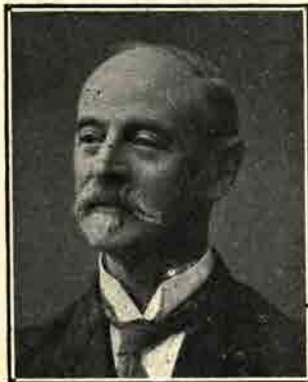
Det er, slutter Redaktør Roger Nielsen, glædeligt at se, at saa mange Udlændinge søger til Ribe og til Provinsen i det hele taget. Det er et glædeligt Tidens Tegn, at man faar Øjet op for, at Danmark ikke er kun København. Og saa blot dette endnu: Det er herligt fra Ribe at arrangere en Mandøtur. Desværre véd for faa, hvorledes en saadan Tur ordnes. Der burde ydes noget mere Vejledning til saadanne Ture.

K. H. R.

Det gamle Ribe Apotek.

En 300-aarig Historie. — Den tredie Lind rykker ind.

Ved K. H. Rosenstand.

Under den 1. Juli er der meddelt cand. pharm. Ejnar Lind Bevilling til at drive Ribe Apotek, hvor han nu har afløst sin Fader et af R. S.'s ældste Medlemmer Apoteker N. Lind. Siden 1859 har Ribe Apotek været i samme Slægts Eje, og da det nu er tredie Generation af Slægten Lind, der har holdt sit Indtog i det gamle Apotek, finder vi Anledning til at dvæle ved Apotekets over 300-aarige Historie.

Et Bygningskompleks med en broget Fortid.

Ser man paa Ribe Apotek fra Storegade med den massive, men ikke særlig interessante Façade, der fik sit nuværende Udseende efter en Ombygning i 1884, er der intet der tyder paa noget særlig gammelt, men trænger man ind bag Kærnen i det omfattende Bygningskompleks, da finder man skiftende Tidens Byggesæt repræsenteret. Her er tykke Mure og Nicher, her er Bindingsværk, Lofter med digre Egebjælker, tykke Plankegulve, morsomme Gaardinteriører og meget andet skønt, vidnende om gamle Tidens solide Borgerkultur, skjult for Nutidens profane Blikke.

Den gamle Bygnings Historie er da ogsaa overmaade broget.

Af en Taksationsforordning af 28. Januar 1682 fremgaar det, at Apotekets nuværende Façade bestod af ikke mindre end 4 smaa Ejendomme, der alle laa med Gavlen mod Gaden og var adskilt af smaa Slipper. De havde fælles Udkørsel gennem en Port i Fiskergade.

Den vestligste af disse Ejendomme, hvis Naboejendom tilhører Købmand Asger Brøndum (i mange Aar Bager Carstensen), tilhørte den Gang Landkommissær Thomas Friis og var udlejet til Amtsskriver Iver Raufn. Den næste havde omkring 1650 tilhørt Raadmand Hans Lauridsen og senere hans Slætning Karen Lauridsdatter Risum, der, da hun anden Gang blev gift med Frederik Fink i Tønder, udlejede Bygningen til Apoteker Heinrich Ostermann, efter Galthens Optegnelser den 5te i Rækken af Ribe Apotekere.

Den tredie Ejendom tilhørte Nis Jørgensen Bager og den fjerde atter Karen Lauridsdatter. Apoteker Ostermanns Efterfølger Hieronimus Carstensen samlede alle de mindre Ejendomme og maa antages at have opført Apoteket i den Form det havde indtil Ombygningen i 80'erne. Det her gengivne smukke Gaardparti, som mange Kunstnere har forevigt og som Professor Hans Tegner har brugt som Motiv i den kendte illustrerede Holbergudgave, kan sikkert henføres til Apoteker Carstensen.

Senere forøgede Apoteker Andreas Michael Ejlschou Apotekets Grund ved Køb af flere Naboejendomme.

De gamle Apotekere.

Som den første i Rækken af de Ribe Apotekere nævnes Johan Pouch. Han var født i Westphalen i 1853 Han var ansat paa Løveapoteket

i Odense, da Befalingsmanden paa Riberhus Albert Skeel, Borgmestrene Kjeld Jørgensen og Peder Lambertsen samt Raadmændene Ebbe Mogensen, Niels Grisbak, Oluf Rod, Bertel Struck, Hans Hegelund, Lydik Andersen, Mogens Grave og Morten Lime den 28. November 1612 udstedte et Brev, hvori berettes, at de den 26. December 1611 havde bevilget og samtykket i, at Pouch, den ærlige og forstandige Karl maatte komme til Ribe, bosætte sig og holde Apoteket ved Magt.

Da han nu var kommen til Staden og havde »anfungen« med samme Apotekeri at holde, tilsagde og lovede de ham, »at ingen af vores Borgere eller nogen anden efter denne Dag maatte sælge eller holde til Købs i Ribe By Sukker, Konfekt og alle andre Slags Sukker, Kanel,

Ingefær, Nelliker, Kartemomme, Muskat, Muskatblomme, Safran, Figen, Rosiner, Svedsker, Ris, Spidskommen, Mandler, Anis, Peber, Vitriol, Galæbler, Bomolie, Linolie, Borax, Salpeter Kapers, Oliven, Lemoner, Agurker, Terpentin og alle Slags Olier med alt andet, hvad som bør holdes til Købs paa et frit Apotek, nemlig alle Slags Syltetøj og destillerede Drikke«.

Under 15. Februar 1614 stadfæstede Kong Christian den Fjerde Magistratens Brev.

Da Pouch fik sin Bevilling boede han i Sønderportsgade. I 1615 købte han et Hus paa Mellemdammen ved Kongens Mølle, der laa ved den nuværende Frisluse. Pouch blev Raadmand i 1638. Han døde i 1659 af Pest.

Et pragtfuldt Epitafium i Domkirken minder den Dag i Dag om

»Johannis Povchii, Senatoris & Pharmacopolæ ad Effigiem Crucifixi Christi«.

Pouchs Efterfølger blev Tobias Franck. Han havde været gift med en Datter af Raadmand Lambert Baggesen, der ejede »Porsborg«. Hans første Hustru døde i 1659 af Pest. I 1663 giftede han sig med en Datter af Apoteker Pouch

Den 15. Juni 1660 fik han Bevilling til at drive Ribe Apotek. Han havde da som det hed i hans Testimonium i 10 Aar »treufließig auffgewartet« i Københavns Løve-Apotek. I 1669 blev han Raadmand i Ribe. Han døde i 1684 og efterlod sig flere Ejendomme i Byen, bl. a. et Adelshus paa Storegade.

Efter Franck fulgte Tobias Bødtker. Han fik Bevilling den 5. September 1684 og døde i Ribe 1698.

Efterfølgeren Johan Joachim Neumann havde været Provisor paa Ribe Apotek siden 1698 og fik selv Bevilling den 14. December 1700. I 1700 giftede han sig med sin Forgængers Enke. I 1709 blev han Raadmand. I 1720 fik han paa Grund af Svaghed kgl. Tilladelse til at overdrage Apoteket til sin Steddatter Elisabeth Bødtker mod at hun holdt en Provisor, og Andragendet blev bevilget.

Elisabeth Bødtker døde i 1725 og begravedes i Domkirken.

Paa Ribe Apotek findes den Dag i Dag to Malmmortere, der omkring Randen bærer den omtrent ensartede Indskrift: Johan Joachim Neumann Pharmacopolos Ripensis Den 14. Decembris Anno 1700.

Vi anfører samtidig, at der ligeledes som et Minde fra Fortiden i Ribe Apoteks Ejendom som første Prioritet staar en perpetuerende Kapital paa 200 Specier (800 Kr.), som i sin Tid er givet til Vedligeholdelse af Lys i en stor Lysarm i Domkirken.

Desuden findes der i Apoteket bl. a. nogle smukke Krukker eller Bøsser af Træ fra 1700 Tallet.

En gammel Kiste, hvori opbevaredes store Salvekrukker og en Del Inventariegenstande, vil blive skænket til »Den gamle By« i Aarhus, hvor der skal indrettes et gammelt Apotek.

Men tilbage til Apotekerne.

Efter Steddatterens Død overtog Neumann igen Apoteket, men solgte det Aaret efter til Provvisoren Johan Heinrich Ostermann, der fik Bevilling 1725.

Hieronimus Carstensen, der var Søn af Borgmester i Ribe Caspar Carstensen, købte i 1746 Apoteket af Ostermann. Det var paa hans Tid, at en Kreds af Byens gode Borgerskab samledes i Apotekets Vinstue. Til den Kreds hørte bl. a. Digteren Ambrosius Stub. Carstensen gik imidlertid Fallit i 1771 og Apoteket solgtes til Apoteker C. C. Eilschou i Kolding. Carstensen døde i 1774 paa Lustrupholm, der ejedes af hans Svigerfader.

C. C. Eilschou drev Apoteket i 1771, men overdrog det allerede det følgende Aar til Sønnen Andreas Michael Eilschou. Det var en dygtig Mand, der udvidede og forbedrede Apoteket, men det var en stridbar Herre, der ofte laa i Klammeri med Autoriteterne.

Han efterfulgtes af sin Søn, der bar samme Navn som Bedstefaderen Christian Cornelius Eilschou. Han var gift med en Datter af Rektor ved Ribe Katedralskole, Lorens Hansen, og fik Bevilling til at drive Ribe Apotek den 28. Maj 1824. Han døde i Ribe 1830.

Enken fortsatte i 2 Aar Driften af Apoteket.

I 1831 giftede hun sig med Frederik Hansen v. Støcken, der i 1832 fik Bevilling som Apoteker i Ribe.

v. Støcken, efter hvem Pladsen ved Raadhuset er opkaldt, var en højt anset Mand. Han blev Stænderdeputeret i 1841, Landstingsmand i 1851, blev Formand for den gamle Sparekasses Bestyrelse og var en Tid Medlem af Kommunalbestyrelsen. Han grundlagde i 1848 Ribe Jernstøberi. Det var ham, der opførte »Folden« paa Holmene, og han udsatte en Belønning for en Afhandling om et Havdige fra V. Vedsted til Darum. Han døde som Kancelliraad i 1868.

I 1859 havde v. Støcken solgt Apoteket til

Martin Theodor Lind.

Apoteker Lind var født den 12. November 1825 i Rudkøbing paa Langeland, hvor Faderen var Postmester. Han var Discipel paa Rudkøbing Apotek 1838—43, tog farmaceutisk Embedseksamen i 1844 og konditionerede derefter i København paa Kgl. Hofapotek, Vajsenhusapoteket og flere Apoteker, derefter i Randers, Kolding, Graasten og Sønderborg. Bevillingen til at drive Ribe Apotek er dateret den 14. November 1859. Købesummen var 68'000 Rigsdaler, omfattende Apoteket med Jordstykke og Forraad af Vin og Kolonialvarer. Apoteker Lind ombyggede som anført Apoteket. Han var Direktør i Spare- og Laanekassen for Ribe By og Omegn. I 1889, to Aar før sin Død, udnævntes han til Justitsraad, og overdrog samme Aar Apoteket til sin Søn

Niels Peter Theodor Lind.

N. Lind, som han almindeligvis benævnes, er født her i Byen den 2. Februar 1862. Han blev Discipel paa Løveapoteket i Vejle i Tiden 1877—80, da han tog Medhjælpereksamen med 1. Karakter. Han konditionerede som Medhjælper paa Ribe Apotek 1880—81 og tog farmaceutisk Kandidateksamen i 1882 med Laud., konditionerede derpaa paa Svaneapoteket i Aalborg til 1884 og endelig paa Ribe Apotek, som han overtog i 1889. Bevillingen udstedtes den 8. August 1889.

I 1889 blev han gift med Frederikke, f. Momsen, fra Sønderskov.

Ligesom sin Fader har Apoteker N. Lind indført Moderniseringer og Forbedringer paa Apoteket. Som Bevis for den Anseelse, han nyder indenfor Fagfællernes Kreds, kan anføres, at han i 1907—10 var valgt som Formand for Danmarks Apotekerforenings Ribe-Ringkøbing Kreds.

Apoteker Lind har saa vidt gørligt undgaaet offentlige Hverv. Han har dog siddet i Ribe Diskontobanks Repræsentantskab og i Forskønnelseskomitéen. Hans store Interesse er Plantningssagen, og han har som Formand for Stavnager, S. Farup og Klobygaards Plantager udført et anerkendelsesværdigt Arbejde.

En anset Borger er han blevet i sin By, og selv om hans yngste Søn nu fortsætter Faderens Gerning, den ældste er Apoteker i Vejle, vil han ikke forlade Ribeborgernes Kreds, og han vil forhaabentlig i adskillige Aar kunne nyde sit velfortjente Otium her i sin Fødeby, som altid har haft hans store Interesse.

Ejnar Lind.

Ribes nye Apoteker, der nu har faaet Bevilling til at drive Apoteket, er en ung Mand. Han er født den 17. Marts 1907 i Ribe. I 1923 tog han Realeksamen paa Ribe Katedralskole, blev Discipel paa Apoteket i Assens 1924—27, og tog sin farmaceutiske Kandidateksamen i 1933. Han var derefter Medhjælper paa Apoteket i Skanderborg indtil den 1. Januar 1935.

Apoteker E. Lind kommer ikke til at fungere som reel Privilegiehaver, idet Staten overtog Privilegiet fra den 1. Juli.

Det er imidlertid en særdeles smuk Gerning, den unge Apoteker gaar ind til, og man maa ønske den unge dygtige Pharmaceut Lykke til at fortsætte sin Slægts og det gamle Apoteks gode Traditioner.

Aarsfesten paa Ribe Katedralskole afholdtes den 27. Juli.

Efter at Rektor Willumsen havde budt Velkommen, sang Eleverne med Orkesterledsagelse under Lektor Nørregårds Taktstok første Del af Charles Gandrups og Waage Matthison Hansens kønne gamle Skolekantate.

Derpaa besteg Rektor atter Talerstolen for at meddele Resultaterne af Afgangseksaminerne, Studentereksamen og Realeksamen og uddele Eksamensbeviserne.

Rektor henvendte sig til de bortdragende, idet han bl. a. udtalte omtrent følgende:

Jeg mindes fra min egen Skoletid en Kantate, hvor de Unge sammenlignes med Fugle, der ved Midsommer forlader Reden og flyver langt bort for at prøve deres Vingers Styrke.

Ogsaa i Aar sender vi et Kuld af Studenter og Realister ud. De skal nu prøve, hvad de duer til og hvad de har tilegnet sig.

Slid og Spænding er glemt og Friheden vinker for en Tid. Dette gælder ikke mindst jer Studenter, der nu frit skal vælge efter jeres Interesser. Bevar Ungdomsmodet, saa vil I gaa ind til en lykkelig Tid.

Det er lykkeligt at blive dansk Student, nordisk Student. Nordens Lande har bevaret Friheden, politisk, personlig og aandelig Frihed. Her er intet Diktatur og aandelig Ensrettethed.

Ikke mindst den akademiske Ungdom vil vide at staa Værn om Friheden.

Men glem saa ikke, at med Frihed følger Ansvar. Tidens Unge, Studenter som Realister, skal vide, at Livsglæden i det lange Løb bedst bevares gennem Følelse af Pligt og Ansvar og gennem intensivt Arbejde.

Tiden er vanskelig, men moderne Ungdom tæller nu saa mange Dygtigheder som ikke i mange Aar.

Bevar Ungdomsmodet, saa vil det gaa jer vel. Bevar den jyske Sejghed

Vi ønsker jer, Studenter og Realister, alt godt, fordi vi holder af jer. Bevar de gode Minder fra Skoletiden. Ribe Skole har sin særlige Aand, en god Tone, mener jeg. Ribe By har ogsaa sin særlige Tone, særpræget frem for nogen By i vort Land.

Bevar Mindet om jeres gamle Skole og jeres Ungdoms By. Til Lykke! Gid I alle maa faa en lykkelig Fremtid.

Efter Kantatens 2den Del meddelte Rektor Resultaterne af Aarsprøverne.

Rektor rettede Skolens Tak og Farvel til cand. mag. Tvermoes, der i 2 Aar havde været Timelærer ved Skolen, hvor han med Interesse og Samvittighedsfuldhed var gaaet op i sin Gerning paa en elskværdig Maade, men nu havde faaet Ansættelse ved Gymnasium i København.

Derefter uddelte Rektor Legater osv.

Overlærer Sechers Legat tildeltes Student Ingrid Larsen.

Aage Haunstrup Andresens Legat tildeltes Student Helge Nielsen.

En Boggave fra Foreningen »Norden« fik Marie Hansen.

»Selskabet af 1916's« Bogpræmier tildeltes M. Chr. Petersen og Birthe Marie Nielsen.

Derefter uddeltes Skolens egne Bog-Flidspræmier.

Rektor gav sluttelig nogle praktiske Oplysninger og anbefalede specielt Aarhus-Universitetet til de unge Studenters Velvilje. Man sang »I Danmark er jeg født«, og saa — endelig var Sommerferien der.

K. H. R.

En Pavebulle fra Bonifatius VIII

i Hans Tavsens Hus.

Blandt de morsomme Jordfund, der opbevares i Hans Tavsens Hus, findes en af Museets interessanteste, men lidet paaagtede Effekter. Det er tilsyneladende en gammel skrammet Blymønt, fundet for mange Aar siden af afdøde Vægter Jens Gissing under Jordarbejder ved det gamle Vejrmøllehus ved Tangevej. Det er denne lille Mønt, som Seminarieforstander Haar gør til Genstand for Undersøgelse i Seminariets Elevforenings Aarsskrift for 1935.

Fundet er ikke nogen Mønt, men intet mindre end en Pavebulle fra Bonifatius VIII, altsaa fra ca. 1300. Ved en Bulle forstaar vi i Almindelighed et Pavebrev, men Bulle kan ogsaa betegne det ved Pavebrevet hængende Segl. Paa »Mønten«s Avers ses bl. a. to Apostelhoveder. Paa Reversen ses tydeligt:

Boni
Fatus
P. P. VIII.

Den nævnte Pave var ham med Bisp Jens Grand og Erik Menved, som vi kender fra vor Ingemannslæsning.

Fundet skete paa den Grund, der hørte til det adelige Benediktiner-Nonnekloster, hvis Kirke, St. Nikolaj Kirke, laa, hvor nu Aandssvageanstaltens Vandtaarn knejser. Denne Kirkes Klokke hænger iøvrigt nu i St. Catharinæ Kirkes Taarn.

Det er altsaa fristende at tro, at Bullen i Hans Tavsens Hus er et Minde om det adelige Nonnekloster, men »Blymønten« kan ogsaa være ført med Fyld ud paa sin Findeplads.

Maaske har Fundet siddet ved et Dokument fra Paven til en Ribebiskop. Hvem véd?

— Foruden denne interessante ribehistoriske Afhandling rummer det 76 Sider store Aarsskrift en Mængde fortrinligt Læsestof. Vi finder en Hilsen fra Foreningens Æresmedlem, tidligere Forstanderinde Frøken Mohr og Mindeartikler over Kordegn, Viceskoleinspektør Lovmand Hvid, Seminarielærerinde, Frøken Langmack skriver bl. a. morsomt om »fra Skovtur til Lejrskole«. Om Rejserne i 1934 til Sverige

og Sydslesvig fortælles særdeles morsomt baade paa Prosa og Vers. En særlig bemærkelsesværdig Artikel er Kathrine Hansens Omtale af tyske Privatskoler i Sønderjylland.

Dette er kun en Mundsnag af det righoldige Læsestof, der krydres af gode Fotografier.

I Hæftet vil man forefinde forskellige Forenings-Meddelelser, Regnskaber, Fortegnelse over Dimittender fra Seminariet o. s. v.

K. H. R.

Fhv. Forsvarsminister, Folketingsmand S. Brorsen fyldte den 1. Juli 60 Aar.

Sagfører Jul. Nors i Ribe fyldte den 10. Juli 70 Aar.

I en Alder af kun 35 Aar er Reservekirurg ved Aalborg Amtssygehus Aage Lovmand Hvid efter langvarig Sygdom afgaaet ved Døden paa Samsø.

Aage Hvid var født den 7. Juli 1900 i Ribe som Søn af Lærer og Kantor, senere Kordegn Lovmand Hvid. Han blev Student fra Ribe Katedralskole i 1919 og medicinsk Kandidat ca. 1928.

Vort Bestyrelsesmedlem, Lektor T. Nørregård kunde den 19. August fejre 25 Aars Jubilæum som Lærer ved Ribe Katedralskole. Vi har tidligere haft Lejlighed til at dvæle ved den afholdte Lærer og Ribeborgers Liv og Levned og skal derfor kun anføre, at han var Genstand for megen Hyldest paa Jubilæumsdagen.

Paa Katedralskolen, hvor Splitflaget vajede, bragte Rektor Willumsen i hjertelige Ord Skolens Lykønskning og Tak og udbragte et Leve for Jubilaren, der takkede og motiverede et Leve for Ribe Katedralskole.

I Dagens Anledning gav Skolen fri Kl. 12.

Til Jubilarens Hjem sendtes mange Gaver og Blomsterkurve, ligesom der indfandt sig adskillige personlige Gratulanter. 3die Gymnasielklasse sendte en smuk Skaal med Frugter. Ripenser-Samfundet, af hvis Bestyrelse Lektor Nørregård er Medlem, sendte Blomster, ligesom Journalist Rosenstand bragte Bestyrelseskollegernes og Foreningens Lykønskning.

Om Aftenen festede Lærerkollegiet Jubilaren paa »Hotel Dagmar«.

Den 1. September arrangeredes i Ribe en af ca. 7000 Mennesker besøgt Regatta-fest i Ribe. Festens Glanspunkt var Dronning Dagmars Sejlads paa Ribe Aa og Modtagelse af Kong Valdemar til Hest. Frøken Birthe Agerbæk var en yndefuld Dronning Dagmar.

Frk. Emma Reinsholm har til Udvandrerarkivet ved Aalborg skænket en betydelig Samling Breve og Bøger af Jacob A. Riis.

Paa Grund af sin høje Alder kunde Frøkenen desværre ikke modtage den ærefulde Indbydelse til Aarets Rebildfest.

Professoratet i nordisk Litteratur ved Københavns Universitet er besat af Lærer ved Ribe Statseminarium, Magister Ejnar Thomsen.

Arkitekt Arne Finsen har flyttet sine Teltpæle fra Reykjavik til sin gamle Skoleby Ribe.

Lektor Reincke i Haderslev, tidligere Ribe, er udnævnt til Ridder af Æreslegionen.

Museumsdirektør P. Holm, Bymuseet »Den gamle By« i Aarhus, gæstede 29. Oktober Ribe Foredragsforening, hvor han holdt et interessant og livligt Lysbilledforedrag om London.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Set. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD

KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

C. WITTS EFTFL.

Volmer Stockholm Simonsen.

Barber & Frisør

Telf. 231 — Ribe — Telf. 231

H Bentzons Boghandel

Telf. 41. Ribe. Telf. 41.

Stort Lager af Raderinger, Prospekt-
kort og Souvenirs fra Ribe.

Højskolehjemmet, Ribe

Gode Værelser - Telf. 257

P. Thomsen.

Studenter af 1935 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Andr. Lorenzen

Tlf. 22 Ribe Tlf. 22

Handelsgartneri

Blomster besørger Verden over pr. Post, Telefon eller Telegram. Medlem af: »E. B.«, »Foreningen for Ekspreslevering af Blomster i Danmark«, »Fleurop«, »Foreningen for Ekspreslevering af Blomster i Europa«.

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— Telefon 317 —

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

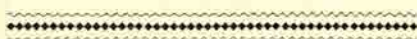
Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen, Svinget
16^a. Telf. Amager 5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

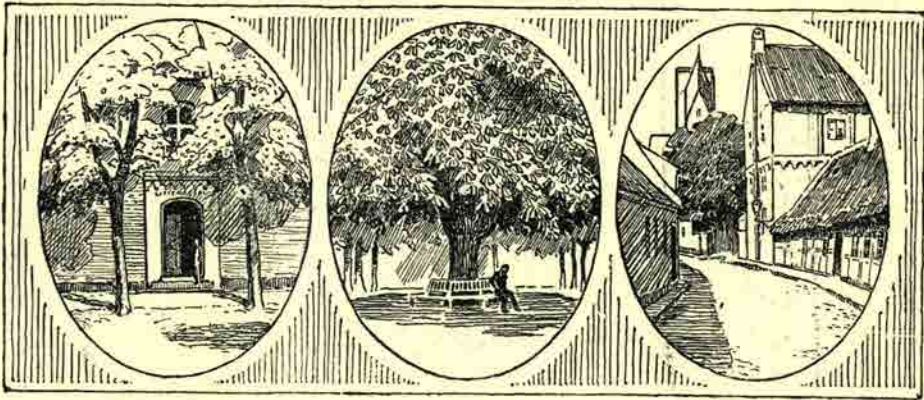
Cand. jur. Frode Schøn (Kasserer),
Sekretær i Udenrigsministeriet,
Palludan Müllersvej 2.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 3

November 1935

3. Bind

Leveret bl. a. til:

*Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Aldersdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov*

A_s RIBE JERNSTØBERI

SKOLEBØGER I STORT UDVALG

Skolemateriel

Foto-Udsalg

Kontorartikler

Guldfyldepenne

Chr. F. Termansens Boghandel
ved Aage Jørgensen

Telefon 114

RIBE

Grundlagt 1813

**RIPENSERNE
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

(Ny Vært)

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN

Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—11.

☛ Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

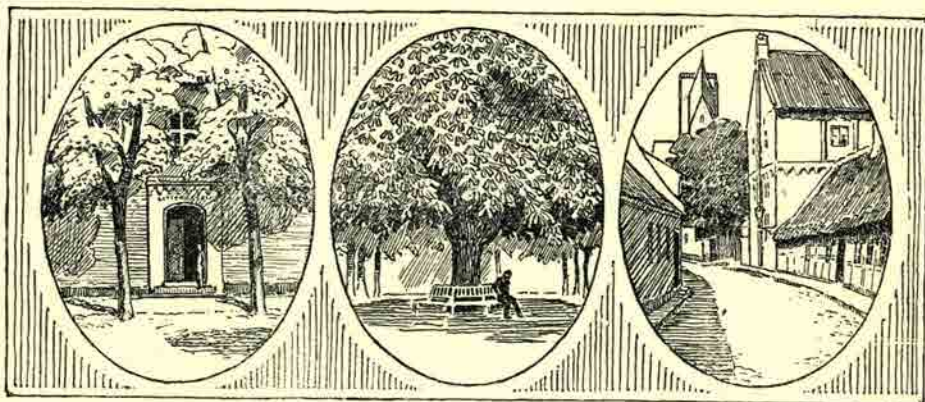
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 3

November 1935

3. Bind

400 Aars Reformationsjubilæet i 1936.

Et Ribe-Frimærke?

I Hans Tavsens By bereder man sig allerede nu paa at fejre Reformationsjubilæet næste Aar. Der vil naturligvis blive afholdt en større Fest under en eller anden Form i Ribe Domkirke, men noget Program hertil er endnu ikke blevet drøftet.

Derimod beskæftiger man sig i Stiftsstanden for Tiden med en Plan, der, om den bliver realiseret, vil kunne glæde det ganske Land, og ikke mindst gamle Ripensere rundt om i Landet.

Planen gaar ud paa intet mindre end Udsendelsen af et Reformationsfrimærke.

Afdøde Arkitekt *Axel Hansen* har efterladt sig det her gengivne Udkast til et Frimærke med Ribemotiv. Det fremkom før Ansgar-festen i 1926, men Planen kunde dengang ikke realiseres.

Stiftsprovst Dr. Scharling vil nu drøfte Planen med Menighedsraadet, og vindes der Stemning for den er det Mening at forelægge Udkastet for Generalpostdirektør Mondrup. Forhaabentlig vil det lykkes at realisere den smukke Tanke.

En Reformationsfest i Ribe vil sikkert drage mange Fremmede til Byen. Maaske vilde det ved denne Lejlighed være paa sin Plads at realisere en tidligere fremkommen Tanke om Opførelse af et af de gamle danske Skuespil fra 1500 Tallet. Ribe har jo Traditioner paa dette Omraade, idet Rektor ved Ribe Domscole (Katedralskolen) Mag. Peder Hegelund jo var en frugtbar Skuespilforfatter.

K. H. R.

»Snagdalen« i Ribe.

Kannikerresidensen, der blev Stiftsprovstbolig og — Hotel.

Den 15. September overgik det landskendte »Klubbens Hotel« i Ribe paa nye Hænder, idet det overtoges af Bagermester Bertram fra Brørup.

I denne Anledning kunde det maaske være paa sin Plads at underkaste det gamle Bygningskompleks et lille historisk Eftersyn.

Tilsyneladende er der ikke noget »historisk« ved Udseendet af det omfattende Bygningskompleks, der ved gentagne Ombygninger og

Udvidelser har mistet sit oprindelige Præg, men Bygningen har sit ret brogede »Levnedsløb«.

Den, der under Istandsættelsen af »Hjørnestuen« for et Par Aar siden saa Paneler og Tapeter fjernede, fik Indblik i veritabel solid Munkestensmur, og Hjørnebygningen, paa Hjørnet af Sønderportgade, er da ogsaa af antagelig Ælde.

Et Gejstlighedens Hjem.

Denne Bygning er det gamle »Snagdalen«. Oprindeligt var Huset Kannikerresidens. I 1558 blev den Bolig for Sognepræsten ved Domkirken. Det var en grundmuret Bygning, $7\frac{3}{4}$ Alen i indvendig Maal. Hovedbygningen i 2 Stokværk. Ned ad Skolegade strakte sig (hvor nu den lille Sal er) en forfalden Bygning, der ombyggedes i 1592 og erstattedes med en toetages Bindingsværksbygning. »Naboen« i Skolegade var selveste »Liliebjerget«, Anders Sørensen Vedels berømte Hjem, der nu ogsaa delvis er opslugt af Klubbens nyeste Del, opført af Hotel-ejer P. Petersen i 1909.

Endnu ind i det 19. Aarhundrede var »Snagdalen« Bolig for Stiftsprovsten, idet Stiftsprovst Conrad Daniel Koefoed boede her, indtil han blev Biskop over Ribe Stift i 1825.

„Klubben“ køber Snagdal.

Hvorledes blev »Snagdal« Hotel? Jo, det gik saaledes til:

Den 1. Oktober 1856 stiftedes »Klubben i Ribe«, den samme Forening, der eksisterede lige til 1929.

Klubselskabet stiftedes først som et Aktieselskab, hvis første Formaal var at erhverve den nævnte Ejendom med Grunde som Hjem og Rammen for Klublivet og det selskabelige Forlystelsesliv.

Den 17. Marts 1857 faar Klubbens Bestyrelse tinglæst Skøde paa Ejendommen. Køberne var paa Klubbens Vegne Apoteker v. Støcken, Borgmester, Kancelliraad Pontoppidan og Købmændene Ballin, F. Kolvig og B. Giørtz.

Sælgeren var Amtsforvalter, Justitsraad Heinrich Christian Nielsen, den senere Stiftamtmand over Ribe Stift, der i 1851 havde købt Ejendommen af Amtsforvalter, Kammerraad Jens Berthelsen i Thisted. Købesummen for Bygningerne med Grund og Jorder var 10,000 Rigsdaler.

»Klubben« var imidlertid allerede i Efteraaret 1856 rykket ind i Bygningen og havde foretaget Udvidelser, bl. a. bygget Salen, hvor der holdtes stor Indvielsesfest den 1. Oktober 1856.

I en Sang til Festen hedder det:

Men hvad os Tiden gav forvist,
Og som vi ønsked længe,
Det er den Sal, vi øjne hist,
Hvor Instrumenters Streng,
Skal synge Takt med Toners Flod
Og stemme glad vort Hjerte,
Saa vi skal mærke paa vor Fod,
At tændt er Glædens Kjerte.

I en Aarrække driver »Klubben« selv »Klubbens Hotel«, naturligvis med en Vært som Forpagter.

Den første Klubvært hed Küker; hans Efterfølger hed Martin Sørensen. I hans Tid var der iøvrigt saa fint paa »Klubben«, at Gæsterne, naar der forlangtes Kaffe-punch, blev henvist til at søge over Gaden til »Peter Amtmand«, der drev Beværtning i den nu Avlsbruger Thude tilhørende Ejendom. En af de senere kendte Klubværter var Groth.

Klubben sælger Hotellet.

I 1903 solgte Klubben Hotellet til P. Petersen, der var en ualmindelig afholdt og anset Vært. Han solgte i 1911 Hotellet til S. J. Linemann.

Siden har Hotellet haft følgende Ejere: Laurids Jensen 1913—15, P. J. Nielsen 1915—19, P. Rasmussen 1919—20, Valdemar Petersen 1920—22, P. Rasmussen 1922—26, A. Rash 1926—27, H. C. Sieger 1927—29, C. M. Christensen 1929—30, Enkefru Christensen har siden med Dygtighed drevet det gamle Hotel, forhaabentlig vil det nye Styre faa Held til at føre det traditionsrige Hotel videre i et godt Spor.

K. H. R.

Smuk Nyerhvervelse paa Ribe Stiftsmuseum.

Professor Soya-Jensen: „Den gamle Bispegaard“.

Ribesamlingen paa Stiftsmuseet er blevet forøget med et fortrinligt Billede af afdøde Professor Soya-Jensen med Motiv fra den gamle Bispegaard (før Restaureringen) nu Posthuset som Midtpunkt.

Billedet er skænket efter testamentarisk Bestemmelse af afdøde Bankdirektør I. C. Sundberg i København, hvis Hustru Ingeborg Soya-Jensen, f. Hammer, der døde i 1916, var Enke efter Maleren Soya-Jensen, der døde i 1912.

Museet ejer flere fortrinlige Billeder af den dygtige Maler og varme Elsker af Ribes gamle Huse. I »Ribestuen« paa Museet hænger hans Billeder fra Klostergaarden, Puggaardsgade og Vægterboligerne i Gravgade. »Den gamle Sparekasse« ejer et af hans bedste Arbejder, Sparekassens gamle Bygning overfor Domkirken, og mange gamle Ribestudenter vil fra Studenterforeningen i København mindes hans morsomme Gadebillede fra Storegade med Weis's Hus i Forgrunden og Domkirken som Billedets Midtpunkt.

I Privateje her i Byen er bl. a. en ypperlig Akvarel fra Apotekets Gaard.

Soya-Jensen begyndte som Akvarelmaler. I 80'erne havde han studeret Akvarelkunsten, bl. a. i Paris, og han kunde efter Hjemkomsten til Danmark tælle Kejsrerinden af Rusland og Englands vordende Dronning blandt sine Elever.

Senere dyrkede Soya-Jensen fortrinsvis Oliemaleriet.

Ribe blev i en lang Aarrække, fra omkring Aarhundredskiftet til hans alt for tidlige Død i 1912, hans store Kærlighed. Han malede et stort Galleri af Motiver her fra Byen, hvor han delte Tiden mellem flittigt kunstnerisk Arbejde og forfriskende Fisketure, og hvor han gennem Aarene vandt adskillige personlige Venner.

Man kan høre moderne Mennesker overlegent bruge Ordet »Topografi« om Soya-Jensens Kunst, og saa er Sandheden dog den, at Soya-Jensen med sin Pensel har skabt en Række Ribestemninger af kunstnerisk Værdi, der samtidig giver et Stykke værdifuld Topografi, som kun den formaar at yde, der nærer virkelig Kærlighed til og Forstaaelse af sit Emne. en forstaaende Indlevelse i Motivet, Maleren har fæles med Aandsfrænder som Stephan Ussing og Tom Petersen.

Ingen kunde sørge dybere end Soya-Jensen, naar noget smukt i Ribe gik til Gruude ved Tidens Uforstand, og det var ham en stor Glæde, da Ribe Turistforening tog fat paa det store Arbejde til de gamle Bygningers Bevarelse, selv ydede han med sin Pen dette Arbejde Anerkendelse og Støtte.

Det Soya-Jensen-Billede, som Ribe Stiftsmuseum nu har faaet i Eje, vil fryde enhver Ripensers Øje. Det er af stor malerisk Virkning, og Motivet er et af de mest typiske for Ribe.

K. H. R.

Raadhus og Bøddeli.

Rakkerens Hjem og Troldkonernes Kammer.

Spør af Ribes ældste Raadhus.

I en Gaard i Grønnegades vestlige Side er der i afvigte Sommer fundet Murrester, som Museumsinspektør Hugo Matthiessen har identificeret som Rester af Byens ældste Raadhus fra 1200 Tallet. Fundene skete ved Opgravning af en Gaardsplads til Huset ved Siden af Gartner Hagelunds Ejendom og samtidig undersøgtes en interessant Kælder under Naboejendommen tilhørende Rentier P. Nissen, bag den tidligere Urmager Petersen tilhørende Ejendom.

Om Fundene oplyser Museumsinspektøren:

Det gamle Raadhus maa have bestaaet af flere forskellige, ialt to Bygninger, hvoraf det søndre maa have vendt Facaden mod Domkirken, hvis Kirkegaardsmur laa omtrent i den nordlige Fortovskant af Gaden Nord for Domkirken.

Umiddelbart op til dette søndre Hus, hvoraf kun Nordgavlen er fremgravet i Skellet mellem Matr. Nr. 410 og 409 B, støder Resterne af den Bygning, hvor de store Murrester er fundne.

Det drejer sig om Rester af Østmuren i næsten hele dens Udstrækning, ca. 7 m, 1 m tyk, muret i fuld Mur af røde Munkesten i Skelkalk og middelalderlig Forbandt staaende i ca. 1 m Højde. Den nordlige Del af Muren er dog betydeligt smallere, og her ses Resterne af Døraabningen med indvendig Fals og bevaret Jernstabel.

I Bunden af Bygningen findes pigget Stenbro. Rester af gul- og grønglasserede Gulvfliser er fundne rundt om i det nedre Fyldlag og er sikkert et Minde om den gamle Gulvbelægning.

Ogsaa Bygningens nordøstre Hjørne er konstateret, medens det nordvestre Hjørne og den vestre Mur maa ligge inde i Haven til »Vestkysten«s Ejendom, Matr. Nr. 409, hvor de muligvis ved Lejlighed vil kunne fremdrages.

Det øverste af Fyldlaget er tydelig nok Nedbrydning af Bygninger, medens Bunden var sort, klæbrig Klæg »den sorte Jord«, hvor Arkæologer i Reglen finder mange Ting. Da Udgravningen her er forholdsvis begrænset, er der kun fundet de nævnte Gulvfliser og et Par Formsten, der viser, at Bygningen har haft en leddet Arkitektur. Endvidere er fundet et Stykke Munke-Tagsten.

Indenfor den sydlige Bygning, som strækker sig ind under Smøgen mellem 409 B og 410 samt under den paa 410 staaende Bygning, findes en mærkelig gammel Kælder, hvis Mure er opført af store røde Sten sat i Ler og i Tidens Løb udspækket og vedligeholdt med mindre, nyere Sten. Denne Kælder, hvortil en i forholdsvis nyere Tid lavet Kælderlem og Nedgang (i P. Nissens Ejendom) fører, har man oprindeligt haft Adgang til ad en Vindeltrappe i Rummets nordvestlige Hjørne, der velbevaret ses den Dag i Dag, og i Kælderen findes endvidere to mærkelige Nicher, den ene i Nordvæggen, den anden i Østvæggen, med gamle Mure, men overhvalvede med Buestik, der dog er af nyere Oprindelse og sat med mindre røde Sten.

Man tør vel nok antage, at dette fængselsagtige Rum har været et

af de Fangehuller, som nævnes i det gamle »Bøddeli« som Finkeburet og Troldkonernes Kammer eller hvad det nu hed.

En Bygning i Forfald.

I Fortsættelse af Kinchs Ribe Bys Historie fortæller Museumsinspektør Hugo Matthiessen interessant om den gamle Bygningens Tilstand i det 18. Aarhundrede.

Fra Grydergades Hjørne (Gaden, hvor Pottmændene havde deres Stade paa Markederne) bøjede den snævre Bøddelgade langs Kirkegaardens Ringmur Norden om Domkirken for at munde ud i Torvet. Blandt Husrækkens Smaaboder og Stalde lagde man Mærke til det forhutlede gamle Stenhus, som indtil det 15. Aarhundrede havde gjort Tjeneste som Stadens Raadhus, men derpaa nedværdigedes til »Bøddeli« og Embedsbolig for Mesterman og Rakker. Som saadan var det stadig i Brug, saalænge Skarpretterstillingen var knyttet til Byen. Efter dens Nedlæggelse i 1746 blev Natmanden ene om at bebo det brøstfældige Hus, hvis Overdel fire Aar forinden var styrtet ned, og Gaden, som straks omdøbtes Rakkergade, sank dermed endnu dybere i almindeligt Omdømme. Den var — særlig paa det Sted, hvor Bøddelboligen laa — saa snæver og indkneben, at Vognfærdsel næsten var umulig, thi i alle Tilfælde klagede man over, at Korn- og Hølæs ikke kunde slippe igennem uden at rive Tagstenene ned af Skarpretterens Hus, og de store Dynger af Skarn, som var aflejret langs Kirkegaardsmuren besværliggjorde naturligvis yderligere Passagen.

*

Det omtales, at da Bygalgen i 1702 fik en højst paakrævet Istandsættelse, blev en Del af de tiloversblevne Sten anvendt til Istandsættelse af Bøddelboligen.

*

Det berettes, at Skarpretterens Anseelse gennem den kirurgiske Virksomhed, han drev ved Siden af sin Profession, var i stadig Vækst, medens Natmanden eller Rakkeren sank uhjælpelig dybere i »Uærlighed« og Foragt, skønt de boede Dør om Dør i det middelalderlige Bøddeli.

K. H. R.

Dr. Max Henius og Ribe.

Afdøde Dr. Max Henius var en varm Ven og Beundrer af Ribe.

Han var Sjælen i Arbejdet for Rejsningen af det skønne Monument i Ribe for Gærfysiologen Professor Dr. phil. Ernst Chr. Hansen, som Wahl-Henius Instituttets Elevforbund i Chicago lod Billedhugger Bundgaard udføre.

Ved Afsløringen, der fandt Sted den 28. Juni 1925, udtalte Max Henius bl. a., at han altid havde elsket Eventyret og H. C. Andersens Eventyr. Men, tilføjede han:

»Aldrig har jeg drømt om, at jeg selv skulde staa midt i Eventyret, for det er det, jeg gør i Dag. Jeg har altid elsket Ribe. Alt, hvad der hører til denne By, er et Eventyr.«

Fra gamle Skoleprogrammer.

Historiske Efterretninger om Riberhuus.

Af P. N. Thorup, Rektor, Professor.

I Ribe Katedralskoles ældre Programmer, der nu for en stor Del er Sjældenheder, ligger mangt og meget af ribehistorisk Interesse gemt. Vi mener derfor, at det kan være formaalstjenligt fra Tid til anden at fremdrage saadanne Bidrag fra Glenselens Mørke, som maa paaregne Interesse fra Ripenser-Bladets Læsere.

Vi indleder med Rektor *Thorups* interessante Redegørelse for Slottet »Riberhuus»s Historie, der fremkom i Skoleprogrammet for 1835, altsaa just nu for 100 Aar siden. Forfatterens Ortografi er bibeholdt for ikke at at borttage den tidshistoriske Kolorit.

Red.

Paa min forrige antiquariske Vandring omkring i Ribe (Progr. 1833) standsede jeg i Byens vestlige Fjerdning, hvor efter min Formening St. Clemens Kirke forud har staaet.

I Nærheden af denne laa Riberhuus, hvis Voldplads og Grave endnu sees. Efter Danckwerth skal dette Slot være anlagt i Aaret 1115, under Kong Niels, den sidste af Svend Estrithsens Sønner. Terpager, Hofmann og Suhm anføre det samme Aarstal; men den sidste, ligesom og Terpager, nævne desuden til Hjemmel for deres Beretning Rotger Hermannsen, en Professor i Harderwyck, af hvem man har en Beskrivelse over vore skandinaviske Lande, men som skal være en maadelig Compilation af Danckwerth' og Andre. Jeg seer derfor ingen Grund til hellere at beraabe sig paa den første end paa den sidste, der dog er den Kilde, hvoraf hiin og de øvrige have øst, saameget mere da Danckwerths Navn som Geograph ikke har mindre Vægt, endskjønt han vel ei var Lærer ved nogen Høiskole, men, som bekjendt, Medicus og Borgemester i Husum. Riberhuus, af hvis Bygninger for Tiden kun nogle hugne Stene ere tilbage, der nu og da udgraves af Jorden, har følgelig opnaaet en Alder af over fem hundrede Aar, førend det efter de svenske Krige (1644—45 og 1657—60) ganske gik tilgrunde. I et saa langt og saa bevæget et Tidsløb var det Vidne til adskillige mærkelige Begivenheder, hvis Erindring maa forbinde sig med Stedets Betragtning, om ellers den nøgne Græsbanke med sine rørbevøxte Grave skal haabe at opvække mine Læseres Deeltagelse.

Riberhuus viser ved sin Beliggenhed, at det maa være anlagt i den Hensigt at beskytte Byen og dens Handel mod Sørøvere og andre Fjender.

I Nyhedens fulde Glands blev det saa at sige indviet af Kong Niels ved hans Søn Hertug Magnus's Bryllup med den polske Prindsesse Richiza (1127). Man valgte Ribe til denne Høitid, siger Saxo, fordi Byen drev megen Søhandel og havde Overflødighed af alskens kostbare Vare. Her, fortæller Hofmann, at Brudgommens Misundelse optændtes ved Synet af den Pragt, med hvilken Knud Lavard, Erik den Eiegodes Søn, optraad blandt Bryllupsgjæsterne; men af Saxos nedenaførte Ord sees, at det var hans Fætter Henrik Skarelar, som især var den Misundelige. Ham var det, som lod Hertug Magnus vide, at Purpurdragten ikke beskyttede hans Bryst mod Sværdet, hvorpaa denne svarede: Faa-

repeltsen beskytter dit ikke bedre. At Magnus dog ogsaa har seet skjævt til denne Pragt, er sandsynligt nok, da han iøvrigt var skinsyg over Knud Lavards Berømmelse og betragtede ham som sin Medbeiler til Danmarks Throne: en Skinsyge, der siden gik saavidt, at han blev sin uskyldige Frændes Banemand. Morderen faldt derefter selv i Kampen mod den Aflivedes Broder Erik, som besteg Thronen, da Kong Niels var bleven dræbt af Gildebrødrene i Slesvig. Denne Erik, med Tilnavnet Emun, giver ligeledes Ribe og dets Slot en tragisk Mærkværdighed. Det var herfra Kongen begav sig til Hviding-Ting, hvorfra han under Ligklokkernes Lyd førtes tilbage, myrdet af Sorteplog (1137). Han ligger begravet i Ribe Domkirke. Medens Knud Lavards Søn, Valdemar, kæmpede med sine Medbeilere om Danmarks Krone, havde een af disse, Svend Grathe, nogen Tid Ribe inde og gjæstede da vel ogsaa dets Slot (1155). Om dennes Overvinder, den nysnævnte Valdemar, som var den første danske Konge af dette Navn eller om hans Søn og Eftermand, Knud den Sjette nogensinde besøgte Riberhuus, er mig ubekjendt; men den sidste Broder, Valdemar den Seierrige opholdt sig her med sit Hof (hvis man troe Kæmpevisen) paa den Tid (1205), da Prindsesse Dagmar kom herind i Landet for at modtage Kongens Haand. Thi saa hedder det i den gamle Folkesang:

For Mandøe kasted' de deres Anker
 Alt paa den hviden Sand,
 Toge de hin unge Frøken Dagmar,
 De løfted' hende først paa Land.

Toge de hin unge Frøken Dagmar,
 De løfted' hende først paa Land,
 Valdemar, Konning af Danmark,
 Han rækker hende hviden Haand.

Der var Silke og Skarlagen rød
 Saavidt paa Jorden udbredt;
 Dagmar fulgte baade Fruer og Møer,
 Hun blev paa Riberhuus ledt.

Dog bør jeg ikke fortie, at Suhm drager den her anførte Omstændighed i Tvivl, da Brylluppet ifølge Hvidtfeldts Beretning stod i Lybek og ikke, som det næstfølgende Vers tydelig nok tilkjendegiver — i Ribe.

Saa aarle om den Morgenstund
 Længe førend det var Dag,
 Det var unge Frøken Dagmar
 Hun kræved sin Morgengav'.

Suhm siger nemlig herom: »Visen lader hende lande ved Mannøe, som dog ligger Vesten for Sønderjylland, hvorhen hun venteligen ei kom paa denne Rejse, og Brylluppet staae paa Riberhuus, men Hvidtfeldt venteligen rettere i Lybek, hvorhen Strange ledsagede hende med 30 Riddere«. Uden at ville — paa den historiske Sandheds Bekostning — tilvinde eller tilvende Riberhuus den Ære at have seet den yndige Dagmar som attenaarig Brud indenfor sine Mure, tillader jeg mig blot i denne Anledning følgende Spørgsmaal. Hvad er rimeligst, enten at fæste Lid til Folkesangen, hvor — efter alle Omstændigheder — Riberhuus ikke kan være nogen Skriv- eller Trykfeil, eller at

følge Hvidtfeldt, hos hvem en mulig Forveksling af Ribe og Lybek aldeles ikke forresten strider mod hans korte annalistiske Beretning? Kan det opvække stor Tillid til Hvidtfeldts Nøjagtighed, at just paa samme Sted tager fejl af Dagmars Fader og kalder ham Johan istedetfor Primislaus? Var dog Ribe det Sted, som Kong Niels havde udseet til sin Søns Bryllup, som Kong Valdemar selv sidenefter valgte til sin førstefødte Prindses Formæling, — det Sted, hvor ogsaa Kong Erik af Pommern fejrede sin Søsters Forbindelse med Hertugen af Baiern: hvad usandsynligt er der da deri, at ogsaa Prindsesse Dagmar stod Brud i Ribe? Lad end den poetiske Frihed skalte og valte med Biomstændigheder: den plejer dog at lade Hovedsagen (det af Historien eller Sagnet meest bekjendte) uantastet. Især forekommer det mig besynderligt, at Kong Valdemar vilde holde Bryllup i Lybek, naar han dog agtede at føre sin Brud til Ribe for der at boe med hende i Fremtiden. Thi at Kongen har opholdt sig meget paa Riberhuus for at være i Nærheden af de tyske Provindser, som hans seierrige Vaaben undertvang er vel udenfor al Tvivl. Her var det formodentlig at Dagmar fødte ham den omtalte — alt for tidligt borttrykkede — Prinds Valdemar (1209), som ligeledes her i Ribe blev formælet med den portugisiske Prindsesse Eleonora (1229); her var det — efter Alles Tilstaaelse — at den elskede Dronning endte sine af Dannerfolket velsignede Dage (1212). Selv i Fortællingen om Dagmars holder Suhm sig ganske til den bekjendte Vise, som skildrer Kongens ømhedsfulde Iil, ved Budskabet om Dronningens farlige Tilstand, med følgende livlige Træk:

Der Kongen drog fra Skanderborg
Da fulgte ham hundrede Svende,
Og der han kom til Gridstedbroe,
Fulgte hannem kun Dagmars Dreng.

Der han red over Randbøl Hede,
Da fulgte ham femten Svende,
Der han kom over Riberbroe,
Da var den Herre alene.

Deraf, siger han, seer man, at Kongen har elsket Dagmar, endskjønt han tillod sig Utroskab mod hende efter store Herrers Viis. Af en anden Folkesang laaner Suhm fremdeles det, som han selv tilstaaer, herligste Minde, der kan sættes Dannerfolkets Yndling, de Vers, hvor Talen er om Dagmars Bryllup:

Der glædtes ved baade Store og Smaa
Den Fattige med den Rige,
Der glædtes Bonde og Borger mest
Af Hjertens Grund tillige.

Hun kom uden Tyngde, hun kom med Fred
Hun kom goden Bonde til Lise,
Havde Danmark altid sasdanne Blomster
Man skulde dem ære og prise.

Alle saa mange i Danmark vare
Dem monne Dagmar behage,
Saalænge hun levede paa Jorden her,
De havde saa gode Dage.

Saameget (og vist ikke ufortjent) Hedsyn tager iøvrigt den berømte Forfatter i sin Historie til disse minderige Sange; kun naar de fortælle ham om Dagnars Bryllup i Ribe, betænker han sig paa at fæste Lid til deres Beretning! Men er den da i dette Stykke mindre sandsynlig, mindre troværdig? Dette have idetmindste vore nyeste Udgivere af de danske Viser fra Middelalderen ikke antaget, saavidt man kan skjønne af en Anmærkning til det 7de Vers af Visen (LXVII) om Kong Valdemars Frieri til Dronning Dagmar. Denne Anmærkning (S. 349) lyder saaledes: »De gik tilskibs«; (de Herrer, som skulde hente Prindsessen) »ventelig, siger Suhm, fra Sjælland over til Lybek eller Meklenborg. Men da Kongen holdt Hof i Ribe, seglede de snarere ind til Elben og op ad den til Bøbmen. Dette bliver saa meget rimeligere, da de, kommende tilbage, laude ved Mandøe. Den følgende Vise« (som før er omtalt) »siger det ogsaa udtrykkeligt«. De ansaae det altsaa ikke for umuligt, at Hvidtfeldt har feilet.

Under de Uroligheder, som herskede mellem Valdemar den Andens Sønner Kong Erik Ploppening og Hertugerne Abel og Christopher, indtog disse sidste Staden Ribe tilligemed Slottet (1247), men bleve endnu samme Aar fordrevne derfra af Broderen, som ogsaa forhen havde besøgt vor By (Mai 1242 Jan. 1246). At Kong Erik undertiden opholdt sig paa Riberhuus mere end for et kort Bøseg, kan man formode deraf, at Brødrene ved Slottets Erobring toge der mange af hans Hoffolk, Riddere og Svende, samt Prindsesserne Sophie og Ingeborg tilfange. Som Konge saae Ribe Abel (for hvem Cain nu havde været et mere passende Navn) i Februar 1250, og Christopher i Juli 1252. Den sidste døde her pludseligen den 29de Mai 1259, efter Nogles Mening ombragt ved Gift. Derom tale dog de Geistligheden hengivne Annalister ikke, hvilket er meget naturligt, da Mistanken for dette Mord hvilede paa Arnfast, en Abbed i Rykloster, der — som man mener — til Belønning derfor blev indviet til Biskop i Aarhuus af den afdøde Konges Fjende Erkebisp Jacob Erlandsen, men aldrig kom i rolig Besiddelse af denne Værdighed formedelst Kongehusets uophørlige Forfølgelser. At Kongen dog ikke er bleven forgiven i Alterens Sacramente, som Nogle have paastaet, slutter den lærde Gram deraf, at Enkedronningen ikke taler derom i sin Klageskrivelse til Paven, i hvilken hun dog ligefrem sigter Arnfast som den, der ved Gift havde ombragt hendes Gemal. — Det er, mener han, ikke sandsynligt, at hun vilde have forbigaaet med Taushed en saadan Omstændighed, hvis den var hende bekendt, da den i Pavens Øjne maatte gjøre Misgjæringen endnu gyseliger. — Ogsaa denne Konge ligger begravet i Ribe Domkirke.

I Aaret, som gik forud for denne sørgelige Begivenhed (1258, opbrændte Ribe By og Slot af Lynild. Dette var naturligviis efter Geistlighedens Anskuelse en Guds-Straf over Kong Christopher, fordi han forfulgte Bisperne. Man glemte, at Biskoppen i Ribe leed ligesaa stor Skade derved som Kongen.

Christophers Søn, Erik Glipping, besøgte Ribe i det mindste tvende Gange, i Pindsen 1265 og i Septembet 1273. Efterat han var bleven myrdet af Marsk Stig (1286), havde Marskens Tilhængere, som det synes, Slottet i Besiddelse paa dea Tid, da det blev overrumplet og vundet tilbage for den myrdede Konges Søn, den unge Erik Menved, i hiint dandsende Optog, som besynges i Kæmpevisen:

— Der gaaer Dands paa Riber Gade —
 Slottet det er vundet.
 Der dandse de Ridere fro og glade
 For Erik Konge hin Unge.

Der gaaer Dands paa Riber Bro.
 Slottet det er vundet.
 Der dandser Riddere med udhugne Sko.
 For Erik Konge hin Unge.

For da dandser han Riber Ulf,
 Slottet osv.
 Han var Kongen tro og huld,
 For Erik Konge osv.

Saa dandser han Tage Mus
 Slottet osv.
 Han var Høvidsmand paa Riber Hus
 For Erik osv.

De følgende Vers, 5—18, kunne vi her forbigaae. De indeholde en Opregning af adskillige ridderlige Dandsere og Dandserinders tildeels vel opdigtede Navne samt en vakker Episode om den unge Ridder Lange, som i dette afgjørende Øjeblik modtog Troskabsløftet af sin Tilbedede; men Enden paa Visen er:

De dandsed dem paa Slottet ind
 Med dragne Sværde under Skarlagens Skind.

Aldrig saae jeg en Ridderdands —
 Slottet det blev vundet —
 Vinde saa Slotte med Rosenkrands.
 For Erik Konge hin Unge,

Hvad der i den her benyttede Udgave er sagt for og imod denne Vises historiske Vigtighed, vilde være for vidtløftigt paa dette Sted at anføre. Capitain Abrahamson antager dog, at den ikke mangler historisk Grund.

Hvis denne romantiske Begivenhed, som af Suhm, saavidt jeg veed, forbigaaes, ikke er opdigtet, maa det have været den fjortenaarige Konge behageligt at see dette paa saa eventyrlig en Maade gjenvundne Slot, da han opholdt sig her den 15. Julii 1288. Virkelig synes Erik Mened at have næret en vis Forkjærlighed for Ribe. Den fremlyser dels af de hyppige Besøg, hvormed han beærede denne By foruden det nys omtalte: saaledes endnu engang 1288 (den 28. Dec.) og videre 1294, 95, 97, 1308 og 1313; dels af de Byen tilstaaede Privilegier og den betydelige Gave af Kongens Holm (nu blot Holmen kaldet), som han ved sin Nærværelse i Aaret 1294 skjænkede Ribe-Borgere under den Forpligtelse at befæste Staden med en Ringmuur. Saa ofte derfor Ripenserne i Hoesletten forlyste sig efter gammel Sædvane ved deres Holmture, have de Anledning til taknemmeligen at ihukomme den kongelige Giver. Erik Meneds Broder, Kong Christopher den Anden, forpligtede sig i sin Haandfæstning til at sløife alle Slotte i Jylland, undtagen Ribe, Colding og Skanderborg Slot: et Beviis for, at disse tre maae være blevne anseete som vigtige Borgfæstninger paa Landets Grændser.

(Fortsættes)

Ribe Turistforening havde i Sommermaanederne den gode Ide at lade Folkesangeren Mads Madsen fra Kamp i Vægtermundering synge de gamle Vægtvers i Ribes Gader hver Aften.

Den 2. November viedes i Ribe Domkirke Frøken Ellen Margrethe Stürup, Datter af Ingeniør Jens Stürup, og Tandlæge Erik Westergaard, Søn af Biskop Westergaard, begge af Ribe.

Ribes hæderkronede gamle Avis, »Ribe Stifts-Tidende«, kan den 6. Januar fejre 150 Aars Jubilæum.

Ribe Bys Æresborger, Byarkivar C. N. Termansen, fyldte den 15. November 78 Aar.

»Hejmdal« har holdt »Folketingsvalg« efter forudgaaende Vælgermøde. Der var 6 Kandidater, og Valgresultatet blev: Konservative 11 Stemmer, Retsforbundet 8, Socialdemokraterne 3 og Radikale Venstre 2. Desuden havde Venstre og Kommunisterne kun 1 Stemme hver (deres respektive Ordføreres Stemme).

Den unge Forfatter og Tegner Kjeld Abell, der som bekendt er Søn af afdøde Adjunkt ved Ribe Katedralskole P. F. Abell, har stor Succes med sit moderne dramatiske Arbejde, »Melodien, der blev væk«. Det opføres i »Riddersalen« i København.

Den 17. November viedes i Seem Kirke Konstruktør Kai Daugaard Peters, Søn af afdøde Tømrermester J. Daugaard Peters, og Frøken Mette Jørgensen, Datter af Hestehandler Jørgensen, begge af Ribe.

Arkitekt Axel Hansens Dødsbo ved Fru Bankdirektør Jepsen har til Udsmykning af Kapellet paa Ribe Kirkegaard skænket et meget smukt Krusifiks.

Krusifikset blev i sin Tid modelleret af afdøde Arkitekt Axel Hansen, der oprindeligt havde tænkt sig det anvendt i Gredstedbro Kapel, som han jo var Arkitekt for.

Teaterforeningen i Ribe omgaaes med Planer om Oprettelse af en Skolescene.

Paa Blomstermarkerne ved Ribe er der i dette Efteraar sat over 1 Million Blomsterløg, Tulipaner og Narcisser. Man er ogsaa begyndt at dyrke Krokus og Hyacinter. Arealet vil blive udvidet fra 7 til 10 Tdr. Land, saa Holland kan godt gaa hjem og lægge sig.

Ribe Klosters Ældste, Frøken Emma Reinsholm, fylder d. 24. November 82 Aar.

Den midlertidige Opgørelse af Ribe Kommunes Indbyggerantal ved Folketællingen af 5. November i Aar viser Tallet 6149. Det tilsvarende Tal for Landsfolketællingen i 1930 var 5'895.

Bogtrykker Aage Jacobsen har afløst Overlærer Skov som Formand for Sønderjydske Forening i Ribe.

Den gamle Ribestudent, Lektor Svend Norrild, har udsendt en psykologisk Bog om Jacob Knudsen.

Fhv. Vejassistent ved Ribe Amts Vejvæsen (1892—1929), C. L. Saaby, er den 17. November død 74 Aar gammel.

Kgl. Skovrider for Maarum Skovdistrikt, vort Medlem, Th. S. Wielandt, er under 17. September udnævnt til Ridder af Dannebrog. Skovrider Wielandt blev i 1924 Ridder af den svenske Vasaordens første Klasse.

Vort Medlem Pastor Carl Noack i Flensborg, Student fra Ribe 1903, fyldte den 21. November 50 Aar.

Udgivet af Ripenser-Samfundet

Redigeret af K. H. Rosenstand

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet i Ribe

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler og Konfektion.**

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
— TORVET —
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD
KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN
Fotograf - Ribe - Telf. 177.

C. WITTS EFTFL.

Volmer Stockholm Simonsen.

Barber & Frisør

Telf. 231 — Ribe — Telf. 231

H Bentzons Boghandel

Telf. 41. Ribe. Telf. 41.

Stort Lager af Raderinger, Prospekt-
kort og Souvenirs fra Ribe.

Højskolehjemmet, Ribe

Gode Værelser - Telf. 257

P. Thomsen.

Studenter af 1935 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Andr. Lorenzen

Tlf. 22 Ribe Tlf. 22

Handelsgartneri

Blomster besørges Verden over
pr. Post, Telefon eller Telegram.
Medlem af: »E. B.«, »Foreningen
for Ekspreslevering af Blomster
i Danmark«, »Fleurop«, »For-
eningen for Ekspreslevering af
Blomster i Europa«.

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— Telefon 317 —

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt, er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

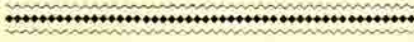
Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen, Svinget
16^a. Telf. Amager 5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

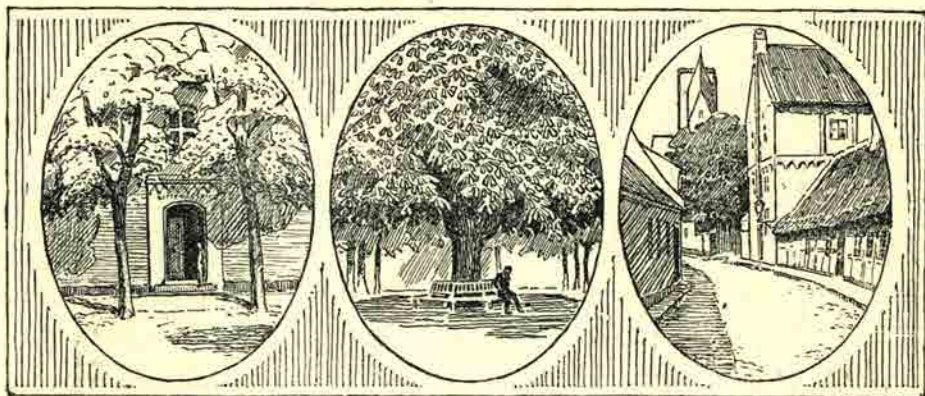
Cand. jur. Frode Schøn (Kasserer),
Sekretær i Udenrigsministeriet,
Paludan Müllersvej 2.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

RIPENSER-BLADET

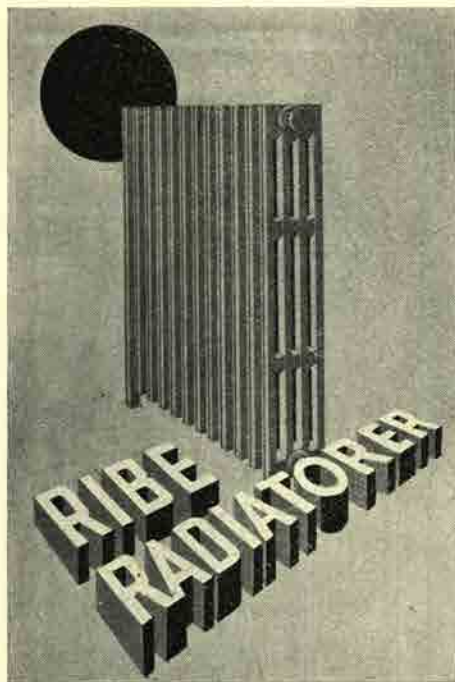

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 4

December 1935

3. Bind

Leveret bl. a. til:

*Set. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov*

A/S RIBE JERNSTØBERI

SKOLEBØGER I STORT UDVALG

Skolemateriel

Foto-Udsalg Kontorartikler
Guldfyldepenne

Chr. F. Termansens Boghandel
ved Aage Jørgensen

Telefon 114

RIBE

Grundlagt 1813

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

(Ny Vært)

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN

Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhans Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—11.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

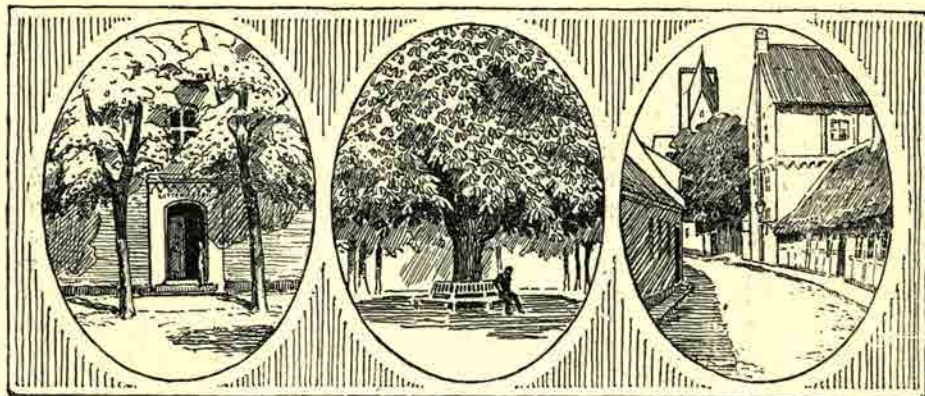
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 4

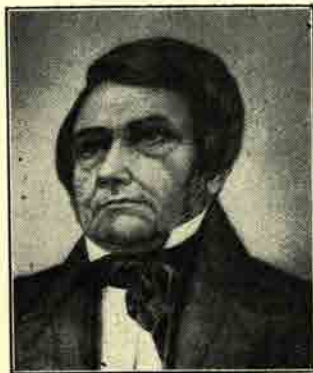
December 1935

3. Bind

Fra gamle Skoleprogrammer. Historiske Efterretninger om Riberhuus.

Af P. N. Thorup, Rektor, Professor.

II.

Rektor Thorup.

Om denne Skyggekonige, Christopher den Anden, nogensinde har besøgt Slottet i Ribe, finder jeg ikke optegnet. I de sidste syv Aar af hans ulykkelige Liv har det da ikke kunnet være. Først regjerede her i denne forvirrede Tid den slesvigske Hertug Valdemar, der 12 Aar gammel var udvalgt til Modkonge (1326) og havde overdraget sin Formynderskab, den holstenske Grev Geert Sønderjylland til et arveligt Lehn. Som Konge see vi denne Valdemar besøge Ribe baade i sit første Regjeringsaar og i det næstfølgende. Hos Terpager anføres nogle Privilegier, som han i Aaret 1326 har givet Byen. Blandt det Krongods, hvormed samme Konge forlehner Ridder Ludvig

Albertsen er Riberby med Mønten, Told og Møller sammesteds. Dette Forlehningsbrev, hvori Hertug Valdemar allerede betjener sig af Kongetiteln, er udgivet 1326 Sabbato infra octavam apostolorum Petri et Pauli, det er: i Begyndelsen af Julii Maaned, altsaa før Hyldingsacten i Nyborg, som foregik paa Vor Frues Himmetfartsdag, der indfalder den 15. August. Af den Orden, hvori Brevet anføres hos Hvidtfeld, maatte

man derimod troe, at det var udstedet efter Hyldingen. — Endskjøndt Valdemar bar Kronen, var dog Regjeringen imidlertid i Grev Geerts Hænder, hvem Kongen i et Diplom af 1327 kalder magnificus Princeps Dominus, Gerhardus, Dux Jutiæ, Holsatiæ et Stormariæ Comes, dilectissimus avunculus et tutor. Ifølge Underhandling i Ribe 1330 gav Valdemar Afkald paa Kongetitelen, som han nu ikke længere vilde gjøre Kong Christopher stridig, og fik da Hertugdømmet Slesvig tilbage. Nørrejyland skulde Grev Geert beholde som Pantherre. Denne Tractat er afsluttet den 1ste Søndag i Fasten (dominica invocavit). Samme Aar (die Remigii confessoris) den 1ste Octbr. bekræfte begge, Valdemar som Hertug i Jylland (s: Sønderjylland) og Geert som Greve i Holsteen og Stormarn, Capitlets Privilegier. Da Hertugen, der nævnes først, vistnok er at betragte som Landsherre, og Greven som hans Formynder eller Rigsforstander, saa have vi her maaskee det Tilfælde, som Hr. Provst Ridder Aagaard i sin Beskrivelse over Tørninglehn (S. 19) anseer for uvist: nemlig at Ribe nogensinde har hørt til Hertugdømmet. Ligesaa, naar samme Hertug — uden at Grev Geert nævnes — i Aaret 1337 udsteder et Frihedsbrev for Puggaard i Ribe. Dette skeer i det Mellemrige, som fulgte paa Kong Christophers Død, d. 15. Julii 1333. I disse syv Aar (1330—37) hørte Ribe, som det synes, til Hertugdømmet Sønderjylland; thi paa hvilken anden Grund udøver ellers Hertug Valdemar sin Højhedsret over bemeldte By? Men i det nysnævnte Aar 1337 ophører Grev Geert at kalde sig Hertugens Formynder, tiltager sig selv Titel af Dux Jutiæ (en Titel, som vi saae Valdemar endnu samme Aar betjene sig af) og holder 1338 Retterting i Ribe. Han synes altsaa nu, som Cristiani siger, at have anseet selve de Provindser, han forhen havde regjeret i Hertug Valdemars Navn, som sin Eiendom. Paa denne Fod vedbleve formodentlig Sagerne at staae hen ogsaa i det følgende Aar.

Men i Februar 1340 sluttede Hertug Valdemar (da man paany aabnede ham Udsigt til den danske Krone) en Overenskomst med Grev Geert, hvorefter denne skulde overlade ham Nørrejyland, som han havde i Pant, mod Vederlag i Sønderjylland, samt adskillige stipulerede Indløsningssummer. Saaledes skulde 10,000 lødige Mark Sølv betales i 2de Terminer inden næste St. Hans Dag. Dersom Betalingen enten udeblev i den første Termin, til Pindsen, eller ogsaa ingen tilfredsstillende Borgen kunde sættes: saa skulde Ribe By, Slot, og Amt indrømmes Greven til Pant. Men Grev Geert oplevede ingen Pindsefest mere; d. 1ste April s. A. befriede Niels Ebbesen vort Fædreland fra hans Undertrykkelse, og Pengene bleve formodentlig ikke hans Arvinger betalte. Imidlertid havde de Danske tilbudt Valdemar, Christopher den Andens Søn, Kronen, og et foreløbigt Forlig blev indgaaet til Spandau imellem ham og Hertug Valdemar af Slesvig, hvilket siden blev bekræftet til Lybek i Maj 1340. I dette Forlig, hvori den danske Prinds Valdemar erkjendtes som ene Konge i Danmark, bestemtes blandt Mere, at han skulde søgte den slesvigske Hertug Waldemars Søster, Helvig, med hvem han skulde have i Medgift 24000 lødige Mark Sølv, hvilken Sum skulde afdrages fra de 100000 Mark, som Jylland og Fyen stod i Pant for. Naar Formælingen med Hertugens Søster var fuldbyrdet, skulde hun have i Livgeding Riberslot og Stad, med Told, Møller og al Frugt, som laae inden og uden Byen, med slig Nytte og Brug, som Christopher dér havde havt, og skulde de Søer høre dertil, som udi forbemeldte Konges Tid laae dertil; der skal og

ligge til vor Søsters Livgeding, hedder det, de fire Herreder, som udi Konning Eriks Tid laae dertil, og halv Varsyssel med hvis Fiskeri dertil ligger.

I en anden Tractat med de holstenske Grever, sluttet i Sønderborg s. A. angaaende et Vederlag i det Slesvigske for deres Panteret i Nørrejylland, forpligte derpaa disse sig til at overantvorde Hertug Valdemar Riberhuus og Stad, som deres Fader der siges at have kjøbt af Grev Johan. Man seer altsaa, at Greverne endnu havde Slottet inde og at følgelig de med deres Fader indgangne Vilkaar vare blevne uopfyldte. Overleveringen af Slottet til Kong Valdemar maatte man formode er paafulgt i Løbet af det næste Aar; thi Dagen efter St. Laurentii Dag 1341 giver Hertug Valdemar Kongen den skriftlige Forsikring, »at om de paa Riber Slot imellem dette og Pindsedag førstkomende, med Riberby ikke gjorde Kongen Huldskabsed, da skulle de, med hvis Ed og Pligt de udi Riberamt og Slot tilforne haver gjort Hertug Valdemar, forvises til Kong Valdemar.« Dog er intet almindeligere i denne forvirrede Tid end uopfyldte Løfter og forandrede Bestemmelser. Med Indløsningen af Nørrejylland gik det i det Hele langsomt.

Under Kongens jevnlige Feider med de holsteenske Grever toge Jyderne gjerne disses Parti. Om Ribes Forhold i Særdeleshed veed jeg Intet at anføre uden den bekjendte Begivenhed, at Erland Kalv, som var Lehnsmand paa Riberhuus, gik under sliq en Feide over til Kongens Fjender og blev derfor til Belønning forlehnet med med Møgeltønder og Gram-Slot, hvilke han Aaret efter overgav igjen tilligemed Riberhuus til Kongen, med hvem det lader til at have været et aftalt Krigspuds. Denne Tildragelse, som Hvidtfeld sætter til Aaret 1360, Christiani, som det synes, tidligere, er bleven navnkundig ved Kongens vittige Bemærkning: Kalv er en god Ko; ifjor gik han bort som en Kalv, nu er han som en Ko kommen igjen med to. Udentviwl har Ribe flere Gange saaledes gjort fælles Sag med Kongens Fjender. 1368 var Byen atter paa de holsteenske Grevers Parti, hvorom et af dem udstedt Privilegium vidner, i hvilket de kjære Ribe Borgere roses for deres udviste Tjenester: en Roos, som just ikke gjør deres Loyaltitet synderlig Ære.

Valdemar Atterdag har i det mindste tvende Gange besøgt Ribe: i Aarene 1354 og 1355. Sidstnævnte Aar havde han givet sin Feldt-herre Boe Falk Ordre at møde sig her med Krigsfolket af Sjælland. 1375 døde Valdemar, og hans Dattersøn Oluf blev Konge under hans Moder Magrethes Regentskab. I hans Regjeringstid (1375—87) gjorde Magrethes Søstersøn Albert, en Søn af Hertug Albert af Meklenborg, Fordring paa den danske Throne. I et Forbund, sluttet til Grewesmühlen i Januar 1376 pantsatte han — med de andre meklenborgske Hertuger — til de holsteenske Grever, som forenede sig med dem mod Danmark, adskillige Slotte, som de agtede at indtage, blandt disse var Riberhuus; men den unge Prætendent døde snart derpaa, og Forbundet blev uden Følger. Hverken Kong Oluf eller hans Moder Dronning Magrethes findes i hans Tid at have værdiget Ribe noget Besøg eller begunstiget Byen ved nye Privilegier, ikke engang — hvad dog under hver ny Regjering pleiede at skee — bekræftet de gamle. Den store Opgave: Foreningen af de tre skandinaviske Riger, har udentviwl for det første givet Nordens Semiramis, som Holberg kalder hende, Andet at tænke paa. Længere hen i Tiden har hun maaske

været her, da Hertug Johan af Baiern i Aaret 1410 holdt Bryllup i Ribe med Catharina, en Søster af Unionskongen Erik af Pommern. Om Broderens Nærværelse ved sin Søsters Formæling kan der ingen Tvivl være. Forhen, i Aaret 1406, findes han at have holdt Retterting i Ribe, ligesom ogsaa at have været her i Aaret 1421, formodentlig i samme Anledning. Denne Konge lod Slottets Fæstningsværker istandsætte, hvilket man seer af den Opfordring, som i Aaret 1429 udgik til Capitlet i Riber Domkirke: at de skulde tillade deres Bønder og Vornede at hjælpe Lehnsmanden Erik Nielsen (Gyldenstjerne) med 4 Dages Arbeide til at befæste Riberhuus. Besynderligt er det, at man hverken af ham eller hans Eftermand, Christopher af Baiern, finder nogen Bekræftelse paa Byens Privilegier. Maaske Diplomet kan være gaaet tabt. Sidstnævnte Konge har ikke blot besøgt Ribe i Januar 1447, men blev endog kronet her med stor Høitidelighed 1443, ved hvilken Fest Kongen slog 72 Riddere, og anstillede Dystrenden og Turnering efter de Tidens Viis. De tvende første Konger af den oldenborgske Stamme have efterladt sig ikke faa skriftlige Mindesmærker om deres Ophold i Ribe. Af disse see vi, at Christian den Første var her i Aarene 1450, 1455, 1460 og 1480. I Aaret 1460 blev han høitideligen hyldet i Ribe af det slesvig holstenske Ridderskab. Af Kong Hans har man Breve, som ere daterede herfra i Aarene 1480, 1493, 1503 og 1504. Undertiden har han været her mere end een Gang i samme Aar. Kongens sidste Ophold i Ribe er i flere Henseender mærkeligt. Det indtraf i Slutningen af Aaret 1512 og i Begyndelsen af det følgende, der var det sidste Nytaar, Kong Hans oplevede. Dronning Christine og Prinds Christiern, som da var kaldet tilbage fra Norge og ugjerne havde løsrevet sig fra den fortryllende Dyveke, fulgte med. Kongen og hans Reiseselskab bivaanede Biskop Lave Urnes Indvielse, der forrettedes af Bispnen Iver Munk, formodentlig paa Nytaarsdagen 1513. For at Høitideligheden skulde være des større, siger Hoffmann, holdt Biskop Iver da sin første Messe, hvortil Paven allerede nogle Aar tilforn havde givet Aflad. En festligere Handling, medens den catholske Ritus endnu bestod, har vel neppe siden den Tid sat Ribe og dens Omegn i Bevægelse. Derpaa fulgte en høitidelig Scene af en anden Natur. En vældig Stormflod omringede Byen og holdt dens høie Gjæster indsluttede i flere Dage. Imidlertid gik Kongen, som da var indkvarteret i den ældste Borgemesters Huus, hvor han maaske var sikkrest for Floden, ofte ud i den frie Luft for at nyde det flotte Syn af Vesterhavets Oprør og overlade sig de Følelser, hvoraf han ogsaa engang i sligt et Øieblik yttrede sig gennemtrængt: Ærefrygt for Naturens Herre, Kongernes Konge, og ydmyg Erkjendelse af den jordiske Høiheds afhængige Vilkaar. Endeligen faldt Vandet, og Hans Majestæt begav sig paa Veien til Aalborg, men ved at ride over Tarunkær, ikke langt fra Udløbet af Skjerna, styrtede Kongen, ved Hestens Fald, i Vandet og paadrog sig derved en Feber, som endte hans Liv i Aalborg den 20. Febr. næsteften. Endskjønt Kongen ikke denne Gang havde taget Slottet i Beboelse, maaskee for ikke ved den høie Flod at afskjæres fra Forbindelse med Byen: saa finde vi dog, at nogle af hans aabne Breve, ligesom og nogle af Kong Christian den Førstes, ere givne paa Riberhuus, og selv naar dette ikke udtrykkeligen nævnes i slige Diplomer, kan vel dog i Almindelighed antages, at Kongerne have opholdt sig paa Slottet ved deres Nærværelse her i Byen. Enkedronning Christine havde ligesom forud Dronning Helvig,

Riberhuus og Lehn til Livgeding. Det er mig ikke bekjendt, at Kong Christian den Anden har været oftere i Ribe end den ene Gang, med Faderen, da Stormen omkring ham vistnok fandt Gjenlyd i hans Indre. — Frederik den Første udgav her sin Haandfæstning til Norge den 24de Novbr. 1524. Af Christian den Tredie har man flere Breve, som vidne om hans Ophold i Ribe i Aarene 1537, 42, 43 og 45. Ved sit andet Besøg bivaanede han Mester Hans Tausens Bispevielse, og Kirkeordinantsen blev samme Tid forøget med de saakaldte 26 Riber-Artikler. Denne Konge havde »en stor Bygning for paa Slottet,« som det udtrykkeligen hedder i hans Skrivelse til Capitlet i Riber Domkirke, hvilket Brev, uden Datum, er anført af Terpager. At Arbeidet i de følgende Aar er bleven fortsat, viser en senere Skrivelse af 1547, som ogsaa findes paa samme Sted i Terpagers Beskrivelse. Efterat Slottet saaledes var istandsat, er det rimeligt, at Kong Frederik den Anden har beboet det, da hen i Februar 1561 var her tilstede, i saafald er han den sidste af vore Konger, for hvem Riberhuus har aabnet sine Porte til festlig Modtagelse; thi at Fjerde Christian. under hvem Slottets Ødelæggelse begynder og næsten fuldendes, nogensinde skulde have betraadt enten dette eller Nipsaaens Bredder, er mig ikke bekjendt, ei heller findes det af mine Forgængere bemærket.

Som en Følge af Kong Christian den Fjerdtes Deeltagelse i Trediveaarskrigen oversvømmede de keiserlige Tropper Slesvig og Jylland. Oberstlieutenant Lysser ankom til Ribe den 28de Sept. 1627, besatte Byen tilligemed Slottet uden Modstand og blev i Besiddelse deraf, indtil han efter Fredslutningen i Lybek drog ud den 10. Junii 1629. At Terpager urigtigen sætter Fjendens Afreise til den 10. Julii, er viist i Adjunct Adlers Program 1834, i hvilket man ogsaa vil finde de enkelte Omstændigheder, som vedkomme Slottet i Særdeleshed, saavidt muligt, oplyste. I den saakaldte første svenske Krig, som udbrød i Jubelkongens hele Alderdom, da General Torstenson uden foregaaende Krigserklæring oversvømmede med sin Armee Slesvig og Holsteen, blev ogsaa Ribe besat af de Svenske under Helmut Wrangels Anførsel den 10. Jan. 1664, sex Dage, førend Manifestet udkom. I Forventning om en udførligere Behandling af denne Krigs Historie, med Hensyn til Ribe, fra samme Haand som det anførte Program, vil jeg blot berøre de vigtigste Begivenheder, som angaae Slottet. Den svenske Commandant paa Riberhuus var Captain Holle. Imidlertid ankom Grev Christian Ranzow med vore Tropper og beskød Slottet med Canoner fra Domkirkens store Taarn, hvilket igjen blev Maalet for de Svenskes Kugler og mistede paa denne Maade nogle af Steenpillerne i Tralværket, hvormed det foroven er omgivet. Herom vidner Mads Pedersen Rostok, Forfatteren af en utrykt Beskrivelse over Ribe, i følgende velklingende Stropher:

Man haver af dets (Taarnets) Bryst og fordum
kundet sprude

Med Stykke-Knalders Skud og holde Fjenden ude,
Det Svensken og fornam, der Slottet var belagt,
Og mangen bitter Skol ham herfra blev tilbragt.

Hvortil føies den Anmærkning, at dette begav sig i Krigen 1644, og at der i Taarnet endnu fandtes et stort Hjul, som skal have været brugt til at vinde Stykkerne op med. Den 12. til 15. August blev

Slottet blokeret af de Danske og overgav sig endelig til Grev Ranzow efter en haard Beleiring, som havde vedvaret i 14 Dage. Ved Indtagelsen fik Greven adskillige kostbare Sager tilbage, som han forhen i denne Krig havde mistet. Den 7de September var Byen igjen befriet fra Fienden; thi da holdtes det første Ting, som der bemærkes i Protocollen, »efterat Svenskens Folk havde qvitteret Byen og Riberhuus. Dog varede denne Frist neppe et Par Maaneder: den 31. October 1644 blev Tinget atter ophævet, da den svenske Oberstlieutenant Sebastian van Rottenborgh (saaledes finder jeg Navnet skrevet) ind-quarterede sig heri Byen og, som Tingbogen udtrykker sig, havde Riberhuus og Lehn under Commando og Contribution. I Januar 1646 skulde nu efter Terpagers Beretning Slottet atter være bleven indtaget af de Svenske under Anførsel af Capitain Mordan. Men jeg tvivler om, at det forholder sig saaledes; thi efter Diarium Tychopolitanum, som vidner om en flittig Optegnelse, blev det af de Svenske paany besatte Slot allerede erobret tilbage med Storm den 30. Decb. 1644. Rimeligere er det altsaa, at Slottet — formodentlig uden synderlig Modstand — er taget i Besiddelse af Fienden omtrent paa samme Tid, som den omtalte svenske Oberstlieutenant Rottenborgh ind-quarterede sig i Byen. Hermed stemmer ogsaa Holberg overeens, som fortæller, at Oberst Wrangel, da han erfarede, at Kongen havde forladt Skaane og var kommen til Fyen, samt at Erkebispens af Bremen (Prinds Frederik, som siden blev Konge) havde faaet en temmelig betydelig Hær paa Benene, begyndte at forskandse sig ved Randers, og, paa det at han kunde være sikker bag fra, lagde en god Besætning i Ribe og skikkede Oberstlieutenant Mortaigne hen at befæste samme Plads. Kort efter ankom de Danske og i tredie Storm bemægtede sig Staden, hvor Alt blev nedsablet, som fandtes i Gevær.

(Fortsættes).

„Jul i Vestjylland“

hedder et smukt lokalt Julehæfte, redigeret af Anders B. Nørgaard og Bogtrykker Aage Jacobsen, udsendt paa sidstnævntes Forlag (1,50 Kr.). Vi anbefaler Hæftet til gamle Ripensere. Det er lodig Læsning.

Kunstmaler Marius Skov har malet det smukke Billede med Motiv fra det gamle »Kjærgaard«, der pryder Omslaget.

»Tre Julevers« hedder den kønne Juleartikel, Biskop Westergaard indleder med. Motiverne er taget fra de to Julens store Digtere Brorson og Ingemann.

Fru Else Marie Pedersen, Forfatteren Jørgen Bukdahls Moder, der er fra Kalvslund, fortæller interessant om Julen paa en gammel Gaard.

Stiftamtmand P. Herschend i Ribe, Borgmester Kaalhaug i Ribe, Borgmester Mortensen i Esbjerg og Borgmester Jensen i Varde bidrager med korte Oversigter over Udviklingen i Amtet og dets Byer i det svundne Aar, medens Forfatteren Peter Vejrup bidrager med to kønne Digte.

Jørgen Bukdahl giver i »Ind under Jul i Ribe« en stemningsmættet Skitse fra sin gamle Skoleby, Byen med sin Goethestemning og Romantik paa den historiske Baggrund, Vedels, Falsters og Brorsons By.

Seminarieforstander Haar dvæler ved de sparsomme Minder om det gamle Benediktinerkloster i Ribe.

Salomon Frifelt bidrager med et lille Træsnit fra de jyske Veje »Tre Danemænd mødes«, og Anders B. Nørgaard bringer et Interview med Maleren Marius Skov paa det gamle historiske Bramming Hovedgaard (rigt illustreret af Kunstneren).

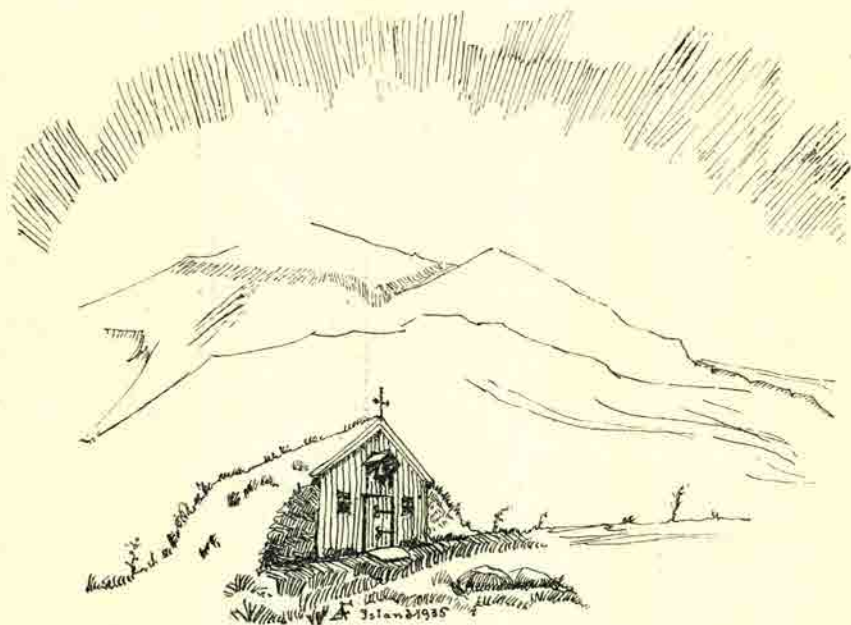
Endnu bringes nogle vestjyske Historier af Rasmus Waallesen og en Fortælling af G. W. Bengtson.

K. H. R.

Solhverv og Jul paa Island.

Af Arkitekt Arne Finsen, Ribe.

Vore Forfædre fejrede overalt i Norden ved Solhverv Aarets største Fest, og særlig paa Island, hvor Vintermørket ruger maanedsviis, har man set hen til Tiden for Solens snarlige Komme med Glæde og Forhaabning. Saaledes ogsaa den Dag i Dag, hvor man allerede ved Jul begynder at glæde sig til den Dag da Solen, skøn som aldrig før, for første Gang i to Maaneder viser sig over Fjældenes snedækte Tinder.

Sagatidens Midvinterblot og senere Tiders kristne Jul, har været fejret som i det øvrige Norden, med store Forberedelser i Køkken og Fadebur, og vældige Gæstebud. Men Tiderne skiftede. Uaar og Nød holdt sit Indtog i Ingolfs Land, Fattigdommens Aag hvilede tungt paa det fattige Folk, der kun fra Sagaerne kendte til Fædrenes gyldne Tider og rige Levemaade, og talrige var de Hjem der led Nød ved Midvinter.

De mægtige Afstande og ufremkommelige Veje har forhindret Slægt og Venner i at mødes og fejre Julen sammen. Vind og Vejr har lagt sig hindrende i Vejen for at høre Guds Ord i den fjerne Kirke, og Brændsel og Levnedsmidler har været paa det sidste af Vinterens sparsomme Forraad, selv den smukke gamle Skik, at give Dyrene et Ekstrafoder paa Julekvælden, hør af gode Grunde været udelukket. Gaver og Juletræ var ukendt Luksus, og baade Børn og Voksne henvist til i Fantasien at udmale sig den Fest, som man i Bøgerne læste om.

Nutidens Island er et ganske andet Land. Levevilkaarene har forbedret sig, den hyppige Forbindelse med Omverdenen har forandret mangt og meget, og Velstanden stiger Aar for Aar. Hurtigrutens Skibe

bringer nu ved Juletid alle de Varer, som man kender fra Nabolandene, og tusindvis af Juletræer fra Hedeselskabet indføres.

Rutebilerne bringer Julegæster fra den ene Ende af Landet til den anden, hurtigt, sikkert og billigt. Radioen udsender mindst to Gange om Dagen Reklamer og personlige Hilsner fra Grossererne i Hovedstaden til Kunderne paa Landet. Paa Helligdagene kan enhver af samme Vej delagtiggøres i Biskoppens Juleprædiken og høre den smukke Musik fra Domkirkens velsammensungne Kor.

I Hjemmet fejres nu med kærkomne Gæster en Jul efter de nordiske Mønstre, med Juletræ, Gaver, Musik og Oplæsning. Julemiddagens Retter er dog andre end i Danmark, thi faa ejer en Gaas, og Pandekager foretrækkes for Risengrød.

Julehelligdagene anvendes til Besøg hos Slægt og Venner i Nærheden, paa Landet hyppigt til muntre Rideture i den frostklare Dag, for Mandfolkenes Vedkommende ofte endende med et Vædderidt paa den tilfrosne Indsø. Rypejagten drives ogsaa, og forfriskede af den kraftige Sport vender Folk hjem til Julehefterne og Kaffen, medens Radioen indstilles paa den klassiske Musik. Mellem Jul og Nytaar udsender Statsradiofonien de til den telegrafisk indsendte Julehilsner fra Per i Reykjavik til Poul i Stykkisholm, og stor er Glæden i Familien, naar Hilsenen modtages. For en relativ billig Penge er det muligt at sende Studenten i det fjerne Danmark en telefonisk Hilsen paa tre Minutter, medens han maaske i de svundne Tider to Gange i sin Studentertid hørte sparsomme Meddelelser, som oftest paa anden Haand, fra de fattige Forældre i det fjerne Land.

Julen har dog ikke samme Betydning som Islands største Festdag, »Iste Sommerdag« kaldet, i Slutningen af April Maaned. Da staar, som Frøding siger, »Glæden højt i Tag«. Dagen fejres, uanset Snestorm og Kulde, med Fester og Dans i Naturen. Sammenkomster finder Sted overalt, Gaver og Telegrammer udveksles. Særlig blandt de Unge og Børnene er denne Dag Aarets største, og man skyer hverken Vejr eller Vind, Fjeld eller Elv, for at naa til Festpladsen, iført al sin sommerlige Stads. Her gaar Dansen den ganske Dag paa Brædegulvet paa Grammofonens Toner, og den varme Kaffe udskænkes fra et Telt. Naar Mørket falder paa, drager den syngende Flok af Unge til den fjerne By eller Gaard for at vende tilbage til det strenge daglige Slid paa Mark og i Baad.

Men mange af de Gamle, der i Ungdommens Fravær har passet Arbejdet og Bedriften, kan med Shakespeare sige: »Velsignet være St. Valentin, paa den Dag var det at Du blev min«.

heimdalsæsongen 1935.

70 sæsoner er det siden, heimdal blev stiftet. — store forandringer er der sket, og tit har heimdal været på gravens rand, men alderen har gjort den hårdfør, og der skal ske meget, før heimdal bliver aflivet og skal puttes i jorden — mere end 1935's ungdom bød den.

sæsongen 35 var et forsøg på at skaffe ro og orden inden for heimdals efterhaanden spinkle rækker. der skulde i år være flere lærerforedrag og sagerne skulde belyses mere sagligt. resultatet blev anderledes end ventet der kom nemlig ikke spor af orden eller ro — på den næstsidste heimdals-aften kom det endog til et

voldsomt opgør mellem præsidenten og en del utilfredse heimdalister. præsidenten blev styrtet, og der blev valgt en ny bestyrelse — for een eneste aften — —

hvad lærerforedragene angår havde vi i år 3. hr. adjunkt lund holdt først et højaktuelt foredrag om abessinien — — et glimrende foredrag, der belønnedes med bragende klapsalver. — om oxford bevægelsen holdt hr. adjunkt askgaard et belærende foredrag. foredraget sluttede med en diskusjon, hvori en del heimdalister udviste stor interesse for sagen. — frk. willemoës holdt et populært foredrag om den mest moderne retning inden for kunsten, syrrrealismen. foredraget var levendegjort ved en række syrrrealistiske reproduksjoner og oplæsning af syrrrealistiske værker.

lærerforedrag er en glimrende ting — — men intet er så godt, uden at det er galt for noget — — de gi'r ingen kasse, og samtlige 3 økonomisk set negative heimdals-aftener, har forårsaget lavvande i heimdals bankkonto — — endvidere har tilslutningen ikke været så stor, som den kunde være. II g svigtede og en del III g'er har meldt sig ud på grund af forskellige forhold — slikt et tilfælde er aldrig før observeret i heimdals historie, og er, hvad de økonomiske forhold angår, trist. man burde jo have fejret 70 års jubilæet ved en rigtig fest, men det kan der slet ikke være tale om. — ja, det kneb skam med at faa den tradsjonelle Gaasesteg, men ved hr. pedel nielsens trofaste bistand lykkedes det. sidste år var der til ballet 350 kr., i år bliver der knapt 200. dog håber vi at kunne få et mindst lige så godt bal som i 1934. indtil videre har lærerne og byens borgere stillet sig velvilligt, hvad angår bidrag til auksjonen og udlån af inventar. —

af andre foredrag kan nævnes et økonomisk, en oplæsning i jysk mundart, et om litteratur, et glimrende om jazzsang og et udmærket foredrag om tyske krigsfanger; endvidere oplæsning af storm p. etc.

diskusjonerne var det lidt småt med, foruden den politiske aften var der kun et par enkelte virkelige gode. men den politiske aften var så til gengæld god. resultaterne har tidligere været offentliggjorte her i bladet, men der fortjenes at siges mere om den Ting. indlægene var næsten alle gode og fyldige, retsstatsmanden aabenbarede sig som en hel lille aspirant til de eftertragtede taburetter og vandt alle sine stemmer på denne ene aften. socialisten var aandelig set meget tynd, venstre havde en lille fin Indleder, en I g'er, der fik lov at betræde rostra for at forsvare det saa tyndt repræsenterede venstre, da kommunisten gik ned ved 9-Tiden, forløb mødet i ro og orden, og der udvistes i modsætning til sidste år en stor interesse for politik.

»lurene« var i år gennemgående gode og der var forsidetegninger hver gang, endnu mangler vi auksjonen og ballet, som tegner til at blive en værdig afslutning på en ganske vist urolig, men samtidig morsom og interessant heimdals sæson.

ribe d. $\frac{1}{12}$ 35.

laurids bjerrum.

En stiltfærdig Buket.

Af Karl Lauritz Aastrup.

Vi var kommet til at gaa en Aftentur sammen, hun og jeg. Udover de grønne Enge, vesterud langs Aaen.

Det var Sommer, og hun var meget ung. Jeg tror nok, hun var ikke mere end atten Aar. Og det er dog meget ung, naar man allerede har været forlovet og nu ikke er det mere.

Bagved os laa Byen. Foran os var det Aftenrøde. Hun vilde gerne have en Buket — nogle af Engens og Markens Blomster, helst dem med de stille, blege Farver som Harefod og Trevlekrone. Og fint Græs skulde der være imellem.

— Det skal være en stiltfærdig Buket, sa' hun.

Jeg hjalp hende saa godt, jeg kunde, og brød Blomsterne mer nænsomt, end jeg ellers plejer, fordi jeg syntes, hun havde det vist

ondt. Hun kunde ikke saa godt selv plukke, fordi hun var besværet af et stort fransk Sjal, som forresten klædte hende nydeligt. Men hun maatte hele Tiden holde det sammen over Brystet med den ene Haand. Det var køligt nu. Alle Engens Mosekoner bryggede; inden Dagskæret var gledet over i Natten, vilde Byen derinde kun være som en Ø i et stort og blikstille Hav.

Kønt er det at se paa; men det er køligt at bade i det Hav, og hun maatte hele Tiden holde sit Sjal sammen over Brystet, saa det var mest mig, der plukkede hendes Blomster. — —

— Holder De af Ensomheden, spurgte hun.

— Ja noget, sa' jeg. Da jeg saa om paa hende, blev jeg var, at hun endnu havde den brede glatte Ring om sin Finger.

— Det var dog dejligt at elske Ensomhedon.

— Jeg er altid bange for, sa' jeg, — at naar man elsker saa meget at være alene, saa er det mest, fordi man elsker sig selv.

— Men det behøver da ikke at være for det?

— Nej.

Saa tav vi igen nogen Tid. Hun var saa køn. Hun lignede en Drøm, jeg engang gerne vilde drømme.

Hun stod lidt og saa paa mig, til hun endelig begyndte: — Hvis De var Præst — — Ja det kan være, De synes, det er et underligt Spørgsmaal. Men hvis De var Præst, vilde De saa vi en fraskilt? Der er en af mine Kusiner, skal jeg sige Dem, der kender en — — Hun tav, som havde hun glemte, hvad hun vilde sige, og gik lidt hen ad Stien. Jeg fulgte efter i Grøften og plukkede.

— Aa, hvor jeg gerne vilde, at den Buket skulde være køn. Jeg gjorde mig Umage og fik samlet altfor mange Blomster. Da jeg gav hende dem, satte hun dem i to Buketter.

— En til Dem selv, sa hun, — Men jeg maa nok faa den køneste? — — Tror De ikke, man kan holde af en Egn, ligesom man holder af et Menneske, spurgte hun saa.

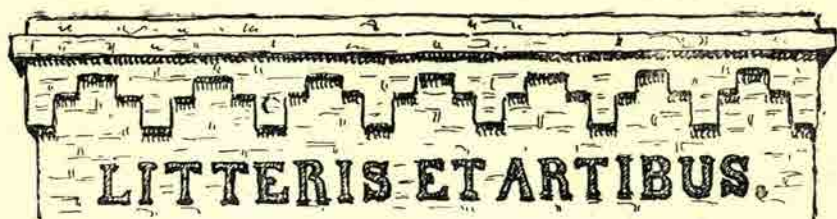
— Man kan elske en By saadan, som en ung Mand holder af en Pige, sa' jeg, og saa vendte jeg mig om og saa ind efter Husene og den store Kirke derinde i Taagen.

— Ja, vi skal vist tilbage, sa' hun. — Taagen er saa kold, næsten som Havgus. — Hun samlede sit Sjal endnu tættere om Brystet.

Saa gik vi og talte ikke mere med hinanden. Hun holdt Hovedet lidt bøjet. Den venstre Haand med Buketten svingede frem og tilbage med hendes Skridt, den højre knyttede hun fast om det sorte Sjal, spinkel og dobbelt hvid syntes den. Paa Fingeren lyste den brede gyldne Ring.

Det var for mørkt til, at jeg kunde se paa hendes Ansigt, om hun var bedrøvet eller glad.

Da vi skiltes ved Domkirken, sa' hun: — Jeg kan nu ikke forstaa de Mennesker, der bliver bitre. De kommer over det, siger de. Jeg mener nu, at man skal igennem det. — —

Vi bringer nedenfor en fuldstændig Fortegnelse over de sjældne Bøger, som adskillige Medlemmer af Ripenser-Samfundet var med til at skænke deres gamle Skoles Bibliotek.

De indkøbte Bøger er følgende:

Af *Ole Borch* (Student fra Ribe, † 1690):

¹⁾ *Arctos respirans* (en Lovtale over Christian V), 1671;

²⁾ *De causis diversitatis linguarum* (om Grundene til Sprogenes Forskellighed), 1675;

³⁾ *De curis posterioribus* (handler om det latinske Sprog). 1682.

Af *Broder Brorson* (Søn af Biskop B., Student fra Ribe, Lærer ved Ribe Katedralskole. Stiftsprovst i Ribe, † 1773):

Ligprædiken over Biskop i Ribe Jørgen Carstens Bloch, † 1773.

Af *Hans Adolph Brorson* (Biskop i Ribe): *Svanesang*. 1765.

Af *Laurentius Brøndlund* (Sognepræst i Odense, † 1750):

Memoriam viri beati M. Johannis Tausani (Til Minde om Hans Tavsen). 1721.

Af *Christian Falster* (Rektor i Ribe, † 1752):

¹⁾ *Verden som et Dollhus*, 1730;

²⁾ *Disse Tidens onde Optugtelse*, 1736;

³⁾ *Stiftsbefalingsmand Carl v. Gabel paa Colberg Heyde*, 1732;

⁴⁾ *Carl v. Gabels Communitets Underholdning*, 1735;

⁵⁾ *Carl v. Gabels Gavebrev*, 1737;

⁶⁾ *Dend uforsvarlige Recommendation*, 1739.

Af *Niels Krag* (f. i Ribe, kgl. Historiograf, Professor ved Universitetet, † 1602):

¹⁾ *Danmarkshistorie paa Latin*, 1737;

²⁾ *Danmarkshistorie, oversat til Dansk*, 1776.

Af *Peder Palladius* (f. i Ribe, første lutherske Biskop over Sjællands Stift, † 1560):

¹⁾ *Isagoge ad libros propheticos* (Indledning til de profetiske Bøger), Wittenberg 1559;

²⁾ *De poenitentia* (om Boden), 1638.

³⁾ *De novis hæresibus* (om de nye Kætterier), 1638.

Af *Saxo Grammaticus*:

Danmarks Historie paa Latin. Paris 1514.

Af *Petrus Severinus* (f. i Ribe, Dr. i Medicinen, † 1602):

Idea medicinae philosophicae (Den filosofiske Medicins Idé). Basel 1571.

Af *Hans Svaning* (kgl. Historiograf i Ribe, † 1584):

Christian II.s Historie, Frankfurt 1658.

Af *Hans Tavsen* (Biskop i Ribe, † 1561):

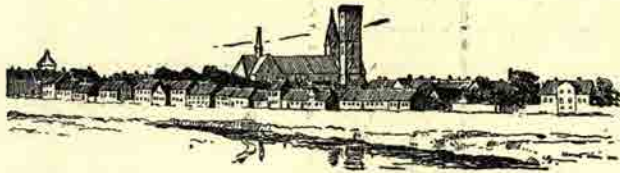
Oversættelse af de 5 Mosebøger. 1535.

Af *Albert Thura* (Søn af Biskop Thura, Ribe, † 1740):

Series episcoporum (Bispekrønike), 1733.

Af *Anders Sørensen Vedel* (kgl. Historiograf i Ribe, † 1616):

Den danske Krønike (o: Saxo oversat til Dansk), 1575.

Provst E. K. Thyssen i Ribe fejrede den 6. November 50 Aars Dagen for sin Ordination som Præst i Ribe Domkirke.

Provst Thyssen, der trods sine 78 Aar er rask og i fuld Vigeur, var 1908—20 Sognepræst ved St. Catharinæ Kirke i Ribe, hvorfra han kaldtes som Provst til Sønderjylland. Siden han i 1931 tog sin Afsked har han atter boet i Ribe.

Adjunkt ved Ribe Katedralskole, K. Krebs, har afløst Landsretssagfører Madvig i Toftlund som Chef for Spejderne Kongeaadivision, der tæller 676 Spejdere og Ulve, herunder 1. Ribe Trop, hvis Fører Hr. Krebs har været i en lang Aarrække. Lektor Nørregård er Formand for Divisionsraadet.

Ribe Domkirke var til denne Jul for første Gang belyst med Projektører, repræsenterende 50.000 Lys, gennem 22 Projektører. Resultatet blev et pragtfuldt Skue.

Drænge- og Pigespejderne i Ribe fejrede Det danske Spejderkorps 25 Aars Jubilæum den 16. December paa smuk Maade.

Spejderne samledes paa Torvet ved Hotel »Dagmar« Kl. 20,30 og marcherede derfra til Takten fra Trommer og Trompeter med Troppsstandere i Spidsen til Slotsbanken, hvor et stort Baal allerede blussede. Her samlede Spejdere og Tilskuere sig om Baalet. Det var et smukt Syn. Baalet, omgivet af Spejdere, flankeret af Slotsbankens hvide Sne med den oplyste Domkirke i Baggrunden.

Spejderne sang »Slut Kreds om det bragende, knitrende Baal« og raabte »Tehjikker likker«. Herefter oplæste Divisionschefen for Kongeaadivisionen, Adjunkt Krebs, Ribe, Verdensspejderchefen, Sir Baden Powells Hilsen til Korpset. Baden-Powell opfordrer Spejderne til at gøre et Arbejde for Korpset og skabe et Kammeratskab ud over alle Landegrænser, samt sendte Korpset sin Hilsen og Lykønskning.

Divisionsraadets Formand, Lektor Nørregård, Ribe, talte derpaa om Kammeratskabet som et Baal, der varmer, og opfordrede ogsaa Spejderne til at søge Kammeratskabet med Spejdere i alle Lande og af alle Trosbekendelser for at bekæmpe alt det Had og Fjendskab, som der er nok af i Verden.

Man sang »Der er et yndigt Land«, hvorpaa der blev affyret en Raket, sendt fra Korpset. En Raket, som alle Danmarks Troppe den Aften sendte mod Himlen.

Der arbejdes for Tiden paa at bringe Teaterforeningen i Ribe ind under den sønderjydske Teaterforening, saa Ribe kan delagtiggøres i Det kgl. Teaters Turnéer.

Ribe Domkirkes Orgel skal nu søges ombygget efter en af Orgelbygger Frobenius fremsat Plan, der vil koste ca. 21.000 Kr.

Reformationsjubilæet i 1936 vil blive fejret i Ribe til næste Efteraar. Der er i den Anledning nedsat en foreløbig Komité i Ribe.

Ved Ribe Sygehus skal der nu opføres en Overlægebolig.

Adjunkt Askgaard har overtaget Kassererposten i Ribe Domsogns Menighedsraad.

Det paatænkes i Ribe at opsætte en Mindetavle for Ribe Domkirkes Historiker (Adjunkt ved Ribe Katedralskole 1850—69) Sognepræst Dr. theol. Jacob Helms (død 1906).

Som bekendt hænger der i Domkirken et Maleri af den fremragende Historiker.

Obbekær Kirke kunde den 20. December fejre 50 Aars Jubilæum.

»Hejmdal« sluttede den 14. December sin Sæson med en vellykket Fest paa Skolen.

Bliv Medlem af Historisk Samfund!

Historisk Samfund for Ribe Amt, der siden 1903 har fremdraget mange og betydelige Bidrag til Ribe Amts Historie og vort Lands Kulturhistorie saavel som til Personalhistorien, hvorfor det ogsaa nyder Anerkendelse inden for dansk historisk Videnskab, og som har bidraget meget til at vække den historiske Sans og uddybe den kulturelle Forstaaelse hos Amtets Befolkning, har i de senere Aar haft nogen Afgang af Medlemmer, dels fordi mange af dem, der i sin Tid stiftede Samfundet, er afgaaet ved Døden, og dels fordi adskillige Landboere har udmeldt sig paa Grund af Landbrugskrisen. Det bliver derfor nødvendigt at virke for Tilgang af Medlemmer, hvis Samfundets Økonomi og Virksomhed ikke skal føle sig truet.

I den Anledning tillader man sig at anmode Dem om at støtte Samfundet ved at blive Medlem. Hvert Aar faar Medlemmerne gratis Samfundets Aarbog paa ca. 12 Ark samt til nedsat Pris de Skrifter, Samfundet iøvrigt maatte udgive. Det aarlige Kontingent er 3 Kr. eller 75 Kr. een Gang for alle for Personer, for Institutioner 100 Kr. Indmeldelse sker ved Henvendelse til Bestyrelsen, der for Tiden bestaar af følgende: Stiftsprovst, Dr. phil. C. I. Scharling, Ribe, Formand, Gaardejer S. Alkærsig, Vejen, Forstander Kr. la Cour Pedersen, Skibelund, Lærer H. P. H. Novrup, Alslev pr. Varde, Fabrikant N. M. Kromann, Esbjerg, Læge H. Torbøl N. Nebel, og Lærer H. K. Kristensen, Lunde Jyll.

Ripenser-Samfundet og Ripenser-Bladets Redaktion benytter denne Lejlighed til paa det varmeste at anbefale ovennævnte Opraab. „Historisk Samfund for Ribe Amt“ er en energisk arbejdende Forening, der ikke mindst gennem sine Aarbøger har spredt megen god Oplysning og megen Glæde til Fremme for Udviklingen af den historiske Sans. Ripenser-Samfundet ønsker fortsat Trivsel for Broderforeningen og opfordrer sine Medlemmer til at indmelde sig i Ribe Amts historiske Samfund.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
GÅSEHØJ 100 TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Set. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD
KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

C. WITTS EFTFL.

Volmer Stockholm Simonsen.

Barber & Frisør

Telf. 231 — Ribe — Telf. 231

H Bentzons Boghandel

Telf. 41. Ribe. Telf. 41.

Stort Lager af Raderinger, Prospekt-
kort og Souvenirs fra Ribe.

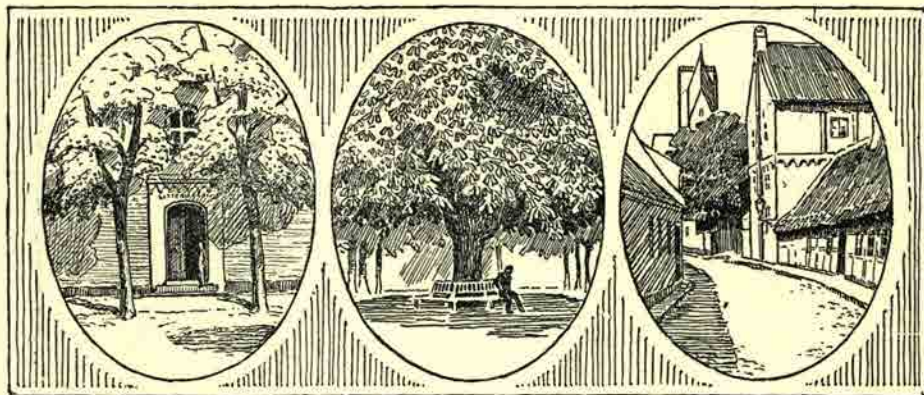
Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

RIPENSER-BLADET

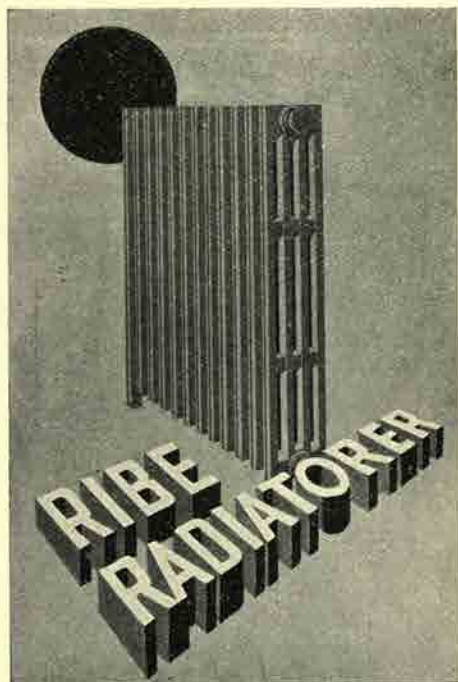

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 5

Juni 1936

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Eshjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

A_S RIBE JERNSTØBERI

H. Bentzons Boghandel

v/ Knud Andersen
Ribe

Nyere og ældre Litteratur

Skolebøger ————— Fyldepenne

Stort Udvalg af Ribe Raderinger
og Postkort

(Ripenser-Bladets Ekspedition)

RIPENSERNES
SAMLINGSSTED

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35 (Ny Vært) Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave
Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81
Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften
Kl. 8—11.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

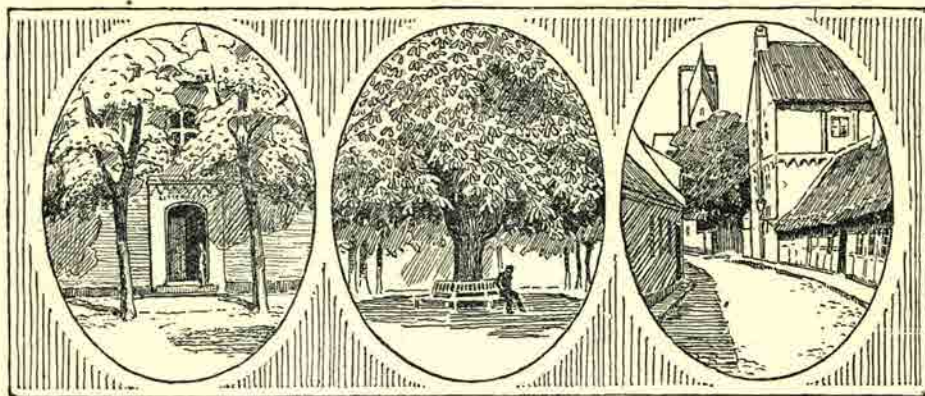
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 5

Juni 1936

3. Bind

En gammel Ribe-Borger.

I min Omtale af Ribe Apoteks 300-aarige Historie i Ripenser-Bladet for November 1935 nævnes ogsaa Naboejendommen til det nuværende Apotek. I 1682 tilhørte Ejendommen Landkommissær Thomas Friis og var udlejet til Amtsskriver Iver Raufn. I vor Barndom drev Bager Carstensen Bageri i Ejendommen (siden den 1. November 1868). Men for vore Forældre var især Navnet Aagaard knyttet til det gamle Bageri. Mange gamle Disciple paa Ribe Katedralskole har fortæret Aagaards »Morgenkager«, som senere de Carstensenske i Frikvarteret.

Bagermester Knud Aagaard skriver i sin Dagbog: »Først i April Maaned 1829 kom jeg til Ribe for at modtage det købte Hus Matr. Nr. 322 — af Sadelmager Ehlers — beliggende Nørreportsgade. Den 1. Maj bagte jeg for første Gang.»

Husets Matr. Nr. er senere forandret til 344.

Det var brave og ansete Borgere, der rykkede ind i Bagergaarden. Knud Aagaard var gift med en Datter af Gæstgiver Chresten Knudsen paa »Sorgenfri« (der omtales i Jacob Knudsens »To Slægter«), som var Fader til de kendte Knudsener paa Hedegaard og Trøjgaard og den grundtvigske Præst Larsen Knudsen, hvis Søn var Forfatteren Jacob Knudsen.

I 39 Aar var Knud Aagaard Apoteket en god Nabo. I 1865 udlejede han Forretningen til sin Søn Christen Knudsen Aagaard. Denne døde imidlertid den 28. April 1867, hvorefter Mestersvenden Johan Carstensen den 1. November 1868 overtog Bageriet og Ejendommen.

Bager Aagaards anden Søn Købmand Knud Aagaard har for Ribe stiftet et Legat, der bærer hans Forældres Navne. Han døde for et Par Aar siden.

K. H. R.

Bidrag til Skolevæsenets Historie . i Ribe i Midten af det 18. Aarh.

Ved N. M. Kromann.

Præsten ved St. Kathrinæ Kirke i Ribe P. Møller skrev under 15. Oktober 1754 et Andragende til Biskop Brorson. Han skildrer deri Byens Almueskoler som »stinkende Slavehuller, hvor en gammel Haandværksmand, Matros eller en anden saadan Karl præsiderer«, og hvor Børnene kun »lærer allehaande Ondskab i Fagter, Ord og Gerninger.«

Han fortæller dernæst, hvorledes han selv i 5 Fjerdingaar havde sendt sine Børn til Klokker Brasens Kone«, der tog dem saavel i Agt, at de om Aftenen kom lige saa rene hjem til mig, som om Morgenen fra mig og forvarede fra al Uanstændighed.« Men da Lærerinden skulde i Barselseng, maatte Undervisningen ophøre.

Imidlertid havde Pastor Møllers Kollega Grønlund ladet sine Børn gaa hos en vis Ancher, men »hverken lærte hans Børn noget hos ham, ej heller profiterede deres Klæder meget af hans Tilsyn«, saa han maatte tage dem hjem og selv »være baade Præst og Skolemester tillige.«

I samme Forlegenhed var Kontrollør Høfding, i Forening med hvem man gjorde et forgæves Forsøg med »en Karl som hidtil havde informeret i Lejrskov Præstegaard«; men, vedbliver Andragendet: »Nu var her nogen Tid tilforn en Student, som Hr. Rektor Lange tilligemed mig havde kendt 20 Aar tilforn ved Akademiet, navnlig Ambrosius Stub, kommen til Byen. Samme Student at anmode om at informere Børn kom aldrig Hr. Grønlund eller mig i Tanke, men Hr. Kontrollør Høfding finder derpaa og beder os, at vi skulle gøre Proposition for Mons. Stub derom, men vi turde ikke, thi vi vidste, at han duede til noget langt bedre og højere.«

Imidlertid gjorde Rektor Lange Proposition for Stub, som »paatog sig Konditionen«; thi Rektoren havde ogsaa en Søn, som han vilde have undervist. Nu forlangte ogsaa Raadmand Clausen, Postmester Wulfsberg, Apoteker Carstensen og Købmand Hans Gerdes »for deres Børns Skyld, at træde ind i Societetet med de nævnte fire, men da ingen havde Plads til at modtage Stub i Huset, blev der af Pastor Grønlund lejet et Kammer til ham hos Sadelmager Iver Hansen, hvor da samtlige Interessenter (og ingen flere) sender ham deres Børn til Information alt efter Instruks, som han havde taget imod.«

»Men« — hedder det videre — »næppe begynder han at antage sig vore Børn, førend 7 andre Skoleholdere i Vor Frue Menighed og den ældgamle Morten Lassen, ligeledes Skoleholder sammesteds, og som nu selv beklager sin Udygtighed til at lære for Børn for sin høje Alders Skyld, begge kommer frem med saa skændig og ugudelig Klage, som tilforn aldrig er hørt, og det saavel over os Interessenter i Almindelighed som over Mons. Brasen (for mine Børns Skyld —) og over Mons. Stub nu i Særdeleshed, hvor de, som er Skoleholdere i en anden Menighed, og begge baade Hr. Grønlund og mig uvedkommende, klager os an for Byens Øvrighed, som dog aldeles intet har over gejstlige Folk at befale og begærer, at Magistraten vil forbyde Mons. Stub at informere vore Børn samt mulkttere baade os og ham tilligemed Brasen og det i Kraft af en Forordn. af 1708, som dog just forbyder

Haandværksmænd, Matroser og alle saadanne Folk at antages til Skoleholdere, da den dertil udtrykkelig denominer Studenter«.

Magistraten lod afgive Erklæringer af Stub og Brasen, men dermed vilde »Vor Frue Menigheds Skoleholdere« ikke lade sig nøje. Pastor Grønlands Svar blev derefter forlangt om Sagens Sammenhæng, men heller ikke med dette var Skoleholderne fornøjet, hvorfor de ophidsede Magistraten til at anklage Interessenterne »hos Hs. Højvelbaarenhed Hr. Stiftsbefalingsmanden«.

Endelig slutter Andragendet med at bede Biskoppen, at han »ikke vilde tillade, at Rektor her i Stiftsstaden og tvende Præster tilligemed den af os antagne Student skulde trædes under Fødder af en Matros eller en anden saadan gemen Karl, der kan have tilvejebragt sig Navn af Skoleholder, men ere og bliver os aldeles uvedkommende, eller ogsaa mage det saa hos Stiftsbefalingsmanden, at tidtbemeldte Skoleholdere enten maatte blive befaleet herefter at holde inde med alle Streger og Chikaner, eller og de maatte befales lovlig at tiltale os for vore rette Dommere, da vi ikke vægrer os ved at udstaa den Straf, som en retfærdig Dommer efter Loven kan tilkende os.«

Af det anførte er det klart, at det kun stod maadeligt til med Undervisningen i Almueskolen i Ribe, hvad ogsaa fremgaar af følgende Ansøgning fra Ambrosius Stub:

Højvelbaarne

Hr. Kammerherre og Stiftsbefalingsmand!

Naadigste Herre!

At danske Skolebørn her i Ribe længe har manglet saadan Undervisning, som mange har ønsket, det vides blandt andet af de til Magistraten for længe siden indløbne Besværinges.

Hvorledes der paa denne Mangel bedst kan raades Bod, er jeg som uforuden, som ringe, til at forestille, da Vedkommende dertil ufejlbar føjer behørig Anstalt, saasomt de nuværende gamle Skoleholdere enten formedelst alt for utaalelig Uduelighed eller og ved Døden ere afgangne. —

Min Attraa aleneste er imidlertid at prøve, hvorvidt jeg kan oprette noget af det forfaldne i dette betydelige Værk uden mindste Afgang for nogen af Skoleholderne, af hvis Levebrød jeg ikke forlanger den mindste Smule.

Her bedes alene og underdanigst, at det maatte behage Deres Højvelbaarenhed naadigst at se derhen, at mig kunde først paa et Aars Tid tillades Information for de Børn, der dog aldrig bliver disse Skoleholdere betroede, dog derhos ej flere end saa mange jeg ene tilstrækkeligt kan undervise, og med hvilke Forældre jeg kunde blive enig om Belønningen efter Undervisningens Maade og Beskaffenhed. —

Herved fandtes Lejlighed til at erfare, hvorvidt Byens almindelige Skole med Tiden kunde vorde mig betroet til Børnenes Nytte og Forældrenes Fornøjelse. —

Udi Forventning om naadigste Befordring til dette Øjemed giver jeg mig den Ære at forblive med største Respekt og Loumission.

Deres Højvelbaarenheds underdanigste Klient og Tjener

Ribe den
5. Juni 1756.

Ambrosius Stub.

At det ansøgte er blevet bevilget maa formodes, thi blandt Stubs Efterladenskaber fandtes en Regnetavle, en Bænk og en Bog, der »tilhørte Diciplene, som havde gaaet i Skolen», og til Boet indbetaltes 1 Mk. 8 Sk for et Barns Information.

»Ribe« i Portland U. S. A.

Hvordan Vægtersønnen fra Ribe mindedes sin Fødeby.

Efter 10 Aars Forløb er den gamle Ripenser Peter Holdensen fra Boston kommen hjem paa Besøg i sin Fødeby, hvor han har slaet sig ned hos sin Søster, Enkefru Nielsen i Vestergade. Hr. Holdensen er vel kendt som Skaberen af den danske Turistby i Portland i Maine, U. S. A., med ripensiske Motiver.

Vi træffer Hr. Holdensen i Søsterens hyggelige Ribehjem og beder ham fortælle lidt om sit interessante Liv. Den danske Amerikaner beder undskyldte, at han taler lettere Engelsk end Dansk, en ganske overflødig Undskyldning, idet det viser sig, at han taler sit Fødelands Sprog uden nævneværdig amerikansk Akcent, endog med et klædeligt Anstrøg af godt Ripensisk.

— De er født her i Ribe? indleder vi.

— Ja, i Klostergade i Aaret 1868. Min Fader, Morten Holdensen, var Brolægger og Stenhugger og var som saadan med til at bygge Dagmarsbroen, da Stationsvejen blev anlagt efter Banens Anlæg. Senere blev han Vægter og fik som saadan sit Hjem i Vægterboligerne i Gravsgade.

Jeg havde efter Konfirmationen Lyst til at blive Kunstmaler, men Fa'r fandt, at det var nogle Narrestreger. Jeg skulde sættes i Møbelsnedkerlære. Men det skulde nu blive anderledes.

Min Moder havde en Fætter, Bagermester Lund, i Amerika, og til ham rejste jeg over med et af Thingvallalinjens Skibe og landede Nytaarsdag 1884 i New York.

Efter i 1½ Aar at have assisteret Lund i Bagerbutikken kom jeg i Lære i Boston som Dekorationsmaler, ligesom jeg gik i Tegneskole. Efter at være udlært, studerede jeg i 3 Aar Kunstmaling og Dekorationsmaling, og fik saaledes paa en Maade min tidligste Ungdoms Drømme omat til Virkelighed.

Gennem Aarene har jeg dekoreret mange Kirker, Teatre, Restaurationer, Klubber osv. med Dekorations- og Figurmalerier.

Jeg har nu mit eget Firma og bor i en Villa i Brookline i Udkanten af Boston. Jeg er gift med en Amerikanerinde og har fire Døtre.

— Hvordan kom De paa Tanken med Turistbyen i Portland?

— Det var min gamle Kærlighed til Ribe, der tog mig fangen. Det begyndte med, at en amerikansk Rigmand, Mr. Riner, byggede et Hotel med Værelser med Motiver fra mange Lande. Den danske Stue lavede jeg som en tro Kopi af Weiss' Stue i Ribe med Inventar og det hele. Bilæggerovnen skaffede min Fætter, Støbemester Hansen i Ribe, mig, og et italiensk Daabsfad fik jeg ogsaa fat i. En amerikansk Jyde havde faaet en hel Ladning gamle danske Møbler fragtet til Amerika, og hos ham forsynede vi os med Stole, Skabe osv., der passede ind i Rammen. Weiss' Stue i »New Eastland Hotel» er begribeligvis af noget større Dimensioner end Originalen i Ribe, men et lille Stykke Ribe er det ligegodt.

— Men den gamle By?

— Den kom bagefter. Weiss' Stue lavede jeg i 1926. men nu havde Mr. Rines faaet Blod paa Tanden. Han havde forelsket sig i de gamle tyske Byer og kunde tænke sig lavet noget i Retning af et Hotelstot med gamle Huse omkring. Da slog

det ned i mig: Hvorfor ikke lave danske Huse, noget i Retning af en dansk Smaastad. Planen blev realiseret. I Samarbejde med Arkitekt W. Rhodes fik jeg opført ca. 100 Huse. Motiverne tog jeg hist og her fra danske Byer, specielt naturligvis fra Ribe. Man kører ind til Byen mellem Pillerne fra Ribe Kloster i min Barnedoms Gade. Paa Torvet er en Brønd med Roskildemotiv, men Raadhuset har baade udvendig og indvendig megen Lighed med Ribes. Paa Raadhuset spiser Turisterne, i de smaa Huse sover de og bor de. Hvert Hus har et Værelse med tilhørende Toiletrum, Badeværelse, Garderobe osv. Og Turisterne strømmer til den morsomme lille By. Der kan bo 2—300 ad Gangen, og det er en brillant Forretning. Det er en hel Ribeidyl. Gadelygterne ligner dem i Ribe, og vi har ogsaa Storkerede, desværre uden Stork, en udstoppet tør vi ikke byde Amerikanerne. Størekasser har vi derimod med veritable levende Stære i, tilføjer Hr. Holdensen med et Smil i sit solbrændte Ansigt.

— Hvor længe bliver De i Ribe? spørger vi paa Falderebet.

— Den 13. Juli rejser jeg tilbage til U. S. A. over Gøteborg.

K. H. B.

Blædus.

Af **Karl Lauritz Aastrup.**

Det var Sommerferiens sidste Dag. Doktorens Povl havde sendt Brev til Søren Konfekt i Formiddags; Sørens store Søster, der var Ærindepige hos Doktorens, havde bragt det i en forseglede Tænstiksæske, og det var skrevet paa Røversprog; hvertandet Bogstav var et o, og det gav jo nogle sære Ord; men da o'erne var overstreget allerede fra Povls Haand, havde Søren let stavet sig til Meningen: »Vi mødes paa Torvet over Middag«. — De havde Spisetid hjemme en halv Time før Doktorens, da Sørens Mor, der handlede med hjemmelavet Konfekt, ikke havde Raad til at holde Børnene i Realskolen, og Realskolens Frikvarterer faldt anderledes end Kommuneskolens. (Søren havde prøvet at formaa sin Mor til at lave det om i Ferierne, men uden Held).

Altsaa var Søren først paa Pladsen. — Han stod i Torvets ene Hjørne, bøjet forover med Hovedet mod Brostenene og kiggede bagud mellem sine skrævende Børn — opad Hovedgaden. Det gav et helt andet Bybillede, alt blev finere og interessantere, — det var ligesom man saa en fremmed og dog ikke ukendt By. — Naar man da ikke gjorde det for ofte, for saa tabte Nydelsen sig. Men Søren vidste at økonomisere, han saa kun bagud, naar der absolut ikke var andet for ham at tage sig for; og i Øjeblikket var der ikke andet: De blaa Brillen, han havde købt paa Markedet i sidste Uge, — de havde mistet det ene Glas, saa de kunde ikke forskønne Verden længer, — i Morgen begyndte Skolen, og han skulde helst glemme, hvad Noboens Frederik havde sagt nu i Morges, — det om Povl, der kun var hans Ven for Konfektens Skyld. Søren fandt det derfor berettiget at optage af sin Fond for Tidsfordriv.

Endelig dukkede Povl frem derhenne ved Kirken. Søren rettede sig langsomt, om i Ryggen af den umagelige Stilling; han vidste ogsaa, at der fulgte lidt Hovedsnurren efter (intet er jo gratis i denne Verden) — undersøgte, om Kniven var i Bukselommen, og de havarede Brillen i Blusen, og stak saa i Rend efter sin fine Kammerat. — —

Det var lummert i Vejret, desuden laa Maden noget tungt i Maven

paa Povl, og Søren havde det fra i Morges at glemme paa. Ingen af dem havde noget fornuftigt at foreslaa, saa de drev om i Doktorens Have, hvor Gartnerens lange Niels puslede nogle Stokroser. Det kunde man da altid staa et Kvarters Tid og se paa.

Lange Niels var ogsaa medtaget af Varmen. Han spurgte nogle Gange Drengene, hvad de gloede efter; men da de alligevel ikke gik, greb han Søren i Kraven og trak ham hen til en Rose, der var tæt besat med Bladlus. Han strøg nogle af med sin snavsede Haand og dryssede dem i Haaret og ned paa Ryggen af Drengen.

— Nu kan du gaa hjem og fortælle din Mutter, at du er luset, sa' han og lod Søren rende.

Søren bjergede sig om i Baghaven, hvor Povl ventede ham. De holdt Raad — hviskede længe sammen om, hvad der kunde være at gøre, mens de stadig passede paa, at der var en Alen mellem dem, for at Povl ikke ogsaa skulde blive luset.

Povl mente, de kunde tale med hans Far om det; men det vilde Søren for alt det ikke. Endelig kom Povl i Tanker om, at han engang havde været med Far paa Sygebesøg et Sted, hvor Børnene var lusede, og huskede, at Far havde sagt: »Lus skal druknes. — Vand skal der til, Trine Madsen.« — — Altsaa afsted til Badehuset nede ved Aaen!

Søren kom af Tøjet og tog sig sig en Dukkert saa lang, han kunde holde Vejret, — i Bassinet, for han havde kun gaaet et Aar i Skole og endnu ikke lært at svømme. — Men Tøjet var Lusene jo ogsaa i, saa ogsaa det kom under Vand — baade Bukser og Bluse og Skjorte. Bagefter blev det vredet og hængt til Tørre, og saa gik hele Eftermiddagen med at vente. —

Der havde været noget mudret i Bassinet, og hverken Søren eller Povl var videre stolte ved det, da de ved Sekstiden gik hjem; Tøjet var snavset og krøllet og slet ikke tørt endnu. — Heldigvis var Sørens Mor taget en lille Tur ud paa Landet og kom først hjem med Rutebilen Klokken otte. Store Søster passede Butiken og kunde vel nok undgaaes, mente Povl. Men Søren foretrak dog at indvie hende i det skete og fik da ogsaa hendes Løfte om Tavshed.

Saa løb Povl hjem. Han havde haabet paa en Bolsje, men ingen faaet.

Søren gik i Seng et Kvarter før otte og kæmpede med sig selv for at falde i Søvn, inden Mor kom. Det vilde være saa dejligt, om Opføret kunde vente til i Morgen. Da skulde han jo desuden i Skole og alligevel have en anden Bluse paa. —

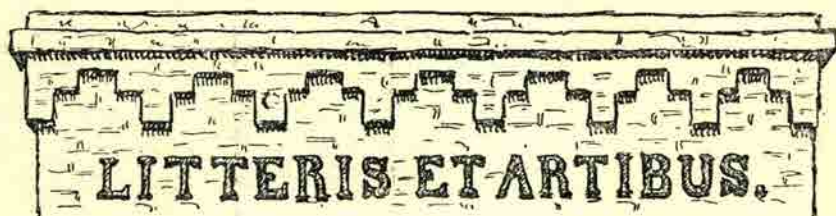
Men Søren kunde ikke sove og maatte nøjes med at presse Øjnene sammen, da Mor bøjede sig over ham og rettede ved Lagen og Pude.

Lidt efter hørte han til sin Skræk fra Dagligstuen, hvordan store Søster blev pumpet og maatte gøre Rede for alt. Han syntes ogsaa, at Mor lo; men det kunde jo ikke passe. — —

Næste Morgen sa' Mor ingenting. Heller ikke, da Søren kom hjem fra Skole. — —

Der gik nogle tunge Dage. Intet er gratis her i Verden, det vidste Søren; og naar det snavsede Tøj ikke havde kostet nogen Straf af Mor, saa maatte man vente Straffen fra Himlen, og den var altid uberegnelig. — Desuden holdt Povl sig tilbage — af Frygt for, at Lusene ikke alle skulde være druknet. Søren drev ensom om hver Dag efter Skolen. Naar han kom over Torvet, maatte han tvinge sig selv for ikke at se bagud mellem Benene; det kunde jo aldrig gaa an saa hurtigt efter sidste Gang. —

Endelig — den femte Dag blev det andet Glas knaset i Bluselommen, da han tævede Naboens Frederik. Søren aandede op, — nu var der kvitteret, og Himlen havde straffet mildt. Til Efteraarsmarkedet kunde kan jo købe sig et Par blaa Brillen igen. — — —

Ribe Katedralskoles Program 1936.

Ribe-Studerter 1901—20.

Skolefterretninger 1935—36.

Ribe Katedralskoles Indbydelsesskrift for 1935—36 er af særlig Interesse, idet det indledes med

277 Studenterbiografier

over Dimittender fra Ribe Katedralskole i Tidsrummet 1901—20. Disse personallistoriske Oplysninger over Ribestuderter er en direkte Fortsættelse af Lektor Blochs og Rektor N. E. Øllgaards »Personalhistoriske Oplysninger om de af Ribe Katedralskole i det 19. Aarhundrede dimitterede Studenter«, der findes trykt i Skolens Indbydelsesskrift for 1902. Det er i denne Omgang Adjunkt Ejnar Askgaard, der har samlet Biografierne. Det er et fortjenstfuldt Arbejde af stor Interesse, der her er udført, og det vil paaskønnes ikke mindst af de gamle Ribestuderter selv. Ripenser-Samfundet har da ogsaa ganske naturligt ydet sit økonomiske Bidrag til Arbejdet.

Programmets 2den Afdeling udgøres af Rektor Willumsens

Skolefterretninger

fra det forløbne Skoleaar.

Det fremgaar heraf, at 19 Elever i 1935 tog Studentereksamen og 25 Realeksamen. Elevantallet er nu 257.

Til Studentereksamen var i Aar 20 Elever oppe og til Realeksamen ligeledes 20. Alle bestod.

Om Lærpersonalet oplyses, at Adjunkt Frk. Refslund under 14. Maj i Fjor fik Tilladelse til at træde udenfor Nummer i Tiden 1. August 1935—31. Juli 1936.

Under 10. Juli 1935 ansattes Timelærer cand. mag. Helge Tvermoes ved Nørre Gymnasium. Den 23. Juli ansattes cand. mag. O. Heide Petersen og den 27. Juli cand. mag. Aage Sandfeld som Timelærere ved Ribe Katedralskole fra den 1. August 1935.

Fra 1. Januar 1936 ansattes Timelærer cand. mag. A. Schiøtt-Christensen som Lærer ved Ribe Statsseminarium, og i hans Sted an-

sattes cand. mag. Ejvind Koppel som Timelærer ved Skolen. Fra 21. April har Adjunkt Askgaard Sygeorlov. Hans Timer besørges af Lektor Blendstrup og Cand. mag. Frk. Kathrine Madsen. Fra 8. Maj er der bevilget Lektor Nørregård Sygeorlov i 3 Uger. Seminarielærer Enkegaard vikarierer i Sangundervisningen.

Ved Valget til Skolenævn i September 1935 nyvalgtes Hospitalsforstander Lerche-Thomsen i Stedet for Biskop Westergaard som Forældrepræsentant, da sidstnævnte ikke længere har Børn i Skolen.

Foreldremødet afholdtes den 19. Februar. Der deltog 120 Forældre og Lærere. Sanginspektør mag. art. Wöldike talte om Sang og Elevkoret sang i Tilknytning til Foredraget.

Ved Kaffebordet gav Rektor Willumsen Meddelelse om de af Amtslæge Bundsgaard foretagne Tuberkulinprøver samt Højdemaaing og Vejning af Skolens Elever og Undersøgelse af de siden sidste Prøve optagne Elevers Høre- og Synsevne.

Amtslægen ønskede disse Prøver een Gang aarligt og udtalte Haabet om, at det efter Oprettelsen af den planlagte Tuberkulosestation skulde blive muligt at foretage en nærmere Undersøgelse af de Elever, paa hvilke Tuberkulinprøven havde givet Reaktion.

Fra det forløbne Skoleaar oplyses bl. a.:

Den 24. August 1935 havde Skolen Skovtur til Hovborg og Klølund.

7. Maj 1935 gæstede Rønne Statsskoles 1. Gymnasieklasse Ribe. 5.—6. September gæstede 14 Elever af Ribe 2. Gymnasieklasse under Førerskab af Adjunkterne Jørgensen og Lund Bornholm. Rektor Willumsen og Frue og Fru Lund deltog ligeledes i Turen. Paa Hjemrejsen gjordes Ophold i København.

Den 19. September havde 3. Gymnasieklasse geologisk historisk Ekskursion under Ledelse af Lektor Maltbæk og Adjunkt Lund til Sønderjylland og Koldingegnen.

Den 13. Januar holdt Direktør Heile, Dansk Skolescene, Oplæsning paa Skolen. Den 30. Januar havde Skolen Besøg af Professor Vilh. Andersen.

Den 1. Februar opførte Landskolescenen »Eventyr paa Fodrejse i Ribe.

Den 15. Februar afholdtes Skolebal med Komædie. Eleverne opførte Sven Clausens »Uffe hin Spage«.

20.—22. Marts besøgte 70 Lærere med Damer og Elever Haderslev Katedralskole.

Den 25. Marts holdt Redaktør Franjo Pakaci et Foredrag om Lithauen paa Skolen.

Den 18. April havde Realklassen under Ledelse af Lærerinde Frøken Munck og Cand. mag. Heide Petersen Udflugt til Flensborg.

Den 2. Maj udkæmpedes i Ribe en Fodboldkamp med Tønder Statskole. Tønder sejrede 8—1.

Skolen har i 1935 haft den Sorg at miste to Elever. Den 19. Maj døde Elev i 1. Mellemlasse Kirsten Stockholm Simonsen og den 12. Juli Elev i 2. Gymnasieklasse Mogens Siggaard.

Translokationen afholdes den 29. Juni under de sædvanlige Former. Til Trykningen af Adjunkt Askgaards fortjenstfulde biografiske Arbejde har Ripenser-Samfundet ydet Skolen et Tilskud paa 150 Kr., hvorefter vi fik stillet Eksemplarer af Særtryk til Raadighed, som vi har tilstillet vore Medlemmer (ikke Abonnenterne) gratis.

Nogle Tilføjelser til de Ribe Hekses Saga.

Af H. K. Kristensen, Lunde.

I. Maren Splids og Krøbbel Annas Rode.

Det er Grønlund, der i sin berømte Bog: »Historisk Efterretning om de i Ribe Bye for Hexerie forfulgte og brændte Mennesker« siger om den mest bekendte — og maaske mest uskyldige — af dem alle, Maren Splids, at hun, »siden hun var paa Pinebænken, kunde bekiende alt, hvad de forlangte af hende, og mere end hun blev beskyldt for.« Blandt hendes »Tilstaaelser« var der ogsaa den sædvanlige Angivelse af »medskyldige i Roden.« Saaledes udlagde hun Anna Knudsdatter eller »Anna Thomasdatter i Gæsteboderne,« som hun kalder hende. Grunden til, at hun opgiver et forkert Efternavn, skyldes aabenbart en Fejlhuskning da dette Navn sjældent brugtes; i daglig Tale hed hun Krøbbel Anna.

Krøbbel Anna tilstod med det samme, maaske i Haab om ved en saadan ualmindelig Imødekommenhed at gaa fri af Pinebænken; men i saa Fald blev Haabet sørgelig beskæmmet.

Dagen før, hun blev forhørt sammen med Maren Splids, blev hun fanget og indsat paa Slottet. Herom har Riberhus Lensregnskaber følgende Post: »For Anna Thamisdatters Kost og Fortæring fra 7. Nov., hun blev fangen, og til 14. Decbr., hun blev henrettet, 3¹/₂ Dl. 1 Ort 10 Sk.«

Ogsaa om Eksekutionen gives der Oplysninger, idet det hedder: »Givet Mester Siuert Skarpretter af Ribe for Anna Thamisdatter at pine og rette 16 Rd.«

Samme Dag Krøbbel Anna blev brændt, blev det bestemt, at der skulde rejses »Action« mod den Række Kvinder, der var udlagt, og den ene Mand, Portneren ved Nørreport, Niels Holdensen, som Krøbbel Anna havde bekendt var Heksenes Trommeslager, der slog for dem paa en Glar Tromme med 2 Rævehaler, naar de skulde udi Dantz.« I det hele taget nævner Krøbbel Anna mange flere end Maren Splids og bringer saaledes endnu flere i Ulykke. Tilmed synes det, at den første, Maren Splids havde nævnt, var en opdigtet eller afdød Person.

Anna Ebbis, som der blev rejst Sag imod af en privat Mand, der troede, at hun havde taget Livet af en Slægtning, findes der ikke noget om i Lensregnskaberne. Det gør der derimod om den interessanteste af de øvrige Maren, Ille Skrædders Kone. Maren Splids havde bekendt, at medens hun selv blæste sin Forgørelse i Didrik Skrædder, havde Maren Illes og Anna Gielderups holdt ham fast. Og Krøbbel Anna sagde, at Maren Illes havde været med til endnu en lang Række Trolddomskunster. Maren Illes blev da fanget og sat i Slottets Fængsel allerede et Par Dage efter, at Maren Splids var kommet til Ribe fra København. 23. Januar slap hun ud mod at stille Kaution.

Imidlertid kom Kirsten, Anders Lydiksens, i Tanker om, at Maren Illes ogsaa havde ligget og holdt hende fast, mens Maren Splids klippede noget Haar af hendes Hoved, og at de havde kommet »noget sælsom Tingest« i hendes Overdyne. Derfor kom Raadstuerettens Dom 20. Maj 1642 til at lyde paa, at selv om Bekendelserne ikke kunde kendes ved Magt, burde Nævningerne, der allerede var opkrævet, alligevel fuldgøre deres Tov (Domsafsigelse).

Ille Skrædder fik Kirstens Vidne dømt magtesløst; men da Ridefogden havde faaet fat »i et lidet Pigebarn,« en Søsterdatter af Maren Splids, der nu vidner mod Maren Illes, føler Maren, at det kunde blive Baalet, og hun giver sig da i sin Fortvivlelse til at true: »Skulde hun lie, da skulde andre svie, og de andre skulde faa deres Straf ligesaavel som hun; og hun navngav ingen.« Det vil sige: Forfølgerne skulde tage sig i Agt; for ellers kunde hun rette Troldomsbeskyldninger mod dem eller nogle af deres paarørende, af deres kære, og saa kunde de vente samme Skæbne. I det hele taget er hun nu ganske ude af sig selv. Da Didrik Skrædder ved samme Lejlighed sigter hende med paalagt Haand, rykte hun Haar af hans Hoved og slog ham og stødte hans Kvinde for Brystet.

18. Juni 1642 svor Nævningerne hende skyldig, og 18. Aug. bekræfter Raadstueretten Dommen og anfører bl. a. hendes fornævnte Trussel, der opfattes som en Tilstaaelse.

Allerede 10. Marts havde hendes Kautionister opsagt deres Borgen, hvorpaa hun atter var sat i Lensmandens Fængsel. 27. Oktober rejste Ridefogden afsted med hende og Niels Holdensen til Herredagen i København. — Her blev de imidlertid frikendt. — Men de havde nu engang faaet Heksenavnet knyttet til sig, og derfor faldt det ogsaa saa let for Anna Bruds en halv Snes Aar senere at udlægge dem paany, og selv om det ingen retslige Følger fik, maa de have lidt under Folks Mistanke.

Til Grønlunds Oplysninger om de øvrige angivne kan føjes følgende efter Lensregnskaberne: Gertrud, Chr. Madsens, og Anna Nielskone sad en Tid fanget paa Riberhus, nemlig fra 16. Decbr. 1641 til 22. Jan. 1642, da de kom ud mod Kaution, hvorefter Sagen vistnok blev opgivet.

II. Anna Bruds og Mette Skeies.

Om den sidste Heks, der blev brændt i Ribe, Anna Thomaskone Bruds, giver Lensregnskabet en enkelt Oplysning.

Det ses, at Lensmanden Mogens Sehested 1652 har faaet 4½ Rdl. for Fangen Anna Bruds Kost udi 9 Uger. Regnskabet viser ligeledes, at Mestermanden Hans Skarpretter fik 18 Rdl. »for samme forne Troldkvinde at pine og rette.«

Grønlund nævner ikke noget om, at der blev sat Forfølgelse igang mod nogle af dem, Anna Bruds udlagde. Det skete dog mod en af dem, maaske mod flere. Som den værste af sine medskyldige havde Anna Bruds angivet Mette Skeies, hun havde været med til at forgøre Thomas Arilds Søn, ja, han »havde ikke blevet saa meget ilde faren, havde Mette Skeies ikke været;« i det hele taget skulde Mette og hendes Dreng (Djævel), der hed Niels Puge, have været med i mange Trolddomskunster, og Anna Bruds sagde om Mette, da de to var stillet over for hinanden i Retten, »at hun var lige saa god som hun.« Mette benægtede selvfølgelig, men alligevel blev der rejst Proces mod hende, og hun blev sat i Fængsel paa Slottet, indtil Sagen endte med hendes Frifindelse. Herom melder Regnskabet: »Hendes Kost og Fortæring i 4 Uger, for Trolddoms Sag anholden, blev dog ved Retten befriet, 2 Rdl.«

Saaledes endte Hekseprocesserne i Ribe, ligesom de fleste andre Steder, med en Frifindelsesdom.

Ribe som Danmarks Salzburg.

Middelalderspil paa Torvet 3., 4., 5. og 6. Juli.

DET GAMLE SPIL OM ENHVER opføres i Dagene 3.—6. Juli i Ribe af det kgl. Teaters Kunstnere med *Svend Methling* som Leder. Det er en gammel Drøm i Ribe, der her realiseres, og i Maaneder har nu en Række Udvalg, hvori omkring et halvt Hundrede Ribe-Borgere er impliceret, arbejdet med Planens Realisation. Den har vakt Opmærksomhed Landet over, og falder Forsøget heldigt ud, er det Meningen, at *Festspillene i Ribe* skal blive en fast Institution, saa man hvert 3.—4. Aar kan opføre lignende Forestillinger i den gamle By, der mere end nogen anden By i Danmark kan afgive den rette Ramme. Her hører de gamle Mysterier med Rette hjemme.

Naar nu »Paladset«, saa benævnedes Middelalder scenen, i disse Dage rejstes ved Domkirkens Apsis, medens hele Torvet bliver Tilskuerplads, da vil man i aller egentligste Forstand befinde sig paa historisk Grund.

Ikke langt fra Scenens Plads i 1936 ligger nemlig den saakaldte »Paladsjord« paa Lindegaarden sydøst for Domkirken, hvor de rigtig gamle Mysteriescener opførtes.

Ribes Kæmnerregnskaber for Aarerne 1560 og 1561 fortæller herom, idet man støder paa Udgiftsposten til Kørsel af »Ved« til »Palads« eller Transport af et Læs Fjæle fra St. Peders Kirke til »Palads«, altsaa til Skuespilscenens Opførelse. Ja, i 1569 sad der endog i Ribe en ærværdig Rektor, Peder Hegelund, der selv skrev Skuespil med bibelsk Emne »Susanne« og andre, som opførtes af »Skolens Personer«.

Hertil kommer, at Ribes Torv den Dag i Dag har bevaret saa meget af sit gamle Præg, at Tilskuerne af 1936 uden store Vanskeligheder, med lidt god Vilje og Fantasi kan komme i middelalderlig Stemning, thi i Ribe træder man ved hvert Fjed paa historisk Grund.

»Det gamle Spil om Enhver« af Hugo v. Hofmannsthal, der er en Gendigtning af det gamle engelske Mysterium »Everyman« fra det 15. Aarhundrede, fremkom herhjemme paa Det kgl. Teater i 1914 med Brødrene Johannes og Adam Poulsen skiftevis i Titelrollen.

Det er i Johannes Jørgensens Fordanskning af betagende Virkning, der vil forøges gennem den Ramme, det gamle Ribe kan give det.

I Ribe udfører Svend Methling Titelrollen og Rasmus Christiansen spiller Djævelen. En Række fortrinlige Kunstnere fra Det kgl. Teater medvirker foruden over 40 Ribestatister, bl. a. Ungdom fra Katedral-skolen og Seminariet.

Bliver Vejret godt, ja, da tør vi garantere for Landssukces'en. Man kan sikre sig Billet ved blot telefonisk at forlange *Festspillene i Ribe*.

K. H. R.

Ribe Katedralskole.

Rektor Willumsen, Ribe Katedralskole, var Ansøger til det ledige Rektorat ved Vestre Borgerdydskole. Rektor har imidlertid trukket sin Ansøgning tilbage. Han foretrækker at blive i Ribe.

Vort Bestyrelsesmedlem Lektor Nørregård har maattet lade sig underkaste en Kurbehandling i Aarhus, men har for Tiden afbrudt sin Sygeorlov paa Grund af Eksaminerne.

Juleaften døde vort skattede Medlem Skibsreder Konsul D. Lauritzen i København. Han, hvis daadrige Liv vi omtalte her i Bladet for December 1934, blev sin Bys og sit Lands gode Søn. Han blev 76 Aar gammel.

Den 2. Januar døde den kendte gamle Ripenser Rentier Hans Ferslev, 83 Aar gammel. Han var Broder til fhv. Herredsfoged i Ribe og Borgmester i Køge Chr. Ferslev. Med Hans Ferslev er atter et Stykke af det gamle Ribe gaaet bort.

Den 13. Marts er den af alle gamle Ripensere velkendte Vognmand Jens Lauridsen død, 78 Aar gammel. Valdemar Rørdam skildrer i »Fra Grænseøene i Sydvest« en Mandøkørsel med Jens Lauridsen.

Læge Svend Hamburger, Student fra Ribe 1904, er død som praktiserende Læge i Lem ved Ringkøbing, 50 Aar gammel.

Afdelingslæge i Middelfart Knud Rosenstand, Søn af afdøde Pastor Holger Rosenstand, er udnævnt til Overlæge ved Vedsted Sindssygehospital.

Ribe Domkirkes Historiker Pastor Dr. phil. Jacob Helms er blevet hædret med en Mindetavle paa det Hus, hvor han boede som Adjunkt ved Ribe Katedralskole, Ejendommen i Gravgade, der nu ejes af Domorganist Behrens Claussen.

Byarkivar C. N. Termansen har som Anerkendelse for sine byhistoriske Fortjenester modtaget den Hielmstjerne-Rosencranske Stiftelses store Belønningsmedalje i Sølv.

Fortsættelse af Kinchs Ribe Bys Historie, der føres op til 1820, vil være fuldført til Jul, muligt kommer dog sidste Halvbind først til Foraaret. Det er et Værk, enhver Ripenser bør eje.

N. M. Kromanns store og fyldige Værk om Fanøs Historie foreligger nu fuldført. Det kan bestilles hos Udgiveren Fabrikant N. M. Kromann i Esbjerg og er med sine fyldige Oplysninger og store Billedstof værd at stifte Bekendtskab med.

Historisk Samfund for Ribe Amt har udsendt 9. Binds 1ste Hæfte af sin Aarvog »Fra Ribe Amt«. Indholdet er lige saa interessant som broget.

Lærer H. Ølgaard fortæller om Oldtidslevn i Ølgod Sogn, cand. mag. Niels Cl. Hansen fortæller om Navnet Varde. Særlig bemærkelsesværdig er cand. mag. C. Lindbergs Artikel »Hvor laa Vardehus?« og August F. Schmidts Artikel om Kirkearkæologen Jacob Helms, Ribe Domkirkes Historiker, samt H. K. Kristensens »Hekseprocesefterslet«.

Af de øvrige læseværdige Artikler anfører vi: Søren Alkærsig: Frederik Munks Lejr« i Aastrup og Voldene i Klelund, August F. Schmidt: Fra Faaborg Sogn, Lærer M. A. Ebbesen: Udstykningen i Ribe Amt gennem 25 Aar, H. P. H. Novrup: Engsletten i Marskengene, H. K. Kristensen: Lidt om Simoni N. Nebel og Carfodslægten, Lærer J. Andersen: P. L. Skræppenborg til Møde i Holsted 1842 og Jens Chr. Frederiksen: Jerngruber og Gaardtomt i Lintrup.

Vore Medlemmer Bankdirektør Jepsen og Bagermester Karkov er den 25. Maj kommen alvorligt til Skade ved en Bilulykke ved Gram, idet en Bilring eksploderede og Bilen kørte mod et Træ. Begge henligger endnu paa Gram Sygehus, men i fremadskridende Bedring.

Det imponerende belgiske Udstillingstog gæstede den 4. Juni Ribe.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler og Konfektion.**

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
GRUNDLOV 1814
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Set. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 460

Colonial en gros

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD

KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

De middelalderlige Festspil i Ribe

3., 4., 5. og 6 Juli 1936

Det kgl. Teaters Personale

opfører

under Ledelse af Dir. Sv. Methling

Det gamle Spil om Enhver

*Billetter kan forudbestilles ved Henvendelse til Festspillenes Bureau,
Nederdammen, Ribe, Telefon 397. Udenbys kaldes
Ribe-Festspillene*

1 Præsidiat: Stiftamtmand *P. Herschend*, Biskop *Westergaard*
og Borgmester, Bankdirektør *Kaalhaug*

Studenter af 1936 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

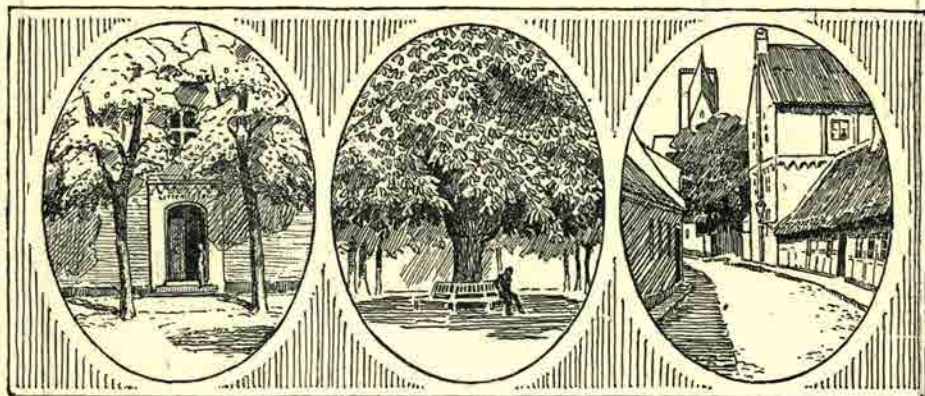
Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16^a. Telf. Amager 5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 6

November 1936

3. Bind

Leveret bl. a. til:

*Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisyggehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov*

A/s RIBE JERNSTØBERI

H. Bentzons Boghandel

v/ Knud Andersen

Ribe

Nyere og ældre Litteratur

Skolebøger ——— Fyldepenne

Stort Udvalg af Ribe Raderinger
og Postkort

(Ripenser-Bladets Ekspedition)

RIPENSERNES
SAMLINGSSTED

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35 (Ny Vært) Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854. Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

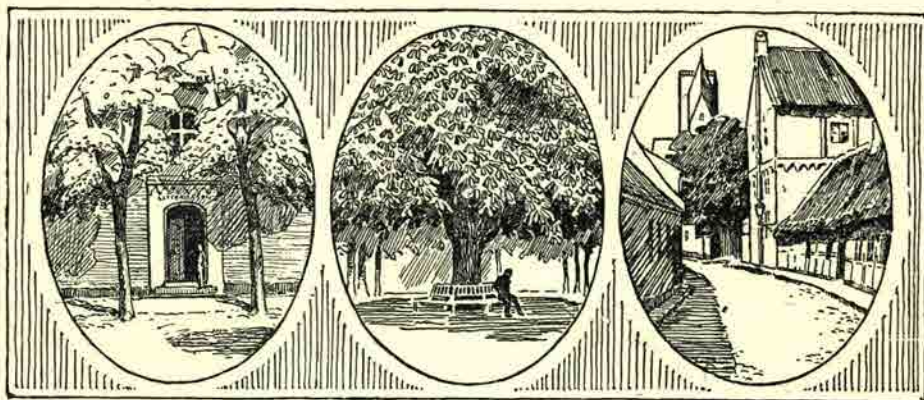
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 6

November 1936

3. Bind

Ribe og Reformationen.

Professor Axel Jørgensens
Reformationsfrimærke.

Hans Tavsens By har ganske naturligt i denne Maaned paa særlig festlig Vis fejret Reformationens 400 Aars Jubilæum.

Ved to Aftengudstjenester prædikede Stiftsprovst *Scharling* over reformatoriske Emner.

Alle Helgens Dag, den 1. November, fandt om Formiddagen en Festgudstjeneste Sted i Domkirken, hvor Hans Tavsens Ligsten og Malerierne af Luther, Melancton og Hans Tavsens var smykket med grønne Guirlander,

Biskop *Westergaard* prædikede, medens Stiftsprovst Dr. *Scharling* og Kirkekoret i Forening med Sydvestjydske Lærersangkor og med Grd. *Jørgen Jørgensen*, Kalvslund, som Solist varetog den særlige liturgiske og sanglige Del af Gudstjenesten. Der blev sunget en af Domorganist *Behrens-Claussen* komponeret Kantate til Teksten af Grundtvigs Tusind Aar stod Kristi Kirke.

Om Aftenen var der Festgudstjeneste i St. Catharinæ Kirke, hvor Sognepræsten prædikede. Organist Fru *Lütken* spillede, Koncertsanger *Thøger Rasmussen* sang Bach, og Bramminge-Gørding Mandskoret under Lærer *Larsen-Pedersens* Ledelse sang med Orkesterledsagelse Heibergs og Weyses Reformationskantate fra 1839.

Endelig fejredes den 20. November en historisk Reformationsfest

i Domkirken under Medvirken af Magister *Mogens Wøldikes* Dreng- og Mandskor med samme storslaaede Program som den 30. Oktober i Christiansborgs Slotskirke i København. 3000 Mennesker overværede den enestaaende Aften.

Paa Ribe Katedralskole talte Stiftsprovst Dr. Scharling den 30. Oktober om Reformationen, og den 4. November var 700 Børn fra Ribe Borgerskole og Landdistrikterne samlede i Domkirken, hvor Overlærer *Hansen* og Stiftsprovst, Dr. *Scharling* talte.

Nordens Dag paa Ribe Katedralskole.

Foredrag af Adjunkt, cand. mag. Erik Lund.

Paa »Nordens Dag«, den 27. Oktober, holdt Adjunkt E. Lund paa Ribe Katedralskole følgende smukke Foredrag for Lærere og Elever. Taleren indledte med at henvise til de nordiske Statsoverhoveders Radiotaler om Aftenen.

Blandt andet paa denne Maade, der jo nok skal vække Opmærksomhed hjemme og ude, vil de 5 nordiske Lande i Dag paa Nordens Dag minde sig selv, hinanden og ikke mindst andre Lande om, at der i en Tid, hvor Ufred mellem Naboer er det normale, hvor hvert Land bevidst søger at være sig selv nok paa alle Maader, og hvor almindelig Utryghed og Krigsfrygt som Følge heraf piner Folkene over hele Verden — — at der i en Krisetid som vor dog findes i alt Fald eet Sted i Verden, hvor Naboer har sandet, at det vi trænger til, er Sympati og Samarbejde mellem Folkene, og hvad mere er, ogsaa har forstaaet at virkeliggøre dette i stadig stigende Grad.

Fra Nordkapp til Gødser Odde, fra Isafjördur til Systerbäck sidder nu om et Øjeblik nordisk Ungdom, som I vil gøre det, og lytter til Højtalerne. Maatte de alle forstaa, hvor stor en Sag det drejer sig om!

Det er ikke fordi det egentlig er noget nyt. Tværtimod! Nordisk Samarbejde er saa gammelt som Norden selv, havde jeg nær sagt. Allerede de gamle Vikinger kendte nordisk Samarbejde — om ikke til andet, saa til et rask lille Kup paa en forsvarsløs Kyst. Herom er Fællesnavnet Normanner mere end Vidnesbyrd nok. Og mange Gange siden er Tanken om nordisk Samarbejde blevet bragt i Anvendelse paa en Maade, som vi nu indser er forkert. Dronning Margrethe og Karl Gustaf, de danske og de svenske Konger over for Norge, alle har de brugt Tanken om Nordens Enhed til at fremme deres eget Lands Magt over de andre. Det har givet det nordiske Fællesskab svære Stød, men det har dog ikke formaaet at tilintetgøre det. Dertil har dets Virkelighedsgrundlag, først og fremmest Sprog og Sindelag, været for solidt.

Nu om Dage kan vi fastslaa med Sikkerhed, at Skandinavismen, Følelsen af, at vi 5 Brodernationer hører sammen i godt og ondt, har overlevet alle Misbrug og alle Fejltagelser. Befriet for alle politiske Bågtanker bygger den moderne Nyskandinavisme paa Respekten for hvert Lands Frihed og Særpræg og har i denne lutrede Skikkelse faaet en Livskraft som aldrig før.

Udlandet har hjulpet godt med hertil. Først Verdenskrigen. Da Europa kom i Brand, da gik for Alvor Trangen til Samarbejde de nor-

diske Folk i Blodet. Hvad der saa smaat var i Gang forinden og havde ført til Ting, som den fælles Kronemønt og ensartet Lovgivning paa flere Omraader, det blev nu, ved de Skranker, som Krigen rejste mellem Norden og det øvrige Europa, til en Nødvendighed.

Og Samarbejdet fandt talrige nye Veje. De nordiske Lande udstedte enslydende Neutralitetserklæringer og fælles Protester mod Krænkelser af Folkeretten. Paa Indbydelse af Kong Gustaf mødtes Nordens 3 Konger i Malmö og senere i Oslo, og mange Gange samledes Nordens Stats- eller Udenrigsministre til Forhandling, især om Vareudvekslinger. Det bedst kendte Eksempel er vel det Varebytte mellem Norge og Danmark, der gav os Salpeter, altsaa Kunstgødning, fra Norge, og Norge Korn fra os.

Da Krigen sluttede, var dette Samarbejde kommet i saa god en Gænge, og dets praktiske Fordele var saa aabenbare, at det siden stadig er vokset, økonomisk, men ogsaa, og det i endnu højere Grad, kulturelt.

Jeg skal nøjes med at omtale Par ganske enkelte Træk deraf.

For det første er det fælles Lovgivningsarbejde blevet fortsat paa flere Omraader, saaledes f. Eks. vedrørende en saa indgribende Ting som Ægteskabets Ordning. Men langt mere fremmende for den nordiske Samfølelse har de utallige personlige Berøringer mellem Nordens Folk været. Nordiske Videnskabsmænd har Gang paa Gang mødtes til Drøftelser af videnskabelige Problemer eller samlet sig om Udgivelsen af store Fællesværker; lige for Tiden ser vi norske og svenske Historikere medvirke ved en Professorkonkurrence ved Københavns Universitet. Fællesnordiske Møder af Fagfolk af alle Slags hører til Dagens Orden — Læger og Jurister, Skolefolk og Pressemænd, Arbejdsgivere og Arbejdere, Præster og Missionsfolk, Husmødre og Husassistenter, Sygeplejersker og Jordemødre, Afholdsmænd og Tilhængere af den personlige Friheds Værn o. s. v. o. s. v. — der er formodentlig ikke noget Fag, hvor den sidste Menneskealder ikke har set Traadene spindes fra Land til Land, Tanker udveksles, Bekendtskaber stiftes, ja Ægteskaber indgaas — maaske den grundigste Form for nordisk Samarbejde!

Det er dette, vi i Dag er samlede for at skønne paa og sige Tak for, og saa for at love at tage det op og fortsætte det. Thi meget staar endnu tilbage, og det kan aldrig blive nok.

Men her er det især Ungdommen, der har en Opgave!

Hvad kan I gøre? Ja, I gøre ikke saa lidt. Ikke saadan i Praxis, naturligvis, men I kan forberede Jer, til Jeres Tid kommer. I kan dyrke det nordiske Sindelag hos Jer selv, lade den Følelse af Samhørighed og Stolthed, som I alle har, naar Talen er om Danmark, ogsaa faa Rum hos Jer, naar det er vore 4 Brødre nationer, der er paa Tale. Gør det bevidst! Tænk paa det meget, der forbinder — lad være med at hæfte Jer ved det, der endnu skiller.

Især gælder det Sproget! Læs norske og svenske Bøger paa Originalsproget. Koster det lidt Besvær den første Gang, saa gaar det let de følgende Gange, og I har da været med til at bygge Bro paa en endnu bedre Maade end Ingeniørerne. Det med Sprogvanskelighederne er tilmed til en vis Grad en Overtro — jeg skal ikke glemme, hvor let det paa vores Skolerejse gik for vore Gymnasiaster at fatte det Sprog, der saa skønt lød fra de unge Flickors Læber hin Danse-aften paa Stöpafors. Her var nemlig Viljen redebon!

Overhovedet havde disse unge fat i det helt rigtige. Det gælder først og fremmest om at lære de andre Folk personlig at kende. Deltag derfor i fællesnordiske Stævner som de fornøjelige Gymnasiastmøder paa det skønne Hingsgavl Slot. Eller endnu bedre: Tag med paa en eller flere af Nordens Skolerejser — paa halv Billet hele Norden over, op paa de norske Fjælde, gennem de svenske Skove og over de finske Søer — og Fornemmelsen af, at I er Nordboer vil slaa Rod i Jer.

Men lad os ikke glemme, at det hele har en meget alvorlig Baggrund. Særlig de sidste Aar har vist os det tydeligere og tydeligere, og ikke mindst dette Nordens Dag minde os om.

Atter er det Udlandet, der har hjulpet til at klare Begreberne. Det har bragt en ny og inderligere Tone frem, naar Talen er om Nordens Samhørighed. I disse sidste Aar, hvor Aviserne daglig bringer Bud om Ufred og Fjendskab, om Magternes Skinsyge og Voldspolitik, hvor Folkeforbundet, der var vort Haab, ligger brudt og lammet af Skuffelser og Nederlag, hvor Afspærringer og Rustninger er de Forholdsregler, som Regeringerne rundt omkring hyppigst beskæftiger sig med, og hvor endelig Staterne indadtil rystes af svære politiske Kampe med Undertrykkelser af anderledes tænkende og anderledes udseende — i en saadan Tid er ikke alene som under Verdenskrigen Fornemmelsen af Nordens Særpræg blevet vældig styrket, men den Følelse vinder særlig frem, at dette enige og særprægede Norden har en stor Mission at udføre i det forpinte Europa.

Og vi er ikke ene om Haabet, Vi kan se det af den Opmærksomhed, hvormed der lyttes — og det selv af Stormagternes Repræsentanter — naar en af Nordens Mænd tager Ordet i Genève. De gør det ikke, fordi vi magtpolitisk betyder ret meget; det gør vi trods vore 16 Millioner som bekendt ikke. De gør det heller ikke af international Høflighed. Men de gør det, fordi det, Folkene inderst inde drømmer om og Europa trænger saa haardt til, Fred og Forstaaelse mellem Folkene, her i Norden ikke kun er blevet skønne Talemaader, men er blevet til Virkelighed — maaske det eneste Lyspunkt i en formørket Tid.

Det har vi Lov til at sige, fordi vi har vist det! Ikke blot derved, at de nordiske Folk er de eneste Nabofolk, der har sluttet indbyrdes Aftaler om ubetinget og fredelig Voldgiftsavgørelse i alle Stridsspørgsmaal, der maatte opstaa imellem dem. Men først og fremmest har vi Lov til at sige det, fordi vi har vist det i Gerning.

Allerede i 1856 udtalte Kong Oskar I. af Sverige til Nordens Studenter paa Drottningholm Slot de berømte Ord: Hädanefter är krig skandinaviska bröder emellan omöjligt! At dette ikke var Talemaader, viste hans Søn Oskar II, da Unionen mellem Sverige og Norge brast og han frivillig gav Afkald paa sin Kongemagt i Norge, da det norske Folk ved en Folkeafstemning viste, at det var dets enstemmige Ønske — et Storsind, hvoraf det svenske Folk med Rette kan være stolt. Selv fik vi Lejlighed til i 1918 at give Islænderne den Uafhængighed, de havde Krav paa. Og endelig viste Nordmændene, da Dommen i Grønlands-Sagen 1933 gik dem imod, paa den smukkeste Maade, at de forstod at tage — en Holdning, som der set fra et nordisk Synspunkt er mere Grund til at være stolt af end vor Sejr.

Vi nordiske Folk har saaledes i Gerning vist, at vi her i Norden har sat Venskab og Fred og Samhørighed i første Række. Lad os fremdeles faa Lov til at vise den øvrige Verden, at hvor de 5 nordi-

ske Korsflag vajer, der er fredeligt Naboskab mellem frie Folk forlængst en Kendsgerning! Men vi maa for Stoltheden over at være Fredens Korsfarere ikke glemme, at dette forpligter, at en Følelse kan dø ud, naar den ikke plejes, og lad os derfor paa denne Nordens Dag love os selv og hinanden, at vi efter bedste Evne vil stræbe at bygge videre paa, hvad der allerede er skabt — et enigt, samfølende Norden med fælles Lykke som Fremtidens Maal!

For 25 Aar siden blev følgende Studenter fra Ribe Katedralskole: Inspektør ved Holte Gymnasium Alfred Weis Bjerrum, Afdelingslæge ved Sindssygehospitalet i Nykøbing S. Agnes Filskov, Ekspeditionssekretær i Det statistiske Departement, cand. polit. H. Skade Hansen, Fru Ingeborg Jarnow, f. Stenderup Jensen, Dr. Lauge Koch og Broderen, Direktør Knud Koch, Fru Overlæge Guldmann, f. Moe, Samsø, Læge Svend Vieth Poutoppidan, død 1924, Magister Holger Sandvad, død 1929, Sognepræst A. Stougaard, Rørbæk, Kristian Dejgaard, død som stud. mag. 1919, Cigarhandler Aksel Bech Hansen, Varde, Læge C. R. Fasting-Hansen, København, Fuldmægtig i Generaldirektoratet for Post og Telegrafvæsen Knud Hjort, Underdirektør hos Otto Mønsted A/S, Kai Hofgaard (Pedersen), Afdelingsingeniør Jens Rudolf Damsgaard Jensen, Aarhus, Lektor J. Maltbæk, Ribe Katedralskole, Hakon F. Moe, Lektor Louise Mortensen, Ribe Katedralskole.

Ribe Katedralskoles populære Pedel, Chr. Nielsen, der den 7. Juli lod sig indlægge paa Silkeborg Kuranstalt for en Gigtlidelse, er nu i fremadskridende Bedring. Hr. Nielsen skal dog nu efter Hjemkomsten holde Ferie.

I Aviser, Radio og Bøger træffer man ofte paa Navne paa Steder og Personer, hvis Udtale ikke er saa helt let at klare, og det er jo altid rart at vide ordentlig Besked med den Slags Ting. Ugebladet »Hjemmet« vil nu afhjælpe et saadant Savn i en Række Artikler, som det populære Blad er begyndt at offentliggøre, gives en saadan Udtalevejledning, og Læsernes Vejleder paa dette Omraade er Adjunkt ved Ribe Katedralskole cand. mag. Erik Lund. Der vil saa hyppigt som muligt blive meddelt den rette Udtale af en Række kendte fremmede Navne, engelske, franske, italienske, russiske o. s. v.

Det er som bekendt Ripenseren Roger Nielsen, der redigerer »Hjemmet«.

Paa Katedralskolens Sportsplads er to af Tennisbanerne blevet slaet sammen til en Haandboldbane. Man bevarer kun en Tennisbane, da det er for kostbart at holde flere, og de bedre Baner i Tennisklubben foretrækkes.

Ribe som Danmarks Salzburg.

„Enhver“ paa Middelalderscene ved Ribe Domkirke.

Den 3., 4., 5. og 6. Juli opførte det kgl. Teaters Skuespillere med Svend Methling som Leder »Det gamle Spil om Enhver«, paa Ribe Torv foran Domkirkens Apsis. Virkningen var helt igennem en kunstnerisk Succes, som man haaber at kunne genoptage om et Par Aar.

Af Domkirkens graa Mure sprang Middelalderen ud.

Svend Methling og Augusta Blad

»Død og kaldt til Live igen«. Disse malende Ord fra Charles Dickens »En Fortælling om to Byer« kunde passende sættes som Motto for den Begivenhed, som blev de mange til Del, der hin Sommeraften, den 3. Juli tog Plads foran Festspilscenen paa Ribe Torv foran Domkirkens graa Tufstensapsis. Det, der skete, var at en 400-aarig Fortryllelse med eet hævedes og den døde Middelalder lyslevende sprang ud af den graa Kirkemur; eller det var som Skikkelserne fra en broget farvet Kirkerude eller et skønt Kalkmaleri traadte ud for vore undrende Øjne.

Æres bør den Forfatter, der genoplivede den gamle Komædie. Æres bør den danske Digter Johannes Jørgensen, der fik Stykket til at klinge i gode danske Ord. og trefold Ære tilkommer den

Instruktør. *Svend Methling*, der bearbejdede Stykket for Middelalderscenen og selv i Spidsen for gode Kunstfæller bragte det den saå ganske afgjorte Sejr, som Førestillingen blev, og som skabte den lydhøre Betagethed, som Tilfældet var.

Vejret var ideelt, en skøn og stille Sommeraften, og Rammen var i Ordet. Det menneskefyldte Torv, randet af de gamle Middelalderhuse, hvoraf flere har set de virkelige gamle Middelalderspil for Aarhundreder siden paa den selvsamme Plet. Folk, der hang ud af Ejendommenes Vinduer, og den brogede Forsamling paa selve Torvet, alt dette bidrog til at skabe Middelalderstemning.

Paa de første Rækker sad Præsidiets med Lensmanden paa Riberhus, vi mener Stiftsamtmanden, i Spidsen, Pressefolk fra det ganske Land, Komitémedlemmer, Garanter og andre Gæster, og alle maatte de overgive sig.

Fra det Øjeblik, da Domkirkens Klokker og Orgelbruset inde fra Kirken indledede Spillet, var Stemningen der, og den holdt sig hele Aftenen.

Indholdet af »Det gamle Spil om Enhver« er velkendt og vi skal her kun pege paa et Par enkelte Scener, der frembød et nudsletteligt Skønhedsindtryk.

Det største frembød vel nok Scenen henimod Slutningen, da Enhver stiger i sin Grav. Plastisk skønt i Grupperingen tegnede de lyse Skikkelser: »Enhver«, »Tro« og »Gode Gerninger« sig oppe paa Sceneafsatsen i Lysskåret mod den blaa Aftenhimmel og de grønne Træer, medens Svalerne kvidrede og en Stork med brede Vingeslag lig en stor Skygge strøg henover Torvet.

Scenen med det store Gæstebud, hvor alle optræder i maleriske Dragter, og den glade Ungdom danser, med dens Kontrastvirkninger, den stigende Uhygge, der varsler Tilsynekomsten af Dødens Majestæt, blev ligeledes et Stykke skønhedsmættet Middelalder, maaske med en Draabe Renæssance i sig.

Gribende ægte var ogsaa Scenen, hvor Enhver i sin Angst beder Fadervor. Næppe nogen anden Kunstner kunde gøre det skønnere og mere ægte end Svend Methling gjorde dette. Denne Kunstner har en ædel Stemmeklang og hans hele Udførelse af Spillet Titelrolle var anlagt efter rene klare Linjer og en gennemført naiv Naturlighed, som er i Slægt med den vi kender fra Skovgaards Kalkmalerier i Viborg Domkirke og den naive Stil der utvivlsomt har præget de rigtig gamle Spils Fremstillere, gennemglødet af en sand Missionstanke. Det var en smuk og sand Præstation, der vil blive staaende.

John Prises alvorsfulde og dystre Skikkelse som Døden var fremragende Kunstsvarende til hans Navn, der har en ædel Klang i dansk Teaterhistorie. Denne unge Kunstner maa have en stor Fremtid for sig. Karen Berg var statelig og skøn som Enhvers Veninde. Blanche Funch, Tro, talte smukt og var som skaaret ud af en middelalderlig Altertavles Billeder. Carlo Wieth var helt fortrinlig som Enhvers livslystne Ven, og han sagde Prologen med Myndighed, Aage Fønns Stemme klang værdigt som Gud Herrens Røst, og han var tillige en kostelig Fætter Tyksak. Charles Wilken med sin klare og tydelige Stemme var en særdeles morsom Fætter Mager. Inga Schultz fik noget meget kønt og middelaldernaivt ud af de gode Gerninger, og som Enhvers Moder glædede Fru Augusta Blad med sin mørkfævede Stemme og vemodigt prægede Fremtræden. Herlig var Carl Madsens Mammon, en hel forgyldt Budda. Rasmus Christiansens Djævel var tegnet med ganske diskrete Midler af kostelig letkomisk Virkning, en bedraget Djævel fra Kloen helt ned til Halespidsen.

Ja nævnes bør de alle, disse dygtige Kunstnere, der hver paa sin Plads bragte Middelalderspillet Sejrr. Jørgen Lindendahls fattige Næste, og Tony Madsens fattige Kone, et Par Figurer som taget ud fra Ribemiddelalderens trange Slipper. Og lad os tage vore egne med, de glade unge Mennesker, der i Gæstebudet havde føjet sig efter Instruktøren, og vor Domorganist Behrens Claussen, hvis Spil inde i Kirken saa smukt var med til at skabe Stemningen.

I Orgelbruset og Klokkeklangen mandede Spillet ud. Et lille misforstaaet Tiløb til Bifaldstilkendegivelse afløstes straks af andagtsfuld Tavshed. Man forstod,

at man havde oplevet noget andet og mere end »Teater«, forstod Kunstens høje Maal som Genspejling af Menneskelivet, skønt eller hæsligt, men sandt.

K. H. Rosenstand.

En Mindesten for Overlæge P. Nielsen.

Ved en enkel, men smuk Højtidelighed afsløredes paa Ribe Sygehus' Grund d. 28 August et Mindesmærke for afdøde Overlæge, vort højt skattede Medlem, P. Nielsen.

Mindesmærket er udført af Billedhugger Carl Martin Hansen. Den godt to Meter høje Natursten bærer en Portrætmedaillon, der viser den afdøde Overlægens kendte Træk gengivet saa levende og fortræffeligt i Ligheden, saa det daarligt kunde være bedre.

Iøvrigt bærer Stenen følgende Indskrift:

Peter Nielsen
26. 12. 1867 12. 6. 1934
Sygehusets Overlæge
1904 1934

Herunder ses Evighedstegnet Slangen, og paa Fodstykkeet læses:

Rejst af taknemlige Patienter
og Venner.

Stiftamtmand P. Herschend holdt en meget smuk Afsløringstale, idet han skildrede Overlæge Niensens 40-aarige dygtige og uegennyttige Gerning som Læge i Ribe, heraf de 30 Aar ved Ribe Sygehus. Lægekaldets hellige Ild sluktes ingensinde hos ham, betonede Stiftamtmanden.

Sygehusets Formand, Købmand Hilmar Hansen modtog Mindestenen, og den afdødes Søn, Læge Jens Nielsen takkede paa Familiens Vegne for den Ære, der var vist hans Faders Minde.

»Jul i Vestjylland«

er udkommen i 2. Aargang under Redaktion af *Aage Jacobsen* og *Anders B. Nørgaard*. Hæftet, der gjorde saa megen Lykke i Fjor, fremtræder nu med forøget Sidetal (50) og i forskønnet Skikkelse, farvetrykt Omslag efter Maleri af Niels Holbak og Illustrationer af Harald Jacobsen og Kunstmalerne Holbak, Esbjerg, og Palludan, Varde.

Stiftsprovst Dr. Scharling skriver en smuk Julebetragtning, og vort Medlem, Forfatteren Jørgen Bukdahl, fortæller om en Norgesrejse, medens Professorinde

Inge Ejnar Thomsen, tidligere Ribe, dvæler ved de store grønne Enges Stemning. Overlærer Skov, Holte, tidligere Ribe Borgerskole, giver en interessant historisk Skildring af Ribe Plantage.

Endvidere indeholder Hæftet Julehistorier, Digte og andre Artikler.

Vi ønsker Dansk Hjemstavnforlag og de to Redaktører til Lykke med det smukke Julehæfte, og vi anbefaler vore Medlemmer at stifte nærmere Bekendtskab med det. Det faas i alle Boglader eller ved Indsendelse af 1,50 Kr. til Forlaget i Ribe — portofrit tilsendt.

K. H. R.

Fra gamle Skoleprogrammer. Historiske Efterretninger om Riberhuus.

Af P. N. Thorup, Rektor, Professor.

III.

Disse Begivenheder: saavel Byens Besætning af de svenske som Gjenerobring af de Danske, henfører Holberg til Aaret 1644. Slange sætter vel, ligesom Terpager, Slottets Tilbageerobring fra Fjenden i Jan. 1645, og begge have heri Medhold af Olearius; men Ingen af disse tre Forfattere nævner Dagen bestemt. Den ovenomtalte, af H. Schrøder meddeelte, Glückstadtske Dagbog vidner derimod om nøje Bekjendskab med Tid og Omstændigheder. For at sætte mine Læsere istand til selv at kunne bedømme denne Kildes Troværdighed, vil jeg udførligen meddele de Beretninger, som vedkomme den her omtalte Begivenhed.

Den 24. Nov. (1644) brød man op til Feldtoget fra Glücksstadt. Forud gik Generalissimus (Prinds Frederiks) Førrør. Efter disse fulgte den 25 Grev Penz med Artilleriet og sit hele Regiment. De satte sig for Itzehoe paa Bjerget. Den 27 fulgte Generalissimus selv med Hofstaten. De rykkede frem indtil Rendsburg. Men da den 2 Dec. Efterretning indløb, at Generalmajor Königsmark var kommen Oberst Wrangel til Hjælp og allerede havde passeret Elben ved Boitzenburg, blev Grev Penz med 5 Compagnier commanderet tilbage og indtraf igien den 7 Dec. i Glücksstadt.

Den øvrige Hær drog til Ribe, til Beleiringen af det derværende Slot, som holdtes besat af de Svenske. Her blev den 27 Dec. den tapre (danske) Oberstlieutenant Steinberger, som havde udmærket sig saameget i denne Krig, skudt i Løbegravene. Mandagen derpaa, den 30 Dec., blev imidlertid Slottet indtaget med stormende Haand, og Alt paa samme nedsablet, ogsaa Commandanten Oberstlieutenant Morraigne, der tilforn, som vi have seet, var Befalingsmand paa Breitenburg. En og Anden blev dog hemmelig reddet af de danske Officerer. —

Den 9 Jan. indtraf Steinbergers Lig i Crempe og Oberstlieutenant Mortaignes i Glücksstadt, tilligemed tre grønne og een hvid Dragonfane, som man havde bekommet paa Slottet Ribe. —

Den 27 Jan. blev Oberstlieutenant Steinbergers Lig, under Ledsaging af høie og lave Officerer, begravet i Crempe med al Solennitet. —

Den 11 Marts blev paa Prindsens Foranstaltning, da de Svenske intet havde skrevet derom, Oberstlieutenant Mortaignes Lig stedet til Jorden og bisat i Kirken i Glückstadt. —

Saavidt Dagbogen. At Slottet blev indtaget under Prinds Frederiks egen Anførsel, hvilken Dagbogen ikke udtrykkeligen melder, bemærkes af Terpager, og Slange siger det endnu tydeligere. Det sees ligeledes af Ole Borchs *Arctos Pullata*, hvor Prindsens Bedrifter i denne Krig prises. Stedet gives her, oversat fra det Latinske:

Synke du saae, o Ribe, din Borgs fastbyggede Mure,
Og for Frederiks Held sig bøie. Fortæller, I Volde!
Som til Skyerne gik, besatte med lignende Kæmper,
Hvor var en Stige saa stærk, et Mod saa foragtede Farer,
Som hans, der med Eder fik Bugt og fordrev Mortaigne
fra Slottet?

I den uheldige Krig, som Frederik den Tredie begyndte med Sverrig, blev Ribe først besat af de Svenske under Georg Lybecher, (Aug. 1657) siden af kejserlige, polske og brandenborgske Tropper, der vel kom som Venner Byen til Undsætning, men huserede maaskee ligesaa slemt, om ikke værre end Fjenderne. Under denne Krig blev Slottet i Aaret 1659 ilde medhandlet og ruineret af den fjendtlige Magt, hvorefter det ikke siden blev istandsat, men Fæstningsværkerne sløfede. Gjerne havde jeg ønsket at kunne meddele noget yderligere om denne sidste Act, hvori Riberhuus endnu spillede en Rolle; men, endskjøndt der vel iøvrigt findes nogle Bidrag til bemeldte Krigs Historie i Raadstuearchivet, er dog hidindtil Intet videre forekommet mig om Slottet, end hvad her efter Terpager er anført, og da Tiden ikke denne Gang tillader mig at anstille nøiere Efterforskning, maa jeg overlade til min Collega at udfylde, om muligt, det Manglende, naar han, som jeg haaber, ved Lejlighed fortsætter de i Programmet for 1834 begyndte Samlinger.

Fra nu af blev Slottet i sin ødelagte Forfatning staaende hen som Ruin, men ikke længere beboet af Lehnsmanden, der forhen her havde havt sit Sæde. Endnu i Aaret 1684 maae der have været betydelige Levninger tilbage, da man i dette Aar holdt et Syn over det Tømmer, som fandtes paa Riberhuus, tjenligt til anden Bygning, og Stiftamtmanden i den følgende Tid bortskjænkede herfra flere tusinde Tag- og Muurstene til Cathrinekirke. Ja i Aaret 1692 foretoges atter en Taxationsforretning over Slotsruinerne, som vidner om, at disse end ikke da vare aldeles forsvundne.

Medens saaledes de historiske Begivenheder, som ere knyttede til dette Sted, hvor Riberhuus fordem stod, have undgaet Forglemmelsen, i det mindste for en betydelig Deel, er Slottet selv, dets Bygningsmaade og Plan, og, naar man undtager de Grave, som fra Oldtiden ere tilbage, ogsaa dets Befæstning hidtil saa lidet med Vished bekjendt, at endog de, der ikke ere ligegyldige Betragtere af den græsbevoxte Slotsbanke, som de dagligen have for Øie, men videbegjerlige tyer til Beskrivelser over det gamle Ribe for at skaffe sig en Forestilling om Borgen, der i sin Tid kneisede paa denne Voldplads, spørge hinanden, om denne Bygning udgjorde een Længde eller fire Fløie. Gaar man til Danckwerth, faar man ingen anden Oplysning end, at Ribe har et Slot beliggende paa Vestkanten af Staden, med fire smaa runde Bulværker, men dybe Grave, befæstet paa den gamle Maneer. Efter hans Grundtegning, som er optagen 1651, da Slottet endnu stod, seer det vel ud til, at Slottet har bestaaet af flere Længder; men et Par Urigtigheder, som iøvrigt findes paa Grundtegningen over Byen, har svækket

hans Credit saaledes hos nogle af vore Oldgrandskere, at de ikke skjænke hans Fremstilling synderlig Opmærksomhed eller Tillid; endskjøndt jeg for min Deel aldrig har kunnet overtale mig til at troe, at Forfatteren af Grundtegningen vilde sætte en fiirkantet Gruppe af Hovedbygninger der, hvor han havde en eneste Længde for Øie. Terp-ager, som er født 1654, og altsaa i sin Ungdom endnu, efter hvad jeg har viist, selv havde seet betydelige Levninger af Slottets Bygninger, opholder sig først ved dets historiske Mærkværdigheder. Et otte Gange gjentaget Echo, som han i sine Drengaar havde hørt ved at spille Bold norden for Slottet, giver ham dernæst Anledning til en meget lærd Digression om alle de Steder, han kjendte i Verden, paa hvilke denne snaksomme Nymfhe var meer eller mindre rig paa Gjensvar. Slottet selv affærdiger han ligesaa kort og næsten med de samme Ord, som Danckwerth. Dog giver han os et Billede af Riberhuus i den kronede Digter, Ripenseren Hans Frandsens latinske Beskrivelse, som jeg her vil forsøge at gjengive paa Dansk i Originalens Versemaal:

Statelig hæver sig Slottet mod Vest, hvor svulmende Bølger,
 Jevnligt i skummende Løb vande den græsrigge Mark.
 Trindt om Borgen en Muur teglbyggede Tinder opløfter,
 Disse beskjermer igjen Gravens omrislende Vand.
 End bag det dobbelte Værn uindtageligt Slottet sig bryster,
 Trodsende Kugler og Krud, sikker mod Krigsgudens Kunst.
 Midt i det prægtige Slot Dig omstraale Heroernes Minder,
 Blanke, som Sølv, der nys kom fra Polererens Haand.
 I dets Indie Du møder en Brønd, heel konstigen steensat;
 Højt den kaster mod Sky Vandets fremsprudlene Væld.
 Hvortil opregne Dig Navnene her paa de Vaaben, Du skuer,
 Vaaben, hvis grusomme Magt Fjenden erfare vel skal?
 Slagsværd, Blider og Øxer til Strid samt vægtige Kugler,
 Mange som Stjerner i Tal hist paa den funklende Pol.

(Fortsættes).

En gammel Ripenser, Fabrikaut Bartholin Thun, Aalborg, er i Sommer død, 67 Aar gammel. Han tog almindelig Forberedelseseksamen fra Ribe Katedralskole i 1886.

I Ribe er der i Sommer stiftet en Svømmeklub.

Vort Medlem, Kæmner L. Andersen, tager sin Afsked den 1. April.

Købmand A. Husted Knutzen i Ribe er den 11. August død, 71 Aar gammel.

Redaktør Adolph Andersen, Holstebro, har fra den 1. September overtaget Redaktionen af Ribe Stifts-Tidende, Redaktør C. Willemoës har dog indtil den 1. April Sæde i Redaktionen som Ansvarshavende.

Fabrikant I. A. Windfeld-Hansen i Charlottenlund er den 17. August død, omtrent 81 Aar gammel, efter længere Tids tiltagende Svagelighed.

Afdøde var født i Ribe som Søn af Møller H. Hansen og Hustru, f. Windfeld, og var den næst yngste af de 6 Sønner fra Ribe Midtmølle, hvoraf den ældste var afdøde Belysningsdirektør Ib Windfeld-Hansen i København. Han var saaledes ogsaa Broder til afdøde Bankdirektør, Møller og tidligere Landstingsmand H. Windfeld-Hansen i Ribe. Af Brødrene er nu kun den 86-aarige Konsul, Fabrikant M. Windfeld-Hansen i Vejle i Live.

Købmand Anton Andersen i Ribe fejrede den 16. September 40 Aars Forretningsjubileum.

Den 23. September var det 30 Aar siden Møller og Bankdirektør H. Windfeld-Hansen paa Midtmøllen startede det første Elektricitetsværk i Ribe.

Kommissionær P. Okholm, hvis Hustru døde i Efteraaret, har solgt sin Villa paa Kurveholmen til Bankdirektør P. Oulund.

Ribe Domkirke har i Maanederne Juni, Juli og August været besøgt af 16.705 Personer.

Fru Helene Ferslev, Enke efter Kontorist Hans Ferslev i Ribe, er den 22. September afgaaet ved Døden, 69 Aar gammel.

Journalist K. H. Rosenstand er indvalgt i Ribe-Foreningens (Ribe Teaterforening) Bestyrelse.

Cand. jur. Carl Johan Andersen, Søn af Købmand Jens Andersen i Ribe, har faaet Ansettelse som Fuldmægtig hos Landsretssagfører Jæger i Esbjerg.

I Ribe er der stiftet en Badminton-Klub.

En af Ribe Postkontors dygtige og elskværdige Assisterter, Frk. Margrethe Dohn. Datter af forhenværende Postmester Dohn, Ribe, er efter Ansøgning blevet afskediget paa Grund af Svagelighed.

Cand. mag. Ebbe Rasmussen, der er Student fra Ribe 1922, har taget Doktorgraden for en Afhandling om »Luftarters Strømning i snævre Kanaler«.

En elskelig gammel Dame, Enkefru Marie Meinhardt, København, er død den 14. September.

Fru Meinhardt var Enke efter Manufakturhandler M., Crome & Goldschmidts Udsalg i Holstebro, og en Datter af afdøde, Fru Erna, gift med Redaktør Roger Nielsen, »Hjemmet«.

Afdøde ejede den Ejendom paa Hj. af Storegade og Fiskergade i Ribe, hvori Søbøhuset har til Huse. Denne Ejendom ejedes i sin Tid af hendes Mands Fader, Murermester M. P. Christensen, Ribe. Begravelsen foregik i Holstebro.

Sognepræst i Ejsing, Pastor Niels Bundgaard, der er Student fra Ribe Katedral-skole i 1914, har tiltraadt en Rejse til Indien.

Sognepræst Bundgaard er Kredsformand i den kristelige Ungdomsbevægelse, Kredsformand i Det danske Missionsselskab og Bestyrelsesmedlem i dette. Han vil deltage i K. F. U. M.s Verdenskonference i Mysore i Indien i Januar 1937.

Zahrtmanns lille Maleri »Kirkekonen i Ribe« er paa Auktionen hos Winkel & Magnussen solgt for 405 Kr.

Et nyt Bind »Kinch« kom i Lørdags paa Nyt nordisk Forlag. Dette Bind, der paa Grundlag af Kinchs Optegnelser er udarbejdet af Kaptajn Otto Smith, omfatter det borgerlige Ribes Historie i Tiden 1730—1820. Bogen, der fremtræder i endnu smukkere Udstyr end første Bind, er rigt illustreret.

Værkets afsluttende Halvbind, som er under Udarbejdelse af Magister V. Hermansen og vil omfatte Kirke og Skole i Perioden 1730—1820, vil foreligge i Boghandelen inden Jul 1937.

Den 7. November viedes i Svendborg Tegner Karl Nørgaard Nielsen, Søn af Fotograf Nørgaard Nielsen, Ribe, til Frk. Elsebeth Salling, Vævestuen i Korsbrødregade i Ribe.

Vor mangeaarige Kasserer, cand. jur. Frode Schön blev i Sommer udnævnt til Vicekonsul i New York. Vi vil savne hans udmærkede Arbejdskraft i R. S. Inspektør i Banktilsynet H. Brorson-Christensen har atter overtaget Kassererposten.

Jul i Vestjylland

2. AARGANG

Dette Julehæfte, hvis 1. Aargang blev saa vel modtaget af alle Vestjyder og specielt gamle Ripensere, er nu udkommen i 2. Aargang.

50 store Kvartsider - rigt illustreret - smukt trefarvetrykt Omslag.

Se Anmeldelsen,

Faas i enhver Boghandel. Pris 1,50 Kr.

Dansk Hjemstavns Forlag - Ribe

Studenter af 1936 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16^a. Telf. Amager 5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rømersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler og Konfektion.**

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
GRUNDLAG 1860
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD

KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarvester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

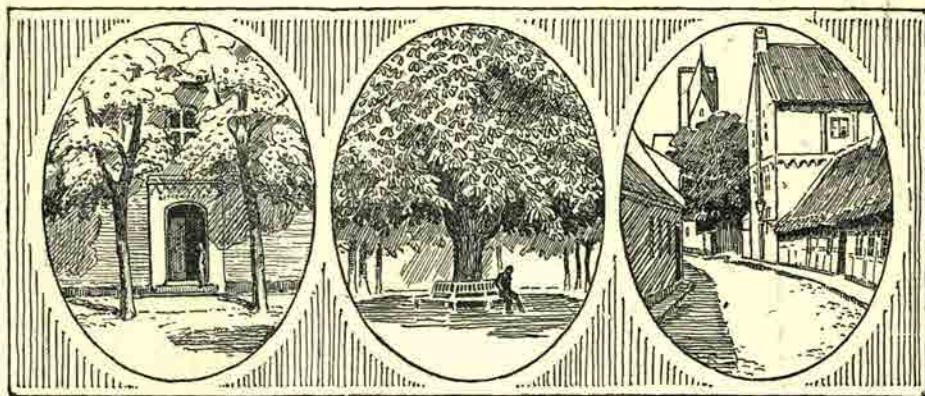
Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

RIPENSER-BLADET

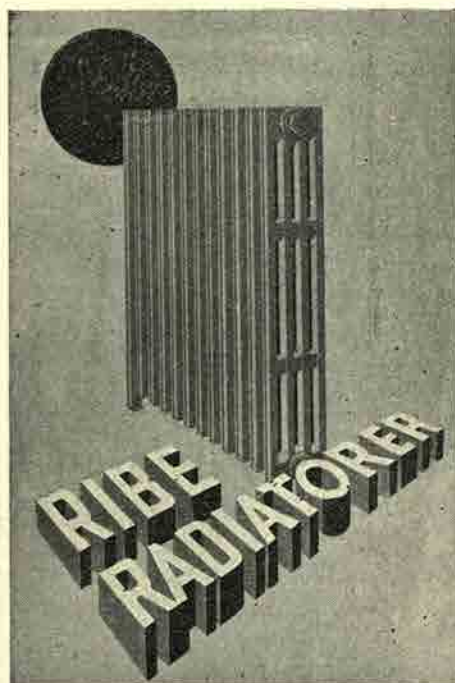

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 7

December 1936

3. Bind

Leveret bl. a. til:

*Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdøms hjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov*

A_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af
Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne til Gennem-
syn.

H. Bentzons Boghandel
ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe
Telefon 35 Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

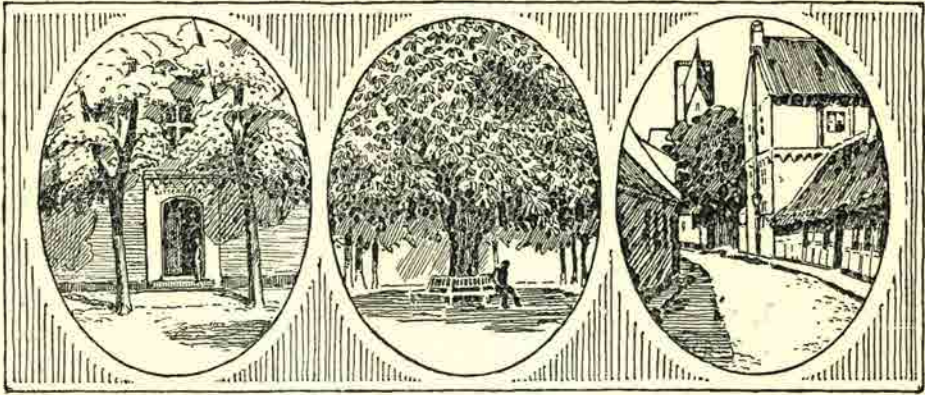
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 7

December 1936

3. Bind

In memoriam

Lektor V. Bech.

Hr. Bech er gaaet væk!

Ja, det faldt mig uvilkaarligt i Pennen — for saadan vilde han jo selv have udtrykt sig med sin baade fonetisk og sprogligt set ejendommelige Tale — ligesom da han sagde sit berømte »Madsen vil De forlade Klassen« eller »Binzer vil De forlade Lokalet«. Dels var Binzer vel ikke saa let at rime paa, og dels var Hr. Bech alvorligt vred den Dag, for Binzer havde faaet Latterkrampe, og det var virkelig upassende og umotiveret midt i Cæsars Død.

Og derfor begik Hr. Bech sin lille pædagogiske Brøler. Da Binzer med en utrolig Karakterstyrke havde bragt sine Lattermuskler i Ro og kun klukkede lidt i det indre, paastod Bech, at han stadig lo og viste ham ud — og saa nægtede Binzer at gaa.

Der blev truet med Pedellen, det hjalp ikke, og saa maatte Bech »suspendere Undervisningen« og hente Rektor Øllgaard, som fuldbyrdede Straffen, der bestod i, at Binzer ikke blev hørt i flere Dage.

De Dage var strenge for Hr. Bech, han var klar over at have gjort noget galt, og om Lørdagen gjorde han Binzer en uforbeholden Undskyldning — og tilføjede »men saa maa De ogsaa gøre mig en

Undskyldning, Binzer, fordi De ikke gik, for man skal altid adlyde sin Lærer«.

Hr. Bech var i Sandhed en Oxfordnatur. Det pinte ham, naar han mente ikke at have været retfærdig, og saa maatte han have Ro i Sindet.

Da han engang havde givet mig 4 i Kvartalskarakter og han saa min Skuffelse, skyndte han sig hen til min Mor, før jeg var kommet fra Skole, og fortalte hende, at jeg burde have haft 6, men han var bange for, jeg skulde have faaet et for gunstigt Indtryk af min Præstation. Han kunde ikke roligt holde Julefest, før han havde lovet hende, at jeg næste Gang skulde faa min 6'er.

Ak! Da svigtede Pædagogikken ogsaa: sed tamen est laudanda voluntas — sunt pueri. Jeg bestilte ikke et Slag i næste Kvartal, jeg skulde jo have 6, og jeg fik det ogsaa.

Fra mit Synspunkt var det da naturligt. Havde jeg fortjent det igen, havde jeg jo stadig haft 2 Points tilgode.

Hr. Bech var af den gamle Skole. I de smaa Klasser var han ikke bange for at bruge sin Stok. Vi havde ham i Skrivning — det var Skønskrift —, og al Tale var banlyst. Det fik Toni Kiær at mærke den Dag Bech knækkede sin Stok paa hans Bag, fordi Toni havde fundet det formaalstjenligt før Afstraffelsen at anbringe Balles Lærebog paa dette for Navnets Skyld meget passende, men for Indholdets Skyld yderst uhøviske Sted. Da viste Bech, at han ogsaa kunde stikke en Lussing.

Ak, ja, havde det været nu, havde Drengene slaaet igen, men det var der ingen af os der kunde tænke sig, dertil var Respekten for en Lærer for stor, og vi følte alle, at Hr. Bech var den gammeldags-indstillede dygtige Lærer, som kun ønskede at opdrage os Poge til lige saa dygtige Mænd.

Derfor taalte han ingen fri Oversættelse, hvert Ord blev vejjet og kædet til Sætninger, der helt dækkede den originale Tekst. En ægte Bech'sk Sætning var »den paa Grund af kolde Vinde halvødø Ogle«, og saadan lærte vi Latin, og det ønsker ingen af os at undvære for 100 Rigsdaler.

Udenfor Skolen kendte vi kun lidt til Hr. Bech, og dog havde han mange gode Interesser. Naar han vandrede sin daglige Tur til og fra Klubben, saa var det ikke, som vi troede, for at dyrke Restaurationsliv, men fordi han der kunde læse Aviser og drøfte Dagens Begivenheder, og ofte er jeg om Aftenen vaagnet ved, at han og Hr. Reincke paa Vejen forbi mine Vinduer højlydt debaterede Politik. Hr. Bech var meget interesseret i Udenrigspolitik, og hans klare Hjerne og gode Hukommelse gjorde ham til en efter Provinsforhold set kyn-dig Mand paa dette Omraade.

Som Sekretær for Madvig tegnede Bech til at blive Universitets-

mand, men Latineren i ham var ikke nogen Gladiator men en stille Stuelærd med spartanske Vaner. Da han flyttede ind i sin Lejlighed i Grønnegades Forlængelse, stillede Pedellen hans Stole paa Række ved Vinduet, og saaledes blev de staaende i over 30 Aar. Gardiner fik han aldrig, det var upraktisk, de tog Lyset fra ham og dækkede Udsigten til de vide grønne Enge.

Her oppe fra lyste Lampen til sent paa Natten, naar han forberedte sig til sin Gerning, og naar han arbejdede paa de latinske Epigrammata og paa Lukretius »Naturen«, de eneste Værker, der er udgaaet fra hans Haand. Eller, naar han korresponderede med »Hs. Excellence — om jeg saa maa sige — Prof. Gertz«, som konfererede med ham om vanskelige sproglige Spørgsmaal.

I Selskabslivet traf man ikke Hr. Bech, han passede sig selv og sit eget og generede ikke andre Mennesker. Han fyldte den Plads i Livet, han havde valgt — om han var lykkelig derved, det var der vist ingen, der fik at vide — men saadan var han nu.

Et quiesce in pace, bone magister. Discipuli te salutant.

Knud Fogh.

Et 25 Aars Stormflodsminde i Ribe.

1911 — 5. November — 1936.

Af K. H. Rosenstand.

Dette Efteraar bragte os et Par Søndage med Orkan over By og Egn med Ribe By havomflydt, af Bagvand ganske vist, men nok endda. Dette bringer i ens Erindringer frem et 25 Aars Minde, Mindet om Ribes sidste »rigtige« Stormflod, inden Digets Fuldførelse med det veritable Vestervovvovs krappe Søer i Kamp med Ribes gamle Huse.

Det var den 5. November 25 Aar, siden »blanke Hans«, som Friserne siger, for forhaabentlig sidste Gang bankede paa de Ribe Borgers Døre, en Begivenhed, der afsatte det sidste Mærke paa Stormflodssøjlen paa Skibbroen.

Det var altsaa den 5. November i det Aar 1911, og det var ogsaa en Søndag.

I en Ugestid havde det blæst ret kraftigt, og ved Middagstid blæste det op til Storm. Det blev efterhaanden til en hel Orkan, og ved 5-Tiden om Eftermiddagen var hele Byen omflydt af Vand. Ved 7-Tiden om Aftenen tog Vindén til i Styrke og Vandet vedblev at stige.

Ved 8-Tiden skvulpede Vandet ind over Bjerrumvejen, og ved 11-Tiden skyllede Vandet op ad Husene ved Skibbroen.

Et højst ejendommeligt Syn var det med Baade i Gaden og Gadelygterne brændende ude i Bølgerne. Husgeraad og Bohave flød imellem hinanden.

Ved 2-Tiden om Natten sank Stampemøllens store Lagerskur ved Bjerrumvejen sammen, og for 12—14'000 Kr. Trælast spredtes over Egnen. Villa »Rosenvang« blev havomflydt, og hos Lærer Riber stod der 10 Tommer Vand i Stuerne. Paa Tømmerpladsen bag Saltgade svævede Jernbanesporene i Luften og paa Kurveholmen havde Villa-boerne det langt fra rart.

Lægteren »Ane Maria« af Sønderho, lastet med Kolonialvarer, drev ad Ribe til og lagde sig nok saa pænt ned paa Diget ved Plantagen.

I Gartner Petersens, nu Lorenzens, Gartneri foraarsagedes Skader til 18—19'000 Kr. Ved Toldboden, hvor Floden rev et stort Hul i Brolægningen, drev der Bohave rundt i Vandet, helt ude fra Kammerlusen.

Ved 2-Tiden kom en Stime Skaller gennem »Saltgædestrømmen«. Her var noget for Drengene at gøre. Paa Nederdammen maatte Slagter Loof redde 7 Smaagrise op paa første Sal. Hos Avlsbruger Thomas Andreasen paa Skibbroen stod der et Par Alen Vand i Stuen, og Familien maatte tilbringe 5—6 Timer paa Loftet.

Først ved 4-Tiden løjede Vinden af, og da Morgenens kom,

ja, da saa der saaledes ud paa Plantagevejen.

Her hvor de muntre Geder hopped og nipped af Græsset
boltrer den ækle Sælhund sit vanskabte Legem i Vandet.

Ja, selv om det ikke skal tages helt bogstaveligt, saa randt den gamle Digtens Ord en i Hu hin Mandag Morgen, som nu genopleves i Hukommelsen og med »Stiftstidende« og andet Tryk som Opfriskelsesmiddel.

Undertegnede husker saa godt hin Mandag Morgen. Jeg skulde hin berømmelige Novemberdag med et tidligt Morgentog til vor Nabo-by Esbjerg, der heller ikke havde haft nogen rar Nat, men det er en anden Historie, som Kipling siger.

Men der blev ingen Rejse. Et stort Stykke af Banelinjen var undermineret. Det var iøvrigt ved samme Lejlighed, at Stormfloden ødelagde Dæmningen ved Broen over Sneum Aa for anden Gang, saa man kunde hverken komme med Tog til Bramminge eller til Esbjerg.

Kort sagt, det blev til en kærkommen »blaa« Mandag.

En Tur langs Banelinjen til Plantagen var »lønnende«, som det hedder i Turistbøgerne. Plantagevejen var endnu Hav, og inde i Plantagen (og paa Grønnevejen) havde Floden lavet en saadan Ravage, at der laa Flodskarn paa Komfuret i Pavillonen og »Slik« paa Møb-

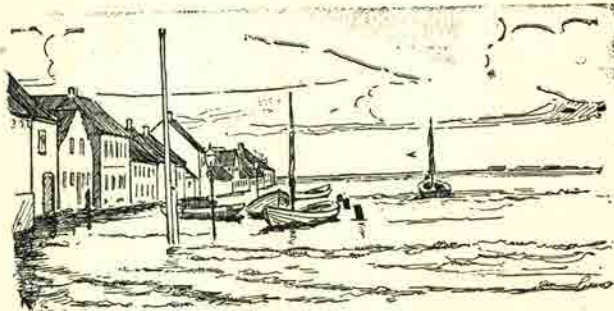
lerne. Paa Puggaardsminde havde Vandet staaet en Alen højt i Kørestalden, hvor nu den fine Restauration er indrettet.

Grønnevejens Bro var simpelthen sejlet væk.

Ved Sønderport og paa Damvejen saa der forfærdeligt ud. Stampe møllens Tømmer havde lavet slem Ravage paa Sønderports Bro og langs Damvejen flød det med Træ som efter en større Stranding. Døde Faar var der ogsaa imellem.

To Jægere, Jeppe Gram og Arbejdsmand Nielsen, havde maattet søge Tilflugt i Holmefolden. Gram naaede hjem og var næste Dag med Fisker Lars Andersen ude at redde Kammeraten.

To Mænd var overraskede af Floden paa Gammel Mandø og maatte bjerges af Redningsbaaden fra Sønderho. Heldigvis forvoldte Stormfloden ingen Menneskers Død ved Ribe.

Skibbroen 5. November 1911.

I Ribe By var Vandet inde i alle Huse i Grønnegades Forlængelse. I Grønnegade naaede Vandet helt op forbi gamle Stiftstidendes Bygning, i Korsbrødregade op til Tømremester Vilh. Peters Ejendom, og paa Storegade op til Læge Sviths nuværende Ejendom.

I det lille Hus med Stormflodsmærkerne paa Skibbroen, der ejedes af »Hans Jørgen o æ Skibrow«, Fisker Rasmussen, Parkeringsmand Rasmussens Fader, var der $1\frac{1}{2}$ Alen Vand i Stuerne.

Stor Skade forvoldtes i Cikoriefabrikken paa Skibbroen, og et stort Stykke Plankeværk ved Cikoriefabrikken i Slotsgade var gaaet al Kødets Gang.

Paa Egnen var Skaden ogsaa stor, baade i Farup, V. Vedsted osv. havde man haft en frygtelig Nat. Det gik slemt ud over Veje og Broer.

Ved den under Opførelse værende Kammersluse drev alt Tømmeret bort. Haardt gik det ud over det ufærdige Dige. Den nordlige Ende af Diget, hvor Gravemaskinen endnu arbejdede, blev skyllet væk i en Længde af 150 Meter, og de svære Spor til Gravemaskinen bøjedes af Vandets Pres.

Paa Mandø stod Vandet knapt saa højt som under Stormfloden i 1909. Men det var galt nok endda. Diget gennembrødes, og der blev ikke megen Søvn paa Øen den Nat.

Ved Sammenligning med forskellige Mærker, der afsattes ved Stormfloden i Ribe under Decemberfloden i 1909 konstateredes det, at Vandet stod 16 Tommer højere ved Novemberfloden i 1911.

En Oversigt over Stormflodsskaden i Ribe By oplyser, at Skaden i 1911 beløb sig til 62'457 Kr. imod 51'019 Kr. i 1909.

I den interessante Ribefilm, som tidligere Kosmorameejer Fru Bojsen har skænket til Ribe Turistforening, findes gode Optagelser fra Stormfloderne i 1909 og 1911. Mon det ikke vilde være noget for Biografen at »fejre« Jubilæet ved at sætte dette Ekstranummer paa Programmet.

25 Aars Jubilæum i Ripenser-Samfundet 1937.

VOR FORENING kan til Foraaret holde 25 Aars Jubilæum. Det var i 1912, at vor nuværende Formand, stud. med., nu Læge Knud Fogh tog Initiativet til Stiftelse af *Ripenser-Samfundet*, og den 27. Marts afholdtes den konstituerende Generalforsamling i Studenterforeningen.

Den første Bestyrelse kom til at bestaa af Professor Eugen Warming (Formand), Overlærer Amorsen (Næstformand), Dr. phil. K. F. Kinch, stud. med. Fogh, Redaktør Franz v. Jessen, stud. med. Bjerger og cand. jur. E. Stürup.

Af disse sidder Fogh og Amorsen fremdeles i Bestyrelsen, henholdsvis som Formand og Næstformand.

Det er med lidt vemodige Følelser den, hvis Kærlighed til vor Forening ikke kan slukkes, ser hen til Dagen, hvor Jubilæet skal fejres, thi fejres bør det, hvad enten det saa bliver til Foraaret eller, hvad der maaske er mere praktisk, til Efteraaret.

Foreningen startede med 177 Medlemmer og har været oppe paa ca. 350. Nu ligger Tallet omkring de 150.

Gode Aar har Foreningen haft med fornøjelige Fester i København og Ribe. I 1915 udsendtes et Hæfte Erindringer, i 1916 var vi Medudgiver af Foghs udmærkede »Hejmdals Historie« og samme Aar startede nuværende Dømmer i Aalborg J. L. Buch og undertegnede Ripenser-Bladet.

I de senere Aar har Interessen for vor Forening desværre været dalende. Af gamle Medlemmer er adskillige døde, og Tilgangen af de helt unge er nærmest katastrofalt svigtende.

Den bedste Jubilæumsgave til R. S. vilde nu være, om hvert Medlem satte sig for at skaffe mindst eet nyt Medlem. Med Haabet om, at dette maa ske, ønsker vi vore Medlemmer *et glædeligt Nytaar*.

K. H. Rosenstand,

Da Ribe fejrede 300 Aars Reformationsjubilæum i 1836.

**Hvad „Ribe Stifts Adresseavis fortæller“. — Ribe Katedralskole
som Aandscentrum.**

I Aar, da man i Ribe, Hans Tavsens By, paa særlig smuk Maade har fejret Reformationens 400 Aars Jubilæum, kan det sikkert interessere at vide, hvorledes man festede i Ribe for 100 Aar siden. Hyphoffernes »Ribe Stifts Adresseavis«, det nuværende »Ribe Stifts-Tidende«, beretter herom i Aargang 1836:

Søndag den 30. Oktober prædikede ved Højmesse i Domkirken Biskop Tage Müller og til Aftensang Pastor Leth.

Mandag den 31. Oktober holdt Ribe Katedralskole sin Reformationsfest.

Tirsdag d. 1. November prædikede ved Højmassen i Domkirken Stiftsprovst, Dr. Frost og ved Aftensangen Pastor Leth. I St. Catharinæ Kirke prædikede Pastor de Thurah.

Den 3. November læses: Iblandt vor herlige Domkirkes Mærkværdigheder er ogsaa et Portræt af Hans Tavsen, men dette var af Ælde og Fugtighed saaledes ødelagt, at det næppe mere var kendeligt. Den sig nærmende Reformations-Jubelfest vakte det Ønske at redde hint Mindesmærke fra Tilintetgørelse, men da Domkirkens Formue tilstand er saa ringe, at de nødvendige Udgifter næppe kunde udredes, saa fattede Adjunkt, Dr. Suhr den Beslutning ved Udgivelsen af et Skrift at tilvejebringe den Sum, som vilde udfordres til Portrættets Restauration. Skriftet »Tavsens Levned samt nogle Prædikener« udkom; den fornødne Sum blev tilvejebragt; Portrættet blev sendt til København, og af Hr. Professor Møller fortrinlig restaureret, og Jubelfesten forskønnedes ogsaa herved, at det bekransede Billede af Danmarks Reformator prydede en af Pillerne i Domkirkens Hovedgang.

I samme Anledning er ogsaa Tavsens Ligsten med hans udhuggede Billede bleven optagen af Kirkegulvet (da det befandtes, at hans Ben ikke hvilede paa det Sted, hvor den laa), for at forhindre dens fuldkomne Op slidning; dens latinske Inskription er bleven opfrisket og Stenen er indsat i Muren paa Kirkens søndre Side. — Jubelfesten vakte en almindelig og levende Deltagelse, og ligesom Helligdommen fyldtes af lovprisende Skarer, saaledes indfandt sig ogsaa paa Festens anden Dag en stor Mængde i Katedralskolens Solennitetssal, hvor Professor, Rektor Thorup udviklede Reformationens velgørende Indflydelse paa det lærde Skolevæsen i Almindelighed og Tavsens Fortjenester af Ribe Skole i Særdeleshed. Det af Hr. Adjunkt, Dr. Suhr forfattede Indbydelsesskrift er betitlet: »Nogle Bemærkninger om den teologiske Pragmatiks Studium, navnlig blandt Danmarks yngre Teologer«.

Rektor Thorup hyldes paa Katedralskolen.

Katedralskolens Disciple bragte om Aftenen d. 9. d. M. Hr. Professor, Dr. Thorup, som ved Reformationsfesten har, efter Indbydelse, erhvervet den filosofiske Doktorgrad og af Hans Majestæt er bleven hædret med Dannebrogordenens Ridderkors, et festligt Fakkeltog,

hvorved en i denne Anledning forfattet Sang blev afsungen og et »Længe leve« udbragt for den elskede Lærer, som med hjertelig Tak modtog dette Bevis paa sine Disiples kærlige Hengivenhed. — Den Dissertation, som af Hr. Professoren er indleveret, indeholder:

Loci aliquot in Ciceronis libris de finibus bonorum et malorum partim explicati, partim a suspicionibus emendandique conatibus non necessariis vindicati (dvs. nogle Steder i Ciceros Bøger om Grænserne mellem godt og ondt).

Fra gamle Skoleprogrammer. Historiske Efterretninger om Riberhuus. Af P. N. Thorup, Rektor, Professor.

IV.

Efter denne Beskrivelse, som Terpager uidentivl mere i historisk end poetisk Hensigt meddeler, af en Digter, paa hvis Levetid Slottet stod i sin Velmagt (Hans Frandsen døde 1584) maatte Slottet have bestaaet af flere Længer, som omgave et Rum, i hvis Midte Springvandet saaes. Men Hans Frandsen var Poet, svarer den varsomme Forsker, og mener derved at have brudt Staven over hans Vidnesbyrd. Endskjøndt, hvor latterligt at tænke sig en Digter beskrive et Slot, som hans Samtidige havde for Øjne, anderledes end det i Hovedsagen virkelig befandtes? I den Danske Atlas bliver man ikke klogere. Fire runde Taarne, høie Mure, dybe Grave, stærke Volde, Brønden i Midten — kort sagt: paa Echoet nær et Echo af Terpager. — End Mads Pedersen Rostok, Præsten i Middelfart, mon han ikke vil holde en poetisk Parentation over Slottet? Ligprædikener ere i biographisk Henseende stundom af Vigtighed. — Destoværre, nei! det bliver ved et Par Stropher. Det faste Slot, siger han,

er til en Steenhob blevet,
Jeg derfor og derom ei gider mere skrevet.

Men jeg glemmer jo, at vor Galthen har givet os en Skildring af Slottet, og det med saa bestemte Træk, i sin bekjendte sikkre Maneer, at man skulde troe, han selv havde seet det i Kong Valdemars Tid. — Stedet, som handler derom, vil jeg her afskrive med Forfatterens Ord, uden derfor i Eet og Alt at underskrive dem. Nogen Gjentagelse af det allerede Omtalte, som paa denne Maade ikke kan undgaaes, ville mine Læsere behageligen undskylde, i Betragtning af at Beskrivelsen bliver desto mere autentisk. Den lyder saaledes:

»Slottet, som i Siden af Byen og tæt ved den store Aa var anlagt paa en høi opkastet Banke, kaldtes fordum Kosborg, eller maaske rettere Korsborg, af Korsbrødre-Kloster, som laa saa nær derved, at man ved en kort Løngang kunde gaae fra den ene til den anden. Det var omgivet med en bred og dyb Grav, som i det søndre Hjørne var udskaaen til den forbigaaende Strøm, fra hvilken den desuden, igjennem en Rende, fik sit Vand. Dette Indløb var bedækket ved Siden af en

Skandse, og for Enden af tvende i Slotsbanken sammenbygte Taarne. Uden om Slotsgraven var der paa de tre Sider en lav Vold, uden Tvivl for at tilbageholde Floden, naar den var høi, og paa ethvert Hjørne af samme et lavt rundt Taarn. Hvad Slottet selv angaaer, da var det ikke stort, men uden tvivl en stærk og anselig Bygning, bestaaende af fire Længder, som udgjorde en Fiirkant; i hver Sidebygning to smaa Taarne, og paa Hovedbygningen, som vendte ud til den søndre Side, et Spiir i Skikkelse af en Pyramide. I Slotsgaarden var en Brønd med Springvand udi, 18 Alen dyb, og fra det nederste til det øverste opført med rundhugne Kampesteene, der sammenføjede udgjorde en Cirkelform. Ovenpaa Banken var Slottet til alle Sider forskandset af en Muur; men paa den søndre Side var Muren dobbelt, og den inderste saa høi, at den næsten kunde bedække Hovedbygningen. « Til denne Beskrivelse har jeg, siger han, fornemmelig betjent mig af Stedets Betragtning, saavel som Slottets Aftegning, der findes paa et Kobberstykke foran i Terp. Ripæ Cimbricæ.

Galthen angiver selv, som man seer, Kilden til denne Beskrivelse, forsaavidt den indeholder mere, end man finder hos hans Forgængere. Stedets Betragtning, som han beraaber sig paa, vil for nærværende Tid vel ikke føre til andet end høist usikre Gisninger. Jeg kjender idetmindste een øvet Iagttagere, som af Stedets Betragtning har faaet det Resultat, at Slottet har bestaaet af en eneste Længde: just det Modsatte af Galthens Formodning. Kobberet foran Ripæ Cimbricæ omtaler Terpager ikke i Bogen selv, og, skjøndt jeg ikke finder det rimeligt, at Forfatteren vilde pryde sit Værk med en Prospect af det gamle Ribe, hvilken han ikke selv tillagde historisk Vigtighed, eller hans gode Ven, Provst Storm i Egtvad, gjøre sig den Ulejlighed at copiere den, naar han ansaae den for et upaalideligt Phantasiebilled: saa er det dog almindeligt nok at høre det bedømt som et saadant, og Galthens derpaa grundede Beskrivelse finder altsaa kun liden Tiltro, mindre maaskee, end den fortjener. Thi sæt endog, at Prospecten er, hvad dog heller ikke kan bevises, et Forsøg paa, ved Hjælp af Indbildningskraften, at fremstille Ribe, saaledes som det, overensstemmende med de Efterretninger, man havde om Byen, omtrent kunde have taget sig ud: saa er den derfor ikke ganske at foragte; den viser dog, hvorledes Terpager har tænkt sig Slottet, hvis betydelige Levninger i hans Ungdom maae have givet en nogenlunde fyldestgjørende Forestilling om Bygningerne i deres Velmagt. Just fordi han selv og hans Samtidige ikke savnede en saadan Forestilling, og fordi Kobberet udtrykte den bedre, end Ord havde kunnet: forbigaar han maaskee Slottets udførligere Beskrivelse i selve Bogen. At Slotspladsen skulde have været for liden til at rumme en anselig Bygning af fire Længder, (en Indvendig, som er bleven gjort mod Galthens Beskrivelse) indseer jeg ikke. Paa en Plan af 10.000 Qvadratalen, som Pladsen i det mindste indeholder, kunde, om det gjaldt, staae fire Længder, hver ligesaa anselig som Ribe-Domkirke, naar de som Slotsbygningerne i Colding, stode langs med Udkanten. Hvis de ikke maatte indtage det hele Omfang, men, saaledes som paa Grundtegningen hos Danckwerth, rykkes noget dybere ind: da blev endnu, en Snees Alen, om man vil, fra Planets yderste Grændse, Rum nok til fire Længder, hver anseligere end Hovedfaçaden af Korsbrødregaard. Slotspladsen i Colding, saavidt jeg af Grundtegningen i den Danske Vitruvius ved Hjælp af den hosføjede Maalestok kan skjøne, er lidet eller intet større end vor

Slotsbanke. At dog med Tiden store Forandringer kunne være foregaaede med Slottets Bygninger; at een eller flere af de oprindelige fire Længder efterhaanden kunne være blevne nedbrudte, og derfor muligen nu Sporet af dem være ukjendeligere, end af den ene, som længst blev staaende: det indrømmer jeg gjerne Enhver, som af Pladsens nuværende Beskaffenhed har fundet Anledning til at forestille sig Slottet udstrakt i en eneste Længde. Et Kobber i Resenii Atlas (fra 1677) viser virkeligen saaledes kun Bygninger paa tre Sider.

At der dog i Aarene 1603 og 1604 endnu have været Bygninger paa alle fire Sider: at der endnu 1623 var mere end een af de saakaldte Runddele eller Runde Taarne, som ses nede ved Slotsgraven paa Kobberet i Terpagers Beskrivelse; at disse ikke vare høiere, end at en stor Vandflod kunde løfte den øverste Bedækning af dem: at følgelig disse Buddingeforme, som man spøgende har kaldt de runde Figurer paa Kobberet, vare til i Virkeligheden og ikke Misfostre af Terpagers eller Provst Storms Phantasie: dette haaber jeg, ville de i Bilagene meddeelte Synsforretninger tilstrækkeligen godtgjøre, og saaledes vække større Opmærksomhed for Fremstillingen af Slottet paa bemeldte Kobber, end den hidtil synes at have fundet, fordi Forfatteren uheldigviis har ladet os i Uvished om, hvorfra han har denne Prospect, og hvilket Værd han troer sig beføiet at tillægge samme.

Ifølge disse paaberaabte Synsforretninger bestod Riberhuus i sin Tid af følgende Bygninger.

1. Det søndre Hus samt Smedehuset og et Hus, som indbefattede Skriverstuen, Rustkammeret og Fadeburet, hvilke Bygninger alle synes at have ligget paa den søndre Side. Paa Volden mod samme Kant fandtes ogsaa et saakaldet Bøssehuus, hvis dette ellers er forskjelligt fra Rustkammeret.

2. Det store vestre Steenhus. Paa denne Kant var ogsaa et Porthuus. Vindebroen hvilede paa otte murede Piller.

3. Det store nordre murede Huus med Hvælving under. I denne Fløi var maaskee Fruerstuen; thi under denne var der i det mindste, ligesom her, en Hvælving. Skolen nævner jeg her, fordi den omtales i Forbindelse med Stuen over Hvælvingen, endskjøndt deraf ikke nødvendigen følger, at dens Plads just her maa søges.

4. Stegerset og Bryggerhuset, som fandtes i een Længde, med tvende Gayle, strakte sig fra Sonden mod Norden, hvilket man seer deraf, at der i Synsforretningen omtales et lidet Huus ved den nordre Ende, næst hos Bryggerhuset. Her have vi da Slottets østlige Fløi. Slagterhuset nævner jeg her, som mig synes paa et passende Sted, i Forbindelse med Bryggerhuus og Stegers. Det laa i Borggaarden.

5. Staldbygningen med tilstødende Lade. Den siges at ligge hos Slottet; jeg formoder derfor, at den bør søges udenfor Slotsgraven, ligesom i Colding, og antager, at dens Beliggenhed har været sonden for Slottet, hvor der ved Anlægget af den nye Spadseregang (1833) fandtes endeel Muur- og Tagsteen i Grunden. Stald- og Ladebygningerne indesluttede formodentlig den omtalte Staldgaard.

Slottets Have eller Abildgaarden, som den kaldtes, laa tæt østen eller sydost for Slottet, imellem Slottet og Kongensgade, som har strakt sig paa denne Kant. Havens ikke ubetydelige Omfang skjønnes nogenlunde deraf, at 51 Fag af dens Plankeværk siges i en Synsforretning paa een Gang at være nedfaldne.

Slottets Territorium har, som det synes, været indhegnet, og paa

den Muur eller det Plankeværk, der omgav det Hele, fandtes formodentlig de fire Porte, hvilke Synsforretningen nævner: Porten ved Bleg-haven (mod Nord) Pillesporten, (mod Østen) Vandporten og en anden Port i Nærheden af denne.

Endnu maa jeg berøre Enkeltheder af Galthens Beskrivelse, forsaa-vidt jeg deri mener at finde nogen Urigtighed. Det Øvrige, som han paa Slotspladsen og Kobberet har seet, vil jeg, om det end ikke viser sig saa klart for mit Øie, lade staa ved sit Værd. Saaledes bemærker Hoffmann medrette, at Slottets Navn Kosborg, som Terpager vil have læst i et gammelt Haandskrift, synes at være noget mistænkeligt og forvexlet med Korsbrødre-Closter. Hvorfra Galthen har sin Vold udenom Slotsgraven, med et lavt rundt Taarn paa hvert Hjørne, maa han selv bedst vide, formodentlig af Stedets Betragtning; thi paa Kobberet kan jeg idetmindste ikke see det. Derimod seer man af Hans Frandsens Beskrivelse, at der gik en Muur nedemom Slotsbanken, indenfor Graven, og Velleius siger, hvis jeg forstaaer ham ret, det samme. Dog ere hans Ord ikke meget tydelige; men i den senere Tid har man ved Eftergravning fundet saa betydelige Levninger af slig en Muur indenfor Graven, at jeg saa meget mindre tvivler om Meningens af nedenanførte Sted, især naar det sammenlignes med den foromtalte Digtens Udtryk Muren ovenpaa Banken (paa den søndre Side endog-saa dobbelt og den inderste saa høi, at den næsten kunde bedække Hovedbygningen) finder jeg ikke paa Kobberet; den maa have viist sig for Galthen ved Stedets Betragtning. En Vold paa Slottet omtales derimod i een af de meddeelte Synsforretninger, fra 1588. — Inden jeg forlader Slotsbygningen, maa jeg endnu bemærke, at et høit Spiir, ligesom paa Kobberet, ogsaa er at see paa Aftegningen i Resenii Atlas.

Til Riberhuus hørte en Ladegaard. Den laa udenfor Nørreport, paa det Sted omtrent, hvor nu Stiftsphysicus Randrups Have er anlagt. Til at bestemme dens Beliggenhed tjener deels Grundtegningen i Dankwerths Atlas, deels en Optegnelse af Grønlund og det Udtryk, som han har fundet i en Tingbog: at Nicolajgade, ogsaa kaldet Aalegade, (i D. A. R. 33) løber ned til Slots-Ladegaarden. Dersom de øvrige Bygninger stode i et rimeligt Forhold til den østre Stald, hvis Længde var 31 Fag, maa Gaarden have været heel anselig. — Dette kunde man ogsaa formode af dens Grundtaxt, som var 91 Tdr., 7 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. Til Ladebygningen laa desuden betydeligt Bøndergods, hvis Hartkorn nu ikke kan opgives. Dette Gods blev ved en Commission solgt fra Kronen den 10 Julii 1741, og Ladegaarden selv med en Deel af Hovedgaardsjorderne foræret Stiftamtmand Calnein. Under denne Foræring synes Slotsruinerne at have været indbefattede, samt Fiske-riet, hvilken Herlighed forhen havde ligget til Slottet eller dets Ladegaard. Stiftamtmanden flyttede derpaa Ladegaardens Bygninger ind i Storegaden udenfor Nørreport. Efter hans Død købte Capitain Calnein disse Eiendomme ved Auction den 20 Junii 1746 for 3605 Rdr., og solgte dem igjen til Stiftamtmand Holger Scheel for 4200 Rdr. I Skjødet af 20 Marts 1750 anføres det gamle Slots Rudera udtrykkeligen. Endelig er det Maturinske Legat blevet Eier af disse Slottets forrige Besiddelser ved Skjøde af 9 Februar 1751. Kjøbesummen var dengang 5000 Rdr. Den flyttede Ladegaard opbrændte ved Lynild den 2 Julii 1750, og er ikke siden bleven opbygget.

Fortsættes.

Den 13. December døde Lektor emeritus Vilhelm Bech, der i over 34 Aar (1888—1929) var en af Ribe Katedralskoles mest særprægede og ansete Lærerkræfter. Han blev 73 Aar gammel. Paa Bladets Forside giver vor Formand, Læge Knud Fogh, en træffende Karakteristik af sin gamle Latinlærer.

Den 17. December stedtes Lektor Bech, efter sit udtrykkelige Ønske i dybeste Stilhed, til Hvile paa Ribe Kirkegaard. Nogle faa personlige Venner og gamle Elever var mødt. Skolen var repræsenteret af Lektorerne M. Jensen og A. Johansen, og Ripenser-Samfundet af Journalist Rosenstand. Fra Haderslev mødte Lektor Reincke. Fra Katedralskolen og Ripenser-Samfundet var sendt signerede Kranse.

*

Nyt nordisk Forlag (Arnold Busck) har udsendt et nyt Bind af Fortsættelsen af Kinchs Ribe Bys Historie, første Halvbind for Tidsperioden 1730—1820.

Med sine 270 Sider fremtræder Værkets nye Bind i samme statelige Format som det i 1929 udsendte, men Papiret er fornemmere og der er i det hele taget ofret noget ganske ekstra paa Udstyrelsen, bl. a. over 1600 Kr. alene paa det righoldige Billedstofs fine Clichéer fra Hendriksens Reproduktionsatelier. Der er et halvt Hundrede ganske fortrinlige Billeder.

Det foreliggende Bind, der jo nok blev »Julens Bog« for Ripensere og Ribevenner, er for dette Halvbinds Vedkommende udarbejdet af Museumsinspektør, Kaptajn Otto Smith, der her behandler alt, hvad der hører til Byens Administration og hele det borgerlige Liv, medens Magister Hermansen i et afsluttende Halvbind, der skal foreligge næste Aar ved denne Tid, vil tage sig af alt, hvad der knytter sig til Kirker, Skoler og Fattigvæsen.

I Bogens Forord bringes en særlig Tak og udtales udelt Beundring for Byarkivar C. N. Termansens Forarbejder til Værket.

*

Adjunkt ved Ribe Katedralskole, *Aage Johansen*, er udnævnt til Lektor ved samme Skole.

*

Gymnasieforeningen »Hejmdal« fejrede den 12. December en fornøjelig Aarsfest med Gaasegilde og Dans.

*

Vort Medlem, fhv. Politiinspektør *Henrik Madsen* i København fyldte den 17. December 75 Aar.

*

Paa Ribe Domkirke lyste ved Juletid en mægtig Julestjerne af elektriske Lamper ud over By og Egn.

*

Ribe har faaet Skolescene. I dette Efteraar er opført Oehlenschlägers »Aladdin« i Svend Møthlings udmærkede Iscenesættelse.

Jul i Vestjylland

2. AARGANG

Dette Julehæfte, hvis 1. Aargang blev saa vel modtaget af alle Vestjyder og specielt gamle Ripensere, er nu udkommen i 2. Aargang.

50 store Kvartsider - rigt illustreret - smukt farvetrykt Omslag.

Faas i enhver Boghandel. Pris 1,50 Kr.

Dansk Hjemstavns Forlag - Ribe

Studenter af 1936 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16^a. Telf. Amager 5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rømersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af Kjoler og Konfektion.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
GRUNDEKØB 1895
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Sct. Catharinæ Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Maskinskrivning

Duplikering

B. BØGGILD

KLOSTERET - RIBE

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarvester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

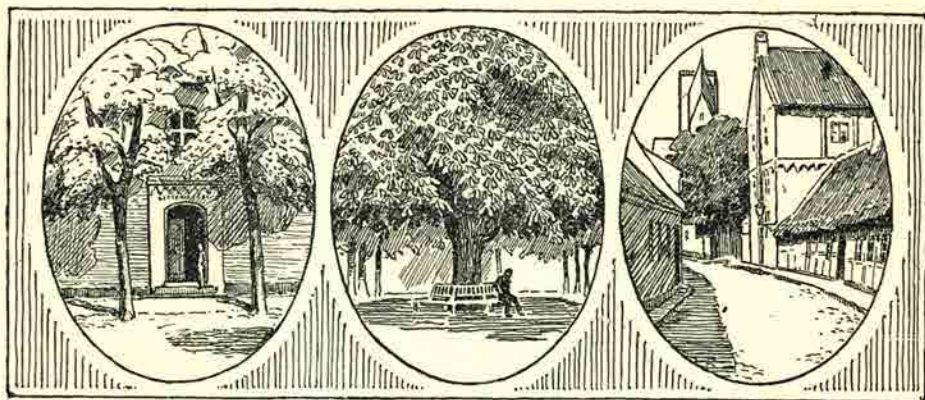
Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

RIPENSER-BLADET

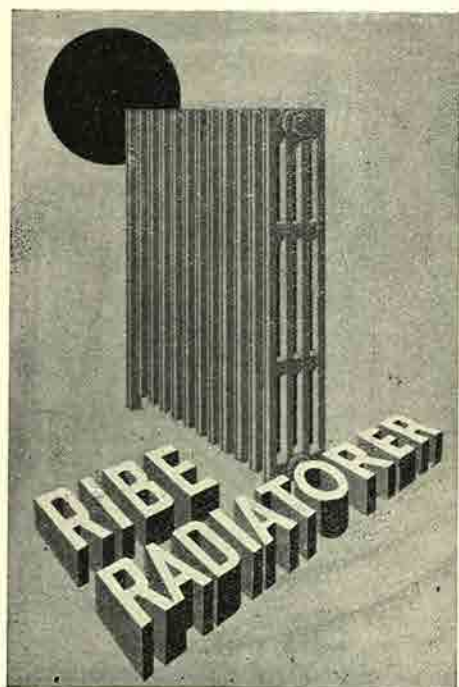

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 8

Juli 1937

3. Bind

Leveret bl. a. til:

*Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdømsheimmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisjygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov*

A_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN — Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854. Ribe. Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

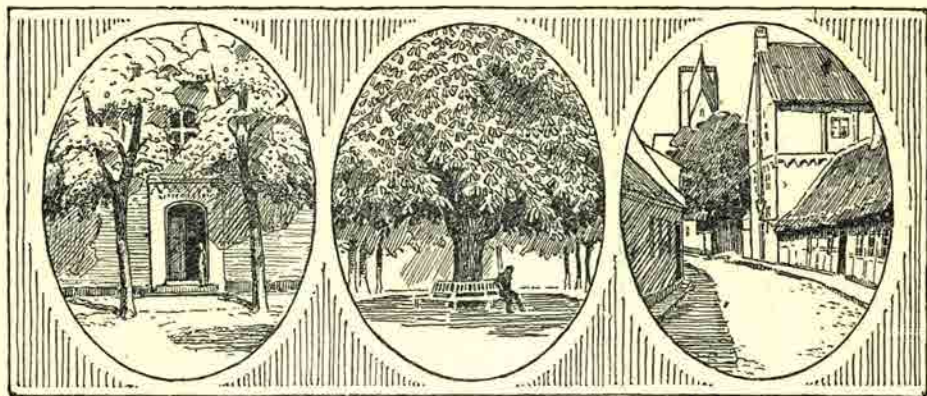
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 8

Juli 1937

3. Bind

Stockholm Simonsen er død.

I en Alder af 79 Aar er vor gamle Lærer Gymnastiklærer Stockholm Simonsen den 15. Maj afgaaet ved Døden efter en Operation paa Ribe Sygehus. Med ham har Ribe mistet en af sine mest kendte karakteristiske Skikkelser og talrige Aargange af gamle Ribe-Elever en elsket Lærer og en gammel Ven fra Skoleaarene.

Simon Christian Stockholm Simonsen var født her i Ribe, hvor Faderen var Møllersvend. Som ung prøvede Simonsen lidt af hvert. Han har vøgtet Ribekøer, han har været i Købmandslære hos Købmand Vaupel paa Torvet og han havde endog Lyst til at gaa til Søs. Men saa valgte han Militærvejen.

I 1879-80 aftjente Simonsen sin Værnepligt ved 12. Bataillon i Fredericia. Den 1. April 1881 blev han Sergent og var derefter Lærer ved Rekrutskolen og Befalingsmandsskolen. Han gennemgik Hærens Gymnastikskole og den udvidede Gymnastikskole og gjorde indtil 1886 Tjeneste her. Som bekendt var han en Tid Gymnastiklærer for vor nuværende Konge og dennes Brødre.

Den 1. Maj 1886 udnævntes han til Gymnastiklærer Kohls Eftersfølger ved Ribe Katedralskole, hvor han virkede i samfulde 43 Aar. Han var den sidstlevende af Lærerne fra gamle Kinchs Tid.

Som Lærer viste Simonsen sig i Besiddelse af ikke helt almindelige pædagogiske Evner, der ogsaa blev taget i Brug ved Borgerskolen og

Kongen hilser paa sin gamle
Gymnastiklærer.

Kæmner C. Rosenstand som Formand, en Post, han siden har beklædt med Hæder. Han elskede »sin« Plantage og Grønnevejen. Han kom der hver Dag, og han holdt af at se det gro.

Skyttesagen havde alle Dage Simonsens Interesse. I en Aarrække var han Medlem af Skytteforeningens Bestyrelse og gjorde i den Periode Ribegymnastikken landskendt. Han var med til at stifte Forsvarsbroderafdelingen i Ribe i 1888 og han beklædte Formandsposten i godt 40 Aar. Som Forsvarsbroderformand modtog han Ridderkorset, ligesom han havde faaet Redningsmedalje for at redde tre Mennesker.

Ved sin Afgang som Formand blev han med Rette Æresmedlem, og endnu ved sin Død var han Kredsformand. I 1923 stiftede Simonsen I. sønderjydske Ringriderkreds, der indledede de store aarlige Ringridninger i Ribe. Endvidere har han virket i Ribe Politikorps som Løjtnant, Ribe Fugleskydningsselskab, Ribe Amts Skytteforening, ja endog i Teaterforeningen.

Først og sidst har Simonsen været Festarrangøren i stor Stil. Vi saa ham udfolde sig ved Skyttefester, Regattafester og de aller fleste store Fester i Ribe. Han var det fødte Komitémedlem ved de aller fleste Lejligheder, og Ribe By skylder ham megen Tak herfor.

Et Hovedtræk i alt hvad Stockholm Simonsen virkede var Kærligheden til hans Fødeby og vort Land. Derfor modtoges Dødsbudskabet med Sorg i alle Samfundslag.

Stockholm Simonsen, der selv havde været med til at arrangere saa mange Fester, døde en Morgen hvor Ribe beredte sig til at fejre Kongeparrets Jubilæum og Flagene gik til Tops Byen over. Han fulgtes til Graven af et Følge saa stort, som sjældent er set i Ribe By, og hans gamle Elevers Forening nedlagde en Krans med røde og hvide Baand ved hans Baare.

K. H. Rosenstand.

Peter Adlers Breve til P. V. Jacobsen.

Udgivet af August F. Schmidt.

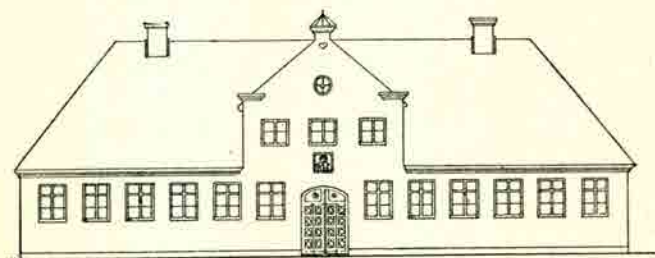
I 1899 udsendte nuværende Bibliotekar ved Det kgl. Bibliotek i København, Julius Clausen, en Samling Breve, som Forfatteren af det tragiske Skuespil »Trolddom«, P. V. Jacobsen (1799—1848), i Tidsrummet 1827—1847 sendte sin Ven, Adjunkt ved Ribe Katedralskole, Peter Christian Adler. Brevene omhandler hovedsagelig Teater og Litteraturnyt fra det æstetiserende Heibergske København.

I Ribe Katedralskoles righoldige Manuskriptsamling finder man imidlertid den Række af Breve, som Adjunkt Adler i samme Tidsrum sendte Vennen i København.

Disse Breve har nu den flittige folkloristiske Forfatter, August F. Schmidt i Brabrand samlet, forsynet med Forord, fortrinlige Noter og Register og udgivet paa eget Forlag i en smuk lille Bog paa 110 Sider.

Bogen fortjener at blive læst med Interesse. Den giver et Tidsbillede fra Ribe i Tidsrummet 1827—47.

Den fortæller endvidere om en fint dannet Mand, der paa Grund

Ribe Katedralskole paa Adjunkt Adlers Tid.

Tegningen viser Forhuset overfor Domkirken, hvor Adjunkt Adler fik sin Bolig i 1827.

af hine Tidens mangelfulde Kommunikationsmidler føler Opholdet i det fjerne Vestjylland som en Art Forvisning, men som finder en Trøst i at fordybe sig i den gamle Bys Historie og skænker Byen en Række fortrinlige Afhandlinger om Ribes Historie, trykt i Ribe Katedralskoles Programmer.

Peter Adler var født den 6. Oktober 1796 i København, hvor Faderen var Bødkermeister. Han blev Student 1816 og tog filosofisk Eksamen (2. Eksamen). I de følgende 10 Aar opholdt han sig i Hovedstaden, hvor han var en særdeles virksom Mand indenfor Studenterforeningen. I H. C. A. Lunds »Studenterforeningens Historie« benævnes Adler stud. theol.

I Studenteraarene knytter Adler et fortroligt Venskab med sin tidligere Skolekammerat P. V. Jacobsen, der senere vandt Navn som Forfatter til en Række historiske Arbejder og som i 1847 udsendte Skuespillet »Trolddom«, der blev opført paa Det kgl. Teater. Jacobsen blev forøvrigt Modellen til Søren Kierkegaards Assessor Wilhelm. Til Adlers Ungdomsbekendte hører bl. a. Digteren Henrik Hertz.

I 1827 bliver Peter Adler Adjunkt i Ribe og her virker han fra den 9. Juli 1827 til sin Død i 1851.

Ved Ribe lærde Skole, hvor Adler den 23. Juni 1827 konstitueres som Lærer og den 20. December 1828 faar kgl. Bestalling som Adjunkt, underviser han i Historie, Geografi og Græsk.

Ribe Bys første Æresborger, Konferensraad, Stiftsfysikus Kiær, der i Adlers senere Aar gik paa Ribe Katedralskole, giver i »Ribe Stifts-Tidende« i September 1898 en Skildring af Livet i Skolen i Fyrrerne og tegner her et Billede af Adler. Han skildrer Adler som en kundskabsrig Historiker og Geograf, der elskede sine Fag, ivrig Politiker, ivrig dansk, en Lærer, der forstod at interessere Disciplene, men ganske vist tampedede dem af Hjertens Lyst.

Efter Brevene at dømmes er det meget mod sin Vilje, at Adler »begraver« sig i den lille vestjydske Provinsby. Han, der dog ellers er Naturelsker, har ikke Vestjydens Sans for de vide Enges grønne Skønhed. Han længes efter Sjællands frodige Landskab.

Adler trøster sig imidlertid i sit Eksil med mangehaande Interesser. »Jeg har gjort Byens Honoratiores til Proselytter i Vaudevillevæsenet«, skriver Adler til Vennen i et Brev dateret Ribe den 22. Juli 1827.

Ligesom sin Rektor, Professor P. N. Thorup, var Adler begavet dramatisk Talent. Han sværmede for Heiberg og Hertz og Hauch, men kunde til Gengæld ikke døje Ingemanns historiske Romaner.

Thorup spillede ved Dilettantforestillinger i Ribe ikke mindre end 60 Roller, og Adler har en Gang fortalt den senere Stiftsfysikus Kiær, at Thorup i den Grad gik op i sin Rolle, at han kunde græde, saa hans medspillende, Adlers Trøjeærme blev pjaskvaadt.

Ogsaa Adler var en dygtig Amatørskuespiller, og saa som han var en vittig Mand, elskværdig og munter i Selskab deltager han med Iver i Stiftsstadens Klubliv.

I 1830 gifter Adler sig med en Datter af Hospitalsforstander Niels Ussing i Ribe.

Adler faar som allerede omtalt det Eftermæle, at han var en kundskabsrig og dygtig Lærer, men umaadelig hidsig. Folkloristen Pastor H. F. Feilberg, der gik i Ribe lærde Skole paa et Tidspunkt, hvor Adler var udslidt og noget forfalden, fortæller meget morsomt om en Skoleepisode

I Feilbergs egen Version (»Ripenser-Bladet« August 1921 lyder Historien saaledes:

Han (Adler) kom ind, satte sig tilrette paa Katederet, og vi smaa Purke sad stille som Mus, nøje om ikke at skrabe med en Fod eller gøre den ubetydeligste Støj, da han lagde Hovedet paa Armene og faldt i Søvn.

Hvorlænge det gik, véd jeg ikke, men paa en Gang rejste Adler sig op, uden at sige et Ord, gik han hen til Borchsenius, gav hnm en vældig Lussing, saa fik Thomas Holst en, Edvard Bertelsen en og tilsidst jeg, den varmeste Lussing, jeg nogensinde har faaet. Da dette var besørget, satte han (Adler) sig tilrette paa Katederet og spurgte: »Hvor langt kom vi saa?« Den bundskikkelige og ærlige Borchsenius svarede: »Til Freden i Tilsit«.

Feilberg glemt aldrig siden Freden i Tilsit.

Adler havde andre Fællesinteresser med sin Rektor, Thorup, end de dramatiske, nemlig de historiske, og Datidens Skoleprogrammer bringer værdifulde historiske Afhandlinger dels af Rektor, dels af Adjunkt Adler og Kollegaen Adjunkt Hansen.

Ligesom i vor Tid Æresborger Termansen arbejder Adler for Byens Arkiv og han er en ligesaa samvittighedsfuld Skolebibliotekar som nu Adjunkt Madsen. Begge Arbejder giver Anledning for Adler til at fremdrage interessant Stof.

Sammen med Rektor Thorup og Adjunkt P. T. Hansen foretager Adler historiske Arkivstudier, der for alle tres' Vedkommende sætter skønne Frugter i Skoleprogrammerne.

Studierne i Tidsrummet Begyndelsen af 1830'erne til Slutningen af 40'erne resulterer for Adlers Vedkommende i 7 yderst interessante Ribe-historiske Afhandlinger i Skoleprogrammerne.

De tre Lokalhistorikeres »Efterretninger angaaende Ribe« er nu ved at blive efterspurgte Sjældenheder.

Adler maa regnes blandt de dygtigste af de Forskere, der har skrevet om Ribe tnden J. F. Kinch udsendte sin værdifulde Ribes Historie.

Adjunkt Adler var en god Bekendt af »Ribe Stifts-Tidende«s Udgiver Bogtrykker Niels Siersted Hyphoff, og denne, der trods kgl. Privilegium sad i smaa Kaar med stor Familie, opfordrede jævnligt Adler til at skrive i Avisen og til at udgive Skrifter. Efter Hyphoffs Død udgav hans Enke et interessant Følgeblad til Stiftsavisen. Dette »Historisk-statistisk Maanedsskrift for Ribe Stift«, der udkom (Januar 1838—Juni 1839) redigeredes med stor Dygtighed af Adler, der i dette Tidsskrift, der nu er en stor Sjældenhed (komplet 140 Sider), skrev flere interessante Artikler om Stormfloderne, Toldforhold, kommunal Historie, Gravminder i Hunderup Kirke osv.

Trods Utilfredshed med sin Lod, vel for en Del selvforskyldt, og Mangel paa Akklimatiseringsevne, naaede Adler dog at blive en Forgrundfigur i sin By. Han blev bl. a. Medlem af den Forsvarskomite, der i 1848 oprettedes til Byens Værn, og i 1849 blev han Landstingsmand. Adler døde den 10. April 1851, 55 Aar gammel, og begravedes i Ribe.

Trods en vis ironisk Overlegenhed kommer Adler ret hurtigt paa Talefod med de Ribe Borgere.

Han skriver saaledes kort efter Ankomsten til Byen:

»Det er flinke Fættene de Ripensere. Jeg bliver kvalt af Artighed og Forekommenhed...« »Jeg bor paa Skolen...« (den gamle Skole overfor Domkirken, nu den gamle Sparekasses Friboliger).

Adler tager ogsaa paa Holmene og skriver: »Høsletten er et Slags Karneval, den umaadelige Mængde Hø, de mange lystige Folk, de frisiske Personer fra Øerne, Fanike-Kvinderne med sorte Masker, Aaen »de Puncher« etc., har været mig »Vodevilje-Surogat«. Min Rektor (Thorup) er Proselyt og Ehrenmann. Mine Kolleger ere kedsommelige (som det synes), men ellers overmaade flinke Personasjer«.

I et Brev tænker Adler vemodigt paa Charlottenlunds Nattergale og skriver: »Jeg hører Frøer og Storke, af hvilke især af de første her er en utrolig Mængde, selv inde i Byen hører man dem hver Aften, enfin det er dog et Foraarsbud, og det har gjort mig en svær Glæde at se en Stork bygge paa Skoletaget«.

Dette kun som en Prøve paa Adlers let ironiske Stil, der vel blev en Kende vemodigere, som Aarene gik, men aldrig helt tabte sin legende Lethed.

Maaske er der dem, der i vore Dage vilde benævne Adjunkt Adler en »storsnudet Københavner«, for Københavner blev Adler jo trods

alt alle Dage og som Ripenser i egentlig Forstand følte han sig vel næppe. Til hans Undskyldning tjener, at det i hine Tider var dobbelt svært for en Mand med stærk Føling med Tidens Kulturstrømninger at leve i en lille By, et Forhold, vor Tids Kommunikationsmidler har ophævet.

Og hvad siger ikke Goethe:

»Im engen Kreis verengert sich der Sinn«. Men Digteren tilføjer:
»Es wächst der Mensch mit seinen grössern Zwecken«.

Et Menneskes aandelige Habitus behøver ikke at skrumpe ind i et lille Samfund. Mennesket »vokser med de større Formaale«. Selv om Adjunkt Adler følte Ribe for lille for sit aandelige Vinge-fang, saa var hans Liv her dog ikke formaalsløst, saa sandt som han, Københavneren, trods alt blev »en god Ripenser«, der øste af vor gamle Bys historiske Skatte og skænkede Eftertiden mangen god Drik deraf.

Derfor staar Ribe i Taknemlighedsgæld til Adjunkt Adler, og det er paaskønnelsesværdigt af Forfatteren August F. Schmidt at have fremdraget hans Breve, der er et vigtigt Bidrag til Ribes Kulturhistorie. Derfor bør man købe den lille Bog, den er værd at stifte Bekendtskab med.

K. H. Rosenstand.

Ved Lektor Bechs Død.

Af Underbibliotekar ved Statsbiblioteket i Aarhus F. M. Bendtsen.

Ved Budskabet om Lektor Bechs Død træder Mindet om denne særprægede Mand stærkt frem hos mig saa vel hos adskillige andre af de mange, der har siddet under hans Kateder.

»Cand. mag.'en« kaldte vi ham i min Skoletid, ikke saaledes at forstaa, at han var den eneste cand. mag. blandt Lærerne, men det har vel været et Udtryk for, at han for os stod som Magisteren par excellence, Manden med de alsidige Interesser og af omfattende Kundskaber, ogsaa udenfor sit egentlige Fagomraade.

Den lille, tætbyggede Mand med den deterninerede Gang og Holdning indgød os ubetinget Respekt, hertil kom en vis fornem Reservation overfor Eleverne; at gøre sig kammeratlig med dem laa ham fjernt. Snarere yndede han ved given Lejlighed at understrege Afstanden, som naar han efter vor Indtræden i næstøverste Klasse ufravigelig sagde »De« til os, hvorved han tillige paa en fin Maade viste os en forpligtende Opmærksomhed.

I sit Forhold til Eleverne som ogsaa ellers kendte han sin Begrænsning; der var ingen Fare for, at han skulde overvurdere sig selv. De Ord, han udtalte ved sin Afgang fra Skolen, var betegnende for ham i deres Jævnhed og Ærlighed. Men ud fra den Stilling, han havde valgt, og som var ham naturlig, virkede han stærkt.

Han var en af de sidste Filologer fra »Gamle Madvig«s Dage. Ganske vist havde Madvig afsluttet sin Universitetsgerning, da Bech blev Student, men hans Aand prægede stadig det klassiske Studium herhjemme. Nøjagtig grammatisk Forstaaelse og Ædruelighed i Fortolkningen lærte Madvig sine Disciple, og enhver, der har kendt Bech som Lærer, vil vide, i hvor høj Grad netop disse Egenskaber prægede hans Undervisning. For de yngre Klasser stod han endnu væsentlig

som den strenge Lærer, hvis Krav man ikke ustraffet sad overhørig — det var ikke altid lige behageligt at høre til »Bagtropperne« i Bechs Timer. Men overfor de ældre Disciple traadte andre Egen-skaber frem: hans ubestikkelige Retsind, hans pinlige Samvittighedsfuldhed og Ængstelse for at gøre Uret, ja og saa hans Kærlighed til sit Fag — ikke Begejstringens flammende Ild, men en ved nøgtern Bedømmelse tempereret inderlig Sympati — alt i god madvigsk Aand. Følte han sig hjemme i en Klasse. faldt noget af hans tilknappede Væsen bort, og et jævnt, stiltfærdigt Lune kunde lyse festligt op i Timen.

Men Skolegerningen sled paa Bech, saa han forholdsvis tidligt følte sig træt og tog sin Afsked; han fik dog et langt Otium, flittigt benyttet til Studier, saavidt Kræfterne slog til.

Allerede i sin Lærertid udgav han sine fortræffelige smaa latinske Epigram-Samlinger, der baader vidner om hans dybe Fortrolighed ved Sprogformen, om hans satiriske Lune og Evnen til at give Tanken det præcise Udtryk, som den korte Form kræver. — En Latindigter i vor »nysproglige« Tid er jo ellers noget af en Anakronisme, en Efterklang af en svunden Eridition. Her kan med det samme bemærkes, at Bech ikke saa med nogen Sorg paa de gamle Sprogs træden i vor Skoleundervisning, han havde dertil gjort for mange Erfaringer om, at Resultaterne ikke svarede til det møjsommelige Slid. —

Efter Afgangen fra Skolen helligede han sin Yndlingsforfatter Lucret et grundigt Studium og gav en Oversættelse af de tre første Sange af denne Oldtidsforfatters Læredigt. Oversætterarbejdet tog Bech — i Lighed med Prof. Gertz — først og fremmest som en rent filologisk Opgave, hvor det gjaldt om, at saavidt muligt intet Udtryk gik tilspilde i Gengivelsen. Denne strenge »Holden sig til Texten« gør paa sine Steder Oversættelsen noget tung og knudret. Bechs metriske Øre har heller næppe været særlig skarpt. Men Nøjagtigheden er hævet over enhver Tvivl, og som et grundigt Flidsarbejde vil Oversættelsen bevare sin Værdi.

Frit stillet skrev Bech ellers sit Modersmaal med en sjælden Renhed og Klarhed og uden al Affektation. Breve fra ham, skrevne med hans ualmindelig smukke Haand, den han bevarede lige til det sidste, er det en ren Nydelse at læse. Saavel fra Formens som fra Indholdets Side er de smaa Mesterværker i deres Art.

Han havde megen filosofisk Interesse og tænkte skarpt og klart. Ogsaa religiøse Spørgsmaal optog ham stærkt, og han var her — skønt han havde sit Standpunkt — ingenlunde Dogmatiker, men yderst respektfuld overfor andres Meninger.

De sidste Aar undgik han ikke at føle Alderdommens Tryk og ogsaa dens Ensomhed. Han levede jo ugift og fjernt fra Slægtninge. Men sine Kaar bar han tappert, og han var rørende taknemlig overfor en Smule Opmærksomhed i Form af en Hilsen eller et Besøg.

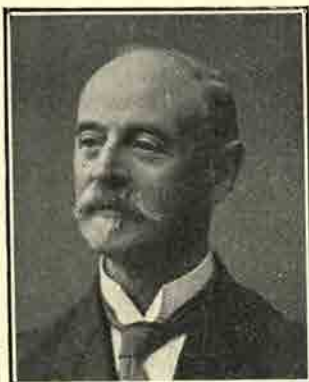
I min Skoletid læste han med os Æneidens 6. Sang, hvor Heltens Nedfart til de døde skildres. En Strofe derfra klinger nu i mit Øre:

»Fremad de gik i den ensomme Nat i Skyggernes Rige«.

Nu er min gamle Lærer og Ven selv paa Vandring i det dunkle Land, — Sit ei terra levis!

In memoriam.

Apoteker N. Lind.

Det tynder stærkt ud i de gamle Rispenseres Rækker.

Den 28. December 1936 døde i en Alder af 75 Aar et af vore mest trofaste Medlemmer, Apoteker N. Lind.

Slægten Lind kom til Ribe i 1859, da den nu afdøde Apotekers Fader, den senere Justitsraad Martin Theodor Lind fra Rudkøbing købte Ribe Løveapotek af den kendte Apoteker v. Støcken. Her i det gamle Apotek paa Storegade fødtes den 2. Februar 1862 Sønnen Niels Peter Theodor Lind, der skulde vandre i sin Faders Fodspor. N. Lind blev derfor

efter endt Eksamen paa Ribe Katedralskole Discipel paa Løveapoteket i Vejle 1877—1880, da han tog Mødhjælpereksamen med første Karakter. Han konditionerede derefter som Medhjælper paa Ribe Apotek 1880—81 og tog farmaceutisk Embedseksamen 1882 med Laud. Niels Lind konditionerede derefter paa Svaneapoteket i Aalborg til 1884 og endelig paa Ribe Apotek, som han overtog i 1889. Bevillingen udstedtes den 8. August 1889.

Med stor Dygtighed drev N. Lind, som han altid betegnedes, det over 300 Aar gamle Ribe Apotek indtil han den 1. Juli 1935 overlod den yngste Søn, Apoteker Ejnar Lind, at føre »Husets« Traditioner videre. Den ældste Søn, Johs. Lind, havde da allerede i en Aarrække været Indehaver af Løveapoteket i Vejle.

Apoteker N. Lind havde et anset Navn indenfor Fagfællernes Kreds, og i 1907—10 var han Formand for Danmarks Apotekerforenings Ribe—Ringkøbing Kreds. Et lige saa anset Navn havde han i sin Fødeby, og skønt han skyede al Offentlighed og ofrede sine Kræfter paa Apotekergerningen, undgik han dog ikke helt Tillidshverv. Han havde saaledes i en Aarrække Sæde i Ribe Discontobanks Repræsentantskab og beklædte Formandsposter i Plantageselskaberne Stavnager, S. Farup og Klaaby Plantager, ligesom han en Tid var et yderst interesseret Medlem af Forskønnelseskomitéens Bestyrelse, og han var iøvrigt levende interesseret i sin gamle Fødebys Historie og Topogrifi.

Apoteker N. Lind efterlader sin Hustru, Frederikke, f. Momsen, Datter af afdøde Proprietær Rahr Momsen fra Sønderskov, af den kendte Rahrske Storkøbmandsslægt fra Ribe, og i det i bedste Forstand fine, gamle Patricierhjem paa Apoteket, hvor god gammel rigspensisk Borgerkultur plejedes og frededes og gode Venner samledes, var vokset en Børneflokk op, foruden de to nævnte Sønner Datteren Fru Mathilde Poulsen i København og den yngste Datter, Ingeborg, der er gift med Hospitalsforstander Lerche Thomsen i Ribe.

Apoteker N. Lind var rask og rørig langt op i Alderen. Han naaede at glæde sig over sit nybyggede Hjem, og han færdedes endnu med Bøsse og Hund ude i Naturen, ligesom han foretog sine Spadsereure i Byen, livligt passierende med sine Medborgere. Lidt langsommere var Gangen vel blevet og den karakteristiske Skikkelse lidt

mere bøjet af Alderen. Først midt i November kom Sygdommen, da den gamle Apoteker, efter en Jagttur, i sit Hjem rantes af en Hjerneblødning, og det blev Døden. Men hans gode Navn og hans retskafne Færd vil mindes. R. S. nedlagde en Krans ved hans Baare.

K. H. Rosenstand.

Nielsen gaar.

Alle gamle Ribe-Elevs Ven Pedel Chr. Nielsen har af Helbredshensyn taget sin Afsked efter 39 Aars fortjenstfuld Gerning ved den gamle Skole, hvor han afløste sin Fader i Pedelstillingen.

Ved Translokationen den 21. Juni udtalte Rektor Willumsen følgende smukke Ord til Skolens trofaste Tjenestemand:

»Det er en lang og højst fortjenstfuld Tjenestemandsgerning, der her finder sin Afslutning efter 37 Aars Forløb. Pedel Nielsen er født og opvokset her paa Skolen, hvor hans Fader var Pedel før ham. Tilsammen har Fader og Søn virket ved Skolen i 73 Aar. Det er derfor naturligt, at Nielsen omfatter Skolen med aldrig svigtende Kærlighed og Interesse. Ikke mindst bjandt de skiftende Generationer af Elever har Nielsen vundet sig Venner, og det er yderst sjældent, at en gammel Elev gæster sin gamle Skoleby uden at aflægge Nielsen et Besøg.

Vi véd, at det vil være svært for Dem, Hr. Nielsen, at opgive Deres gamle Virksomhed, men De kan gøre det med Bevidstheden om, at de fuldtud har gjort Deres Pligt gennem de mange Aar, og jeg bringer Dem Skolens Tak for godt Arbejde. Dertil følger jeg min personlige Tak for godt Samarbejde og for Tjenstvillighed og Venskab over for mig og min Hustru gennem sytten Aar. Gid De maa opleve mange gode Aar med fremadskridende Helbred i Deres nye Hus i Deres kære Puggaardsgade«.

Ordet er frit.

Vi har fra Adjunkt *E. Lund* modtaget:

Hr. redaktør!

Det er dr. Foghs mindeord om lektor Bech, der kalder mig frem. Det er måske gået andre, som det gik mig, da jeg hade læst dem. Det første indtryk på mig, der har kendt lektor Bech i privatlivet, men ikke fra skolebænken, var usympatisk; artiklen forekom uretfærdig, ubillig, uden proporsjoner. Ved nærmere eftertanke og fornyet gennemlæsning forstod jeg den dog bedre. Det var øjensynlig overskriften, det var galt med. Artiklen hed »In memoria«, d. v. s. til minde om. Men det var den ikke og bør heller ikke være. Den var på godt og ondt »Ex memoria«, d. v. s. lektor Bech efter hukommelsen. Det var lektor Bech, set med *skoledrengens* øjne, kun lidt korrigeret ved enkelte parentetiske indskud af senere proveniens.

Nu skal jeg være den sidste til at hævde, at skoledrengens — in casu dr. Foghs — synspunkt ikke har sin berettigelse. Selvfølgelig har det det. Men det synes mig lige hårdt nok, at vi lærere — der vel i en grad, som de færreste kommer ud for, er udsat for en skarp og årvågen iagttagelse fra hold på hold av elever, som når det gælder dette punkt, sandelig ikke mangler opmærksomhed — at vi udsatte

lærere altså også skal følges til graven med skoledrengens indtryk som *eneste* nekrolog, selv om det er i et skoledrengeblad som »Ripenserbladet«.

Mine ord gælder derfor ikke først og fremmest dr. Foghs artikel, men Dem, hr. redaktør. Der burde forud for dr. Foghs ord ha stået nogle virkelige ord »In memoriam«, skrevne av en, der så på lektor Bech med andre og mere menneskeligt modne øjne end skoledrengens. For den gennemsnitlige »Discipel« var »Hr. Bech« vel kun den frygtede, strenge hører, der i ydre adfærd var endog et nummer mere original end en lærer ellers gemenligen er. Men som enhver, der kendte lektor Bech nærmere, vil vide, er dette kun den ene side av sagen. Lektor Bech var ubestrideligt en av de skarpeste intelligenser her i landet — en logiker av hårdeste diamant. Herav kom vel hans fremragende menneskelige kvalifikasjoner: hans usvigelige sandhedskærlighed, hans udviklede retfærdighedssans, hans skarpe, tørre, ironiske lune og også hans uselvished. Redelighed og noblesse, det var hans fornemste karaktereregenskaber. Men med logikeren stod netop originalen »Hr. Bech« i allernærmeste forbindelse. Sådan er jo denne verdens ironi. Det var denne logiske konsekvens, der kunde gøre hans sandhedskærlighed grotesk, hans retfærdighedssans ubillig, hans dom ubarmhjærtig og hans uselvished naiv. Så indviklet er jo tilværelsen, men hvad forstår en skoledreng av det? Et forsøg på en retfærdig vurdering, det var, hvad gamle lektor Bech hade haft krav på at få på forsiden av sine gamle »disciples« blad — så kunde dr. Foghs iøvrigt ikke uden venerasjon skrevne skoledrengeminder være fulgt bagefter.

Til slut skal dr. Fogh dog hænges op for en enkelt bemærkning. Hvad mener han med at skrive om lektor Bechs interesse for udenrigspolitik sådan: »Hans klare Hjerne og gode hukommelse gjorde ham til en efter Provinsforhold set kyndig Mand paa dette Omraade.« Efter provinsforhold set! Forklaring udbedes, hr. doktor, eller skal vi ha fat i konsul Abel?

Erik Lund.

Provst Simon Hansen.

1864 — 1937.

Den 26. Januar er vort Medlem Provst Simon Hansen i en Alder af 73 Aar død i sit Hjem paa Frederiksberg, hvor han havde boet, siden han i 1931 af Helbreds- hensyn tog Afsked med sin Gerning i Helsingør.

Pastor Hansen er død. Saaledes vil det hedde i Ribe, thi under denne Benævnelse bevares hans Minde trofast her i den gamle By, hvor hans Virke faldt gennem 24 Aar.

Det var i 1891, at den unge raske Landmandssøn fra Kertemindeegnen kom til Ribe som Kateket og Overlærer ved Ribe Borgerskole, den Stilling, han i 1895 ombyttede med Embedet som Sognepræst ved Sct. Catharinæ Kirke, hvor han virkede, til han i 1915 drog til Helsingør som Sognepræst ved Sct. Mariæ Kirke i Helsingør, hvor han i 1923 tillige udnævntes til Provst for Lynge-Kronborg Herreds Provsti.

Som Præst, som Pædagog og som Personlighed var Simon Hansen i den lange Aarrække i betydelig Grad med til at præge Aandslivet i Ribe. Paa mange Maader virkede han her i Ribe dygtigt i det offentliges Tjeneste. Skolen stod altid hans Hjerter nær. I 1899 oprettede Simon Hansen Ribe private Seminarium, der havde til Huse i Teknisk Skoles Bygning, og i 1911 fik han ved Byraadets Støtte

opført den Seminariebygning, der nu danner Kærnen i Statsseminariets Bygningskompleks. Pastor Hansen elskede Skolen, og han havde historisk Sans i høj Grad. Han var blandt de første, der arbejdede for en Restaurering af Sct. Catharinæ Kirke og Kloster. Han stiftede Menighedsplejen i Ribe og var Medstifter af Landsforeningen til vildfarne Børns Redning.

Provst Hansens Stilling i det nationale og det sønderjydske Arbejde er et helt Kapitel for sig. I en lang Række Aar var han her i den gamle Græenseby Formand for Sønderjydsk Forening, der da havde sin Blomstringstid med de store sønderjydske Fastelavnsmøder. Ogsaa i Helsingør blev han Formand for Sønderjydsk Forening.

Allerede i Ribe-Tiden blev han Formand for Hejls Efterskole og 1910—1915 redigerede han »Nordslesvigsk Søndagsblad«. Han blev Formand for De samvirkende sønderjydske Foreningers Skoleudvalg, Medlem af Bestyrelsen for Nordborg Slots Efterskole og Medlem af Grænsforeningens Hovedbestyrelse.

Til Ribe Katedralskole var Simon Hansen knyttet gennem en lang Aarrække.

Men først og sidst har han her i Byen efterladt sig Mindet som Sognepræst ved Sct. Catharinæ Kirke. Det kan uden Overdrivelse siges, at han var elsket her, og denne Hengivenhed havde intet at gøre med den ikke ukendte Præsteforgudelse. Pastor Hansen forstod lige godt at tale til gamle og unge. Han elskede Børn og Ungdom, og Ungdommen forstod ham. I Sct. Catharinæ Præstegaard gik Ungdommen ud og ind i hans og hans Hustrus gæstfrie Hjem, og Hjemmet i Helsingør stod ogsaa altid aabent for unge og gamle Venner fra Ribe.

Konfirmationsforberedelsen hos Pastor Hansen er der mange, der sent glemmer ligesaa lidt som de festlige Juleaftens Gudstjenester i den til Trængsel fyldte gamle Klosterkirke, og der var oprigtig Sorg i »Borg og Hytte«, da Pastor Hansen i 1915 sagde Præstegerningen i Ribe Farvel for i 1916 at overtage Embedet i Byen ved det blaa Sund, hvor en ny Gerning ventede ham.

Efter sit 40 Aars Præstejubilæum i 1931 tog Provst Simon Hansen sin Afsked og flyttede til Frederiksberg. Sidst vi saa ham her i Ribe, Byen som han aldrig glemte, var ved Genindvielsen af Sct. Catharinæ Kirke, men da havde Sygdommen allerede mærket ham, og det var en træt Mand, der nu fik Fred.

Hans Minde vil leve ikke mindst blandt gamle Elever fra Ribe Katedralskole.

K. H. R.

Den 30. Januar døde Købmand *Frederik Søndergaard* i Ribe, 62 Aar gammel.

Stiftsprovst Dr. *Scharling* er blevet Domprovst i Roskilde. Hans Efterfølger i Ribe blev Pastor *Riisgaard* i Uldum.

Guldmed *Bottelet* i Ribe fyldte den 12. Februar 60 Aar.

Restauratør *Bertelsen*, Weis' Stue, døde den 21. Marts, 62 Aar gammel.

Vort Medlem, Dommer *Gjessing* i Tønder, der den 26. Januar fyldte 70 Aar, har taget sin Afsked og har taget Bopæl i Hellerup.

Vort Medlem, Forfatteren *Anders Thuborg*, fyldte den 17. Januar 50 Aar.

Den 20. Januar var det 75 Aar siden Kunstdrejer *A. P. Blinkenberg* stiftede sit landskendte Firma. Samme Dag var det 100 Aar siden Stifteren fødtes.

Vort Medlem, Pastor *Carl Noack* i Flensborg er blevet Dr. theol. V. Ammundsens Efterfølger paa Haderslev Bispestol.

Rektor ved Haderslev Katedralskole, tidligere i Ribe, Dr. phil. *Karl Mortensen*, fyldte den 18. Februar 70 Aar og har taget sin Afsked.

Lektor *A. V. J. Nielsen* ved Ribe Katedralskole fyldte den 25. Februar 60 Aar.

Vort Medlem, Konsul *M. Windfeld-Hansen* i Vejle, døde den 28. Februar, 86 Aar gammel.

Rektor *L. Christiansen* ved Aarhus Katedralskole, tidligere Lektor i Ribe, fyldte den 5. Marts 60 Aar.

Grosserer *F. J. Kinch* er død i København, 82 Aar gammel. Han var Søn af Ribes Historiker, Overlærer Kinch.

Provst *E. K. Thyssen* i Ribe fyldte den 12 Marts 80 Aar.

Ribe Katedralskoles Rektor, *A. Willumsen*, fyldte den 15. Marts 60 Aar.

Redaktør *C. Willemoës*, Ribe, fyldte den 22. Marts 70 Aar.

Vort Medlem, Kæmner *L. Andersen*, har taget sin Afsked efter 33 Aars Virksomhed som Ribes Kæmner.

Vort Bestyrelsesmedlem, Lektor *Nørregård*, har maattet afbryde sin Sommerferie og ligger syg i sit Hjem.

Vort Medlem, Professor *Holger Petersen*, Student fra Ribe 1885, fyldte den 7. April 70 Aar.

Vort Medlem, Grosserer *Charles Ballin* døde den 21. Maj 62 Aar gammel. Han har stiftet et Legat paa $\frac{1}{4}$ Mill. Kr., der skal komme Ribe til Gode.

Fhv. Postmester i Ribe, *K. Dohn*, fyldte den 19. Juni 90 Aar.

Postmester *Thun* i Ribe har taget sin Afsked fra den 1. Oktober.

Brandinspektør *Hygum Hansen* i Ribe døde den 15. Juli 63 Aar gammel.

Tidligere Indehaver af Cikoriefabrikken i Slotsgade i Ribe *H. Petersen* døde den 9. Juni, 87 Aar gammel.

Kontorchef i Krigsministeriet, Kaptajn *Stener Jørgensen*, Student fra Ribe i 1908, er død, kun 47 Aar gammel.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
— ORLOGMESTER —
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Ethvert Medlem

af R. S. bør skatfe

et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarvester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

Bøger De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

Studenter af 1937 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

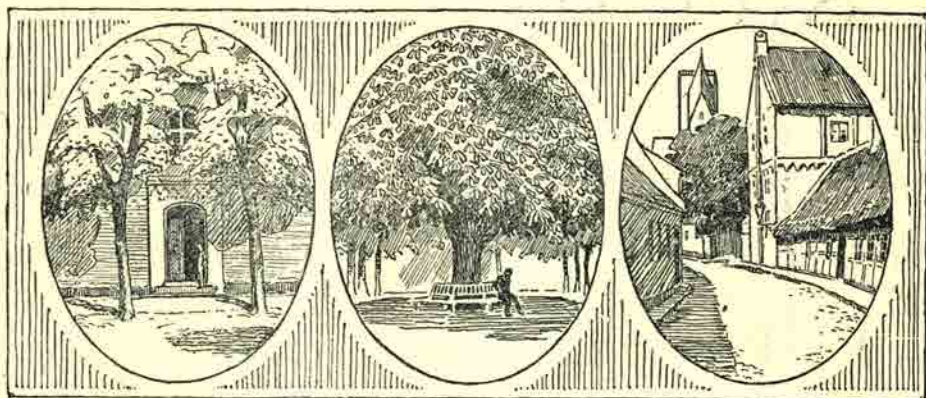
Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16^a. Telf. Amager
5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 9

September 1937

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

A/S RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

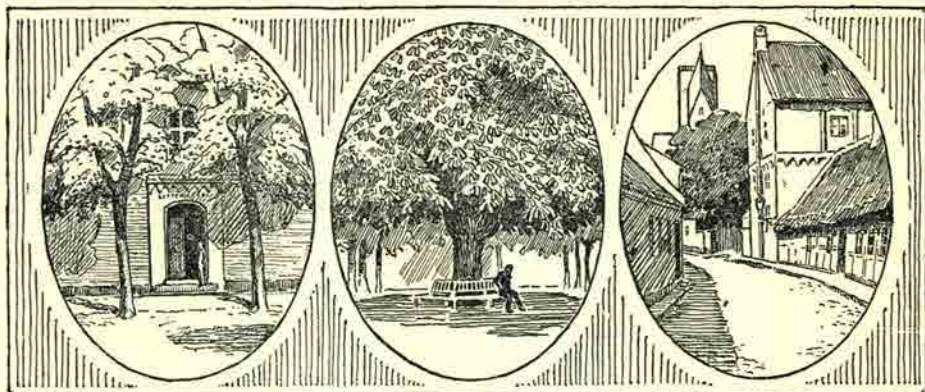
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 9

September 1937

3. Bind

Legat paa en kvart Million til Ribe.

Grosserer Ballin glemte ikke sin Fødeby.

Vort skattede Medlem, Grosserer Charles Ballin, er den 21. Maj død i sit Hjem i København, godt 62 Aar gammel.

Grosserer Ballin var rask og ude at spadsere samme Aften. Ud paa Natten blev det et stærkt Tordenvejr. og hans Husbestyrerinde stod derfor op for at se, om Radioen var slaaet fra. Hun fandt da Grosserereren liggende død paa Gulvet, ramt af en Hjerneblødning.

Charles Ballin var født i Sct. Nikolajgade i Ribe den 14. December 1874 som Søn af Inkassator C. Ballin og Hustru, født Badsted. I 1891 tog han 4de Klasses Hoved-

eksamen paa Ribe Katedralskole. Charles Ballin kom derefter i Manufakturhandlerlære hos Købmand Schmidt i Skærbæk og drog derefter i 1894 sydpaa og fik Ansættelse i et Engrosfirma i Hamborg. I 1897 blev han Repræsentant for Firmaet Strauss i Berlin og tog endelig 1900 Grossererborgerskab i Kristiania som Repræsentant for Skandinavien, Finland og flere udenlandske Huse. I en Aarrække havde han nu sit eget Firma i København, bl. a. med Silketøjer og Kniplinger.

Ved Dygtighed, Flid og Nøjsomhed skabte Grosserer Ballin sig en betydelig Forretning. En velhavende Mand blev han og en Mand med et varmt Hjerte var og blev han tillige. Til sin Fødeby, Ribe,

følte han sig knyttet med stærke Baand og han vedligeholdt til Stadsighed Forbindelsen med gamle Venner, vundet i Barndommens og Ungdommens Dage. Af Ripenser-Samfundet var han et interesseret og skattet Medlem, og mange er de Ripensere, unge og gamle, der har nydt godt af Grosserer Ballins altid redebonne Hjælpsomhed. Grosserer Ballin var i aller egentligste Forstand en god Mand. Han gjorde sin Fødeby og sin gamle Skole Ære. Derfor vil Dødsbudskabet ogsaa her i Byen blive modtaget med Vemod.

Et storslaet Vidnesbyrd om, at Charles Ballin bevarede sin Fødeby i sit Hjerte er Meddelelsen om, at han har indsat Ribe By som Hovedarving til sin Formue.

Efter en foreløbig Opgørelse vil denne beløbe sig til omkring ved 600.000 Kr., men derfra skal dog straks gaa 239.000 Kr., der fordeles som testamentariske Gaver til en Række af Grosserer Ballins Bekendte og Omgangsfæller. Derefter bestemmer Testamentet, at Grosserer Ballins Søskende og en Niece skal nyde Renterne af den resterende Kapital, saa længe de lever, hvorefter denne Kapital overgaar til et Legat, som Ribe Byraad skal administrere.

Legatet skal bære Grosserer Ballins Moder, Esther Marie Ballins Navn, og uddeles i Portioner paa 500 Kr.

Naar Arveafgift og andre Fradrag gaar fra, vil Legatets Kapital til sin Tid remeligvis komme til at andrage ca. 250.000 Kr.

Den Kapitalmasse, der skal danne Legatet, som tilfalder Ribe, vil blive fastlagt i Obligationer, der til sin Tid overgaar til Ribe By.

Med Hensyn til Bestemmelserne vedrørende Legatets Uddeling, er de kun løseligt angivet i Testamentet, og det vil blive nødvendigt at udarbejde Fundats, som skal have ministeriel Sanktion.

Denne Fundats vil blive udarbejdet af Eksekutorerne i Forening med Bankdirektør Kaalhauge. Saa meget er dog givet, at Legatportionerne skal uddeles til trængende Borgere i Ribe By.

Men der findes ingen Bestemmelse, der sigter paa at give Folk af bestemt Erhverv eller Trosretning nogen Fortrinsstilling, ligesom det heller ikke er anført, at Enker eller svagelige skulde være at foretrække ved Fordelingen af Portionerne.

Bøger.

Ribe Bys Historie 1730—1820.

Ved Otto Schmidt og Victor Hermansen

Andet Bind af Fortsættelsen af Kinchs Ribehistorie (1. Halvbind af Tidsrummet 1730—1820) er udkommen paa Nyt nordisk Forlag. Bindet, der er udarbejdet af Museumsinspektør, Kaptajn Otto Smith, behandler alt, hvad der hører ind under Byens Administration og hele det borgerlige Liv, medens Victor Hermansen i den senere udkommende anden Del vil tage sig af alt, hvad der knytter sig til Kirker, Skoler og Fattigvæsen.

Indtil 1730 havde Ribe været i rivende Tilbagegang, men inden Aarhundredet løb ud, lykkedes det den omtrent at fordoble sit Indbyggertal. For at dette kunde ske maatte saavel Bystyret som hele Næringslivet undergaa meget stærke Ændringer, og dette spændte

naturligvis ikke af uden meget kraftige indre Kampe. Hovedvægten i Fremstillingen er derfor lagt paa det erhvervshistoriske, der i højere Grad end for nogen anden dansk Købstad viser et Borgerskab i Støbeskeen. Interessantest er uden Tvivl Borgernes Kamp for at tilbageerobre de vidtstrakte Marker og Enge, som de i de gode Handelsstider havde ladet sig slippe af Hænde.

I stadig og haard Kamp for sit Udkomme og med en evig Trusel om Ødelæggelse fra det nære Vesterhav fik Ribes Borgerskab en særegen Regering, som det afgjort er værd at lære at kende, ikke mindst naar man har Tilknytning til den gamle By. Bindet er rigt illustreret.

70ernes Ribe set med Kunstnerøjne.

Da Zahrtmann og Carl Thomsen gæstede Ribe.

Det gamle Ribe kan jo i højeste Grad rose sig af Kunstnerens Bevaagenhed, og stort er det Tal af Malere, der snart sagt i de sidste Hundrede Aar, altsaa lige fra en Tid, da Begrebet Turister var fuldstændig ukendt her i Byen, har følt sig tiltrukket af Ribe.

Allerede i Midten af forrige Aarhundrede malede Jørgen Roed nogle herlige Interiører i Domkirken, og i 70erne kom Zahrtmann og Carl Thomsen til Ribe.

I den i 1919 af F. Henriksen udgivne Zahrtmann Mindebog, der er bygget over Kunstnerens egne Optegnelser og Breve fra og til ham, kan man læse adskilligt fornøjeligt om Kunstnersyn paa 70ernes Ribe. Vi tillader os at gøre nogle Uddrag.

I sine Optegnelser fra 1875 skriver Zahrtmann bl. a.:

»Til Sommerophold valgte jeg Ribe. Jernbanen var lige aabnet. Jeg ventede at træffe en oprindelig, ufordærvet Befolkning, blev ikke skuffet. — »Grejsens Hotel« var udmærket, Fruen vidste ikke, hvor godt hun skulde gøre det for En, Jeg fik at se, hvor skønt Fædrelandskærligheden gror paa vor sydlige Grænse. Paa vore hæderlige Kampdage blev der altid trakteret ved Bordet med Rødvin. Grejsen gik rundt med Glædestaarer i Øjnene. — Carl Thomsen kom snart efter mig. Vi var flittige, vilde Ingen omgaas. — Stiftamtmand Nielsen havde været gift med en Cousine af min Fader, der dog gerne tillod mig ikke at hilse paa ham.

Vi malte i Domkirken, omgikkes en Tid Skuespilleren Holm Hansen, en Snedkersøn fra Ribe. En smuk Mand. Skønt Tonen i Ribe var ufordærvet, ansaas han ikke rigtig for god nok for Selskabskredsen. Vi fortalte, at han var en Ven af Fru Heiberg, kom hos Biskop Martensen. Det hjalp ikke. Saa kom Christian den Niende i nogle Timer for at aabne Varde-Ribebanen. Han spiste hos Amtmanden, og det eneste Menneske, han spurgte efter, var Holm Hansen. Han var ude med os i den forrygende Storm, hans hvide Benklæder var næsten sorte. Der kom Ilbud. Han maatte til Kongen, som han stod og gik. — Vi havde et morsomt Besøg af Professor Hans Holm med elleve unge Arkitekter. De var der nogle Dage med Opmaaling af forskellige Kirker. Jeg lærte at traktere en Stige.

Senere tog jeg ud til Jernved, en af de Kirker, vi havde malt. Jeg havde forvisset mig om, at der var Kro i Byen. Tog ud med

første Tog, skulde arbejde hele Dagen. Men ak, Kro var der ikke, Præsten hed Bredsdorff. Det var et udmærket gæstfrit grundtvigiansk Navn. Paa Slaget tolv gik jeg over at bede om at maatte spise hos Præsten. Det gik nemt.«

Senere hedder det:

»Efter Ribe skulde jeg nogle Dage gæste Viborg. Turde ikke komme til Tanterne uden at have en Hilsen med fra Stiftamtmanden. Gik derop, traf to af hans Niecer, jeg tror Døtre af en Tobakspinder i Randers. — Jo, Onkel var hjemme, nu skulde de melde mig. Blev sat i en Lænestol. Naa, jeg havde boet i Ribe, malt i Domkirken, havde en anden Maler med. — Hvor var det interessant. — Og jeg boede hos Grejsens. Skikkelige Folk. — Og vi havde været der, da Kongen gæstede Onkel. Hvor var det dog morsomt at høre.

Amtmanden kom: »De skulde i Grunden have Høvl Zahrtmann. De har været her den hele Sommer og ikke værdiges at besøge Deres Onkel. — Ja, jeg er en gammel Mand, ser daarligt, men har disse to Par dejlige Øjne, som De her ser, og de har altid sagt mig: der gaar Zahrtmann, der gaar Thomsen. — Først havde jeg Kirsebær hængende til Dem, saa Aprikoser — dejlige!! Nu er der kun Reine Clauder, og dem skal vi ned at finde sammen.«

Om Viborg skriver Zahrtmann bl. a.: »Forskellen mellem Ribe og Viborg var meget stor. Ribe fordringsfrit og jævnt. Biskoppens og Møllerens Familie laa paa Aaen sammen og sang flerstemmige Sange ud i den klare Sommernat. — Viborg Stift højaristokratisk inddelt i fire stærkt afsondrede Rangklasser. — Kun Helsingør overtraf det i Sundtoldens Tid. Der var seks.«

Fra Ribe-Sommeren 1875 bringer Zahrtmanns Bogen adskillige Uddrag af Breve. Vi citerer:

Samme Sommer skriver Zahrtmann fra Ribe til Vennen Carl Thomsen:

»... Her er udmærket dejligt i Ribe. Ribe er en gammel By, gamle Bygninger, smalle Stræder, Storkereder paa Masser af Tage og Høns paa Gaderne. Det er en meget vandrig By, Nipsaa løber med tre Arme gennem den lavtliggende By. Overalt vokser Træer mere i Vand end paa Land, overalt er Broer, Vandmøller og Sejlsads, eller rettere Robaade med Herrer og Damer, og det mest i Aftenens Stilhed, og hvad her ikke er af fersk Vand sørger Havet for, der en Gang imellem staar højt op i Gaderne....

Jeg troede, at jeg forstod mig lidt paa Arkitektur, jeg har i flere Aar gaet i København og stadig søgt at sætte mig ind i den ved at være nøje Iagttager af hver Bygning, jeg saa. Jeg stod paa et temmelig fast Standpunkt udi i egen Indbildning, og mange af Arkitekterne følte jeg mig betydelig ophøjet over. De sagde, at Thorvaldsens Museum skulde være kønt, men trak gerne med det samme paa Skulderen, som for at sige, at det ikke var det... Nu er det, jeg kommer til Ribe, hvis Domkirke jeg i Forvejen saa godt kendte, og hvad sker, jeg kommer ind og ser, og ser pludselig, at jeg aldrig i mine Dage har vidst, hvad Arkitektur var. Aldeles anderledes er det Indtryk, som den fuldendte Arkitektur gør, end jeg havde drømt om. Kuppelen over Korer findes paa et saa skønt Sted og virker med en saadan Magt og Renhed, og hver Pille, hver Bue, hver Gesims og hvert Kapitæl virker saaledes ved en fuldendt Harmoni, at man maa falde paa sit Ansigt og sige: I store Fremfarne, hvor er Eders Skønhedssans og Dannelse blevet af, er den forsvundet med jer.«

Zahrtmann raader iøvrigt Thomsen til at komme til Ribe for at male. »Apartier og Gadepartier er rigtignok dejlige«, skriver han.

Og Carl Thomsen kommer og bliver begejstret. Han maler bl. a. en Idyl fra en af de gamle Broer i Plantagen, og Zahrtmann udfører bl. a. det yndige lille Billede med Skeels Kapel i Domkirken, der nu hænger paa Ribe Stiftsmuseum. Han maler ogsaa Billedet »Under Salmesangen« med den sovende Herre (Klokker Poulsen var Model) i Domkirkens Galleri. Billedet, som vi gengiver nedenfor, er gennem Reproduktioner kendt for de fleste Ripensere, men at Zahrtmann i

Kristian Zahrtmann: »Under Salmesangen« (Ribe 1875).

et Blyantudkast har anbragt Christian den Anden i de samme Omgivelser (beskuende Stockholms Blodbad) er sikkert mindre bekendt.

Carl Thomsen skriver i et Brev, dateret Ribe 1875, til sin Kæreste, Frøken Diechmann, at Zahrtmann i Domkirkens Gallerier har fundet et godt Sted at anbringe Christian den Anden, som fra et Vindue betragter det stockholmske Blodbad. Det blev dog kun til en Blyantskitse, forestillende en Ridder støttende sig til den kendte læderbetrukne Stol i Galleriet.

Men i Brevet hedder det endvidere: »Imidlertid har Zahrtmann

ikke kunnet dy sig for ogsaa af dette Studie fra Galleriet at gøre et lille Billede, men rigtignok af en anden Slags. I Stedet for Kongen ser man en gammel Mand med Kalot paa Hovedet siddende i en magelig Stol. Øjnene er faldne til, og Salmebogen ligger opslaaet paa Maven under de foldede Hænder; udenfor Galleriet ser man lidt af Orgelet med Kordrengene, der synger under Gudstjenesten.

Begge Billeder er gengivet i det smukke Værk om Zahrtmann, der er i høj Grad værd at stifte nærmere Bekendtskab med.

Siden Zahrtmanns og Carl Thomsens Dage har jo adskillige Kunstnere gæstet Ribe. Carl Thomsen hentede iøvrigt adskillige Motiver i Ribe til sine Illustrationer til Ingemanns Morgen og Aftensange. Hans Tegner hentede her Motiver til sin Holbergudgave.

Midt i Firserne i forrige Aarhundrede kom Tom Petersen, og Malere som Johan Rohde og Stephan Ussing fandt tidligt Ribe. Blandt den øvrige Kunstnerflok kan nævnes Heinrich Hansen, Soya Jensen, Reesen Steenstrup, Kongsbak, Knud Larsen, Chr. F. Bech, N. P. Mols, Sigvard Hansen, Aug. Fischer, Forsberg, Holbak og mange andre.

Naar Kunstnerne til Stadighed har følt sig tiltrukket af vor By, skyldes det, den Pietet, hvormed man samtidig med, at man har arbejdet for Byens Udvikling, har forstaaet at værne om det smukke gamle. Gid de kommende Slægtled maa have den samme Forstaaelse som det, der her udførte et Pionerarbejde til Gavn for vor By.

K. H. Rosenstand.

En tro Tjener forlader Ribe Katedralskole.

Søndag den 1. August tog Pedel Chr. Nielsen Afsked med en snart 39-aarig Gerning paa Ribe Katedralskole, som han med enestaaende Interesse og Pligtroskab har røgtet under fem Skoleledere, nemlig Rektorerne Fritsche, Øllgaard, Julius Nielsen, Karl Mortensen og Willumsen.

Christian Nielsen er født den 28. Februar 1872 paa Skolen, hvor hans Fader, Sillas Nielsen, røgtede Gerningen som Pedel i samfulde 34 Aar 1864—1898 med en Paapasselighed og Nidkærhed, der belønnes med Sølvkorset. Den 1. Oktober 1898 fulgte Sønnen ham i Pedelstillingen.

Et noget vaklende Helbred har nu nødsaget Christian Nielsen til at tage sin Afsked, men han kan foretage dette Skridt med god Samvittighed. Han har tjent sin Skole tro, gjort sin Pligt og ikke saa lidt til. Det vil skiftende Rektorer og Lærere kunne bevidne. Hans Tjenstvillighed og Hjælpsomhed overfor alle, der har været knyttet til den gamle Skole, som han omfatter med den største Kærlighed, har været ud over det almindelige gennem de mange Aar.

Nielsen og Eleverne ved Ribe Katedralskole er et helt Kapitel for sig. Han var og er Elevernes gode Ven, og hans Tilknytning til Eleverne har altid været ud over Skoletiden. Næppe nogen gammel Elev gæster Skolebyen uden at aflægge Besøg i Pedelboligen, hvor han altid har været velkommen. Nielsen er da ogsaa ganske naturligt ekstraordinært Medlem af Ripenser-Samfundet. Altid følger han de gamle Elevers Færden i Livet med Interesse.

Et særligt smukt Vidnesbyrd om Niensens Pietetsfølelse overfor den gamle Skoles Mænd er, at han ofte ved Juletid har smykket tidligere Rektors og Læreres Grave paa Ribe Kirkegaard.

Pedel Nielsen fik af Kong Christian den Niende den kongelige Belønningsmedaille. Nu bærer han ogsaa Fortjenstmedaillen i Sølv, og ingen kan bære denne Dekoration med større Berettigelse end han. Den er i alleregentligste Forstand fortjent.

Med Vemod tænker vi paa, at Skolens »Nielsen« til Efteraaret ikke længere er at finde i den gamle Pedelbolig, men forhaabentlig vil hans Helbred unde ham et godt og langt Otium i det smukke Hus, som han nu har bygget nær det gamle Hjem og den gamle Skole i hans kære Puggaardsgade.

K. H. Rosenstand.

Fra gamle Skoleprogrammer. Historiske Efterretninger om Riberhuus.

Af P. N. Thorup, Rektor, Professor.

V.

Hvad Riberhuus-Lehn har indbragt Kronen, har til forskjellig Tid maaskee været forskjelligt. I et Forlehningebrev af 17. Marts 1574 forpligtedes Lehnsmanden Erik Lykke til deraf at svare hans Kongelige Majestæt 2044 gamle Daler qvit og frit. Nogle biographiske Efterretninger om Lehnmændene paa Riberhuus har jeg endnu til Slutning at meddele.

Terpager begynder sin Fortegnelse over Lehnmændene paa Riberhuus med Aaret 1499. Dog anfører han selv paa andre Steder i sit Værk adskillige, som før den Tid havde havt dette Slot i Forlehning. Saaledes Tage Mus, der forhen er omtalt ved den eventyrlige Indtagelse af Slottet i Kong Erik Menveds Barndom (1286). Johannes, Commandator Ripensis, som i 1331 gav tvende Gaarde til Antvorskov-Closter. Denne Johannes var vistnok ikke Commandant paa Slottet, men Korsbrødrenes Prior, som ogsaa kaldtes Commendator. Fremdeles Erland Kalv, som for en Tid var falden fra Kong Valdemar Atterdag. Videre Henrik von der Æest (eller Osten) og Hennike Limbek, den første i et Diplom af 1373, den anden i et sildigere fra 1378. Denne var en Søn af Rigets Drost Claus Limbek og var endnu Hovedsmand paa Riberhuus i Aaret 1382. Det er formodentlig denne Limbek, som har stiftet det Limbekske Capel ved Lindgaarden og et under Hennike Limbeks Navn bekjendt Alter, udentvivel i samme Capel, samt et Præbende i Helligaands Huus for fattige Adelsmænd, især af hans egen Familie.

Langebek har dernæst i sine Excerpter, ligesom Hosmann i Danske Atlas, Niels Eriksen Gyldenstjerne, Lehnsmand paa Riberhuus 1419. Men samme Aar nævner Hvidtfelt Erik Nielsen af Thim, Hovedsmand paa Brunlund og Ribe. Denne maa da være Niels Eriksens umiddelbare Efterfølger og ventelig den samme, der i Aaret 1429 omtales i Kong Erik den Niendes Brev til Cannikerne i Ribe. Endelig anfører Hofmann Ludvig Nielsen Rosenkrands, Lehnsmand paa Riber-

huus 1450, men, ligesom de foregaaende, uden at henvise os til sin Kilde, som jeg forgjeves har søgt at opdage. Det er formodentlig den Ludvig Nielsen, der omtales i D. M. T. IV. p. 8. Han var da Ridder og en Søn af Niels Jensen til Tange, af de Rosenkrandsers Stamme, som paa den Tid endnu ikke brugte dette Slægtnavn. Paa de følgende Lehnsmand giver Terpager en blot chronologisk Navnefortegnelse, som ikke overalt er ganske paalidelig, hvilket herefter paa sine Steder skal vises. Galthen afskriver denne Liste paa Tro og Love, ja misforstaaer den endog saaledes, at han anfører alle Lehnsmandene som døde i det Aar, da de efter Terpagers Mening havde modtaget Forlehningen: en Feiltagelse, som strax maatte røbe sig ved den flygtigste Undersøgelse. Et nærmere Bekjendtskab med disse Hædersmænd vil udentvivl være mine Læsere behageligere end den tomme Navneliste, som mine Forgængere leverer.

Predbjørn Podebusk (Lehnsmand paa Riberhuus 1499—1537). Denne Lehnsmand var af en gammel adelig Slægt, som udstammer fra Rugen og blomstrede under Valdemar 3. Hans Fader, Claus Podebusk, var Eier af Vosborg, og i et Mageskiftebrev, udstedet St. Gregorii Dag 1490, finder jeg, at Sønnen skriver sig »Predbjørn Podebusk, Ridder af Voosborg«. Han var tvende Gange gift, først med Vibeke Rosenkrands og dernæst med Anne Gyldenstjerne. Efter Terpagers Fortegnelse var han Lehnsmand paa Riberhus fra 1499—1537. I denne Egenskab har jeg fundet ham nævnet 1503, 1504, 1515, 1521 og 1533. Som Rigets Raad anføres han af Schlegel fra 1536 til 39; men Schlegels Fortegnelse begynder med Reformationen, og allerede længe før havde han Sæde i Raadet. Saaledes i Aaret 1513. I det jyske Raads Opbud til Vaaben mod Kong Christian den Anden, 1523, staar hans Navn næst efter Marskens. I Aarene 1524, 28, 33 seer man ham ligeledes som Rigets Raad. Naar han er død, veed jeg ikke; men han levede endnu 1549. De Podebusk'ers Vaaben findes paa et Epitaphium i Ribe-Domkirke over Claus Sehested. Skjoldet er deelt tversover; i den øverste Halvdeel sees en rød kronet Ørn i blaat Feldt; den nederste Halvdeel er udfyldt med Skaktavl.

Johan Rantzau (Lehnsmand paa Riberhuus 1537—39). Naar det først er opdaget, at denne Johan Ranzau, som her nævnes, er Johan Ranzau til Breitenburg, (ved Itzehoe) Borkamp osv., Ridder, Danmarks Riges Raad og højstbefalende Feldtherre over den danske Armee: begriber man let, at der ikke kan være Mangel paa Stof til en saadan Mands Levnedbeskrivelse. Den findes udførligen fortalt paa flere Steder. Her vil jeg blot med nogle faa Træk betegne Manden. Han er født d. 12. Novbr. 1492, blev slaadet til Ridder i Jerusalem 1517, reiste udenlands med Christian den Tredie som Prinds, befæstede ham paa Danmarks Throne ved sine Seiervindinger over den fordrevne Konge Christian den Andens Tilhængere, saavel paa flere Steder som i det navnkundige Slag ved Øxnebjerg, erobrede under Frederik den Anden Ditmarsken 1558 og døde den 12. Decbr. 1565, efterat have tjent tre Konger med udmærket Troskab. Terpager anfører ham som Lehnsmand paa Riberhuus fra 1537 til 43; men at han havde forladt denne Post før Aaret 1540, sees af hans egenhændige Skrivelse, der er aftrykt blandt Bilagene til dette Program.

Som Lehnsmand paa Riberhuus omtales han derimod i Aaret 1537 og 1539, hvilket sidste er saa meget mærkeligere, da man af hans Udtryk i bemeldte Skrivelse, som er dateret Bredenberg 1540, ellers kunde formode, at det da var mere end eet Aar siden, han havde havt denne Forlehnning. Det hedder nemlig: »nogle Aar siden forleden, den Tid jeg Ribe Stift Slot og Lehn i Forlehnning og Befaling havde«; men dermed sigter han til det i Brevet omtalte Valg af en Cantor, hvilket han erindrede sig for nogle Aar siden at have fundet Sted, ikke i den sidste Tid af hans Forlehnning. Terpagers Feiltagelse oplyses end videre af det Følgende.

Henrik Rantzau (Lehnsmand paa Riberhuus 1540—1542). Hvo denne Henrik Rantzau er, kan jeg ikke med Vished sige. Den lærde Henrik Rantzau, en Søn af den foregaaende Lehnsmand Johan Rantzau, kan det vel neppe være, thi han var født d. 11. Marts 1526 og altsaa dengang kun 14 Aar gammel. At han i Aaret 1540 var, som det hedder, Embedsmand paa Riberhuus, er vist, ligeledes at han i Aaret 1542 beklædte denne Post, hvilket vi i det næstfølgende Aar finder overdraget til Claus Sehested. Det er altsaa ganske urigtigt, at Terpager sætter hans Forlehnning med Riberhuus imellem Aarene 1543—48, ei heller kan den i R. C. p. 38 anførte kongelige Skrivelse, (uden Aarstal) hvori han nævnes som Embedsmand paa Riberhuus, efter Terpagers Mening, henhøre til Aaret 1544, men maa nødvendigvis være af et ældre Datum.

Claus Sehested (Lehnsmand paa Riberhuus 1543—50). Claus Sehested til Spandetgaard, en Søn af Sivard Sehested til Ericsebuy, var efter Terpager Lehnsmand paa Riberhuus fra 1548 til 50; men allerede i Aaret 1543 kaldes han saaledes, og Terpager selv omtaler ham paa et andet Sted som Lehnsmand i Aaret 1547. I Raadstueprotocollen (B. 1.) kaldes han i Aaret 1544 »Kgl. Mai. Regent og Befalingsmand over Ribestift, og forekommer oftere samme steds, saasom i Aarene 1547, 48 og 49, med Titlen Høvedsmand paa Riberhuus. Efter Grønlunds Antegnelse i R. C. skulde han endog have været Lehnsmand i Aarene 1536 og 1546; men derfor kjender jeg ingen videre Hjemmel. Da han i en Række af Aar (fra 1531) var forlehnet med Korsbrødregård, af hvilken han 1548 blev Eier, er det muligt, at han i de tidligste af Grønlund anførte Aar kan være nævnet som Lehnsmand med Hensyn til bemeldte efter Reformationen seculariserede Closter. Saaledes kaldes han i en kongelig Skrivelse af 1535 Vor tro Mand og Tjener, og gives Fuldmagt til at indsende Domkirkens Sølvtoi til Mønten: en Forretning, som let kunde opvække den Formodning, at han samme Tid var Lehnsmand paa Riberhuus. Hofmann siger urigtigen, at hans Enkefrue skrev sig Elisabeth Juul til Korsbrødregård; thi Enke blev hun ikke, da man af Terpagers Inscriptiones Ripenses seer, at hun døde 1565; han derimod levede endnu i Slutningen af 1566, men er formodentlig død i Løbet af det følgende Aar, da Tingbogen i Januar 1568 titulerer ham »Salig og Velbyrdig«. Efter en Indberetning til Biskop J. E. Bloch fra Præsten A. Boysen i Spandet, dat. den 25. Marts 1768, var Claus Sehested den sidste Herremand, som eiede Spandetgaard, (i Spandet Sogn, Hvidding Herred) der siden blev udparceleret til Bøndergaarde. Det Sehestedske Vaaben: en rød Rose omgivet af tre grønne Blade

i blaat Feldt, er anbragt paa Epitaphiet i Domkirken; dog vilde det ikke være let at see, hvad det skulde forestille, dersom ikke denne Slægts Vaaben fandtes i Hofmanns Efterretninger om Danske Adelsmænd.

Jesper Krasze (Lehnsmand paa Riberhuus 1550—54). I Raadstuearchivets Protocoller forekommer han som Lehnsmand i Aarene 1551, 52 og 53; men Navnet er skrevet baade Krasse og Krasze. En kongelig Skrivelse af 1552, som er indført i det Danske Magazin, hvor der findes en Afhandling angaaende denne Slægt, kalder ham J. Krasse, vor Mand, Tjener og Embedsmand paa Riberhuus. I et andet Dokument sammesteds skrives han J. Krasse til Barsnes. Noget Mærkværdigt veed jeg forresten ikke om Manden.

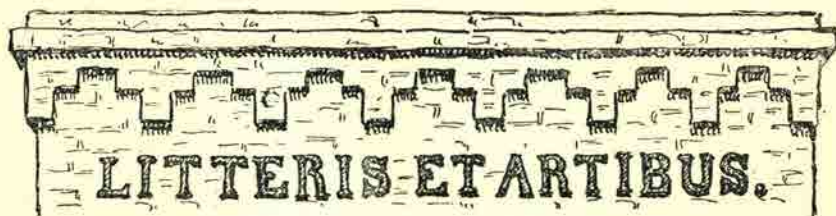
Peder Bilde (Lehnsmand paa Riberhuus 1554—58). Efter Fortegnelsen i Skolens gamle Regnskabsbog skulde Claus Sehested igjen være bleven forlehnet med Riberhuus efter Jesper Krause. Det maatte da have været i Aarene 1554 og 55; thi den oftere omtalte Raadstueprotocol nævner Peder Bilde som Lehnsmand i Aaret 1556, og Terpager anfører en kongelig Skrivelse af s. A., i hvilken han kaldes Embedsmand paa Riberhuus. I Bytingsprotocollen forekommer hans Navn som Lehnsmand 1557. Det skrives der Bilde. Efter Hofmann var Peder Bilde til Svanholm Lehnsmand paa Riberhuus i de ovenanførte Aar 1554—58. I Schlegels Fortegnelse over Rigsraaderne findes han fra 1559—77. Han var en Søn af Eske Bilde til Svanholm, som døde den 11. Febr. 1552. Dette Aarstal bemærkes her, fordi Fortegnelsen i Danske Atlas (T. 2 p. 325) over Svanholms Eiere forekommer mig forvirret og uoverensstemmede saavel med Bildernes Slægtregister som de Oplysninger, der i det Danske Magazin findes. Peder Bilde var Diplomatiker. I Aaret 1558 gik han som Gesandt til Rusland og deeltog siden i adskillige politiske Underhandlinger, f. Ex. Fredslutningen til Stettin 1570.

Erik Rud (Lehnsmand paa Riberhuus (1558—59). Erik Rud til Fuglsang (paa Lolland) var D. Riges Raad fra 1569 til 1577, i hvilket Aar han, kort før sin Død, var tilstede ved Christian den Fjerdes Daab.

Niels Lange (Lehnsmand paa Riberhuus 1559—65). I Raadstueprotocollen (B. I.) findes han nævnet som Ridder og Hovedsmand paa Riberhuus i Aarene 1561—64. Ogsaa havde han Sæde i Rigsraadet efter Schlegels Fortegnelse for Aaret 1558 og 59. Han var en Søn af Hans Lange til Kjærgaard og efter sin Fader denne Gaards Eier. Ifølge Epitaphiet i Hunderup Kirke over ham og hans Frue Abel Skeelsdatter døde han den 9. Junii 1565. Hun skal være død 20 Aar efter. I et anuscript af Præsten Knud Lang i Vilslef siges, at Niels Lange »var en vel meriteret Mand af Kongen og Landet, hvilket blandt andet kan sees af en Benaadning, som blev ham givet af Kong Frederik den Anden paa Birkerettighed til Kjærgaard af saadant Indhold: at alt hvad Gods, som Kjærgaards Eiere enten have eller faae i Vilslef Sogn og By samt Hunderup og Darum Sogne, skal henhøre under samme Birk, Hunderup Birk kaldet, til evig Tid, som en Belønning for den Troskab og Tjeneste, han Kongen og Riget

havde bevist, eftersom Ordene udtrykkeligen lyde i det Kongelige Diplom, dateret Kjøbenhavns Slot d. 9de Julii Anno 1569. Under ham blev i Aaret 1561 en Anordning eller Reces gjort af Høvedsmanden, Capitlet og Magistraten i Ribe med de fornemmeste Dannekvinders Samtykke, om Bryllupper, Barseler, Kirkegang, Klædedragt med videre.

(Fortsættes).

Ribe Katedralskoles Aarsskrift for Skoleaaret 1936—37 meddeler blandt andet:

Skolens Elevantal var ved Skoleaarets Slutning 269. 13 Elever var i Aar oppe til Studentereksamen og 22 til Realeksamen.

Om Lærerpersonalet oplyses, at Adjunkt Frøken R e f s l u n d fra 31. December afskedigedes efter Ansøgning. Hendes Vikar cand. mag. Bertel F ø n s s fik den 1. April Ansættelse som Timelærer.

Under 27. Februar ansattes Timelærer cand. mag. Aage S a n d s f e l d som Adjunkt paa Prøve.

I Maj—Juni havde Lektor V. N i e l s e n Sygeorlov. Hans Timer var overtaget af Frøken B i r k e b e r g.

Skolenævnet holdt Møde den 27. Januar og fastsatte Forældremøde til den 12. Februar. Dette Møde var besøgt af 120 Forældre og Lærere. Lektor P. A. A n d e r s e n holdt Foredrag med Lysbilleder om Geografiundervisning i Gymnasiet.

Den 22. August havde Skolen Skovtur til Gram. 12.—13. September havde II. og III. G. historisk Ekskursion til Fyn, og den 18. September havde II. G. geologisk Ekskursion til Sønderjylland.

Den 23. Oktober fejredes Nordens Dag paa Skolen med Foredrag af Adjunkt L u n d. Den 31. Oktober talte Stiftsprovst, Dr. S c h a r s l i n g ved en lille Reformationsfest. Den 27. Februar var der Skolebal med Opførelse af »Den pantsatte Bondedreng« paa Skolen. Den 1. Maj 1937 havde Realklassen Udflugt til Flensborg.

*

Eleverne paa Ribe Katedralskole har faaet et nydeligt Emblem at pynte sig med som en Art Samlingsmærke. Emblemet, der er særdeles smukt udført i gult Metal paa hvid Emalje, er leveret af Chr. F. T e r m a n s e n s B o g h a n d e l (Aage Jørgensen). Hovedmotivet er Ribe Byvaaben, hvorunder læses »Sigilum Civitatis Ripensis«, hvilket er udlagt: »Ribe Borgeres Vaaben«.

*

Paa Pedel Chr. N i e l s e n s sidste Funktionsdag sendte Ripenser-Samfundet ham en Hilsen i Form af en Rosenbuket.

*

Adjunkt E. L u n d holdt den 3. September i Radioen et interessant Foredrag om geografiske Navneforandringer.

Gartner *M. C. Hagelund* og Hustru kunde den 7. Juli fejre deres Sølvbryllup.

Vort Medlem, Toldkontrollør *Lyhne Andersen* i Esbjerg kunde den 19. Marts fejre det sjældne 50 Aars Jubilæum i Toldetatens Tjeneste.

Afdøde Fabrikant, Konsul *Marius Windfeld-Hansen* i Vejle har oprettet et Legat paa 200.000 Kr. for sine Arbejdere.

Fhv. Postmester i Ribe, *Dohn*, fyldte den 19. Juni 90 Aar.

Postmester i Ribe *V. M. Thun* har fra 1. Oktober taget sin Afsked. Hr. Thun har virket som Postmester i Ribe siden 1921. R. S. takker den afgaaende Postmester for udmærket Samarbejde og elskværdig Hjælpsomhed gennem en lang Aarrække.

Postkontrollør Suadicani i Viborg er fra 1. Oktober udnævnt til Postmester i Ribe.

Postekspedient *Schultz* i Ribe er den 28. Juli afgaaet ved Døden.

Fhv. Boghandler, Havnefoged *Jepsen* og Hustru fejrede den 7. August deres Guldbryllup.

Købmand i Rocky Rapids i Kanada, *Henrik Pontoppidan*, der i 1927 drog over Dammen, har holdt Sommerferie i Ribe.

Vort Bestyrelsesmedlem, Lektor *Nørregård* ligger alvorligt syg paa Ribe Sygehus.

Vort Medlem, Ingeniør *Knud Styrup* er udnævnt til afdøde Kgl. Vejer og Maaler Hygum Hansens Efterfølger som Brandinspektør i Ribe.

Købmand *P. A. Jørgensen* i Svendborg, tidligere »Messen« i Ribe, er den 18. Maj afgaaet ved Døden.

Den 19. August kunde Lærerinde ved Ribe Katedralskole Frk. *Elisabeth Munch* fejre 25 Aars Jubilæum ved Skolen.

Den 21. August havde Ribe Katedralskoles og Tønder Statsskoles Elever en vellykket Udflugt til Himmelbjerget.

Fotograf *A. Lauridsen* i Ribe har solgt en vellykket Filmsoptagelse af en Storkekamp til Dansk Kulturfilm.

Tømremester *Puggaard* i Ribe har købt det tidligere tyske Toldsted i Klaaby til Nedrivning. Materialet er ført til Ribe.

Den 31. August gæstede det danske og det svenske Kronprinspar som private Turister Ribe.

Feilbergslægtens ældste, Professor *E. A. Feilberg*, Broder til Folkloristen Pastor Henning Feilberg, er død, 94 Aar gammel. Han var født i V. Vedsted Præstegaard.

Paa Løgmarken ved Ribe er der i Aar alene solgt 250.000 Tulipanløg.

I Ribe var der i Aar 26 beboede Storkereeder imod 31 i Fjor. Der udklækkedes 26 Storqueunger imod ca. 40 i Fjor.

Maleren *Stephan Ussing* har i Aar tilbragt tre Maaneder i Assisi og to Maaneder i Ribe.

Handelsgartner *Lorenzen* har afløst afdøde Stockholm Simonsen som Formand for Forskønnelseskomitéen.

Ribe Katedralskoles nye Pedel, Maler *Hansen*, overtog sin Stilling den 1. September.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
GRUNDLAGT 1880
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra
Set. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Ethvert Medlem

af R. S. bør skatfe

et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C. NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

Bøger De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

Studenter af 1937 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

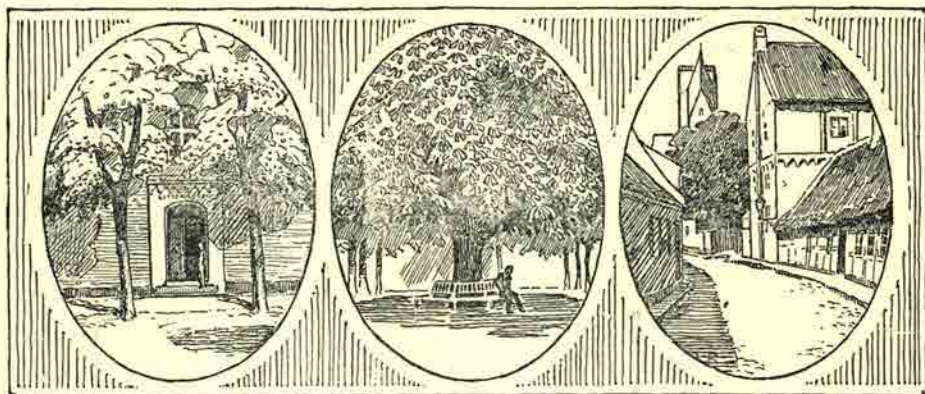
Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasse-
rer), Svinget 16^s. Telf. Amager
5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

Lektor T. Nørregård, Ribe, Tlf. 273.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 10

December 1937

3. Bind

Leveret bl. a. til:

*Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdømsheimet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov*

A_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

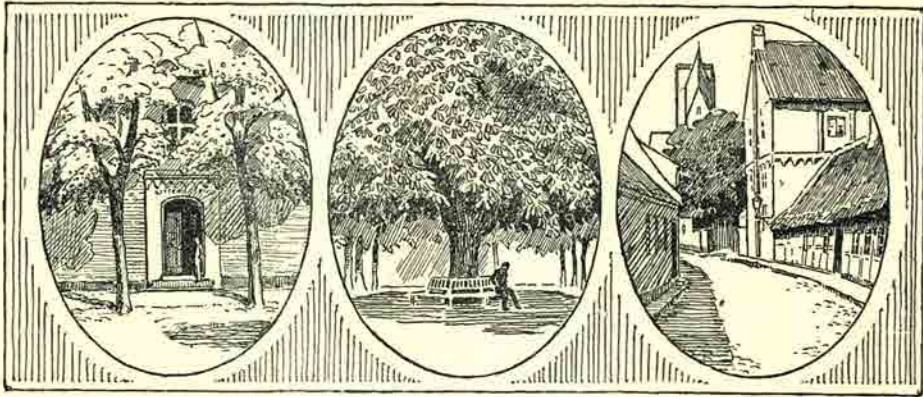
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 10

December 1937

3. Bind

Lektor Tage Nørregård er død.

Den 1. December døde Ribe Katedralskoles Repræsentant i Ripenser-Samfundets Bestyrelse, Lektor Nørregård, 55 Aar gammel, efter lang Tids haabløs Sygdom.

I 27 Aar havde Lektor Nørregård sin Gerning ved Ribe Katedralskole, hvor han i Anciennitet var den ældste af Skolens nuværende Lærerkollegium.

Hr. Nørregårds Ansættelse ved Skolen i 1910 bragte et friskt Pust ind i den gamle Skoles Liv. Han var paa een Gang den »moderne« Lærer, der kunde omgaaes Eleverne paa næsten kammeratlig Vis uden at sætte noget til af Værdigheden, og en Mand

med Respekt for Skolens og Byens Traditioner. Han vandt sine Elevers Hengivenhed og Kollegers og Medborgeres Agtelse.

Lektor Nørregård var en Personlighed, noget for sig selv, og lider Ribe Katedralskole et smerteligt Tab, da gælder det ogsaa Ribe By, der da mistede en god Borger.

Hvad Musiklivet i Ribe skylder Lektor Nørregård ved enhver, men ogsaa Turistforeningen, Museet og Spejderne er ham stor Tak skyldig, ligesom Ribe Handelsskole i ham har mistet en dygtig Forstander.

Ogsaa de gamle Ribeelevers Forening er med i Takken. — Vi vil bevare Mindet om den intelligente og særprægede Lærer og det fint kultiverede og hjælpsomme Menneske, Lektor Nørregård var.

K. H. R.

Lektor H. Reincke 70.

En trofast Ven af Ribe, varmhjertet og dygtig Deltager i det nationale Genrejsningsarbejde i Sønderjylland, Lektor H. Reincke i Haderslev, fyldte den 14. September 70 Aar.

Heinrich Reincke stammer fra Roskildeegnen, hvortil hans Fader, der var Sadelmager, flyttede fra Slesvig efter 1864. Sønnen blev Student knap 17 Aar gammel og cand. mag. i 1891. Derefter var han 1892—94 Huslærer paa Schackenborg for den nuværende Amtmand, Lensgreve Schack.

H. Reincke underviste derefter i nogle Aar ved private Skoler i København samtidig med, at han var knyttet til Ritzaus Bureau som udenlandsk Korrespondent, indtil han i 1903 udnævntes til Adjunkt ved Ribe Katedralskole, hvor han som Adjunkt og senere som Lektor virkede, indtil han i 1920 fulgte Skolens Rektor, Dr. phil. Karl Mortensen til Skolegerningen ved Haderslev Katedralskole i den genvundne Landsdel.

Paa Ribe Katedralskole mindes Lektor Reincke som en temperamentsfuld og impulsiv Lærer, der forstod at gøre Undervisningen fængslende og interessant for dem, der vilde lære noget, og hvis Timer mindes med Taknemlighed af mange gamle Elever. I sit private Liv har han altid været en elskværdig og indtil Yderlighed hjælpsom Mand, en udpræget trofast Natur.

Paa mange Maader lagde allerede i Ribe-Tiden offentligt Arbejde stærkt Beslag paa Lektor Reincke, og i det offentlige Liv viste han sig som en Mand, der med den største Grundighed satte sig ind i Spørgsmaalene, men som ikke var bange for at indtage Særstandpunkter, naar han ikke kunde følge den almindelige Strøm.

Han var bl. a. i Ribearene et stærkt interesseret Bestyrelsesmedlem i Turistforeningen og Sønderjydsk Forening.

Stærkt politisk interesseret har han udført et overmaade stort Arbejde for sit Parti, det konservative. Gentagne Gange var han Folketingskandidat i Ribe og Vardekredsen, og i en Aarrække havde han Sæde i Haderslev Byraad, ligesom han udførte og udfører et stort Arbejde i Allianc Française.

Byraad og Skole har Lektor Reincke sagt Farvel, men han har Interesser nok, der optager ham, især den franske Forening.

Endnu kan nævnes, at Hr. Reincke har forfattet et meget anvendt System af tvske Lærebøger.

Det er en god dansk Mand, en myreflittig Mand, et trofast og nobelt Menneske, der nu har naaet de 70. Aldrig glemte Lektor Reincke Ribe, som han ofte og gerne besøger for at besøge gamle Venner. Gennem over 25 Aar var han en skattet Medarbejder ved »Ripenser-Bladet«.

Derfor skal der ogsaa her i de gamle Ribe-Elevers Blad lyde en Hilsen og Tak for Aarene, der svandt.

K. H. R.

Ribe Domkirkes Orgel i historisk Belysning

af K. H. Rosenstand.

Den 14. November indviede Ribe Domkirke sit nye Orgel, skabt af Orgelbygger Frobenius i Lyngby ved Udvidelse og Fornyelse af det hidtidige Orgel fra 1904. Orglet tilfredsstiller dermed ethvert Krav i teknisk og musikalsk Henseende. Efter Ombygningen er Orglet udvidet fra 28 til 50 Stemmer,

Et lille historisk Tilbageblik turde i den Anledning være af Interesse.

Et Orgel i Domkirken før Reformationstiden omtales ifølge Kinch kun for saa vidt som det i Katedralskolens gamle Kopi- og Regnskabs- bog berettes, at Jens Orgelmester, født i Varde, adskillige Aar før 1539, da han blev Skolemester i Ribe, havde været øverste Hører ved Skolen og tillige Organist. Orglet var dog fra Midten af det 15. Aarhundrede.

Dette Domkirkens ældste Orgel overgik senere til Sct. Catharinæ Kirke.

Den første Del af det 17. Aarhundrede var overhovedet en meget musikalsk Tid, og der blev da ogsaa i dette Tidsrum gjort en hel Del for Musikken i Domkirken.

Ifølge Terpager havde Domkirken da en Tid lang to Orgler. Det ældste og mindste var det Kirken forsynedes med i Midten af det 15. Aarhundrede, medens det yngre og større synes at være bygget 1634 og 1635.

Da Kirken havde to Orgler var det største, siger Kinch, anbragt udenfor de to øverste (østligste) Galleriarkader paa Midskibets Nordside, det mindre paa den nederste (vestlige) Pille paa samme Side. Da det sidste vistnok aldrig blev brugt, overlodes det til Sct. Catharinæ Kirke. At Domkirken ved samme Lejlighed skulde have faaet den store femarmede Lysestage, mener Kinch dog beror paa et Sagn, som er foranlediget ved, at Stagens Læsepult bærer Sct. Catharinæ Billede.

Nogle Vers paa Pulpituret under Orglet og paa selve Orglet fortæller lidt om dets (det store Orgels) Historie. Paa Pulpituret læstes:

Indtil Aar 1764.

Paa nordre Kirkemur man mig rystende saa hænge,
Jeg kunde støtteløs mig selv ej bære længe.
Da Hr. Stiftamtmand Schack og Biskop Brorson paa
Fast Grundvold tænkte paa min Bygning sat at faa.
Hvad hine tænkte først, men kunde ej afgøre;
Det lod Hr. Lewetzou og Dr. Block udføre!
Mit Værk forbedret, min Beklædning prydet blev,
Og jeg, hvor jeg nu staar, stod færdig, da man skrev

Aar 1770.

Paa selve Orglet fandtes følgende Vers skrevet:

Paa Pillen, hvor man ser Maria malet staa,
Der sad vort Orgelværk i Kirkens første Aar;
Dog siden hørte man fra dette Sted ej spille;
Thi den henflyttet blev op til den øverste Pille!
Men at den atter er forfløt og her nu staar
Og deler Toner ud til Menighed og Kor,
Derfore Amdi Worm bør ihukommet være,
Thi han som Bygningsmand fortjener denne Ære.

Professor A m b e r g, der forestod den sidste store Restauration af Domkirken, der sluttede i 1904, skænker ikke den Beretning Tiltro, der gaar ud paa, at Orglet først skal have siddet paa den nordre Pille, »der hvor Mariafiguren er malet«, og derefter paa den søndre nærmere Korsarmen. Naar der tales om, at Orglet har været anbragt paa Syd-siden, hvortil Grunden anføres at have været, at man var bange for at anbringe det i den vestre Ende, da det vilde tage for meget af Lyset fra det store Vindue over den vestre Indgang, saa kan dette dog maaske forstaas saaledes, at det har siddet paa den søndre Væg af Vestpartiet. Ved Maria Taarnets Opførelse fandtes nemlig en Gang gennem Muren her, der kunde tænkes at have været Indgang til Orglet fra Taarnets Vindeltrappe.

Da er det, at den store Idé undfanges om at sætte Orglet paa tværs af Kirken under den Hvælving, som er nærmest Korsarmene — paa fire Stolper. Den Tanke skyldtes iflg. det først anførte Vers den daværende Stiftsøvrighed og gennemførtes af den næste.

Samtiden var iøvrigt meget stolt af sit Orgel, der var bygget af Amdi Worm.

I Galthens Ribebeskrivelse fra 1792 kan man læse følgende patetiske Udgydelse om Orgelværket:

Orglet er den mest indtagende af Kirkens Prydelser. Det er ei alene stort af Bygning, og endda forsynet med Ryg-Positiv, men dets Zirater og Maling ere saa smukke, at man næppe kan forestille sig dem smukkere. Og det som er det vigtigste: Værkets indvortes Fuldkommenhed svarer i alle Maader til dets udvortes Skønhed, saa at Lyd og Tone er lige saa indtagende for Øret, som Beskuelsen af Værket kan være for Øjet. Det staar nu tværs over Kirken, imellem Koret og Kirken paa fire høje Træpiller, hvor det blev opsat for en Snes Aar siden. Ellers er det det samme, som 1634 blev bygt og opsat paa den nordre Side mod Koret. Vel bør Orgelet staa i den vestre Side af Kirken, naar dens Zirater skal være ordentlig fordeelte, men her kunde denne Orden ikke iagttages, uden at begaa en Uorden, det er, uden at berøve Kirken det Lys, som den har af det store Vindue paa den vestre Ende og som er den aldeles uundværlig, da det er det eeneste Vindue, som er eller kan være i den nederste Deel af Kirken. Dette er Aarsagen, hvorfor man her har valgt et Sted til Orgelet, hvor man ellers aldrig finder det opsat.

Den mærkelige Plads, hvor Orglet spærrede Udsigten til Kor og Alter, havde det til i Fyrrerne, da utaknemlige Efterkommere flyttede det hen til Kirkens Vestparti, hvor det har bevaret sin Plads til vore Dage.

Da den sidste Restauration af Kirken foretoges, bar en tyk Mur tværs over Kirken Gulvet til Orglet, og det skadede Synet mod Vest i Kirken, da den lukkede for den halve underste Del af Hjørnerne ved Vestgavlen, hvor Søjlebundter fra Hvælvingerne vare førte ned til Gulvet, skriver Arkitekten, Professor Amberg.

Der foretoges nu en Ombygning, hvorved opnaaedes, at Sidevæg-gene i Vestpartiet samt Søjlerne og Lisenerne i Hjørnerne blev frie i hele deres Højde, saa hele Orglet blev en fritstaaende Bygning paa Gulvet.

Selve Orgelinstrumentet fornyedes helt, og Arbejdet udførtes af Orgelbygger Nielsen i Aarhus, nu i Esbjerg.

Den Udvidelse og Ombygning af Orgelinstrumentet, der nu er foretaget, skyldes som bekendt Orgelbygger Frobenius. For-haabentlig vil det forbedrede Orgel nu længe være til Gavn og Glæde for Menigheden, der samles under den gamle Domkirkes Hvælvinger.

Ribe Bys Æresborger 80 Aar.

Ribe Bys Æresborger Byarkivar C. N. Termansen fyldte 80 Aar den 15. November.

Hvis jeg var Maler, vilde jeg male Ribe Bys Arkivar og Historiograf C. N. Termansen. Baggrunden skulde være en Klostercelles rene Linier, paa Bordet Bog og Pen og et Timeglas tællende Tidens rindende Timer. Thi gamle Termansen minder mest af alt om hine gode gamle, der uselvsk og myreflittigt prentede paa Pergamentet det forbigangne og overgav det til Eftertiden.

Clemen Nielsen Termansens Vugge stod i det gamle Ribe, hvor han fødtes som Søn af Bogbinder F. M. Termansen, en Broder til Boghandler Chr. F. Termansen. I 1873—80 lærte Termansen Handelen hos Købmand Th. Bøggild. Efter et Studieaar paa Grüners Handelsakademi i København vendte han tilbage til sin gamle Forretning, som han overtog i 1892 og drev med en trofast Kundekreds til 1909, da han solgte den til Købmand Anton Andersen.

C. N. Termansens Deltagelse i Ribes offentlige Liv er vel kendt og paakræver ikke nærmere Omtale her.

Stor Fortjeneste har Termansen indlagt sig som Byens Arkivar, en Post, han fremdeles beklæder med Ære. Han har som saadan registreret Byens Arkiv paa mønstergyldig Maade.

En historisk interesseret Mand har C. N. Termansen alle Dage været. Det er ikke for intet, at han paa Ribe Katedralskole har haft Ribe Bys Historiker J. F. Kinch som Lærer, og han kan med Rette betegnes som »Kinchs Efterfølger«. I Udvalget for Videreførelsen af Kinchs Ribehistorie, der først nu nærmer sig Afslutningen, indtager Termansen en Hædersplads. Uden hans samvittighedsfulde forberedende Arbejder havde dette fortjenstfulde Arbejde næppe kunnet gennemføres.

Jævnside hermed maa nævnes Termansens Skribentvirksomhed i Historisk Samfunds Aarbøger, »Ribe Stifts Tidende« og Ripenserbladet, hans Biblioteksgerning i Stiftsbiblioteket, hans Medarbejderskab ved Nationalmuseet og Traps Danmark og først, men ikke mindst hans over et halvt Aarhundredes Arbejde for Antikvarisk Samling. Naar Samlingen i Hans Tavsens Hus er saa fortrinlig, som den er, skyldes det i første Række Termansen.

Alle andre ufortalt kan det siges, at Termansen sikkert er den Borger i vor gamle By, der i en meget lang Aarrække har ydet det mest uegennyttige Arbejde i Kommunens Tjeneste. Uegennytte, Hjælpsomhed og bramfri Beskedenhed samt den største Flid er de Egenskaber, der karakteriserer Borger Termansen, og det vakte derfor enstemmig Tilfredshed, da han i 1934 udnævntes til Ribe Bys Æresborger, ligesom Byen havde glædet sig over, at han tidligere var blevet dekoreret med Ridderkorset af Dannebrog.

Desværre har Æresborger Termansen i de sidste Aar været noget paa Kant med sit Helbred, men hans Aandslivlighed, der er parret

med ikke ringe Lune og hans fænomenale Hukommelse for alt, hvad der vedrører det historiske Ribe, er usvækket.

By og Borgere mødtes paa Fødselsdagen i det fælles Ønske om en god Livsaften for Ribes første Borger.

K. H. Rosenstand.

Ordet er frit.

Hr. Adjunkt Lund!

I Julinummeret af vort Blad har De skrevet et lille Indlæg imod mine Mindeord om Lektor Bech. Desværre kom næste Nr. af Bladet, før jeg anede det, saa jeg naaede ikke at faa svaret Dem tidligere, og et Svar synes jeg, jeg skal skrive, skønt De selv paa en ciceronisk Maade har vejet baade pro et contra og derigennem faktisk besvaret Deres eget Angreb.

Først vil jeg takke Dem, fordi De har talt fra Leveren. Det er første Gang Ripenserbladet i sin aarelange Bestaaen har haft Modindlæg, og det kvikker i et Blad.

At indlade mig i Diskussion om »ex memoriam« og »in memoriam« med min gamle Skoles Latinlærer, der er kendt som en stor Sprogmand baade indenfor og udenfor Hjemmet, vover jeg ikke, men jeg vil dog indrømme Dem, at jeg et Øjeblik vaklede, da jeg skrev Overskriften, men kom til det Resultat, at det i et Blad som vort maatte blive det samme.

Det var Skoledrengens Syn paa Lektor Bech, hans Indtryk af ham, der skulde frem. Og det bør Lærerne have »in mente«, som Hr. Bech vilde have sagt, at det er altid det Indtryk, der bliver staaende for os. — Videnskabsmanden kan Drengen ikke bedømme. Adjunkt Lund er ude paa Tanken om »de mortuis nil nisi bene«.

Jeg kunde godt have fortalt en lille Historie, som ligner Anatole France's Møde med sin tidligere Lærer — men hvorfor det. Det er jo ikke alle Elever, der er fejlfri.

I det store og hele synes jeg, min Artikel var sympatisk afstemt, — og jeg vil gerne pointere: Jeg kunde godt lide Lektor Bech, jeg har aldrig været bange for ham, han interesserede mig baade som Menneske og Lærer — han var absolut en Ener.

Og saa er der lige den lille Bemærkning om den i Udenrigspolitik »efter Provinsforhold kyndige« — for Guds Skyld mobiliser ikke Konsul Abel — jeg tager den hellere omgaaende i mig igen — men husk dog, at i min Barndom var der ingen Radio, og den almindelige Oplysning paa dette Omraade kunde kun faas i de forøvrigt fortræffelige, men pladsmæssigt set begrænsede Spalter i »Stifts-Tidendes« og de enkelte Hovedstadsblade paa Klubbens Hotel.

Med venlig Hilsen

Deres

Knud Fogh.

Fra gamle Skoleprogrammer. Historiske Efterretninger om Riberhuus.

Af P. N. Thorup, Rektor, Professor.

VI.

(Sluttet).

Axel Tønnesen Weffart (Lehnsmand paa Riberhuus 1565—70). Axel Wiffert til Axelvold saaledes kaldes han i Raadstueprotocollen, hvor hans Navn forekommer i Aarene 1569 og 70 som Høvedsmand paa Riberhuus, fik første Gang Forlehnning derpaa 1565 og anden Gang den 10. Maj 1568. — Siden blev han Høvedsmand paa Nyborg. Schlegel anfører ham som Rigsraad 1576 og 77. Grønlund kalder ham Axel Tønnesen Weffart. Saaledes findes ogsaa i et heraldisk Manuscript, som Skolebibliotheket eier.

Erik Lykke (Lehnsmand paa Riberhuus 1570—80). Erik Lykke til Skovgaard blev efter Terpager forlehnet med Riberhuus i Aaret 1571, men efter en paalideligere Hjemmel 1570, og atter 1574). Han var gift med Kirsten Nielsdatter, hvilket her bemærkes for derved maaskee at skjelne ham fra andre af samme Navn. 1590 blev han forlehnet med Aarhusgaard. Grønlund har antegnet i Ripæ Cimbr., at han siden var Lehnsmand i Odense 1583; men efter et Sted hos Terpager, hvor Erik Lykke omtales, som den, der har bygget den nye Teglgård ved Ribe, skulde man troe, at han var død før 1581. Der kan være Spørgsmaal om, hvilket Skovgaard Erik Lykke var Eier af. I det ovennævnte heraldiske Manuscript fra 1551, hvor Herregaardene i de danske Provindser paa den Tid opregnes, finder jeg vel et Skovsgaard, men intet Skovgaard, paa Øerne. I Jylland nævnes tvende: eet, som skrives Skovgaard, og et andet: Skougaard. Nuomstunder finder jeg kun eet Skovgaard i Jylland, nemlig i Kollerup Sogn, Tyrild Herred, Veile Amt; men denne Gaard eiede paa den Tid, som Talen her er om, Familien Skovgaard. Det Skovgaard, til hvilket Erik Lykke skrev sig, er da maaskee aldeles forsvunden. I Danske Atlas, T. IV. p. 564, hedder det vel, i Anledning af Skovsgaard i Skjellerup Sogn, Onsild Herred, at en E. Lykke har skrevet sig som Herre til Skovsgaard, hvorhos dog Usikkerheden indrømmes i at bestemme, hvilken Gaard det egentligen var, da der var flere af samme Navn. Men den Erik Lykke, som var Lehnsmand paa Riberhuus, skrev sig, (hvilket paa flere Steder i Bilagene sees) til Skougaard, ikke Skovsgaard, At Erik Lykke havde Bøndergods i Stenderup By, kunde bemærkes, om man derved maaskee kan komme paa Spor efter Hovedgaarden. Men her opstaaer igjen Spørgsmaalet: hvilket Stenderup? Der ere flere Byer af dette Navn i Jylland, ogsaa i det Tørningehnske. I Østerlinnet-Sogn f. Ex. Byen Stenderup, og i Nabosognet Gram er et Skovgaard. I ældre Tider skal denne Forpagtergaard være oprettet af 4 Halygaarde; men kanske disse igjen havde deres Oprindelse fra et forhen udparcelleret Herresæde Skovgaard, hvortil der kan have ligget Gods i nysnævnte Stenderup By. Sagen fortjener i det mindste nærmere Undersøgelse. Under Erik Lykke begyndte Hexeprocesserne i Ribe 1572. I hans Tid bleve 3 som Hexer ansete Fruentimmer brændte.

Albert Friis (Lehnsmand paa Riberhuus 1580—94, og atter 1597—1601). Albert Friis til Haraldskjær, eller som det paa den Tid findes skrevet, Harritzkjær, var en Søn af Iver Friis og Sophie Glob. Han var gift med Fru Ingeborg Gyldenstjerne. Han blev forlehnet med Riberhuus den 7. April 1580, og omtales i Raadstueprotocoller som Hovedsmand i ethvert af Aarene 1582—89 og 1598. Desuden nævnes han i denne Egenskab paa mange andre Steder saavel i trykte Skrifter, som utrykte Documenter. I Aaret 1594 blev han Hovedsmand paa Vestervig-Kloster; men efter Valdemar Parsbergs Forflyttelse fik han igjen Riberhuus i Forlehnning og døde paa denne Post (1601). Ligesom under R. Lange blev i denne Lehnsmands Tid, den 18. Juli 1586, et Reglement forfattet til at indskrænke Luxus ved Bryllupper, Barseler og andre Høitideligheder. Disse Statutter blev atter bekræftede og udvidede d. 8. Jan. 1599. Fra 1581 havde Albert Friis Sæde i Rigsraadet. Han Efterlod 6 Døttre, af hvilke enhver fik 27000 Rdr. i Arv.

Valdemar Parsberg (Lehnsmand paa Riberhuus 1594—97).

Denne Lehnsmand var Eier af Jernit hvoraf siden Grevskabet Frisenborg blev oprettet. Han var gift med Fru Ide Lykke. Fra Ribe blev han forflyttet til Skanderborg 1597, hvor han ligeledes var Hovedsmand.

Albert Scheel (Lehnsmand paa Riberhuus 1601—39). Albert Scheel til Fusingø er født den 23. Nov. 1572. Efter at have studeret i Tyskland, Frankrig og Italien i 8 Aar blev han Hofmester hos Prinds Ulrik og ledsagede denne paa hans Udenlandsreiser i Frankrig, Engelland og Skotland. Paa Kong Christian den Fjerdes mærkværdige Seilads til Norge blev han udnævnt til Søcapitain, og 1601 til Befalingsmand paa Riberhuus. 1609 fik han som Ritmester Befaling over tvende i Jylland hvervede Compagnier, bekendte under Navnet af den gule Fane. Med disse tjente han i den svenske Krig 1612, og indlagde sig megen Ære. Han var med at storme Elsborg, som overgav sig den 24. Maj. Den 26. Julii blev hans Liv udsat for en stor Fare. Han var dragen ud med en Trop for at recognoscere, 4 Miil hinside Jønkjøbing; men, da han efter velforrettet Ærinde vendte tilbage, havde Fjenden paa tre Steder besat et Pas, som han nødvendigt maatte igjennem. Paa det første Sted blev hans Hest saaret, men holdt dog ud at bære ham; paa det andet Sted blev den skudt og styrtede under ham. Med Pistolen i Haanden maatte han nu, i sin tunge Rustning, trænge frem tilfods, indtil han heldigviis fik fat paa en ledig Hest, hvis Rytter var falden, og nu hug han sig lykkelig igjennem paa det tredie Sted, hvor Passet holdtes besat. Denne Begivenhed fortæller han selv i et Brev til sin Kone, Fru Birgitte Friis, som han havde ægtet den 5. Julii 1601. I hans Fraværelse havde Niels Krag til Agerkrog havt Befaling over Riberhuus-lehn. — 1616 den 1ste Dec. blev Alhert Scheel udnævnt til Rigets Admiral og Dagen efter, tillige med 11 andre Herrer, slaaet til Ridder af Sværdordenen, som var indstiftet til en Belønning for den i forrige Krig udviste Tapperhed. Hæderstegnet var en bevæbnet Arm, med et draget Sværd, og blev baaret i et Baand om Halsen. Som Rigets Raad anføres denne Mand af Schlegel. Først skrev han sig Albert Skeel Christensen til Heignet, siden (fra 1607) til Fusingø, et Herresæde, hvis fordums ærværdige Udseende og yndige Beliggenhed

er skildret af St. St. Blicher. Det var en anselig Bygning i gothisk Smag og laa et Par Miil fra Randers paa en Halvø, omgivet af en Sø, som igjen var indfattet af Skove og Bjerge.

En underlig Mode, som paa denne Lehnsmands Tid herskede i Ribe, nemlig: at gaae med Kaabe paa Hovedet, seer man af det Sted i Raadstueprotocollen, hvilket jeg har givet Plads blandt Bilagene, da det maaskee kan tjene som en Commentar over et Udtryk i den under R. Lange forfattede Reces, hvilket Udgiveren i det Nve danske Magazin har fundet uforstaaeligt. Hexeprocesserne, som siden Erik Lykkes Tid havde standset, kom under Albert Scheel i fuld Gang igjen, og omtales ikke uden Grund paa dette Sted, da Lehnsmanden ei sjelden præsiderede ved Forhørene over disse ulykkelige Offere for Tidsalderens Overtro. Ikke færre end sex saadanne ere paa denne Lehnsmands Tid dømte til Baalet.

Ligesom man maa beklage, at den herskende Overtro udøvede sin Magt over en i flere Henseender saa udmærket Mand som Albert Scheel, bør man ikke forglemme, at Tidsaandens Indflydelse viste sig ikke mindre i saadanne Træk af Mandens Tænkemaade, som fortjene, Nutidens Paaskjønnelss og Taknemmelighed. Albert Scheel og hans Frue have gjort sig fortjente af Ribe ved betydelige Legater, nemlig: I, 1000 Rdr. Species til Ribens Fattige. Af denne Capital udgjør 100 Rdr. det Ribe Cathedralskole tilhørende Stipendium Schelianum. II, 500 Rdr., hvis Renter skulde tilfalde Skolens tvende øverste Hørere. Dette Legat har undergaaet adskillige Uheld, hvorved Indtægten er betydeligen formindsket. III, Fra hans Enkefrues Donation, i et aars Tid Øiemed, har endeligen Legatum Frisio-Schelianum paa 500 Rdr. i Kroner sin Oprindelse, endskjøndt det først 80 Aar efter hendes Død er bleven oprettet til Fordeel for Ribe-Skoles trængende Disciple.

Paa Rosenborg Stot findes en Pokal, der erindrer os atter om hiin Tidsalders Character, som findes meer eller mindre afpræget i dens herligste Mænd. Pokalen er forfærdiget for Beløbet af de Vædde-maalsbøder, som Kongen, — Helten, der stod ved høien Mast i Røg og Damp, — tilligemed nogle af sine brave Riddersmænd i Spøg havde fastsat for den eller dem af Selskabet, som i en vis bestemt Tid blev beruset. At Albert Scheel har ydet sit Bidrag til dette Bæger, viser denne Indskrift.

Jeg har opholdt mig en vis Forkjærlighed ved denne Lehnsmand. For end mere at oplive Mindet om ham, vil jeg henvise mine Læsere til Capellet Betlehem i Ribe Domkirke. Der skue de ham knælende med hans Frue Bertha og deres i en ung Alder bortrykkede Børn. Han døde den 9. April 1639.

Gregers Krabbe (Lehnsmand paa Riberhuus 1639—51). Gregers Krabbe til Thorstedlund er født den 12. Jan. 1594. Efter en lærd Opdragelse og 9 Aars Udenlandsreise blev han Secretair i Cancelliet og beklædte denne Post i 10 Aar. Med Riberhuus blev han belehøret den 4. Maj 1639. — I det Tidsrum, i hvilket han er anført som Lehnsmand paa Riberhuus, falder hans Gesandtskabsreise til Engelland (1639) og til Rusland (1641). 1648 blev han udnævnt til Ridder af Elepfanten, og havde forhen (siden 1640) Sæde i Rigsraadet. Fra Ribe gik han til Norge som Statholder. At han var en dygtig og velbetroet Mand, der blev brugt i mange vigtige Statsanliggender, viser Slange paa flere Steder i Christians den Fjerdes

Historie. Han var tvende Gange gift, først med Helvig Rud og dernæst med Dorthe Daa. Et latinsk Brudevers, som har maattet hjælpe til at danne et Bind om een af Tingbøgerne. viser at Brylluppet med den sidste stod i Hovedstaden den 19de Oct. 1645, saaledes som Grønlund har antegnet.

At den meest navnkundige af de ripensiske Hexe, Maren Splids, besteg Baalet den 10. Nov. 1641, har Gregers Krabbe megen Deel i. Hun var frikjendt ved den paa Raadstuen i Ribe afsagte Dom; men Lehnsmanden, ikke dermed tilfreds, indstævnedes Sagen til Herredagen i Kjøbenhavn, hvor ogsaa Maren Splids blev ført hen, fængslet i Blaataarn og pijnlijk forhørt. Den Dom, som fældede hende, er afsagt i Kjøbenhavn af hans Kongelige Majestæts og Danmarks Riges Raad den 9. Oct. 1641. Dette bemærkes, for at ikke Nogen skal troe, det var over Ribe fornemmeligen, at Overtroens ægyptiske Mørke saaledes rugede. Gregers Krabbe døde den 18de Dec. 1655.

Mogens Sehested (Lehnsmænd paa Riberhuus 1651–55). Mogens Sehested til Holmgaard osv. er født den 13. Sept. 1598. Efter at have studeret udenlandsk i Tyskland og Frankrig i 6 Aar gik han i Krigstjenesten og mistede under Vismars Bombardement 1629 sin høire Haand ved et Kanonskud. Ved Kong Frederiks den Tredies Thronbestigelse blev han Ridder af Elephanten. Ogsaa i adskillige Statsærinder sendtes han til fremmede Hoffer. Han døde i Febr. 1657.

Otto Krag (Lehnsmænd paa Riberhuus 1655–58). Otto Krag til Voldberg er født den 5. Sept. 1611. I sin Ungdom studerede han baade hjemme og udenlands, og tildrog sig Opmærksomhed i Padua ved sin Skarpsindighed og ualmindelige juridiske Kundskaber. Efter sin Hjemkomst blev han ansat i det danske Cancellige og siden brugt i adskillige Gesandtskaber. Hos Prinds Christian, som i Kongens Fraværelse forestod Regjeringen (1644), var han Geheimesecretair. Aaret efter blev han Obersecretair og 1653 Rigets Raad. 1660 gik han som overordentlig Ambassadeur til Holland. Ogsaa i Krigen har han tjent og bivaanet nogle Feldttog mod Sverrig. Heller ikke som Forfatter er Otto Krag ubekjendt; hans Navn findes blandt Medarbejdernes til den danske Lovbog. Han døde den 4. Febr. 1666. — Denne Lehnsmænd var vel den sidste, som har resideret paa Riberhuus; thi strax under hans Eftermand Grev Schack blev Slottet ruineret i Krigen mod Sverrig.

Naar Ribe Katedralskoles Disciple forlystede sig for 3–400 Aar siden.

Skolekomedier, Majfester og andet mere

af K. H. Rosenstand.

Til Trods for, at Ribe Katedralskole er Landets ældste daterede Latinskole med sine snart 800 Aar paa Bagen, er Skolen mærkeligt nok paa intet Felt af Skolefesterne præget af nogen aarhundredsgammel Tradition. Og dog har Ribe Katedralskole som andre gamle Domskoler og latinske Skoler haft sine »festlige« Traditioner.

I Anledning af Festspillene forrige Sommer havde vi Lejlighed til

at dvæle ved de gamle Skolekomedier fra det 16. Aarhundrede og deres Opførelser paa Paladsjorden Øst for Domkirken.

Saaom den Ribe Rektor Peder H e g e l u n d selv optraadte som Komedieforfatter, maa vel de Ribe Peblinge anses for at have været ret forfarne i den dramatiske Kunst. Peder Hegelund døde i 1604. I 1630 omtales en Skolekomedieforestilling i Ribe i Anledning af Biskop Jersins' Bryllup med sin tredje Hustru. Rektor Jens Kjeldsen havde i den Anledning forfattet et Skuespil over Emnet »Josefs Historie«, som han lod Disciplene spille. Desværre for de Ribe Peblinge, der ikke havde mange Fornøjelser, forsvandt Skolekomedierne ganske i det 17. Aarhundredes sidste Halvdel.

De forskellige Skoler Landet over har imidlertid sikkert haft deres rent lokale Fester. Præsten Vilhem Bang i Bækbølling (Føvling) omtaler i sin morsomme lille Bog om Latinskoleliv i gamle Dage som Lokalforlystelse for Ribe Tranedansen, »en sær Dans, som Skolens Personer danser ude paa Engene, naar Høet indhøstes, et Parti staaende paa de andres Aksler«. Her har vi formodentlig Holmeturenes Forløbere.

Medens vel nok Sct. Thomæ Dag den 21. December ogsaa ved Ribe Skole har været en af Skolens største Festdage. Det var den Dag, hvor Juleferien som oftest begyndte, og Rektor uddelte Legater, Klæder og Penge til fattige Peblinge, blev vel nok den Tid, hvor man hilste Vaarens Komme en af de mest yndede.

Her har Traditionen jo delvis holdt sig til vore Dage, hvor Rektor ved en lille Festlighed før Juleferien uddeler Skolens Legater.

Desværre har man ikke paa Ribe Katedralskole, saaledes som Tilfældet er ved Latinskolen i Kolding, bevaret de smukke gamle Majfester, Skikken med Optog med grønne Grene at vandre i Procession gennem Byen.

Derimod véd man godt, hvorledes de Ribe Peblinge i gamle Dage holdt »Majdag«.

Majfesten holdtes regelmæssigt den 1. Maj. Allerede i 1570 omtaler den Ribe Rektor Peder Hegelund denne »Føren Sommer i By«, og han sammenligner Festen med Jødernes »Løvsalsfest«. Ribes bekendte Historiograf Terpager fortæller, at Skolen den 1. Maj samledes paa en Høj Nord for Byen, Løghøj kaldet. Herfra drog man i Optog ind i Byen med grønne Grene i Hænderne og Blomster og grønt i Hatten.

I Spidsen for Optoget gik en Discipel af øverste Klasse, der var udnævnt til Majgreve. Det var gerne en ung Mand af fornem Familie, der fik denne Hæderspost. Saaledes véd man f. Eks., at Majgreven i 1576 var en Jørgen Urne og i 1625 Mads, en Søn af Borgmester Morten Lime.

Majgreven var udstyret paa det pragtfuldeste. Rektor Falster beretter, at hans Klæder var prydede med »Guld og Ædelstene, og han bar en Stang med en Krans, eller naar det skulde være meget fint, bar en anden Kransen foran ham.

Mads Rostock skildrer i sin Ribe Beskrivelse fra det 17. Aarhundrede, hvorledes Majgreven gik med »et Spir besat med Blomster«, medens to andre bar en Krans foran ham. Skolens Hørere sluttede Processionen.

Skaren drog rundt i Byen og standsede ved de mere prominente og velhavende Borgeres Døre.

Antagelig har man da sunget Morten Børups smukke latinske Foraarshymne:

»In vernalis temporis
 ortu lætabundo«.
 (»Naar den første Foraarsdag
 frydefuld fremgryer«).

Morten Børup har vistnok forfattet Majvisen til Aarhus Skoles Majfester, men den anvendtes mange Steder Landet over.

De Borgerfamilier, der blev diventerede med denne Koncert, maatte naturligvis op med Pengegaver. Beløbet deltes mellem Hørerne og Disciplene, beretter Kinch.

Peblingenes Andel anvendtes til det Gilde, der sluttede Dagen.

Majgrevens Forældre maatte betale for Æren med et klækkeligt Bidrag. I 1570 oplyses det saaledes, at Fred. Svannings Forældre foruden at bevætte Hørerne ogsaa gav 18 Mark til Børnenes Fest.

Senere var det Borgere, der bekostede hele Gildet, og det var ikke nogen helt billig Fornøjelse.

Saaledes gav Borgmester Morten Lime i 1625, da hans Søn var Majgreve, først for Sangen udenfor sin Dør en Krone i Datids Penge. Samme Aften bevættede han Disciplene paa Skolen med fire Sider Flæsk, Hvedebrød for ni Mark og fire Tønder Øl. Endelig gjorde han den fjerde Maj Gilde for Hørerne og Degnene : Disciplene af øverste Klasse. De fortærede bl. a. to Tønder »besønderlig godt Øl« og konsumerede rigeligt af Hvedebrød og Ost.

Traktementet er jo nu noget andet ved Skoleballerne og Skolekomedierne. Men feste kan man endnu paa Ribe Katedralskole. Man har jo allerede nu smaat begyndt at forberede sig til 800 Aars Jubilæet. Var det ikke en Ide at rekonstruere de gamle Majfester ved den Lejlighed, selv om man i vor ædruelige Tid skulde stryge det »besønderliggode Øl« og »for visse Aarsagers Skyld« vilde foretrække at afsynge Morten Børups smukke latinske Foraarssang i Vilhelm Andersens udmærkede danske Oversættelse.

NOTER.

Stiftamtmand *Herschend* er udnævnt til Amtmand i Vejle efter 16 Aars Virke i Ribe. Hans Afløser blev Kontorchef *Friis* i Indenrigsministeriet.

Ribe Vandværk fejrede den 1. Oktober 50 Jubilæum.

Landinspektør *Carl Balslev*, Søn af Biskop Balslev, er den 20. Oktober død, 79 Aar gammel.

Købmand *N. Nielsen* i Hundegade fyldte den 23. Oktober 75 Aar.

Det Mahlerske Rebslagerfirma fejrede den 31. Oktober 100 Aars Jubilæum.

Billedhuggerinden Fru Astrid Noach har skænket et af sine Arbejder »Moder og Barn« til Ribe Stiftsmuseum.

Den 3. November fejrede det Simonsenske Garverfirma i Ribe 100 Aars Jubilæum.

Lektor ved Esbjerg Statsskole, Ripenseren cand. theol. *P. Gregersen*, fyldte den 27. November 60 Aar.

Købmand *N. Fr. Nielsen*, Broder til Pedel Chr. Nielse og Købmand Anton Nielsen, døde den 25. November, 70 Aar gammel.

Fru Guldsmid *Bottelet* døde den 24. November, 60 Aar gammel.

Ripenseren, Redaktør af »Hjemmet«, *Roger Nielsen* er udnævnt til Danmarks Generalkommissær for Verdensudstillingen i New York i 1939.

En gammel Ribestudent, Reservelæge *Henning Aastrup*, er blevet Dr. med.

Vor Formand, Læge *Knud Fogh*, er nylig vendt hjem fra en Rejse til Rumænien.

Udgivet af Ripenser-Samfundet

Redigeret af K. H. Rosenstand

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet i Ribe

»JUL I VESTJYLLAND«

JULEHÆFTET FOR ALLE RIBEVENNER

Dansk Hjemstavnsforlag i Ribe har under Redaktion af Anders B. Nørgaard og Aage Jacobsen udsendt 3. Aargang af dette store og smukke Julehæfte »Jul i Vestjylland«.

Et Maleri af Maleren Chresten Lyngbo »Fiskerkone sætter Orm paa Krog« pryder det statelige Hæftes Omslag. Anders B. Nørgaard interwiewer inde i Hæftet den ejendommelige Kunster. Iøvrigt bringer Hæftet et alsidigt Læsestof og mange gode Billeder. Ribes nye Stiftsprovst Carl Riisgaard skriver en smuk Julebetragtning. Jens M. Lauridsen i Vilslev skriver et interessant kulturhistorisk Tidsbillede om den sidste Naadigfrue paa Kærgaard og Provst emeritus Thyssen fortæller morsomt om Julen i gamle Dage i Vestjylland. Der er Digte af Maleren Niels Holbak og Salomon Frifelt, det sidste med Musik af Ejner Jacobsen. Thøste Thøstesen fortæller interessant Minder fra Grænsen under Verdenskrigen, og der er meget mere interessant, som specielt gamle Ripensere kan have Glæde af. Det er et Hæfte, der fortjener Sukces.

K. H. B.

Bøger, De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HAND LSGARTNR
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
— ORIGINAL —
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Set. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Ethvert Medlem

af R. S. bør skaffe

et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarvester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

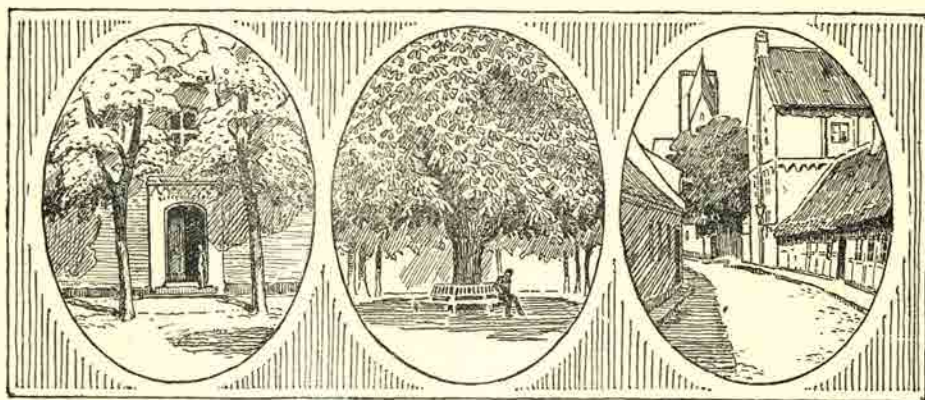
Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 11

Nytaarsaften 1937

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog»
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdømskjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisjygehøuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

A_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

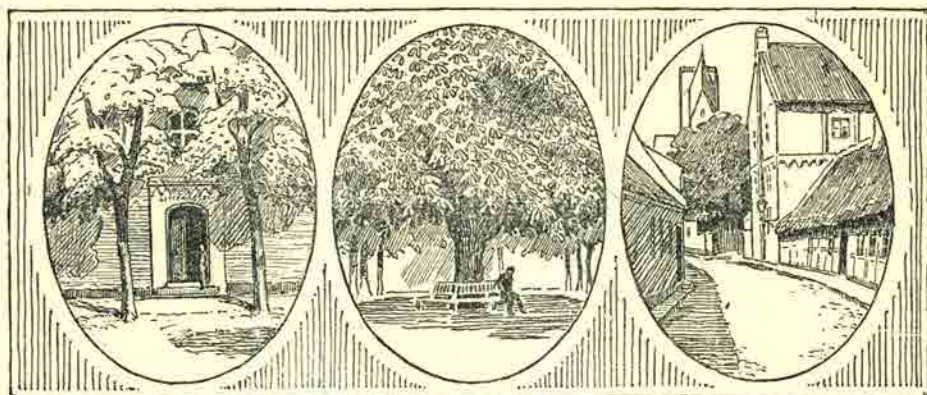
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 5 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 9 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 11

Nytaarsaften 1937

3. Bind

Nytaarshilsen til R. S.s Medlemmer.

Med dette Nummer af »Ripenser«-Bladet, som en Nytaarshilsen til vore Medlemmer, slutter Bladet 21. Aargang. De fire Numre af Bladet er desværre det eneste vore Medlemmer har hørt fra deres Forening i 1937. Beklageligt nok lykkedes det ikke at faa stablet nogen 25 Aars Jubilæumsfest paa Benene i Aar. Det er en kedelig Kendsgerning, thi vi bør kunne genoptage det aarlige Samvær. Men dette opnaar vi kun,

dersom vi hver især gør en Indsats for at indblæse nyt Liv i vor Forening og særlig vække de unges Interesse for vort Skolesamfund. Med Haabet om, at det nye Aar maa bringe den forventede Lysning, ønskes R. S.s Medlemmer ET GLÆDELIGT NYTAAR.

In memoriam.

Tage Nørregård.

Af Lektor Svend Norrild.

Jeg husker, da Tage Nørregård en Dag i 1910 kom til Ribe Katedral-skole; han tog ikke Plads paa Katederet, hvor Skolens ældre Lærere altid tronedede, men tog en Stol og satte sig ned iblandt os. Situationen kan bruges som et Billede paa den Maade, hvorpaa han øvede sin Lærergerning: hyggeligt og paa lige Fod arbejdede han med os; der var ingen Katederværdighed over ham, intet Svælg mellem ham og os; vi kendte ikke til Frygt for ham.

Nørregård var ingen »Patentpædagog«, bl. a. fordi han ikke brød sig om at være det. Det var ikke altid, vi naaede Lektien igennem, for inden vi vidste af det, kunde vi være langt borte fra Teksten, og inde i en forrygende Diskussion om et eller andet Problem, hvorom vi var uenige.

Og uenige var vi ofte, i politisk og religiøs Henseende, men det skal siges til hans Ære, at han aldrig søgte at paatvinge os sine Anskuelser, tværtimod glædede han sig og opmuntrede os, naar vi bed kraftigt fra os; han var i bedste Forstand frisindet og gav os gennem disse Samtaler, hvor han blæste Fag og Metode en lang March, Værdier, som vi har godt af den Dag i Dag.

Men Nørregård var ogsaa en god Lærer i den Forstand, at han elskede sine Fag, det Stof, han arbejdede med, og formaaede at smitte os med sin Kærlighed til det. Bedst mærkede man det maaske, naar det skete, at han i Begyndelsen af en Time var uoplagt, og det kneb for ham og os at komme i Trit. Da kunde Stoffet pludselig fænge i ham, saa han flammede op og tændte os andre, og Arbejdet gik som en Leg. Vi glædede os til hans Timer; i et temmeligt fortravlet Skoleliv var de svale og skyggefulde Stunder.

For Lektor Nørregård hørte hans Gerning ikke op med Skoletiden Kl. 2. Ikke for intet var han vokset op paa en Højskole, hvis Lærere ikke kendte meget til Privatliv. Rundhaandet ofrede han af sin Fritid og sine Ferier for at glæde og forfriske sine Elever, om Sommeren ved Cykelture i Omegnen, i Ferierne ved Skolerejser, til alle Aarstider ved sammen med sin Hustru at aabne deres gæstfrie Hjem for Skolens Elever.

Virksom var han, fuld af Vitalitet, levende interesseret paa en Mængde forskellige Omraader i en Grad, saa han havde ondt ved at koncentrere sig om noget enkelt. Nærmest hans Hjerter stod vel nok svensk Sprog og Digtning, hvor han var meget kyndig.

Af hans personlige Egenskaber vil jeg fremhæve disse to: hans Venlighed og hans Ærlighed. Han mødte sine Elever med uskrømtet Venlighed, ønskede at hjælpe dem og fulgte dem siden hen trofast. Ærlighed kendetegnede ham fra Barnsben. En af hans gamle Lærere fra Testrup sagde om ham: »Den Dreng kunde ikke lyve«. Siden ytrede hans Ærlighed sig som Naturlighed, Ægthed, og som Beskedenhed; han kendte sin egen Begrænsning og vilde ikke synes andet, end han var. Da han laa paa sit sidste svære Sygeleje og fik adskillige

Beviser paa gamle Elevers Hengivenhed, udbød han: »Jamen de maa jo alligevel have brudt sig om mig!«

Helt fandt hans Væsen sit Udtryk i Musikken, hvis Glæde han ogsaa gavmildt delte med os. Naar han sad og haandterede sin Cello og var helt i Musikkens Vold, gav han sin Sjæl.

— Og nu er den sidste sprøde Cellotone forstummet, og der er blevet tyst i Stuen, og hans smukke, morsomme, lidt forlegne Smil, der kaldte en Vrimmel af smaa Rynker frem om hans Øjne, har Døden slukt — alt for tidligt, synes vi. Men rundt om i Landet sidder hans gamle Elever og varmer sig endnu ved dette Smil og hører Efterklangen af disse Toner og takker Tage Nørregård for, hvad han gav dem, men endnu mere for, hvad han var.

Den snart hundredaarige Fold paa Ribe Holme.

Et Minde om de Tider, da Stormfloden truede Ribe-Marsken.

Af K. H. Rosenstand.

Blandt Venner af Ribeegnens kulturhistoriske Minder vakte det nylig Bestyrtelse, da man erfarede, at den nuværende Ejer af de Holmeskifter, hvorpaa »Folden« ligger, havde rodet saa grundigt op i denne, at store Kampesten var blevet solgt til Skærveslagning.

Nu er Foldens Indre imidlertid blevet reguleret efter Oprodnngen, og det er at haabe, at selve Folden, der opførtes i Fyrreerne midt paa Holmene, nu bliver uberørt. Efter det gamle Regulativ, der beror i Holmelodsejernes Arkiv, kan den ganske sikkert ikke uden videre fjernes.

Som man vil se ligger et stort Antal af Gaardene i Ribes flade Omegn paa kunstigt opkastede Forhøjninger i Terrænet, de saakaldte »Værfter«. Paa anden Maade kunde man ikke beskytte dem for de næsten aarlige Stormfloder. Det var jo i Tider hvor der ikke var noget Dige i den nordlige Marsk.

Den mærkelige »Fæstning« med Volde og Grave, der knejser midt paa Holmene, beplantet med Bukketorn, er ogsaa et Værn for Stormfloderne. Her drev man, lige indtil Diget kom, Kreaturerne op, naar det fraadende Hav om Efteraaret ofte pludseligt væltede sig ind over de flade »Holme«. Her var de i Sikkerhed hos Holmevogteren, der havde sin lille Hytte indenfor Foldens skærmende Volde.

I Fyrreerne gik mange Græskreaturer tabt i de store Stormfloder, men der var heldigvis en bypatriotisk Mand, Apoteker v. S t o c k e n, Grundlæggeren af Ribe Jernstøberi, ham v. Støckens Plads er opkaldt efter, der tog Initiativet til at faa Folden bygget. Han var Ejer af de Holmeskifter, hvorpaa Folden delvis ligger, nemlig Numrene 74—77.

Den 21. December 1846 afboldtes efter Indbydelse af Magistraten

en Raadstuesamling med Holmelodsejerne, hvor det blev vedtaget at opføre en Fold midt paa Holmene, nemlig paa Apoteker v. Støckens Holmeskifter, til Værn for Kreaturerne under Stormfloder.

Bygningen af Folden og Brolægningen indenfor Volden overdroges v. Støcken for 350 Rd. Cour. (560 Rbd.), Afstaaelse af Jord og den fremtidige Vedligeholdelse medregnet. Summen skulde afdrages af Lodsejerne med 80 Rbd. og 4 Procent Rente aarlig i hver 11. December Termin, regnet fra den 11. December 1846.

Under 1. Februar 1848 opsattes der en Kontrakt, der »læstes under Ribe Købstads Byting« den 8. Februar 1848.

I Kontrakten »forbinder« v. Støcken sig til ikke alene at brolægge den nu opførte Fold med Kampesten, men ogsaa uden nogen som helst Ekstrabetaling fra Lodsejerne, fremtidig at vedligeholde saavel Folden som Brolægningen, men ikke Bommen og Holmevogterhuset, hvis Vedligeholdelse paahviler Holmelodsejerne selv, saaledes at Folden hvert Aar, 4 Uger førend den Tid Kreaturerne sættes paa Holmene, i alle Henseender kan være i samme Tilstand, som det for Opførelsen affattede Overslag bestemmer.

Folden har et Fladerum af 1600 Kvadratalen indvendig. Den er omgivet af en Jordvold, der er 3 Alen bred i Foden, $4\frac{1}{2}$ Alen høj og $1\frac{1}{2}$ Alen bred for oven, hvorhos Jorden ud fra Volden, hvis Hjørner skulde være afrundede, dosseres i fire Alens Bredde i en skraa Retning til en Højde af $2\frac{1}{2}$ Alen fra Overkanten af Volden for at modstaa Vandets Paavirkning i Flodtiden. Folden »tør« indvendig ikke have nogen større eller mindre Højde end $2\frac{1}{2}$ Alen fra Brolægningen i lodret Højde til Voldens Overkant.

v. Støcken forpligter sig til, at Folden skal være i komplet Stand hvert Aars første Juli, i modsat Fald skal Opsynet være berettiget til straks at foranstalte Manglerne afhjulpet paa hans Bekostning, hvilket ogsaa vil være Tilfældet, hvis Folden beskadiges, medens Kreaturerne er paa Holmene og Ejeren ikke straks efter Opsynets Anvisning, naar Flod eller Kreaturerne beskadiger Folden, istandsætter den. v. Støcken skal holde Folden rensat, men disponerer over Gødningen. Endelig skal han tillade, at Holmehuset placeres paa et hvilket som helst Sted paa de ham tilhørende fire Holmeskifter.

Til Sikkerhed for Opfyldelse af Kontrakten og Foldens fremtidige Vedligeholdelse hæfter de fire Holmeskifter, paa hvilke denne Forpligtelse saaledes skal hvile, som perpetuerende Byrde paa 1. Prioritet.

Lodsejernes Forpligtelser er rent personlige og hæfter ikke paa deres respektive Holmeskifter.

Kontrakten er underskrevet foruden af v. Støcken af Opsynsmændene paa Holmene (nu kaldes de Holmebestyrelsen) Bernbom, Termansen og Hans T. Bech, samt Stricher og Rosenvinge. Tinglysningen er underskrevet Stricher og Juel.

Fr. Bernbom var Gørtler og Kirkebetjent og boede i det lille Hus i Skolegade paa Hjørnet af Sønderportsgade, hvor der nu er Rutebilstation. C. N. Termansen var Bogbinder og Farfader til Ribe Bys Æresborger. Han boede paa Hjørnet af Badstuegade og Hundegade, hvor nu Bager Ebsen Dahl har til Huse. I den Fjendom er iøvrigt Æresborger Termansen født. Hans Thomsen Bech var Købmand og boede paa Hjørnet af Bispegade og Sønderportsgade, hvor nu Andreas Petersen har Forretning.

Stricher var Borgmester og Byfoged, og Rosenvinge, den senere

Kammerassessor og Hospitalsforstander, Amtsfuldmægtig Juel var Krigsraad og Byskriver, en Stilling, der senere blev ophævet.

Folden blev som omtalt brolagt i sit Indre, der kunde rumme 150 Kreaturer, Stenene stammer antagelig fra Domkirken, hvor Apoteker Eilschou havde købt dem under en Restaurering. Hvorvidt de har haft nogen arkitektonisk eller historisk Interesse er ikke let at sige, da det ikke blev undersøgt, inden de nu efter snart 100 Aars Forløb endte deres Løbebane som Skærver.

Stenene laa i Apotekets Gaard, og Eilschous Eftermand Apoteker v. Støcken anvendte dem altsaa til Holmefolden, og det maa være os en Trøst, at denne gode Mand ikke har anset dem for at være bedre værd.

Men som Valdemar Rørdam siger det om andre Kvadre:

De er nu forsyndne.
 Havde man behøvet
 i en støvfylt Verden
 at forøge Støvet
 ved at knuse, hvad der laa saa fast.
 Var det kun de døde Sten, som brast?

Lektor Nørregårds Bisættelse. En sjælden stor Deltagelse.

Lektor Tage Nørregårds Bisættelse fandt Sted fra Ribe Domkirke den 4. December under usædvanlig stor Deltagelse.

Det skønne Kirkerum var overordentlig kønt smykket med Lys og Grønt.

Nedenfor den brede Opgangstrappe til Koret var den blomstersmykkede Kiste henstillet paa et hvidt Tæppe, der var oversaaet med smaa Blomsterbuketter.

»En velløgtaandende Flod« af de skønneste Kranse i broget Blomsterflor strakte sig fra Baarens Omgivelser ned igennem Kirken.

Blandt det store Væld af signerede Kranse noterer vi fra:

Ribe Katedralskole, Kolleger ved Ribe Katedralskole, Gymnasiet, Elever i Mellemkolen, Ripenser-Samfundet, Ribe Musikforening, Ribe Statseminarium, Ribe Handelsskole, Ribe Handelsstandsforening, Sønderjydsk Forening for Ribe og Omegn, Ribe Turistforening, Ribe Biografteater, Ribe radikale Venstreforening, Dagbladet »Sydvestjylland«, Ribe Katedralskoles Forældrekræds, Hagerups Forlag, Venner ved Aarhus Katedralskole, »børnene i friskolen« i Lyngby, Det danske Spejderkorps Kongeaadivision, Drengespejdere af 1. Ribe Trop.

Et Kvarter før Sørgehøjtidelighedens Begyndelse ankom Ribe Katedralskoles Elever med Rektor og Lærerkollegiet i Spidsen til Kirken, og Skolens Banner opplantedes ved Kisten.

I Følget saas iøvrigt saa godt som alle Byens Embedsmænd med Biskop Westergaard og Borgmesteren i Spidsen, bl. a. var alle Skoler repræsenterede, ligesom der var en talrig Repræsentation for Handelsstanden. Udenbys fra bemærkedes bl. a. Dommer Stegmann, Tønder, Folketingsmand, Læge Jensen, Overretssagfører Loft, København, Professor, Dr. theol. Jens Nørregaard, København, Dyr læge Wille, Seminarielærerne Ring og Boesen.

Som Indledning til Sørgehøjtideligheden spillede Schuberts skønne »Der Tod und das Mädchen« for Orgel og Stygere, hvorpaa man sang »Befal du dine Veje«.

Den afdødes Søstersøn Pastor Thaning fra Aasted og Broderen Magister Nørregård, København, talte og skildrede begge den afdøde som et levende Menneske og en stærk Personlighed.

Efter Talerne sang man Brorsons »Her vil ties, her vil bies«, hvorpaa Pastor Thaning forrettede Jordpaakastelsen og bad Fadervor

Menigheden sang »Til Himlene rækker«, og medens Seminarielærer Boesen spillede Händels Sarabande, som den afdøde saa ofte selv havde spillet i Trioen, bar Katedralskolens Lærere Kisten ud af Kirken.

*

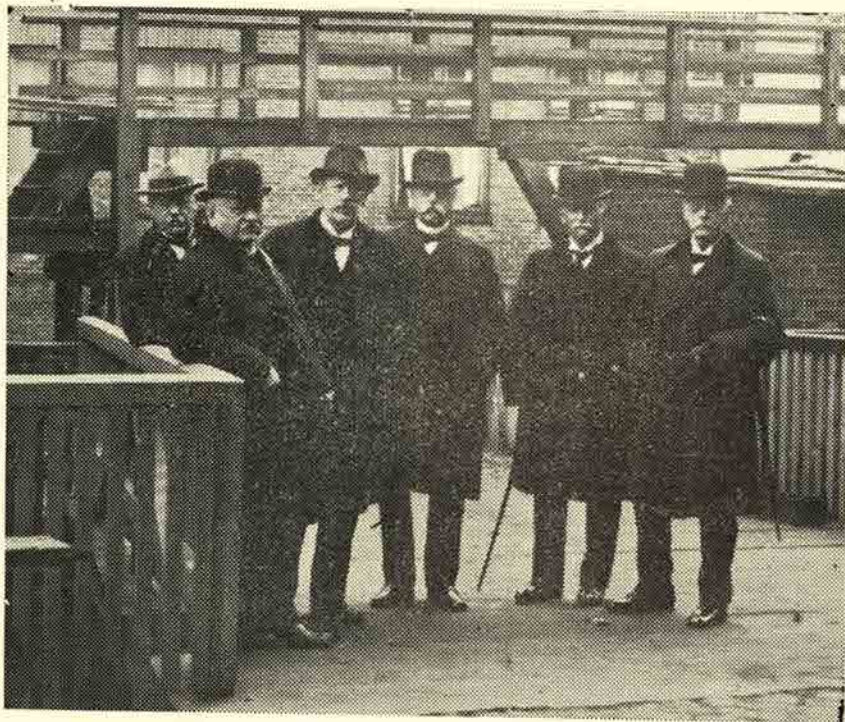
Det store Følge med Katedralskolens Banner i Spidsen bevægede sig langsomt gennem Byen til Hvidebro.

Her bragte Fru Nørregård endnu en hjertelig Tak fra Familien til Ribe Bys Borgere, der havde slaaet Kreds om hendes Mand og Familien i Glæde og Sorg.

Saa skiltes Følget, medens Rustvognen, fulgt af enkelte Biler, kørte videre mod Kolding Krematorium.

Urnen jordfæstedes i Lektor Nørregårds Fødeegn ved Testrup.

De 6 Brødre fra Ribe Midtmølle.

Brødrene samlede i Gaarden til det gamle Hjem paa Ribe Midtmølle.

Som bekendt døde i Foraaret Konsul, Fabrikant Marius W i n d s f e l d s H a n s e n i Vejle, Søn af den Ribe Midtmøller Hans Hansen. Han var den sidst levende af de 6 kendte Brødre fra Ribe Midtmølle.

Der var et sjældent smukt Sammenhold mellem disse Brødre, der altid, saa længe de levede, mødtes til Fødselsdage og andre Fester.

Ovenstaaende Billeder viser Brødrene samlede i Ribe i Anledning

af tidligere Landstingsmand, Møller, Bankdirektør H. Windfeld-Hansens 70 Aars Fødselsdag.

Billedet viser fra venstre til højre: Fabrikant Iver Windfeld-Hansen (Indehaver af Struer kemiske Laboratorium); Fabrikant, Konsul Marius Windfeld-Hansen, Vejle; Møller, Bankdirektør H. Windfeld-Hansen, Ribe; Belysningsdirektør i København Ib Windfeld-Hansen; Assistent ved Københavns Gasværk Carl Windfeld-Hansen og Fabrikant Anton Windfeld-Hansen, Firmaet Glad i København.

Fra gamle Skoleprogrammer.

Af Ribe Katedralskoles Historie.

Af Rektor P. N. Thorup.

I.

Ribe Katedralskole, Danmarks ældste daterede Latinskole, kan den 13. Juni 1945 fejre 800 Aars Jubilæum. I sine historiske Efterretninger om Ribe Katedralskole begrunder Dr. phil. Professor P. N. Thorup Jubilæets Rigtighed. Disse Efterretninger blev efter Forfatterens Død udgivet af Sønnen Adjunkt C. E. Thorup i 1846.

Skolens Historie under Pavedømmet.

I. Om Latinskolernes Tilstand i Almindelighed.

De ældste af vore lærde Skoler, som endnu bestaae, ere opkomne i det 11te og 12te Aarhundrede.

Etatsraad Bloch har i sit Program for 1842 anført gode Grunde, hvorpaa han støtter den Formening, at Roeskilde Skole i Aaret 1881 kan høitideligholde sin 8de Secularfest. At Ribe Skole i 1845 har kunnet fejre sit 7de Jubilæum, skal jeg siden søge at bevise.

Man kaldte slige Lærestalter forud Latinskoler, og de fortjente dette Navn allerede fra deres første Opkomst, dersom man ellers mere vil tage Hensyn til Underviisningens næsten udelukkende Formaal, end til dens Beskaffenhed. Thi naar man paa hine Tider, saaledes som Forfatteren af Biskop Absalons Testamente (1201) kaldte f. Ex. en foret Kappe paa Latin cappa forrato, en bruun Hest equus bruneus, en blakket blaccatus; saa vilde vist selv den af mine Læsere, som ikke havde studeret Romersproget, finde saa stor en Lighed med vort gode Modersmaal noget mistænkelig. En Saxo-Grammaticus, der, som bekjendt, skrev ziirligt Latin, er blandt sine Samtidige et enkeltstaaende Særsyn.

Endnu et Par Secler kunne vi løbe igjennem og støde overalt paa Latin, som ikke er bedre. Testamenterne i Terpagers Ripæ Cimbricæ fra Aarene 1388 til 1474 afgive i denne Henseende en brugbar Chrestomathie. Vi finde der (Side 53—65) foruden Ord af samme Malm og Præg, som de ovennævnte, ogsaa franske eller latinske Vocabler, som ere latiniserede: polidrus griseus, (polédro grigio, poulain gris) en graa Plag eller ung Hest; caldarium ad braxandum,

(calderone da brassare, chaudiere á brasser) en Bryggerkjedel; pecia panni, (pezza di panno, piece de drap) et Stykke Klæde; tabardus, (tabbarro) en Overkjole, o. m. fl.

Og Documenterne, hvoraf disse Prøver ere tagne, vare udstedte af en Magister, en Biskop og tvende Cantorer, hvilke sidste i den catholske Kirke hørte til de anseligste Prælater. At den underordnede Geistlighed har overgaaet sine Foresatte i Sprogets renere Behandling, er da ikke at formode.

For at lære dette Munkelatin gik Disciplen¹⁶ til 20 ja flere Aar i Skole; thi hvad der desforuden lærtes, fortjener neppe at omtales. Græca sunt, non leguntur, hed det dengang, hvad dette Sprog angik. Theologien lignede Philosophien: begge Videnskaber tabte sig i Spidsfindigheder, til hvis Udtryk atter latinske Ord maatte stemples, som ikke vare mindre barbariske end hine. Ved Disputeerøvelserne, hvor Dygtigheden da fornemmeligen pleiede at vise sig, fegtede man med quidditates, entitates, nominalitates og quodlibetica. Den, der forstod at haandtere disse Vaaben med den største Færdighed, gik af med Seiren og Æren.

Hvor udannede Mennesker, der endnu kort før Reformationen fandtes i de Gejstliges, de eneste studerede Personers Orden, kan man næppe forestille sig. En Kannik i Ribe kunde i Aaret 1518 ikke engang skrive sit eget Navn.

Hvad lod sig vente af en Skoleinspektion, i hvilken slige Folk kunde have Sæde? Thi Skolerne stode nærmest under Capitlets Ephorat. Biskoppen var deres øverste Foresatte.

Imidlertid besøgte dog i Haab om rigelige Indkomster og magelige Fremtidsdage Latinskolerne dengang saa hyppigen, at der henimod Enden af vort Tidsrum var, som Peder Palladius beretter, i Ribe Skole 700 Disciple og i Roeskilde 900. Denne store Mængde, hvor paa faldende den end er, vil være mindre ubegribelig, naar man betænker, at Lærlingen i disse Skoler ofte begyndte som »Læsesinke« med de allerførste Elementer, der længere hen i Tiden lærtes i Almueskolerne, og den største Deel kom vel ingensinde videre end til disse Begynselsgrunde. Deraf maa ligeledes den lange Skoletid forklares, der ogsaa igjen havde Indflydelse paa Freqvensen. Tilløkkende var Disciplens Stilling i og for sig selv ikke. Fandtes endog i dette borgerlige Samqvem endeel Adelige, som ikke forsmaaede Abbedier og Bispestole: Mængden var dog, som det i Christian den Andens Kraftsprog udtrykkes, Latinske Tiggere, hvis fornemste Ophold var den Almisser, de indsamlede ved godt Folks Døre. For at kunne skjælnes fra uprivilegerede Betlere, naar de droge omkring i Gaderne og sang, havde Disciplene under Catholicismen (og endnu efter denne) en særegen Dragt.

De gik med en sid Kappe, der hang paa den venstre Skulder og bedækkede Kroppen aldeles, med Undtagelse af den høire Arm, for at de uhindrede kunde række denne frem, modtage og gemme Almisser. Paa Hovedet bare de en Kabuds eller Hætte, som var slaæet op rundt omkring, og hvis bagerste Deel, der var længere og tæt sammenrynket, hang som en Svands ned ad Nakken. Paa begge Sider vare tvende Folder, mere iøinefaldende end de øvrige, for at de, hedder det, skulde være dem et Tegn paa, at det danske Folk, efter to Gange at have antaget Christendommen, var faldet tilbage til Afgudsdyrkelse, samt tillige en Paamindelse om at holde fast ved den

rette Tro. Hvordan Paaklædningen var indenfor Kappen, fortæller Meursius, fra hvem vi have denne Beskrivelse, ikke. Den maa vel have svaret til deres øvrige fattige Kaar og været bedst tjent med et Overtræk som det nysomtalte.

Om Underviisningen var skicket til at forsone Lærlingen med Armodens Trængsler, maa man meget tvivle, efter hvad der allerede er sagt om deres Formaal, endnu mere naar der berettes, at deres Kendskab i Latinen maatte øser af en Sproglære, som var forfattet i latinske Hexametre og det med en saadan Klarhed, at en Lærd, der selv havde døiet den, forsikkrer, at han lettere kunde forstaae Virgil uden Commentar, end denne Sproglære, hvilket han tvivler paa Forfatteren selv overalt havde forstaaet. Jeg nævner fortrinsvis Grammatiken, som een af de vigtigste Lærebøger i en Latinskole; men den befandt sig i et værdigt Selskab af adskillige Jevnlige, som skeete fuldkommen Ret, da Christian den Anden, maaskee tillige for at hævne sig over den Qvide, disse Ungdomsplagere havde forvoldt ham selv i Kanniken Jørgen Zynzes Skole, befalede i sin Skoleordinants, at de skulde overantvordes til Skultus (Byfogden) og brændes.

Den, som ønsker et nøiere Bekjendtskab med disse Skolebøger, over hvilke denne Dom blev afsagt, men formedelst Lovgiverens snart paafulgte Landflygtighed ingensinde exseqveret, maa jeg henvise til Nyerup. Han giver os Oplysning saavel om den, som om nogle flere, der ikke udtrykkeligen nævnedes, men dog henregnedes til samme Classe. Af denne Samling, ialt 17, vil jeg her blot udhæve:

Ælius Donatus, en bekjendt romersk Grammatiker fra det fjerde Aarhundred, som har skrevet en Afhandling de octo partibus orationis. Endnu i flere følgende Generationer vedblev Donat, ligesom længere hen i Tiden Aurora, at være en almindelig benyttet Skolebog.

Doctrinale, den nysomtalte latinske Grammatik i Hexametre, hvis Forfatter var Alexander med Tilnavn de villa dei, en Minoritermunk og Doctor i Sorbonne, der levede i det 13de Aarhundred.

Græcismus, ikke en græsk, som man af Titlen maatte formode, men en latinsk Grammatik, ogsaa i Hexametre, af Eberhardus Bethuniensis fra Artois, en Samtidig af Alexander. Han deriverer diabolus af dis og bolus, fordi Djævelen fortærer Legeme og Sjæl i tvende Mundfulde.

Facetus. Af ham skulde Disciplene blandt andet lære Levemaade, hvilket vel kunde behøves, hvis de ikke forhen vidste, hvad han t. Ex. lærer dem:

Ad mensam de nare tuo non extrahe nudis
Sardes cum digitis, ne videare rudis.

Adagia eller Ordsprog, forfattede i leoninske Vers af Peder Lolle, Landsdommer i Holland i det 15de Aarhundrede. En bekjendt Bog, som ogsaa indeholder den pædagogiske Sandhed:

Grunnit porcellus ut sus vetus ante tenellus.

Saa grynter Grise efter, som gamle Sviin fore.

Kan man nu dadle de arme Peblinge, som maatte døie slige Bøger i Skolen, for et de krøb derhen og sprang derfra? Hvilket dog lægges dem til Last i Labyrinthen, en æstetisk Skolebog af samme Forfatter som Græcismus.

Mane petendo scholas qui cum testudine serpunt,

Saltatu leporis vespere tecta petunt.

Især vil man holde dem det tilgode, naar man hører, hvor barsk

Skoletugten dengang var. Christian den Andens Historieskriver og tro Deeltager i hans Landflygtighed, Kanniken Christen Pedersen, som udgik fra Roeskilde Skole, fortæller, at ufornuftige Skolemestre og Hørere i hans Barndom »flængede, slede og hudstrøge de arme Børn, saa Blodet flød ned af Ryggen paa dem i deres Hoser for en Tøddel eller et Ords Skyld, som Een foer vild udi«, eller for en Fejtagelse i hvad han kalder »deres Caser og Temporalier«.

Netop Christian den Anden, Christen Pedersens kongelige Ven, søgte vel at formilde dette Barbari og forbød Ferlens Brug i sin før omtalte Skoleordinants; men desuagtet pryder dette Strafferedskab endnu tilligemed Riset den værdige Borups Gravsteen som et hæderligt Attribut. Borup, Rektor i Aarhus, døde 1526.

Men vare Læringerne at beklage, da vare Lærerne det vist undertiden ikke mindre. Den skarpe Skoletugt finder i det mindste nogen Undskyldning i de ryggesløse Sæder, som dengang herskede blandt den studerende Ungdom. Mangen dansk Skolemand kunde udentvivl gøre Melanchtons Ord til sine: »Früher wird der Knabe nicht für reif gehalten die Schule zu besuchen, als bis er zu Hause, da man ihm allen Willen gelassen, verdorben ist, und die Laster schon kennen gelernt hat. Er bringt dann Verachtung gegen die Lehrer, und die schlechtesten Beispiele von Haus mit. Da muss sich denn der Lehrer mit einem solchem Ungeheur herumslagen. Soll der Knabe hersagen, was er gelernt hat, da mag man erst sehen, wie er seinen Lehrer zum Besten hat! Denn der widerspenstige Bursche macht sich nun ein rechtes Vergnügen daraus, Fehler zu begehen, damit er den Lehrer ärgere und peinige. Es ist als sollte man ein Kameel tanzen, einen Esel geigen lehren«.

I den ovennævnte Labyrinth skildres Disciplene i Forfatterens Fædreland med følgende Træk:

Pro studio cauponem, pro doctore tabernæ

Provisorem, pro codice scorta colunt.

Effrenes quosdam vexat insania mentis,

Frenum non dat eis excoriata cutis.

Ofte have vel Lærerne i vore Skoler haft Anledning til at sige: ligesaa hos os. Endnu i den følgende Periode klages bittert over Disciplenes Usædelighed i vore Skoler.

Hvor ringe Bestyrerens og hans Medarbejderes Løn var for deres byrdefulde Arbejde, skjønnes af den Bestemmelse, som Christian den Andens ovennævnte Skoleordinants indeholder, nemlig: »Have vi og saa skicket, at Skolemesteren skal have til Løn af sine Peblinge til de 4 Tider, som kaldes Temperdage, 2 Skl. til sig og 1 Skl. til Hørerens.« Af den Almisse, som Disciplene indsamlede ved at synge for Folks Døre, fik Rectoren og hans Colleger deres Part. Hvad der forresten paa ethvert Sted var henlagt til deres Underholdning, afgav før Reformationen, endog ved de bedre doterede Skoler, i Forbindelse med disse Skolepenge og Sportler, ikkun et saare nødtørftigt Udkomme.

At Sædernes nys omtalte Raahed og Fordærvelse, hvor denne i Skolerne havde taget Overhaand, besmittede Ungdommens af Naturen uskyldige Hang til Fornøielse og avlede kaade, udsvævende Narrespil og Optøjer, kunne vi med Sikkerhed forudsætte. Det mangler heller ikke paa Exempler af dette Slags. Mod de gængse Fastelavnsløier, hvori ikke blot Peblinge og Degne, det er: mindre og større Disciple, men endog Præster deeltog, og som især bestode af Mummelege og

Forklædninger, udgav Christian den Anden, paa Grund af deres Usædelighed, et strengt Forbud i sin fyndige Skoleanordning, der, som sagt, efter hans Fald blev henlagt og antiqveret. Til Skolens reglementerede og af Lærerne selv understøttede Fornøielser hørte saavel før som efter Reformationen den Skik at føre Sommer i By og spille Komædie. En Beskrivelse af det førstnævnte Optog samt videre Underretning om Disciplenes theatralske Forestillinger opsættes til en følgende Lejlighed.

(Fortsættes).

Erindrer De?

Vi bringer et kært og kendt Motiv, den blomstrende Kastanie i vor gamle Skolegaard, hvor nu Flagstangen staar. Den gamle Kastanie faldt i 1914. Gasudstrømninger fra utætte Gasrør havde ødelagt Træet.

I Oktober var der hængaaet 50 Aar siden Spare- og Laanekassen for Ribe By og Omegn indrettede Friboliger i den gamle Latinskole overfor Domkirken.

Den 27. Oktober kunde Frøken *Ida Bolvig* fejre 25 Aars Jubilæum som praktiserende Læge i Ribe.

Den 17. Oktober døde Snedkermester *Justesen* i Ribe, 70 Aar gammel.

I Anledning af Ribe Bys Æresborger, Byarkivar *C. N. Termansens* 80 Aars Fødselsdag sendte Ripenser-Samfundet Blomster.

Ripenser-Samfundet henlagde ved Lektor Nørregårds Baare en Blomsterdekoration med røde og hvide guldsignerede Baand.

Postmester i Aalestrup *O. M. Olesen* er død i en Alder af 56 Aar. Han, der var en Gaardmandssøn fra Janderup, blev Student fra Ribe Katedralskole i 1901 og kom straks efter ind ved Postvæsenet. I 1910 blev han Postekspedient i Varde og i 1932 Postmester i Aalestrup.

Vort Medlem, Repræsentant *M. Berg*, Kochsvej i København, kunde den 9. December fejre 25 Aars Jubilæum som Repræsentant for Grenaa Dampvæveri. Hr. Berg er Søn af afdøde Boghandler Berg i Ribe.

For Midler, der fra privat Side er stillet til Raadighed, er det lykkedes Ribe Katedralskole paa den Munthe-Brunske Auktion i København til Biblioteket at erhverve to sjældne Ripensia.

Det drejer sig om Biskop Brorsons berømte Salmebog »Troens rare Klenodie« i Originaludgaven fra 1739 og Rektor Falsters latinske Tale holdt ved Skolebibliotekets Indvielse i 1720.

R. S.s mangeaarige Kasserer, eand. jur. *Frode Schøn*, der er Vicekonsul ved det danske Generalkonsulat i New York, er fra 1. April hjemkaldt til Tjeneste i Udenrigsministeriet.

Redaktør *C. Willemoës*, Ribe, er udnævnt til Æresmedlem af Foreningen for den konservative Presse i Danmark.

Lektor *Maltbæk*, Ribe Katedralskole, har faaet Præmie af Carlsbergfonden paa 500 Kr. for en Afhandling om Pelsus. Det er tredie Gang, Ribe-Lektoren har faaet Carlsbergfondens Præmie for Studier af Inkester. Tidligere har han beskæftiget sig med Studier af Koleafluer.

Ribe Stiftsmuseum har valgt Stiftamtmand *Friis* til Formand. Til Bestyrelsen er genvalgt Lektor *Johansen* og nyvalgt Ingeniør cand. polyt. *Dalsø*.

Fhv. Lærerinde og Leder af den gamle Privatskole i Sct. Nikolajgade, Frøken *Anna Lottrup*, der nu bor i Ribe Kloster, fyldte den 15. December 75 Aar.

Elev i Ribe Katedralskoles 4. Mellemlasse, den femtenaarige *Anna Jørgensen*, Datter af afdøde Portør Jørgensen, er af Carnegiefonden belønnet med 200 Kr. for at have reddet en ung Mand, der var ved at drukne i Ribe Aa under Badning.

Tidligere Forstander ved Tønder Seminarium, Pastor *Emil Albeek* er død i København, 67 Aar gammel. Da Pastor Albeek 1898—1905 var Sognepræst i Seem og Kapellan ved Ribe Domkirke, var han tillige en skattet Religionslærer ved Ribe Katedralskole. Han var gift med en Datter af Overlærer Secher, Ribe Katedralskole.

Ripenser-Bladets trofaste Ven, Skolebestyrer *A. Noack* i Ringe, har overladt R. S. en Afskrift af Frederik Kolvigs Optegnelser om Ribe Katedralskole, som vi nærmere skal omtale i Foraarsnummeret.

Udgivet af Ripenser-Samfundet

Redigeret af K. H. Rosenstand

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet i Ribe

»JUL I VESTJYLLAND«

JULEHÆFTET FOR ALLE RIBEVENNER

Dansk Hjemstavnsforlag i Ribe har under Redaktion af Anders B. Nørgaard og Aage Jacobsen udsendt 3. Aargang af dette store og smukke Julehæfte »Jul i Vestjylland«.

Et Maleri af Maleren Chresten Lyngbo »Fiskerkone sætter Orm paa Krog« pryder det statelige Hæftes Omslag. Anders B. Nørgaard interviever inde i Hæftet den ejendommelige Kunster. Iøvrigt bringer Hæftet et alsidigt Læsestof og mange gode Billeder. Ribes nye Stiftsprovst Carl Riisgaard skriver en smuk Julebetragtning. Jens M. Lauridsen i Vilslev skriver et interessant kulturhistorisk Tidsbillede om den sidste Naadigfrue paa Kærgaard og Provst emeritus Thyssen fortæller morsomt om Julen i gamle Dage i Vestjylland. Der er Digte af Maleren Niels Holbak og Salomon Frifelt, det sidste med Musik af Ejner Jacobsen. Thøste Thøstesen fortæller interessant Minder fra Grænsen under Verdenskrigen, og der er meget mere interessant, som specielt gamle Ripensere kan have Glæde af. Det er et Hæfte, der fortjener Succes.

K. H. R.

Bøger, De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen,

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af Kjoler og Konfektion.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
— TORVET —
RIBE.

HANS DAU

Ribe Snedkermester Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Ethvert Medlem

af R. S. bør skatfe

et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— Telefon 317 —

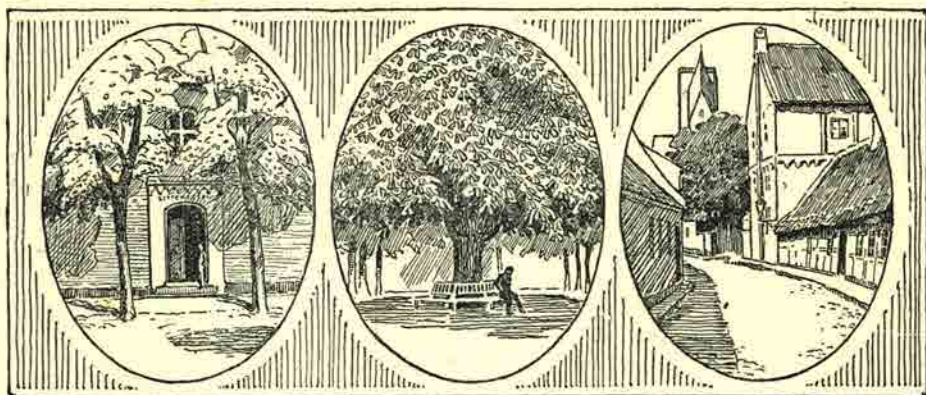
Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 12

August 1938

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Aldersdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

A_S RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

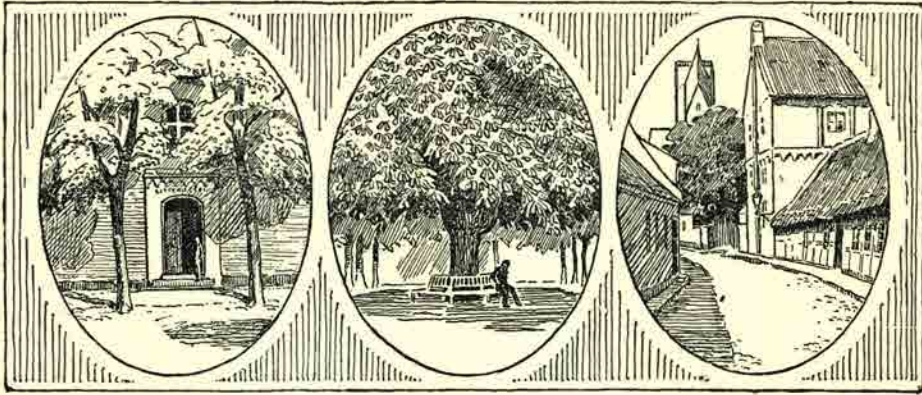
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 6 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 10 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 12

August 1938

3. Bind

Emma Reinsholm

Af fhv. Skolebestyrer H. F. Feilberg.

Emma Reinsholm er død i den høje Alder af 84 Aar; der lever næppe ret mange Mennesker nu, der kan erindre hende fra hendes unge Dage — ja, i en vis Forstand blev hun ved at være ung indtil sin Dødsdag — men jeg tænker paa hende som den purunge Pige, næsten Barn endnu.

I Foraaret 1869 blev min Fader ansat som Sognepræst i Brørup og Lindknud med Bolig i Præstkjær ved Landevejen mellem Kolding

og Hjerting. Fra hvilken Tid jeg skal datere Emmas Indtræden i mit Hjem ved jeg ikke bestemt, men maa antage, at hun er kommet der i Løbet af Aaret 1870 for at tage sig af os Børn og læse med min ældre Søster, idet hun har fortalt mig, at hun begyndte at læse med mig, da jeg var fem Aar gammel, og var naaet saa vidt, at jeg kunde læse omtrent rent, da jeg fyldte 6 Aar (Juni 1871), da jeg næppe har været synderlig lærenem, maa jeg antage, at dette gode Resultat skyldes Emmas sjældne Evner som Lærerinde. Da jeg var 5 Aar, var hun 17 Aar gammel.

Hvordan det forholder sig med Engagementet af Emma som Vejleder for os Børn, ved jeg ikke, men den nærliggende Grund er den, at Ribe var Egnens Købstad. Fra sin Skoletid i Ribe kendte og respekterede min Fader Overlærer Riis, der vel kunde være noget

spydig overfor sine Elever, men havde en fast Haand og et godt Greb paa Lærergerningen. Til ham har min Far henvendt sig om Raad og Hjælp, og Riis har da foreslaaet sin Søsterdatter, som han fra lille af havde haft i Huset. Han har vel nok kendt hendes Evner til at have med Børn at gøre og forstaaet, at hun havde godt af at komme ud i Verden og prøve dem samt lære andre Forhold at kende. I mit Hjem var der paa den Tid megen Trang til en ung Pige med Kærlighed til Børn, da min Moder i de Aar var syg, hyppig senge-
liggende, og min Fader var meget optaget af Arbejdet i de store Sogne, hvor han for at lære Befolkningen nøje at kende, ugentlig foretog milelange Vandringer og saaledes var fraværende fra Hjemmet fra Morgen til Aften.

Emma havde næppe nogen egentlig Forberedelse til sin Gerning udover Skolegang til Konfirmationen, og den havde rimeligvis været saa som saa. Hun var opvokset i et saare nøjsomt Hjem sammen med en stor Flok Drengene. Kammeratskabet med Drengene havde sat sit Præg paa hende.

Hvad hun manglede i Uddannelse, det havde hun imidlertid i Vuggelage. Rent instinktmæssigt forstod hun, at Skolegang og Leg skulde gaa Haand i Haand, og at Livet skulde være en Fest. Hun havde en sjælden Forstaaelse af Drengene og var klar over, at den Tid af Dagen, som ligger udenfor Skoletimerne, ikke er den mindst betydningsfulde.

Naar jeg skal skildre Emma, som hun staar for mig i mine Barn-
domsaaer, saa er det vanskeligt at finde det rette Udtryk. Ældre, adstadige Damer vilde rimeligvis kalde hende et forfløjent eller i hvert Fald viltert Pigebarn, jeg husker saaledes, at en meget formfuld Dame engang brugte det stærke Udtryk: »Hun er jo som en Vild fra Sahara!« (hendes tykke sorte Haar maa dermed ogsaa tages i Betragtning). Snarere kunde man maaske kalde hende lidt ukultiveret, men nær mest kommer man det vist ved at sige: et Naturbarn, synlig paavirke af Omgang med Drengene. Hun var sig selv, tog sig ikke meget af Formaliteter hverken i Paaklædning eller Væsen, sagde sin Mening rent ud, rask i Vendingen, energisk, opfindsom.

Heldigvis kom hun i Brørup i Kredse, der ikke tog Anstød af hendes usnobbede Væsen og ligefremme og oprigtige Udtalelser, men hurtigt fik Øje for alle hendes gode Sider, hendes Hjælpsomhed, hendes gode Forstand, Munterhed og skarpe Blik for Menneskenes Ejendommelighed forbundet med megen humoristisk Sans. Ikke blot i mit Hjem blev hun paaskønnet, men ogsaa hos vore Venner, f. Eks. hos Branddirektør, Løjtnant Mynster i Holsted og hans højtbegavede Frue.

I mit Hjem var Emma altid som en af vore egne, min Moder betragtede hende til sin Dødsdag som sin mest trotaste og forstaaende Ven, og vi Børn bevarer Mindet om hende fra vore Barndomsdage, maaske mere om hendes Leg end om hendes Undervisning. Jeg husker Mørkningstimerne om Vinteren, naar Emma kravlede ind under det store Spisebord og legede, at hun var en Trolde, der vilde fange os, mens vi løb rundt om Bordet, vi hylede af rædselsblandet Glæde, naar hun nappede os i Benene. Forresten hed hun altid Emmakata.

Dette Navn hidrørte fra, at hun engang for at more min lille Broder med et Kast slyngede sit tætte, sorte Haar, der ellers holdtes sammen af en Krumkam, frem saa det skjulte hendes Ansigt. »Men du ligner jo en Kat«, sagde han, og fra den Dag fik hun Kattenavnet,

for saa vidt mindre velvalgt, som hun ikke kunde fordrage Katte, maaske en Slægtsarv — man erindrer maaske, at hendes Onkel, Overlærer Riis, led af Katteangst, blev nervøs og urolig, saa snart han blot anede en Kat i Stuen, selvom han ikke saa den.

I Forbindelse med Emmas humoristiske Sans og hendes ungdommelige Lyst paa Livet stod ogsaa hendes Lyst til at have lidt Komers med sine Medmennesker. Jeg husker saaledes adskillige spøgefulde Optrin fra min Barndom, hvortil Emma var Ophavsmanden, især var det en noget enfoldig Barnepige, som det gik ud over, men de har neppe Interesse for udenforstaaende.

For mig og mine Søskende har Emma i vor Barndom betydet meget. I den gamle forfaldne Præstegaard, hvor vi Børn vilde have været henvist til at passe os selv, hvor baade Regn og Kulde trængte gennem Loft og Vægge, var hun vor Beskytter og gode Aand, og hun blev ved at følge os gennem Aarene, ja ikke blot os, men ogsaa vore Børn og Børnebørn. Jeg er vel nok den af os, der mest har haft Lejlighed til at holde Forbindelsen vedlige. Hun havde været hos Frk. Zahle og faaet Uddannelse og derefter haft Lærerindepladser langt borte, men da jeg kom i Skole i Ribe var hun vendt tilbage dertil, og det hændte, naar jeg om Lørdagen tog til mit Hjem i Darum, at hun fulgte med og blev der Søndagen over; for mig en kærligkommen Ledsager i de mørke Aftener paa den ensomme Vej fra Sejstrup til Darum.

Siden har jeg stadig korresponderet med Emma, til Tider kun sparsomt, i de senere Aar hyppigere. Jeg har en lang Række Breve fra hende liggende i mine Gemmer. Naar jeg paa Rejser kom til Ribe, var det al Tid først og fremmest for Emmas Skyld. Paa hendes hyggelige Værelse i Klosteret fik vi os en Samtale om gamle Tider og gamle Venner.

Den stiltfærdige men kloge og hjertelige gamle Dame i Klosteret maa vel nok for dem, der først senere har lært hende at kende, have taget sig ganske anderledes ud end den unge viltre Pige i Brørup. For mig var der dog stadig meget, der mindede om den Emma, jeg kendte i min Barndom.

H. F. Feilberg.

„Hejmdal“ 1937.

Heimdalsarbejdet i 1937 har dels været en Del hæmmet af de mange tilrejsende i Gymnasiet, og dels af de uheldige Togtider. Alligevel er der kun en ringe Del, der ikke har deltaget i Arbejdet, og der har været saa stor Interesse, at enkelte Hejmdalister for at komme til Møderne endogsaa har cyklet indtil 8 km.

Til Trods for moderne traditionsfri Tid har »Hejmdal« 1937 opretholdt de hævdvundne Traditioner. Møderne holdes stadigvæk om Lørdagen fra Sommerferien til Jul Kl. 7,30. Møderne indledes altid med »Hanegal«, d. v. s. de to første Vers af Grundtvigs »Sol er oppe«, og derefter holdes Foredrag af en Elev over et selvvalgt Emne.

I Aarets Løb er der holdt 7 Elevforedrag og 4 af Skolens Lærere har været indbudt til at underholde »Hejmdal«, og disse Indbydelser imødekommes altid med stor Elskværdighed af Lærerne.

Af Elevforedragene vil jeg blot nævne tre saa forskellige Emner som »Det unge Tyrkiet«, »Maaling af Røntgenstråalernes Bølgelængde«, og »Syndfloden i forskellige

Religioner«. Det vil nok tydeligt vise de vidt forskellige Interesser, der findes i »Heimdal«.

Af Lærerunderholdninger har der været tre Oplæsninger af moderne Litteratur og et Foredrag om fransk Ungdom, der viste, hvor forskellig den franske Opdragelse er fra den danske, heldigvis!

Der er i den forløbne Sæson blevet holdt 12 Diskussioner over aktuelle Problemer, saa aktuelle som: Bør Tyskland have Kolonier? Frihed eller Censur? Studenterbegrænsningen er ogsaa blevet diskuteret og ligeledes Kvindernes Ligeberettigelse, der synes at have været et staaende Emne paa »Heimdal«s Diskussionslister lige siden Stiftelsen eller i hvert Fald lige siden Pigerne fik Adgang til »Heimdal« i 1915.

En Diskussion om Civilisation af vilde Forslag blev saa livlig, at den endte med, at der blev stillet Forslag om at civilisere »Heimdal«.

I »Luren«, »Heimdal«s hellige Blad, har Heimdalisterne udfoldet deres Aand, og »Lur 1937« viser en Aand, som ikke har været i »Heimdal« i mange Aar.

»Heimdal«s-Soldet, der afholdtes den 12. Februar 1938, var en værdig Afslutning. Skolen var saa pragtfuldt smykket og Stemningen saa høj og Maden saa fortræffelig, at alle de Lommepege, der i Aarets Løb i Form af Bøder var gaaet i »Heimdal«s Kasse, ganske glemtes.

Jeg vil haabe, at »Heimdal« vil bestaa lige saa længe der er Elever i Gymnasiet og at Heimdalisterne her maa faa glade Skoleminder og i Diskussionerne og Foredragene udvikle deres Aand ud over Skolens Lektierperi, hvis man kan kalde det moderne selvstændige Gymnasiearbejde saaledes.

Paa »Heimdal«s Vegne

Poul-Erik G. Christensen,
Præsident.

Rigsarkivar Dr. theol. Bjørn Kornerup skal skrive Ribe Katedralskoles Historie.

**Carlsbergfondet har bevilget 2000 Kr. og Undervisningsministeriet
givet Tilsagn om 1200 Kr.**

Ribe Katedralskole er Danmarks ældste daterede Latinskole. Skolens Fødselsdag er den 13. Juni 1145. Man regner Datoen fra det Dokument, Biskop Helias udstedte fra sin Borg Hennegaard ved Filsø om Oprettelsen af Domkapitlet, hvorved samtidig Domskolen i Ribe stiftedes.

Allerede Ribe Katedralskoles stærkt historisk interesserede Rektor, Professor, Dr. phil. P. N. Thorup, paaviser Rigtigheden af Skolens Datering til nævnte Tidspunkt. Og allerede nu forbereder man sig, som før omtalt, paa at fejre 800 Aars Jubilæet paa værdig Vis.

I 1910 udsendte en nidkær Elsker af Skolens gamle Historie, Lektor V. Bloch, sin »Af Ribe Katedralskoles Historie gennem 700 Aar«. Den udmærkede lille Bogs Hovedkilder er Rektor Thorups historiske Arbejder, specielt i Skolens gamle Programmer, samt Kinch. Men det er kun rimeligt, at man nu til 800 Aars Jubilæet forbereder Udgivelsen af et større Værk om Skolens Historie.

Dr. theol. Bjørn Kornerup, Arkivar i Rigsarkivet, har indvilget i at skrive Ribe Katedralskoles Historie gennem 800 Aar. Dr. Kornerup har tidligere beskæftiget sig med lignende Arbejder, og har skrevet en udmærket og smuk Bog om Frederiksborg Statsskole.

Udgivelsen af et saadant historisk Værk er naturligvis en bekostelig Historie. Der vil medgaa ca. 15.000 Kr. hertil. Nylig bevilgede Ribe

Byraad i Aarene 1940—41 og 1942 ialt 7000 Kr. til Udgivelse af Værket. Carlsbergfondet har bevilget 2000 Kr. og Undervisningsministeriet 1200 Kr. Endvidere vil der ske Henvendelse til Ribes Pengeinstitutter og forskellige Legatstiftelser om Støtte til det gode Formaal.

Ribe Bys Historiker, Peder Terpager.

— Af K. H. Rosenstand. —

Den 5. Januar kunde Ribe By med Rette have fejret Mindet om en af sine berømte Sønner, Peder Terpager, idet der da var hængaet 200 Aar siden denne Ribes berømteste Historiograf, Forbilleder for alle Ribes senere Historie-skrivere fra Galthen til Kinch, Termansen, Bloch og Hugo Matthiessen osv., døde.

Ser man nærmere paa den gamle Bindingsværksgaard paa Mellemdammen, mest kendt under Navnet »Claussens Gaard«, der nu tilhører Cigarhandler N. N. Pedersen, vil man over Vinduet til Damefrisørsforretningen, som det nu synes umotiveret, bemærke en meget smukt udskaaet Portoverligger. Ved nærmere Eftersyn er Anbringelsen imidlertid ikke uberettiget, thi for ikke saa farlig mange Aar siden var Rummet nemlig et Portrum, og Porten findes endnu længere inde i Bygningen ud til Gaarden og er forsynet med et Løvehoved i Metal med Ring. Vi gengiver ovenfor et Billede af Portrummet i sin oprindelige Skikkelse.

Over Porten læses følgende Indskrift, et Vers af Salmedigteren Anders Chr. Arrebo. Det lyder saaledes:

En Christnis hus er Viet saa
Medgang oc modgang Ind oc udgaa.
Er Medgang Inde fahr I Mag.
Er Modgang Inde Ei forsag.

Byarkivar Termansen gør i sin interessante Artikel om Indskrifter fra gamle Bygninger i Ribe »Fra Ribe Amt« Bind 4 yderligere opmærksom paa Portoverliggerens Udstyrelse.

Paa hver Side af Indskriften holder en Engel et Skjold. I det ene staar N̄ (N. T.), i det andet E. H. D. W. Bogstaverne betyder Niels Pedersen Terpager og hans anden Hustru Else Hansdatter Wandel. Paa Dørhammeren findes Aarstallet 1671, antagelig Tidspunktet for Facadens Ombygning.

Gaarden burde med Rette hedde Terpagers Gaard, thi her boede den ansete Storkøbmand og Raadmand Niels Pedersen Terpager, hvis Søn i første Ægteskab med Maren Rasmusdatter Harboe var den senere saa kendte Historiograf Peder Terpager.

Foruden Ejendommen havde han ejt Byens nuværende Raadhus, som hans Datter Anne Terpager, Salig Niels Knudsen, solgte til Byen i 1708.

Sønnen Peder Terpager fødtes i Ribe den 22. Maj 1654. I Ribe tilbragte han sin Barndom og iøvrigt næsten hele sit Liv.

Allerede som Dreng indsugede han Byens rige Minder. Han fortæller selv, hvorledes han legede paa Slotsbanken, hvor der endnu stod betydelige Ruiner af Riberhus' Slot. Her hørte han Ekkoet runge og her husker han Brønden i Slotsgaarden.

Efter at have gaaet i to Aar i Byens danske Skole kom Peder Terpager i 1662 i Ribe Katedralskole og herfra blev han Student i 1674 og drog til Hovedstaden.

Opholdet i København blev kun kortvarig. Han kom i Huset hos Professor Oluf Borch. Allerede i 1676 tog han baade filosofisk og teologisk Embedseksamen, og fra den Tid viede han hele sit Liv Fødebyen Ribe og dens Omegn.

Samme Aar blev han ansat som Konrektor ved Ribe Katedralskole. Aaret efter blev Terpager kreeret til Magister. I 1684 blev han Vicelektor ved Domkirken og i 1687 Lektor.

Ved Reformationsjubilæet i 1736 hædredes Peder Terpager som Landets ældste Lector theologiae af Universitetet med som Æresdoktor i Teologi.

Det var især Terpagers Fortjenester som historisk Forfatter man vilde hædre. Dette Forfatterskab var holdt i det lærde latinske Sprog.

Allerede 1677 udgav Terpager en latinsk Skolebog, og i de 50 Aar han virkede i Ribe udgav han en Række værdifulde historiske Arbejder.

I 1704 udgav han Ribes ældste Bispekrønike og en Tale om Ribes Bispehistorie, som han havde holdt i Jubelaaret 1717.

Allerede i 1702 havde Terpager under Titlen »Inscriptiones Ripenses« paa Latin udgivet en Række Indskrifter bl. a. fra gamle Ligsten, gamle Bygninger osv. samt andre kortfattede »antikvariske« Meddelelser. Denne Bog bringer ogsaa en lige saa fortrinlig men kort Ribe-beskrivelse fra 1700 Tallet. I 1931 viste nu afdøde Lektor V. Bech ved Ribe Katedralskole Ripenser-Samfundet den Velvilje at oversætte Terpagers lille Ribe-Beskrivelse til »Ripenser-Bladet«.

Men Terpagers Hovedværk er dog hans latinske Ribehistorie *Ripæ Cimbricæ*.

Værket var allerede bebudet i 1702, men først 1727 afgik Terpagers Manuskript til Trykning i København, hvor det imidlertid gik til Grunde ved Københavns Brand i 1728. Det var et haardt Slag for den den Gang 74-aarige Forfatter, der ikke desto mindre med

beundringsværdig Energi ved Hjælp af sine Aktstykker gik i Gang med at rekonstruere Værket, saa det i 1736 kunde udkomme i Flensborg. Det blev et Standardværk, en Hovedkilde for alle senere Ribehistorikere.

Terpager var, som ovenfor omtalt, i 1687 blevet Lektor eller Læremester ved Ribe Domkirke. Lektorerne var en Slags Professorer, der var ansat af Domkapitlet for at holde Forelæsninger for »Kanniker, Skoledegne og forstandige Borgere«. Disse Forelæsninger holdtes i Sct. Barbarae Kapel ved Domkirken.

Centralbestyrer Andreasen i V. Vedsted beretter i sin udmærkede Beskrivelse af V. Vedsted Bys og Kirkes Historie («Fra Ribe Amt» Bind 6), at Sognepræsteembedet i V. Vedsted i 1455 var blevet underlagt Domkapitlet i Ribe, og fra 1459 bestyredes Præsteembedet af en Kannik ved Domkirken.

Fra 1544 overgik Præstegerningen i V. Vedsted imidlertid til Lektorerne ved Ribe Domkirke. Blandt de navnkundigste kan nævnes Biskop Peder Hegelund og Magister Anders Bording, Stifteren af den første danske Avis.

Peder Hegelund var den sidste Lektor, der tillige var Præst i V. Vedsted; efter hans Død i 1738 blev V. Vedsted atter selvstændigt Sognekald.

Andreasen beretter, at de Ribe Lektorer agede ud til V. Vedsted Lørdag Eftermiddag, hvor de tog Ophold i den den Gang bortførte Præstegaard.

Paa V. Vedsted Kirkes gamle Præstetavle, der opsattes i 1696, findes Terpagets Bomærke indbrændt i Tavlens nederste Hjørne, og det er at antage, at Tavlen er en Gave fra ham, der var Kirkens Præst i 51 Aar.

Men Terpagers Navn er naturligvis i første Række knyttet til Ribe By, hvis fortjenstfulde Historieskriver han blev. Her hentede han sin Hustru Raadmandsdatteren Maren Lauridsdatter Friis. Efter Svigerfaderens Død i 1709 arvede han Gaarden Vardho i Gørding Sogn, der senere gik i Arv til Sønnen Præsten Lars Terpager.

Peder Terpager døde i Ribe den 5. Januar 1738, 84 Aar gammel. Hans Navn vil mindes saa længe Interessen for vor gamle Bys Historie holdes i Live.

50 Aar.

Redaktør Roger Nielsen.

Vort Medlem Redaktør Roger Nielsen fyldte den 20. Juni de halvt Hundrede. Han er en Ribestudent, der her hjemme og ikke mindst i Udlandet altid har været rede til at slaa et Slag for sin gamle Skoleby og dens Ry.

Roger Nielsen er ellers født i Fredericia, men Faderen, der var Pakhusoverportør, blev forflyttet til Ribe, og her kom Sønnen 10 Aar gammel i Katedralskolen, hvorfra han blev Student i 1906.

Tidligt følte Roger Nielsen sig draget af Journalistikken, og i ung Alder skrev han sin første Artikel i »Ribe Stifts-Tidende«. Allerede

i 1906 blev han Medarbejder ved »Horsens Avis«, hvorfra han flyttede til Asger Karstensens Korrespondancebureau »Unio«.

Men der var Udlængsel i Roger Nielsen. Han ønskede at prøve Kræfter ude i det fremmede. I 1909 var han i Argentina og 1911 i Californien. I 1913 blev han Medarbejder ved »Den danske Pioner« i Omaha og i 1918 Presseattaché ved det danske Gesandtskab i Washington. I 1927 kom han hjem og blev Redaktør af Ugebladet »Hjemmet«, hvis Standard han hævede og gjorde til et moderne Ugeblad for den gode og tillige populære Smag.

I Tale og Skrift baade i Blade og Bøger har Roger Nielsen gjort et dygtigt Stykke Arbejde for sit Land ude i det fremmede.

Sin Skoleby og Barndoms By Ribe har han gjort Ære og han omfatter fremdeles Ribe med den største Interesse og aktive Kærlighed. Naar saa mange Turister fra U. S. A. finder her over, er det afgjort, at Roger Nielsen har haft en Finger med i Spillet.

Hvert Aar gæster han Ribe for at se paa Byen og hilse paa gamle Venner. Altid i Aktivitet, altid hjælpsom, altid usnobbet, saaledes er Roger Nielsen, og det er med en lille Smule Stolthed, at vi nævner, at han nu ogsaa er Generalkommissær for den danske Afdeling paa Verdensudstillingen i New York. At han vil være den rette Mand paa den rette Plads her, nærer vi aldeles ingen Tvivl om.

K. H. R.

Emma Reinsholm

in memoriam.

Den 3. Februar døde Frøken *Emma Reinsholm* i Ribe Kloster, 84 Aar gammel. Ripenser-Samfundet sendte Blomster til hendes Baare.

Der gives Mennesker, hvis hele Personlighed ligesom er blevet som en Del af den By, hvori de lever, og ved hvis Bortgang man synes, at et Stykke af selve Stedets Aand og Tradition er gaaet i Graven. Dette gælder i udpræget Grad for Emma Reinsholm. Ribe stod skrevet i hendes Hjerte, og med hende har vi mistet »et Stykke Ribe«, en Tidsperiode af den gamle Bys Liv.

Emma Reinsholm blev født den 24. November 1853 i en gammel Købmandsgaard i Helsingør, men efter, at hun 4 $\frac{1}{2}$ Aar gammel havde mistet sine Forældre, kom hun til Ribe, hvor hun fik sit andet Hjem hos Morbroderen, Overlærer Riis, og blev saaledes Plejesøster til den senere saa berømte Bysbarn, Filantropen og Journalisten, Theodore Roosevelts Ven, Jacob A. Riis, og til nuværende Fru fhv. Vandværksbestyrer Tarp.

Kun 17 Aar gammel blev Emma Reinsholm Lærerinde i Brørup Præstegaard hos Pastor H. F. Feilberg, den senere saa berømte Folklorist. I Halvfjerdserne kom hun derefter paa Frøken Zahles Privatlærerinde-Kursus i København og blev saa i to Aar Lærerinde hos Pastor Paludan i Nibe.

Fra 1880 fulgte saa de mange Aars Lærergerning i Ribe. Emma Reinsholms pædagogiske Egenskaber var ualmindelige, klog, kærlig

og med dyb Forstaelse af Barnesjælen var hun. Hun var usnobbet, usentimental og fyldt med herlig Humor, der kunde glimte og funkke i hendes dybe, milde Øjne. Hun havde Børnenes Fortrolighed, de elskede hende simpelthen, og det var en Kærlighed, der holdt.

Emma begyndte en lille Drengeskole hos Herredsfoged Gjærns i Puggaardsgade, men flyttede derefter for en Tid til Frøken Svabes Skole, den senere Frøken Lottrup's Privatskole i Stiftsmuseets Bygning, hvor senere Antikvarisk Samling havde til Huse. Her havde den, der skriver disse Linier, sit første Skole-Møde med Emma.

Fra 1892 ledede Frøken Reinsholm »Dronning Louises Børneasyl« i 14^{1/2} Aar, og mange »Asylere« vil med Glæde mindes disse Aar, Mange af dem har gæstet deres gamle Lærerinde som Voksne. »Emmas Dreng« vedblev at være hendes »Dreng«, hvor gamle de end blev. Naar to tidligere »Reinspover«, saaledes kaldtes Pogene i hendes Skole, mødte hinanden i Danmark eller Udlandet, lød der mangt et: Husker du —.

I det Mindeskrift om Ripenseren, Minister Johannes Erhardt Bøggild, der i Vinter udsendtes af denne Hustru, har den betydelige Mand sat sin gamle Lærerinde et smukt Minde. Her anføres en lille Barnsdomserindring, der som i en Nøddeskal er Historien om »Emma og hendes Dreng«.

Det var en Sommerdag i Begyndelsen af Firserne, Sct. Hans Aften, ved Lukketid i Pogeskolen (i Asylet), Børnene var alle gaaet med Undtagelse af en lille Purk, der syntes at være en evig Tid om at samle sine Sager sammen. . . Da Tiden ikke kunde trækkes længere ud, spurgte Frøken Reinsholm: »Men hvad er der dog i Vejen, lille Johannes, hvorfor gaar du ikke?« Drengen saa op paa hende med bedrøvede Øjne og sagde: »Rejser du ikke i Aften, Emma?« »Men Barn dog, hvad mener du?« »Skal du ikke rejse til Bloksbjerg i Nat?«

Nu gik der et Lys op for den unge Lærerinde, hvis Ansigt blev et stort Smil. Hun havde for nogen Tid siden fortalt Børnene Leegenden om Heksene Sct. Hans Aften, og paa deres Spørgsmaal om, hvad en Heks var for en, havde hun rask væk sagt: »Aa, det er saadan en gammel en som jeg«.

Det beroligede den lille Fyr meget, at erfare, at hans elskede Lærerinde ikke skulde ud til den kendte Ridetur paa Kosterkaftet.

Men saa sagde Emma Reinsholm Skolegerningen Farvel og blev Pensionær i Klosteret, hvor hun har haft sit Hjem i 32 Aar.

Faa passede saa godt til at leve paa dette fredfyldte Sted som Emma. Hvor var det dejligt at besøge hende i hendes hyggelige Stue, hvor Billederne paa Væggen og Bøgerne i Reolen talte deres eget Sprog om svundne Tiders Ribe. Her fortalte hun Børnene Eventyr, og hvor var det fornøjeligt at komme her som Voksen og erfare, at det fortrolige du paa begge Sider ikke var glemt. Saa fik Emma og Gæsten tændt en god Cigar — til Tider nød hun endog en Pipe, og saa kunde hun fortælle saa levende om Mennesker og Begivenheder i den gamle By, eller Samtalen gjaldt Dickens, hendes Yndlingsforfatter.

Men Emma kunde ogsaa fortælle livligt med Pennen i Haand, enten det nu var i »Ribe Stifts-Tidende« eller Ripenser-Samfundets Medlemsblad.

Minderne om Plejebroderen Jacob A. Riis holdt hun i Ære. Hun talte ofte om ham, og hans Bøger og Breve har hun skænket til Udvaldt vandrersarkivet paa Sohngaardsholm.

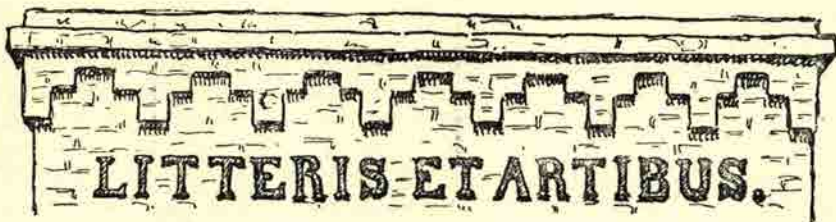
Da den tidligere amerikanske Gesandt i København, Mrs. Bryan Owen vilde se Jacob Riis By lagde hun sit Besøg i 1933, hvor hun kom paa Emmas 80 Aars Fødselsdag, og Ministeren deltog i den Fest for Emma Reinsholm, som Vennerne havde arrangeret. Det blev en uforglemmelig Dag og Aften for den satte og beskedne Emma.

Højt op i Aarene bevarede Emma Reinsholm sit Jernhelbred og sit Humør.

Faa Uger før sin Død ramtes Emma Reinsholm af en Lammelse og maatte gaa til Sengs. Langsomt ebbede Kræfterne ud og hun sov ind.

Emma er ikke mere. Et godt og kærligt Hjerte har ophørt at slaa, men med dyb Taknemlighed vil hun mindes for, hvad hun var for os, for de mange, sin Bys gode og trofaste Datter.

Kai H. Rosenstand.

Aarsfesten paa Ribe Katedralskole, der fyldte den store Gymnastiksal, var helt igennem præget af de kendte Traditioner.

Rektor Willumsen bød Velkommen til den store Forsamling af Forældre, nuværende og forhenværende Elever.

Man sang derpaa første Del af den gamle Skolekantate med Orkesterledsagelse under Seminarielærer Enkegaard's Taktstok.

Rektor meddelte Resultaterne af Aarets Studentereksamen og Realeksamen og uddelte Eksamensbeviserne.

I sin Tale til Studenterne mindede Rektor om, at de var det første Hold efter den Eksamensordning, hvor 4—5 Fag bortfalder ved mundtlig Eksamen, og Terminskarakteren træder i Stedet, hvilket er en Tillids erklæring til Skolens Lærere. Eksamen er ikke blevet lettere af den Grund.

Nyt er ogsaa, at Skolen har indført Laboratorieundervisning i de humane Fag, et Arbejde, der skal føre til større Selvvirksomhed for Eleverne, hvilket jo er Tidens Løsen, men ogsaa samtidig stiller større Krav til Elevens Modenhed.

Det er lykkeligt for en ung Mand eller Pige at faa Del i den højeste aandelige Uddannelse i deres Alder.

I har været gode Kammerater og loyale overfor jeres Skole, og vi haver det Haab, at I vil gøre Skolen Ære.

I ser lyst paa Livet, og det skal Ungdommen ogsaa gøre. Men Livet er kort og Tiden vanskelig. Man maa hurtigt søge sin Plads og gribe Chancen, hvor den med de bedste Kundskaber har Fortrinet.

Men styr ikke frem med Skyklapper for Øjnene. Tænk paa den

aandelige Udvikling, der ikke næres af Radio og Film, men i det videnskabelige Arbejde, i Kunst og Literatur og glem ikke, at der er et socialt Spørgsmaal, der er af Betydning for alle, især for Ungdommen, der er Fremtiden.

For Realisterne former Fremtiden sig jo noget anderledes.

Pigerne er i kvalificeret Majoritet paa Holdet. 12 af 18 er Piger. 35 pCt. af Skolens Elever er Piger, og tager man Gymnasiet fra bliver Procenten 43. Glem ikke, i unge Piger, at gøre jeres kvindelige Værnepligt ved Husholdningsarbejdet. Det vil blive jer til Gavn.

Jeg bringer jer alle, Studenter og Realister, Skolens Farvel. Ribe er et godt Grosted for unge. I skal nu ud at staa paa egne Ben. Kast jer ikke kritikløst ud i alt det nye, thi alt nyt er ikke godt, men gid I maa bygge videre paa blivende Værdier. Til Lykke. Gid I maa faa en lykkelig Fremtid.

Efter Kantatens anden Del meddelte Rektor Udfaldet af Aarsprøvene og gav Meddelelse om Aarets Legater.

Overlærer Sechers Legat paa 200 Kr. tilfaldt Student Margrethe Lütken, Student Jens Oksen fik Aage Haunstrup Andresens Legat paa 80 Kr.

Endvidere uddeltes en Del Bogpræmier.

Rektor mindedes ganske kort Lektor Nørregård.

Seminarielærer Enkegaard og cand. mag. Himmelstrup har vikarieret ved Lektorens Sygdom og efter hans Død.

Rektor oplyste sluttelig, at der ved det nye Skoleaar blev oprettet to 1. Gymnasieklasser.

Man sang »I Danmark er jeg født« og saa stormede Eleverne ud til Sommerferiens Herligheder.

Ripenseren Jacob A. Riis mindes i New York.

Den 3. Maj fejrede New York Jacob Riis' Minde. Det dansk-amerikanske Blad »Nordlyset« refererer fra Festen bl. a.:

Der var vel 100-150 Mennesker til Stede og deriblandt mange af de fineste Navne i det amerikanske Samfundsliv. Vi maa have Lov til at notere med Glæde og Stolthed, at Amerika fejrede en dansk Mands Minde. Danmarks Gesandt, Minister Otto Wadsted, sad til højre for Fru Jacob A. Riis, der i Dr. Finleys Forfald aabnede Talernes Række med ualmindelig smukke Ord. Som Hædersgæster ved Bordet sad tillige Generalkonsul Georg Bech med Frue, New Yorks Borgerrepræsentant Vladeck, Forfatteren, Redaktør William Allen White fra Emporia, Kansas, hvis Tale blev udsendt over Radioen, Rockefeller Foundations tidligere Formand, Dr. Vincent, der er Kommandør af Dannebrog af første Grad, og andre Honoratiore.

Blandt danske Gæster var der Kaptajn Kragh-Hansen med Frue, Baron Joost Dahlerup med Baronessen og Datter, Fru Inga Høgsbro Christensen, Skuespiller Poul Leyssac og Hr. og Fru C. H. W. Hasselriis.

Blandt Telegrammerne nævnes derefter et fra Statsminister Stauning og Telegrammet fra Ribe Byraad.

Minister Otto Wadsted sluttede sin Tale ved Bordet med at sige: Hvis jeg blev spurgt om Navnet paa en Landsmand, som kom nærmest Idealet af en danskfødt amerikansk Borger, vilde jeg nævne Jacob A. Riis.

Koilektør *Chr. Jacobsen* fyldte den 19. Januar 75 Aar.

Professor *Vilhelm Andersen* gæstede 19. Januar Ribe Katedralskole og Statsseminariet.

Pensioneret Kommunelærerinde Frøken *Anna Sørensen* fyldte den 21. Februar 70 Aar.

Den 17. Marts kunde Forsvarsbrødrene i Ribe fejre 50 Aars Jubilæum. Paa Jubilæumsdagen afsløredes paa Ribe Kirkegaard en smuk Mindesten paa Foreningens første og mangleaarige Formand Gymnastiklærer *Stockholm Simonsens* Grav.

Adjunkt *Askgaard* har indtaget afdøde Lektor *Nørregårds* Plads som Leder af Ribe Handelsskole.

Ligningsprocenten i Ribe er 9,00 mod 8,24 i Fjor.

Ribe Skyttekreds har i Aar bestaaet i 75 Aar.

Møller *P. Hübschmann* i Ribe fyldte den 7. April 70 Aar.

Dagmarbroen i Ribe er blevet ombygget og moderniseret af Ribestuderterne Ingeniørerne *Dalsø* og *Ewald-Rasmussen*.

I Aar er det 25 Aar siden Ribe Kammersluse blev aabnet.

Fru Minister *Bøggild*, Enke efter Minister Generalkonsul *Erh. Bøggild*, har skænket nogle nye Klokker til Ribe Domkirkes Klokkespil, saa dette foruden Dagmarvisen kan spille Brorsons »Den yndigste Rose er funden«. De nye Klokker vil antagelig blive opsat til Efteraaret.

Den 13.—15. Maj deltog 40 Elever fra Ribe Katedralskole i det store Skolegymnastikstævne i Sønderborg.

Ingeniør *Dalsø* er ansat som Stadsingeniør i Ribe og afløser samtidig Gasværksbestyrer *M. Lindberg* som Gasværkets Leder.

Fhv. Købmand *Martin Christensen* er den 29. Maj afgaaet ved Døden, 80 Aar gammel.

Den 1. Juni aabnedes et Vandrehjem i Ribe under Ledelse af Karetmager *Nielsen* og Hustru i Graabrødregade. Hjemmet har Plads til 60 Gæster.

Vor Næstformand, Lektor *Amorsen*, har nylig gæstet Ribe frisk og solbrændt.

Ribe Turistforening deltog i den store Turist- og Trafikudstilling i Forum i København. Maleren *Hakon Spliid* havde lavet nogle meget smukke Ribe-Panoramaer, der blev meget beundrede. Journalist *Rosenstand* talte i Radioen om Ribe.

Den 38 aarige Reservelæge *Jens Nielsen*, Student fra Ribe Katedralskole (Søn af afdøde Overlæge *P. Nielsen*), er udnævnt til Overlæge paa Radiumstationen i København.

Ribes trofaste Ven Maleren *Stephan Ussing* fejrede den 17. Juni sin 70 Aars Fødselsdag i sit kære Ribe, hvor han arrangerede en smuk Udstilling af Billeder fra Ribe, Taasinge og Assisi.

Ribe havde den 27. Juni en nydelig Radioudsendelse som Led i Turistpropagandaen.

Den 24. August er det 25 Aar siden Dagmarstatuen rejstes paa Ribe Slotsbanke.

Vikar cand. mag. *Himmelstrup* er udnævnt til Timelærer ved Ribe Katedralskole.

Den 6. August viedes i Ribe Domkirke Bankassistent *Bendt Nors*, Aarhus, Søn af Sagfører *Nors* i Ribe, til Frøken *Lilli Nielsen*, Aarhus.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler** og **Konfektion**.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
GRUNDFORSK
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.
Møbler efter originale Tegninger

Ethvert Medlem

af R. S. bør skaffe
et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarimester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

Bøger, De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

**Studenter af 1938
og Realister**

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

**Ripenser-
Samfundet**

**Ripenser-Samfundets
Bestyrelse.**

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

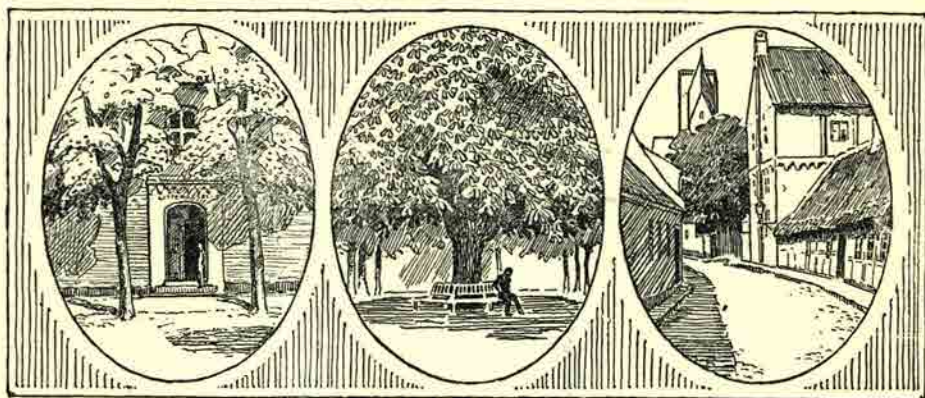
Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasse-
rer), Svinget 16^a. Telf. Amager
5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

RIPENSER-BLÅDET

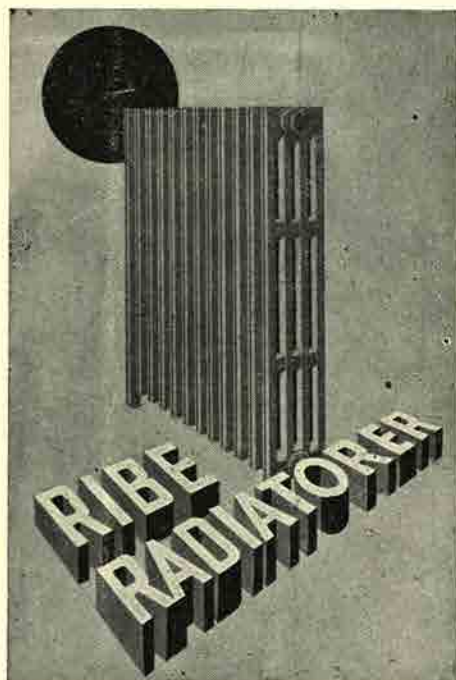

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 13

Oktober 1938

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

A_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

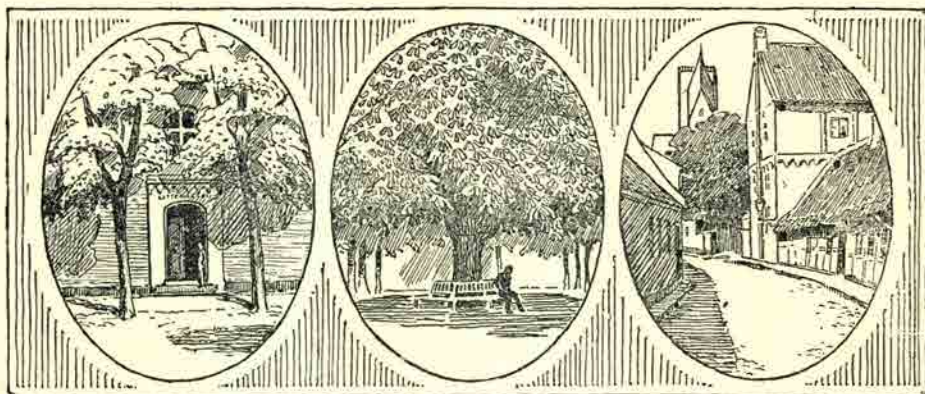
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 6 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 10 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 13

Oktober 1938

3. Bind

Lektor Amorsen fylder 80.

1858

7. Oktober — 1938.

Det var i Eftersommeren i Aar paa den nyombyggede Dagmarbro, jeg sidst talte med Lektor Amorsen, der var paa et af sine smaa aarlige Besøg i den gamle By. Rask skridtede vi ned ad Stationsvejen. Og nu fylder Amorsen 80 den 7. ds. Det er ikke til at tro.

Paa denne Dag vil fra mange gamle Elever Landet over Hilsener strømme til Roskilde, thi er Amorsen trofast, saa er hans gamle Drengene det ogsaa. Ingen har som Amorsen formaaet at holde Forbindelsen vedlige med de gamle Elever fra den Skole, hvor han i 47 Aar havde sin Gerning, hvor Traaden

mellem Lærer og Elev blev tvunden til Baand, der skulde binde for Livet.

Naar vi samles og mindes, da er Billedet af Hr. Amorsen altid med. Vi husker hans Røst runge over Legepladsen, naar Ruderne truedes af Sneboldbombardementet. Vi ser hans kendte Skikkelse med den gule Rose ved Sommertid og vi mindes hans obligate Vittigheder, hvoraf flere blev rene Slagord for os.

Frisk og fornøjelig var hans Undervisning endog for dem, der ikke aspirerede til at blive Professorer i den højere Matematik.

Og saa var der det, at vi følte, at Amorsen holdt af os. Han var i høj Grad en af Skolens Grundpiller, det forstod vi allerede den Gang.

Carl Amorsen er Sønderjyde. Han er født i Haderslev som Søn af Konsul, Bankdirektør Amorsen. Han frekventerede Sorø Akademi og 1876—81 Polyteknisk Lærestanstalt. Efter at have undervist ved københavnske Skoler blev han i 1881 Timelærer ved Ribe Katedralskole, 1. September 1883 konstitueret Lærer samme Sted. Den 29. Oktober 1885 udnævntes han til Adjunkt og den 28. Maj 1903 til Overlærer (senere Lektor). Som saadan virkede han indtil han tog sin Afsked i 1928. I en lang Aarrække var han Skolens Inspektør og Kasserer.

Ogsaa i Byens Liv tog Amorsen Del, saaledes var han 1913—17 og 1917—21 et skattet Medlem af Ribe Byraad og 1916—28 Medlem af Ribe Amts Skoleraad. I en lang Aarrække gjorde han udmærket Fyldest i Ribe Kunstforenings Bestyrelse.

Skolen glemte han ikke, da han drog bort, heller ikke rent haandgribeligt. I en Aarrække var der en Gave fra Amorsen at uddele ved Translokationen.

Da Ripenser-Samfundet stiftedes i 1912 var det ganske naturligt og selvfølgelig, at Lektor Amorsen indtraadte i Bestyrelsen, og han har siden været vor højt skattede Næstformand.

Kære Lektor Amorsen! Deres gamle Drenges hylder Dem med Tak for Deres Trofasthed mod os. Gid De endnu længe maa kunne træde Deres kære Cykle ad Deres Livsaftens smukke Landeveje.

Deres hengivne

Kai H. Rosenstand.

En gammel Ribe-Forretning overgaar fra Fader til Søn.

Købmand Anton Andersen overdrog den 1. Oktober sin kendte Kolonialforretning til sin Søn, Købmand C. C. Andersen.

Købmand Anton Andersen, der i 1936 fejrede 40 Aars Købmands-jubilæum, overtog efter Købmand, Byarkivar Termansen den kendte Forretning, der er stiftet af Th. Bøggild, og drev den stadig fremad. Den 1. Juli i Aar fyldte han 65 Aar, og har nu ønsket at trække sig tilbage til Fordel for Sønnen.

Den nye Indehaver Carl Christian Andersen er født i Ribe den 5. Oktober 1909. I 1926 tog han Realeksamen fra Ribe Katedralskole. Handelen lærte han hos Christian Thouggaard i Sparckjær ved Viborg. Han var saa i Forretningen i Ribe et Aar og arbejdede derefter i Kgl. Hofleverandør P. A. Buchtrups kendte Forretning i Aarhus for derefter i 1931 atter at vende tilbage til Ribe som Faderens Førstemand. Ved sin Dygtighed og Elskværdighed fik han et godt Navn blandt Kunderne.

C. C. Andersen har to Gange været Formand for K. U. og haft Sæde i den konservative Vælgerforenings Bestyrelse.

Gammel Ripensers Gave til Stiftsmuseet.

Den afdøde Malerinde, Fru Petra Foss, der var gift med ligeledes afdøde Landskabsmaler, Professor Harald Foss, har testamenteret Ribe Museum to Billeder, som hun har malet.

Det ene er et Billede af vistnok Dagmarbroen, malet i Fruens yngre Aar. Det er 32 Gange 62 cm. Det andet er et Motiv fra Lerup Kirkes Indre, 63 Gange 72 cm, og dette Billede har Fruen selv anset for det bedste, hun nogensinde har malet.

Begge Billeder er af Værdi og vil sikkert interessere paa denne Egn, hvorfra Fru Foss jo stammede. Hun var nemlig født i Ribe i 1862, og hendes Fader var Adjunkt Fischer, Ribe.

Museet, der i den nærmeste Fremtid vil modtage Billederne, har allerede et Maleri, udført af Fruen.

Almueskolens Tilstand i Ribe 1784.

Ved N. M. Kromann

Den 17. December 1783 udgik der til Kancelliet en Kabinetsbefaling, hvori det bl. a. hedder: »Da vores Forsæt er, at se de danske Skoler satte paa en bedre Fod, og Vi ville udstrække Vores Landsfaderlige Omhu især til disse Skoler i Vore Kjøbstæder: Saa bliver det fornødent, at den Commission, som Vi agter i dette Øjemed at nedsætte, har paa rede Hænder for sig en omstændelig Efterretning fra hver af Vore Danske Kjøbstæder om følgende Poster«:

Af disse er der opstillet 6, som Biskopperne anmodes om at besvare. Besvarelsen fra Biskoppen i Ribe angaaende Skolen dér lyder saaledes:

»Ribe har 2 Skoler, nemlig Domkirkens og St. Catharinæ Kirkes Skole. Den førstes Lærer er Johan Ludvig Foersum, der er Student og har været Hører ved Trinitatis Kirkes Skole i København. Læreren ved den anden Skole er Andreas Cøbner, der er ustuderet og forhen har været Skoleholder og Substitut i Dejbjerg Menighed. Den første nyder af salig Dr. Anchersens Legat 80 Rdl. aarlig, men hverken frit Hus eller Ildebrændsel, derimod i Skoleløn af hvert Barn 1 à 2 Rdl. aarlig samt Ildingspenge 24 Skill. og Renovationspenge 8 Skill., endvidere et frivilligt saakaldt St. Thomæ Offer, hvilke Indtægter aarlig omtrent kan beløbe sig til 120 Rdl. Den anden har af Byens Kasse aarlig 24 Rdl., af Domkirken 20 Rdl., af St. Catharinæ Kirke 10 Rdl. og endelig af forskellige Donationer 25 Rdl., men hverken frit Hus eller Ildebrændsel. Den samlede Indtægt er for denne som for den første omtrent 120 Rdl. aarlig. Skoleholderen beskikkes af Magistraten og Sognepræsten for den Menighed, hvor Skolen ligger, de prøves af Præsten, der tilligemed Magistraten har Opsigten over Skolerne, og de uvillige Forældre tvinges til at lade deres Børn søge Skolerne ved Mulkter, der i Tilfælde af Fattigdom afsønes med at sidde paa Vand og Brød fra 1 til 4 Dage. Hver Skoleholder skal frit undervise 20 fattige Børn, som Skoleinspektørerne udnævner.

Der taales ingen uberettigede Skoleholdere«.

Lidt om Ribe-Sangen

Ved K. H. Rosenstand.

C. A. HANSEN
Komponisten

De to,
der
skabte Sangen

P. G. MÜLLER
Forfatteren

Der gives næppe mange Steder i Ribe, der i den Grad taler til den historiske Fantasi som Riberhus Slotsbanke.

Den, der som Dreng har leget i de sivgroende Grave, har i Rørenes Susen ligesom kunnet fornemme en sagte Hvisken om Ribes Stors hedstid, om Kong Valdemar og Dronning Dagmar, om Erik Konning hin unge og den fantastiske Indtagelse af Slottet ved Dans under Faklernes Skin. Den ivrige Ingemanns Læsning gav vel ogsaa sit Bidrag til Fantasiens Flugt.

Men ikke blot Barnets Sind er blevet bjergtaget af Stedets Stemning. Den voksne Ripenser og forstaaende fremmede, der gæster Voldstedet, har følt noget af Folkevisestemningen, helst en Sensommeraften, naar Solnedgangen sætter Vestenhimlen i Brand, og Skyggerne bliver lange.

Naar Mosekonen kogler paa Engen, og Slotsbanken fantastisk forstørret stiger op midt i de hvide Taager, ja, da behøves i og for sig ingen Dagmarstatue paa den grønne Banke for at tale Historiens eller endnu mere Folkevisens Sprog.

Da stiger Historiens store Døde af Gravene, og den sunkne Borg rejser sig for det indre Øje, »paa de kendte Steder svæver Dronning Dagmars milde Aand«.

Saaledes staar der jo i Ribe-Sangen, eller »Ribes Pris«, som vi ofte siger. Den kønne gamle Sang, som er lidt vanskelig at synge og lidt »gammeldags« i Tonen for Nutiden, men som har Patina, og som alle gode Ripensere holder af.

De fleste Ribeborgere kender og skatter Sangen, men færre er vidende om dens Oprindelse.

Der hvor Stormens barske Sange
bruser over lave Eng,
Lundens Sanger flygter bange;

thi for svag er her hans Streng,
 lad ham vandre om i Skove,
 love dem paa Skjaldevis —
 her ved Vesterhavets Vove-
 toner gamle Ribes Pris.

Svøbt udi de hvide Taager
 vi en Banke skimte svagt,
 hvor de lette hvide Maager
 tumles om af Stormens Magt,
 kullet er jo nu dens Tinde;
 før en herlig Borg der stod;
 Ild og Lue lod den svinde,
 sluktes ej i Fjendeblood.

Men naar over Vang og Vænge
 Vinden vifter mildt fra Sø,
 naar en Duft paa grønne Enge
 spredes af det friske Hø;
 naar ved Vartid sagte bæver
 Voven løst af Vintrens Baand,
 paa de kendte Steder svæver
 Dronning Dagmars milde Aand.

Og blandt Husene de lave
 inde i den lille By
 hæver over Kongegrave
 Kirke du dig højt i Sky;
 herligt du jo monne knejse
 som en Pryd for Danmarks Land.
 Og som du til Glans sig rejse
 atter gamle Ribe kan.

By med Valdemarers Minde,
 hvor de store Konger sad;
 vel din Storhed saa vi svinde,
 gamle stolte Kongestad.
 Vi med Øjet let dig maale,
 men naar vi i Grav er lagt,
 skal du atter herligt straale
 i din fordums stolte Prag.

Ja, Ordene er kendte nok, men Forfatteren? Peter Gustav Müller er hed han. Han var født den 24. Marts 1836 i København som Søn af den senere Sognepræst til Starup-Grarup, senere i Seem, Ludvig Christian Müller, og han var Broder til Kunsthistorikeren Rektor Sigurd Müller.

Gustav Müller blev Student fra Ribe Katedralskole i 1855, og det følgende Aar skrev han Ribesangen, en smuk Hyldest til hans Skoleby.

Han tog Filosofikum, og i 1862 blev han Sekundløjtnant af Infanteriets Reserve, og han deltog som Løjtnant i 1ste Infanteriregiment i 1864, hvor han vandt Ridderkorset. Han fik senere en krank Skæbne

og døde i Chicago den 22. November 1875. Men i Ribesangen har han blandt Ripenserne skabt sig det skønneste Mindesmærke.

Vi hidsætter Noderne, der saa smukt svøber sig om Teksten.

Hvem skrev da denne Musik?

Medens Ordene blev skrevet af P. G. Müller Aaret før hans samtidige V. Essmann skrev »Droslen slog i Skov sin klare Trille«, er Melodien næppe blevet til før 1861.

Moderato. C. A. Hansen.

The musical score is written for piano and consists of five systems. Each system has a treble and bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'Moderato'. Dynamics include *mf*, *cresc.*, *p*, *p dolce*, and *f*. The piece ends with a double bar line.

Komponisten var Ribe Katedralskoles Sanglærer, Domorganist C. A. Hansen (død 1871). Han mødte en Dag paa Skolen med et lille Hæfte »Ti Sange, som han var stolt af at kalde sine. Blandt dem var Ribesangen. Gamle Ripensere har fortalt mig, at de til Tider fik

banket Ribesangen ind i Sangtimerne. Det var ikke altid lige behageligt, men den »sad«, og de kom til at holde af Sangen for Livet.

De ni af Sangene i Hæftet er for længst gaaet i Glemmebogen, men den tiende, Ribesangen, har holdt sig, den er blevet elsket og sunget, og vi vil holde fast ved den, selv om Tider, Tanker og Udtryksformer er anderledes end i den idylliske Tid, hvori den blev til.

Ribe Katedralskole havde den 17. og 18. September historisk Ekskursion til Aarhus og Mols. Turen blev helt igennem vellykket trods en Del Regn.

Rejsen foretoges i to Rutebiler og paa Udvejen besaa man ved Silkeborg Resterne af Øm Kloster, som Adjunkt E. Lund forklarede.

Efter Ankomsten til Aarhus Kl. 15,30 foreviste Bibliotekar Hausted Domkirken, medens Museumsdirektør Peder Holm var Fører i »Den gamle By«. Ogsaa Mindeparken blev beset.

Der overnattedes i Riisskov Vandrehjem.

Søndag saa man Universitetsparken og tog derefter til Mols. Man gæstede Kalø Ruin, Thorsager Rundkirke samt de gamle Herregaarde Gammel Estrup og Clausholm, og saa sattes Kursen atter hjem mod Ribe.

*

Cand. mag. Einar Rasmussen, der var Timelærer i Nykøbing F., er udnævnt til Adjunkt paa Prøve ved Ribe Katedralskole fra 1. August 1938.

*

Hidtilværende Timelærer ved Ribe Katedralskole Heide Petersen er blevet udnævnt til Adjunkt.

*

Katedralskolens aarlige Udflugt fandt Sted Lørdag den 27. August og foregik i Aar til Endrupholm.

*

Vort Medlem Kgl. Skovrider Th. Wielandt, Maarum, holdt den 6. September Foredrag paa sin gamle Skole om den danske Skov.

Af Dagmarbroens Saga.

Ved K. H. Rosenstand.

Nu, da den gamle Dagmarbro i Sommer er forsvunden og i Løbet af Forsommeren som en anden Fugl Phønix er genopstaaet i forbedret og tidssvarende Skikkelse, er det vel værd at kaste et lille Blik tilbage paa Broens Historie.

Hvor senere Dagmarbroen skulde faa sin Plads, var der indtil Halvfjerdserne ingen Overgang over Aaen, hvis Omgivelser ingen Bebyggelse frembød, men kun bestod af grøn Eng og Haver, der strakte sig helt ind til Byen op til Badstuegade og Sortebrødregades Hjørne. Der var ingen »Station«, altsaa heller ingen Stationsvej og ingen Dagmarsgade.

Idyllen ved Aaen var ganske uforstyrret. Paa hine Kanter af Byen kunde man ikke køre over Aaen, men for Fodgængere var der endog en meget smuk Passage. Fra Badstuegades »Udmunding« ved Aaen ud for det nuværende K. F. U. M., hvor Kommunens lille Anlæg er, udgik en Spange eller Gangbro, *Langebro*, hvis smukke, lette Konstruktion med to høje Gennemsejlingsbuer erindres af gamle Ripensere, men af yngre kun kendes fra smukke bevarede Fotografier.

Men saa kom i 1874 Bramminge—Ribe-Banen og omkalfatrede Idyllen ved Aaen og bragte et helt nyt Bybillede med den nye Vej Stationsvejen med Dagmarbroen og Dagmarsgade.

Forud var der gaaet en langvarig Strid om Banegaardens Beliggenhed.

En Del Grundejere slog et drabeligt Slag for, at Banen førtes Vest om Byen, og at Banegaarden skulde anlægges paa Korsbrødregaards Mark, hvor senere Sct. Laurentiigade og Kongensgade anlagdes. Byraadet havde endog haft en Deputation i København, bestaaende af Landinspektør Styrup, Købmand H. I. Hansen og Væver N. P. Bruun. Deputationen havde overfor Indenrigsministeren erklæret, at Kommunen, dersom Jernbanen førtes over en Bro Vest for Byen, vilde paatage sig at ordne Havneforholdene efter de Krav, som Sejladsen maatte stille.

Men der kom ikke noget ud af disse Forhandlinger. Da Banen aabnedes den 30. April 1874, havde Banelinjen faaet den østlige Retning og Stationsbygningen den Plads, den fremdeles indtager.

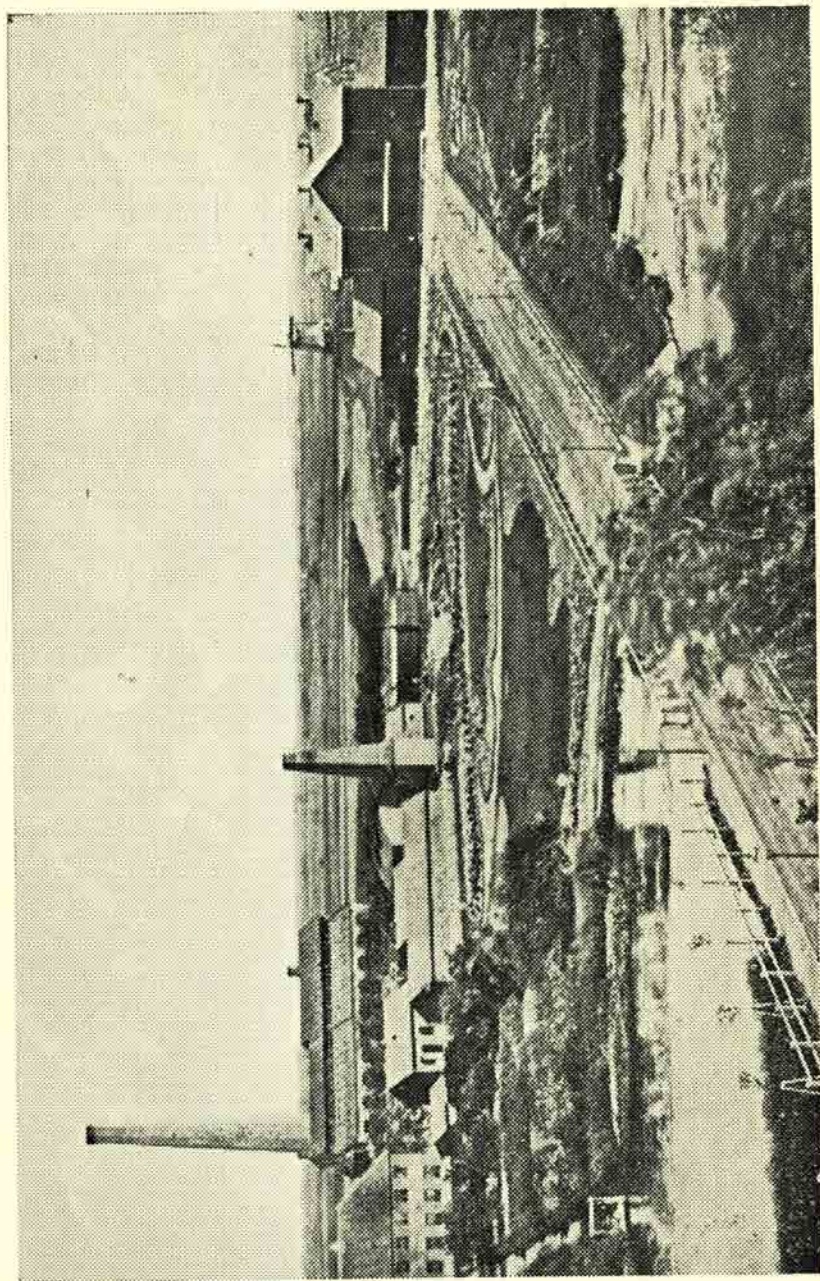
Samtidig med Banens Anlæg gik Regeringen ind paa at bekoste den ny Adgangsvej til Byen.

Et Mindretal i Byraadet havde ønsket Stationsbroen (Dagmarbroen) anlagt til Badstuegade, hvor den gamle Langebro gik, og Vejen ført bagom Museumshaven til Tangegade eller tværs igennem Hotel Riberhus' Have. Man enedes dog om den nuværende Beliggenhed.

Regeringen overdrog Bro- og Vejarbejdet til de samme Entreprenører, der havde haft Banen i Entreprise, nemlig Tømmerhandler Lauritzen, Landinspektør Styrup og Kammerassessor S. Rosenstand.

Den 26. Januar 1874 behandlede Byraadet et fra Styrup modtaget Forslag om Retning, Bredde og Højdeforhold af den nye Vej og Broens Vandslug, der var sat til 45 Fod eller lidt mere end de tre Møllebroer tilsammen.

Man blev hurtigt enig om Styrups Forslag. Kun var man betænkelig

Ribe ved Dagmarbroen 1876.

I Baggrunden Jernbanestationen og den gamle nu forsvundne Vejrmølle, hvis Møllehus nu ejes af Adjunkt *Askgård*.

ved Broens Vidde, som man fandt for ringe og forlangte en Bro fra Bred til Bred.

Samtidig blev der givet Tilladelse til, at Fyld maatte tages fra Gasværkets Have og den Syd for beliggende Mølletoft, hvorved iøvrigt de sidste Fundamenter til Byens ældste Vejmølle iøvrigt forsvandt.

Byraadet tog derefter fat paa den Del af Vejen, det paahvilede Byen at udføre, og som gik over Grunde tilhørende Sct. Catharinæ Kirke. Man havde tænkt sig 1400 Rdl. pr. Tønde Land, men man maatte noget højere. Sagen sluttede med, at Byen skulde svare en aarlig Afgift af 32½ Tønde Byg efter Kapitelstakst. Jorden benyttedes som Havelodder og var udlejet for Livstid til Gartner P u l t z , Etatsraad K i æ r og Købmand Q u e d e n s , men det lykkedes omsider at forhandle sig til Rette med Havelejerne, hvorefter Vejen førtes igennem til Sortebrødregades Hjørne.

Nu opstod Spørgsmaalet, om man skulde føre Gaden igennem til v. Støckens Plads ved at gennembryde de mellemliggende Husrækker eller henvise Fastsættelsen til Badstuegade og Vægtergade. Man valgte den første Fremgangsmaade.

Den Bygningsfirkant, man skulde gennembryde, optoges hovedsagelig af Justitsraad B o r c h s store Gaard og nogle mindre Ejendomme tilhørende Guldsmed T e r k e l s e n , og Arbejdet forsinkedes noget ved, at en Del Borgere klagede over Byraadet til Ministeriet, hvilket dog ikke førte til noget.

Ved Nedbrydningen forsvandt iøvrigt en velkendt Ribeejendom, nemlig en stor Vognremise, der stammede fra Vognmagerlaugets Dage.

Helt færdig med Gaden var man ikke, da Jernbanen aabnedes, men man gik til Gengæld hurtigt i Gang med at forskønne den nye Indkørsel til Byen. Man anbragte en hel Række Gaslygter langs Stationsvejen og i 1876 beplantede man Vejen Stationen til Dagmarbroen med Lindetræer og den fortsatte Rute med Asketræer. Plantningsarbejdet foretoges af Byraadsmedlemmerne Th. Bøggild og C. P. Hansen. Planterne trivedes saa godt at ikke et eneste Lindetræ gik ud. Senere Tider har jo med lovlig haard Haand »renset ud« mellem Stationsvejens Linde.

70 Aar.

Købmand J. H. Quedens.

En Repræsentant for en af de gamle Ribeslægter, en af Byens kendte og ansete ældre Borgere, vort Medlem Købmand J. H. Quedens, fyldte den 3. September 70 Aar.

Johannes Harboe Q u e d e n s er født i Ribe den 3. September 1868 i den gamle Købmandsgaard, som i det 17. Aarhundrede tilhørte den kendte Raadmand og Storkøbmand Jens Lauridsen Baggesen. Johs. Quedens Fader var Indehaver af den gamle Manufakturforretning, Danmarks ældste, som hans Fader igen, der var en Præstesøn fra Klangbøl ved Tønder, havde grundlagt.

Johs. Quedens fulgte i Slægtens Fodspor. Han fik sin Handels-

uddannelse i Hamborg, Holstebro og Flensborg og overtog i 1900, Aaret før Faderens Død, det grundmurede gamle Firma.

Der kom vanskelige Aar ikke mindst under Verdenskrigen, der stillede store Krav til en Købmands Dygtighed og Handlekraft, men Johs. Quedens førte støt Firmaet gennem Brændingen og øgede sin Kundekreds i By og paa Land.

I Fjor Sommer afhændede Købmand Quedens den gamle Forretning til sin mangeaarige Prokurist Hr. Peter Sørensen. Selv betingede han sig Bolig for Livstid i den gamle Gaard. Den hører Johs. Quedens sammen med, og han holder af sin By, dens Minder og dens gamle Huse, som han ikke kan tænke sig at skilles fra.

Det offentlige Liv har Købmand Quedens aldrig eftertragtet at deltage i. I en lang Aarrække var han dog et stærkt interesseret Medlem af Ribe Turistforenings Bestyrelse.

I 25 Aar har han været Formand for Sydjydsk Landmandsbank, og det ansete Pengeinstitut nyder fremdeles godt af hans merkantile Kyndighed.

Der kom Dage, hvor Rentier Quedens var noget paa Kant med Helbredet. Nu færdes han rask og rank paa Ribe Gader og i det smukke Hjem i den gamle velbevarede Købmandsgaard, og hans mange Venner vil ønske, at han maa gøre det endnu i mange Aar.

K. H. R.

Bankdirektør N. Bendixen død.

Kun 50 Aar gammel er vort Medlem, Direktør for Haandværker-, Handels- og Landbrugsbanken i Næstved Nicolaj Bendixen pludselig afgaaet ved Døden.

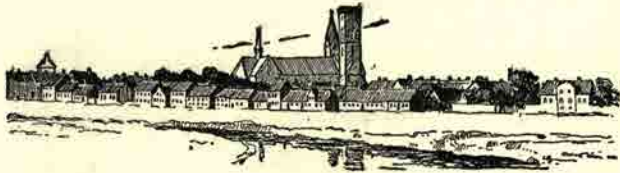
Direktør Bendixen var født i Ribe som Søn af Kornhandler L. Bendixen. I 1904 blev han efter at have taget almindelig Forberedelseseksamen ved Ribe Katedralskole Kontorist i Ribe Diskontobank. I 1910 blev han Assistent i Banken for Fredericia og Omegn, og i 1914 blev han Bogholder i Haandværkerbanken i Næstved. I 1920 avancerede han til Meddirektør, og siden 1936 var han Enedirektør i Banken.

Nikolaj Bendixen ledede Banken med stor Forsigtighed, og takket være det personlige Tillidsforhold mellem ham og Kunderne arbejdede han det ansete Pengeinstitut støt fremad.

Afdøde efterlader Hustru og to mindreaarige Børn, om hvilke megen Medfølelse samler sig.

Ogsaa her i sin Fødeby efterlader N. Bendixen det smukkeste Minde.

K. H. R.

Vort Medlem Grosserer *L. C. Nielsen* har den 14. August haft den Sorg at miste sin Fader Købmand *N. Nielsen* i Hundegade. Købmand Nielsen, der var en stille og agtet Borger, segnede pludselig død om foran Skyttehuset i Plantagen, hvor han deltog i en Fest, som Ribe og Fredericia Politikorps holdt i Ribe. Købmand Nielsen var Formand for Ribe Skyttekreds, som han havde ofret mange Aars Arbejde.

Landsretssagfører *M. C. Pontoppidan*, der efter 30 Aars Forløb er gaaet af som Det danske Hedeselskabs stedlige Repræsentant, har som Anerkendelse for lang udmærket Tjeneste faaet tilstillet en smuk Gave. Det drejer sig om et nydeligt Sølvbæger med Inskription og Hedeselskabets Administrationsbygning indgraveret. Bægeret var ledsaget af en Takkeadresse.

Hr. Pontoppidans Efterfølger som Repræsentant er Apoteker *E. Lind*.

Haderslev Latinskoles Lærere og Elever var den 7. September paa Udflygt til Ribe. Efter at Byens Seværdigheder var blevet gennemgaaet grundigt, samledes ca. 400 Elever til Kaffe bord i Plantage-Pavillon.

Lektor *Reincke*, der tidligere har været Bestyrelsesmedlem i Ribe Turistforening, da han virkede ved Ribe Katedralskole, viste rundt i Kirkerne og Byen.

Generalstabens Ribekort er fyrrer Aar gammelt, og der er jo sket adskillige Ændringer i Byplanen siden da.

I dette Efteraar har Geodætisk Institut foretaget Opmaalingen i Ribe i Anledning af Kortrevision.

Arbejderne udførtes af Topograf *Nielsen* med en Soldat som Medhjælper.

Under Gravning af Grunden til Lektor Frøken *Mortensens* Villa i Albert Skeelsgade har Bygmester *Clausen* fundet en underlig rund Genstand med Hul i Midten.

Nærmere Undersøgelse har godtgjort, at Stenen er en Sænkesten, som Fiskere har brugt til at holde deres Garn nede med. Genstanden er antagelig af Al eller brændt Ler.

Den blev fundet helt nede paa 2,40 Meters Dybde ovenpaa det gamle Strandsand. Den maa altsaa være meget gammel.

Sænkestenen, der formentlig stammer fra Valdemarernes Tid, er indlemmet i Antikvarisk Samling.

I Tidsrummet 1. April til 1. September i Aar har Ribe Domkirke været besøgt af ialt 22,071 betalende Gæster, hvoraf 7,035 Skoleelever.

I Fjor havde Domkirken i Tidsrummet Maj—September ca. 20.000 betalende Gæster.

Baade til Tallene for i Aar og for i Fjor maa lægges et betydeligt Antal Gratister.

Residerende Kapellan ved søndre Sogns Kirke i Viborg *J. Fog* er beskikket til Sognepræst for Sct. Jørgens og Sørup Menigheder i Svendborg Købstad. Johannes Fog er Student fra Ribe Katedralskole 1916.

Gartner *A. Bettenhaus* fyldte den 14. September 80 Aar.

Lektor Frøken *D. Wulsten* gæstede i September Ribe.

Assistent i Udenrigsministeriet cand. jur. *Frode Schou*, vor tidligere Kasserer, gæstede den 26. September Ribe.

Rentier *P. Dueholm* har begivet sig ud paa en Jordomrejse, der skal vare to Aar.

Ribes nye Vandrehjem har i sin første Sæson været gæstet af ca. 1800 Personer.

Ribe Gasværk kunde den 3. Oktober fejre 75 Aars Jubilæum.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af Kjoler og Konfektion.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
ESTABL. 1871
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskæperarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Ethvert Medlem

af R. S. bør skatfe

et nyt Medlem!

Fra svundne Tidens Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarvester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— Telefon 317 —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

Bøger, De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

**Studenter af 1938
og Realister**

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

**Ripenser-
Samfundet**

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

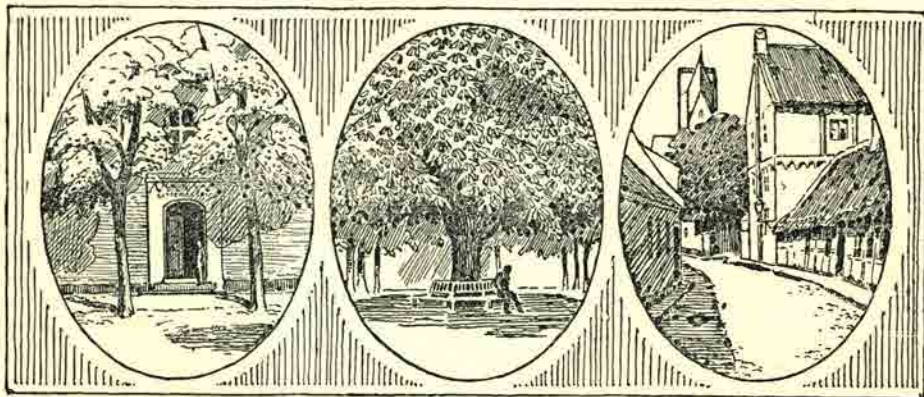
Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16^a. Telf. Amager
5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 14

December 1938

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet » Dannebrog»
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanen, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisjygehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

A_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

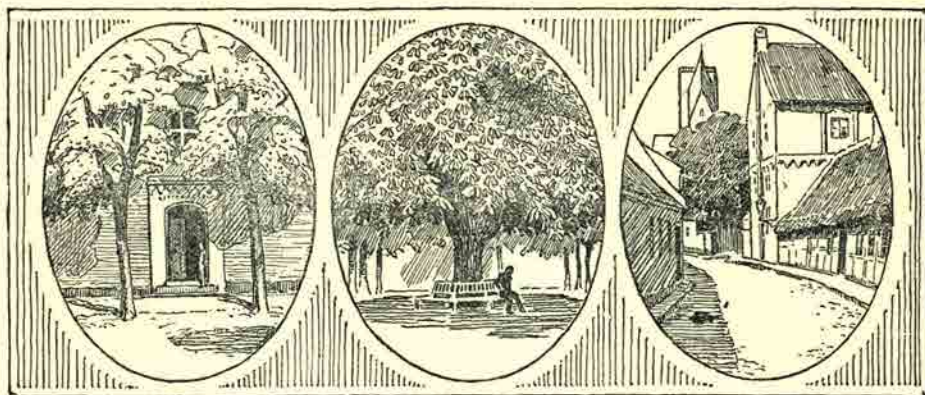
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 6 Kr.
Kvartalet. Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 10 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 14

December 1938

3. Bind

Roger Nielsen.

Vort skattede Medlem, Redaktør Roger Nielsen, Generalkommissær for den danske Afdeling paa Verdensudstillingen i New York, er nylig vendt hjem fra et Besøg i U. S. A., hvor Ribe Byvaaben 3 springende Løver skal pryde Danmarks Hus.

Vort Bysbarn fortæller, at det bliver dyrt, men dejligt med Danmarks Deltagelse i Verdensparaden paa Kæmpeudstillingen. Det vil koste en Million, hvoraf 500,000 skaffes af Staten, Resten maa det private Initiativ skaffe.

Det er særlig dansk Kunstindustri, der skal vise Flaget. Resten skal siges med Film. Det er jo et Sprog, der forstaas overalt paa Kloden.

Vor Udstillingsbygning faar en særlig fortrinlig Plads paa Udstillingen. R. N. skal nok sørge for, at hans kære Ribe ikke bliver glemt. Roger Nielsen har nemlig alle Dage været sin Fødeby en god Mand. I Amerika har han gjort et stort Arbejde for at gøre Jacob A. Riis Fødeby bekendt, og han har bl. a. forfattet et Festskrift om Gærfysiologen, Ripenseren, Professor Dr. phil. Emil Christian Hansen, trykt paa Engelsk i Anledning af Rejsningen af Hansen-Mindesmærket i Ribe.

Det røde Riber Taarn.

Fæstning eller Kirke?

— Ved K. H. Rosenstand. —

Ribe Domkirke har mange Søstre i Norden og rundt om i Europa. Jeg behøver blot at nævne Domkirkerne i Viborg og Lund og den skønne Kirke i Andernach ved Rhinen, der har to Taarne svarende til Maria-Taarnet i Ribe. Fra Andernach hentede man jo ogsaa Tufstenene til Ribe Domkirkes Opførelse.

Men eet har Ribe Domkirke, som alle de andre Kirker ikke har, nemlig det store røde 155 Fod høje, firkantede Taarn, det »Ribe Taarn«, fra hvis Platform man »ser ud saa vide«.

Dette Taarn, der er opført i 1200-Tallet, er maaske det mest karakteristiske ved hele Domkirken, og alle Ripensere elsker det. Det danner ligesom et Midtpunkt for By og Egn, et »Vartegn«, »set fra Syd et mægtigt Fyrtaarn«, som Valdemar Rørdam saa træffende udtrykker det.

Byens Stolthed har Taarnet, der jo egentlig slet ikke er et Kirke-taarn, men alligevel er det, altid været. Dette var ikke mindst Tilfældet i det sekstende Aarhundrede. Forfatterne omtalte det og svang sig op i store poetiske Højder.

Amerinus priser Taarnet i et Skrift om Ribe Biskopper fra 1591. Man fremhæver Taarnets Højde og Fortrinlighed som Sømærke. — »Paa Grund af den Nytte den gør, bør den sættes over Ægyptens Pyramider«.

Biskop Hans Laugesen mener, at det er Taarnet, der oprindelighed Liljebjærget, fordi det ragede op over alt ligesom Liljen over de øvrige Blomster. Amerinus mener, at Taarnet er bygget paa Liljebjærget.

Kinch siger, at det jo egentlig ikke er et Bjærg, Kirken ligger paa, men heri kan jeg ikke give Ribes udmærkede Historiker Ret.

Prøv kære, Læser, at krybe op paa et Loft i Byens Udkant og stik Hovedet ud af et Tagvindue, og det er da let at se, at Domkirken ligger paa en Bakke midt i Byen.

Anders Sørensen Vedel mener ogsaa, at Kirken ligger paa Liljebjærget. Selv betegner han sit Trykkeri, der laa nær Kirken og Taarnet (paa den Grund, der nu deles af Klubbens Hotel og Mekaniker Friis) ved dette stolte Navn.

Taarnet fandtes og findes i Byens Segl med de tre springende Løver, der jo nu skal give Gæsteoptræden paa Verdensudstillingen i New York under Ripenseren, Redaktør Roger Nielsens »Direktion«. Lur ham, Roger Nielsen, mon den gode Ide ikke skulde være hans?

Amerinus skriver: »Af sit Bryst fremstrækker det (Taarnet) Skyts, som udkaster grumme Masser, der i hvinende Fart kaster Fjenden til Jorden«. Derfor har det rundt omkring mange »hvælvede Huler«. Dermed menes de smaa Kamre i Taarnets næstøverste Stokværk med to Skydehuller i hvert Kammer.

I 1644 omtales Kanoner i Taarnet, hvormed man beskød Riberhus, der under Torstensonfejden var besat af Svenskerne.

Torstenson havde sendt en lille Hær op gennem Holsten under Helmuth Wrangel, der i November kom til Ribe.

Et Minde om Svenskernes Beskydning af Riber Taarn ses endnu i Dag, idet en af Pillerne i Taarnets Rækværk er erstattet med en af andet Materiale end de andre, saaledes fortæller de, maaske ikke helt paalidelige Overleveringer.

Digteren Rostock siger, at man »skjød af Taarnets Bryst«.

Taarnet var altsaa egentlig ikke noget Kirketaarn, men et Fæstningstaarn.

Stormklokken, der hang og hænger i Taarnet, var ikke Kirkens, men Byens Klokke. De egentlige Kirkeklokker hang i det mindre Taarn ved Kirkens Sydside. Stormklokken var Kirken uvedkommende, og naar der ringedes med den ved Begravelser kostede det 15 Rigsdaler til Magistraten.

Taarnet rummede ogsaa Byens Krudtoplag og en Tid ogsaa Byens Arkiv.

Men Taarnet havde alligevel Forbindelse med Kirken, idet de to nederste Etag'er i Katolicismens Dage brugtes som Kapeller. Vedligeholdelsen af Taarnet paahvilede ogsaa Kirken og der findes Klager fra Byen over, at Kirken forsømte denne Pligt.

Natten mellem den 12. og 13. Marts 1594 skete der en frygtelig Katastrofe, idet en Del af Taarnet styrtede ned. Det skyldtes Ælde og maaske ogsaa Jordrystelse, siger Biskop Hegelund. Terpager beretter, at det gik ud over »den nordvest Hjørne«, »saa at mestens den ganske Nørside og Vestsiden vare nedfaldne«.

Man gik straks i Gang med Genopførelsen, da, som Biskop Hegelund optegner, den 3. April 1595 »Mester Bernt Pedersen Bygmester kom paa Taarnet«.

Kapitlet, Byen og Landsbykirkerne maatte skatte til det nye Taarn, der skulde have »et sirligt Spir«. Dette Spir fik Taarnet imidlertid aldrig, og naar Terpager gengiver dette i Kobberstik, da er denne Tegning efter Kinchs og Helms Oplysninger kun et Udkast til en Plan, der aldrig blev gennemført. En Udførelse efter den nævnte Tegning vilde have bevirket, at Taarnet blev 193 Alen højt. »Riget fattedes Penge«, og man maatte indskrænke sig til at standsætte det, der var bevaret.

Taarnet bevarede derved den Form, der netop er saa karakteristisk for det.

Det har trodset Aarhundredernes Vestenstorme og har været noget af en »vejrbitd Grænsevagt« som Koldinghus, ja endda i vor Tid.

I Verdenskrigens Dage holdt to Dragoner, dog ikke til Hest, Udkig Dag og Nat fra Taarnets Platform og havde herfra Udsyn til de mange Zeppelinere, der kredsede i den nære Omegn, kommende fra »Rovfuglereden« i Tønder.

Vejrbitd er Taarnets Sider blevet, atter i de sidste Aar, og en ny Udfugning af de røde Munksten er igen paatrængende nødvendig. Men Taarnet er solidt nok, trods sine 700 Aar, det staar urokkeligt fast, som Digteren Sigurd Swane udtrykker det:

Som et Værn, et Vartegn,
en Vagt mod Vest og Sønder,
Ribe, staar dit Taarn
mellem Fanø Klit og Tønder.

Ripenseren Johs. Hvid som lovende Koncertgiver.

Den unge Sanger Johannes Lovmand Hvid, der er Søn af afdøde Kordegn og Lærer ved Ribe Borgerskole Lovmand Hvid, og gift med en Datter af Overlæge Agerbæk i Ribe, gav for nylig sin første selvstændige Koncert i Hovedstaden.

Hr. Hvid er knyttet til Statsradiofonien Kor og har ogsaa ladet sin Stemme høre i Ribe Musikforening og i Ribe Domkirke.

Efter en længere Uddannelse i Sverige gav han for nylig en Koncert i Koncertpalæets lille Sal.

Om Koncerten skriver »Berlingske Tidende« under Overskriften »Lovende Sanger«:

Der skulde gode Stemmebaand og en god Fysik til at gennemføre Aftenens Program fra Giordanis, Händels og Marcellos Arier over tre af Schuberts mest fordringsfulde Sange og en lille Afdeling Schumann til tre store Löwe-Ballader.

Men Lovmand Hvid er ogsaa i Besiddelse af begge Dele. Stemmen er en stor karakterfuld Basbaryton, et massivt og lidt tungt Materiale, som sikkert har krævet og stadig vil kræve Arbejde, før det faar tilstrækkelig Smidighed og Afskygning.

Dybden er lidt svag, og nu og da kan ogsaa Mellemtonerne virke lidt »sprukne« i Klangen, Men der er Fylde og Kraft nok til at føre Arbejdet videre. Og særlig kan Klangen folde sig varm og smuk ud i Højden.

Kunde baade Foredraget og Stemmen synes lidt ensformig i de mere seriøse, klassiske Arier og dystre Sange, saa kom der dog med det livligere Temparement ogsaa mere Lys i Farverne og Glans over Kongen, da det f. Eks. gjaldt Schumanns Freisinn. Og Heines Ich hab' im Traum geweinet var baade musikalsk, kunstnerisk og klangligt saa smukt sunget, at man har Lov til at betegne Aftenen som lovende.

Bankkasserer R. Vilandt.

En Sø- og Bankmand lægger op.

En af Ribe Diskontobanks mest betroede Mænd, Bankkasserer Riddermand Vilandt trak sig den 1. November tilbage til Privatlivet. I 28 Aar har han indtaget sin velkendte Plads bag de matte Glasrunder i Bankens Ekspeditionslokale. Nu finder han, at det kan være nok.

R. Vilandt er født den 29. Juli 1871 som Søn af den ansete Chef for Ribe Sygehus, Overlæge H. N. P. Vilandt, og der var ikke sjunget for hans Vugge, at han skulde blive Bankmand.

Vilandts Lyst stod til Søen. Han lagde ud med et Fanøskib i 1886 og kom paa Langfart til Ostindien og Vestkysten af Amerlka.

I 1892 tog han Skibsfører Eksamen og blev i 1896 Marineløjtnant. Han for med baade Sejl- og Dampskibe, og han var Jordan rundt flere Gange, inden han gik i Land i 1902.

Riddermand Vilandt har i to Perioder boet i U. S. A. Han var Foregangsmand i Hønseavl med Rugemaskiner herhjemme ude paa Ladegaardsmark, hvor han ejede større Grundarealer og iøvrigt er Grund- og Husejer endnu.

I Oktober 1910 ansattes Riddermand Vilandt i Ribe Diskontobank, hvis betroede Kasserer han nu har været i en lang Aarrække, og den særprægede Mand vil blive savnet af Banken, Kunderne og sine mange Venner, selv om han fremdeles bliver boende i Byen.

R. Vilandt er ikke Ynder af offentlige Hverv. Faa Borgere er vist saa privat som han, men han er en Mand med mange Interesser, levende interesseret i sin Slægt og i alt, hvad der vedrører Ribe.

Riddermand Vilandts Efterfølger blev Bankassistent P. Stephensen.

Et Julehefte for gamle Ripensere.

Dansk Hjemstavnforlag i Ribe har under Redaktion af Anders B. Nørgaard og Aage Jacobsen udsendt fjerde Aargang af Ribes og Vestjyllands lokale Julehefte. Straks ved at betragte Omslaget

stemmes man festlig. Det er en smuk Farve-gengivelse af vor gamle Ven Stephan Ussings Maleri fra Grydergade med Udsigt til Domkirken. Tilvenstre ses Backhaus Hus og tilhøjre den Ejendom, der i sin Tid tilhørte Bager Skjødt, det Hus, hvor »Hejmdal« blev stiftet 1865.

Læsestoffet er alsidigt og lødigt. Vi nævner Maleren Niels Holbaks morsomme jydsk Digt Stormflod, illustreret af Kunstneren, og Heftets vægtigste Bidrag Børge Strandnæs' Skildring af den vestjydske Kulturpersonlighed, Forfatteren Jørgen Bukdahls Moder, afdøde Else Marie Pedersen, der er født i Kalvs-lund ved Ribe. Det er et overordentlig levende Billede, der her er tegnet. Morsomt er det Uddrag

af Breve til Fru Pedersen fra nordiske Forfattere: Selma Lagerlöf, Sigrid Undset, Thit Jensen, Johannes Jørgensen og andre, der krydser Artiklen.

For gamle Ripensere vil vistnok Fabrikant Kromanns »Ind under Jul i en gammel Ribe Købmansbod« blive læst med størst Interesse. Kromann var i Firserne i Købmandslære hos Købmand Andreas Hansen paa Ribe Torv, »Dres i æ Krog«, som han almindeligvis benævnedes. Det er en virkelig morsom Skildring.

K. H. Rosenstand har interviewet Maleren Stephan Ussing i Anledning af dennes 70=Aars Fødselsdag i Sommer. Den gamle Kunstners Udtalelse er en Kærlighedserklæring til Ribe.

Meget andet godt Læsestof stifter man med Fornøjelse Bekendtskab med. Der er Alkærsigs Smugler og Stormflodshistorier, Skildringen af Julen hos Selma Lagerlöf paa Märbacka, Gunnar Gunnarsons smukke Julefortælling fra Island og meget andet.

Alle gamle Ripensere bør sikre sig dette Julehefte i Tide.

Toldbod i Ribe i 300 Aar. Da Hans Jessen Søhane besejrede Sørøverne.

— Ved K. H. Rosenstand. —

Ved Siden af, hvor nu Vandet bruser gennem Frislusen, men en Gang, allerede fra 1300-Tallet og langt ned i Tiden, Kongens Mølle havde sin Plads, ligger i Dag Ribes Toldbods røde grundmurede solide Bygning.

Bygningen er opført ca. 1838 og kan altsaa med nogenlunde god Samvittighed i Aar holde 100 Aars Jubilæum.

De fleste tror sikkert, at Bygningen er langt ældre, og der har da ogsaa paa samme Plads ligget en Toldbod i 2–300 Aar, og Bygningen har en ret broget Historie.

At Bygningen i sin første Oprindelse er af antagelig Ælde, kan man overbevise sig om ved et lille Kig ind i Porten, hvor man ret højt oppe vil opdage indemuret en Sandstens Tavle med følgende Indskrift, der findes i C. N. Termansens Inskriptionsfortegnelse i Historisk Samfunds Aarbøger:

GUD STYR OG WEND
ALTING TIL EN GOD END
H-J
1604.

Bogstaverne betyder Raadmand Hans Jessen, og et Bomærke, som adskiller et latinsk S., hentyder sandsynligvis til Tilnavnet Søhane, som Jessen fik efter sine eventyrlige Bedrifter i Nordsøen.

Det var i 1573, at Hans Jensen udførte sin Bedrift ved at tilbageerobre sit Skib fra nogle Sørøvere, der havde bortført hans Stude.

Om Bedriften kan læses hos Kinch, der aftrykker Hans Jessens egen Beretning.

Det var den 10. August 1573, at Jessen var paa Vej med sit Skib fra Holland til Hamborg og ud for Vester-Ems blev overfaldet af et Sørøverskib fra Rostock.

Da han selv kun havde tre Mand om Bord kunde han ingen Modstand gøre, men lod sig tage til Fange, hvorefter Sørøverne besatte Skibet med ni Mand under Anførsel af Skotten Alexander Hock, der lod Kursen sætte mod England. Hans Jessen forsøgte forgæves at bestikke Kaptajnen med 100 Daler til at lade ham løbe ind til Holland.

Saa gik Røverne ned og drak sig fulde. Tre Mand kom senere op og vilde kaste de danske over Bord. Det lykkedes imidlertid Jessen og hans Folk at overmande de berusede Søfolk og lukke de øvrige inde nede i Skibet. En Mand blev kastet over Bord, da han gjorde Modstand, men Kampen var haard og en af Jessens Folk blev dræbt. Jessen selv og en af de andre blev saaret.

Jessen førte Skib og Fanger til Ribe, hvor de en Tid sad arresterede sammen med nogle andre Sørøvere, der var blevet fanget, da de vovede sig ind til Ballum for at sælge Korn. En af Jessens Fanger undveg fra Byen, men de fire tilbageblevne blev halshuggede den 10. Oktober paa Tofterne udenfor Nørreport og deres Hoveder sat paa Stager til Skræk og Advarsel.

Efter denne Bedrift fik Jessen Titlen Søhane, og Daaden forskaffede ham stor Anseelse i Byen. I 1578 blev han Raadmand. Han var endogsaa lige ved at blive valgt til Borgmester. I 1588 nød han den Ære at staa Fadder til Lensmand Albert Friis' Datter Margrethe.

Men hans Endeligt var trist. Han døde den 12. December 1604 efter at være blevet mishandlet af sin Svigerdatters Broder Hans Klyne, der efter Drabet blev henrettet.

Det var altsaa Hans Jessen Søhane, der byggede det Hus, der senere blev Toldbod.

Det er tvivlsomt, om han selv kom til at bo i det nye Hus.

Senere ejedes Huset af en Westphaler Johan Rodtleff, der for Stue- dehandelens Skyld var flyttet til Ribe. Han blev Raadmand, men døde af Pesten i 1659.

Han efterlod Ejendommen paa Storegade til Mogens og Johan Kniper, der boede i Hamborg, og da ingen af Arvingerne ønskede at flytte til Ribe solgte de i 1661 Gaarden til Kongelig Majestæts Tolder Maturin Dupont. Det er ham, der har skænket de to Malmstager, der den Dag i Dag staar paa Sct. Catharinæ Kirkes Alter.

Ribe fik nu en tidsvarende Toldbodbygning. Byen havde tidligere maattet nøjes med Vejerboden ved Kranen paa Skibbroen som Toldbodlokale.

Den nuværende Toldbod, der som nævnt blev opført ca. 1838, bestaar foruden af Johan Rodtleffs Ejendom af Pladsen, hvor Kongens Mølle laa, indtil den blev ødelagt af den Stormflod i 1696, samt et Stykke langs Aaen, som Kommunen ejede.

Jeg gik forleden paa Opdagelse i den gamle Bygning under Toldforvalter Viltens elskværdige Ledelse.

I Stueetagen findes Port, Pakhus og Kontor og paa første Sal et Par Kontorer, Ekspeditionslokale og Pak- og Arkivrum, Plads er her sandelig nok af.

I det store Pakrum er der kun sparsomt med Arkivsager paa Hyl- derne og de Protokoller, der ikke er afleverede eller tilintetgjort gaar ikke længere tilbage end til forrige Aarhundrede.

Nogle beskedne Smaapakker ligger paa Hyl- derne, men der har været anderledes svære Ting at bakse med i gamle Dage.

Over en Lem i Gulvet staar noget, der minder om et middelalder- ligt Torturinstrument med svære Bjælker, Tridser og Taljer. Hermed højste man svære Tønder og Baller, som Skibene havde bragt ind til Skibbroen, op til Toldplaget.

Kuriøse Sager er der ikke mange af uden nogle morsomme gamle Dokumentkister oppe paa Loftet.

Efter Generaldirektoratets Ordre fik det morsomme Toldbodsmu- seum i »Den gamle By« i Aarhus i Fjor nogle ikke uinteressante Ting fra Ribe Toldbod. I Toldbodens Bøger staar de ret uærbødigt om- talt som »gammel Ragelse«.

Der var bl. a. et Jernpengeskab til at skrue fast i Gulvet, en Sø- kikkert i Kasse, en Plomberingsmaskine af Jern, et Forseglingsapparat, bestaaende af en Jernpande med Laag, tre Læderposer til Toldlaase og nogle gamle Jernlaase.

Men selve Bygningen er nok en Ekskursion værd. Der hviler en egen Romantik over disse Rum, saavel i Kontorerne, som i Toldfor- valterens Lejlighed, der strækker sig gennem Gaard- og Havefløjen. Særdeles morsomt er Gaardinteriøret med den høje Stentrappe, som vistnok de færreste Ripensere kender ved Selvsyn.

Der er her den Stemning, som Digteren Hans Ahlmann har truffet saa ypperligt pr. Intuition — han har aldrig været i Ribe — i sit Ribedigt:

Ribe har stille Stuer
med Duft fra forgangne Aar,
dejlig at sidde i Stuen
med Storm om den gamle Gaard.

Tilmurede Døre og Nicher rundt i Bygningen og synlige Ændringer i Skillemure, de tykke Mure og de gamle Trapper aflægger tydeligt Vidnesbyrd om, at Huset trods sine »kun« et Hundrede Aar i sin nuværende Skikkelse i sig — vistnok rummer visse Spor af Martin Duponts Bygning fra 1661.

Op oppe fra Ekspeditionslokalet paa første Sal har man saa næsten den skønneste Udsigt i Ribe til Skibbroen, Hovedengen og Aaens Sølvstribе, der minder om hine Tider, da Skuderne fra fjerne Have bragte kostelige Laster omtrent lige op til den gamle Toldbods Porte.

Det mærkelige Mirakel paa Mellemdammen.

Ved K. H. Rosenstand.

Det var den første Søndag i Advent i det Aar 1630, at der i Ribe By skete en Begivenhed, der for lang Tid skulde sætte Sindene i Bevægelse, faa Hjerterne til at gyse og selv faa lærde Mænd til at fortabe sig i dybsindige Spekulationer.

Paa den nævnte Dag blev man i Byfoged Ditlev Hansens Hus paa Mellemdammen for første Gang opmærksom paa noget mystisk, som dog utvivlsomt havde været der i længere Tid.

Paa en af Vinduesruderne saas nogle Streger og imellem dem nogle Bogstaver, som stod paa Hovedet, og hvis Betydning ingen kunde udfinde, og man nærede i Byen ikke fjerneste Tvivl om, at Indskriften var fremkommen paa overnaturlig Maade.

I Resens Atlas fortælles, hvorledes man afvaskede og aftørrede Ruden, ja afgned den paa det voldsomste.

Figurerne kunde forsvinde for en kort Tid, men kom snart tilsyne igen.

Terpager beretter, at Figurerne kun viste sig, naar der var Dug paa Ruden. De maa have været meget svage, hvilket forklarer, at de maaske i flere Aar havde undgaaet Opmærksomheden, utvivlsomt har det været et Fabriksmærke. Resen tilføjer noget æventyrligt om, at de viste sig hver Dag i syv Uger mellem Kl. 8 og 9 Formiddag, medens Biskop Jersin siger, at de viste sig Kl. 8 om Morgenen, maaske faldt Lyset paa den Tid af Dagen heldigst for, at de kunde ses, tilføjer Kinch nøgternt.

Da imidlertid de stærkt opskræmte Ribeborgere stimlede sammen om Huset for at udtyde de hemmelige Tegn og udfinde, hvilke Ulykker de varslede, fandt Biskoppen Dr. Jens Dynesen Jersin Anledning til at holde flere Prædikener i den Anledning i Ugen efter anden

Søndag efter Helligtrekonger, hvis Evangelium handler om det første Tegn, som Jesus gjorde ved Brylluppet i Kana.

Den lærde Biskop maa i sine Prædikener have udtalt sig imod den vilkaarlige Udlæggelse af saadanne Tegn, som efter hans Formening snarere maatte tilskrives Djævelen end Gud, men da der udbredte sig den Tale Staden over, at Biskoppen havde forkastet alle Guds Tegn og billigede den herskende Overdaadighed i Klæder, som saadanne Jærtegn ofte mentes at advare imod, fandt den gode Biskop, at der maatte gøres noget særligt.

Han forfattede et helt Skrift »Om Miracler, Tegn oc Aabenbaringer oc deres Udlæggelse«, som han udsendte i 1631.

Skriftet udkom senere flere Gange. Det handler om den Forskel, der er mellem Guds Mirakler og Satans underlige Gerninger, og gaar over til at ivre imod falske Profeter og ikke mindre fule Profetinder, som dels opdigter Jærtegn, dels taabeligen og ukristeligen fortolkede alle Tegn som Advarsler imod Overdaadighed og nye Moder, hvorved de gjorde Folk trygge i langt værre Synder.

Angaaende Skriften paa Ditlev Hansens Rude, om hvis overnaturlige Tilblivelse han ikke tvivler, siger han nu, at han ikke vil afgøre, om den skriver sig fra Gud eller Satan, og udlægger derpaa, hvilken symbolsk Betydning man i den hellige Skrift kan lægge i den.

Ogsaa Rektor ved Ribe Katedralskole, den lærde Digter Christian Falster, sad nede i Puggaard og grundede over den mærkelige Indskrift.

I sin »Amoenitates philologica« beretter han en Samtale, som han i 1723, altsaa et Hundrede Aar efter at Indskriften første Gang var opdaget, havde med den lærde Chr. Reitzer, som havde været Professor ved Universitetet, men netop samme Aar blev Professor ved Universitetet i Trondhjem. Reitzer havde villet forklare Indskriften paa en naturlig Maade, men Falster holdt paa en overnaturlig Oprindelse, fordi den kun havde vist sig nogle faa Uger og til et bestemt Klokkeslæt.

Det var, siger Falster, umuligt at udslette Indskriften. Det var som man siger, ligesom at toe en Tørv hvid, idet hvert af Skriftrækkene efter kort Tids Forløb atter antog sin forrige Form. Og dette Syn varede forvist i et Tidsrum af nogle Uger.

Efter at have meddelt disse Kendsgerninger fortsætter Falster:

Denne overmaade dunkle og underlige Indskrift, til hvilken ingen etrusciske Fortolkeres Forfarenhed kunde trænge ind, vakte siden saa meget større Forundring, fordi hin usædvanlige og jammerlige Vandflod fra Havet, som paafulgte Aar 1634 saaes at stige til denne Rudes øverste Kant, som til et Maal, om Rygtet taler sandt, og slikkede det Sted, hvor over Indskriften stod.

Der var i de Tider ikke megen Tvivl over for Troen af Mirakler, og Falster antyder ogsaa, at det er Guds Finger og sætter Indskriften i Klasse med hin guddommelige hos Daniel.

Af Studenterholdet fra Ribe Katedralskole Aargang 1913 er følgende nulevende:

Fru Agnes Holten, født Stenderup Jensen, Revisor i »Baltica«, København; Fru Hospitalsforstander Ingeborg Lerche-Thomsen, født Lind. Ribe; Assistent ved Landbosparekassens Filial i Bramminge, Fru Ingeborg Eskesen, født Skjøttgaard, Bramminge; Lektor Aksel Nielsen Strehle, Aarhus Katedralskole; Sagfører Peder Magnus Nielsen Strehle, Ribe; Konsul Einar Christiansen, Indehaver af Vinfirmaet Vilh. Christiansen i København; Landsretssagfører J. Kirk, Vejle; Læge A. P. Kirkebjerg, Vissenbjerg; Ingeniør C. Ewald-Rasmussen, Kolding Ingeniør, Amtsvandinspektør K. Kirkegaard Sørensen, Randers; fhv. Adjunkt Gunnar Stensig.

Blandt Studenterne fra 1887 er nuværende Politimester A. Fritsche, i Roskilde.

Termansens Boghandel 125 Aar.

Jyllands ældste Boglade Chr. F. Termansens Boghandel i Ribe, der siden 1928 indehaves af Boghandler Aage Jørgensen, kan den 14. December fejre 125 Aars Jubilæum.

Forretningen, der oprindelig laa i Præstegade, blev grundlagt af Bogbinder og Boghandler C. N. Termansen, der var Bedstefader til Ribe By's Æresborger, Byarkivar C. N. Termansen.

Siden 1847 har Forretningen ligget paa sin nuværende Plads i Sønderportsgade.

Efter siden 90'erne at have været drevet af Chr. F. Termansens Datter og Svigersøn, Clementine og A. Jepsen, gik Forretningen, men ikke Ejendommen, over paa andre Hænder.

Vi skal i Bladets Nytaarsnummer nærmere skildre den gamle Forretnings Historie.

Pastor emeritus Provst E. K. Thyssen, Ribe, er 7. Nov. død 81 Aar gammel. Provst Thyssen, der nogle Aar var Præst ved Sct. Catharinæ Kirke i Ribe har nedlagt et meget stort Arbejde bl. a. indenfor Det danske Hedeselskab. Efter Genforeningen virkede han i Sønderjylland, indtil han i 1931 tog sin Afsked og tog Bopæl i Ribe. Med Provst Thyssen er en trofast Præst, en god dansk Mand og en særpræget Personlighed gaaet bort. Hans Hustru døde paa Maanedsdagen for sin Mands Død.

Rektor Julius Nielsen, Metropolitanskolen, tidligere Ribe Katedralskole, er udnævnt til Kommandør af Dannebrog.

Lektor ved Metropolitanskolen, cand. mag. Valdemar Tuxen er udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Cand. mag. Frøken Sara Tønnesen, Datter af afdøde Provst Tønnesen, er vendt hjem efter i to Aar at have virket i den grønlandske Børnesags Tjeneste med Station i Angmasalik.

Lektor Amorsen var paa sin Firsarsdag Genstand for meget stor Opmærksomhed. Ripenser-Samfundet sendte skønne Blomster og fra gamle Venner og Elever Landet over strømmede det ind med Breve og Blomster.

I Tilknytning til vor Artikel om Ribesangen og dens Forfatter Gustav Müller kan vi oplyse, at Sangen er skrevet i Ribe i den Daugaard Peterske Ejendom i Grønnegade overfor Bredecliffe og at Sangen er arrangeret for Piano af den musikalske Stationsforstander Fritz Arnt.

I Verdenskrigens Dage eksisterede der i Ribe en lille eksklusiv Klub, »Onsdagsklubben« kaldet, der kom sammen under selskabelige Former i Weiss' Stue og drøftede alt, hvad der foregik. Klubben bestod af en Kreds af Akademikere, Læger, Skolefolk og Jurister.

I disse bevægede Tider er der atter opstaaet en »Akademisk Klub«, der ligeledes kommer sammen i Weiss' Stue, hveranden Fredag. Sjelen i Foretagendet er Læge, Frøken Ida Bolvig, og der er foreløbig sytten Medlemmer.

Fru Ida Witt, Enke efter Barber Witt, er den 18. Oktober død, 87 Aar gammel.

Ribe Stiftsmuseum har som Gave fra Carlsberg-fundet modtaget følgende Malerier: Laura Hohn »Oliebillede« og Einar Nielsen »Fra Grønnehaven«.

Takket være Fru Minister Bøggilds smukke Gave er Klokkespillet i Ribe Domkirkes Taarn blevet udvidet saa det foruden Dagmarvisen nu ogsaa kan spille Brorsons »Den yngste Rose«.

Vort Medlem Professor Blinkenberg har i dette Efteraar gæstet Ribe.

Ribe Bys Æresborger, Byarkivar C. N. Termansen, der den 15. November fyldte 81 Aar, ligger for Tidens syg af Bronchitis.

Ribe Stiftsmuseum har købt O. Lyngbøes Portræt »Pottkone« for 600 Kr.

Ripenser-Bladets Redaktør fortalte den 19. November i »Hejmdal« om gamle Hejmdalsminder og Ripenser-Samfundet, som han agiterede for.

Stud. polyt. Aage Korsgaard og stud. polyt. Kaj Højberg Nielsen har af Tømmerhandler J. Lauritzen og Hustrus Legat hver modtaget 100 Kr.

Snedkermester N. A. Hjort i Ribe fyldte den 3. December 80 Aar.

Toldforvalter A. V. H. Vilton i Ribe er fra den 1. Januar 1939 forflyttet til Fakse.

En af Ribes mest ansættede Haandværkere, Tømrermester Wilhelm Peters, er den 1. December død 65 Aar gammel. Han havde i 40 Aar været Tømrermester i Ribe. Firmaet fortsættes af Sønnen Georg Peters og Brodersønnen Kaj Daugaard Peters

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af **Kjoler og Konfektion.**

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
FORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700
Aar gammelt Træ fra
Sct. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Ethvert Medlem

af R. S. bør skaffe
et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

Bøger, De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

**Studenter af 1938
og Realister**

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

**Ripenser-
Samfundet**

**Ripenser-Samfundets
Bestyrelse.**

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

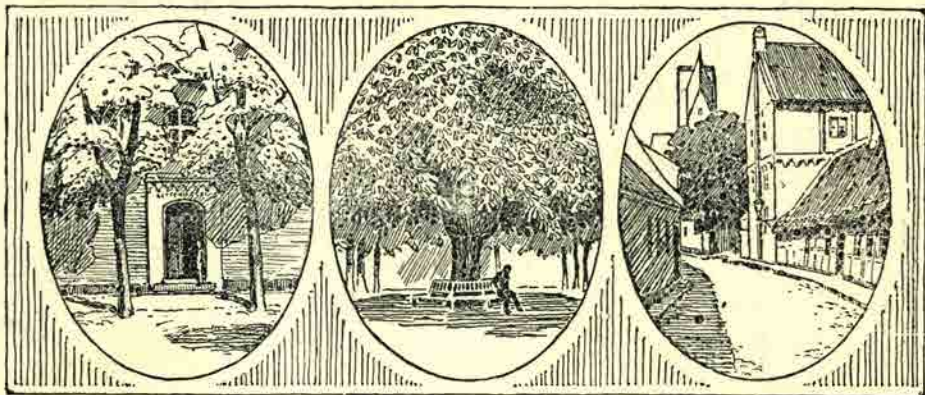
Lektor C. Amorsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16⁸. Telf. Amager
5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 15

Nytaarsaften 1938

3. Bind

Leveret bl. a. til:

Sct. Catharinæ Kirke i Ribe
Kongeskibet »Dannebrog«
Christiansborg Slot (Ridebanen)
Orlogsværftet
Københavns Telefonaktieselskab
Frederiksberg Kommune
Gentofte Statsskole
Gentofte Kommune
Helsingør Kommuneskole
Esbjerg Kommune
Alderdomshjemmet, Varde
De Kellerske Aandssvageanstalter,
Bregninge
Landmandsbanken, Vejle
Københavns Kommune
Ministerialbygningen
D. S. B.s nye Hovedbanegaard
i Aarhus
Randers Hospital
Vridsløselille Straffeanstalt
Ollerup Højskole pr. Ollerup St.
Epidemisyggehuset, Thisted
Statsanstalten Braaskovgaard, Braaskov

^A/_s RIBE JERNSTØBERI

Nyt Bind af

Ribe By's Historie

1730—1820

sendes gerne
til Gennemsyn

H. BENTZONS BOGHANDEL

ved Knud Andersen, Ribe.

**RIPENSERNES
SAMLINGSSTED**

TH. WILLSON — Ribe

Telefon 35

Telefon 35

Musikundervisning

Violin og Klaver

P. V. E. POULSEN Præstegade, Ribe. Telefon 304

Backhaus Vinterhave

Konditori & Café

Grundlagt 1854 Ribe Tlf. 81

Kendt af alle Ripensere.

Koncert:

Søndag Kl. 4—6 og hver Aften

Kl. 8—12.

 Stor smuk Have.

Ribe Stifts-Tidende

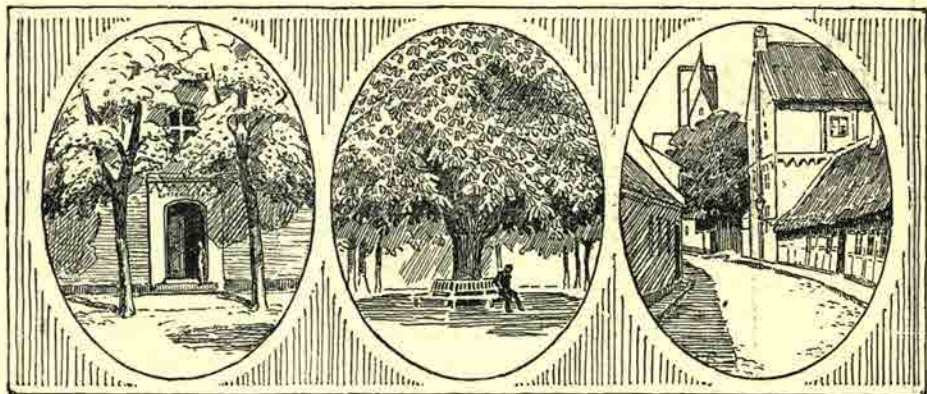
Grundlagt 1786

*Eneste Dagblad, der udgives fra
og trykkes i Ribe.*

*Bringer de bedste Efterretninger
fra By og Egn.*

*Abonnement: Indland 6 Kr.
Kvartalet, Udland (Afsendelse
hver 4. Dag) 10 Kr. Kvartalet
(Postpenge iberegnet).*

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

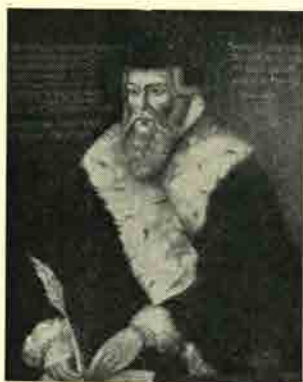
Nr. 15

Nytaarsaften 1938

3. Bind

Lidt om Hans Tausens Fødested og Mindesmærker.

Ved Redaktør H. Chr. Larsen, Grindsted.

Hans Tausen
Maleri i Ribe Domkirke

Ret aldrig hans Navn skal i danske Hjerter dø,
saa længe her ringer en Klokke under Ø.

Ingemann.

Den store danske Reformator Hans Tausen er som bekendt født i Birkende Sogn paa Fyn, men hvor hans Fødested laa i Sognet, har ingen Historiker hidtil kunnet fastslaa.

Der hersker ligeledes Uklarhed om, hvorvidt Hans Tausens Forældre hørte til Landsdelen eller Faderen har været Smed i Sognet.

I de følgende Linjer skal jeg ikke forsøge at løse disse Gaader, men give et lille Bidrag til Belysning af hvad der i Hans Tausens Hjemsgn er blevet sagt om hans Fødested og Slægt. Jeg er født og opvokset i Birkende

Sogn og fra Barnsben af interesseret mig for lokalhistoriske Spørgsmaal, og naturligvis har dette ført til, at jeg har talt med ikke saa faa gamle Mennesker paa Egnen for at høre, hvad de kunde fortælle om Hans Tausen, hvis store Mindestøtte staar midt i Birkende By, og hvert Aar beskues af mange Turister.

Hans Tausens Fødeaar er 1494.

Paa hans Hjemegn fortælles, at hans Fader var Smed og boede i Nærheden af Kirkebyen og Vildholms Mølle paa et Sted, der i Dag kaldes Tageholme.

Faderen skulde have været en »klog Mand«, der forstod at udtrage Myrejern af Mosejorden, og der fortælles, at han blev slaaet ihjel af Fiskere fra Kerteminde. Man har den Gang kunnet sejle helt ind til Vildholms Mølle og længere endnu, men denne Sejlads er forlængst ophørt. Vildholms Mølle er forsvundet for nogle faa Aar siden.

Det var en ældgammel Mølle, hvortil der ogsaa hørte en Vandmølle, der endnu eksisterede omkring 1912. Møllen nævnes i J. Madsens Visitatsbog 1589 som en Vandmølle, »der gaar af en Mose om Vinteren«.

Sognepræst Fr. Oldenburg har i 1845 nedskrevet forskellige Oplysninger om Marslev og Birkende Sogne, der udgør eet Pastorat, i en saakaldt Kaldsbog, og han skriver der følgende om Birkende Sogn:

»Den store danske Reformator Hans Tausens Fødested er som bekendt ukendt. Nogle henlægger det til Birkende By, andre til Tageholme. For den sidste Mulighed kunde Stedets Navn tyde, men sikkert er det jo ikke. Tilmed skal der foruden det nuværende Tageholme indtil 1865 ogsaa have været et Tageholme ved Vejrup Skov, saa det er ret usikkert, hvor hans Fødested var.«

Der synes altsaa at have været to Steder i Sognet, der har været benævnt Tageholme, og dette har ældre Folk paa Egnen ogsaa bekræftet ved Samtaler.

Det af Pastor Oldenburg omtalte Tageholme ved Vejrup Skov, har jeg ogsaa hørt benævnt som Hans Tausens Fødested.

Der er ogsaa blevet fortalt, at Hans Tausen er født paa Nonnebogaarden og derfor godt kan have tilhørt Lavadelen. Ved den store Reformationsfest i Viborg den 28. Maj 1926 var Dr. theol. Oscar Andersen blandt Talerne, og han hævdede ved denne Lejlighed, at Hans Tausen tilhørte Lavadelen.

Nonnebogaarden var forudm en større Gaard, som Kongen 1850 afhændede til Hans Skougaard. Generallojtnant Hans Ahlefeld skødede den 1662 til Hans Löwenhielm, hvis Dattersøn Hans v. Löwenhielm nedbrød Gaarden og lagde Jorderne ind under Vejrupgaard. Ved dennes Salg 1918 lagdes de under Sanderumgaard.

I Nærheden af Nonnebogaarden er der tidligere fundet Myremalm, og dette kan være et Tegn paa, at Hans Tausens Fader har været Smed. Man ved dog intet som helst om, hvor Smedjen skal have ligget, og bestemte Holdepunkter hvor Hans Tausens Fødested var, har man ikke.

Et andet Sagn gaar ud paa, at Hans Tausen en Dag, da Faderen pryglede ham ved Ploven, løb hjemmefra ligesom Morten Borup, og senere kom i en lærd Skole, men heller ikke herom ved man noget bestemt.

En anden Teori — som jeg dog aldrig har hørt lokale Folk fremsætte — gaar ud paa, at Hans Tausen skal være født midt i Birkende By. Det kan lyde ret sandsynligt.

Personalhistorikeren Hauch-Fausbøll har polemiseret mod Linjerne:

Paa Tave Bondens Ager
ved Birkende By

der gik en lille Plovdreng
og sang under Sky

idet han gør gældende, at Hans Tausens Fader ikke hed Tave, men Hans, og Navnet Tausen eller rettere Tausan havde han fra sin Moder, der tilhørte en anset Slægt af dette Navn, rimeligvis een af de mange Smaa-Adels-Slægter.

I 1594 hed Ejeren af Nonnebogaarden netop Hans Skougaard som før nævnt, men om der er noget Slægtskabsforhold mellem ham og Hans Tausen har jeg ikke kunnet faa oplyst.

I Birkende findes der to synlige Mindesmærker om Hans Tausen.

I den lille smukke Kirke, der ligger omgivet af gamle Gaarde med Bindingsværk, blev der i Aaret 1866 anbragt en Mindetavle af Marmor. Den er udført af en Odense-Billedhugger og er 1,5 Alen høj og 1 $\frac{1}{4}$ Alen bred. Foroven er der et Par korslagte Fakler og underneden Reformatorens Navn og Fødselsaar i forgyldte Bogstaver, samt Linjerne: »Fra Plov til Bispestol ham kaldte Herrens Aand, sit Fædreland han løste af Pavekirkens Baand.« Nederst staar der: »Sat af Kirkens Ejer, Præst og Sognebeboere 1866.«

Mindesmærket er ikke noget Kunstværk, men det er i sin Orden, at der i Kirken er et synligt Minde om den store Reformator, der sikkert adskillige Gange som Dreng har siddet i den lille hyggelige Kirke og lyttet til Guds Ord.

Midt i Birkende By — paa en stor Mindeplads — findes et højt, smukt Mindesmærke om den store Reformator. Det blev rejst den 7. September 1894 — 400 Aaret for Hans Tausens Fødsel — og blev indviet med stor Højtidelighed. Bl. a. var den bekendte Kirkehistoriker, Biskop, Professor Frederik Nielsen til Stede.

Mindestøtten bestaar af en høj firekantet Mindesten af forskelligfarvet Granit med Brystbillede i Bronze af Reformatoren.

Paa Stenen læses foroven:

»I Morgen skal min Retfærdighed svare for mig.«

Under Bronzebilledet:

HANS TAUSEN
Guds Ords Prædiker
Født i Birkende 1494
Biskop i Ribe. Død 1561

Forneden findes de bekendte Verslinjer:

Ret aldrig hans Navn skal i danske Hjerter dø,
saalænge her ringer en Klokke under Ø.

Hans Tausen, hvis Liv og Gerning jeg ikke har sikkert omtalt i denne Artikel, var mærkværdigvis ikke blandt de første lutherske Biskopper, men i 1541 udnævntes han til Biskop i Ribe og virkede der til sin Død med stor Nidkærhed.

Hans Tausen ligger begravet i Ribe, og i Domkirken findes en Ligsten, der er sat over ham.

Hans Tausen vil altid blive mindet som Gennembruds-

manden, en helstøbt Personlighed, der havde bragt en Glød med fra Wittenbergs Alter til sit Hjemland og fik den til at fænge.

Han var plantanor renovati evangelii, 3: Han plantede det fornyede Evangelium, og den danske Kirke har saare meget at takke ham for. Ribe By blev i hans sidste tyve Aar Rammen om hans Liv og Gerning. Her fandt han Hvile og Fred, og i Ribe har man paa værdig Vis holdt hans Minde i Hævd.

Efter Reformationsfesten i Viborg i 1926, hvor man navnlig dvælede ved Hans Tausens Minde, var der om Aftenen en festlig Sammenkomst, hvor bl. a. nu afdøde Biskop O. Olesen havde Ordet. Denne Tale var baade fornøjelig og alvorlig, og han sluttede med at sige, at »Hans Tausen laa nu i Ribe som et tavst Vidne til hvad hans Efterfølgere foretager sig, og jeg tænker tit netop paa dette, naar jeg staar ved hans Gravsten, som vi i Ribe har bekranset. Saa ønsker jeg, at jeg altid maa virke saadan, at jeg med Frimodighed kan staa for ham, naar vi engang skal mødes. — Vi skal nok værne om Hans Tausens Minde«

Til Slut skal gængives to af de Salmever, Hans Tausen har skrevet og som giver mere Udtryk for hans Virke end mange Ord:

Forgæves er vor Kraft og Kunst,
Hvis Gud dem ej betrygger,
Og alle Mestres Flid omsonst,
naar han ej Huset bygger;
Saa og din Stad
bag Voldes Rad.
som Gud ej har bevaret,
man gøre til
ihvad man vil,
den er dog slet forvaret.

*

Lyksalig er den Stad, det Land,
hvor Gudsfrygt staar ved Roret,
og hvert et Hus, hvis Styresmand
Gud leder selv i Sporet,
agt derfor paa,
til ham du maa
alene dig fortrøste;
Naar glemt er han,
for Folk og Land
det bedste dog vil brøste.

Heimdal 1938.

Heimdalsæsonen begyndte med 33 Medlemmer, men lidt efter lidt traadte en hel Del af disse ud, hvilket de dog senere i aller højeste Grad har fortrudt, saadan at der til Slut kun var 25 Medlemmer.

Efter Traditionen begynder hvert Møde Kl. 19.30 med »Hanegal«, hvorefter Referatet fra forrige Møde læses op af Vicepræsidenten. Derefter gives Ordet til »Aftenens Foredragsholder«, og naar han eller hun er færdig, holdes der Frikvarter. Efter dette fremdrages Lurens Indhold, dette har gennemgaaende været udmærket. Naar Bifaldet fra Luren har lagt sig, indledes Diskussionen, som sædvanligvis varer til 21,30, og Mødet slutter med Hanegal, hvorefter man i sluttet Trop vandrer til Hvidebro.

Sæsonen indledtes d. 20. August og sluttede med Heimdalsballet d. 14. December.

I Aarets Løb er der holdt 8 Elevforedrag og 6 Foredrag af indbudte Gæster.

Af Elevforedragene skal der blot nævnes saa forskellige Emner som »Dansk Bondeliv og Stavnsbaandets Ophævelse«, »Den moderne Krig«, »Sokrates«, »Tobak«. Dette er nok til at vise alle de forskellige Interesser, der har været inden for Heimdals Rammer.

Af Diskussioner skal nævnes saa aktuelle Problemer som: »For eller imod Arbejdsløshedsunderstøttelse«, »Tysklands Kolonikrav!«, »Bør Danmark have Forsvar eller ej?«. Endvidere er der blevet diskuteret om »Oprettelsen af frivillige Kops«. En af de livligste Diskussioner har været: »Gaar Verden fremad?«. Vi har i Aarets Løb bestræbt os for ikke at faa de gamle gængse Emner som f. Eks. Frihed eller Censur?, Kvindernes Ligeberettigelse o. s. v.

Men Aarets Klimax har dog været Mødet d. 12. November. Her belystes Emnet: »Jødespørgsmaalet« at Pastor Malling, Formand for Dansk Folkefællesskab, og en af Skolens Lærere, Adjunkt Lund. Dette Møde kan uden Tvivl siges at have været et af de bedste i hele Heimdals Historie. Med Sikkerhed kan siges det længste, da Mødet som sædvanlig begyndte Kl. 19,30 og varede lige til Kl. 24.

Af andre meget interessante Aftener kan nævnes Journalist K. H. Rosenstands udmærkede Foredrag om Ripensersamfundet; som jeg haaber har til Følge, at der i Aar er betydelig Vækst til denne Forening.

Højskolelærer Haarder har holdt Foredrag om det vigtigste her i Livet, og ved Slutningsmødet talte Forfatteren Jørgen Bukdahl om Ribe.

Nu mangler vi bare en festlig Afslutning paa denne fortræffelige Sæson, og dette haaber jeg gaar i Opfyldelse den 14. December.

Paa »Heimdals« Vegne

Erling Lund.

Om Jyllands ældste Boglade.

Chr. F. Termansens Boghandel i Ribe.

Ved K. H. Rosenstand.

Jyllands ældste Boghandel stiftedes i Ribe den 14. December for 125 Aar siden.

I »Ribe Stifts-Adresseavis« (»Ribe Stifts-Tidende«) for den 17. December 1813 kan man læse følgende Avertissement:

At jeg undertegnede har etableret mig her i Byen som Bogbinder, tilkiendegives Enhver, som vil bære mig med Deres Arbeide.

Ribe, den 14de Decbr. 1813.

C. Termansen,

boende i Præstegade Nr. 275.

Stifterens fulde Navn var Clemen Nielsen Termansen. Han var født den 11. Maj 1788 som Søn af den gode Ribeborger Terman Clemmensen og Hustru, Anna Jacobsdatter.

Han lærte Bogbinderhaandværket her i Byen, formentlig hos Claus Bogbinder i Tiden omkring 1802—1808. Han var ligeledes uddannet Typograf og arbejdede samtidig med, at han drev sin Forretning, paa »Ribe Stifts-Tidende«s Bogtrykkeri.

Firmaet »C. Termansen« oprettedes som ovenfor anført i Præstegade.

Boghandler Termansen blev en anset Mand indenfor sin Stand. Han var saaledes Medstifter af »Forlagsforeningen« den 17. December 1838.

Ogsaa i sin Fødeby nød han stor Anseelse. I mange Aar var han saaledes Medlem af Borgerrepræsentationen. Han var Forligskommissær og beklædte ogsaa andre kommunale Tillidshverv.

C. N. Termansen havde to Sønner, Chr. Frederik Termansen (f. 1814) og Frederik Meiner Termansen (f. 1823). Begge var de uddannede hos Faderen i Bogbinderfaget.

Den 1. Januar 1856 overdrog C. N. Termansen sin Forretning til sin ældste Søn, hvorefter han sammen med sin yngste Søn drev Bogbinderi i Hundegade overfor den nuværende Administrationsbygning paa Hjørnet, hvor der nu er Bagerbutik. Sammen med Bogbinderiet blev der drevet Lejebibliotek. Der forhandlede ogsaa Bøger, som C. F. Termansen leverede.

F. M. Termansen døde i 1871, Hans Søn er Ribe Bys nuværende Æresborger, C. N. Termansen, der bærer samme Navn som sin Farfader.

Den ældste Boghandler Termansen døde først den 2. Februar 1879.

Boghandler Christian Frederik Termansen, der forandrede Firmanavnet fra C. Termansen til Chr. F. Termansens Boghandel, begyndte Forretning i den nuværende Ejendom ved Hjørnet af Sønderportsgade og Puggaardsgade, hvortil han allerede var flyttet i 1847, og hvor Bogladen fremdeles har til Huse.

Han var født i Ribe den 21. Maj 1814. Han blev døbt i Domkirken, og Fadderne var Madam Lundberg, Jomfru Ramsing, Bog-

trykker N. S. Hyphoff («Ribe Stifts-Tidende»s Udgiver) og Discipel Hjort (Søn af Biskop Victor Chr. Hjort).

Han lærte Bogbinderiet hos Faderen og arbejdede derefter i Flensborg, Kiel og København. Han bestyrede Faderens Forretning fra 1847–31. December 1855, hvorefter han den 1. Januar 1856 lagde ud som selstændig Bogbinder og Boghdndler.

Ogsaa Chr. F. Termansen var en anset Borger i sin By. Han blev Medlem af Byraadet. I 20 Aar han Direktør i Ribe Diskontobank. Han døde den 12. Juli 1886.

Chr. F. Termansens Enke Sofie Termansen fortsatte sin Mands Firma, efter nogle Aars Forløb med Svigersønnen, tidligere Styrmand A. Jepsen som Bestyrer. Hun var født den 31. Januar 1826 i Flensborg som Datter af Skibsfører Johan Peter Noack (Hendes Brodersøn er den nuværende Biskop over Haderslev Stift Carl Noack).

C. N. Termansen

○
125
Aar
○

Chr. F. Termansen

Sofie Termansen eller »Bedste Termansen«, som hun kaldtes af den halve By, var en sjælden elskelig Kvinde. Paa hendes Fødselsdag fyldtes de smaa Stuer over Gaarden til Bogladsen med unge og gamle Gratulanter. Siddende i en Lænestol med det prægtige milde Ansigt under den sirlige Kappe modtog hun alle med sit straalende Smil. Hun døde først i 1924; 98 Aar gammel.

Gennem de mange Aar beholdt Bogladsen sit hyggelige Præg fra Chr. F. Termansens Tid, hvor Traditionerne vedligeholdtes. Det var en Boghandel for Bogelskere og med Tilknytning især til de offentlige Kontorer og ikke mindst til Katedralskolen. Den intime Tilknytning til Katedralskolen var ikke mindre derigennem, at adskillige udenbys Disciple af deres Forældre betroedes til »Bedste Termansens« og senere til Ægteparret Jepsens Omsorg. Det var et »Skolepensionat«, der havde Ry, og de gamle Drengene glemte aldrig dette deres Skolehjem senere hen i Livet.

Hvor var der hyggeligt i den gamle Boglade trods den snævre Plads,

hvad enten man kom der for at købe Skolebøger eller ved Juletid, naar de tapetserede Kasser med Julekort kom frem. Der var tre Slags, dem til to Øre eller dem til fem; naar det skulde være Luksus dem til hele ti Øre.

Kasserne eksisterer endnu, jeg gensaa dem med Andagt forleden.

Senere forhandlede Jepsen ogsaa fine dyrere Kort, men ens Barns beskedne Julekort glemmer man ikke.

Var Jepsen eller Fruen ikke til Stede, var det Bogbinder Leonard Petersen med den smukke klassiske Profil og den mægtige Haarmanke, der dukkede op fra det lille Kontor bag Butikken. Han havde lært i det Firma, som han tjente tro i 49 Aar. Hans Efterfølger blev det nuværende Sygekassebud Thomsen.

Leonhard Petersens to Sønner lever i Ribe. Det er Snedkermester Jens Petersen og Former L. Petersen.

Efter Sofie Termansens Død fortsatte August Jepsen og hans Hustru Clementine, født Termansen, der begge lever endnu i bedste Velgaaende, Forretningen i det gamle Spor. Jepsen var Byens Havnefoged tillige, og han havde en ganske udmærket Medhjælp i sin Hustru især ved Bogholderi og Korrespondance, naar Bøger skulde »skrives hjem«.

Egentlig tror jeg ikke, at den tidligere Styrmand, der havde faret paa de store Have, just morede sig ved at gaa og pille ved de mange Bøger og sælge Griffler til uvorne Skoledrenge, men altid var han parat til en gemytlig Passiar med Folk, der kom i Butikken. Naar en Dag syntes Ægteparret Jepsen, at nu kunde det være nok og solgte Forretningen. Det var i 1928.

Chr. F. Termansens Boghandel solgtes til Boghandler Aage Jørgensen, dog ikke Ejendommen. Overtagelsen skete den 1. April 1928.

Aage Jørgensen er født i den gode Stad Roskilde som Søn af Skoleinspektør R. Jørgensen, og han har bl. a. arbejdet ved Boghandelen i Skelskør, Odense og Haderslev.

Med Boghandler Jørgensen holdt Ungdommen og den ny Tid sit Indtog i den ærværdige Boglade.

Tiden rider hurtigt. I en halv Snes Aar har den unge; stabile og paapasselige Boghandler fortsat det gamle Firma. Med al skyldig Hensyntagen til det gamle Hus' Aand og Tone er der tillige taget Hensyn til den nye Tids Krav, saa vidt som Rammerne har kunnet tillade det. Trods moderne Belysning og Vinduesudstillinger er Rammerne for den gamle Boglade i det væsentlige de samme som i Chr. F. Termansens Dage, en Boglade med Kultur.

En Ribe Stue paa Hotel Dagmar.

Hotelejer Willson, »Hotel Dagmar« paa Torvet i Ribe, har ved en Tilbygning faaet indrettet en meget smuk Stue med Pejls og panelerede Vægge, morsomt Udstyr, Egetræs Borde, Smedejærns Lygter osv. —, alt meget originalt og smagfuldt. Vægfelterne er forsynede med morsomme Malerier af Trier Aagaard, forestillende Livet paa Ribe Holme. Stuen, der blev »indvi« ind under Jul, er blevet meget beundret af Byens Borgere, og den skal nok blive en Turistattraktion. Vi skal senere fortælle nærmere om den morsomme Stue.

Af en Tepottes romantiske Historie.

Erobret fra en engelsk Prise i 1807 og havnet
i Hans Tavsens Hus i Ribe.

Ribe antikvariske Samling i Hans Tavsens Hus har modtaget en værdifuld Gave, der baade ved sin Oprindelse og sin Historie er lidt ud over det almindelige.

Fortæl os lidt om Nyerhvervelsen, beder vi Forstander Helge Haarr, og Hr. Haar fortæller:

Gamle Ripensere vil endnu huske det maleriske gamle Bindingsværkshus med to høje Træer foran, der laa paa Hjørnet af Korsbrødregade og Nygade, men som ved sin Nedrivning gav Plads til Skomagermester Rosted Hansens Ejendom og Politimesterboligen.

Her boede omkring 1850 den gamle Skolefondskasserer og Stempelpapirforvalter Warming, der i sin Ungdom havde været Søløjtnant og kæmpet i Kapertogter mod Englænderne 1807—14.

Meget gamle Ripensere, herunder vor Æresborger, Byarkivar C. N. Termansen, mindes endnu Oldingen, der i sin Slaabrok gik ud med sin gamle Løjtnantssabel og »straffede« Hækken udenfor Huset. Han opbevarede som et Minde om sin Ungdoms Togter en smuk gammel Tepotte, som han selv havde taget fra en engelsk Prise i Nordsøen.

Hans ugifte Datter Lone, som endnu mange Ripensere husker, gemte dette Minde fra Faderen som en Helligdom. Ved hendes Død gik Tepotten over til en gammel Ribefamilie, som har haft den til Dato.

I Sommer besøgte Museet af en engelsk Dame, der var stærkt interesseret i Byen og dens Minder, og spurgte den Ribeborger, der særlig tager sig af engelske Turister, om hun ikke kunde skænke Museet en eller anden Genstand, der kunde have dets Interesse. Saaledes bragtes Gaven til Museet i Aar, idet hun fik Lov til at købe Tepotten, som hun nu har skænket Samlingen.

Lad os et Øjeblik se paa Genstanden, siger Forstanderen, idet han forsigtig tager en Pakke frem og med nænsom Haand løser dens Sejlgarn.

En Tepotte af sort Stentøj afsløres. Den er meget smuk og vel bevaret og bærer i Bunden et W og tre Stjerner.

Dens Sider er dekoreret i den nyklassiske Stil med Ranker og svævende Gudinder, som blev fremherskende i sidste Halvdel af 1800-Tallet. Fabriksmærket viser, at den stammer fra den berømte engelske Fabrikant og Kunstner Wedgewood.

Denne Mand, hvis Liv var et Eventyr, blev Englands største Kera- miker. Han var ikke alene en fint dannet Kunstner, men ogsaa en fremragende Tekniker og en genial Finansmand. Wedgewoods-Varerne blev bekendt over hele Europa og er nu højt paaskønnede af Samlere.

Museet i Hans Tavsens Hus besidder forøvrigt allerede et Par Arbejder fra Fabrikken i Staffordshire, et Par Kagefade.

Som Kuriosum kan tilføjes, at man en kort Tid i Rendsborg efter- lignede den engelske Fabriks Varer, indtil denne Trafik blev standset, og disse Forfalskninger er, takket være deres Sjældenhed, i en langt højere Pris end de ægte Wedgewood-Ting, men for vort Museum

er det en Glæde at have modtaget den smukke Gave, som i sin Tid blev erobret fra Englænderne, og som nu er skænket af en af Albions Døtre, som iøvrigt morede sig meget, da hun hørte Tepottens romantiske Historie.

K. H. R.

Fra gamle Skoleprogrammer.

Af Ribe Katedralskoles Historie.

Af Rektor P. N. Thorup.

II.

Vi fortsætter i dette og følgende Numre et Uddrag af Rektor Thorups Meddelelser om Ribe Katedralskoles Historie.

Om Ribe Skole i Særdeleshed,

En almindelig Forestilling om det videnskabelige Skolevæsens Tilstand i den angivne Periode vil Læseren nogenlunde have dannet sig af den foregaaende flygtig udkastede Skizze, hvis Familietræk — det kunne vi sikkert antage — heller ikke savnedes i vor Skoles Physiognomie; thi om Skolerne kunde man sige som Ovid om Najaderne:

Facies non omnibus una,

Non diversa tamen, qualis decet esse sororum.

Hvad om Ribe Skole i Særdeleshed bliver at fortælle, kan for det meste indbefattes i de Efterretninger, som skulle meddeles om dens Personale. Kun faa andre Poster behøve en særskilt Behandling.

Af Rectorer før Reformationen har Terpager anført nogle, men flere kunne efter min Formening tilføies,

For dog at hævde disse Plads i Fortegnelsen paa de øvrige, maa jeg foreløbigen afgjøre, om muligt, nogle Sagen vedkommende Spørgsmaal: hvor gammel vor Skole er; om der have været flere her i Byen af samme Slags, og hvorledes Skolens Lærere og Bestyrere sædvanlig i Oldtiden ere blevne benævnedes.

Hvad nu det opkastede Spørgsmaal om Skolens Ælde angaaer, siger Hvitfeld, at den nuværende Skole er stiftet 1298, da Biskop Christian skjænkede Puggaard til Bolig og Underholdning for et vist Antal Skolebørn.

Albert Thura følger her Hvitfeld, men, besynderligt nok! erklærer tillige Ribe Skole for den ældste i Danmark, hvilket den paa ingen Maade vilde blive, hvis den først var stiftet 1298. Professor Jens Worm viser Thura tilrette og siger, at Ribe Skole vel ikke er den ældste, men dog med de ældste her i Landet; »thi«, hedder det med Forfatterens egne Ord, »foruden den Kannikeskole, som forhen er omtalt«, (han mener den, hvis Bestyrer Bonifacies Scholasticus var omtrent 1160, og som efter min Mening ikke kan være nogen anden end den af Biskop Elias 1145 stiftede), anordnede Bisp Turo Aar 1278, (da han nemlig skjænkede Darum Tiende til Rectors Underholdning), »at hundrede fattige Disciple af Riber Stift; og alle, saavel fattige som rige af Darum Sogn, skulle uden nogen Betaling under-

vises i Riber Skole. Altsaa maa Riber Skole have været temmelig talrig paa Disciple, endog for Bisp Christians Tid, som desaaarsag kan ikke, efter Thuras og andres Mening, ansees for denne Skoles første Stiftere.

Fremdeles bemærker Worm rigtigheden imod Hvitfelds Mening; at der i Biskop Christians Gavebrev ikke tales om nogen ny Skoles Stiftelse, men alene om en Donation af Puggaard til 20 Disciples Underholdning.

Terpager endelig antager, saavidt jeg skjønner, den af Biskop Elias stiftede Kannikeskole for den selvsamme, som Biskop Turo og Biskop Christian i deres Gavebreve sigte til og søge at afhjælpe.

I det sidste Tilfælde maatte Ribe Cathedralskoles første Oprindelse sættes til 1145, og Worm havde da Uret i at lade Biskop Turo skjenke bemeldte Darum Tiende til en anden Skole foruden den af Biskop Elias stiftede. Af hvilke Grunde jeg foretrækker Terpagers, og hvorledes den lader sig forsvare mod Worms Hypothes, vil jeg her søge at udvikle.

Kan man med Etatsraad Erik Gjørup Tauber sikkert antage, at en Cathedralskole er den Skole, som oprindeligen er bleven holdt af Kanniker i en By, hvor Bispesædet og Capitlet var — en Mening som ogsaa den lærde Biskop Worm synes at vedkjende sig, og som Benævnelsen selv af Cathedra eller Bispestolen bestyrker —: saa indseer jeg ikke rettere, end at man jo maa tilstaae, at der har været en Cathedralskole, om ikke af Navnet, saa dog af Navnets Betydning, her paa Stedet lige fra den Tid af, da Kannikeordenen i Ribe oprettedes.

En kort Beretning om denne Begivenhed er da næppe vort Spørgsmaal uvedkommende:

Om Oprindelsen til Navnet Canonici, hvoraf igjen Kanniker er opstaaet, anfører Terpager R. C. p. 117 mere end een Formodning. Nogle hidlede det fra den hellige Skrifts canoniske Bøger, hvilke Kannikerne flittigen skulde læse, grandske, udbrede og forklare, samt i deres hele Liv og Levnet rette sig efter; Andre — og maaske rigtigere — af visse Regier, paa Latin Canones, som bleve dem foreskrevne ved Optagelsen i denne Orden. Kannikernes Bestemmelse var at besøge Gudstjenesten, meddele Undervisning i Christendommen og anføre unge Mennesker til i Tiden at paatage sig disse samme præstelige Forretninger. Det, hvorved de især adskilte sig fra Munkeordenen, var var Dragten og Frihed til at besidde egen Formue; iøvrigt maatte de paa Munkeviis boe, spise, sove, bede med hverandre i deres Kloster og stode under Biskoppens, som Munkene under Abbedens, øverste Tilsyn og Styrelse.

Allerede siden det ottende Aarhundrede havde adskillige Biskopper efter det af Biskop Chrodegang i Metz givne Exempel oprettet slige Klostre ved Cathedral eller Domkirkerne. I Ribe blev denne Indretning ført i Brug af Biskop Elias. Han var flygtet herind fra Flandern, hvor man tragtede ham efter Livet, og begyndte her med at være Ringedegn eller Klokker; men efterdi han holdt sig til Rigets Fyrster, siger Hvitfeld, som heri følger Chron. eccl. Rip., blev han ophøiet til Bispedømmet. Dette skete i Aaret 1142. To Aar efter anlagde han Kannikeklostret. At en Skoleindretning oprindeligt var forenet dermed, viser det paa Latin forfattede og af Biskop Gunner stadfæstede Stiftelsesbrev. I Hvitfelds Oversættelse er, hvis

man vil eftersee den i hans Bispekrønike, indløben den Feil, at Biskop Eliæ Brev er dateret 1148, istedet for 1145, hvilket sidste Aar rigtigen anføres i R. C., da det samme findes i Haandskriftet af Chron. eccl. Rip., der er Kilden til begge Efterretninger.

(Fortsættes).

Ribe-Spejderne holdt den 2. December en vellykket Basar med Boder og forskellig Underholdning til Fordel for en Norgestur til Sommer i Særdeleshed og til Spejderarbejdet i Almindelighed.

Ribe Kunstforening har blandt sine Medlemmer bortloddet et Blomsterbillede af *Ernst Syberg* og et Klitbillede af *Chr. Lyngbo* fra Henne.

Rektor *Willumsen*, Ribe Katedralskole, deltog den 12. December i et Rektormøde i København.

Paa den Munthe Bruunske Bogauktion i København solgtes et Eksempplar af *Anders Sørensen Vedels* berømte Ligtale over Kong *Frederik den Anden* i Ribe Domkirke (trykt 1588) for 710 Kr.

Gyldendals Boglegat er i Aar blevet tildelt Forfatteren Magister *Anders Thuborg*. Legatet bestaar af for 1000 Kr. Bøger efter eget Valg.

Ribe Katedralskoles Bibliotek har erhvervet en ny Sjældenhed. Det er Originaludgaven fra 1633 af Dr. og Biskop over Ribe Stift *Jens Dinesen Jersins* berømte lille Andagtsbog »Vera Via Vitæ« (Den rette Vej til Livet).

Selv om det er lykkedes ved relativt overkommelige Midler at erhverve dette sjældne Ribelitteratur, vil en fortsat Forøgelse af Bibliotekets meget værdifulde Samling af berømte Ribemænds Bøger i ikke ringe Grad i Fremtiden være afhængig af forstaaende Ribeborgeres Velvilje.

Købmand *Jens Andersen*, Ribe, har haft den Sorg at miste sin Moder, Enkefru *Christine Andersen*, født *Bastiansen*, der døde den 20. December, 78 Aar gammel.

Et halvt Hundrede Spejdere af 1. Ribetrop skal have Sommerlejr i Norge i 1939.

Vort Medlem Biskop *Carl Noack* var den 19. December ude for et alvorligt Biluheld ved Vejle, hvor Biskoppens Bil var ved at styrte ned ad en stejl Skrænt, men standsede bogstavelig tdt paa Afgrundens Rand.

Købmand *A. Andersen Falby* i Ribe kan den 1. Januar fejre 25 Aars Forretningsjubilæum.

Arkitekt *Arne Finsen*, Ribe, har faaet overdraget Restaureringen af Lintrup Kirke, hvortil der er 9000 Kr. paa Finansloven. I Vinter restaureres Kirkens Stolestader.

Det vil sikkert mere mange Ripensere at erfare, at Ribes gamle Ven, Lektor *C. Amorsen* i Roskilde, der i Efteraaret fyldte firs Aar, endnu i Aaret 1938 har ckyklet 8000 km.

Sig det med Blomster!

Blomster leveres paa faa
Timer overalt i Danmark

M. C. HAGELUND
HANDELSGARTNER
TELEFON 58
RIBE

L. C. Nielsen, Ribe

Telf. Nr. 44 & 400

Colonial en gros

Gæster De Ribe!

glem da ikke

at se vore smukke Udstillinger
af Kjoler og Konfektion.

Vi følger Moden og
har den sikre Smag.

Der er mange og
bliver stadig flere,
der søger — — —

Jens Andersen
ORIGINALET
TORVET
RIBE.

HANS DAU

Ribe **Snedkermester** Ribe

Antikke Møbler sælges
og restaureres.

Billedskærerarbejde udføres

Cigaretetuier af 700

Aar gammelt Træ fra

Set. Catharinae Kirke.

Møbler efter originale Tegninger

Ethvert Medlem

af R. S. bør skatfe

et nyt Medlem!

Fra svundne Tiders Ribe

Fotografier à 2,50 Kr. pr. Stk.

C NØRGAARD NIELSEN

Fotograf - Ribe - Telf. 177.

Asberg Lauridsen

Glarmester, Ribe.

Kunsthandel

Indramning

Største Udvalg i Ribe-Billeder.

— **Telefon 317** —

Bøger indbindes

smukt og billigt.

M. Christoffersen

Bogbinder - Ribe

Bøger, De bør læse:

Peter Adlers Breve
til P. V. Jacobsen

udgivet af August F. Schmidt,
Forfatterens Forlag, Brabrand.

Gamle Huse i Ribe

Af Hugo Matthiessen. —
C. A. Reitzels Forlag.

Studenter af 1938 og Realister

fra Ribe Katedralskole!

Bliv Medlem af

Ripenser- Samfundet

Ripenser-Samfundets Bestyrelse.

(Hvor intet Hjemsted er nævnt er dette
København)

Læge Knud Fogh (Formand),
Strandvej 59, Telf. Ryv. 1260.

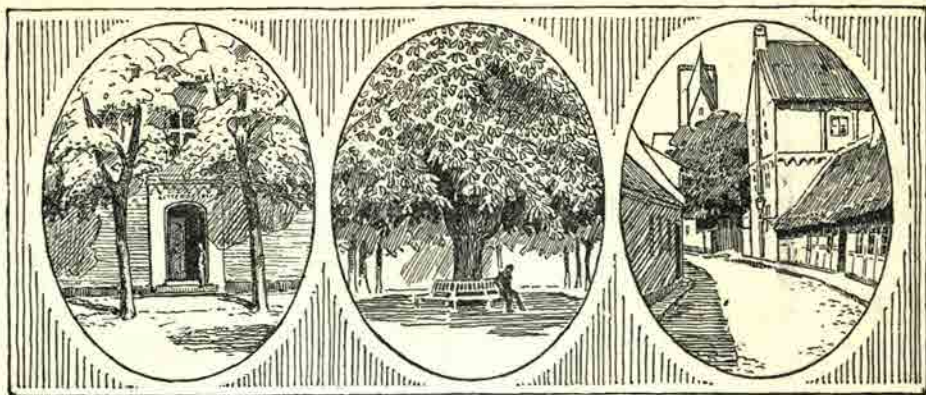
Lektor C. Amørsen (Næstformand),
Klosterengen 2, Roskilde.

Inspektør under Banktilsynet
H. Brorson-Christensen (Kasserer),
Svinget 16^a. Telf. Amager
5714.

Journalist K. H. Rosenstand,
(Redaktør), Ribe, Telf. 109.

Overretssagfører Otto Olsen, Rø-
mersgade 11.

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 16

Juli 1945

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Af Værket

Ribe Bys Historie

findes to Bind

Aar 1660—1730 Kr. 10,50

Aar 1730—1820 Kr. 6,75

Chr.F.Termansens Boghandel

v. Aage Jørgensen . Ribe

C. J. ANDERSEN

SAGFØRER, CAND. JUR.

TLF. 113

RIBE

Møbler *i forskellig*

Stil, Form og Farve

HANS DAU

Snedkermester . Tlf. 473 . Ribe

Klubbens Hotel ^{A/S}

Ribe . Telefon 3

Bestilling modtages paa

Værket om

Ribe Katedralskole

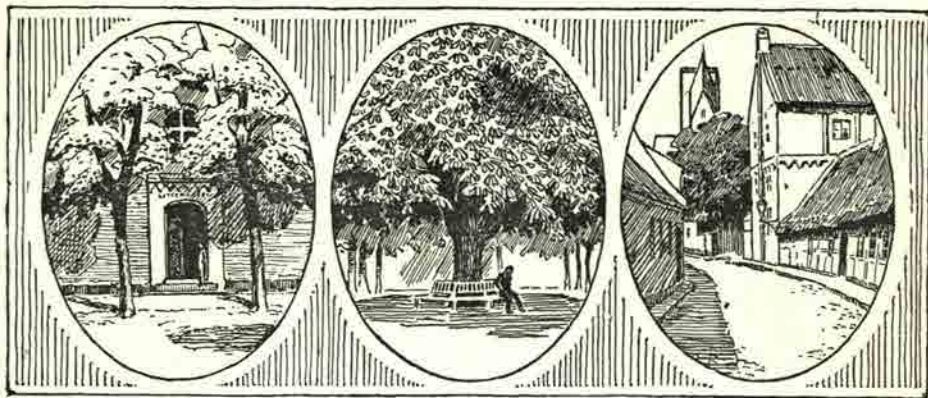
BENTZONS BOGHANDEL

Tlf. 41

Knud Andersen

Ribe

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 16

Juli 1945

3. Bind

Til Kammeraterne!

Ripenser-Samfundet har ligget i Dvale. Forholdene umuliggjorde Fester og Sammenkomster. Vi havde andet at tænke paa.

Men nu ved vor Skoles 800 Aars Jubilæum stiger Fugl Phønix af Asken, og vi samles om at gøre denne Højtidsdag saa festlig som mulig.

De af os, som er i Stand dertil, møder op i Skolegaarden, men alle maa vi bringe Skolen en Tak ved at yde et Bidrag til en Gave i Form af en Mindetavle over de Kammerater, der gav deres Liv for Danmark i Aarene 1940—45, og helst ogsaa et stort Jubilæumslegat.

Paa Grund af de sidste Maaneders Begivenheder har vi ikke tidligere kunnet træffe noget Arrangement, saa det haster med at bestemme sig. Men alle maa vi være med paa den ene eller den anden Maade*).

Og velkommen saa igen i Ripenser-Samfundet.

KNUD FOGH

*) Se Side 188.

Ribe Katedralskole og dens Stifter.

Af K. H. Rosenstand.

DEN 13. Juni var vor gamle Skoles 800 Aars Fødselsdag. Egentlig er Skolen langt ældre, knyttet nøje til Kirken som den var. Allerede Ansgar har vel haft en Skole i Ribe til Oplæring af Børn og unge til Kirkens Tjeneste, og det er vel ogsaa ved denne Lejlighed paa sin Plads at pege paa, at Ribe Bispestol i 1948 kan fejre sit Tusindaars Jubilæum. Allerede for snart 1000 Aar siden maa der i Ribe have været en Klerkeskole, som maa betegnes som en af Forfædrene til Domskolens eller Katedralskolens.

Naar man imidlertid har valgt at fejre Jubilæet i Aar, er det, fordi man er i det sjældne Tilfælde at have et Dokument med ikke alene Aarstal, men ogsaa Dato vedrørende den gamle Skole.

Det Dokument, der er Tale om, er det Brev, som Biskop Helias eller Elias udstedte paa sin Borg Hennegaard, hvorved Ribe Domkapitel stiftes, i hvilken Anledning det overdrages Kannikerne selv at ordne deres Skoler eller Skole, eller man kan vel i Dag sige Skolevæsen.

Dokumentet er skrevet paa Latin og findes anført i den mærkelige gamle Dokumentsamling med det ligesaa mærkelige Navn »Ribe Oldemoder« nedskrevet i Tiden 1290—1518. Selve det originale Dokument er gaaet tabt.

I dansk Oversættelse lyder Dokumentets Tekst saaledes:

»Vi Helias af Guds Naade Biskop, hilser alle, som ser nærværende Skrift, i Herren. Vi ønsker, at det skal komme til de nulevendes og Efterkommernes Kundskab, at da den himmelske Brudgom efter sin naadige Mildhed har villet betro vor Ringhed Omsorgen for sin ripensiske Brud, nemlig Kirken, saa er i Betragtning af, at Guds-tjenesten, der udføres med ringe Indtægt og faa Personer, derved vort Hjerter blevet opflammet til, at vi dér baade har anordnet nogle Personer, som fører et kanonisk Liv, og efter vor Evne tillagt dem nogle Indtægter. Det, hvori vi har gjort for lidet, det efterlader vi det til vore Efterfølgeres Velgørenhed rigeligere at udfylde. Vi har ogsaa tillagt dem den Frihed at de *maa ordne Skolen efter eget Ønske og med Biskoppens Raad* (... ut scholas pro voto suo et consilio episcopi ordinent), og at et ledigt Kanoninat skal bortgives med deres Raad og Samtykke.

Givet i Hænning (Henne) Aar efter Guds Byrd, 1145, den 13. Juni, i vort Bispeembedes 4. Aar«.

Dette interessante Dokument er afskrevet og stadfæstet af Biskop Gunnar den 13. September 1245, og det er denne Stadfæstelse der findes i Domkapitlets gamle Bog kaldet »Oldemoder« paa Grund af sin Ælde.

Det findes ogsaa aftrykt i Terpagers latinske Ribehistorie »Ripæ

Cimbricæ«. Terpager var Konrektor ved Skolen og senere Lektor og Sognepræst i V. Vedsted.

Den Biskop Helias, der stiftede Domkapitlet i Ribe og dermed Ribe Katedralskole, var en ikke helt almindelig Mand og heller ikke nogen egentlig tiltalende Personlighed. Han var Flamlænder af Fødsel, men havde paa Grund af et Oprør maattet forlade sit Fædreland. I Danmark begyndte han beskedent som Klokker, skønt han sikkert har været af en anset Slægt. En Mindelse om Klokkertiden er det maa- ske, naar han indførte Klokkeringningen i Danmark til bestemte Tider.

Han sluttede sig til de fornemme i Landet og naaede at blive Biskop i Ribe i 1242. Som Biskop mødte han stor Modstand og maatte i lang Tid holde sig skjult ovenover Domkirkens Kor. Det var nemlig i Ufredstider. Borgerkrigen herskede i Landet efter Kong Erik Lams Død. Helias sluttede sig til Svend Grathes Parti, medens Jyderne ellers sluttede sig til Knud. Ribe By og Gejstligheden stod dog under Krigen paa Svends Side. Helias lod under Striden opføre flere Borge. Blandt disse biskoppelige Gaarde var Hennegaard ved det nordøstlige Hjørne af Filsø, og det var herfra Helias udstedte det omtalte Brev, ved hvilket Domkapitlet og dermed Domskolen blev stiftet.

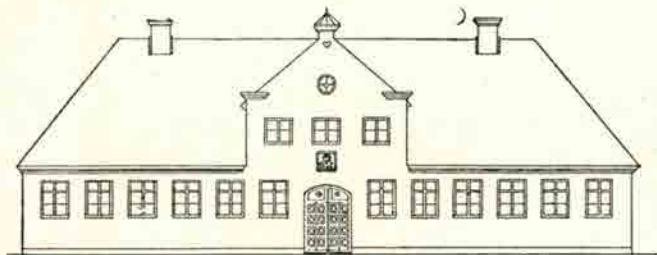
Helias har aabenbart været en meget stridbar Mand i hele sit Liv. Han forstod imidlertid at manøvrere sig frem. Det fortælles om ham, at han, som var med i Svends første Slag ved Viborg 1151, gav Kongen det onde Raad med Hensyn til nogle Fanger af Knuds Folk, at han skulde bære sig ad som Urtegaardsmanden, der borttrykker de skadelige Urter, for at de gavnlige kan vokse. Kongen fulgte ikke det Raad. Efter Saxos Mening havde han gjort klogt ved at følge det.

At Helias ikke var nogen særlig behagelig Mand turde ogsaa fremgaa af et mærkeligt Skrift som Svenskeren L. Weilbul har fremdraget. Det omtales i Ribe Stifts Aarbog af Helge Haar. Heri hedder det om Helias, at han var en kødelig, falsk Mand, der under en Hyrdes Navn øvede en Ulvs Vildskab, idet han lagde mere an paa at fortære end at nære Herrens Hjord. Endelig berettes om Elias elendige Død, hvor Djævlene kvalte ham og slængte hans affivede Krop over en høj Bjælke.

Naa, andre Historikere mener nu, at man har gjort Helias Uret i at male Helias med saa sorte Farver. Historien melder om ham, at det var ham, der mæglede ved Forliget mellem Svend, Knud og Valdemar. Han døde vistnok i 1162 og blev begravet i Domkirken.

Helias' Skole var altsaa fra første Færd en Kannikeskole. Det første Lokale havde den nok i Kannikeklosteret. Det laa paa Lindegaarden. Det brændte i 1176. Den anden Skolebygning laa i det genopbyggede Kloster, der laa Syd for Domkirken ud mod Sønderports- gade, hvor nu Isenkræmmer Micheelsens Butik er. Da Kannikerne i det 13. Aarhundredes Begyndelse opgav Klosterlivet og byggede sig

egne Boliger nær Domkirken, fik Skolen sin Plads i en af dem. Ved Aar 1300 laa Skolen nær Puggaard ved Puggaardsgade, der dengang hed Skolegade og ved 1440 i Sct. Hansgade, den nuværende Bispegade. Her havde Skolen Lokaler til den omtrent ved Aar 1500 flyttedes til Hjørnet af den nuværende Skolegade og Grydergade. Selve Skolelokalet laa da i den nuværende Bagbygning. Paa denne Grund lige overfor Domkirken laa Skolen, der efterhaanden bredte sig til Huset, der tidligere havde været Læreboliger, lige til 1856, da den flyttede til sin nuværende Plads nær Puggaard, altsaa nær den Plads, hvor den laa ved Aar 1300.

Skolen paa Rektor Falsters Tid.

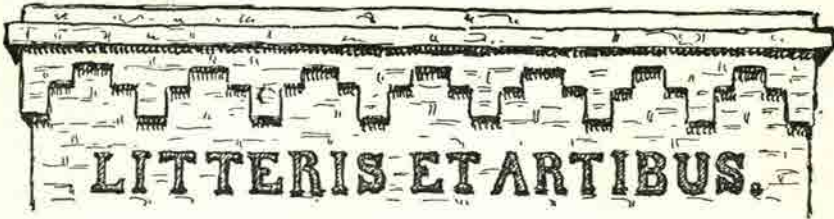
Endnu knejser det gamle Puggaard med sine røde, takkede Gavle ved Skolegaarden. Gennem 700 Aar havde Rektorerne Bolig her, indtil dette Aarhundredes Begyndelse, og Puggaard blev indtaget til Skolelokaler.

Puggaard har sin egen Historie. Det blev stiftet den 7. April 1298 af Erik Menveds tro Mand den ansete Biskop Kristjern til Understøttelse af 20 fattige Skolebørn, der her bespistes. Bygningen, hvori Bispisningen foregik, var et Stenhus. Forstanderen var Præsten ved den nærliggende Sct. Mikael's Kirke, der boede i det af Biskoppen byggede Puggaard. Det Puggaard, vi kender i Dag, er ikke det ældste. Det stammer fra Tiden ca. 1450—1550.

Til Skolens berømte Elever i ældre Tid hører som bekendt Peder Palladius, Vedel, Brorson og Ole Borch. Blandt Rektorerne lyser et Navn som Christian Falster, Filosofen og Digteren, Holbergs Samtidige.

Falster var i 40 Aar knyttet til Skolen, som havde hele hans Kærlighed. Den 16. Juli 1723 blev han indsat som Rektor, og han virkede i Embedet til sin Død. Det skyldes ham og Biskop Thura og deres formuende Velyndere, at Skolen fik en ny Skolebygning, eller en Ombygning og Udvidelse af de gamle Bygninger overfor Domkirken. Indvielsen fandt Sted den 13. Januar 1727. Det var ogsaa Falster, der stiftede Katedralskolens Bibliotek. Hans og Thuras Billeder hænger nu i Skolens Sangsal i Fremtiden, og et Legat minder om disse Skolens 2 store Navne.

Vi gamle Elever mindes med Ærbødighed dem, der gennem Aarhundreder bar Skolen frem og i Haabet om, at den altid maa fostre »gode Sønner og Døtre for vort Land« bringer vi vor Lykønskning.

Skolens 800 Aars Dag.

RIBE KATEDRALSKOLES 800 Aars Dag markeredes selve den 13. Juni ved en lille smuk Højtidelighed.

Kl. 8 samledes under Skolegaardens grønne Linde Lærere og Elever samt en Del Forældre og gamle Elever. Man sang Stuckenbergs Flagsang: „Vift stolt, vift Fred, vift Lykke“, og medens alle blottede Hovederne gled Splitflaget til Tops.

Rektor *Willumsen* tog derpaa Ordet og mindedes Biskop Helias' Udstedelse af Brevet paa Hennegaard den 13. Juni for 800 Aar siden, ved hvilket Domkapitlet og Domskolen blev indstiftet. Rektor oplæste en Del af Stiftelsesdokumentet og mindede om, at Skolen er endnu ældre, men selv med Biskop Helias' Brev som Grundlag kan man sige, at Ribe Katedralskole er Nordens ældste Skole. Ingen anden Skole i Norden har virket uafbrudt gennem 800 Aar. Rektor mindede om at Krigen havde kuldkastet de første Planer om Jubilæumsfestlighederne, men at man nu endelig havde truffet Bestemmelse om, at Dagen vilde blive fejret den 13. August. Vor Skole er oprettet som en Klerkeskole, sagde Rektor, og den er fremdeles en kristen Skole og en national Skole.

Rektor mindede om de store Navne, der i gamle Tider bragte Skolens Ry videnom som Peder Palladius, Vedel, Ole Borch, Jens Juul, Hans Adolf Brorson og omtalte ogsaa Navne, der lyste blandt Rektoreernes og Lærernes Kreds, f. Eks. Rektor Falster og Ribehistorikeren Kinch.

Efter 1864 gik det tilbage for Skolen, da man paa et Tidspunkt kom ned paa 40 Elever. Nu har vi passeret de 300 Elever. Maatte den unge Slægt gøre en Indsats for vort Fædreland og vor gamle Skole. Skolen blev til i en Ufredens Tid. Da vi forberedte dette Jubilæum, trak ogsaa mørke Skyer op over Danmark, men Solen brød atter frem. For over 700 Aar siden bragte Dannebrog Danskerne Sejrr. Dannebrog har gennem Aarhundrederne vajet over Ribe Katedralskole. Maatte vort Flag fremdeles varsle Frihed til aandeligt Arbejde paa vor gamle Skole.

Rektoren sluttede med at udbringe et kraftigt besvaret Leve for Ribe Katedralskole.

Paa Lærerkollegiets Vegne talte Lektor *Jørgensen*, der bragte Lærernes Lykønskning. Han mindede om det Galleri af Portrætter af berømte Elever, der hænger paa Skolegangen paa 1. Sal, idet han særlig omtalte Ole Borch, Otto Friederich Müller og Professorerne Eugen Warming og Bøjsen Jensen.

En gammel Elev, Læge *Chr. Agerbæk*, mindedes i jævne og ligefremme Ord sin gamle Skole. Vel var det en Lettelse den Dag, man satte Studenterhuen paa Hovedet for at sige Skolen Farvel, men altid, naar man kom hjem, var det den gamle Skole, man søgte ned til, selv efter at man ikke mere kendte Lærere og Elever, beholdt Skolen Tiltrækningskraften. De gamle Elever føler sig stadig knyttet til Skolen.

Rektor takkede Talerne og omtalte Gaver og Hilsener.

Fra Docent ved Farmaceutisk Lærestanstalt, *R. E. H. Rasmussen*, der er Student fra Ribe 1922, havde Skolen modtaget 500 Kr. at fordele mellem flinke

Elever. Fra Civilingeniør *A. Chr. Hansen*, Hjørring, kom der 1500 Kr., der skal indgaa i Stipendiefondets Midler. Fra en anonym gammel Elev var kommet 300 Kr. at fordele i Portioner af 100 Kr. til Studenter og Realister til at feste for. Almindelig Jubel. Statsseminariet havde sendt en pragtfuld Buket, og en lille Elev fra 1. Mellem bragte Blomster. Fra Ripensersamfundet indløb senere paa Formiddagen telegrafisk Lykønskning. Termansens Boghandel havde sendt smukke Fotografier af Kongeparret indrammet i Moseeg.

Inden man skiltes, sang man en Prøve paa Alex Garffs Jubilæumskantate:

*Gammel er vor Skole blevet:
Danmarks ældste Skolehus.
Her har store Aander levet,
fyldt af Aandens Vingesus.
Her har andre anet svimmel,
hvad vi selv maa gruble paa,
under Ribes høje Himmel,
spejlet dybt i Ribe Aa.*

*Der er Munkesten i Muren,
Minder gemt fra fjerne Aar,
men vi lever nær Naturen,
Storken højt paa Gavlen staar.
Over Skolens røde Tage
rager Lindens grønne Top,
der er nok af Lys tilbage,
saa det ny kan vokse op.*

*Hvert et Sus i Lindens Krone
fra det mindste Hjerteblad,
det er Skolens lyse Tone,
som gør Hjertet trisk og glad.*

*For vi føler inderst inde,
vi er med i dette Brus,
vi er selv de nye Linde,
som skal gro ved Skolens Hus.*

*Skoledørens Hilsen fryder
hver en god discipulus,
Fromt dens Tale til os lyder:
LITTERIS ET ARTIBUS.
Alt hvad Aar og Aand kan samle
gav vor lærde Skole ly,
Straaleskæret af det gamle
laaner Lys til alt det ny.*

*Minderige Skolestuer,
lave kun, men høje nok
for de vaagne Sind, som skuer
Aandens frie Fugleflok.
Som en hvid og vinget Vrimmel
Bogens Blade her vi saa
under Tankens høje Himmel,
spejlet dybt i Drømmens Aa.*

Saa var Højtideligheden til Ende, og der blev givet fri for Resten af Dagen.

Translokationen

afholdtes i Skolens Gymnastiksal den 23. Juni.

Rektor *Willumsen* bød velkommen. Den gamle Skolekantate havde der i Aar ikke været Tid til at indøve, og man savnede den. I Stedet sang man efter Rektors Velkomst Chr. Richardts »Om rustet vi vil være«.

Rektor uddelte derefter Eksamensbeviserne til Studenter og Realister. Han omtalte i sin Dimissionstale de Vanskeligheder, der havde været for Skolen i alle Besættelsesaarene, ikke mindst i det sidste. For Studenterholdets Vedkommende havde Ubehagelighederne været følelige. Resultaterne var præget deraf. Det havde været paa Tale at lade Aarskarakteren gælde, men det blev altsaa til Eksamen, og Resultaterne stemte gennemgaaende overens med Aarskaraktererne, saa der var saaledes ingen Fortræd gjort. Rektor fremhævede Elevernes Deltagelse i Frihedskampen og fremhævede, at Ribe Katedralskole i den Retning havde en god Samvittighed. Rektor sluttede med at byde de bortdragende Farvel og ønske dem alt godt i Fremtiden.

Jubilæumsstuderterne.

Et lille Kor sang derpaa Chr. Richardts »Ære academos Lund«, hvorefter Rektor foretog Translokationen.

Efter at man derefter havde sunget Alex Garffs smukke Prøve paa Jubilæumskantaten til 800 Aars Festen, der holdes den 13. August, stod Rektor atter paa Talerstolen. Han mindedes nu de to Ribe-Studentter, der gav deres Liv for Fædrelandet den 10. Marts, nemlig *Helge Brock-Iversen* og *Jens Thue Jensen*, begge fra Bramminge. Af Kærlighed til deres Land fulgte de loyalt Samvittighedens Bud, sagde Rektor. — Det var to af vore kæreste Elever. Sorgen er dyb blandt os alle, der kendte dem. Med Ro og Fattethed gik de ind i Døden for deres Land. Vi véd, at de havde deres gamle Skoler i Tankerne deres sidste Dag. De skrev derom til deres Hjem. Vi er dem dybt taknemlige og vil stedse minde deres Navne. Æret være deres Minde. Den store Forsamling rejste sig.

Inden Rektor mindedes de to Studenter fra Bramminge, havde han ogsaa mindet en anden gammel Ribe-Student, Kommunalærer *Riber*, der ogsaa gav sit Liv som Indsats; han døde i Koncentrationslejr.

Pastor *Svane* fra Hvidding bragte paa Forældrenes Vegne en smuk Tak til Ribe Katedralskole.

Rektor uddelte derefter de sædvanlige Legater. Overlærer *Sechers* Legat tildeltes Student *Gunner Svane*, og *Aage Haunstrup* Andresens Legat fik Student *Kirsten Kristensen*. Jubilæumslegatet, skænket af en gammel Ribe-Student, Dr. phil. *K. E. Rasmussen*, tildeltes Student *Erik Hansen*. Endnu uddelte Rektor Bogpræmier til flittige og dygtige Elever. Han bragte en Tak til Kommunalærer *Johannes Pedersen* og *Frue*, der havde vikariatet paa Skolen.

Sluttelig sang man *Stuckenbergs* »Vift stolt, vift Fred, vift Lykke«, og saa blev der givet Sommerferie.

Jubilæumsfesten den 13. August

Medens Skolens Jubilæumsdag markeredes den 13. Juni, vil selve Jubilæumsfesten blive afholdt den 13. August med følgende Program:

Dagen indledes med en Festgudstjeneste i Domkirken Kl. 10, hvor Biskop, Dr. phil. *Scharling* indleder, og Skolens Historiker af i Dag, Dr. theol. *Bjørn Kornerup*, holder Foredrag om Skolens Historie. Desværre kommer 1. Del af Kornerups store Værk om Ribe Katedralskoles Historie først næste Aar. Manuskriptet er ganske vist omtrent færdigt, men en Del Kilder, der endnu skal benyttes, er endnu „evakuerede“.

Efter Højtideligheden i Domkirken bliver der Frokost paa Klubben for en Række indbudte, og saa vidt Plads haves, vil gamle Elever fra Skolen kunne deltage i denne Frokost.

Om Eftermiddagen holdes der en Fest paa Skolen, hvor Rektor byder velkommen. Der synges en Festkantate af *Alex Garff* med Musik af *Poul Schierbeck*, der vil blive talt af flere og R.S.' Mindetavle afsløres. Til Festen paa Skolen begiver Eleverne sig fra Domkirketorvet til Skolen syngende med grønne Grene i Hænderne.

Redaktør *Willemoës* oplyser, at der ved Indsamlingen til Værket om Skolens Historie ialt var ca. 480 Bidragydere.

Med Hensyn til Gæster, der ventes til Festen, haaber man paa, at Kongefamilien bliver repræsenteret i hvert Fald ved Kronsprinsparret, men derom vides intet endnu.

Der er udgaaet Indbydelser til Rektorer for Egnens Statsskoler, Repræsentanter for Universiteterne, Polyteknisk Lærestanstalt, Undervisningsministeriet og andre Ministerier m. fl.

Med Hensyn til Aftenen paa Fstedagen, da bliver den Skoleungdommens. Eleverne faar deres egen Fest med Dans og Forfriskninger paa den gamle Skole.

Ved Festen vil der blive forevist en Film optaget af det daglige Liv paa Skolen.

Til alle gamle Elever fra Ribe Katedralskole.

Siden Slutningen af 1938 har Ripenser-Samfundet og Ripenser-Bladet maattet hvile. I Anledning af Skolens 800 Aars Jubilæum, der fejres den 13. August ønsker vi imidlertid en Rekonstruktion. I den Anledning opfordrer vi *alle gamle Elever* til at indmelde eller genindmelde sig i Foreningen samtidig med, at vi beder om et Bidrag til en Jubilæumsgave, som vi har tænkt os i Form af en Mindetavle over gamle Elever, der ofrede deres Liv i Krigsaarene.

Vi beder Dem benytte medfølgende Giroblanket og udfylde den med et Beløb, hvorefter den indsendes til Ribe Diskontobank. Beløbet ud over Kontingentet, der er mindst 5 Kr. om Aaret, tilfalder Indsamlingen til Jubilæumsgaven, der foruden Mindetavlen skulde bestaa i et Jubilæumslegat.

Det lille Skema paa Kuponens Bagside bedes nøje udfyldt.

Hotellerne i Ribe er allerede optaget i Anledning af Festen, men agter De Dem til Ribe til Festen, vil Turistforeningen efter Anmodning søge at skaffe private Værelser i Byen.

Deltagelse i Jubilæumsfrokosten er foruden for specielle indbudte aaben for gamle Elever i det Omfang, der er Plads til og i anden Omgang for gamle Elevers Hustruer. Man bedes melde sig omgaaende.

Overlæge Knud Fogh,
Formand, København.

K. H. Rosenstand,
Journalist, Ribe.

Chr. Ræbild,
Lektor, Ribe.

Obs.!

De gav deres Liv for Danmark!

Krigens frygtelige Aar har ogsaa smerteligt berørt Kredsen af gamle Elever fra Ribe Katedralskole. Ni af dem ofrede deres Liv for Danmark. Vi anfører her Navnene og skal i dette og senere Numre bringe deres Biografier. Navnene er:

*Bogholder Alfred Bøggild,
Politikommisær Mogens A. Frost,
Lektor Albert Ibsen,
Studenterne Helge Iversen og Thue Jensen,
Fru Eli Jessen, født Dybdal,
cand. mag. Bøgvald Johansen,
Kaptajn Peter Nielsen,
Lærer Peter Riber,
Landsretssagfører Peter Schiørring Thyssen,
Maskinmester Ib Windfeld-Hansen.*

Æret være deres Minde!

IN MEMORIAM

Peter Schiørring Thyssen

DEN 20. April blev Landsretssagfører Peter Schiørring Thyssen og hans Hustru myrdet i deres Hjem paa Frederiksberg. Han blev det andet Offer for Krigens barske Gru af det Hold, der udgik som Studenter fra Ribe Katedralskole i 1916; det første Offer var Fru Elise Jessen f. Dybdal.

Jeg husker saa tydeligt, da Peter Thyssen kom ind i 3. Mellem, efter at han havde tilbragt et Aar paa Askov Sløjdscole. En kraftig og munter Knøs var han, landlig frisk og med sit gode Præstehjems Kultur. Peter vandt sig straks Venner ved sin uimodstaaelige Charme. Han og jeg kom til at sidde paa Bænk sammen, og det gjorde vi vor Skoletid til Ende, og det var en god Ven, jeg i ham havde faaet. Han var altid i godt Humør, spredte Hygge om sig, var flitig og foretagsom.

For mig, der var ret skrøbelig i min Skoletid, betød hans muntre gode Kammeratskab overordentlig meget. Han blev en daglig Gæst i mit Hjem, og jeg besøgte ham i hans i Ølgod; siden flyttede Provst Thyssen jo til Ribe, og jeg fik min Gang i hans hyggelige og gode Hjem i Sct. Catharinæ Præstegaard.

Ribe Katedralskole var ikke i vor Tid nogen let Skole; der stilledes store — vel ogsaa for store Krav, i al Fald til os gammelsproglige; men vi fik lært at arbejde og fik ogsaa Værdier gennem det, bl. a. blev vi svejset sammen i et Kammeratskab, der har vist sig at holde. Men hvor var vi lettede og glade, da vi var færdige, og hvor vi festede. Og Peter var blandt de gladeste.

Ved vore forskellige Studier skiltes vi, men i Ferierne saas vi stadig flittigt, og snart kunde Peter præsentere sig med sin Kæreste, Gudrun, hans Fæstemø, som den gamle Provst kaldte hende. Hun var sød og køn og frisk og fuld af Energi og fik den største Betydning for ham i hans Studietid saavel som senere. Og da de havde faaet deres første beskedne Hjem ude paa Islands Brygge, viste hun sig ogsaa i den Henseende som hans gode Hustru, at Peters Venner ogsaa blev hendes. Alt imens havde Peter kæmpet sig frem gennem Eksaminernes Skærsild og overvundet alle Vanskeligheder, og da han nu kom i praktisk Virksomhed, viste hans praktiske Greb paa Tingene sig, hans Evne til at vinde Mennesker. Han blev en flittig og dygtig og meget afholdt Sagfører, der vandt sig Menneskers Tillid og fortjente den, saa han gennem Aarene oparbejdede sig en smuk Sagførerforretning.

Der kom en Række Aar, hvor han og jeg paa Grund af Sygdom i mit Hjem kun kunde ses med længere Mellemrum, men naar vi mødtes, var han og hans Hustru uforandret de samme: lige hjertelige og hjælpsomme. Havde Sorgen gæstet en, var de blandt de første til at melde sig, ligesom de af oprigtigt Hjerte delte ens Glæder. Og naar de samlede os, Peters gamle Kammerater, i deres smukke Hjem, vidste de ikke, hvor godt de skulde gøre det for os. Thyssen var og blev saaledes *en god Kammerat*.

Men han var ogsaa *en god dansk Mand*. Fra sit Hjem var han stærkt nationalt præget, og det blev ham derfor en Ære at aftjene sin Værnepligt og en særlig Glæde at kunne gøre det i Kongens Livvagt. Ogsaa i dette lagde han sine Evner og Kræfter. Han gik ud som Løjtnant og havde ogsaa her vundet sig varige Venner; han var saaledes Næstformand i Garderforeningen, og gamle Gardister bar ham til Graven. Det var vel dette gode danske Sindelag, der kom til at koste ham og hans Hustru Livet.

Endelig havde han taget sit Hjem Kristendom i Arv paa en Maade, som blev mere kendelig, jo ældre han blev. Han var *en personlig Kristen*, og han var interesseret i Kirken og dens Forhold; saaledes sad han i Davidskirkens Menighedsraad og var Lukasstiftelsens juridiske Raadgiver. Søndagen før var Thyssen og hans Hustru til Alters. Anede de mon, at det skulde blive deres Indvielse til Døden?

Peter Schiørring Thyssens Kammerater vil bevare hans Minde i kærlig Erindring. Al vor Deltagelse samler sig om Ægteparrets tre Sønner.

Sv. Norrild.

Jens Thue Jensen

* 25. Juni 1922, † 10. Marts 1945, og

Helge Brock Iversen

* 20. Juni 1924, † 10. Marts 1945.

»— han blir en af dem, om vilka Skriften säger: de älskade icke så sitt Liv, att de droge sig undan dödens.

Bo Giertz ved en Mindegudstjeneste för en dansk Frihedskämper, död i tysk Koncentrationslejr.

TORS DAG den 16. Marts blev en Sorgens Dag for Ribe Katedralskole. Den Dag erfarede vi, at de to tidligere Elever *Jens Thue Jensen* og *Helge Brock Iversen* var faldet i Kampen for Dan-

marks Frihed. De havde altid fulgtes ad som gode Kammerater, nu ver de gaaet sammen ind i Døden. Vi Lærere syntes, at det var saa kort Tid siden, vi havde set dem ved Skolebordene, og nu havde de udført Mands Daad og var døde for Fædrelandet.

I et Vers af Grundtvig, som har været i mange danskes Sind i disse strenge Aar, Verset er gentaget atter og atter til Trøst og Opbyggelse, lignes Danmark ved en Rosengård. Naar vi færdes i Danmark en smuk Sommerdag, synes vi, at dette Billede passer saa godt. Men hvis ikke Roserne skal blive matte og ligegyldige for os, maa vi have Villie til at forsvare vor Rosengård. Regner vi ikke vor Tro, vor Kultur, vor Jord værdig at forsvares, er vi fortabt som Folk. Det vidste vi ikke d. 9. April, men nu har vi forstaaet det, og vi bøjer os i Ærbødighed for de unge, som viste os den rette Vej.

I den Fortvivelse, der kom over os den 9. April, greb vi til det Vaaben, som vi har kaldt den kolde Skulder; men med det Vaaben kan man ikke ødelægge krigsvigtige Industrier og heller ikke Forbindelseslinier, og de allierede, som satte hele deres Ungdom ind i Kampen, vilde aldrig have anerkendt, at det overhovedet var et Vaaben. Der skete et Under. I dette Land, hvor Fyrværkeri daarlig nok var tilladt, begyndte nogle unge at sysle med farlige Sprængstoffer. Og da Eksplosionerne lød i danske Fabrikker og paa danske Jernbanelinier, forstod vi, at vi havde en Ungdom, der ikke var smittet af Selvopgivelsens Aand.

Man kan ikke føre den Kamp, vi har ført, uden Tab. I den store Glæde, der kom til os efter Befrielsen, blandede sig en dyb Sorg over de faldne, de, der ikke fik Lov til at opleve Frihedens Komme til Danmark. Men uden disse unge vilde det danske Folk have været et fattigt Folk og Friheden kun en Taagebanke. En ung Sønderjyde, der faldt i forrige Verdenskrig havde i et af sine Breve citeret et Vers, som hans Venner syntes passede godt paa ham. Vi synes ogsaa at det passer godt paa disse to unge.

*Grønnes kun, se det er Sagen
leve med og være vaagen
lene kort Tid eller længe
blot vi lyser op i Taagen.*

Vi synes, at disse to unge levede altfor kort, men de grønnedes, de var vaagne, og de lyste op i Taagen.

Hvorledes skal vi bedst ære Mindet om disse tapre unge? I Nordahl Griegs Digt »17. Maj 1940« staar der »Vi har de døde med oss den dag vi kommer igjen«. Det skal vel forstaaes saaledes, at vi ikke skal glemme vore faldne, og at vi skal fortsætte den Kamp mod Ondskaben og Uretten her i Verden, som de førte, ja ogsaa kæmpe mod Ondskaben og Uretten i os selv.

Paa Paarup Bakke, dér hvor Kaj Munks afsjælede Legeme blev fundet, staar der et lille Trækors, og der ligger altid friske Blomster ved det. Vi vil altid binde friske Mindekranser for disse to unge, mindes deres Daad og føle os forpligtede til at kæmpe deres Kamp.

H. Jørgensen.

Lektor Albert Sørensen Ibsen

* i Vrinders paa Mols 12. Maj 1900, † udenfor Slagelse 9. April 1944

DEN 15-aarige Albert Ibsen, der i 1915 kom til Ribe fra Rønde Præliminærkursus, lærte vi andre i I G. snart at kende som en usædvanlig begavet Kammerat, diskuterelysten, udpræget i sin Selvfølelse, kategorisk i sine Meninger og irriteret over gængse Fraser, men samtidig præget af, at han virkelig satte sig ind i Tingene; vi begreb ikke, hvordan han foruden at have en Del Hjemmeundervisning og læse højt paa Engelsk for Frk. Wulsten fik Tid til at fordøje en Masse Litteratur, næppe heller, hvorfor det snart blev Søren Kierkegaard, han særlig kastede sig over. Han vilde tages alvorligt i sin Kamp med Problemerne, ellers lukkede han sig til. En Tid deltog han i K. F. U. M.s Arbejde, helt indstillet paa siden at arbejde som Præst. Men i Slutningen af Gymnasietiden førte stærke indre Brydninger ham i anden Retning; særlig fremtrædende blandt det, der ændrede hans Livsindstilling var hans Krav om absolut Klarhed, et Krav saa ubetinget, at selv Søren Kierkegaard fik sig en Omgang, naar han ikke helt tilfredsstillede det. I Sommerferien 1918 kort efter Studentereksamen traf han sin Beslutning: at vælge Filologien, ikke Teologien, og naar Teologer eller ligesindede siden traf ham, fik de tit Indtryk af en Mand, der havde indstillet sig paa, at den eneste virkelige Kristendom var den kierkegaardske, og at denne ikke var blevet levet eller kunde leves paa denne Jord. Alligevel kunde han længe efter udtale: »Skulde jeg begynde at studere nu, blev det trods alt Teologien« eller »Det er dog det, det maa komme an paa for Teologien, at Gudsbegrebet bliver saa ophøjet som muligt«, og disse sidste Ord lød ganske uden Ironi; det var ikke det luftige, personligt uvedkommende, han ønskede at fremme, men Akkordens og Nivellerings Aand, han vil modarbejde. Og det betydelige Arbejde, han siden nedlagde i Søren Kierkegaard-Registret (1936, sammen med J. Himmelstrup), røbede nu ikke blot Interesse for at ordne og katalogisere, men ogsaa, at der var Spørgsmaal blandt dem, Kierkegaard havde rejst, han tog Livtag med, saalænge han levede, omend ud fra et mere gennemtænkt humanistisk Grundsyn end tidligere. Forholdet mellem Hegels og S. Kierkegaards Tankeverden var et af de Spørgsmaal, han i de sidste Aar beskæftigede sig meget med — med det for Øje at skrive et Værk derom. Ogsaa Forholdet mellem græsk Aand (særlig akademisk Aand før og nu) og kristen Aand optog ham.

Han var i og for sig født Filolog, en Hader af Omtrentlighed, ivrig efter at faa hvert Ords Betydning klart fastslaaet og afgrænset; men det i ham, der kunde føre i Retning af i for høj Grad at bedømme alt efter sin egen Maalestok, havde en varig Modvægt i det, Kierkegaard havde lært ham om ikke at være, men stadig at vorde; han forstod, at denne Sandhed gjaldt ikke blot paa det religiøse Omraade. Hans Fag var Engelsk, Tysk og Græs, men Engelsk var Hovedfaget, ligesom England var det Land uden for Danmark, han følte sig stærkest knyttet til; en Rejse derover optog ham meget, og baade i engelsk Digtning og engelsk Filosofi og Psykologi (1930: John Locke's Lære om Almenidæer) fandt han langt mere, der befrugtede ham, end han fandt i tysk Aandsliv.

Allerede i sin Studietid havde han undervist et Aar paa Rønde Artiumskursus, hvorfra der var en smuk og god Spadseretur til Helgenæs Præstegaard, som hans Fader havde i Forpagtning, og straks efter Eksamen i 1925 vendte han tilbage dertil. Det blev dog hverken der eller i Horsens (1929—30), han fandt sig hjemme, men i Slagelse, hvor han blev Adjunkt 1930 og Lektor 1937. I de henved 14 Aar i Slagelse gjorde han sin Hovedindsats og udviklede sig efterhaanden til mindre at blive Ener, mere Samfundsmenneske; vel var det af de mange, der lærte at værdsætte hans Dygtighed som Lærer og Interesse for Eleverne, kun faa, der kom ham helt nær og ret fik hans fine menneskelige Forstaaelse at mærke, flere var vel de, der i ham væsentlig saa en haardkogt Intellektualist og en færdig Tilskuer til Livet, men jeg har Grund til at tro, at han selv saa saadan paa det, at han i de Aar rigtig fik noget at leve for. I Hjemmet lukkede nye Sider af Livet sig op for ham, med kærlig Interesse vaagede han over, hvad det boede dybt i hans egne tre Børn, og mer og mer afviste han Tanken om at skulle fylde Eleverne med alt det, der specielt interesserede ham; og det blev ham en Lidenskab at finde netop det i Stoffet og opdage den Maade at fremføre det paa, der stemmede med Sagen selv og derfor *maatte* gøre Undervisningen til en Hjælp for Livet. Denne Samlen sig om det objektive og Forvisningen om, at det rummede nok til i en dygtig Lærers Haand at blive af Værdi for baade jævnt og fortrinligt begavede Elever, var en af de Ting, han mellem Kolleger og ved Forældremøder kunde forsvare med ligefrem Heflighed.

Hans voksende Optagethed af Menneskelivets forskellige Sider modvirkede hans Tendens til Individualisme; i Socialdemokratiets Skole- og øvrige Samfundssyn fandt han den Frihed, den Retfærdighed og den Orden, man med Rette maatte kunne kræve. Med Harme saa han fra Begyndelsen af 30'erne en Verdensanskuelse, der af disse tre Goder kun havde Sans for Ordenen, brede sig og sejre i Hegels Fædreland; ud fra grundig Undersøgelse af de foreliggende Dokumenter forvissedes han yderligere om at staa over for et Menneskesyn, som der ikke maatte gøres den ringeste Indrømmelse til. Krigen og Besættelsen med de mange Overgreb kom ikke bag paa ham. Snart nødtes han tillige til at spørge sig selv, om hans tidligere stærke Kritik af Nationalismens og Militarismens Meningsløshed gav ham Ret til at stille sig uden for de mellemfolkelige Problemer. Svaret blev nej: kulturelt Samarbejde med det øvrige Norden og England var godt, men forslog ikke over for Hitlers Tyskland; Det Svar lød klart blandt Kolleger og andre (hvorimod han i Skoletimerne ansaa det for ret helt at holde sig til sit Emne).

Som Gæst i et Hjem, han var nært knyttet til, oplevede han d. 10. Decbr. 1943, at Husets 17-aarige Søn, en af hans Elever, blev bortført af Tyskerne. Sandsynligvis har hans faste klare Holdning der og sidenhen hans Forsøg paa ad legal Vej at støtte den unge Fange givet Tyskerne og deres Hjælpere den Tanke, at der her var en Mand, de maatte have med paa deres sorte Liste. I hvert Fald blev han en af de Slagelseborgere, der næste Paaskemorgen før Dag gry blev opsogt paa Bopælen; med god Samvittighed lukkede han op, beroligede sine Børn og gik ud i Bilen, der førte ham til det Sted mellem Vedbysønder og Kindertofte, der blev hans Dødssted.

Den Deltagelse og Forstaaelse, der blev vist hans syge Hustru

og Børnene, var vel i nogen Grad præget af alle ægte Danskeres Harme over den skete Ugerning, men ogsaa et Vidnesbyrd om, at det var gaaet op for mange, at Skolen, Byen og Landet virkelig havde mistet noget ved Lektor Ibsens Død.

O. Obdrup

Ribe Katedralskoles Gaard Sommer 1945
Lektor Askgaard og Studenter ved det nyplantede Kastanjetræ.

Lidt om den gamle Skolekantate.

Af K. H. Rosenstand.

Ved Translokationen i Aar maatte vi savne den gamle Skolekantate. Som Helhed faar vi den næppe igen, selv om Tabet vil smerte mangan gammel Ribediscipel, der havde lært at holde af Charles Gandrups Ord og Waage Matthison Hansens Musik.

Ord og Toner er saa kendte, som de er elskede, men hvor mange kender Kantatens Historie?

KANTATEN er oprindeligt skrevet til Aarsfesten ved Roskilde Katedralskole. Der har jo gennem Aarhundreder været en vis Forbindelse mellem Katedralskolerne i Ribe og Roskilde, og det er formentlig Rektor Fritsche (Rektor i Ribe 1882—1903), der lærte Kan-

Waage Mathison
Hansen

Charles Gandrup

taten at kende der. Rektor Fritsche kom fra Roskilde hvor, han var Overlærer, til Ribe, hvor han afløste Rektor Krarup, der drog til Roskilde, Ribe Katedralskoles nuværende Rektor A. Willumsen kom ogsaa fra Roskilde til Ribe, og Roskilde Katedralskoles nuværende Rektor er Student fra Ribe. —

Man ser her Vekselvirkningen til Dato.

Rektor Fritsche har sikkert bragt den gamle Kantate med fra Roskilde. Hele Perioden fra Fritsches Tid til nu har Kantaten imidlertid ikke været anvendt i Ribe. Jeg mindes saaledes nogle Aar hvor man foruden forskellige Salmer sang den fornøjelige Sommerferiesang »Rask afsted nu, kommer med nu, bort fra Skolestøv«, og senere i Rektor Julius Niensens Tid forsøgte man sig i et Par Aar med Christian Richardts maaske poetisk mere værdifulde Skolekantate, men i den Grad havde den gamle Kantate slaaet Rod i Ribe, at Forandringen var ved at afstedkomme en hel lille »Revolution« mellem daværende og tidligere Ribe-Elever, at den gamle Kantate vendte tilbage og er bibeholdt siden.

Men hvem var Kantatens Ophavsmænd?

Lad os tage Komponisten først.

Waage Matthison Hansen var Domorganist i Roskilde efter sin Fader Hans Matthison Hansen.

Han virkede ogsaa som Komponist, men næppe saa afgjort i kirkelig Retning som Faderen og Broderen Gottfred Matthison Hansen. Hans Kompositioner omfatter Klaverstykker og Sange, Kammermusik og Korværker. Mest kendt er hans lyriske Stemninger »Fra Valdemar Atterdags Tid« samt Musik til Tekster af Chr. Winther, Blicher og Gandrup. En særlig fremtrædende Plads indtager hans Skolekantate til Tekst af Charles Gandrup.

Kantatens Tekstforfatter Charles Gandrup var Skolemand og Forfatter. Han har skrevet Tragedierne »Perisander«, der belønnedes af »Selskabet til de skønne Videnskabers Forfremmelse«, og »Savonrola«. I 1880 udgav han »Fem Digte« hvori en Digtcyklus »Niels Ebbesen«, som Lange Müller satte Musik til.

Charles Gandrup, der iøvrigt blev Fader til Dramatikeren Carl Gandrup, var en udpræget Epigondigter, men formbehersket, klar i Tanken og poetisk i Udtrykket.

Charles Gandrup, der var teologisk Kandidat, var begyndt som Lærer, og i de senere Aar ofrede han sig helt for Pædagogikken. Han beklædte forskellige overordnede Stillinger ved Skolevæsnet i

Nykøbing Mors og Randers, indtil han i 1889 blev Forstander for Vajsenhuset i København.

Charles Gandrup viede sig med stor Hengivenhed sin Skolegering, og han var meget afholdt baade af Elever og Kolleger.

Han har skrevet et Festdigt »Hundrede Aar« i Anledning af Efter-slægtselskabets Skoles 100 Aars Fest i 1886 og en Kantate ved Randers tekniske Skoles nye Bygnings Indvielse i 1891.

Men mest kendt er vel nok den gamle Skolekantate til Roskilde, og i Ribe og formodentlig ogsaa vil andre Latinskoler. For nogle Aar siden, og formodentlig endnu, synges i hvert Fald Dele af Kantaten ogsaa ved Esbjerg Statsskole, hvor Ripenseren Lektor P. Gregersen indførte Kantaten.

Mærkelig nok døde baade Kantatens Komponist og Tekstforfatter begge i 1911.

Men naar jeg tænker paa den gamle Kantate, er det altsaa særlig i Forbindelse med Ribe Katedralskole.

Dens Opførelse har været forskellig til de forskellige Tider. Jeg mener at mindes Kantaten baade med Kvartetter og Solo. Solopartiet, der senere udførtes af en Student, blev i mange Aar udført af vor elskede Sanglærer Lektor Knudsen. Hans »Non scholæ sed vitæ — det Maal har vi sat« klinger mig endnu i Øret, eller det halvt reciterende »Arbejd du unge, mens det er Tid«, hvor lød det skønt og alvorligt manende. Ofte kneb det jo nok med Elevernes Sangstemmer, men saa hjalp man en Tid paa »Fylden« ved Hjælp af et lille Skoleorkester, det var en udmærket »Indsprøjtning« med denne Orkesterinstrumentering.

Ogsaa Skolens nuværende populære og dygtige Sanglærer Lektor Ræbild har gjort sig fortjent for sit Arbejde med den gamle Kantate.

Men nye Tider skaber nye Traditioner. En speciel Ribekantate kunde ogsaa med Tiden gaa ind i Traditionen og for de kommende Slægter komme til at betyde ligesaa meget, som den gamle Kantate har betydet for alle vi, der er begyndt at blive lidt graa i Tindingerne. For os hører den til den Skat, som vi har samlet i Skoletiden, »som Møl og Rust ej fortærer«.

Rektor, Professor C. H. A. Bendtsen.

Et Hundredaars Minde.

II Aar er der hengaaet 100 Aar, siden Rektor *C. H. A. Bendtsen* indsattes i sit Embede ved Ribe Katedralskole.

Han efterfulgte som Rektor Skolens Historiker Professor Dr. phil. P. N. Thorup, der hilste sin Efterfølger med et latinsk Digt og iøvigt omgikkes den nye Rektorfamilie, der rykkede ind i det gamle Puggaard, med stor Venskabelighed.

Thorup, der i 40 Aar havde virket i Skolens Tjeneste, havde under 8. November 1844 faaet bevilget sin Afsked, men virkede indtil Midten af Februar Maaned 1845. Hans Efterfølger var blevet udnævnt til Rektor 27. December 1844, men indsattes først den 23. April 1845.

Biskop Tage Müller foretog den højtidelige Indsættelse. Den nye Rektor aflagde Rektoreden og holdt Tiltrædelsestalen. Til Højtideligheden havde Adjunkt C. E. Thorup, den afgaaende Rektors Søn, skrevet en Kantate. Denne Skik, at Biskoppen indsatte Skolens Rektorer bibeholdtes lige til 1903, da Biskop Koch indsatte Rektor N. E. Øllgaard.

Carl Henrik August Bendtsen var af en gammel Skole- og Præsteslægt. Han var født den 13. Februar 1804 i Frederiksborg. Baade hans Farfader Povel Bendtsen og hans Fader Bendt Bendtsen var ansete Rektorer ved Frederiksborg lærde Skole. Selv blev han Discipel ved Skolen i 1804. I 1821 blev han Student og i 1827 erhvervede han Universitetets Guldmedalje for en filologisk Afhandling. Samme Aar blev han Alumnus paa Borchs Kollegium og tog den 10. September 1829 filologisk Embedseksamen, hvorefter han samme Aar underkastede sig den praktiske Prøve.

Han blev i 1831 Lærer og det følgende Aar Adjunkt ved sin Fødebys Skole, derpaa 1833 Overlærer ved Nyborg Skole og den 24. Maj 1837 Bestyrer af det lærde Institut i Fredericia. I 1882 fik han kongeligt Rejsestipendium til Universitetsstudier i Udlandet og under 27. December blev han Rektor ved Ribe Katedralskole, hvor han indsattes den 23. April 1945.

Sin Embedsbolig fik han i det gamle Puggaard, men det skulde falde i hans Lod at flytte Skolen fra den gamle Plads overfor Domkirken, hvor den havde haft til Huse siden 1500 Tallet, til dens nuværende Plads i Puggaardsgade, hvor Indvielsen fandt Sted ved Biskop Daugaard den 5. December 1856. I Skolegaarden lod han plante de Lindetræer, som endnu forskønner Gaarden.

I et ekstra Skoleprogram fra 1856 har Rektor Bendtsen skildret Skolens skiftende Bygningers Historie.

I 1856 udnævntes han til Ridder af Dannebrog og i 1860 til Professor. Han tog sin Afsked den 3. November 1874 fra 31. December at regne. Han døde den 27. August 1878. Hans Grav er paa Ribe gamle Kirkegaard lige ved Hovedindgangen.

Rektor Bendtsen var 2 Gange gift, først med Catharina Marie Lorenzen, Datter af Grosserer L., anden Gang med Erhardine Christine Hyphoff, Datter af Redaktør N. S. Hyphoff, Ribe.

Rektor Bendtsen var saaledes min Morfader. Da han jo døde i 1878, har jeg ikke kendt ham, men gamle Elever, som jeg har mødt paa min Vej, har haft smukke Ord tilovers for deres gamle Rektor. En af dem, nu afdøde Provst Th. Sørensen i Skanderborg skrev om ham bl. a.:

Den Hjertevarme forenet med Kærlighed til de Disciple, som han gerne vilde dele det bedste med, det som havde beriget ham selv, hører med til de værdifuldeste Minder, jeg har fra min Skoletid, og hver Gang jeg nu tænker tilbage paa min gamle Rektor, mindes jeg tillige, hvad Stiftsprovst Koch — i det meste af min Skoletid Adjunkt ved Skolen — en Gang mange Aar senere har fortalt mig, at det havde gjort et dybt og uudsletteligt Indtryk paa ham, at Direktøren for hele Landets lærde Skolevæsen Professor J. N. Madvig, som sammen med Rektor Bendtsen havde gaaet i Frederiksborg lærde Skole, ved en Middag i Rektorboligen i Ribe, hvor alle Skolens Lærere var samlede, havde rejst sig og sagt: „Naar jeg i Dag udbringer en Skaal, saa er det ikke for *Dem* Hr. Professor Rektor for Ribe Katedralskole, men for *Dig*, min kære gamle Skolekammerat, det er for *Dig* min kære gode trofaste Ven hele Livet igennem“.

Stiftsprovst Koch føjede til — saaledes stod han i Grunden ogsaa for os Lærere, hvis Foresatte han var. Han var vor gode trofaste Ven“.

Jeg svarede: „Ja, saaledes staar han ogsaa for os. Han var Disciplenes gode og trofaste Ven. Derfor ærer vi hans Minde.

Kai Hyphoff Rosenstand.

Ribe Katedralskoles Rektor, Borgmester *A. Willumsen*, har den 1. August været Skolens Rektor i 25 Aar.

Fra den 14. April til Besættelsens Slutning huserede Tyskerne paa Ribe Katedralskole, som de efterlod som en ren Svinesti. De maatte selv rydde op under Englændernes og Frihedskæmpernes Opsyn.

Under Navnet *L. E. A.* (Litteris et Artibus) har Eleverne paa vor gamle Skole startet et Elevblad under Redaktion af Gymnasiasterne *Tage Nielsen* og *Erik Otto Christensen*. De hidtil udkomne 5 maanedlige Numre tegner godt. Jubilæumsnumret bringer bl. a. en Hilsen fra Undervisningsministeren.

Forfatteren *Jørgen Bukdahl* har paa Dansk Hjemstavns Forlag (Aage Jacobsen, Ribe) udsendt en lille smuk Bog „Ribe-Miniaturer“ med fornujelige Minder fra Skoletiden i Ribe.

Vor mangeaarige Kasserer, Inspektør ved Banktilsynet, *H. Brorson Christensen*, fyldte den 27. Oktober 70 Aar.

Fhv. Forsvarsminister *S. Brorsen* fyldte den 1. Juli 70 Aar.

Den 4. Marts døde Ripensersamfundets gamle Ven, Arkitekt *Arne Finsen*, efter lang Tid Sygdom, 54 Aar gammel.

Den 24. April døde i Ribe Kloster, Lærerinde Frk. *Anna Lottrup*, 82 Aar gl. Hun vil med Taknemmelighed mindes af mange gamle Elever fra Forberedesskolen i Sct. Nicolajgade.

Aage Tang Petersen, Roskilde, har haft den Sorg at miste sin Hustru *Henny*, født *Binzer*.

Skræddermester *N. C. Jørgensen*, Ribe, der var kendt af mange gamle Ribelever er død 68 Aar gl.

Sagfører *Jul. Nors*, Ribe, fyldte den 10. Juli 80 Aar.

Lektor *Reincke* har haft den Sorg at miste sin Datter Frk. *Ellen Reincke*, der døde 48 Aar gammel.

Lektor *E. Askgaard* udsender til Skolejubilæet en Fortsættelse af sine Studenterbiografier omfattende Tidsrummet 1921—23 incl.

Eksaminatus pharm., Fru *Jytte Vermehren*, født *Lerche Thomsen*, Student fra Ribe Katedralskole 1937, gift med Tandlæge *Vermehren* i København er død knap 25 Aar gammel.

Den 6. Maj holdtes i Ribe Domkirke en smuk Takkegudstjeneste for Freden. Biskop *Scharling* talte.

Den 13. Maj samledes 5—6000 Mennesker paa Riberhus Slotsbanke til en Frihedsfest, der lededes af Formanden for Frihedsraadets Lokalkomité, *Læge C. Agerbæk*.

Den 10. Juni foranstaltede Region 3 en pompøs Mindegudstjeneste for de faldne. Hovedtaler var vort Medlem, Biskop *Carl Noach*, Haderslev. Iøvrigt talte Regionschefen fra Kolding samt Pastor *Rishøjgaard* og Minister *Frøde Jacobsen*. Kgl. Operasanger *Einar Nørby* sang.

I Krigens Aar er Møbellabrikken i de tidligere Crome & Goldschmidts Fabrikker og „Industriforeningen“ brændt ved Sabotage.

Ribe lider af Hotelmangel i denne Sommer, kun „Klubben“ og „Munken“ kan for Tiden tjene deres normale Formaal.

Overlæge, Dr. med. *Larsen*, Ribe Aandssvageanstalt, er bukket under i tysk Koncentrationslejr.

Afdelingslæge ved Vodskov, *Reidar Marthinsen*, er udnævnt til Overlæge i hans Sted.

Ved Domkirken skal rejses en Statue af Hans Tavsen. Statuen har længe været færdig, men Forholdene har foreløbig hindret, at den har kunnet rejses paa sin Sokkel.

Lektor *Ræbild*, Ribe, er forflyttet til Frederiksborg Statsskole.

Dronningen og Kronprinsparret har nu givet Tilsagn om at overvære Skolens Jubilæumsfest.

I 1948 kan Ribe Bispestol fejre 1000 Aars Jubilæum.

R. S.s Formand, Overlæge *Knud Fogh*, vil ved Skolejubilæet foretage Afsløringen af Mindetavlen.

cand. mag. *Harald Andersen* er fra 1. August ansat som Timelærer ved Ribe Katedralskole.

Studenterne fra 1920 er: Bibliotekar *Johs. Larsen*, Adjunkt *Emmy Willemoës*, Sangeren *Johs. Lovmand Hvid*, cand. pharm. *C. M. Bæk Pedersen*, Polyteknikeren *K. Jørgen Pedersen*, Fru *Thora Alsted*, f. *Pinholt*, Assistent *Dagny Steffensen*, Læge *E. Schoustrup Thomsen*. De fleste kommer til Jubilæet.

I Foraaret plantedes efter Elevernes Ønske et nyt Kastanjetræ i Skolegården i Stedet for det gamle, der maatte fældes i 1914.

I 1948 kan Ribe Jernstøberi fejre 100 Aars Jubilæum.

Miniaturmaleren *G. F. Osborne Brock*, Student fra Ribe, er død i U. S. A., 65 Aar gammel.

Damekonfektion

Kjoler

Metervarer

Sengeudstyr

Boligmontering

Lingeri

Parfumevarer

JENS ANDERSEN
Byens Hjørne
RIBE

Hotel **MUNKEN**

RIBE . TELEFON 410

Conditiori . TELEFON 17

I det gamle Patricierhus paa Munketorvet er nu Byens bedste Hotel

I. Kl. Hotel . Bedste Værelser

Nutidens Komfort

Stor, pragtfuld Have

MIMI SCHULTZE

GÆSTGIVERGAARDEN

**SØNDER-
JYLLAND**

Tlf. 466 . A. KRISTENSEN

Husk

RIBE BOGHANDEL

v/ M. KOEFOED

Over for Raadhuset

Telefon 77

Blomster

leveres paa faa Timer
overalt i Danmark

GARTNER MATHIESEN

Ribe . Tlf. 134
Medlem af Blomsterringen

N. Top

Hans O. Pedersens Eftflg.

Kolonial og Material
Tlf. 48

Conditor Kvist

Tlf. 150 . Ribe

— størst . bedst . billigst

Gælder det

FOTO OG KINO

— gaa da til

Foto-Lauridsen

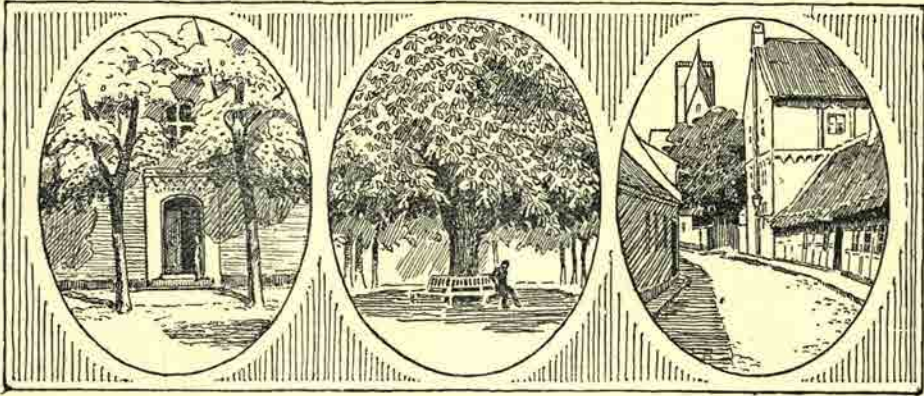
RIBE . TELEFON 236

GULDSMED - URMAGER - OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 17

December 1945

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Ribe Diskontobank

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Filialer: GREDSTEDBRO
HVIDING

Klubbens Hotel ^{A/s}

Ribe . Tlf. 3

Bestilling modtages paa

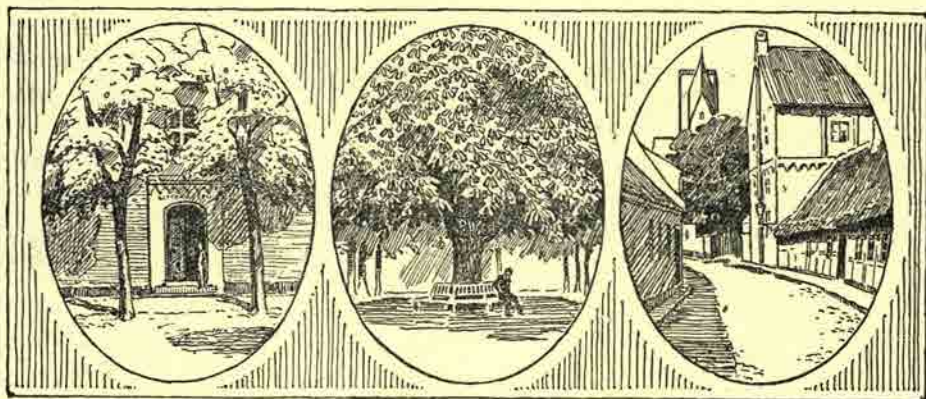
Værket om

RIBE KATEDRÅLSKOLE

Bentzons Boghandel - Ribe

Knud Andersen - Tlf. 41

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 17

December 1945

3. Bind

Igen i Ribe!

EN Sensommeraften nærmer jeg mig Ribe. Forlængst har Domkirken hævet sig over Engene. Jeg passerer Plantagen, hvor Frihedskæmpere holder Vagt, og da jeg naar Hvidebro, trænger Minderne sig saa stærkt ind paa mig, at jeg et Øjeblik maa staa ud.

I Saltgade er der rejst en Æresport — virkelig smukt af min gamle By at modtage mig saadan! Og gennem oplyste Gader kører jeg op for Klubben, som Traditionen tro endnu ikke har faaet Skabe paa Værelserne, og hvis Toiletter stadig er optaget af Køkkenpersonalet, naar Gæsterne, hvoriblandt i Øjeblikket Undervisningsministeren, skal til. Kl. 7 om Morgenen vaagner jeg ved Mælkemandens Klokke, jeg farer søvning op og tænker: »Nu skal du op og i Skole, Knud!« og saa kommer jeg i Tøjjet, studser, i det jeg kommer ned paa Gaden, Agnes Hunderups Hjørne er flyttet nogle Meter tilbage, og i Puggaardsgade har Pedel Nielsen bygget sig et Palads, fra hvis Vinduer han kan skue ud over sit tidligere Domæne.

En af mine gamle Lærere har spurgt mig, hvad vi Drengene egentlig talte med Nielsen om, naar vi flokkedes om ham, og mit Svar faldt prompte: »Vi rakkede selvfølgelig Lærerne ned«. Han saa ud, som han ikke troede det, og det er muligt, Nielsen heller ikke vil give mig Ret, men Nielsen var et Samlingspunkt for os, og er det endnu. »Ungdom forgaar, men Nielsen bestaar«.

Skolen ser ud som altid, blot er Kastanien blevet mindre med Aarene, og Bjørnen har endnu færre Haar. I Festdagens Anledning

har Træerne faaet Navne og Pladsen Bænke. En Lærer øver sig paa at deklamere fra et Podium, og der er Travlhed ude og inde, som naar vi i gamle Dage skulde have Bal eller Hejmdalsfest.

Jeg finder Rektor i Rektors Værelse og bliver langt venligere modtaget end sidst, jeg stod her som en noget usikker Skoledreng — naa, da var jeg tilsagt. Men jeg maa videre paa min Vandring.

Paa Domkirkepladsen er Hans Tavsens Hus drejet 90 °, jeg savner Plankeværket, hvori den gamle Skolemester Nielsen havde savet et Hul, hvorfra hans lille Datter som et af Ludvig Finds Barnebilleder i Ramme uden Fare kunde skue ud paa Trafikken.

I Windfeld-Hansens Hus, hvor Ib blev smidt ud for ikke at lave Ulykker, mens hans Far og Jacob Riis drøftede Skoleminder, og hvor Katinka sad og strikkede ved Vinduet, serveres der nu Kaffe og varme Retter i »Herreværelset«, »Dagligstuen« og »Soveværelset«, og i øverste Etage er der Hotelværelser, men Haven skraaner som hidtil smukt ned mod Aaen.

Domkirken præger Ribe, men en langt skønnere Perle er dog Sct. Catharinæ med Klosteret, som faar den travle Turist til at staa stille og drømme sig ind i Middelalderen.

Fra Broen kaster jeg et Blik ned mod Knudsens Hus, hvor mangt et lystigt Selskab lod Vinduerne lyse til den tidlige Morgenstund. Knudsen, den eneste af vore Lærere, som havde Verdensmandspræg over sig.

Og saa kommer jeg til Nutiden, Crome & Goldschmidts Ruiner er et af Krigens barske Tegn. Paa Strøget er der kommet flotte, store Ruder, og i Byens Udkant skyder Villakvarterer sig frem mod Tange og til Plantagen. Det gamle Sygehus er et hyggeligt Alderdomshjem, og omgives af en Villarække, som synes at være bygget af samme Mester. Paa Slotsbanken staar stadig Dronning Dagmar uden Agterstavn. Hende var jeg som Student saa glad for, da jeg saa hende i Anna Marie Carl Nielsens Atelier, at jeg begik et skønt Epos til hendes Ære, ak ja, Smagen forandres ogsaa med Aarene. Nu finder jeg, hun burde dækkes lidt af nogle Buske.

Slotsgraven er rensat, der var mere hyggeligt i gamle Dage, da man kunde skraa gennem Sivene.

Til Gengæld er der udgravet enkelte Dele af Slottet. Hvor vi i sin Tid stod og kiggede Stjerner med Hr. Lange, gaar der nu en Trappe ned til en dyb Kælder.

Jeg staar paa Slotsbanken og ser ud over min gamle Skoleby.

Er den en Torneroseby? baade ja og nej.

Fornylig hørte jeg en Udsendelse fra Færøerne, hvor der danses Folkedanse til »Der gaar Dans paa Riber Gade« — en anden af deres Dansemelodier er »Paaskeklokken kimer mildt« —, slet saa antikt er det ikke i Ribe.

Men Kernen i Byen er som i min Barndom og vel som i vore Forældres Barndom, smukt og pietetsfuldt bevaret, som vi, der er draget bort, ønsker at finde den, naar vi kommer paa Besøg. Paa Hjemvejen kaster jeg et Blik op til »Hr. Bechs Vinduer«. — Herregud, der er kommet Gardiner!

Knud Fogh.

Fra Ribe Katedralskoles 800 Aars Fest

13. August 1945

VOR gamle Skoles 800 Aars Jubilæumsfest den 13. August fik det festligste Forløb. Flag vajede overalt i Byen, og gennem en pragtfuld Æresport ved Byens nordlige Indkørsel kørte *Dronningen* og *Kronprinsparret* til Gudstjeneste i Domkirken, der overværedes af en prominent Forsamling, hvor Legatstifere, bekendte Elever og Repræsentanter for Universiteterne og det højeste Skolevæsen dominerede sammen med »Skolens Personer« og mange gamle Elever.

Festgudstjenesten indlededes med Brorsons »Op i al den Ting, som Gud har gjort«. Biskop, Dr. phil. C. I. Scharling holdt Festtalen ud fra Ordene »Herrens Frygt er Visdoms Grundlag« (Sal. Ordsprog 9—10).

Endvidere holdt Arkivar, Dr. theol. Bjørn Kornerup et meget interessant Foredrag om Ribe Katedralskoles Historie.

Efter Biskoppens Tale sang Kirkekoret Domorganist Rued

Processionen med »Falster« og Peblinge i Spidsen.

Langgaards skønne Ansgar Hymne, og Gudstjenesten sluttede med Salmen »Guds Ord det er vort Arvegods«.

Efter Gudstjenesten var der Frokost paa »Klubben«, hvori deltog 300 Mennesker med Dronningen og Kronprinsparret i Spidsen. Her udbragte Rektor Willumsen Kongens Skaal, og før de kongeliges Bortrejse lykønskede Kronprinsen Skolen til Jubilæet og takkede for Modtagelsen i Ribe.

Men for gamle Elever var vel nok Eftermiddagens Fest i den solbeskinnede Skolegaard den største Oplevelse.

Højt over de grønne Linde og den nyplantede Jubilæumskastanje smeldede det nye Splitflag skænket af Lærere og Elever.

Fra Torvet til Skolen kom en pragtfuld Procession udgaaet fra Falsters gamle Skole overfor Domkirken. I Spidsen gik selve »Rektor Falster« i Lektor Johansens Skikkelse. Ham fulgte sortklædte Peblinge i Dragte fra Holbergtiden, som Falster selv, og saa kom med Basuner og Trompeter i Spidsen alle Skolens Elever med grønne Grene i Hænderne, syngende. Det var en udmærket Idé, straalende udført.

En tusindtallig Forsamling bænkedes under de grønne Linde.

Rektor Willumsen bød velkommen og indledede med at oplæse et Hyldesttelegram til Kongen.

Rektor talte derpaa om Skolen gennem Tiderne. Undervisningsminister *Hansen* bragte Regeringens Hilsen til Skolen. Pastor *Balslev* bragte Forældrenes Tak til Skolen. Ripenser-Samfundets Formand, Overlæge *Knud Fogh*, talte smukt og fornøjeligt for den gamle Skole. Han mindedes sluttelig de gamle Elever, der døde i Krigen og afslørede Ripenser-Samfundets Gave, den smukke Mindetavle.

Vor Formands Tale bringer vi senere Steds i Bladet.

Rektor takkede for Gaven og lovede at værne om den.

Stiftamtmand *U. C. Friis* talte for den danske Ungdom. Viceborgmester *Larsen* bragte Ribe Bys Lykønskning med et Legat paa 15.000 Kr. Rektor *Randrup*, Tønder, bragte Tønder Statsskoles Lykønskning, Lektor *Stang*, Oslo, bragte en Hilsen fra Norge, Rektor *Hastrup*, Esbjerg, lykønskede fra Esbjerg Statsskole.

Fra Københavns og Aarhus Universiteter lykønskede henholdsvis Rektor magnificus, Professor, Dr. theol. *Jens Nørregaard* og Rektor magnificus, Professor, Dr. phil. *Stender-Pedersen*.

Overlærer *Hansen* lykønskede fra Ribe Borgerskole.

Sluttelig fulgte Indvielsen af en Fane, som »Danmarkssamfundet« paa Initiativ af Redaktør Rosenstand og specielt ved Vekselerer Petersens Indflydelse havde skænket Ripenser-Samfundet at overdrage til vor gamle Skole. Overlærer *Hansen* overrakte som »Danmarkssamfundet«s Repræsentant i Ribe Fanen fra Ripenser-Samfundet, og Rektor takkede.

Saa fulgte den højtidelige Faneindvielse. Undervisningsminister

Faneindvielsen.

Redaktør Rosenstand
slaar det tredje Søm i.
Formanden, Overlæge
Fogh, holder Fanens
Spids. Bagved ses Rek-
tor, Borgmester A. Wil-
lumsen.

Hansen slog det første Søm i for Kongen, Stiftamtmand U. C. Friis det andet for Fædrelandet og Redaktør *Rosenstand* fæstnede det tredje paa Ripenser-Samfundets og de gamle Elevers Vegne for Skolen.

Ind imellem de officielle Taler sang man Alex Garffs og Poul Schierbechs skønne og morsomme Skolekantate, som vi senere skal omtale nærmere i næste Nummer.

Lektor Johansen var udmærket i Recitativet som Falster, og morsomt virkede de forskellige Peblingetyper.

cand. mag. Fru *Budtz Jørgensen* var en yndig Skolekasthanje hvis blide Røst stod udmærket til den anden Sangsolist Adjunkt Holm, Esbjerg. Lektor Ræbild dirigerede dygtigt baade Elevkoret og Sydvestjydske Orkester. — Den første Del af Festen udsendtes i Radioen, og mange gamle Elever Landet over har sikkert fulgt Højtideligheden.

Om Aftenen var der stuvende fuldt Hus paa Klubben til Ripenser-Samfundets Panchesold. Punch var der ikke meget af, dertil havde Tilstrømningen i sidste Øjeblik været for mægtig, der var nok 400 Mennesker tilstede, men desmere var der af Humør.

Paa Hæderspladserne saa man den ældste deltagende Ribestudent (fra 1885), vort berømteste Medlem, Professor Holger Pedersen, sammen med Rektor, Biskopperne Scharling, Ribe og Noack, Haderslev, Undervisningsministeren, Stiftamtmand Friis m. fl. delvis med Fruer.

Ripenser-Samfundets Formand, Overlæge Fogh, bød velkommen og talte smukt og fornøjeligt. Der blev holdt en morsom og smuk Tale af den gamle Ribeelev Biskop Noack og en pompøs Tale af Lektor Stang fra Norge. Iøvrigt blev der talt af Lektor *Reincke*, der smukt fremdrog gamle Minder, Tang Petersen m. fl.

Soldet indlededes som sig hør og bør med »Nu er det stille«, og der blev sunget en smuk Ribesang af Ingeniør Knud Daugaard Peters og en nydelig¹ Vise af Læge, Frk. Agnes Filskov, begge gjorde megen Lykke. — Lykke gjorde ogsaa »Ribevægteren« i Folkesangeren Mads Madsens Skikkelse, der traadte ind i Salen og sang de gamle Vægtervers, som han Aftenen igennem, i Dagens højtidelige Anledning, havde sunget i den gamle Skolebys Gader.

Ogsaa paa Skolen var der Fest for de nuværende Elever. Dansen gik, og der vistes Film fra Skolen i den gamle Gymnastiksal.

Jo, der hvilede fra først til sidst Solglans og Glæde, Befrielsesglæde, over vor gamle Skoles 800 Aars Jubilæum. Danmarks Befrielse laa jo saa nær forud, og denne Kendsgerning satte Prikket over i'et.

Adskillige gamle Elever — der vilde være kommen adskilligt flere, hvis ikke Toggangen havde været miserabel — blev flere Dage efter Festen i Byen. Gensynet med Skolebyen i den glade Sommer 1945 kunde umuligt fejres paa en enkelt Dag.

K. H. Rosenstand.

Knud Foghs Tale

ved Afsløringen af Mindetavlen.

VI gamle Ribeelever bringer i Dag vor Skole en Tak for, hvad den lærte os ikke for Skolen men for Livet. For en Menneskealder siden gik jeg ud af denne Gaard med Studenterhuen paa Snur i den Tro, at Læsetvangen var forbi, og opdagede snart, at vil man have Glæde af Livet, hører Studierne aldrig op.

Men Skolen havde givet os en positiv Forkundskab og et kulturelt Grundlag, hvorpaa vi trygt kunde bygge videre.

Vore Lærere, ja Lærerne bliver jo altid kritiseret af Eleverne — men vore: Lektor Beck, Reincke, Amorsen o. s. v. var hver for sig Personligheder med stor Viden og Evne til at lære fra sig.

Spanskrøret var enkelte af dem ikke bange for at bruge, men dengang havde man ikke noget »Extrablad« at klage til.

Naa, man kan ikke maale Datid med Nutidsmethoder og Nutidskrav.

Vi Læger har et Udtryk, der hedder »Hospitalskultur«, d. v. sige, Patienterne kan indordne sig i deres Omgivelser. Noget lignende maa ogsaa findes i Skoletiden.

Den Elev, som forstaar Skolens Aand, og kan skaffe sig gode Kammerater, som følger ham senere hen i Livet, han faar gode Minde fra sin Skoletid.

Naar jeg tænker tilbage, ser jeg for mig de støjende Diskussionsaftener i »Heimdal«, Turene til Hvidebro, Plantagen, hvor vi svær-

Mindetavlen.
Ripenser-Samfundets Gave.

mede med vor Barndomselskede, skønt det ifølge Skolens Love var forbudt at gaa med Piger, og Lærerne afpatrouillerede Gader og Veje.

Jeg mindes de hyggelige Roture paa Aaen, Solnedgangen over Engene i Vest, som Thor Lange kaldte Ribes Perlemorsbelysning, og de sene Aftenvandringer i de stille Gader, hvor man med sin bedste Ven drøftede Livets alvorligste Problemer.

Det er næppe anderledes nu, men der er noget andet, der er forandret.

Ribes Beliggenhed saa nær Grænsen prægede os nationalt, og hvad der for os var Drengelige og Drømme, fik I Lov at være med til at udføre.

I de senere Aar har det været Skik at se skævt til Ungdommen, men det viste sig, at Swing og Jazz dækkede over den røde Pimpernel.

Længe nok har vi lidt af Blegsot her i Landet, saa mit Ønske er, at vi nu har faaet Jern nok til, at den Ungdom, som nu vokser op, bliver til et frittænkende Folk, som ikke er bundet af gammelt Kævl.

Det har være svære Aar for vort Land, og ogsaa blandt vore Kammerater er det tyndet ud.

Ripenser-Samfundet har i Dag villet hædre dem, der har maattet give Livet i Krigsaarene 1940—45, ved at sætte deres Navne i Skolens Mur. Jeg beder jer Lærere og Elever værne om dette Minde med Pietet og Ærbødighed.

„Heimdal“ under Besættelsen.

MAN kan allerede paa Forhaand tænke sig, at de store Begivenheder ude i Verden fik stor Indflydelse paa »Heimdal«. Ikke alene deltog en stor Del af Gymnasiasterne i det illegale Arbejde, baade inden for Sabotagen, Militærgrupperne, Spionagen og Bladarbejdet, men ogsaa paa anden Maade greb Storpolitikens Begivenheder ind i »Heimdal«s Virksomhed. Det første, der skete, var, at den gamle Skik »Hvidebro« (for udenforstaaende: Afsyngelsen af »Der er et yndigt Land« ved Hvidebro) maatte opgives. Ellers fortsatte »Heimdal« i den gamle Skure. Lurens Satyrtoner fremkaldte stadig Lattersalver, og Diskussionens Bølger gik højt. Saa kom den 29. August med Mødeforbudet. Det blev kort Tid senere ophævet for »Heimdal«s Vedkommende, paa den Betingelse, at vi ikke drøftede politiske Emner. Naa, men det gjorde vi nu alligevel; det kunde jo ikke undgaas, at vi drog det med ind i Diskussionen, som optog os mest. Paa denne Maade fortsattes »Heimdal« indtil det næste Chock. Det kom, da to af vore Kammerater en Nat blev arresteret under Udøvelse af deres heltmodige Gerning. Samtidig gik to »under Jorden«. Savnet følte dobbelt haardt, fordi de fire ligefrem var Kernen inden for Heimdal. Det var derfor meget vanskeligt at faa »Heimdal« i Gang igen. Nogle sagde, at det var for farligt. Hvori denne Fare laa, har jeg endnu ikke indset, og det var vel heller ikke det, som holdt de aktive tilbage, eller rigtigere, de af de aktive, som ikke kom, tværtimod var de fleste Frihedskæmpere ogsaa ivrige Heimdalister. Men vi naaede aldrig den gamle Standart igen. De fleste af Foredragene var kedelige, og Tilhørere var der ikke mange af, en tre-fire Stykker var normalt, og ti var mange. Naa, men vi sneglede os gennem Halvaaret, og da vi nærmede os Jul, blev Diskussionen genoptaget, nu var Emnet: pro et contra Heimdalsbal. Enden blev, at det blev vedtaget intet Heimdalsbal at holde, medens vore Kammerater sad i tyske Fængsler. Der blev derfor heller ingen Heimdalsauktion afholdt, og de Penge, som var kommet ind gennem Bøder o. l. blev givet til Norgeshjælpen. Saadan forløb Heimdalslivet under Besættelsen. Vi haaber nu paa en ny »Renaissance« for Heimdal.

Ep.

Arne Finsen død.

Vor gode Kammerat tidligere meget interesserede og aktive Bestyrelsesmedlem Arkitekt *Arne Finsen* døde i Eftersommeren 1944 54 Aar gammel, efter flere Aars tiltagende Sygelighed.

Arne Finsen var født paa Frederiksberg som Søn af daværende Protokolsekretær i Højesteret, senere Borgmester og Byfoged i Ring-

købing og Dommer i København søndre Birk John Finsen og Hustru Mathilde f. Meier.

Han frekventerede Ribe Katedralskole, lærte Murerfaget og fik en grundig Videreuddannelse paa Teknisk Skole, Akademiet, samt paa Rejser i Udlandet. Indtil 1928 var han derefter ansat hos forskellige kendte Arkitekter i København og udførte samtidig flere selvstændige Arbejder, bl. a. paa den franske Kirkegaard ved Løgumkloster og den sønderjydske Kirkegaard i Braine i Frankrig, Kirkeværløse Kro paa Sjælland samt Mindetavlen i Søborg Kirke, skænket af Kongen ved Kirkens 800 Aars Jubilæum. Fra 1928 var Arkitekt Finsen bosat i en Aarrække i Reykjavik i Island, dels som Medarbejder hos andre Arkitekter, dels som selstændig Arkitekt. Han vandt i disse sine bedste Arbejdsaar en Del Konkurrencer, saaledes om 4 Kirker rundt om paa Island samt en Odd Fellow Bygning; han byggede Arbejderboliger i Reykjavik, ligesom han ombyggede Islands Fiskerbank.

I 1935 flyttede Finsen til Ribe, der havde hans Kærlighed siden Skoletiden, og hvor Mindetavlen over de i forrige Verdenskrig faldne Ribeelever skyldes ham. I Ribeaarene udførte Arkitekt Finsen Kirkerestaureringer i Abild, Bevtoft, Daler, Broager, Hunderup, Højer, Lintrup, Mjolden, Nordby, Roager, Sct. Knud i Bramminge samt Skast og Vilslev. Han byggede bl. a. Præsteboligen i Bryndum-V. Nebel, Alderdomshjemmet i Gørding samt sammen med Arkitekterne Fisker og Møller Udvidelsesarbejderne paa Ribe Amts- og Bysygehus efter Arkitekt Grams Død. Han udførte Arbejder paa Ribe ny Kirkegaard og genopførte en Fløj ved Midtmøllen i Ribe og tegnede den ny Mindetavle paa Ribe Katedralskole.

I ledige Perioder i sin Ungdom beskæftigede Finsen sig en Del med Raderekunsten, et Felt, han studerede hos den berømte Franskmand Edouard Léon i Paris, og han udstillede som Raderer baade paa Charlottenborg og paa Salonen i Paris.

Som Arkitekt nærede Arne Finsen især Interesse for og Kærlighed til de gamle Tidens Bygningskunst, som han tillempede efter moderne Forhold. Han var en trofatt Natur, ikke mindst overfor gamle Kammerater fra Skoletiden. En Tid havde han Sæde i Ripensersamfundets Bestyrelse.

Han efterlader sig Hustru, Søster til Professor J. Chievitz, og to Døtre, hvoraf den ene er Konstruktør, medens den anden er Børnehavelærerinde i Vejle. Ogsaa Arkitekt Finsens gamle Moder overlever Sønnen.

K. H. Rosenstand.

Til alle gamle Ribeelever!

Vi mangler endnu nogle Penge til Mindetavlen, efter at nye Navne er kommen til siden Afsløringen. Send os venligst et Bidrag (til Ribe Diskontobank), dersom De ikke allerede har gjort det. Ligeledes har adskillige tidligere Elever glemt, at de maa *indmelde sig paany* efter Rekonstruktionen. Indmeldelse ledsaget af 5 Kr. i Kontingent for 1945 bedes indsendt til Ribe Diskontobank.

Vi maa have mange flere Medlemmer.

En af Ribes mest kendte og agtede Borgere Sagfører *Jul. Nors* er afgaaet ved Døden godt 80 Aar gammel. Nors var født i Ribe og beklædte en lang Række Tillidshverv. Mange vil ogsaa huske Sagfører Nors fra „gamle Dage“ i „Klubben“, hvor han skaffede sine Medborgere saa mange muntre Fester og Komædieaftener.

Kommis *Svend Jacob Kjær*, Søn af Grosserer Antoni Kjær, er kun 26 Aar gammel død af nedbrudt Helbred, som Følge af Ophold i tysk Koncentrations-lejr. Hans Navn er nu indsat i Mindetavlen paa Skolen.

Styrmænd *Vagn Hansen* er krigsforlist i amerikansk Farvand. Ogsaa hans Navn vil faa en Plads paa Mindetavlen. Han var Søn af Sparekassekasserer H. Hansen, Ribe. Han gjorde under Krigen frivillig Tjeneste i den amerikanske Handelsmarine.

Indehaveren af Termansens Boghandel *Aage Jørgensen* fyldte i Efteraaret 50 Aar.

„Hejmdal“ fyldte den 14. Oktbr. 80 Aar. Dagen markeredes ved en lident Festivitet.

Den 1. Septbr. kunde Sparekassekasserer H. Hansen fejre 25 Aars Jubilæum i den gamle „Sparekasse“.

Læge *Ida Bolvig*, Ribe, har sagt Farvel til Lægegerningen slaaet sig ned i sit Olium paa Fakseegnen.

Ribe By paatænker at rejse et Mindet for Ribeborgere, der døde i den store Krig.

Paa Ribe gamle Kirkegaard har Byen rejst en Sten paa Graven, der rummer 2 engelske Flyvere, der styrtede ned ved Ribe.

Politikommisær *Flagstad*, Aarhus, er udnævnt til Politimester i Ribe.

Vort Medlem Biskop *Noack*, Haderslev, fyldte den 21. November 60 Aar.

Den berømte Ripenser Astromekanikeren *Jens Olsen*, Verdensurets Skaber, er død 72 Aar gammel.

Forfatteren *Jørgen Bukahl* har nu udsent 4. og sidste Bind af sit store Mellemkrigstids Værk,

Ribe vil have en Flyveplads. Der er i Byen allerede tegnet over 10,000 Kr. Aktier i „Dansk Lufttaxa“.

Vort Medlem Rentier *F. Outzen* Gentofte, fyldte den 14. December 70 Aar.

I Ribe er der dannet et Aktieselskab, der vil rejse en smuk ny Bygning med Teater, Mødesal og Restauration.

Plantagepavillonen, der blev ødelagt af Tyskerne, bliver nu udvidet og forskønnet.

„Industrien“, der blev sabotagebrændt for ikke at falde i Tyskernes Hænder, vil opstaa som en anden Fugl Phønix med moderne Sal og Selskabslokaler.

Vort Medlem *E. Mazar de la Garde* har udsendt en ny brilliant Bøg fra sin Ø. K.-Tid i Siam „Blandt Teaktræer og Elefanter“. Vi skal senere nærmere omtale Bogen.

RIBE STAMPEMØLLE

Tlf. 20 & 320

G. Husted Christensen

Tlf. 20 & 320

*Syddjyllands billigste Indkøbssted
i Bygningsartikler*

Hotel **MUNKEN**

RIBE . TELEFON 410

Conditiori . TELEFON 17

I det gamle Patricierhus paa Munketorvet er nu Byens bedste Hotel

I. Kl. Hotel . Bedste Værelser.

Nutidens Komfort .

Stor, pragtfuld Have

MIMI SCHULTZE

Ribe Bogtrykkeri

Aage Jacobsen . Ribe

... **Ogsaa Deres Tryksager**
paatager vi os gerne at levere.
Send os en Ordre og et Manu-
skript, naar De igen skal have
en Tryksag fremstillet.

Tlf. Ribe 56

Husk

RIBE BOGHANDEL

v/ M. KOEFOED

Over for Raadhuset

Telefon 77

**Kender De
en Skolekammerat,**

der ikke er Medlem af
Ripensersamfundet? —
Sørg saa for at faa ham
indmeldt ved at sende
hans Navn og Adresse
til

K. H. Rosenstand,
Ribe.

N. Top

Hans O. Pedersens Eftflg.

Kolonial og Material

Tlf. 48

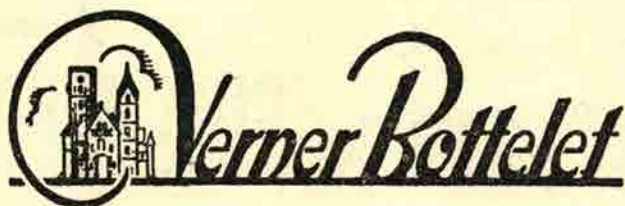
Vestjyllands populære Julehæfte

Jul i Vestjylland og ***Ribe Stifts Aarbog***

*er altid kærkommen Læsning for Vestjyder, hvor i
Landet de saa bor.*

Bøgerne faas i Boghandelen.

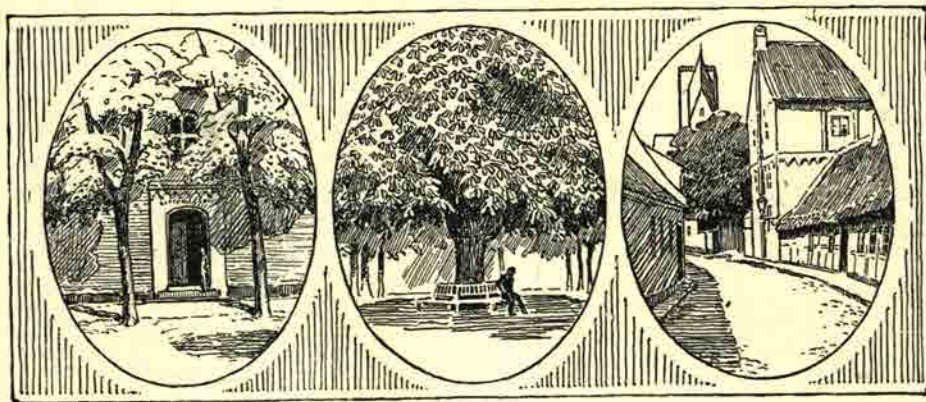
Dansk Hjemstavns Forlag - Ribe

GULDSMED - URMAGER - OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 18

Oktober 1945

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Ribe Diskontobank

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

Ribe Bispesæde 948-1948

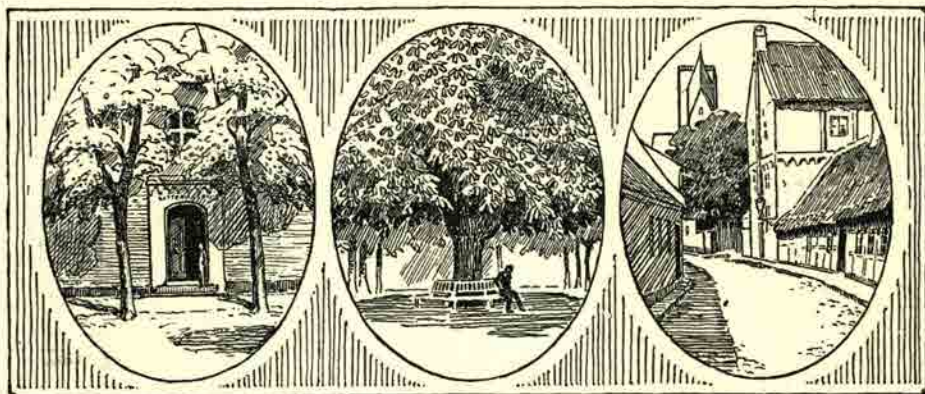
Ribe Katedralskoles Historie

Sendes portofrit overalt.

Bentzons Boghandel - Ribe

Tlf. 41

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 18

Oktober 1945

3. Bind

Ripenser-Samfundet

afholder

Generalforsamling i København

Torsdag den 21. Oktober 1948 Kl. 20

i Zoologisk Museums Auditorium

(Indgang fra Studenternes Spisestue, Nørregade).

DAGSORDEN:

1. Formanden aflægger Beretning.
2. Kassereren fremlægger Regnskabet.
3. Foreningens Fremtid.
4. Valg af Bestyrelse.
5. Kontingentet.
6. Ripenser-Bladet.
7. Eventuelt.

Der forevises Film fra Skolen og Ribe.

Derefter Spisning i »Kanibalkøkkenet«: Smørrebrød, Øl og Kaffe 5 Kr. incl. Betjening (Snaps kan faas). Anmeldelse til Spisningen maa ske senest den 19. Oktbr. til Overlæge Fogh, Strandvej 59, Kbhvn., Tlf. Ryvang 1260, ell. Red. Rosenstand, Ribe, Tlf. 109.

Saa lægger vi ud igen!

AARENE op mod sidste Verdenskrig var ikke gode for Ripenser-Samfundet. Vel holdt vore gamle Medlemmer trofast sammen om Foreningen, men Ungdommen svigtede, og Medlemstallet formindskedes, samtidig med at Deltagelsen i vore Arrangementer blev mindre og mindre. Saa kom Krigens Aar, og Foreningens Arbejde laa stille.

Ved vor gamle Skoles 800 Aars Jubilæum vaagnede Foreningen op til Daad og viste sit Ansigt paa den smukkeste Maade ved at skænke Skolen en Mindetavle og en smuk Dannebrogsgfane, ligesom ogsaa ikke faa Medlemmer deltog i Festlighederne i Ribe og ogsaa var glad for at deltage.

Men det var, som der ikke kunde komme rigtig Liv i Foreningen,

Saa kom der som et friskt Pust ude fra. Det var Ungdommen, der rørte paa sig. Man henvendte sig til Rektor Jørgensen og til Redaktør Rosenstand, og i Julen 1947 samledes man til et Møde hos Rosenstand.

I Mødet deltog foruden de tre unge Studenter Oksen, Rübner Petersen og Frk. Hage fra hvem Henvendelsen kom, Rektor Jørgensen og Lektor, Frk. Willemoës.

Vi stiftede den Aften *Ripenser-Samfundets Redningskorps*, der senere tiltraadtes af Formanden, Overlæge Knud Fogh, og vi lovede hinanden at *genrejse vor gamle Forening*.

Kære Kammerater af alle Aargange! Naar dette Nummer af Bladet kommer ind ad jeres Dør, beder vi dem, der ikke allerede er Medlem, om at indmelde sig i R. S.. *Alle*, gamle og nye Medlemmer, beder vi om at indsende Kontingent for 1948 gennem vedlagte Girokort *snarest gørligt*, thi vi maa have Penge at virke med. Samtidig beder vi: Agitér blandt Kammeraterne for Tilgang til Foreningen og indsend Adresser paa gamle Elever til Ripenser-Bladets Redaktion i Ribe, Adr.: K. H. Rosenstand, Ribe, Tlf. 109.

Og først og sidst: Mød op saa mange som muligt ved Rekonstruktionsgeneralforsamlingen, der holdes den *21. Oktober* i Zoologisk Museums Auditorium, Nørregade i København. Vigtige Ting angaaende Foreningens Fremtid staar paa Dagsordenen. Der vises Film fra Skolen og Byen, og vi haaber paa fornøjeligt Samvær.

Ribe i Oktober 1948.

Ripenser-Samfundets Redningskorps.

Rektorskiftet ved Ribe Katedralskole

SIDEN sidste Nummer af vort Blad udkom, har vor gamle Skole skiftet Rektor. — Ved Skoleaarets Slutning 1947 tog Rektor *A. Willumsen* Afsked med Skolegerningen i Ribe efter 27 Aars Virke her.

A. Willumsen kom i Genforeningsaaret til Ribe fra Roskilde som Ribe Katedralskoles første matematiske Rektor. Han viste sig hurtigt i Besiddelse af administrativ Dygtighed, og hans Rektoraar kende-

A. Willumsen.

J. Jørgensen

tegnedes ved Forbedringer og Udvidelser af Skolens Lokaler og en stor Tilgang af Elever til Skolen.

Det blev Arbejdsaar Rektor Willumsen gik ind til i Ribe, Aar, der begyndte i Genforeningens Lysning, men der kom ogsaa svære Aar, Krigens Aar, der maatte tære paa Kræfterne, og som bød paa mange Vanskeligheder. Men Skuden blev bjerget i Havn, og Rektor Willumsen skulde ogsaa som Rektor opleve Befrielsens Dag og det straalende 800 Aars Skolejubilæum i 1945, Aaret, hvor Skolen dimitterede det største Studenterhold i dens Historie, en smuk Afslutning paa en Rektorgerning.

Men Aldersgrænsen er jo ubønhørlig. Afskeden kom. Det er altid vemodigt at tage Afsked. Det var heller ikke let for Rektor Willumsen. Gennem de mange Aar var han med saa mange Baand fastknyttet ikke alene til sin Skole men ogsaa til Skolebyen, hvis dygtige Borgmester han var gennem en lang Aarrække, og kun Boligknapheden hindrede ham i at nyde sit Otium i Ribe By, som han var kommet til at holde af, som han holdt af sin Skole. En Tak fra Skole og By for trofast Virke gennem de mange Aar. og de bedste Ønsker for Fremtiden ledsagede Rektor Willumsen til hans Otium paa Sjælland.

Skolens nye Rektor blev Lektor ved Sorø Akademi *Peter Johannes Jørgensen*, der udnævntes under 9. Maj 1947. Rektor Jørgensen

stammer fra Holbækegnen. Han blev Student i 1920 og cand. mag. i Dansk og Gymnastik i 1927.

Med Rektor Willumsens Fratræden endte en hel Epoke i Katedralskolens Historie. Med Rektor Jørgensen begynder en ny Tid, et nyt Kapitel i vor gamle Skoles Historie skal skrives.

Med Vemod sagde Skolen sin gamle Rektor Farvel, men med Glæde hilste man hans Efterfølger velkommen, og det Aar, der er gaaet siden Rektorskiftet, har begrundet denne Glæde.

Den nye Rektors første Translokationstale, som vi bringer andet Steds i Bladet, præsenterer Skolens nye Rektor paa den smukkeste Maade, baade Manden selv og hans »Program«. Kun i et Aar har Rektor Jørgensen virket i Ribe, men han har allerede ved sin sympatiske Menneskelighed, sin Friskhed og sin Forstaaelse af Ungdommen vundet baade Elever og Kolleger, som ogsaa andre, han i sin endnu korte Tid som Ripenser er kommen i Berøring med.

Rektor Jørgensen kommer selv fra en traditionsrig Skole. Derfor har han den rette Indstilling overfor de særlige Værdier som en gammel Skole rummer, men han er tillige en Nutidens Pædagog med et friskt Initiativ.

Vi ved, at det ikke var med Glæde, at hans Forgænger maatte give Afkald paa den klassiske Linje ved Skolen. Det er nu lykkedes Efterfølgeren at erobre den klassiske Retning tilbage, saa Ribe Katedralskole underviser efter alle tre Linjer.

Ogsaa Ripenser-Samfundet hilser Skolens nye Rektor velkommen. Han har fra første Færd vist vor Forening stor Interesse, og vi glæder os over hans Tilsagn om at indtræde i Bestyrelsen som Skolens Repræsentant.

K. H. R.

Translokationstalen 1948

Gode Ord af Rektor Jørgensen.

Ved Translokationen den 24. Juni 1948 udtalte Rektor Jørgensen følgende:

DE har nu fået udleveret Deres eksamensbeviser, og jeg kan derfor sende Dem bort fra skolen — dimittere Dem, som vi endnu kalder det med et udtryk fra den gamle latinske skole. Jeg gør det med en hjertelig lykønskning og med et par tanker til overvejelse. Til lykke med, at De nu har nået det mål, De har stræbt henimod her ved skolen. Et eksamensbevis er et godt aktiv, en nødvendig betingelse for fremtidige studier og mange livsstillinger. Men beviset er ikke tilstrækkeligt til at sikre Dem en tryk fremtidig, det er blot et adgangskort til nye uddannelsessteder — hvad enten det er ved højere læreanstalter eller i det praktiske liv — og der må De arbejde

Dem frem mod nye mål. Det er mit håb, at skolen, De nu forlader, har givet Dem en god udrustning hertil: Kundskaber, der kan lette Dem arbejdet, gode arbejdsvaner og arbejdsmetoder, øvelse i at indordne Dem under et fællesskab. Det er også mit håb, at skolen har givet Dem værdier ud over disse rent praktiske værdier, som De måske ikke skønner på i øjeblikket, men som — i højere grad end De aner — vil komme til at præge Deres hele livsindstilling. — Den højere skoles undervisnings- og eksamensform er for tiden ude for kritik fra forskellige sider, og der stilles krav om gennemgribende ændringer. Jeg tror, man skal vogte sig for alt for revolutionerende forandringer. Det er ikke min mening, at gymnasieskolen ikke kan blive bedre, end den er, den må — som alt, hvad der er liv i — bestandig være i udvikling. Jeg tror, at det vil være rigtigt at nedskære såvel læse- som eksamenspensum i visse fag, og at man i nogen grad bør forsøge at fremme elevernes selvvirksomhed. Der vil da sikkert også i de kommende år blive åbnet muligheder for initiativrige lærere til at prøve nye undervisningsmetoder. — Af langt større betydning end dette er det imidlertid, at adgangsbeholdningen til højere læreanstalter afskaffes. Herved vil karakterjageriet, som i øjeblikket er for stærkt fremherskende i vor højere skole til ikke ringe skade for undervisningen, indskrænkes betydeligt.

Der har også hævet sig røster om, at skolen i langt højere grad, end det hidtil har været tilfældet, skulde opdrage eleverne til demokrati. Jeg tror, at man også her skal gå varsomt frem. Det kan være farligt med agitation i skolen. Det er netop den danske gymnasieskoles adelsmærke, at den er fri herfor. Stoffet, der gennemgås, får lov til at virke ved sin egen vægt, så hver enkelt selv frit kan arbejde sig frem til den anskuelse, der for ham er den rette. Skolen skal ikke fabrikere demokrater, hverken i vesteuropæisk eller i østeuropæisk forstand. Den skal søge at opdrage unge mennesker til selvstændigt tænkende individer, der kan blive i stand til at finde det, der er sandheden for hver enkelt. Herved arbejder den netop for det sande demokrati. Den skal ikke tale for meget om demokrati, men den skal i sit væsen være demokratisk. Ligesålidt skal den drive agitation på andre områder, f. eks. nationale og religiøse. Men lige så selvfølgelig som det grundlag den hviler på — i følge vort folks grundindstilling — må være det demokratiske, må det også være det danske og det kristne. På dette grundlag håber jeg, Ribe Katedralskole også har givet sine elever blivende værdier.

Det vilde være underligt, om dimittenderne ikke var glade for at skulle forlade skolen og give sig i kast med nye opgaver. Alligevel vil jeg tro, at der er lidt vemod blandet i glæden — mest vel, fordi De nu skal skilles fra Deres kammerater — men også stedet vil De savne. Det er ikke noget moderne Skolepalads med aula og raffinerede fagklasser, De forlader. Det er efter manges mening rent ud sagt en gammel kasse. Men ligesom en slet indbunden bog kan rumme dejlig poesi, således rummer skolens trange lokaler for Dem et væld af gode minder, som De sent eller aldrig vil glemme. Og er skolebygningerne end gamle og upraktiske, så er skolegården dog en af de skønneste i Danmark — det tør jeg sige uden overdrivelse, jeg kommer fra Fratergården i Sorø. Udsigten fra Puggårds trappe og fra vinduerne i II g.s. klasselokale, skal De søge længe for at finde magen

til. Og som et dagligt akkompagnement til skolearbejdet har nu i Deres livs modtageligste år fra domkirkeårnets klokkespil lydt til Dem folkevisetonen og salmetonen, vel nok de mest hjertegribende i dansk poesi. „Nej, sikkert aldrig dette sted I glemmer, hvor I har vandret tit ved venskabs hånd.“ Disse verslinier af Hauch passer også på stedet her. — Men skolen vil heller ikke glemme Dem. Både studenterholdet og realistholdet har vi været glade for. Skolen har nok haft dygtigere elever, men om begge afgangshold gælder det, at De har haft den smukkeste indstilling over for skolen og dens lærere. For mig har det været en stor glæde i mit første Ribeår at samarbejde med så elskværdige og loyale afgangsklasser. Jeg kunne nævne meget hos Dem, som jeg værdsætter. Lad mig nøjes med et enkelt ganske lille træk, der viser Deres smukke indstilling over for skolen: Under den skriftlige eksamen, der begyndte kl. 8½, mødte mange allerede kl. 8 for at tage del i morgensangen. Det hører til sjældenhederne, at skoleelever i et sådant tilfælde ikke benytter sig af deres ret til at holde fri. De skal vide, at dette lille træk har glædet mig, og De skal have tak for, at De året igennem ved deres sangglæde har bidraget væsentligt til, at morgensangen har været så festlig her ved skolen. Afgangsklassernes eksempel er her som på så mange andre områder af afgørende betydning. — Jeg håber, at De i fremtiden ofte vil aflægge Deres gamle skole et besøg, og at De vil gøre Deres til, at der kan komme lidt mere liv i Ripenser-Samfundet til gavn for sammenholdet mellem de gamle elever indbyrdes og mellem dem og skolen.

Nu skal De ud i Livet, som man kalder det. Jeg kan tage afsked med Dem med de samme ord, som den svenske digter Tegnér for 125 år siden udtalte, da han dimitterede — eller promoverede, som det hed — doktorer og magistre ved Lunds Universitet:

En stormfuld tid, en vild tid modtar Eder,
 en vældig valplads, lige saa stor som jorden.
 Men lysets ven finder let sin plads i striden.
 Det siges, at solen synker, at dagen gråner:
 det er dog endnu lyst nok til at vinde slaget.
 Tro ej, hvad håbløsheden hvisker til jer,
 at striden ligger over Eders evne,
 og at den let udkæmpes uden jer.

Disse ord har ikke mindre gyldighed i dag, end de havde i 1820. Tværtimod. Håbløsheden råder i mange sind jorden over. Derfor er et vigtigt, at den ungdom, der i de kommende år vil komme til at præge udviklingen, ikke giver op over for vanskelighederne, selv om de kan synes uovervindelige. Gennem sit arbejde — på hvilket område det nu end kommer til at ligge — at yde et bidrag til at skabe fred og forståelse mellem Menneskene må være det mål, al ansvarsbevidst ungdom sætter sig. Dette mål nærmer man sig ikke ved skønne drømme og smukke taler, men kun gennem arbejde. Det er så lidt, den enkelte formår at udrette, vil De indvende. Det er rigtigt, De kan ikke alle blive folkeførere. Men hver af dem kan inden for Deres virkekreds — i al beskedenhed — bidrage til at ufredens og ufordragelighedens ånd trænges tilbage. Betingelsen for, at De kan øve indflydelse på andrea er imidlertid, at man har tillid til Dem og

respekt for Dem. Det er ikke nok, at man er et godt menneske — misforstå mig ikke: det er vigtigere end alt andet, at man er et godt menneske, knagende dygtig inden for sit fagområde, ellers regnes der ikke rigtigt med en. Det er sagt så tit, at det lyder trivielt, men det er ikke desto mindre rigtigt, at et lille land ikke vil kunne eksistere, uden at dets indbyggere er dygtige mennesker. De må altså i første omgang sætte ind på at dygtiggøre Dem — ligegyldig hvilket område, De vælger. Men tænk ikke blot på Deres egen karriere — tænk også på Deres medmennesker. Gør Deres indsats for, at det samfund, De lever i, kan blive så godt som muligt, et samfund, hvor frihed og social retfærdighed råder.

Her er opgaver nok at tage fat på for dansk ungdom. Også arbejdet for danskheden i sydslesvig og for nærmere tilknytning mellem de nordiske lande kalder på Dem. — Men lad Dem nu ikke således opluge af arbejdet for Deres karriere og for samfundsspørgsmålene, at De glemmer at arbejde på Dem selv. Holder De ikke Deres sjæl frisk og sund, bliver livsmelodien borte for Dem. Melodien, der blev væk, er titlen på mange moderne menneskers livsdrama. Det store spørgsmål er da, hvorledes man bedst bevarer sjælens ungdom og sundhed. Der kan sikkert gives mange, højst forskellige svar. Men jeg vil gerne nævne en bog, der har betydet overordentlig meget for mig: „Gabrielis Breve“, skrevet i første halvdel af det 19. århundrede af den danske filosof Sibbern. Gabrielis d. v. s. Sibbern selv var vel så langt ude i livsfortvivelse, som et menneske kan komme — han tænkte endog på at begå selvmord. Men så fandt han livsmelodien igen — ikke der, hvor han først havde søgt den: i drøm og længsel, idet han havde delt den romantiske opfattelse, at lykken er der, hvor du ikke er. — Nu blev han klar over, at det modsatte er det rigtige: lykken er netop først og fremmest der, hvor du er, altså midt i hverdagen. Det gælder blot om, at du forstår at gribe den. Sibberns dyrekøbte livserfaring er denne: Der er underfuld livsmusik nok overalt, man skal blot vorde stille i sig selv og lytte efter — og fremfor at: ej bestandig begære. Læg mærke til, at hun understreger ordet: bestandig, for begære må vi, ellers standser al fremdrift, og livet går i stå. Men nu og da må vi give os tid til at vorde stille i os selv og lytte efter. Formår vi det, da vil livsmusikken tone mod os fra de mest dagligdags ting: fra spurvene, som hopper og kvadrer på taget — fra solglimt, som så strålende falder på tagets øverste parti, medens det øvrige står i skygge — fra en piges glat tilbagestrøgne, sorte hår — fra håndværkeren, der har travlt med sit arbejde. Også i naturens hele livsbewægelse, i skiftet mellem årstiderne, der hver har sin charme, kan vi finde livsmelodien. Hos vore medmennesker er der også foryngelse at hente, når vi lærer at betragte dem med humor, se på dem med forståelse, så vi kan more os over deres smålatterligheder og have medfølelse med dem i deres modgang.

Det, det gælder om, er at have det åbne sind, evnen til at undres. Det betyder ikke, at vi blåøjede og naive skal gå gennem tilværelsen — en sund kritisk indstilling er kun af det gode, men vi skal vogte os for at blive blaserte.

Endelig nævner Sibbern endnu en kilde, hvorfra livsmusikken strømmer: Jesuordene fra Det ny Testamente. Han slutter således: Hvilken glans, hvilken betydning, hvilken dybde får livet, når man

med et, midt i sine nærmeste livstilsikkelser, hører et af hine store ord genlyde, som var det netop sagt for os lige den dag i dag. — Og med et af disse ord vil jeg da slutte, et ord, der netop udtrykker det centrale i det, jeg har sagt om livsmusikken: Hvad gavner det et menneske, om han vandt hele verden, men tog skade på sin sjæl. — Gid De livet igennem må holde Deres sjæl ung og sund, bevare det åbne sind, evnen til at undres! Og hermed byder jeg Dem skolens farvel:

Så drager bort! nu tiden er udrunden,
og lever vel og kommer snart igen!
og lad de blomster, som I her har funden,
til frugter modnes, hvor I vandrer hen..

Nis Nissens Gravmæle.

Nis Nissen til Spøttrup

Ribe Katedralskole Velgører Et Hundredaars Minde

Af K. H. Rosenstand

DEN 29. Juli er der hengaaet 100 Aar siden Ribe Katedralskoles største Legat, stifter, „Kongen paa Spøttrup“, Nis Nissendøde. Ribe Katedralskoles smukke Aarskrift i Aar mindes ham smukt i en kort Omtale. Her skal gøres lidt udførligere Rede for Nis Nissens Liv og Gerning.

Nis Nissen fødtes den 15. Februar 1770 i Hillerup ved Ribe som Søn af en velhavende Bonde, Peder Nissen og Hustru, Bodil, der var født i Hillerup. Faderen drev foruden Handel med Ejendomme fra Gaarden „Voldbjerg“ i Hee Sogn, som han havde købt ved 70'ernes Slutning, en meget betydelig Studehandel, der for ham som Vesteregnens Befolkning i By som paa Land gennem Aarhundreder havde været en vigtig Indtægtskilde, og i 1784 købte han de gamle Viborgbispens Herresæde, „Spøttrup“, i Salling, af Kammerraad Richter.

Sønnen, Nis, var et godt Hoved og nærede brændende Lyst til Bogen, og efter at have faaet forberedende Undervisning hos en Provst i Ribe, vistnok Stiftsprovst, senere Biskop Stephan Middelbo, blev han optaget i femte Lektie paa Ribe Katedralskole.

I 1788 døde imidlertid Faderen, og meget mod sit Ønske maatte Nis Nissen opgive sine Drømme om at gaa den studerende Vej. Han maatte forlade Skolen for at hjælpe sin Moder at styre Spøttrup, og i Aaret 1799 overtog han ved Moderens Død det store Gods.

Nis Nissen maatte udbetale sine 4 Søskende deres Arvelodder og overtog saaledes Gaarden med Gæld, der efter hans egne Udtalelser

i 1813 trykkede ham saa svært, at hans timelige Velfærd stod paa Spil. Men Nis Nissen vidste Raad, saa Gælden skulde blive afløst af en betydelig Formue.

Driften af den betydelige Hovedgaard lagde han helt an paa Stuedefnding, og han drev bl. a. sammen med den kendte Studeopdrætter, Majoren fra Viuf, Ingwersen paa Viufgaard, betydelig Studehandel.

Trods de betydelige Forpligtelser overfor en Broder og 3 Søstre blev Nis Nissen ved Flid, Nøjsomhed og Dygtighed en holden Mand. Til hans Fremganag bidrog hans hele Karakter. Han skildres som en streng, men redelig Mand, der aldrig veg fra sit Ord og aldrig tillod sig et Skridt fra den snorlige Vej. Han var tillige en Mand, der til Gengæld forlangte sin Ret af andre med samme ubøjelige Nøjagtighed, endog i Smaating.

Spøttrup forlod han kun sjældent, naar Forretninger gjorde det nødvendigt. Her kom mange til ham og blev hjulpet med Raad og Daad og nød godt af den dygtige Mands Gavnildhed og Hjælp-somhed.

Nis Nissen var to Gange gift, først med Karen Stadil fra Ullerup paa Mors. Hun døde den 10. Maj 1824, og Ægteskabet var barnløst. Efter hendes Død ægtede Nis Nissen i 1825, da han var 55 Aar gammel, den 22-aarige Dorthea Hagensen. I dette Ægteskab var der 5 Sønner og 4 Døtre, der dog alle med Undtagelse af en Søn, der blev født den 27. September 1826, var dødfødt. Sønnen døde allerede den 1. Maj 1827. Dette Dødsfald blev en mærkelig Bekræftelse paa et gammelt Sagn, der fortæller, at intet Barn, der fødes paa Spøttrup, kunde forblive i Live.

Tabet af Sønnen var naturligvis et haardt Slag for Nis Nissen, hvis højeste Ønske havde været at have en Søn, og det fortælles, at det eneste, der kunde røre den strenge Mand, var Synet af Børn.

Nis Nissen døde den 29. Juli 1848 omtrent 78 Aar gammel og blev begravet paa Rødding Kirkegaard ved Spøttrup. Paa hans Grav rejstes en smuk Mindestøtte, der bærer følgende Indskrift:

„Her nedlagdes Støvet af Nis Nissen til Spøttrup. Døde den 29. Juli 1848, 77½ Aar gammel. Paa denne Plads jordedes og hans forlængst afdøde Forældre saavel som hans 7 Børn.“

Spøttrups sørgende Gaardfæstere bar den gamle Herremand til Graven, og Præsterne Kemp, Clod og Brock samt Rektor Olsen ved Viborg Katedralskole talte ved Sørgefesten paa Spøttrup.

Nis Nissen havde været en stor Elsker af Penge og manglede ikke de Fejl, der er en Følge deraf. — Han havde imidlertid selv slidt sig til Velstanden og forstod Pengenes Værdi, og han skulde senere vise, at han forstod at anvende sine Penge paa den smukkeste Maade.

I Skolen havde han lært at skatte Kundskabernes Betydning og han glemte det aldrig. Sin Interesse for Læsning, mest af historisk Karakter, bevarede han hele Livet, og efterhaanden anskaffede han en ret betydelig Bogsamling.

Ved sin Død lod han i det væsentlige sin meget betydelige Formue komme Latinskoledisciple, der forbereder sig til den Fremtid, som ikke blev ham selv beskaaret, til Gode.

Efter Afdødes Testamente af 19. April 1845 konfirmeret den 25. August 1848, tillagdes der de lærde Skoler i Ribe, Aarhus, Viborg,

Randers og Aalborg, hver ca. 13.000 Rigsdaler. Det er i vore Penge ca. 26.000 Kr. til hver Skole. Renterne uddeles hvert Aars December Termin med fire Femtedele til uformuende og en Femtedel til andre flittige Elever, der „uden at være egentlig trængende til Understøttelse udmærker sig ved Flid og moralsk Vandel som Opmuntring til Flid og Sædelighed“.

Legatet, hvis Fundats er af 11. September 1851 med kongelig Resolution af 23. September 1890, bestyres sammen med Skolens øvrige Midler og uddeles ved Juletid af Rektor og Skolens øvrige Lærere saaledes, at den ene Halvdel udbetales straks, medens den anden Halvdel „oplægges“ til Udbetaling ved den paagældende Elevs Afgang fra Skolen.

Nis Nissens Legat, der i sin Helhed er paa 130.000 Kr., er det største, der nogensinde er skænket til dansk Skolevæsen. — Det overgaar endog i Størrelse det betydelige Moltke'ske Legat, der uddeles af Lensgreve Moltke Bregentved og er bestemt for Embedsmænds Sønnere, der frekventerer Latinskoler. Sidstnævnte Legat er stiftet af Statsminister, Grev Joachim Godske Moltke.

Lektor Amorsen

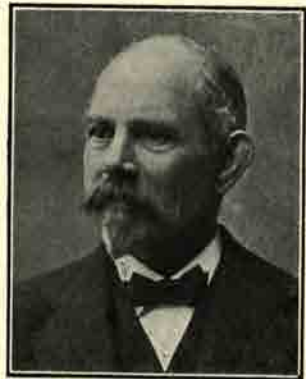
in memoriam

I Oktober Maaned i Fjor døde Lektor C. Amorsen i sit Hjem i Roskilde omtrent 89 Aar gammel. I mange gamle Elevers Hjerter flagedes der ved Efterretningen om Lektor Amorsens Død paa halv Stang, thi det var som et Kapitel af deres gamle Skoles Historie, der nu var afsluttet.

Der gives Lærere, der ligesom bliver Indbegrebet af den Skole, hvor de har virket. Til den Kategori hørte Amorsen. Ingen fulgte som han sine gamle Elever efter Skoleaarene, og han blev, efter at han havde forladt Skolen, hvor han havde virket gennem 47 Aar for de gamle Elever noget af en Sagnfigur i levende Live.

Amorsens Livsbane var ikke den lige Linje for Pædagoger ved det højere Skolevæsen. Af kendt sønderjydsk Slægt var han, og over polyteknisk Lærestanstalt gik Vejen til Ribe Katedralskole, hvor han blev Adjunkt, Overlærer og Lektor. Sin Afsked tog han i 1928 og flyttede til Roskilde.

Mange Generationer af Elever har nydt godt af Amorsens livfulde Undervisning, og naar vi gamle Elever mindes „Amor“, er det ofte med Smil og Glæde. Han stod ikke alene for os som Læreren, der kunde være skrap naar det skulde være, men ogsaa som vor gode Ven. Mangen af vandt i ham en Ven for Livet. Der var Festivitets over Amorsen. Vi hører Inspektors rungede Røst over Skolegården en Vinterdag, naar han vogtede de sacrosankte Ruder i Syngesalen

mod Snebolde, og vi ser ham Kjoleklædt i Eksamenstiden under den blomstrende Kastanje, altid med en gul Rose i Knaphullet, og hvem bar de besvimelede ud, naar de var daanet i den tætpakkede Syngesal ved Translokationen, og hvem kunde arrangere Skoleballe som Amorsen.

Amorsen var med til at stifte Ripenser-Samfundet, hvis Næstformand han var til sin Død. Ingen kunde som han samle de gamle Elever ved Festerne i København, og vi havde da ogsaa den Glæde at feste for ham og sige ham Tak for, hvad han havde betydet for os. Han holdt af sin Skole, som Skolen og dens gamle Dreng af ham, men han holdt ogsaa af sin By. Gennem flere Perioder sad han i Byens Raad, og mange Tanker gik til den gamle By under hans Otium i Roskilde. Han besøgte ogsaa Byen, men hans følsomme Sind, som han til Tider skjulte bag et tilsyneladende lidet sentimental Væsen, gjorde, at han i de senere Aar ikke taalte at se de gamle Egne. Han stedtes til Hvile ved sin Hustrus Side paa Ribe gamle Kirkegaard. Ved hans Baare nedlagde Ripenser-Samfundet ved Redaktør Rosenstand en Krans fra hans gamle Ribedreng.

Rektor Jørgensen udtalte efter Juleferien paa Skolen smukke Mindeord om Skolens gamle Ven, der havde vist sin Trofasthed mod sin gamle Skole ved at stifte et Legat for flittige Elever til Uddeling ved Juletid.

Kai H. Rosenstand.

Lektor A. M. Jensen

I Juli Maaned 1947 døde Lektor *A. M. Jensen*. Da Skolen samledes første Gang i det nye Aar, udtalte Rektor Jørgensen følgende Mindeord om Skolens afdøde Lærer og gamle Elev:

Lektor Jensen var Elev her i Skolen i 6 Aar og senere Lærer i 33 Aar, saa hans Liv har i sjælden Grad været knyttet til Ribe Katedralskole. I 1896 tog Lektor Jensen Studentereksamen her, og i 1914 vendte han tilbage som Lærer, først som Vikar senere som Adjunkt og fra 1924 som Lektor. I December 1946 fyldte han 70 Aar og maatte da søge sin Afsked fra 1. August 1947, men siden Nytaar havde han paa Grund af Sygdom ikke kunnet passe sit Arbejde, og i Juli døde han.

Lektor Jensens Undervisningsfag var Græsk, Dansk, Historie og Oldtidskundskab. Personlig har jeg ikke kendt Lektor Jensen, men jeg ved fra hans Kolleger og Elever, at han har været Ribe Katedralskole en god Mand. Med stor Grundighed gik han op i sit Arbejde. Han var meget kyndig indenfor sine Fag og i Besiddelse af humanistisk Dannelse. — Han var en lidenskabelig Elsker af de gamle Hellenere. Han holdt af Bøger som faa og efterlod sig en Bogsamling paa 14.000 Bind.

Lektor Jensen var et særpræget Menneske. Han havde et følsomt Sind, kunde hurtigt bruse op, men ogsaa hurtigt blive god igen. Han holdt af Børn og unge, ogsaa af de helt smaa, og de holdt af ham igen, hvad der viste sig saa smukt under hans Sygdom. Han var levende interesseret i Frihedskampen, og ikke mindst under denne havde han intim Tilknytning til mange Elever. Ribe Katedralskole var Lektor Jensens Liv. Skolen vil da heller ikke glemme ham, men holde hans Minde i Ære.

Hejmdal-Sæsonen 1947—48

Gymnasieforeningen „Hejmdal“ har fornylig, som godt 80 gange tidligere, afbrudt sin virksomhed grundet på forestående og på dette tidspunkt til dels også overståede eksaminer.

Den afsluttede sæson har uden tvivl været en af de mest begivenhedsrige, hvad angår ændringer i de ydre forhold. En betydelig faktor ved gennemførelsen af skete revolution, har været rektor Jørgensens ankomst til skolen, idet han fra første færd viste sig uhyre imødekommende overfor hejmdalisternes ændringsforslag. Resultatet blev da også, at I'gerne blev optaget i „Hejmdal“, således at „Hejmdal“ nu med fuldeste ret kan kalde sig „gymnasieforeningen“ samt at sæsonens møder blev spredt over et større tidsrum. Tidligere havde sæsonen nemlig kun været til jul. Blandt andet der er sket af usædvanlig karakter, kan der nævnes, at der er blevet knyttet forbindelse med gymnasieforeningen i Fredericia, således at foredragsholdere udveksles mellem de to foreninger. Dette skete imidlertid på så sent et tidspunkt, at det ikke nåede at blive særlig mærkbart.

Under hanegal og klokkeklang har „Hejmdal“ nu siden sidste sommer afholde en serie møder med et broget indhold: Foredrag over interessante emner, sang og spil, heftige diskussioner, der som regel endte i „pro et contra kommunisme“, lige meget hvor fjernt diskussionens oprindelige emne end var. Ind imellem hørte man så moraliserende og demoraliserende trut fra „Luren“, der også kunde andet end sætte læreres og elevers skrøbeligheder på vers.

Da året hældede mod sin slutning, var tiden inde for den festlige begivenhed, som „Hejmdal“s auktion er. Denne var dog kun en forløber for en endnu festligere begivenhed, Hejmdalsballet. Her nøjedes man ikke blot med at more sig kongeligt, men derimod gudeligt, for man følte sig som værende i Valhal, og selv i Valhal havde man ikke fundet bedre flæsk, mjød og valkyrier.

I det nye år fortsatte „Hejmdal“ igen sine møder, indtil virksomheden for et stykke tid siden afsluttedes med endnu et bal.

Således sluttede „Hejmdal“-sæsonen 1947—48, og det sidste brag, der lød i „Luren“, var et varsel om kommende sæson:

Så håber jeg, at til næste sommer,
når „Hejmdal“-lurguden atter kommer,
at han da giver os venuesæl
sin høje ånd og sjæl.

Niels Grue-Sørensen.

Ribe Katedralskole

I Skolens Program for 1947—48 har Lektor *Askgaard* skrevet nogle værdifulde personalhistoriske Oplysninger om de Elever, der i Krigsaarene maatte give deres Liv.

Ved Skoleaarets Begyndelse havde Skolen 342 Elever, hvoraf var nøjagtig Halvdelen Piger. Den klassisk-sproglige Linje er genindført med 6 Elever. I alt var der i 1. Gymnasieklasse 39 Elever.

27. August havde Skolen Skovtur til Skibelund Krat.

6. September havde Skolen Besøg af et Sportshold fra Esbjerg Statsskole. I

Fodbold vandt Esbjerg 2—1. I Langbold for Gymnasiets Piger vandt Ribe, og i Kampen mellem Melleskolens Piger vandt Esbjerg.

1. og 11. September var 2. G. paa geologisk historisk Udflugt til Sønderjylland (Brøns, Løgumkloster, Aabenraa, Kollund, Dybbøl, Sønderborg) under Ledelse af Adjunkterne Schmidt, Kofod og Ladegaard Petersen.

13. September var Skolens Sportshold paa Besøg i Tønder. I Fodbold vandt Ribe 5—3, i Langbold 40—30, i Haandbold 4—2.

Den 18. September deltog Skolen i 7 vestjydske Gymnasiers Idrætsstævne i Esbjerg. Skolen vandt Finalekampen i Haandbold for Drengene og blev Nr. 3 i Idræt for Piger.

Den 21. September læste Skuespillerne Preben Neergaard og Christian Balslev op for Skolens Elever.

Den 25. September deltog Skolen i de sønderjydske Gymnasiers Idrætsstævne i Tønder (Fodbold, Haandbold, Langbold og fri Idræt).

Den 30. September læste Skuespillerinde Else Skouboe „Medea“ paa Skolen (Litteratur- og Foredragsforeningen).

14.—21. Oktober er 3. G. paa Studiebesøg i København med Udflugt til Hillerød.

Ribe Bispestol 1000 Aar

Atter i Aar har Ribe henledt hele Norden paa sit Navn, Sidst var det jo i 1945 ved vor gamle Skoles 800 Aars Jubilæum.

Denne Gang var det 1000 Aaret for Bispestolens Oprettelse, der var Anledning til Festen, der den 25. Maj i Aar satte Byen paa den anden Ende.

Smuk saa Byen ud i sin Festdragt. Dagen indleddedes med Klokkeringning fra Domkirken, hvor Kongefamilien overværede Festgudstjenesten og senere deltog i en Frokost paa Klubbens Hotel.

I den store Præsteprocession deltog nordiske Bisper og teologiske Professorer foruden et stort Antal Præster. Biskop, Dr. phil. C. I. Scharling prædikede ved Højmessens.

Om Eftermiddagen talte de nordiske Bisper Skatt Hofmeyer, Aarhus, Rohde, Sverige, Krohn-Hansen, Norge, Malmivaara, Finland og Noach, Haderslev.

Den festlige Dag sluttede med en Koncert i Domkirken under Medvirken af Københavns Drengekor under Mogens Wøldikes Ledelse.

Med denne pompøse Fest føjede Ribe endnu en stor Dag til sin Historie.

I Anledning af Jubilæet er der i Domkirken opsat en Mindetavle med Navnene paa samtlige Biskopper fra 948—1948, og Kirken har fra Nationalmuseet faaet sit gamle herlige Sct. Jørgensgruppe fra 1500 Tallet tilbage. Det smukke Billedskærerarbejde er opsat i Væggen i nordre Sideskib. Endelig udgaves et vægtigt Festskrift til Dagen.

K. H. R.

Ind under Jul i Fjor døde tidligere Forstander for Ribe Aanssvageanstalt Johannes Norrild, 78 Aar gammel.

Fhv. Kæmner L. Andersen, Ribe, er afgaaet ved Døden 78 Aar gammel.

Den 14. April i Aar døde fhv. Købmand I. H. Quedens næsten 80 Aar gammel.

Den 21. September døde tidligere Indehaver af Ydermøllen i Ribe P. Hübschmann 80 Aar gammel.

Sparekassekasserer H. Hansen, den gamle Sparekasse i Ribe, er afgaaet ved Døden.

Maleren Stephan Ussing, Ribes trofaste Ven, fyldte den 17. Juni i Aar 80 Aar. Fødselsdagen fejredes naturligvis i Ribe, hvor Ussing er en aarlig Gæst og bruger Penlen saa flittigt og smukt som nogensinde før.

Ribe Jernstøberi fejrede den 18. April 100 Aars Jubilæum. I Dagens Anledning udsendte det kendte Firma et meget smukt Jubilæumsskrift, og Dagen fejredes efter alle Kunstens Regler ved smukke Fester. Direktør H. Obbekjær udnævnte i Dagens Anledning til Ridder. Ogsaa RS gratulerede sin trofaste Ven gennem mange Aar og overrakte ham Foreningens Emblem i Sølv.

Vort skattede Medlem, Redaktør Frantz v. Jessen, har afsluttet sit fornemme Erindringsværk, hvor han ogsaa dokumenterer sin Kærlighed til Ribe.

Vort Medlem, Forfatteren Jørgen Bukdahl har udsendt en smuk Erindringsbog „Langs en gammel Grænse“, hvor han ogsaa smukt dvæler ved Ribe-Minderne, han har tillige sammen med Direktør Larsen, „Orion Film“, lavet en smuk Erindringsfilm, der har gjort Lykke herhjemme og i Amerika.

Gamle Ripensere i København har i Fjor stiftet „Ribe og Omegns Hjemstavnsforening“. Foreningen har allerede et stort Antal Medlemmer baade i København og ude i Landet. Foreningens energiske Formand er Politibetjent Poul Frederiksen, der ogsaa er Redaktør af Foreningens udmærkede Medlemsblad „Ribevennen“, der bringer fornøjeligt Nyt fra den gamle By. Foreningen holder Møder, Sammenkomster og Udflugter. I Sommer havde Foreningen ganske gratis indbudt nogle Klasser fra Ribe Borgerskole til Besøg i København.

Ripenser-Samfundet hilser med Glæde den nye Forenings Stiftelse og haaber paa et Samarbejde.

Købmand Hans O. Petersen i Ribe er afgaaet ved Døden.

Ved Sct. Catharinæ Kirke har Ribe By rejst en smuk Mindesten for de 8 Ribeborgere, der satte Livet til i Krigens Aar. Stenen er tegnet af Kaare Klint.

Ribe Statseminarium har haft Forstanderskifte, idet den for Ribe By paa mange Maader saa højtfortjente Seminarieforstander Helge Haar har taget sin Afsked. Han, der i et Spand af Aar ledede Seminariet er afløst af Seminarieforstander Mogensen, der kom fra Aarhus. Samtidig er Seminariet fra Kvindeseminarium overgaaet til Fællesseminarium.

Læge, Dr. med. Mogens Trier er udnævnt til Amtslæge i Ribe som Amtslæge Bundsgaards Afløser.

I Januar 1948 døde en af Ribe Katedralskoles berømteste Elever i nyere Tid Arkæologen, Professor Chr. Blinkenberg.

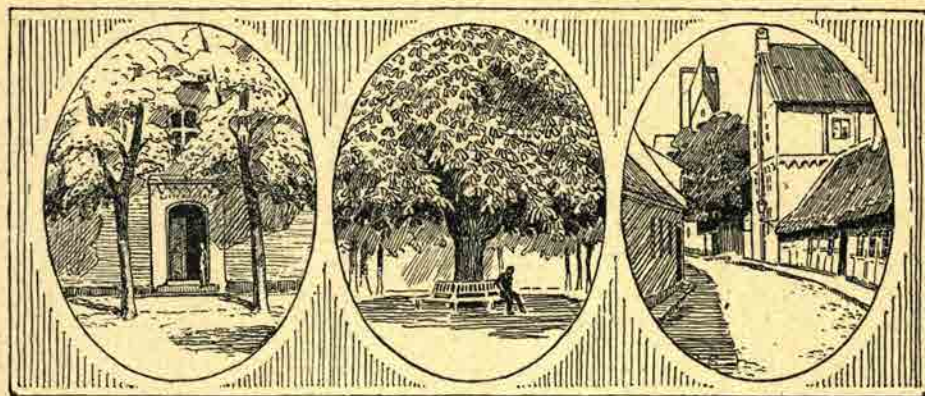
Ribemaleren Valdemar Thomsen er død i Svendborg 67 Aar gammel.

Aarhus-Studenterne og R. S.

Som et Led i Bestræbelserne for at genoplive „Ripenser-Samfundet“ samledes 16 tidligere Ribe-Elever den 12. Marts 1948 i et Lokale paa Universitetet.

Efter at man havde indledet med en Forevisning af den Skolefilm, der blev optaget i Anledning af 800-Aars Jubilæet, drøftede man „Ripenser-Samfundet“ med særlig Henblik paa Oprettelsen af en Aarhus Afdeling. Man blev enige om, at man burde forsøge et Fremstød for at faa dannet en saadan i Efteraaret til Trods for, at Tilslutningen endnu er ringe; men iøvrigt haabede man, at „Ripenser-Samfundet“ snarest vilde lade høre fra sig. — Aftenen sluttede med Oplæsning ved Kaffebordet af Uddrag af forskellige Aargange af „Luren“.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 19

Maj 1949

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgoods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgoods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Ribe Discontobank

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

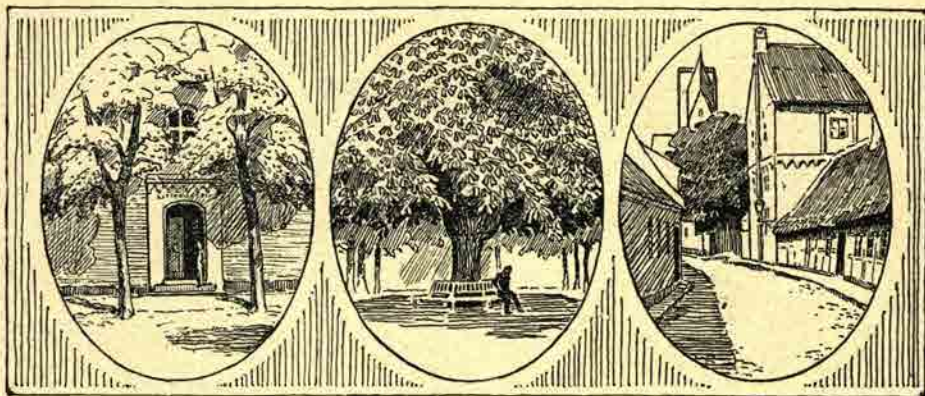
BENTZONS BOGHANDEL

v/ Knud Heide-Andersen

Ribe

JENS ANDERSEN
Byens Hjørne
RIBE

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 19

Maj 1949

3. Bind

Til Ripenser Samfundets Medlemmer!

Saa mødes vi igen til kammeratlig Samvær, denne Gang i den grønne Skov, nærmere betegnet Dyrehaven ved København. Det bliver jo et Plus til Københavnerripenserne, men alle Medlemmer er naturligvis velkomne. Formanden og Kassereren aksler deres Skind fra Ribe, og forhaabentlig vil ogsaa andre »udenbys« komme med. Det sker *Lørdag den 28. Maj*, og det bliver forhaabentlig en helt rigtig Skovtur. Vi mødes i Klampenborg ved S-Toget, der afgaar fra Hovedbanegaarden Kl. 19,10 og ankommer til Klampenborg lidt før Kl. 20. Et Skilt vil vise, hvor vi er. Tag blot Penge med til en Kop Kaffe eller en Øl og et Stykke Smørrebrød efter Behag. Vi finder ind et Sted, hvor saadant kan faas. Desuden bedes medbragt godt Humør og eventuelt Kone, Mand eller Forlovet. Turen kan ogsaa gennemføres i Regnjejr. Underholdningen besørger vi selv. Der er jo nok nogle, der kan fortælle, synge osv. Vi skulde gerne have rigtig god Tilslutning til vor første Skovtur.

Samtidig gøres opmærksom paa, at *Sommerfesten i Ribe* bliver Søndag den 21. August. Saa samles vi atter paa vor gamle Skole. Der bliver arrangeret Fodbold for unge og gamle Dreng og Haandbold for Pigerne. Der bliver festligt Samvær og Underholdning paa Skolen. Der skulde da gerne være stor Tilslutning. Det er ikke for tidligt at »gaa i Træning«.

Da vi genoplivede Ripenser-Samfundet.

Foreningen skifter Formand.

Overlæge Knud Fogh
Foreningens Stifter.
Formand 1927—48

Redaktør Kai H. Rosenstand
Bestyrelsesmedlem 1917
Formand siden 1948

Ripenser-Samfundet er bevet genoplivet. Det skete ved en vellykket generalforsamling i Zoologisk Museums Laboratorium i København den 21. oktober 1948, hvor tilslutningen navnlig af yngre medlemmer var god. Vi haaber dog, at de ældre ikke vil svigte i fremtiden.

Formanden, overlæge Knud Fogh, der valgtes til dirigent, bød velkommen specielt til rektorerne A. Willumsen og J. Jørgensen samt formanden for Hjemstavnsforeningen, overbetjent P. Frederiksen. Han oplyste under stærkt bifald, at en af foreningens stiftere og gamle venner, redaktør Franz v. Jessen, der i et smukt brev udtrykte sin glæde over foreningens genoplivelse, havde skænket RS en smuk pengegave, samt at en anden gammel ribestudent, professor R. E. M. Rasmussen, havde indmeldt sig som livsvarigt medlem.

I sin beretning kastede formanden blikket tilbage på foreningens historie, idet han udtrykte ønsket om en rekonstruktion baseret på underholdende sammenkomster og samarbejdet med Ribe og Århus.

Foreningens gamle kasserer, bankinspektør H. Brorson Christensen, fremlagde det gamle regnskab, idet han beklagede, at man ikke i mange år havde holdt generalforsamling. Ripenser-Bladet havde været det eneste bindeled mellem medlemmerne i adskillige år. Han oplyste, at der på understøttelsesfondens konto indestod 1388,90 kr. Inden senere forelæggelse af regnskabet til godkendelse ønskede han valgt en revisor.

Som revisor valgtes realskolelærer Alfred Bjerrum.

Redaktør Rosenstand aflagde regnskab for 1945—48 revi-

deret af prokurist Poul Andersen, Ribe. Regnskabet godkendes.

Det vedtoges enstemmigt, at foreningen skal fortsætte, og at der skal gøres et arbejde for tilgang af medlemmer.

Overlæge Fogh ønskede ikke at fortsætte, hvorfor man enstemmigt valgte redaktør K. H. Rosenstand som formand.

Til bestyrelsen iøvrigt valgtes rektor Jørgensen, redaktør Lassen „Kristeligt Dagblad“, prokurist Poul Andersen, Ribe, pianistinden Marie Sofie Haar og student Olav Lindegaard. Endvidere overlodes det til medlemmerne ved Århus universitet at udpege et medlem til bestyrelsen. Det blev student Oksen.

Kontingentet nedsattes for medlemmer i alderen indtil 25 år til 3 kr. Ældre medlemmer betaler mindst 5 kr., idet dette beløb dog fra 1949 forhøjes til mindst 6 kr. Med dette lave årskontingent må foreningens fester og sammenkomster i almindelighed hvile i sig selv. Derefter drøftedes medlemsbladet.

Rosenstand opfordrede kraftigt til at bevare dette bindeled mellem medlemmerne, der har eksisteret siden 1916.

Efter udtalelser af overbetjent P. Frederiksen, der takkede for indbydelsen til mødet og gav oplysning om sine erfaringer med „Ribevennen“, og rektor Willumsen, vedtoges det at overdrage til bestyrelsen under hensyntagen til foreningens økonomi at bestemme, hvor mange numre af Ripenser-Bladet, der årligt skal udsendes.

Under eventuelt rettede Brorson Christensen en tak til foreningens stifter, overlæge Fogh, for hans gode og interesserede arbejde for foreningen gennem mange år, idet han beklagede, at initiativet havde svigtet i de senere år.

Rektor Jørgensen takkede for indbydelsen til generalforsamlingen og for valget. Han udtrykte håbet om en god fremtid for foreningen og foreslog, at man hvert års august måned holdt et stævne i Ribe, bl. a. med sportskampe mellem tidligere og nuværende elever samt en fest på skolen i januar, hvilket forslag man fandt udmærket.

Sluttelig takkede Rosenstand for valget og lovede at gøre sit bedste for at føre foreningen fremad. Han udtalte ønsket om en form for samarbejde med broderforeningen, Hjemstavnsforeningen. Han rettede en personlig tak til overlæge Fogh for godt samarbejde gennem 32 år.

Dermed var dagsordenen for generalforsamlingen udtømt, og man så med megen fornøjelse film fra livet på Ribe katedral-skole, optaget af adjunkt Heilesen, Foto Lauridsen-Film, bl. a. fra skolejubilæet samt den af Orion Film optagne film fra tusindårsfesten, velvilligst udlånt af Orion Film og Esbjerg Filmcentral. Filmene høstede stærkt bifald. Derefter samledes man om smørrebrødsbordene i „Kannibalkøkkenet“, hvor overlæge Fogh under stærkt bifald oplyste, at de unge medlemmer var foreningens gæster.

Ved bordet herskede der den fornøjeligste stemning.

Rosenstand talte for de to rektorer, og rektor Willumsen takkede og udtrykte de bedste ønsker for foreningens fremtid. Realskolelærer Bjerrum og rektor Willumsen kappedes om at

fortælle skolehistorier, kort sagt, stemningen var brillant.

Inden man skiltes, konstituerede bestyrelsen sig med redaktør Lassen som næstformand, prokurist Andersen som kasserer og student Lindegaard som sekretær.

Vellykket Aften paa den gamle Skole.

Ripenser-Samfundets andet Arrangement efter Genoplivelsen var Festen den 27. Januar paa vor gamle Skole. Tilslutningen var god, men desværre var en Del af Studenterne allerede rejst til Universiteterne paa det lidt for sent lagte Tidspunkt. Af Hensyn til Skolekomedien lod det sig desværre ikke gøre at lægge Aftenen tidligere. Fejlen maa vi se at rette næste Aar, for Festen skulde jo gerne blive Tradition. Den blev iøvrigt meget vellykket.

Først overværede man i den store Gymnastiksal Premierer paa Aarets Skolekomedie, Holbergs „De usynlige“, en vanskelig Opgave, der blev løst helt blændende. Lektor Johansen satte iscenen bistaet af de to Musikkapaciteter Adjunkt Heilsen og Magister Alvad. De unge Gymnasiaster, der baade spillede Rollerne og havde lavet Dekorationen, gik iført de maleriske Dragter helt op i Opgaven. Det var nydeligt, og „De usynlige“ blev spillet nærmest i den fine Maskekomediestil, som man kender fra gamle Opførelser af Stykket. Ripenser-Samfundets Medlemmer sad i „Parkettet“ og førte an i Bifaldet, der var hjerteligt.

Bagefter samledes vore Medlemmer til en lille beskeden Souper ved de blomstersmykkede Borde i den gamle Gymnastiksal, hvor unge kvindelige Gymnasiaster velvilligst og med lyse Smil besørgede Serveringen, medens de Brunse nordiske Guder, der har set mangan en Heimdalsfest, skuede ned fra Væggene. Rektor Jørgensen og Fru samt vores alles Nielsen var Hædersgæster.

Formanden, Redaktør Rosenstand, bød velkommen, idet han rettede en særlig Tak til Rektor Jørgensen, fordi de gamle Elever maatte holde Fest under Skolens Tag, og Rektor talte for Ripenser-Samfundet, idet han gav Udtryk for sin Glæde over, at det var lykkedes at kalde den gamle Forening til Live igen. Han ønskede gerne at Festen paa Skolen blev Tradition, ligesom den paatænkte Sommerfest med Sportskampe mellem nuværende og tidligere Elever. Fuldmægtig Tang Petersen, København, motiverede en Skaal for Ekspedel Nielsen, og Læge Ulfbech Petersen, Skærbæk, talte for Skolen.

Efter Spisningen hyggede man sig ved Kaffen i Sangsalen. Kassereren, Prokurist Poul Andersen, der havde forestaaet Gymnastiksalens Udmykning m. m., arrangerede amerikansk Lotteri, og Radioforhandler og Flyver Immanuel Jensen bortskænkede til Bortlodning en Tur i Luften, der blev vundet af Poul Andersen, der dog betingede sig, at der ikke skulde flyves med Hovedet nedad. Ved Kaffen talte Tømremester Georg Peters for Skolens ældste Lærer Frøken Munch. Ved Souperen var Ingeniør K. Daugaard Peters smukke Ribesang blev sunget, og inden man skiltes efter den udmærkede Aften, sang Magister Alvad ved Flygelet under stærkt Bifald nogle Sange. Se, det blev en rigtig Kammeratskabsaften.

Jacob A. Riis

1849 — 3. Maj — 1949

Af Redaktør K. H. Rosenstand.

Den 3. Maj fejrede Ribe 100 Aarsdagen for en berømt Søns Fødsel. Jacob A. Riis er hans Navn. Hans Liv blev et moderne Eventyr. Som ung Tømrersvend drog han over Havet. Han blev en frygtløs Pennens Mand, der kæmpede for de allerfattigstes Sag, og vandt Kampen. Han vandt sin Ungdoms Brud og Præsident Theodore Roosevelt kaldte ham Amerikas nyttigste Borger. Han gjorde sin Fødeby og sit Land uvisnelig Ære ude i det Fremmede.

I Rektor Falsters gamle Skolebygning overfor Domkirken, hvor Mindetavlen har sin Plads, fødtes den 3. Maj 1849 Drengen Jacob August Riis. Faderen var Overlærer ved Katedralskolen. Han var paa Skolen kendt for sin Strenghed, der vistnok dækkede over et i Virkeligheden blødt Hjerte, en Mand med store Kundskaber og en vid Horisont. Moderen var en blid og venlig Kvinde med et stort Hjerte for dem, der levede paa Livets Skyggeside. Altid havde hun en hjælpende Haand, selv om Kaarene i et Overlærerhjem med mange Børn ikke var straalende økonomisk set. Tidligt ombyttedes Hjemmet i den gamle Skolebygning med et nyt i Sortebrødregade i en Fløj af den gamle Quedenske Købmandsgaard, og her voksede Drengen Jacob op.

En rask Dreng har han været. Han kom i Latinskolen. Det syntes han ikke om, men fuld af Liv var han med mange Interesser og et vaagent Blik. Gerne tumlede han sig i den frie Natur, alt skulde undersøges. Man ligesom aner den vordende Mesterreporter i Svøb. Dyrene og Fuglene holdt han af. Stæren paa Gavlen blev hans Ven. Han lavede en fin Kasse til den. Da

Kassen mange Aar efter var blæst ned, fandt man i „Ruinerne“ en Seddel, hvorpaa der med Jacob Riis Drengahaand stod skrevet: „Denne Kasse er til Stære, men for pokker ikke til Spurve“.

Byen var gammel og fuld af originale Mennesker. Idyllen var fuldkommen. Der var ingen Bane, og Diligencen og Dagvogne besørgede Trafiken. Stationsvej og Dagmarbroen var ukendt, men fra Badstuegade førte en morsom Gangbro over Aaen med to buer til Gennemsejling af Baade „ligesom Pukler paa en Drømedar“. Broen bar det fine Navn Langbro. Den Bro glemte Jacob Riis aldrig. Vi skal se hvorfor.

Som alle raske Drengene færdedes Jacob gerne paa Aaen, gjorde Ture til Seem Skov, legede Røver og Soldater i Plantagen, skød Nytaar ind paa Gaden og lavede Sjøv med Vægterne. Han var en vild Krabat, der vist ikke rangerede synderlig højt i det dydsirede Borgerskabs Agtelse.

I Virkeligheden havde Drengen Jacob et blødt Sind. Filantropen i Svøb har vi i følgende lille Historie.

Endnu i min egen Barndom havde Ribe et „Fattigkvarter“. Det laa ikke i en af de smaa Slipper. Det var noget i Retning af en „Slum“, en enkelt temmelig stor toetages Bygning i den sydlige Ende af den nuværende Vestergade. Den benævntes i Riis Tid og endnu i min egen Barndom „Pjaltenberg“. Nu er den heldigvis ikke mere. Jacob Riis kunde ikke lide Pjaltenbergs Fattigdom. En Jul havde han faaet en Mark. Den delte han ud til Pjaltenbergs Beboere med udtrykkeligt Paabud om, at de skulde gøre rent og vaske Børnene.

Manden, der tog imod Pengene var ikke alene fattig, men ogsaa ærlig. Han gik med Pengene til Fru Riis for at forvise sig om, at Sønnen havde Lov at optræde som Velgører, og han har sikkert ikke gaaet sin Gang forgæves til den gavmilde Overlærerfrue.

Ogsaa den vordende Bladmand stak i Drengen Jacob. Faderen drev en Tid Redaktørvirksomhed ved Siden af sin Skolegering. Han redigerede den Hyphoffske Avis, og Sønnen fungerede som Korrekturlæser og Redaktionsbud og har vel ogsaa af og til bragt Bladet en Nyhed.

Det var Faderens Sorg, at det ikke gik godt med Skolen. Saa tog han Sønnen ud og satte ham i Tømrelære.

Tømrelærlingen blev forelsket. Han saa hende paa Tømmerpladsen, hvor hun legede og saa mødtes de paa Langbro. Hun hed Elisabeth og var Plejedatter af den rige Fabrikant Baltazar Giørtz, der ejede den senere Grome & Goldschmidts Fabriker og byggede den røde Bygning i den skønne Have ved Aaen, der

nu er Stiftsmuseum. De mødtes paa Langbro. Jacob Riis fortæller det saa nydeligt: „Paa denne Bro mødtes engang en Dreng og en Pige. Han fløjtede en Melodi paa Drengewis. Med sin Trøje paa Armen var han paa Vej hjem fra Tømmerpladsen til Middag. Da hun var gaaet forbi, blev han staaende og stirrede efter hende, og da fløjtede han ikke mere. Ved den anden Ende af Broen vendte hun sig om med en Følelse af, at hans Blik fulgte hende, og da hun saa, at det virkelig var Tilfældet, gik hun rask videre med et lille Kast med sit nydelige Hoved“.

Det er smukt fortalt, og det blev Indledningen til Eventyret. Fra Barndomshjemmet i Sortebrødregade kunde man over Træerne ved Aaen se over til „Slottet“. Paa en Rude skrev Riis sit Navn og Linjen: „Herfra kan jeg se min Elisabeth“. Ruden sidder ikke mere i Huset, men den eksisterer endnu og værnes godt.

Drengen drog til København, hvor hun var paa Kursus. Han gjorde Visit. Det satte Familien ikke Pris paa, for hvad er en Tømmerlærling mod en „Prinsesse“ fra „Slottet“.

Jacob Riis vender hjem med Svendebrev i Lommen. Hans første Gang bliver til Elisabeths Hjem. Men man vil ikke vide af Forbindelsen. Den ikke alt for strenge Moder har dog Medlidenhed med den unge Mand, og skænker ham Elisabeths Portræt, en Medaljon med en Lok af den elskedes Haar. Den bliver ham en Amulet.

Da tager den unge Riis en Beslutning. Han vil til Amerika, det forjættede Land, Uncas og Stifinders Land. Han havde slugt Coopers Indianerfortællinger. Udvandrerdamperen bringer ham over Dammen, og Pinsedag 1870 lander han i New York.

Hans Opfattelse af Amerika var endnu romantisk. Det første han gjorde, var at købe sig en mægtig Revolver. Men den barske Virkelighed gik snart op for ham. Han maatte „saa gruelig meget igennem“ inden han naaede Berømmelsen. Det var ikke saadan at faa Arbejde, der passede eller Arbejde i det hele taget. Han lærer ved Selvsyn megen Elendighed og Raahed at kende, ikke mindst i Fattigkvartererne med de usleste Forhold og Politiets berygtede Logihuse. Han forsøger sig med meget. Han arbejder i en Mølle, han sælger Strygejern, er Kolportør, forsøger sig som Handelsrejsende og Rejsende Foredragsholder.

Men der skulde blive en Mesterreporter af ham. Han begynder saa smaat at skrive, ja han køber et gammelt Trykkeri og laver sit eget Blad. Det er ikke stort, han sover med hele Oplaget som Hovedpude, og naar Dagen gryr, er han paa Færde, og hans Blad udraabes paa Gaderne før alle andre, og bringer Nyhederne

før. Han er Fremskridtsmand og bringer Billeder fra de usle Kvarterer, man lægger Mærke til ham og han faar Fodfæste indenfor Pressen.

Hans Lykke er gjort den Dag, han mødes med New Yorks daværende Politichef Theodore Roosevelt, Amerikas senere saa elskede Præsident. Det blev Venskab for Livet. De mødes i Kampen mod Fattigkvartererne og rydder op. Kvarterer nedlægges og Legepladser og Parker rejses paa Tomterne.

Den 5. Marts 1876 var Riis hjemme i Ribe, hvor han i Domkirken af Stiftsprovst Claudi blev viet til sin Elisabeth. Ih, hvor Folk kiggede i Kirken den Dag. Ja, saadan var det virkelig gaaet til. Elisabeth havde efter Forældrenes Ønske forlovet sig med en anden. Han var nu død. Alle Hindringer var ryddet til Side, og Lykken var fuldkommen.

I den Aarrække de to Mennesker fik Lov til at leve sammen, blev Elisabeth Riis sin Mand den bedste Medhjælp i Kampen, thi Kampen var ikke forbi. Ikke alene Pennen, men ogsaa Lysbillede og Fotografier blev taget i Brug.

I 1883 løsner Riis i sit Blad det første Skud, men rigtig Gang i Kampen mod „the mulberry bends“ utrolige Svinerier og Elenighed kommer der først, da samarbejdet med Roosevelt indledes og Roosevelt i 1895 faar Logihusene lukkede.

Riis skriver i de store Blade „Tribune“ og „The Sun“, og han fortsætter Kampen for de Fattige og Børnene lige til sin Død.

Men Riis skriver ikke alene i Bladene, han udgiver Bøger, og i sit Forfatterskab glemmer han ikke sit Udspring, Ribe. Allerede i 1891 kommer Bogen „An old danish town“ (en gammel dansk By). I „The making of an American“ fortæller han i Indledningskapitlet sin Kærlighedshistorie og opridser sin egen Historie i det nye Land. I 1909 kommer „The old town“, en yndefuld Skildring af Barndomsbyen, men ind imellem kommer en hel Række af Bøger og Skrifter som „The children of the Tennesments“, „The battle with the slums“, Bøger om Roosevelt og mange andre.

Jacob Riis var Børnenes Ven, og for at hjælpe dem i Kampen mod Tuberkulosen, indførte han i 1904 det danske Julemærke paa amerikansk Grund, hvor det sælges endnu hver Jul.

Hele Livet var Vennen Roosevelt Jacob Riis store Ideal, der var i Sandhed tale om Venskab. Roosevelt har om Riis udtalt følgende smukke Ord:

„Fra den Dag vi traf hinanden, var vi Brødre. Jeg ikke alene respekterer og beundrer ham, jeg holder af ham“, og videre sagde Roosevelt: Han var en ung Mand, da han kom her til Landet, men skulde jeg nævne et Menneske, der kom Idealet nærmest, da vilde jeg sige — Jacob A. Riis. Medens Roosevelt var Guvernør

for Staten New York sagde han: „Mr. Riis er min personlige Ven, hvad han har udrettet for Byen New York gør ham værdig til Prædikaten: New Yorks bedste Borger“.

Mange Æresbevisninger blev Jacob Riis til Del, men sligt var han ikke meget for. Oftest sagde han nej Tak. Men to Ting satte han særlig Pris paa. Det var Roosevelts Pas, hvori Vennen kaldte ham „The most valueable citizen of New York“ (New Yorks nyttigste Borger) og dernæst det danske Ridderkors, som Kong Christian den Niende skænkede ham.

Jacob Riis døde den 26. Maj 1914 paa sit Landsted ved Barre i Massachusetts.

Hans Minde lever i det stor Amerika den Dag i Dag. Institutioner og Parker bærer hans Navn. Baade i New York og Chicago er en Park af store Dimensioner opkaldt efter ham. I Chicagoparken staar Billedhugger Anders Bundgaards smukke Mindesmærke for ham. Børn leger paa Pladsen, hvor de usle Kaserner har ligget. Intet Under at hans Navn er æret og elsket.

Jacob Riis blev Amerikaner, og det blev hans Børn, hvoraf kun to er i Live, Sønnen Redaktør W. R. Riis og en Datter, men han glemte aldrig det gamle Land og sin Fødeby.

Sidst Jacob Riis var i Ribe, det var i 1911, talte han paa sin gamle Skole. Jeg var saa lykkelig at høre det Foredrag og at hilse paa Foredragsholderen bagefter nede i Puggaardsgade. Han der var mine Forældres Ven og hans Elisabeth, min Moders Ungdomsveninde, gjorde et mægtigt Indtryk paa os store Skole drenge. Han talte om Vennen Roosevelt, som han tegnede for os som et Ideal, vel værd at stræbe efter.

Han pegede paa Roosevelts Valgsprog, som Præsidenten iøvrigt paastod, at Riis havde praktet ham paa. Det lød: „It is better to be faithful than famous“ (Det er bedre at være trofast end berømt). Dette Valgsprog kunde passe paa Jacob Riis selv. Han blev berømt, men trofast vedblev han at være af sin inderste Sjæl, trofast mod sine Ungdomsidealer, trofast mod det gamle Land samtidig med, at han blev det overfor det nye, trofast mod sin Fødeby, der nu med Rette fejrede hans 100 Aars Dag og vil sætte ham et Minde i hans Aand gennem et Børnenes Hjem.

Dansk Presse havde ogsaa Grund til at hædre Riis paa 100 Aars Dagen. Han var i Sandhed en Pressens Ridder, der kæmpede for Idealerne med en blank og ren Klinge, et Forbillede, som enhver Journalist af i Dag kunde have godt af at se hen til, naar Grunden skal ryddes til en bedre, renere og sandere Verden.

Franz v. Jessen

Af Overlæge Knud Fogh.

Naar jeg skal skrive om Franz v. Jessen til Ripenser-Bladet, skal det ikke være en fyldig Nekrolog, for han har altid hadet det højtidelige. Der var over hans hele Fremtræden noget høvedingeagtigt feststemt blandet med Romantik og Humør. Man følte, han var en retlinet Mand i Besiddelse af stor Viden, en der havde faaet noget ud af Livet, og som med sin gode Forstand, sit klare Blik og sin fortræffelige Pen forstod at gøre andre delagtige i sine Oplevelser — en stor Journalist i Ordets rette Betydning og som Forfatter af politiske Skrifter og Diplomat en Ridder sans peur et sans reproche. Hans Livsløb har han selv skildret i sine Erindringer, hans Arbejde for Danmark og spec. for den sønderjyske Sag er kendt af alle herhjemme, og hans eneste Roman „Katja“ er udkommet paa flere Sprog.

Men vi Ripensere vil ogsaa huske ham som Ribedrengen. Ofte har jeg truffet ham gennem Aarene, ligefra jeg som Skoledreng saa op til den „store Æventyrer“, som aarligt besøgte Adjunkt Knudsen og til han under Krigen, da Tyskerne havde tvunget ham bort fra sin Bladvirksomhed, i mit Hjem talte til en lille Forsamling uden at lægge Skjul paa sit Standpunkt.

Da Ripenser-Samfundet skulde genoprettes 1948, sendte han en Hilsen med en Check til Hjælp, og hvor og naar jeg mødte ham faldt Talen altid paa Ribe, som han elskede.

Forklaringen er sikkert den, at han som Skoledreng kom fra Herlufsholm, som han hadede, til Ribe, hvor han fandt Forstaaelse hos Lærerne og følte sig knyttet til Kammeraterne, og med sit romantiske Sindelag levede sig ind i Byens historiske og idylliske Stemning. Hans Barndom nær Grænsen kom senere til at sætte Spor i hans Manddomsgerning.

I min lille Bog „Heimdal gennem et halv Aarhundrede“ 1915 har jeg givet en Skildring af v. J. som Heimdalist. En enkelt Passus er flere Gange omtalt i Pressen, et lille Skænderi mellem

Hans Brix og v. J., hvori Brix undertegner sig „med Foragt for v. J. som Digter“ og v. J. til Gengæld kalder Brix' Kritik „ynkelig og elendig, som kun en Brix kan skrive den“.

Pudsigt er det ogsaa, at v. J. faar en Novelle tilbage fra et Hovedstadsblad med Paaskrift „Lær først at stave rigtigt“.

P. N. Hansen (den senere Professor, Overlæge) har derimod været meget begejstret for hans Novelletter og hans smukke Sprog. v. Jessen har selv citeret et Par Sider af Bogen i sine Erindringer, og i Navnefortegnelsen har han placeret mig saaledes:

Foch, Ferdinand, Marskal af Frankrig.
Fogh, Knud, Læge.

Mon han ikke selv har smilet lidt, da han skrev det, han havde en udpræget humoristisk Sans.

I 1907, da de engelske Journalister paa hans Initiativ besøgte Danmark tog han dem ogsaa til Ribe, hvor vi Skoleelever viste dem rundt, hvad de var meget imponerede af og omtalte i deres Artikler hjemme.

Da Ripenser-Samfundet stiftedes, var han selvskreven til at komme i Bestyrelsen. Han skrev vore Love og deltog i vore Møder, naar han kunde, ja endogsaa fra det fjerne Udland har vi faaet Hilsen fra ham til vore Fester.

Ribe var som et Hjem for ham. „Der er to Byer jeg altid har elsket“, sagde han engang, „og den ene er Ribe. Hvor jeg end færdedes i Verden, har jeg altid kunnet høre Domkirkens Klokker ringe Solen ned.“

Nu er han gaaet bort.

Den sidste Tale han holdt var ved „Berlingske Tidendes“ Jubilæum. Han skrev „Æventyret om Draaben“, hvori han fortalte om, hvordan hans Far viste ham Billeder fra hele Verden og vakte Ønsker hos ham om selv at komme ud og opleve noget.

Skønnest fandt han Drypstensgrotten i Adelsberg, hvor de faldende Draaber giver Stenen Vækst, og han fortsatte med Byron's Don Juan i Drachmanns Oversættelse:

Ord er Væsener, og det Blæk, vi stænke
— lig Duggens Draabe — paa en Tanke,
kan faa Tusind, ja Millioner til at tænke;
det mindste skrevne Ord er selv i stand
til Slægtens fjerne Led at sammenlænke.

og han slutter med Ordene: Men naar den trætte Haand standser, og Mismod spinder sit Slør om Sindet, da er det dog, som hører jeg fra hinsides Tid og Rum til Tonerne fra faldende Draabers bristende Strængespil Fars Stemme, der tillidsfuldt hvisker:

Det er slet ikke saa lidt at være Draabe.

Franz v. Jessen var mer end en Draabe — for os Ripensere var han et sprudlende Væld — noget nær det Ideal, enhver Dreng kunde have — Ribedrengen, der drog ud til de fjerneste Egne i Verden — oplevede Æventyr — blev berømt og aldrig glemte sin By.

Lad da Domkirkens Klokker ringe Solen ned for sidste Gang for ham.

Begivenheder på skolen

fra oktoberferien til påskeferien.

20. november 1948. Den norske skuespiller Peter Sigurth læser norsk digtning for skolens elever.
25. november 1948. Forældremøde med ca. 200 deltagere.
Lektor Askgaard holder foredrag over Riberekatoren Chr. Falster, og Adjunkt Hejlesen fremviser skolefilmen.
18. december 1948. Hejmdalbal.
22. december 1948. Juleafslutning. Eleverne synger julekantate under magister Alvads ledelse, og stiftsprovst Grønbæk holder juletale. Stipendieuddeling.
7. januar 1949. Den svenske rejselektor, dr. Kruckenberg fra Stockholm læser svensk digtning for eleverne.
22. januar 1949. Miss Evelyne Heepe læser engelsk digtning for eleverne.
26. januar 1949. Generalprøve på skolekomedien, Holbergs „De usynlige“. Lektor Johansen er som sædvanlig instruktør.
27. januar 1949. Skolekomedie. Overværedes af Ripenser-Samfundet, der efter forestillingen festede på skolen.
28. januar 1949. Skolekomedie. Bal for 1.—3. mellemskoleklasse — ca. 270 deltagere.
30. januar 1949. Skolekomedie. Bal for 4. mell. — III g. — ca. 210 deltagere.
17. februar 1949. Elev i II g. Gerda Sørensen, der i december kvalificerede sig til — sammen med 9 andre danske gymnasiaster — at deltage i en konkurrence om en flyverejse til U.S.A. med 3 måneders ophold i Amerika, men ikke blev blandt de 2 heldige, vandt i stedet en 14 dages rejse til England (12. febr.—1.marts).
- 27.—30. marts 1949. Skolens sangkor (29 elever) på besøg i Sydslesvig under ledelse af magister Alvad, adjunkt Hejlesen samt rektor Jørgensen og frue. Koret sang i Flensborg (4 gange), St. Vi, Rendsborg og Flensborg Sporskifte; endvidere besøgte Slesvig og Dannevirke.
31. marts 1949. Sangafslutning på skolen. Foruden koret, der var i Sydslesvig, sang eleverne fra 2. mell., og rektor fortalte om Sydslesvig-turen. (300 tilstedeværende).
1. april 1949. Gymnastikopvisning for pigerne i III og II g.
4. april 1949. Gymnastikopvisning for drengene i II og II g.

J. Jørgensen.

Ribe har nu 7.032 Indbyggere mod i Fjor 6.812.

Sadelmager *Chr. Jensen*, Grønnegade, er død den 20. November 76 Aar gammel.

Ribe Hjemstavnsforening har holdt Faneindvielse paa sin 2 Aars Fødselsdag i Aar. Pensioneret Lygtetænder *L. Jepsen*, Rektor *Willumsen* og Foreningens Formand *Overbetjent Poul Frederiksen* fæstnede de tre Søm.

Den 6. Januar døde Ribes trofaste Ven, tidligere Forstander for Ribe Statseminarium cand. theol. *Helge Haar*, der nu boede i Lyngby. Han indskrev med uvisnelig Hæder sit Navn i Ribes nyere Historie.

Biskop Dr. phil. *C. I. Scharling* har taget sin Afsked som Biskop over Ribe Stift, og er flyttet til Lyngby. Han vil med Taknemlighed mindes i den gamle By, hvor han øvede sin Manddoms Gerning og efterlader et stort Savn. Hans Portræt, malet af *Herman Vedel* er nu ophængt i Domkirken.

Provst *C. M. Lindegaard*, Vejen, er udnævnt til Biskop over Ribe Stift og indsattes i sit Embede ved en smuk Gudstjeneste i Domkirken den 15. Maj.

Den 13. Maj fejrede Ribe sin berømte Søn *Jacob A. Riis'* 100 Aarsdag ved en lille Højtidelighed. Ved Mindetavlen om Formiddagen talte Redaktør *Nyberg* og Stiftsprovst *Grønbæk*, og Redaktør *Anker Kirkeby* nedlagde en Krans fra Journalistforbundet. Ved en Højtidelighed om Aftenen talte Folketingets Formand *Jul. Bomholt*, og der opførtes et smukt Kirkespil af Menighedsmedlemmer fra *Helligaandskirken* i København forfattet af *Pastor Helvig*, tidligere *Jernved*. Bagefter talte *Anker Kirkeby* paa Slotsbanken. Indtægten ved Kirkespillets Opførelser, 3 i alt, gaar til *Jacob A. Riis* Mindebørnehaver i Ribe, Bankdirektør *J. Jepsens* gode Idé.

Den 12. Maj fejrede Ribe Turistforening 50 Aars Jubilæum. Gennem samtlige de halvt Hundrede Aar har Redaktør *C. Willemoes* været Foreningens Leder og siden 1908 dens Formand. Det blev naturligvis i første Række ham, der blev fejret ved en nydelig Festaften paa Klubbens Hotel. Ved den kommende Generalforsamling i Foreningen den 30. Maj tager *Willemoes*, der jo er Ribe Bys Æresborger, Afsked med Foreningens Ledelse.

R. S. gamle Ven, Guldsmed *Harald Jacobsen*, *Mikkel Bryggersgade 9*, fyldte den 22. Maj 50 Aar.

Til Udgivelsen af 2. Bind af *Bjørn Kornerups* udmærkede Værk om Ribe Katedralskole mangler Udgivelseskomitéen 9—10.000 Kr. Gamle Elever, der kunde tænke sig at støtte Foretagendet med et Bidrag, kan indsende et saadant til Redaktør *C. Willemoes*, Ribe. Gør det nu!

Den unge talentfulde Maler *Niels Bruun*, Søn af *Dommer Bruun*, Ribe, har i denne Maaned haft en Udstilling paa Ribe Stiftsmuseum, der gjorde

megen Lykke. Niels Bruun er en særpræget og inciterende Kunstner, og hans Billeder vakte megen Beundring i hans Fødeby.

Vort tidligere Bestyrelsesmedlem, Ambassaderaad i Oslo Frode Schön med Frue, har nylig gæstet deres gamle Skoleby.

Til Fordel for en stor ny Sal i Ribe holdes en stort anlagt Sct. Hans Fest i Ribe.

Vort Bestyrelsesmedlem, Pianistinden Maria Sofie Haar, der for Tiden opholder sig i Paris, har gjort Lykke i den franske Radio ved sit Spil.

Vort Medlem Kommunelærerinde Anna Sørensen er død omtrent 81 Aar gammel.

Pantefoged Fr. Boldt, Ribe, er død 65 Aar gammel.

Inspektør Peter Clausen, gift med Ellen Clausen, født Rosenstand, Datter af afdøde Bankdirektør C. Rosenstand, Ribe, er afgaaet ved Døden.

Fru Agnes Nors, Enke efter Sagfører Jul. Nors, Ribe, er død i Aarhus, 72 Aar gammel.

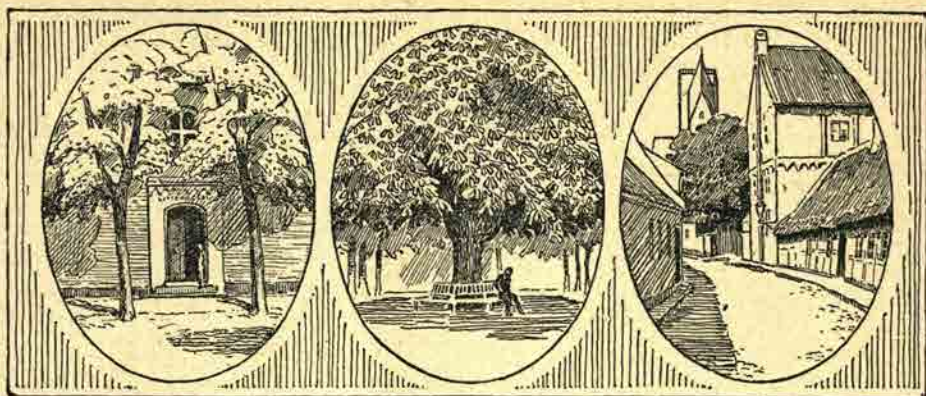
Det kniber med at faa Tilslutning til en ny 1. G. efter den klassiske Linje ved Ribe Katedralskole i Aar. Forhaabentlig lykkes det at samle tilstrækkelig mange Elever, da Skolen jo gerne skulde beholde alle 3 Linjer.

R. S. har siden sin Stiftelse i 1912 haft følgende Formænd: Professor, Dr. phil. Eugen Warming 1912—13, Dr. phil. K. F. Kinch 1913—18, Amtsvejinpektør, Kaptajn Poulsen 1918—20, Ingeniør Bluhme 1920—21, Næstformand i Landsoverskatteraadet Immanuel Bang 1921—25, Overretssagfører Peter Paulsen 1925—27, Overlæge Knud Fogh 1927—48 (Medlem af Bestyrelsen fra 1912), Redaktør Kai Rosenstand fra 1948 (Medlem af Bestyrelsen siden 1917).

En gammel Ripenser Maleren Lauritzen Thomsen har holdt 75 Aars Fødselsdag.

Indehaveren af Bentzons Boghandel i Ribe Knud Heide-Andersen har fejret 25 Aars Dagen for sin Indtrædelse som Lærling i det gamle Firma, han nu er Indehaver af.

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 20

Oktober 1949

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgoods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgoods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Benyt **Ribe Discontobank**

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

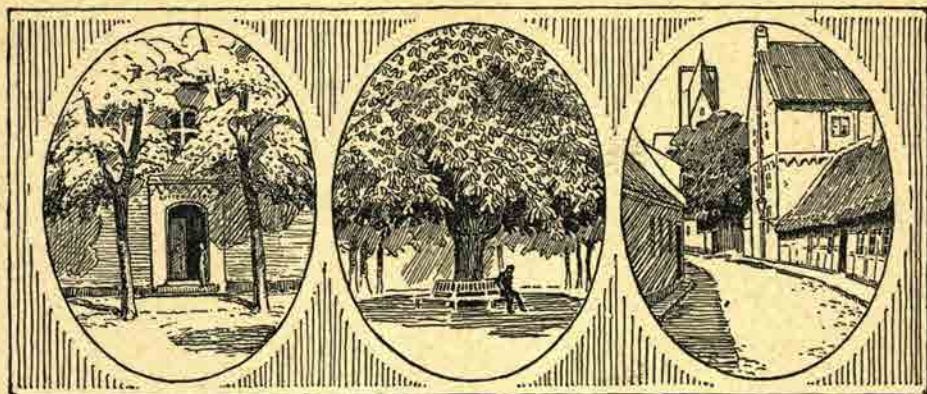
BENTZONS BOGHANDEL

v/ *Knud Heide-Andersen*

Ribe

JENS ANDERSEN
Byens Hjørne
RIBE

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 20

Oktober 1949

3. Bind

Ripenser-Samfundet

afholder

Generalforsamling og Rusmodtagelse

(Sædvanlig Dagsorden)

Lørdag den 5. November Kl. 19³⁰

i Zoologisk Museums Auditorium, København.

(Indgang fra Studenternes Spisestue, Nørregade.)

Efter Generalforsamlingen Smørrebrødsbord. Senere Kaffe-
bord. Pris for Smørrebrød og en Øl (Snaps kan faas) samt
Kaffebord, Drikkepenge medregnet: For studerende 5 Kr.,
ældre Medlemmer 6,50 Kr., Ribe-Russer gratis.

Rustaler Professor Ebbe Rasmussen.

Underholdning, Korsang, Visesang og »Lur«.

Deltagelse maa anmeldes paa Telefon **Central 3598** senest 4. Novbr.

Betalt Medlemskort for 1949 maa forevises. Kan eventuelt indløses
ved Generalforsamlingen.

Ribe katedralskoles årsfest

Mange studenterjubilarer mødte frem.

Under de smukke, traditionelle former fejrede Ribe katedralskole sin års- og translokationsfest, hvortil foruden elever og forældre, adskillige studenterjubilarer og gamle elever havde indfundet sig, og hvor glade smil og hvide studenterhuer lyste op mellem skolegårdens grønne linde.

Højtideligheden inleddes med 1. del af Alex Garffs og Poul Schierbecks skønne kantate fra 800 års festen, efter at rektor Jørgensen havde budt velkommen specielt til dimittender, forældre og studenterjubilarerne. Rektor uddelte efter sangen eksamensbeviser til studenter og realister.

Rektor indledede sin tale med at bringe studenter og realister en hjertelig lykønskning, idet han også takkede forældrene, fordi de havde betroet skolen deres sønner og døtre. En vidunderlig befriende fornemmelse havde det naturligtvis været for dimittenderne, at spænding og travlhed nu var overstået, men glæden over at sige skolen farvel var vel nok blandet med vemod. Forhåbentlig ville de bortdragende bevare forbindelsen med skolen og de gamle kammerater og støtte Ripenser-samfundet i dets bestræbelser for at bevare Forbindelsen mellem skolen og de gamle elever indbyrdes. To gange om året, i august og januar samles de gamle elever på skolen. Forhåbentlig ville man se dette års dimittender ved disse sammenkomster. Rektor betonede, at han havde lært de bortdragende godt at kende, og han ville huske dem for deres elskværdighed og loyalitet.

I sin tale udtalte rektor Jørgensen iøvrigt bl. a.:

— Medens De har haft travlt med eksamensarbejdet, har vi her i Danmark fejret 100 året for demokratiets indførelse. Der er grund til i dag, hvor så mange studenter og realister afslutter en højere uddannelse at gøre opmærksom på, at for de flestes vedkommende ville en sådan skoleuddannelse ikke have været mulig, hvis Danmark ikke havde været et demokratisk land. Her i landet er det heldigvis sådan, at alle, der har evner og lyst dertil, har mulighed for at få en højere skoleuddannelse, uanset hvilken samfundsklasse og hvilket politisk parti forældrene tilhører. Det er netop den store forskel på tiden før demokratiets indførelse og tiden nu, at det nu er muligt for enhver egnet at nå frem til de højeste poster indenfor det danske samfund. Denne ligeret til uddannelse og stillinger er et af de betydeligste goder, demokratiet har bragt med sig.

Mine afskedsord til mine dimittender i dag skal også være til lykke, gid De må finde lykken i livet, penge alene kan ikke bringe den rene og varige glæde. Jeg kan ikke give Dem en recept på, hvorledes De kan finde lykken. Jeg kan kun oplyse, at i arbejdet i hjemmet hos ægtefælle og børn i omgang med venner, i naturen, i kunsten, i religionen har mange fundet en varig glæde.

Rektor sluttede med at citere Nis Petersens digt „Da seeren tav“.

Efter rektors tale sang man kantatens anden del under magister Alvads dygtige ledelse, hvorefter rektor foretog transllokationen.

Rektor uddelte derpå legater og bogpræmier.

Overlærer Sechers legat tildeltes student Inger K. Hansen, Aage Haunstrup Andresens legat Truels Truelsen, Jens Thue Jensens legat Henning Dylmer, Bramminge, med 125 kr., Ribe byråds jubilæumslegat studenterne Verner Lyst 220 kr. og Carl Skjærbæk 170 kr. samt eleverne Kirsten Marie Nielsen, Karl Damkjær, Bodil Starup og Ejvind Vejsig, Frøken Ellen Reinckes legat Karen Kallesen.

Grethe Daugaard Peters fik „Norden“s bogpræmie og Inger Kallesen Hansen den amerikanske ambassades smukke bogpræmie. 25 års studenterne havde skænket 100 kr. som opmuntring til en student, der havde været uheldig ved studentereksamen.

* * *

Derefter blev der bl. a. talt af en 50 års studenterjubilær, lektor Regner Knudsen, Aarhus, der smukt tolkede den gamle students følelser overfor skolen, ligesom man sang en smuk sang skrevet til lejligheden af lektoren.

På 25 års jubilærers vegne rettede adjunkt Jepsen, Gl. Hellerup gymnasium en hjertelig tak til skolen idet han udtalte:

Også fra 25-års-jubilæarerne skal der lyde en hilsen til skolen i dag. Vel er vi i sammenligning med 50-års-jubilæarerne at betragte som rene grønskollinger (hvorfor jeg også skal fatte mig i beskeden korthed) — men det er en stor oplevelse for os igen engang at få lejlighed til at indsnuse noget af den „højtidsluft under de gamle linde“, som skolens daværende rektor, dr. Karl Mortensen, elegant causerede over i den første translakotionstale, jeg hørte ved Ribe Katedralskole. Jeg tror, vi alle i dag føler noget af den samme stemning og den samme bevægelse i sindet, som da vi med vore friske sanser overværede denne højtidelighed for første gang. — Nu er der gået en årrække siden da, og tænker vi hen over disse år, tilbage til den tid, da vi gik her på skolen, står det os ganske klart, at det var gode år, vi tilbragte her, her i Danmarks mest idylliske by, her ved Danmarks ældste lærde skole. Den undervisning, den påvirkning og den inspiration, vi modtog her, var så vigtig og så retningsvisende for os senere, fordi den faldt i de år, da den egentlige og afgørende vækst finder sted i menneskets sind. Og det skal siges til skolens ære, at den skænkede os nogle frugtbare og stille vækstens år, et godt fundament for kommende dage. — Det ville nu være på sin plads at nævne navnene på samtlige de lærere, der var med til at fremme og skærme denne vækst; men jeg tillader mig at indskrænke mig til at nævne de to afdøde hovedlærere på min linje, lektor Bech og lektor Jensen, som med stor kærlighed til deres fag introducerede os i den europæiske civilisations to modersmål. Men øvrigt er det naturligt at adressere den tak, vi alle dybt føler, vi skylder skolen, og som det er os magtpåliggende at give udtryk for i dag, til skolens nuværende leder, rektor Jørgensen, der i så smukke ord hilste os velkommen ved vor gamle skole. — For skolen ønsker vi fortsat trivsel og udvikling i det ydre og i det indre til gavn for kommende elever; og selvom man ikke bør citere den foregående taler, vil jeg alligevel gerne klæde vore ønsker i den gamle latinske formel, som også han benyt-

tede, fordi der for os knytter sig et minde til den. Vi husker sikkert alle, at lektor Bech, da han for mange år siden tog afsked med skolen, sluttede med at udtale:

Vivat, crescat, floreat schola Ripensis!

Dommer Friis Jespersen, Rødding, tolkede forældrenes tak til skolen. Den smukke højtidelighed sluttede med Helge Rodes sang „Du gav os de blomster“.

K. H. R.

BOLDEN

Et barndomsminde af maleren Stephan Ussing.

Den 81-årige maler *Stephan Ussing*, Ribes og Ripenser-Samfundets trofaste ven, har atter i denne svundne sommer gæstet Ribe, hvor han har malet en række stemningsfyldte billeder fra sin kære by.

Men Stephan Ussing har i de senere år tillige grebet pennen, og vi har haft den glæde både at høre og se penneprover fra hans hånd, erindringer og skitser fra Italien. Vi håber at se dem på tryk engang. De fortjener det. Vi præsenterer her Ussing som forfatter, en levende og indtagende skribent.

I midten af min fars gård lå en gammel dyb brønd, ikke en pumpe, hvor vandet skylles ud fra en tud, når man trækker i en stang, men en rigtig gammel brønd, indesluttet på fire sider af grønt-skimlede planker. En rundstok, som var lavet af en gammel bjælke, spændte over brønden og var omviklet af reb, som var knyttet til spanden, der hang i en krog på brøndkanten. Ved et håndsving blev spanden, sænket i dybet, og hejst op igen med friskt køligt vand. Det blev gjort både sommer og vinter, hver dag og aften.

Som lille dreng havde brønden en magisk tiltrækning på mig. Jeg yndede at kravle op ad de skimlede planker, række mig ud over brønden og stirre på en lys plet i dybet, et blankt øje, der gloede på mig.

Det var sjovt.

Mor sa'e altid: Pas på brønden, pas på brønden, søn! Basilisken lever og bor i dybe brønde. —

Det havde været min fødselsdag. Jeg tror jeg blev 7 år, og havde fået en dejlig bold i gave. Den var ikke af gummi. Den var ingen gummibold, som kunne hoppe og springe, thi den var stoppet med savsmuld, men sammensyet af fine skindstykker, grå og brune. En dejlig bold, og så kunne den slå så hårdt.

Dagen efter min fødselsdag legede jeg med Marius og bolden omkring den gamle brønd. Det kan nok være det gik løs. Når jeg ramte ham, sa'e han av, og når han ramte mig sa'e jeg også av — saten! Vi legede længe, men så fløj bolden væk. Den faldt i brønden! —

Straks kravlede vi til brøndkanten. Der var blevet uro i det blanke øje dernede i dybet, og en sort ting rendte rundt. Det var bolden.

Marius! Jeg vil ha'e min bold, jeg vil ha'e min bold. Nu skal du se hvad vi gør. Vi tager spanden af krogen, og når du holder fast på svinget, så går jeg i spanden, og så firer du den ned, helt ned til bunden, så får jeg bolden.

Jah — sa'e Marius.

Så tog vi spanden af krogen, og Marius lagde sig på maven på svinget og holdt godt fast. Så stak jeg i spanden. Nu forstod jeg nok, at jeg måtte holde mig på midten og gribe fat i rebet over spanden, trak jeg mod siden, blev jeg vippet af, og det var jo ikke så godt.

Så var jeg klar. Fir løs, råbte jeg, fir løs! Og Marius firede, det gik raskt.

Underligt at fires ned i sådan en stor skorsten, som sådan en dyb brønd er. Alene den klamme mugne lugt, Brøndstenene bliver mere og mere våde, slimede og grønne, stikkende planter skyder frem, og det var ligesom jeg så lange grønne arme glide mellem planterne, og hundredvis af små sorte prikker var øjne, som stirrede på mig — uha!

Men nu klaskede spanden mod vandet, og jeg blev helt våd på bukserne, men jeg holdt mig godt fast i rebet på midten, for gled jeg ud, kunne basilisken jo ta'e mig. Bolden flød rundt og legede kispus med mig, men jeg fik den og krængede den i min våde lomme.

Så gav jeg signal og råbte: Hiv op! Og Marius drejede.

Spanden slap løs, og vandet rislede fra den, så det sang og det klang. Det gik raskt opad, men lidt efter lidt mere langsomt, og halvvejs brønden næsten slet ikke. Så råbte Marius fra kanten: Jeg kan ikke mere! — jeg kan ikke mere! Du skal! — du skal! — og så skulle han.

Og jeg kom op til brøndkanten, fik fat i krogen, hvor spanden hænger, stak armen over kanten og hev mig op så raskt med alle kræfter, at jeg faldt ned på jorden på den anden side af brønden, og slog mig godt.

Straks sprang jeg på benene, krængede bolden ud af lommen, og stak den i næsen på Marius: Kan du se, jeg fik den! Jah, sa'e Marius, og så dum ud.

Hvad mor sa'e? uha!

Hun gav mig nogle varme lussinger og tørre bukser på, hun gav mig en skrap formaning og straffepræken, og det var i grunden synd for sådan en lille dreng, som havde sat sit liv på spil, og gjort en bedrift, men — sådan var mor.

Fra Ripenser Samfundet

Siden sidste nummer af Ripenser-Bladet udsendtes, har vi haft to vellykkede arrangementer, der vidner om at der trods alt er kommen grokraft i vor gamle forening. Når vi nu bare kan få *nogle flere medlemmer*.

Virk herfor, hver især!

Skovturen

den 28. maj til Dyrehaven blev særdeles fornøjelig. Der var mange unge ansigter, men også en del noget ældre medlemmer med på turen. Således sås bl. a. lektor Gudmund Jensen fra Aalborg, depotbestyrer

Bech Hansen fra Varde („store Lydum“), fuldmægtig Tang Petersen og frue samt redaktør Lassen og frøken Anna Binzer fra København, og fra Ribe formanden.

Man samledes på Klampenborg station og vandrede i den skønne forårsaften gennem de friske, grønne Dyrehave, hvor nattergalen sang, og dyrene i skumringen lignede grå skygger, ned mod Erimita-gesletten, hvor de nylig udsprungne tjørne duftede. Efter denne spadseretur samledes man hos „Peter Liep“, hvor man fik et lokale til rådighed.

Efter gammel hejmdaltradition indledede man den tvangfri sammenkomst med „Sol er oppe“. Formanden, redaktør *Rosenstand*, bød velkommen, og så besørgede medlemmerne selv underholdningen.

Bestyrelsesmedlem stud. theol. *O. Lindegaard* og de to søstre *Abildgaard*, henholdsvis stud. mag. og stud. med., etablerede en terzet, og så klang sange i hallen. Man fik prøver på både den gamle og den nye skolekantate og meget andet morsomt og smukt. Student *Lauritzen* sang de gamle vægtervers.

Formanden talte for minderne og sluttede med at udbringe et leve for Ribe og Ribe katedralskole. Fuldmægtig *Tang Petersen* talte og bad formanden tage en hilsen med hjem til rektor *Jørgensen* med tak, fordi han havde åbnet den gamle skoles porte for R. S.'s medlemmer, ligesom der også sendtes hilsener til ekspedel *Nielsen*. — Stemningen var udmærket, og man sluttede som man begyndte med „Hanegal“.

Sommerfesten i Ribe.

Den sportslige sommerfest på den gamle skole den 21. august blev også særdeles vellykket, men man var klar over, at en lørdag passer bedre til denne fest end en søndag. Men det blev altså afgjort succes. Solen strålede over sportspladsen da kampene begyndte kl. 14,30 om eftermiddagen. Der indleddes med håndbold for mænd. Her vandt Ripenser-Samfundets hold over katedralskolens 7—4. Lektor *Krebs* var dommer. Derefter spillede pigerne smukt langbold, og her besejrede skolens hold Ripenser-Samfundet 41—16. Dommer var kommunelærerinde fru *Høj*. Sluttelig spillede en fodboldkamp mellem skolen og Ripenser-Samfundet. Her viste det sig, at skolens hold var afgjort bedst i træning, og skønt *Lindegaard* svedte, så han var helt bleg, vandt de nuværende elever over de forhenværende 6—1. R. S. Hold manglede også to mand, så det måtte bide i græsset. Dommer var støbemester *Nielsen*.

Efter en pause samledes stævnets deltagere i et antal af ca. 90 til fest på skolen. Festen indleddes med „Hejmdalsmøde“ i syngesalen. Formanden, redaktør *Rosenstand*, takkede efter at „Hanegalet“ havde lydt, rektor *Jørgensen* for skolens indbydelse til de gamle elever og holdt derpå et causeri om den snart 84-årige gymnasieforening „Hejmdal“s stiftelsehistorie. Derefter var der sangunderholdning.

Frøken *Haugaard* sang smukt akkompagneret af student *Carsten Lindegaard*, og Studenterbrødrene *Olav* og *Carsten Lindegaard* sang fornøjeligt *Glunter* til Adjunkt *Heilesens* akkompagnement. Foredrag og sangunderholdning hilstes med bifald.

Bagefter samledes man i den gamle gymnastiksal, hvor de *Bruun-ske* guder skuede ned fra ribberne, til kaffebord. Her blev der holdt

flere taler og smukke og muntre sange vekslede. Stemningen var udmærket.

Rektor Jørgensen takkede de gamle elever, fordi de havde fulgt Ripenser-Samfundets indbydelse til en dyst med de nuværende elever. Rektor rettede en særlig tak til formanden, Rosenstand, for hans nærværelse ved sportskampene. Rektor udtrykte ønsket om, at disse årlige sportskampe måtte blive en tradition og udbragte et leve for traditionen.

Rektor uddelte derpå nogle små erindringstegn til deltagerne i sporten og i musikunderholdningen, skænket af R. S. (Stærkt bifald).

Rosenstand takkede rektor for de smukke ord til Ripenser-Samfundet og motiverede et leve for Katedralskolen.

Stud. theol. Olav Lindegaard motiverede et leve for de nuværende elever, der havde deltaget i sportskampene. Han måtte erkende nederlaget, men de gamle elever havde været glade for at spille med de nuværende.

Efter kaffebordet dansedes der i Syngesalen. Det blev en helt igennem vellykket aften, der skaffede Ripenser-Samfundet mange nye medlemmer. Man var fuldt enige om, at sportskampene med påfølgende fest skal gentages hvert år, men altså fremtidig sættes til en lørdag.

K. H. Rosenstand.

Ungdomsbillede af Otto Fridrich Müller. Efter Akvarel, antagelig malet af A. Thornborg i 1765.

Otto Fridrich Müller

En berømt Ribe-Student.

Af K. H. Rosenstand.

Det er ofte i de sidste Aar, at der ved Københavns Universitet er forsvaret Doktorafhandlinger, der har Tilknnytning til Ribes Historie. Dette var ogsaa Tilfældet med en Afhandling af Jens Anker. Den har Titlen „Otto Fridrich Müller“, et Bidrag til den biologiske Forsknings Historie i det 18. Aarhundrede“. Af denne Bog om den berømte Forsker foreligger 1. Bind, omhandlende Barndom, Studenter- og Hovmestertid (1730—67).

Otto Fridrich Müller var født i København den 2. Marts 1730 som Søn af den fra Tyskland indvandrede Hoftrumpeter Joachim Nicolaus M. Moderen Margrethe Henriette Udsen stammede fra Aarhus.

13 Aar gammel kom Sønnen i Ribe Katedralskole, og i 1748 dimitteredes han af den berømte Rektor Falster til Universitetet.

Han studerede først Teologi og blev Alumnus paa Borchs Collegium, men opgav Teologien for Juraen og blev juridisk Kandidat.

Han blev saa Huslærer for den afdøde Statsminister Grev Schulins yngste Søn, og Opholdet paa det idylliske Frederiksdahl vakte hans Interesse for Studier af Naturen. Han blev Naturforsker, og det var navnlig Egnens Fauna, specielt Insektverdenen, og forøvrigt ogsaa

den rige Flora, der greb, saa han blev den berømte Zoolog, Biolog og Botaniker.

Som Hovmester for den unge Greve rejste han nu i Tyskland, Svejts, Italien, Frankrig og Nederlandene og drev paa Rejserne sit Studium. I sine Værker blev han en Banebryder. Hans Navn blev verdenskendt, og han blev Medlem af talrige lærde Selskaber.

I sin interessante Afhandling giver Jean Anker bl. a. en udførlig Skildring af Müllers Skoletid i Ribe, der røber grundigt Kendskab til Kilderne til saavel den berømte Skoles som til Byens Historie. I det følgende skal jeg bringe nogle Uddrag af dette Afsnit.

Det var i en materiel Henseende fattig Nedgangstid for Ribe, at den begavede 13-Aars Dreng holdt sit Indtog paa Skolen, men Aandslivet blomstrede, og paa det gamle Puggaard sad den berømte Digter og Filosof Christian Falster som Skolens Leder. Det var i Aaret 1742.

Byen var lille. Den havde kun 1268 Indbyggere og 282 Huse. Men Idyllen herskede. Byen var præget af de gamle Huse med Storkerederne paa Tagene og de store skønne Haver, selv om det i 1733 hedder „her ere vel Hauger og fleere har vaaren, nu en Deel af Vandfloder, og en Deel ved sterke Vintere ruinerede“. Særlig roses Præsident Carsten Worms Have og Domprovst Søren Seerups Anlæg, der rummede 245 Arter af Planter.

Aandslivet i Ribe kunde opvise store Navne. Amtmanden Carl Gabel var en Velynder af den aandelige Stræben. Der var Præsident Carsten Worm, Ole Worms Sønsøn, Oversætter af Satirer, Skolens og Falsters Ven. Der var først og fremmest Salmedigteren Hans Adolf Brorson med hvis Sønner Müller gik i Skole. Der var Provincialmedicus Ancher Anchersen og endelig Rektor Falster.

Skolebygningen var den samme „gamle Skole“ overfor Domkirken, som Falster havde forbedret ikke mindst med Hørernes Lejligheder. Hos en af dem Udsen, der var Onkel til Müller, fik Drengen sit Ribehjem.

Skolebygningens ene Ende var delt i 2 Rum, hvoraf det ene var Klasseværelse for øverste Klasse, kaldet Mesterlektien, medens det andet rummede det af Falster grundlagte saa berømmelige Bibliotek. Ved højtidelige Lejligheder brugtes Lokalet ogsaa som Auditorium.

I Flugt med det nævnte Klasseværelse, hvor Rektor, Kon- og Subretor afvekslende underviste, laa et stort Lokale, hvor alle de andre Klasser blev undervist af deres respektive Hørere. Det var ved en Væg, hvori der var en bred Dør og paa begge Sider af denne et Gitter, adskilt fra Mesterlektien, saa Rektor fra sin Plads ved Mesterlektiens Endevæg kunde have frit Overblik over hele Skolen og let kunde lade den optræde som en Helhed f. Eks. ved Salmesang og Bøn.

Alle Gulve var belagt med Mursten, og Borde og Bænke var fast staaende i Gulvet.

Da Müller kom til Ribe, havde Skoleloven af 17. April 1739 for en Del ændret Undervisningen. Skolens Aand var præget af Pietismen, og Hovedfagene var Religion og Latin, men nye og bedre Undervisningsmetoder var indført og de gamle Tidens barbariske Skolesæder mildnede.

Naturligvis satte Falsters milde Humanisme ogsaa sit Præg paa hans Skole. Falster, den lærde Forfatter og Tænkter, forsømte saa sandelig heller ikke Skolen, som han elskede, og han roses for sin

varme Interesse for Skolen og for Elevernes baade aandelige og time-
lige Velfærd.

Naar Müller blev sendt til Ribe, var det naturligvis i nogen Grad
fordi Onklen Niels Udsen var Hører her. Han var forøvrigt en af Fal-
sters gamle Disciple. Som teologisk Kandidat var han vendt tilbage
som Hører og Kantor ved sin gamle Skole.

Som Lærer i Sinkelektien fik Müller forøvrigt ogsaa en anden
gammel Ribestudent, nemlig Peder Wedel. Ved den første Legat-
uddeling Sct. Thomæ Dag fik Müller sit første Stipendium ved
Skolen, nemlig 3 Mark Penge og et Stykke Sars paa $7\frac{1}{2}$ Alen.

Naar Müller begyndte i Sinkelektien, den nederste Klasse, var
det ikke paa Grund af manglende Begavelse, men det var nærmest
en Forms Sag.

Allerede Aaret efter, altsaa i 1743, opflyttedes han i tredje Klasse.
I 1746 var han naaet op i Mesterlektien.

Han levede det almindelige trælsomme Liv, som en Pebling førte,
navnlig naar han var fattig. Han tjente ofte ikke helt lidt ved at syng
ved Bryllupper og Begravelser og naturligvis i Kirken.

Han takkede senere paa en smuk Maade for Skolens Velgerninger
mod ham, idet han i sit Testamente bestemte, at 800 Rigsdaler skulde
tilfalde Skolen. Renterne af de 400 Rigsdaler skulde tjene til Indfø-
relse af Undervisning i Naturhistorie, idet Rentepengene skulde gaa
til en Collega, d. v. s. Lærer, i dette nye Fag. Renten af 200 Rigsdaler
skulde tilfalde 2 Elever, „som have udmærket sig ved en eller anden
dydig Handling“. Legatet eksisterer endnu, men er som saa mange an-
dre Legater paa Skolen indgaaet i Skolens Stipendiefond.

Men trods Skolens Velvilje maatte en ubemidlet Dreng som Mül-
ler naturligvis friste trange Kaar. I Ferierne havde han Tilflugt hos en
Slægtning Pastor Hornemann i Velling og Mosteren Anna Johanne
paa Sindinggaard.

I 1746 dør Onkelen Udsen under en ondartet Epidemi, der gaar over
Ribe, men en forøvrigt ikke særlig velstaaende Enke efter Hospitals-
præsten Niels Astrup Hygum, tog sig moderligt af Drengen. I Me-
sterlektien fik Drengen bl. a. foruden Falster Konrektor Sinnel Lange,
en af Digteren og Skoleholderen Ambrosius Stubs Velgørere, til Lærer.

I Reglen skulde Eleverne gaa 3 Aar i Mesterlektien, men allerede
efter 2 Aars Forløb, altsaa i 1748, dimitteredes Müller af Falster til
Universitetet. Sagen var nok den, at Hoftrumpeteren havde bedt Fal-
ster om at fremskynde Dimissionen, saa Sønnen kunde komme hjem
til København.

I det Testimonium, som Falster udstedte til Müller, siger Rektor
selv, at han giver Sønnen tilbage til Faderen inden den rette Tids
Forløb og tilføjer, at han afleverer Müller ikke ulærd og ikke fordær-
vet. Rektor fremhæver navnlig to Ting som særlige Kendetegn for
Kandidaten: hans Kyndighed i Historie og Færdighed i Musik, me-
dens han siger, at han heller ikke er ukyndig i de humane Videnska-
ber og Filosofi.

Falster var selv en stor Musikelsker, og han siger om Müller, at
ligeom Achilles, som Homér beretter, befriede sig for sine Bekymrin-
ger ved at spille paa Lyre, saaledes har ogsaa Müller som for at
mildne sin Fattigdom anvendt ikke ringe Del af sin Tid paa kyndigt
at dyrke Musikken, hvad Falster mener i ikke ringe Grad tjener ham
til Hæder og Anbefaling.

Rektor *Jørgensen* måtte i eftersommeren lade sig indlægge på Ribe sygehus for at blive behandlet for en maveblødning. Vor afholdte rektor er dog atter i god bedring.

Ribe bys æresborger, redaktør *C. Willemoes*, er blevet interviewet i radioen af Kühnel. Det blev en både fornøjelig og oplysende samtale.

Handelsgartner *Lorenzen*, Ribe, er afgået ved døden 64 år gammel. Han var kendt landet over under navnet „Hortensiakongen“.

Tidligere ejer af Klubbens Hotel, tobakshandler *P. Rasmussen*, Ribe, er død 79 år gammel.

Overretssagfører *N. Tranberg Jensen*, student fra Ribe Katedralskole 1899, er død 68 år gammel.

Ribes sidste holmevægter *Niels Bech*, der røgtede sin gerning i samfulde 30 år, er død 85 år gammel.

Kontorchef *P. Lerche Thomsen*, Ribe, fyldte den 17. juni 60 år. Han er student fra Ribe Katedralskole i 1908.

Ribe Sangforening, den evig unge, har haft en fornøjelig Norges tur. Dirigent var seminarielærer cand. mag. Raskmark, tidligere adjunkt ved Ribe Katedralskole.

Postmester i Ribe *Knudsen* fyldte i sommer 60 år.

Ribe statsseminarium får på tillægsbevillingsloven 2,000 kr. til et elevorkester som Raskmark skal svinge taktstokken over.

Overlæge *N. Nielsen Hjerrild* har afløst overlæge *Knud Rosenstand* som leder af Vedsted Sindssygehospital.

Bankdirektør *J. Jepsen* har afløst redaktør Willemoes som formand for Ribe Turistforening.

Ribe Katedralskole begyndte det nye skoleår med 350 elever. Det er det største antal elever, vor gamle skole hidtil har haft. Der dimitteres fremdeles til alle tre linjer. Den klassiske linje blev reddet.

Ribe Katedralskoles sangkor har i oktober deltaget i et sangstævne i Flensborg.

Den 15. september fejrede Ribe private Seminarium sin 50 års stiftelsesdag. Seminariet stiftedes af senere provst *Simon Hansen*. I 1917 solgte seminariets daværende leder *Noe Nygaard* seminariet til staten.

Ribe og Omegns Hjemstavnsforening har udsendt 1. nummer af sit medlemsblad „Ribe vennen“s tredje årgang med fyldigt indhold, der viser, at vor søsterforening trives vel.

Vort medlem farmer *Henrik Pontoppidan* er for tiden hjemme fra Kanada på et besøg i sin fødeby.

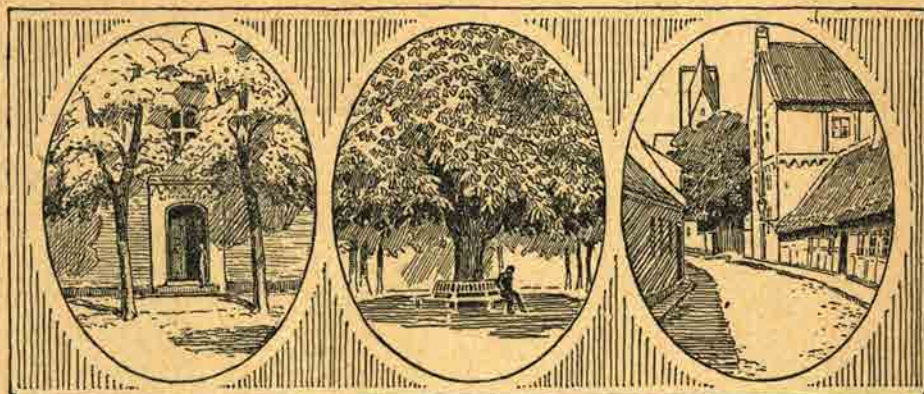
Af Bjørn *M. Gislason* er udkommen et smukt udstyret skrift „Jørgen Bukdahl, Europæeren og Brobyggeren“.

Boghandler *H. Bentzon*, Ribe, fyldte den 19. oktober 80 år.

Billedhugger *Baumbach* har i denne sommer restaureret et par af domkirkens epitafier, der var stærkt medtaget.

Der er nu udsigt til at Ribe får en omkørselsvej vest om byen, så hovedvejen bortfalder gennem de snævre gader, og de gamle bygninger skånes for rystelser.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 21

December 1949

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Benyt **Ribe Discontobank**

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

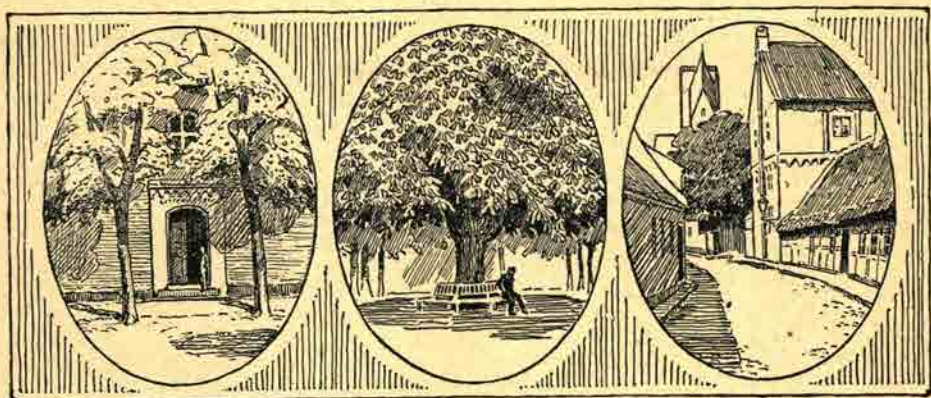
BENTZONS BOGHANDEL

v/ Knud Heide-Andersen

Ribe

JENS ANDERSEN
Byens Hjørne
RIBE

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 21

December 1949

3. Bind

Ripenser-Samfundets
Vinterfest paa vor gamle Skole
Onsdag den 4. Januar 1950

Kl. 19,00 samles vi i Pigernes Gymnastiksal til en lille Soupé:
Forloren Skildpadde, en Bid Ost og Kaffe (10 gr.
Margarine). Øl og Dram forefindes.

Efter Spisningen Koncert af Katedralskolens Kor, Dirigent Magister *Alvad*, Dans og Skolefilm, hyggeligt Samvær.

Hele Herligheden incl. Kaffen, minus Drikkevarer, 5 Kr.
Absolut bindende Tegning inden den 1. Januar til Formanden, Journalist K. H. Rosenstand, Ribe, Tlf. 109.

Gæster kan medtages.

Vel mødt i Ribe!

Menneske og Fag

Efter Tale holdt den 5. Novbr. 1949
af Professor, Dr. phil.
R. E. H. Rasmussen.

Kære unge og lidt mindre unge
Kammerater fra Ribe!

Først en Tak til Ripensersamfundet for den ærefulde Opfordring til at tale for Russerne, en Opgave, som jeg kun med megen Betænkelighed har paataget mig, fordi jeg savner de nødvendige Forudsætninger og har for meget andet at gøre til at kunne ofre tilstrækkelig Tid paa Forberedelsen.

Naar Ripensersamfundet kalder til Fest for og med de unge Studenter, og vi følger denne Kalden, foreligger der antagelig en Motivering af flerdobbelt Art:

For de unges, Rusernes, Vedkommende; naa ja, en Indbydelse til Fest tager man gerne imod; men maaske er der dog noget særligt ved Ripensersamfundets Kalden. Vi Vestjyder føler os jo stærkt knyttet til vor Hjemegn, det gør ondt at skilles fra den; det tænker jeg, mange af Aarets Russer allerede har følt, og i saa Tilfælde er man glad for at træffe Venner fra Egnen.

For os ældres Vedkommende frembyder Festen en Lejlighed til at mindes vor egen Ungdom, opfriske Erindringer fra Skoletiden i Ribe og fra Studenteraarene med deres Glæder og Sorger, kort sagt dyrke lidt Sentimentalitet.

Hertil kommer for baade unge og ældre en vis Nysgerrighed, Spænding, Forventning, eller hvad man vil kalde det, hvormed man møder den anden Part. De ældre spørger: Hvordan er de unge nu, er de bedre, klogere og bedre udrustet med Kundskaber, Karakter og Styrke end vi var? og videre: Hvordan tegner Fremtiden for dem, skal de have Lykke til at leve Livet bedre, end vi har gjort det, til at undgaa de Fejltagelser og Dumheder, som vi har begaaet; skal de forskaanes for at opleve de Ulykker og Skændsler, som saakaldte Kulturnationer i vor Tid har været udsat for; og skal de forskaanes for den Anklage, som nu fra saa mange Hold rettes mod den ældre Generation gaaende ud paa, at den ved sin stærke Udvikling af Videnskab og deraf betinget Teknik har gjort denne Jord til et mekanisk Helvede paa Bekostning af menneskelig Værdighed og Velværd?

De unge vil maaske i de ældres Skæbne søge at læse en Slags Spaadom om deres egen. De maa ogsaa føle en naturlig Ængstelse ved det ukendte, om ligger forude — kun Taaben føler ingen Ængstelse for det ukendte. Denne Ængstelse for det ukendte er et fællesmenneskeligt Træk, som har sat de dybeste Spor i vore religiøse Fo-

restillinger om det største Problem: Livets og Dødens. De unge vil derfor møde de ældre med en Række Spørgsmaal og Krav: Kan I ældre yde os nogen Vejledning m. H. t., hvordan vi skal leve Livet, eller har I kun Interesse som afskrækkende Eksempler? En særlig Styrke faar dette og lignende Spørgsmaal, naar de rettes til den, der har paataget sig en Rolle som faglig Vejleder eller Lærer. Her vil det ofte faa Formen: Kan det Fag eller den Videnskab, som jeg nu har valgt, give mig nogen almen menneskelig Vejledning ud over det strengt faglige?

Og hermed er vi kommet til det, som skulde være Kernepunktet i i de Betragtninger, jeg ulejligere Dem med i Aften: Spørgsmaalet om den almen menneskelige Værdi af et Fagstudium. Jeg skal vogte mig for at gøre Forsøg paa en generel Besvarelse af dette Spørgsmaal udover den vist almindelig anerkendte Sætning, at enhver alvorlig Stræben efter Erkendelse eller Sandhed i sig rummer noget godt, som kan gøre Individet mere værdifuldt i Samfundet. Det kunde her være fristende at henvise til Oldtidsfilosoffernes (*Sokrates, Platons*) Forestilling om, at Forstaelse eller Erkendelse medfører rigtig Handlemaade ogsaa og særlig i Ordets etiske Betydning.

Angaaende et enkelt Punkt vil jeg dog gerne sige lidt mere; jeg tænker paa den Udvikling som selve Begrebet Forstaelse eller Erkendelse har gennemgaaet. Hertil har Fagvidenskaberne og ikke mindst Naturvidenskaben bidraget paa afgørende Maade og dermed ydet en Indsats af stor almen menneskelig Værdi.

Det kan vist være berettiget at fremføre dette i en Tid, hvor der som nævnt rettes saa tunge Anklager mod Naturvidenskaben og dens til Tider skæbnesvangre og ødelæggende Anvendelser.

Saa vidt jeg ved, er det mest primitive Menneskes Forsøg paa at „forstaa“ sine Erfaringer som Regel baseret paa en Besjæling af Tingene i Naturen: Falder en Sten ned ad Bjergskraaning og anretter Ulykke, saa er det en uvenlig Aand i Stenen eller Bjerget, som har været paa Spil. I lige Maade skyldes Sygdom „onde Aander“, som man søger at fordrive ved Hjælp af stærkere venligtsindede Aander, som „Medicinmanden“ har i sin Tjeneste; en Ordning som naturligvis giver Medicinmanden stor Indflydelse, og som han derfor er interesseret i at bevare.

Rester af denne Tilbøjelighed til Besjæling findes i høj Grad i Oldtidens og Middelalderens Opfattelse af Naturfænomenerne, tænk f. Eks. paa „Horror Vacui“; ja endog i moderne Tankegang kan den paavises. Men lad os vende tilbage til vor primitive Ven og antage, at han finder ud af, at Stenene paa Bjerget falder ned, naar Isen under dem smelter, ganske uanset om han har ofret til Bjergets Aand eller holdt sig gode Venner med dennes Repræsentant, Medicinmanden; med andre Ord han oplever og erkender *Gentagelsen*. Hver Gag de samme Betingelser er til Stede, indtræder den samme Hændelse.

Vor primitive Ven er nu blevet en farlig Mand for Medicinmanden og dennes Autoritet; han er blevet Kætter, Tvivler eller om De vil Sandhedssøger, Videnskabsmand, og som Kætter er han naturligvis hjemfalden til Medicinmandens Fordømmelse og til Straf med Baal og Brand. Saaledes har man gennem Tiderne forfulgt dem, der vovede at stole paa deres egne Erfaringer og derved nedbrød Respekten for den paa Bjerget herskende Tro eller Aand og dennes

Repræsentanter. Inkquisitionens Dom over een af Videnskabens største Mænd, *Galilei* er det klassiske Eksempel; men man kunde desværre let finde Eksempler af langt nyere Dato.

Men vor primitive Ven (som jo nu er væsentlig mindre primitiv) er ikke alene blevet farlig for Medicinmanden, han løber nu en Risiko for at blive farlig for sig selv. Han er jo nu blevet Teoretiker, har opstillet Teorien „naar samme Betingelser er til Stede, indtræder den samme Hændelse“ og falder maaske for den Fristelse at overvurdere sin Teori og saa at sige ophøje den til Religion, hvorved han selv vilde gøre Skridtet fra Tvivler, Sandhedssøger til Medicinmand.

Mange Teoretikere er faldet for en saadan Fristelse; det klassiske Eksempel er Platon, een af Oldtidens største Tænkere, som i sin Lære om „Idéerne“ opstillede en ligefrem religiøst betonet Overvurdering af den menneskelige Evne til abstrakt logisk Tænkning.

Denne Lære rummer Elementer af stor Skønhed og har f. Eks. virket inspirerende paa den græske Matematik, som har ydet saa beundringsværdige Resultater. Men i andre Grene af Videnskaben kom *Platons* Lære senere til at staa som en Hindring. Det var i Virkeligheden dens gennem den katolske Kirke forvaltede Verdensbillede, som *Galilei* maatte kæmpe imod; og dens yderste Udløbere har plaget Verden gennem Aarhundreder, ikke mindst nu om Dage, hvor man ofte oplever, at f. Eks. politiske eller økonomiske Doktriners Dyrkelse sættes over Hensynet til Menneskers Velfærd.

Men ogsaa indenfor det rent faglige kan en tilsyneladende velfunderet Teori lede paa Vildspor eller blive en Hindring, naar den anvendes kritikløst. Jeg vil ved et Eksempel fra mit eget Fag Fysikken vise, hvorledes man ved netop at indse dette og drage Konsekvensen heraf har kunnet uddybe vor Forstaaelse paa afgørende Punkter.

Takket være *Galileis* og *Newtons* geniale Indsats og en lang Række Forskere af første Rang, hvoriblandt vi med Glæde kan nævnte tre danske *Tycho Brahe*, *Ole Rømer* og *H. C. Ørsted*, takket være disse og mange andre store Forskeres Arbejde blev den fysiske Videnskab i Løbet af Tiden fra ca. 1600 til ca. 1900 udviklet til en saadan Grad af Fuldkommenhed, at visse Kredse var tilbøjelige til at mene, at denne saakaldte klassiske Fysik saa at sige skulde kunne løse alle Naturens Problemer. Blandt den klassiske Fysiks straalende Resultater nævner vi Løsningen af de astronomiske Bevægelsesproblemer (Forudberegningen af Himmellegemers Stillinger, Formørkelser o. s. v.). Udviklingen af Elektrodynamikken, Grundlaget for den moderne Elektroteknik, og i Tilknytning hertil *J. Cl. Maxwells* elektromagnetiske Lysteori med dens vidunderlige Resultater f. Eks. Redegørelse for Krystallernes mærkelige optiske Egenskaber. Det var derfor naturligt, at man vurderede den klassiske Fysiks Ydeevne højt og — som det skulde vise sig — i visse Tilfælde for højt.

Det viste sig nemlig, at visse særligt optiske, Erfaringer ikke kunde bringes i Overensstemmelse med den klassiske Fysiks Synspunkter; der var væsentlig 2 Grupper af Uoverensstemmelser: Den første angaaende Lysets Udbredelse i Rummet, den anden angaaende dets Opstaaen i Lysgiveren.

Lys er som vist af *Maxwell* elektromagnetiske Bølger, der udbreder sig i det „tomme“ Himmelrum med en Hastighed (først maalt af *Ole Rømer*), der er ens for alle Farver, 300000 km/sec.

Ligesom Vinden fører Lydbølger med sig, saa at den Hastighed,

hvormed et Knald fra en Eksplosion udbreder sig langs Jordoverfladen er forskellig, eftersom det gaar med eller imod Vindens Retning, saaledes vilde man ogsaa vente, at det Lysglimt, der udsendes ved Eksplosion vilde udbrede sig med forskellig Hastighed, eftersom det gaar med eller imod Jordens Bevægelsesretning gennem Rummet. Da Jordens Hastighed i Banen om Solen er ca. 30 km/sec vilde man vente, at Lyshastigheden i de to Retninger henholdsvis med eller imod Jordens Bevægelse skulde være 299970 km/sec og 300030 km/sec og altsaa have en Forskel paa 60 km/sec. En saadan Forskel vilde let kunne paavises ved moderne Maalemetoder. Amerikaneren *Michelson* viste, at den ikke findes; Lyshastigheden er nøjagtig ens i alle Retninger.

Denne og andre lignende Erfaringer, som var i Modstrid med, hvad man vilde vente, gav Anledning til, at en Række Teoretikere først og fremmest *Albert Einstein* underkastede de simple Iagttagelser (af Længder og Tidsrum), der danner Basis for enhver Hastighedsmaaling, en kritisk Analyse.

Herved viste det sig, at man hidtil havde begaaet principielle Fejl, som ingen praktisk Betydning har, saa længe det drejer sig om Bevægelser, der er væsentlig langsommere end Lysets (og det er langt de fleste Bevægelser). Men skal disse Fejl, som faar Betydning ved store Hastigheder, rettes, betyder det, som Einstein viste, en fuldstændig Revision af hele Fysikkens Grundlag og fører til den saakaldte *Relativitetsteori*.

Et enkelt af Relativitetsteoriens mange betydningsfulde Resultater vil jeg nævne paa Grund af dets skæbnesvangre Aktualitet nemlig Ækivalensen mellem Masse (Vægt) og Energi. Hvert Gram af et Stof, ligegyldigt hvilket, indeholder en Energimængde paa 33 Millioner Hestekrafttimer eller saa megen Energi, som Ørstedværket producerer i ca. 1 Uge. Det er denne uhyre Energi, som man nu har lært at frigøre en Del af i de saakaldte Reaktionsøjler og i Atombomben. Men man har ogsaa vist, at det er Frigørelse af denne Energi, som betinger Solens Udsendelse af Lys og Varme og dermed vor egen og alt levendes Eksistens her paa Jorden.

Einsteins geniale Analyse af noget saa tilsyneladende simpelt som Maaling af Længder og Tidsrum har altsaa haft overordentlige Følger for selve Fysikken; men hertil kommer, at den har betydet en stor Udvidelse af vor Erkendelse i Form af forøget Evne til at bedømme og analysere Indholdet af en Iagttagelse, og den har skærpet vor Kritik overfor tilsyneladende Selvfølgeligheder.

Hermed er sagt lidt om de Konsekvenser, som fulgte af Uoverensstemmelserne mellem Teori og Erfaring vedrørende Lysets Udbredelse; og vi gaar saa over til det analoge Problem vedrørende Lysets Opstaaen.

De kender alle Regnbuens smukke Farvefølge, den samme omtrent som man faar ved at lade Sollys eller Lys fra en Glødelampe brydes i et Gasprisme. Tager man derimod Lyset fra et af de moderne Lysrør, der anvendes i Reklamen, og hvor Lyset skyldes en elektrisk Udladning i en Luftart, faar man ikke et sammenhængende Baand af Farver, men kun nogle enkelte Farver, der er karakteristiske for Luftarten og kaldes dens *Spektrum*. Natriumdamp giver f. Eks. kun rent gult Lys; det kendes fra Natriumdamplympen, der anvendes til Vejbelysning f. Eks. paa Lillebæltsbroen.

Samtidig med den eksperimentelle Udforskning af Grundstoffer-nes Spektre forsøgte Teoretikerne ud fra den klassiske Fysik at konstruere Atommodeller altsaa at opbygge Mekanismer (af positive Atomkerner og negative Elektroner), som skulde være i Stand til at udsende Lys, d. v. s. korte elektromagnetiske Bølger, af den Art, som man iagttog i Spektrene; paa lignende Maade som en Radiosender udsender elm. Bølger af den Art, man ønsker.

Disse Bestræbelser mislykkedes fuldstændigt; det viste sig umuligt at konstruere en Atommodel, som baade under passende Vilkaar kunde udsende Lys, og som tillige var *stabil*; og det sidste Krav er mindst lige saa vigtigt som det første, eftersom Grundstofferne jo er stabile; de har bestemte uforanderlige kemiske og fysiske Egenskaber.

Niels Bohr erkendte at den — iøvrigt saa mægtige og resultatrige klassiske Fysik — overhovedet ikke var anvendelig til Løsning af den foreliggende Opgave; der maatte skabes en helt ny Fysik. *Bohr* selv i Samarbejde med *W. Heisenberg*, *E. Schrödinger* og flere løste denne vældige Opgave, og Resultatet foreligger nu i den moderne Kvantefysik eller Kvanteteori, som har givet Løsningen paa det nævnte og mange andre Problemer, som den klassiske Fysik heller ikke magtede. Men Kvanteteorien har desuden, navnlig gennem *Bohrs* og *Heisenbergs* Arbejde, medført erkendelsesmæssige Fremskridt af endnu langt større Betydning end dem Relativitetsteorien medførte. *Bohr* og *Heisenberg* indsaa, at man ved de mislykkede Forsøg paa at konstruere en Atommodel havde begaaet den Fejl at tro, at den klassiske Fysiks Love, der er udledet af Erfaringer inden for vort sædvanlige Iagttagelsesomraade, uden videre kunde anvendes i Atomets Verden d. v. s. inden for et Omraade, der er saa lille, at direkte Iagttagelser af Enkeltheder er udelukket. I Virkeligheden var det altsaa ogsaa her (som i Relativitetsteorien) en fornyet Analyse af selve Iagttagelsens Væsen og dens Muligheder, der førte til ny Erkendelse. Disse Resultater er klarest og kortest udtrykt i *Heisenbergs* saakaldte *Ubestemthedsrelationer*, som gaar ud paa, at det er principielt umuligt samtidig at angive en atomar Partikkels Plads og dens Hastighed med fuld Nøjagtighed. Heraf følger, at man ikke som f. Eks. i Astronomen kan forudberegne en Partikkels Bevægelse, da en saadan Beregning netop forudsætter nøjagtigt Kendskab til Partiklens eller Stjernens Plads og Hastighed i et givet Øjeblik. Heraf følger atter, at Aarsagssætningen i dens før antydede Form: „Hver Gang de samme Betingelser er til Stede, vil den samme Hændelse indtræffe“, ikke lader sig anvende paa atomar Processer, fordi de „samme Betingelsers“ Tilstedeværelse ikke kan konstateres. Denne Erkendelse, at der i Naturen forekommer Processer, paa hvilke man ikke kan anvende Aarsagssætningen, har stillet den hele Diskussion om Aarsagssætningens almindelige Gyldighed og hermed ogsaa Diskussionen om Determinisme contra Indeterminisme i ny Belysning.

Noget lignende gælder et andet af Filosofiens gamle Problemer: Vanskeligheden ved at skelne mellem Subjekt og Objekt, eller om De vil mellem Iagttageren og det iagttagne (morsomt belyst i „En dansk Students Eventyr“ ved Liceniatens Spekulationer over sine mange Jeg'er). Det har nemlig vist sig, at den samme Vanskelighed forekommer ved Iagttagelsen af atomare Partikler og Processer (ja strengt taget ved enhver Iagttagelse); selve Iagttagelsen forstyrrer Processens Forløb.

Ved disse Resultater er der mellem den rent spekulative Filosofi og den eksperimentelle Naturvidenskab knyttet Forbindelser af væsentlig anden Art, end man har kendt tidligere.

Formaålet med disse Betragtninger var at give et Bidrag til Diskussionen om Fagvidenskabernes alment menneskelige Værdi og gøre opmærksom paa den Gæld, vi staar i til Naturvidenskabene. Jeg takker for den Taalmodighed, hvormed De har hørt paa mig. Lad mig slutte med Ønsket om, at der blandt de unge maa findes Personligheder med baade Evner og Mod til at øve en frugtbar Kritik, naar den tiltrænges.

Et Leve for de unge!

Fra Ripenser Samfundet

Den 5. November holdt Ripenser-Samfundet Generalforsamling og Rusmodtagelse i Zoologisk Museums Laboratorium i København.

Formanden Redaktør *Rosenstand* bød velkommen særlig til Rektor *Willumsen* og Russerne.

Han mindedes derefter Medstifter af Ripenser-Samfundet, Foreningens mangeaarige Bestyrelsesmedlem og trofaste Ven, Redaktør *Franz v. Jessen*, der var afgaaet ved Døden siden sidste Generalforsamling og udtalte et æret være hans Minde. Forsamlingen sluttede sig hertil ved at rejse sig.

Formanden bragte en Hilsen fra Rektor *Jørgensen*, der var forhindret i at være tilstede. Generalforsamlingen bemyndigede Formanden til at bringe Rektor en Hilsen med Ønsket om fremadskridende Sundhed.

Til dirigent valgtes Rektor *Willumsen*.

I sin beretning konstaterede Formanden, at det forløbne Aar havde været et endog særdeles godt og frugtbringende Aar for R. S., der nu talte over 200 Medlemmer over hele Landet.

Den 27. Januar holdt man Fest på den gamle Skole i Ribe, den 28. Maj Skovtur i Dyrehaven ved København med efterfølgende kammeratlig Sammenkomst hos „Peter Liep“ og den 21. August Sportsfest med Sammenkomst på Skolen i Ribe. Alle Arrangementerne havde været særdeles vellykkede.

Kassereren, Købmand *Poul Andersen*, aflagde det reviderede Regnskab, der viste en pæn Fremgang i Foreningens Økonomi.

Det vedtoges, at Generalforsamlingen for Fremtiden skal holdes i København i Oktoberferien, og at der skal sættes kraftigt ind for at hverve nye Medlemmer.

Som Formand genvalgtes med Akklamation Redaktør *Rosenstand*. Til Bestyrelsen iøvrigt genvalgtes Pianistinde *Marie Sofie Haar* og nyvalgtes Fuldmægtig *Tang Petersen*. Aarhus-Medlemmet genvalgtes.

Som Revisor genvalgtes Gymnasielærer *Alfred Bjerrum* og nyvalgtes Kontorchef *P. Lerche Thomsen*, Ribe.

Man drøftede Ripenser-Bladet. Rektor *Willumsen*, Overlæge *Fogh* m. fl. deltog i Diskussionen. Flertallet var enig om, at Bladet skulde

udkomme i sin hidtidige Form, og Fuldmægtig Tang Petersen takkede Rosenstand for hans Redaktion af Bladet.

Vinterfesten i Ribe ønskedes lagt fast til den 4. Januar hvert Aar. Dette Ønske vil med Rektors Samtykke blive realiseret.

Efter Generalforsamlingen samledes man omkring Smørrebrødsbordene i „Professorstuen“. Her bød Formanden velkommen til Aarets Rustaler Professor *Ebbe Rasmussen*, hvis udmærkede og smukke Tale vi gengiver her i Bladet. Der blev sunget flere smukke og morsomme Sange og talt bl. a. Overlæge Knud Fogh, Frøken Anna Binzer, hvis Tale vi gengiver, Rektor Willumsen, Professor Rasmussen og Tang Petersen.

En Dobbeltkvartet sang smukt og under stærkt Bifald. Stud. theol. Olav Lindegaard læste under fornyet Bifald prøver på „Hejmdal“s gamle „Lurer“. Et af et Ribe Medlem skænket Ribebæger bortloddedes ved amerikansk Lotteri og blev vundet af Frøken Anna Binzer, Datter af afdøde Amtslæge Binzer.

Sammenkomsten, der prægedes af den rette kammeratlige Stemning, sluttede ved Midnat.

K. H. Rosenstand.

Et Ribe juleminde

Af maleren *Stephan Ussing*

Ret på en juleaften bliver Ribe domkirke en himlens borg og Ribes gode hyrde, som magtfuldt og favnende samler sin talrige hjord under sine skønne hvælvinger.

Kirketiden er inde, og den gamle klokke med sin lygte stiger op til klokkerne i det høje kullede borgertaarn, stiger højt til tops ad en besværlig spindelvævsstøvet trappe af plumpt tilhuggede egetræsbjælker. Nede fra torvet kan man følge hans langsomme fjed hvert nu, håndlygtens flakkende lys skinner i glamhullerne

Nu ringer de malmfulde klokker over den gamle by. Højtidsfulde og kaldende toner de vidt over det snedækkede land, ind i den allermørkeste hytte. Hvert Ribe hjem bereder sig til kirkegang og lader husets travle julesysler hvile.

Aftenen er stille, og gaderne stille. Månen er lysende klar. Hist og her blinker en enkelt stjerne. Frostkulden er isnende med rimkrystaller, og klokkerne svinger og ringer.

Nu vækkes livet i de øde gader og tusmørke slipper. Fra hvert et hjem går mørke skikkelser til domkirkens fest for at blive som børn igen, betaget af julens skønne evangelium.

De kommer par og par. De kommer fra alle Ribes kanter. Apotekerer fra Storegade, mølleren fra Mellemdammen, den gamle assessor fra klosteret, og den rare stiftsfysikus, som trækker lidt på det venstre ben, og Ribes fornemste dame, og Ribes simpleste Madam, og Ribes skønneste ungmø og Ribes grimme frøken. Der kommer den pengekære købmand med det skarptskårne ansigt og den sammenknebne mund, som lukkede den for et pengeskrin, og her den strenge redaktør fra Grønnegade med salmebog i guldsnit. Der kommer gamle hellige mutter Kiv fra Klostergade, hende byen kalder heksen, fordi hun er så klog i husråd, stakkel! traskende med sin

sølle datter, en tåbe en svækling, der svajer mellem krykker. Tungt i sneen vade fra „æ Skibbro“ gamle stoute skipper Hans Jørgen, hvis lille glade svenske kone klynger sig til hans arm, og jeg er vis på, at Hans Jørgen har krigsmedaljen på frakken.

Og klokkerne kimer og kimer.

Allersidst kommer min gamle mor, indhyllet i sit franske sjal og i sin sorte uldne kjole. Hun bærer sin kirkehat med det lange sorte slør og holder næsedug og salmebog i sine behandskede hænder. Hun går andægtig og feststemt, ligesom alle tilstrømmende kirkegæster går andægtige og feststemte til julekvældens stemningsrige kirkefest.

Så skønt kirkerummet er den juleaften. Så varmt og festligt. Det ligger mange år tilbage, længe førend elektriske kupler gav kirken et afskyeligt koldt lys, men denne juleaften var kirken endnu i gyldent svøb af levende flammende lystunger fra voks og stearin. Lysetunger i alterstager, lysetunger i kandelabre, lysetunger på hver kirkestol, og under hver hvælving hang i kæder vældige trækranse med hundreder af blussende og dryppende kærter, som trækvinden fra kirkedøren viftede i ustandseligt flakkende uro.

Gylden varm lyståge ombølgede altret og gav mindelse om katolske kirkefester, blot røgelsesduften, denne søde duft af ambra og myrra og moscus manglede, thi vor protestantiske kirkeluft er en bitter essens af våde klæder, mug og visne liljer.

Disse hundreder af flammende lystunger var en jublende fryd, ligesom den gyldne lyståge, som indsvøbte det skønne kirkerum, var en himmerigs glans, som fængede i hjerterne af den tilstrømmende skare, som i højtidsgreben glæde hengav sig fromt syngende de gamle dejlige julealmer i vold, lyttende til orglets spil, biskoppens messe og forkyndelse af julens hellige evangelium, mens et sus af næstekærlighed gennemfor de hverdagsslidte fortørrede sjæle og opflammede en ekstase, som slukkedes af orglets sidste drævende tone og gav plads for verdslige tanker om julemaden og julefesten i de festberedte hjem.

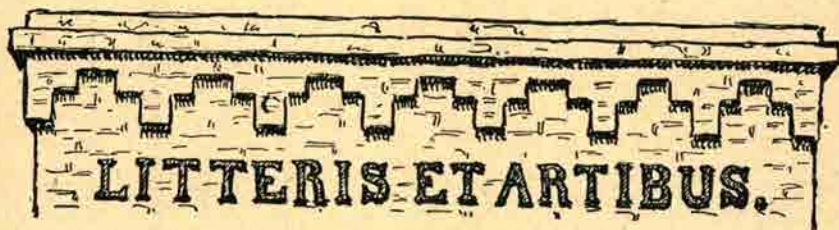
Solen er forlængst gået ned, og jeg går min ensomme tur i juleaftens freden og stemning. Ved Sønderportsgade dvæler jeg på broen til Tønder landevej, som i snorret linje fører over grænsen. Jeg giver mig helt naturen i vold. Alt ånder fred. Over mit hoved hvælver sig en en frostklar himmel med funkulde stjerner. De lange bænke, som om sommeren, når hylden blomstrer, er sæde for Ribes originaler, som her dyrker bysnak og storpolitik, står nu dækket af sne. Mellem tilsneede skrænter med frosne siv driver den hvileløse isfri mølleå. Kirkegården rimpudrede pile spejler sig sorte, og himlens stjerner sitrer i det stride flydende vand, som strømmer mod savværket den gamle stampemølle, der ligner en helt kastel med optårnede brædder og tømmerstokke. Det tunge møllehjul er standset, og himlen lyser mellem skovlene. I aftenstilheden hører jeg kun den rindende ås sydende rislen fra slusen. Skæret fra en ensom gadelygte kaster fantastiske skygger på bræddestablerne og den gamle mølle.

Forude ligger de tavse tilsneede enge med tågede silhuetter af Sønder Farup og ensomme gårde i horisonten. Dybt og helligt har julefred sænket sig over det tavse tilsneede landskab.

Jeg gribes af julekvældens rige stemning, som uudslettelig har fæstnet sig i mit minde.

Tårnklokken drøner 11 slag. Jeg skutter mig i kulden og går hjem mens vægteren synger i gaden.

Og denne dejlige Ribe jul, så barneglad, så mættet af tryghed og hygge! alle julens dage var solbeskinnede, snehvide, iskolde, glade, og nytårsaften en støjende lystighed med skud og raketter, med potter på dørene, flytten skilte og havelåger, er nu et minde.

Den 2. december holdtes forældremøde på Katedralskolen.

Mødet, der begyndte kl. 19, havde samlet stor tilslutning, idet ca. 180 mennesker var kommet tilstede. Efter at rektor havde budt velkommen, holdt lederen af den nordiske lejrskole i Hillerød, lektor Berg-Sørensen, et interessant foredrag om lejrskolearbejdet med særligt henblik på lejrskolevirksomheden i Nordsjælland. Derefter var der „frikvarter“, hvor de forældre, der ønskede det, havde lejlighed til at tale med deres børns lærere. Ved det påfølgende kaffebord var der lejlighed til drøftelse af indførelse af lejrskoleundervisning for skolens elever, og man besluttede — i lighed med hvad der er tilfældet ved de fleste gymnasieskoler — at opfordre forældre og alle andre, der er interesseret i skolens arbejde, til at tegne sig for et årligt bidrag — mindre eller større — til et fond, der kan yde tilskud til elevernes lejrskoleophold m. m. Der tegnede sig straks 71 bidragydere. — Derefter forelagde rektor en forespørgsel fra ministeriet angående ønskeligheden af, at der indførtes skolebespisning. Det vedtoges enstemmigt, at man i stedet for indførelse af skolebespisning ønskede hjælp til skolebøger, da en sådan hjælp ville være af langt større betydning og næppe blive mer bekostelig, og man bemyndigede skolenævnet til at arbejde for sagen. Derefter drøftedes en anden forespørgsel fra ministeriet: forslag om forlængelse af sommerferien på bekostning af de mindre ferier. Forsamlingen vendte sig enstemmigt mod et sådant forslag. — Endvidere var der forhandling om opstilling af kandidater ved det forestående valg af forældrerepræsentanter til skolenævnet, og sluttelig redegjorde rektor for skolens liv siden sidste forældremøde.

3 Ribe Kvinder

Tale ved R. S. s Rusmodtagelse.

Jeg er ikke Rus — slet ikke Student — kun almindelig Ribe-Pige fra den gamle Skole. — Vi er i Aften i det gamle Latinerkvarter — hvor Professorerne havde deres Bolig. — Ja, det drømte man jo ikke om dengang — at se de Ribe-Piger med Studenterhuen paa bevæge sig paa disse Steder — men der var meget man ikke drømte om — eller kunde drømme om.

Men har der ikke været Ribe-Studiner før — saa har vor gamle By haft navnkundige Kvinder saavel som Mænd selv om Navnene (altsaa Kvindernes) jo ikke pranger paa Latinskolens Tavle — endnu da.

Jeg vil begynde med Hendes kongelige Højhed Dronning Dagmar. Vi standser ved Slotsbanken og ser paa hendes Statue. Hun staar i Forstavnen. — skygger med

Haanden for Øjnene og ser paa Folket — der inde paa Stranden synger hende deres Velkomst i Møde — og paa Kong Valdemar, der venter hende paa den hvide Ganger. I vor skønne Domkirke blev hun viet — paa Riberhus levede hun, og der døde hun, og som en af vore gamle „Ribe Digtere“ skrev i sin Sang:

„Dog skønnest af alle Sagn jeg ved
er hun fra de fjerne Lande.
Hun kom uden Tynge — hun kom med Fred
som Dronning til danske Strande.“

Jeg synes Dronning Dagmar repræsenterer den Poesi, der hviler over Ribe. Men vi gaar videre i vor gamle By og læser flittigt paa de mange Mindeskitler med de gyldne Bogstaver. Ved Støckens Plads over for Raadhuset standser vi og læser: Her levede 1600 og noget Maren Splid, som blev dømt for Trolddom og brændt paa Galgebakken uden for Ribe. — Jeg er ikke inde i Maren Splids Historie — men hver By har sin Heks, hvert Sogn sine Trolde, — og Ribe stod ikke tilbage i Heksenes Tid — de Herrer Jurister skulde jo ogsaa den Gang have noget at snage i. — Maren blev dømt — og Kvinden blev berømt. Jeg synes — at Maren Splid repræsenterer den Mystik — der svæver om Ribe

Saa gaar vi ned paa Ribe Kirkegaard — nede bag Alléen, der er ogsaa Mindetavler, der kan fortælle noget. Paa en af dem staar „Frk. Valgerda Øgmundsen — I Taknemmelighed rejst af hendes gamle Dreng“. Paa Stenen findes en Medaljon med hendes Portræt modelleret af en Ribe-Student, Billedhuggeren Chresten Skikkild, ogsaa en af hendes Dreng. Hun var en Lægedatter fra Ribe og havde et Hjem for Dreng — der gik paa Latinskolen i Aarene omkring Aarhundredskiftet. Lille og uanselig var hun — men hun blev en af de Kvinder — som var kendt i Ribe. — Jeg synes hun repræsenterer den Virkelighed, der er i den gamle By — hvor Latinskolens Ungdom bringer Livet til at gaa. —

Med disse Skitser af 3 Ribe-Kvinder vil jeg ønske for Ripenser Samfundet — der jo er gaaet ind for at samle Eleverne fra vor gamle Skole og værne om de gode Ribe Minder, et lyst og lykkeligt Arbejdsaar.

Anna Binzer.

En dybtgaaende Kender og elsker af det gamle Ribe, Museumsinspektør ved Nationalmuseet Magister *Hugo Matthiessen*, forlader til Nytaar Nationalmuseet efter 30 Aars Tjeneste paa Grund f Alder. Hugo Matthiessen var Hovedredaktør for Fortsættelsen af Kinchs Ribe Historie og sidder i Ribe Slotsbankes Bestyrelse.

En kendt Ripenser Garvermester *Johs. Harboe Quedens Simonsen* er afgaaet ved Døden 74 Aar gammel.

Købmand Hilmar Hansen i „Krogen“ fyldte den 4. November 75 Aar.

Ved en Skoleudsendelse i Radioen, der gav glimt af Ribe Domkirkes Historie, medvirkede Ribe Katedralskoles udmærkede Kor under Magister Alvads Ledelse. Koret sang „Dronning Dagmar ligger i Ribe syg“, Brorsons „Den yndigste Rose“ og Kyrie.

Ribe har iført sig sin smukkeste Julepynt med Stjernen paa Taarnet, Juletræet paa Torvet og Granguirlander med Lys i Gaderne.

Frøken *Agnes Windfeld*, Ribe, er død 84 Aar gammel. Hun var Søster til tidligere Modehandlerinde Frøken Ida Windfeld og Inspektør Ib Windfeld, Landbohøjskolen.

Kun 32 Aar gammel er Arkitekt *Olav Schiørring*, Haderslev, død paa Ribe Sygehus efter lang Tids haablos Sygdom. Han, der var Student fra Ribe Katedralskole, var gift med en Datter af Grosserer L. C. Nielsen, Ribe. Han efterlader foruden sin Hustru 3 Smaabørn.

Recitatricen Frøken *Grete Tønnesen*, Datter af afdøde Provst Tønnesen, Ribe, har i Ribe Husmoderforening holdt en meget smuk Recitationsaften. Paa Programmet stod foruden Digte af Bjørnson og Drachmann, H. C. Andersen „Grantræet“ og „Hørren“, samt Paludan Müllers „Abels Død“.

Ribe Litteratur- og Foredragsforening har fejret 200 Aaret for Goethes Fødsel. Biskop *Lindegaard* holdt et fortrinligt og fint Foredrag om Goethes „Faust“.

Ribe Katedralskoles Elever paatænker i Aar som Skolekomedie at opføre Wesels „Kærlighed uden Strømper“.

Det smukke Ribe-lokale Julehæfte „*Jul i Vestjylland*“ er af vort Medlem, Bogtrykker *Aage Jacobsen*, udsendt i 15. Aargang. Biskop Lindegaard indleder med en smuk Juleartikkel. Af det øvrige brillante Indhold nævner vi en udmærket afhandling af Lektor Askgaard om Digteren og Ribe Rektoren Chr. Falster og Jens Nybergs sympatiske Artikel om Jacob A. Riis i Anledning af 100 Aaret for dennes Fødsel. Det statelige Hæfte, der er rigt illustreret, faas i enhver Boghandel.

Den 11. December holdtes en smuk Adventskoncert i Sct. Catharinæ Kirke. Medvirkende var Ribe Katedralskoles Kor og Ribe Sangkreds under Magister Alvards Ledelse, Ribe Borgerskoles Kor, dirigeret af Lærer T. Brandt, Magister Raskmark (Violin), Organist Fru Lütken (Orgel) samt Orkester.

Fhv. Borgmester, Bankdirektør *Kaalhaug*, fylder 2. Juledag 80 Aar.

Frk. *Oline Hansen*, det gamle Skolepensionat i Hundegade, fyldte den 8. Decbr. 70 Aar og hyldedes stærkt af sine gamle Dreng.

Ribe Jernstøberi har lagt Grunden til et Emailieværk til en halv Million.

En gammel Ribestudent, fhv. Byretsdommer *Harald Gjesing*, er afgaaet ved Døden, 77 Aar gammel.

Juleaftensdag vies i Rødding Frimenighedskirke Student fra Ribe Katedralskole Frk. Birgit Winther, Datter af Overlærer Chr. Winther, Rødding, og Adjunkt ved Ribe Kathedralskole Th. Alvad.

Tårnruinen på Riberhus slotsbanke, der var ved at forfalde, er i sommer under Nationalmuseets tilsyn undergået en omfattende restaurering.

Ribe Amts historiske Samfund har udsendt en fyldig årbog for 1949. Foreningen har haft en glædelig stigning i medlemstallet.

Gymnasieforeningen „Hejmdal“ holdt sit aarlige Bal paa Skolen den 17. Decbr.

Maleren *Lauritzen Thomsen*, der er gammel Ripenser, har til det veldædige Julelotteri i Ribe skænket et smukt Maleri med Vintermotiv fra Ansager Aa.

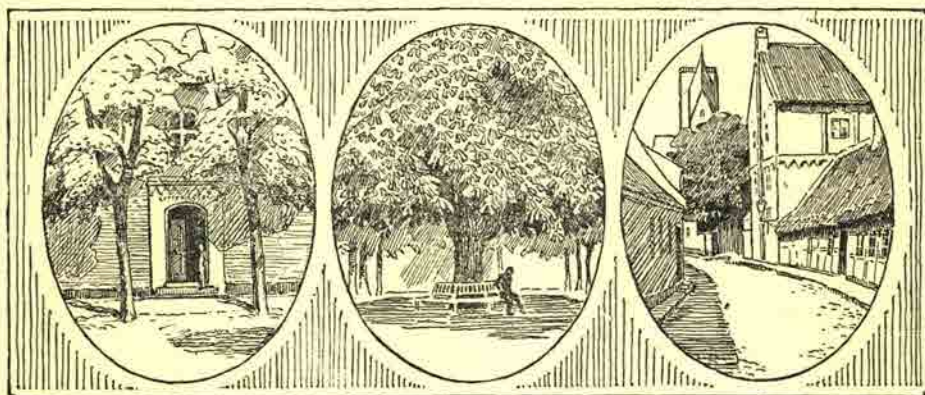
I 1952 falder 200 Aars Dagen for den berømte Ribe Rektor *Chr. Falsters* Død. Var det ikke noget for R. S. at foretage en Indsamling til en Mindetavle i det gamle Puggaards Mur til Falsters Minde?

Ribe Borgerskole har som Julekomedie i Aar valgt en Bearbejdelse af Holbergs „Julestue“.

Ribe Katedralskole paatænker at købe den gamle Asylbygning, der støder op til Skolens Grund. Det vilde have frydet gamle Secher.

I Ribe forbereder man Opførelsen af en stor, ny Kommuneskole ved Seminariet, dyrt, men dejligt.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 22

Juli 1950

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Benyt **Ribe Discontobank**

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

BENTZONS BOGHANDEL

v/ Knud Heide-Andersen

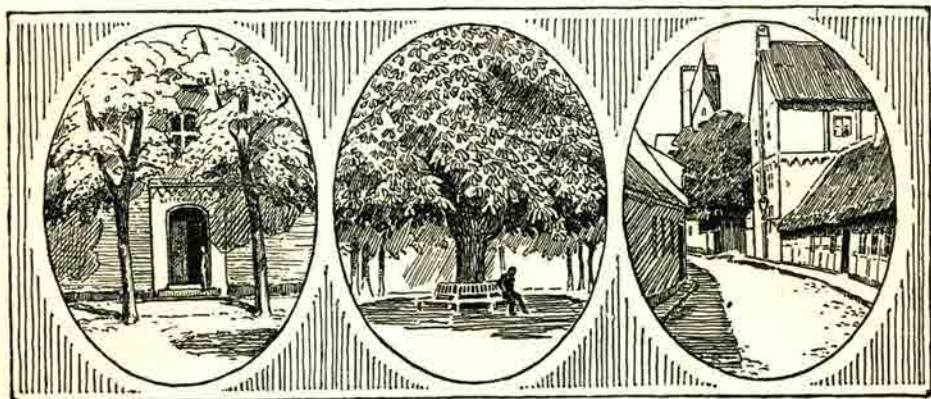
Ribe

JENS ANDERSEN

Byens Hjerte

RIBE

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 22

Juli 1950

3. Bind

Sommerfesten paa Ribe Katedralskole

Lørdag d. 19. August

Kl. 14,30—17,00: Sportskampe paa Sportspladsen mellem nuværende og tidligere Elever.

Kl. 17,15: R. S. holder 'Bestyrelsesmøde i Weiss' Stue.

Kl. 19,15: Aftensammenkomst paa Skolen.
Lektor *Askgaard* holder Foredrag om Rektor Falster.

Derefter Kaffeboard, Underholdning og Dans, alt incl., Kr. 2,50. Anmeldelse om Deltagelse sendes skriftligt til Kassereren, Købmand Poul Andersen, Ribe, senest den 10. Aug.

P. B. V.

K. H. Rosenstand,
Formand.

Lektor H. Reincke in memoriam.

Den 19. Januar døde i Haderslev Lektor *H. Reincke*. Han begravedes paa Gammel Haderslev Kirkegaard, og Ripenser-Samfundet sendte en signeret Krans til hans Baare.

Det var med Rette, at vi gamle Elever fra Ribe Katedralskole hædrede hans Minde, thi mange er vi, der holdt af ham som Menneske og staar i Taknemlighedsgæld til den begavede og dygtige meget impulsive Lærer, thi vi, der lærte at forstaa ham, vidste, at der bag hans temperamentsfulde Væsen gemte sig et venligt Sind for de mindste som de største af hans Elever, som han med Glæde fulgte paa deres Livsbaner ogsaa efter Skoletiden.

Ved Ribe Katedralskole virkede Reincke i den lange Periode 1903—1920, og han kom ikke alene til at betyde meget for sin Skole, men ogsaa for sin By. Tillige for et større Omraade gennem sin politiske Virksomhed. Han var saaledes flere Gange konservativ Folketingskandidat, ved hvilke Lejligheder han ikke alene viste stor politisk Indsigt, men tillige nobel Tankegang og en Retlinethed, der gjorde ham vel lidt ogsaa blandt politisk anderledes tænkende.

For Ribe Turistforening viste han stor Interesse og udførte et betydningsfuldt Arbejde, og Foreningen havde bl. a. ved flere Lejligheder Gavn af hans smidige Pen, der ogsaa kom Pressen tilgode paa utallige Felter, historiske, politiske og nationale.

For den sønderjydske Sag havde han et varmt Hjerte, og det var vel den dybeste Grund til, at han ved Genforeningen i 1920 drog med Rektor, Dr. phil. Mortensen til Haderslev Katedralskole for at være med i det aandelige Genopbygningsarbejde i den sønderjydske Landsdel.

Allerede i Ribe havde han næret kommunale Interesser, der burde have ført ham ind i Byens Raad. I Haderslev blev han i en Aarrække et meget skattet Medlem af Byraadet.

Men Ribe og Vennerne her glemte han aldrig. Det gjaldt Byen, og det gjaldt hans gamle Skole. Han deltog i Skolens 800 Aars Fest, ved hvilken Lejlighed han til Minde om sin tidligt afdøde Datter, Ellen Reincke, oprettede et Legat, der hvert Aar tildeles en Realist.

Lektor Reincke blev en ensom Mand i sine sidste Aar. Dette betød dog ikke, at han var glemt. Han stod stadig i Forbindelse med gamle Venner, ogsaa i Ribe, og ved flere Lejligheder fik han at vide, at hans gamle Elever heller ikke havde glemt ham. Med dem mødtes han gerne og genopfriskede Minderne fra »den Gang«, og Glæden var gensidig. Med Vemod tænker vi nu paa, at han er gaaet bort, og vi vil ikke glemme ham, for vi holdt af ham, netop saadan som han var.

Kai H. Rosenstand.

Christian Dethlefsen

C. B. D. er død — 61 Aar gammel. Da vi gik i Skole, fandt vi, det var en høj Alder, og nu synes vi slet ikke, det er saa meget. Christian var jo ikke gammel af Sind.

Hans Far var Sygehuslæge i Holstebro — en meget dygtig Læge, den første som behandlede Lupus med Frysning. Han tog mig med en besværlig Tang, og det var vel derfor naturligt, at jeg følte mig knyttet til hans Hjem. I Holstebro fik man Børn, min Mor overtog 13 paa Bryllupsdagen, og efter en passende Tid kom jeg til. Dr. Dethlefsen havde ogsaa en Hoben, og da det kneb med at skaffe Navne til dem, tyede han til Kongerækken.

Jeg ved ikke, om Tallet var rigtigt, men Christian kaldte vi altid Chr. den Niende.

Jeg husker ham som »Luftskipper Johansen«, der var gaaet op i Ballon fra Byens Anlæg.

Christians Søskende hejsede ham i en Kurv op over en af Havens store Træers Grene, mens vi Unger inclusive Carl den Tolvte i Barnevogn saa beundrende til, da han flot slog ud med Haanden fra det høje.

Vi fandt hinanden igen i Ribe. Han boede i Frøken Øgmundsens Pensionat og vakte vor Misundelse med sit tykke krøllede Haar, som ingen Kam kunde gennemtrænge.

Som Student skulde han selvfølgelig gaa i Faderens Fodspor, men hans Interesser laa andet Sted, hans stilistiske Sans og romantiske Stemning førte ham ind paa Forfatterbanen, først som Redaktions-

sekretær ved »Maanedsmagasinet« og fra 1913 ved »Hjemmet«, som han var med til at oparbejde og siden var knyttet til.

Her skrev han Oversættelser, Skitser og Noveller under forskellige Mærker, og hvad jeg godt kan røbe, Teksten til »Knold og Tot«, mange baade Voksne og Børn har glædet sig over hans lette og fornøjelige Pen.

I en Aarrække saa jeg ham ikke, saa kom han pludselig en Dag hen til mig som en ukendelig hvidhaaret Herre. Paa faa Dage havde han mistet hele sin Haarpragt og var blevet en helt anden Type — men ikke af Sind.

Skulde man kende ham ret, maatte man ogsaa se ham som en stilfærdig og hyggelig Vært samle sine Venner om sig en lun Sommeraften i Tisvilde.

For et Par Aar siden blev han opereret for en alvorlig Lidelse, og der kom en streng Tid, men i Vinter, da jeg sidste Gang traf ham, var han i straalende Humør i Haab om Helbredelse — glad for sin unge Kone og med lyst Syn paa Fremtiden.

Barndommen i Ribe glemte han aldrig. Han følte sig ligesom vi andre som Ripenser, og det gav sig Udslag i et lille Digt »Kærminder«, som vi alle kender, og Oluf Ring har sat i Musik.

Spørger du mig, hvad jeg mest har kær
og tror mig for Svaret i Knibe,
kæreste Ven, naar jeg ikke blir vred,
saa er det bare, fordi jeg ved,
du aldrig har været i Ribe.

Knud Fogh.

Müller-Minder paa Ribe Katedralskole

Af Redaktør *K. H. Rosenstand*, Ribe.

I 1945 skrev Overbibliotekar ved Københavns Universitet Jean Anker en Doktorafhandling om den berømte Naturforsker *Otto Friderich Müller*. Her skal gøres nogle Tilføjelser om Ribe Katedralskoles Minder om den berømte Videsnkabsmand.

Et talende Minde om Müllers Betydning for sin gamle Skole er den Kendsgerning, at Naturhistorie paa et meget tidligt Tidspunkt blev indført som Fag. Det var i Rektor Lorens Hanssens Rektortid. Rektor selv, der interesserede sig levende for Faget, overtog Undervisningen, og han indførte, at Disciplene ved Artium skulde gøre Rede for, hvad de havde lært, og der skulde gives Karakterer i Naturhistorie ved denne Eksamen. Det skete første Gang i Aaret 1797. Naar Faget blev indført, skyldtes det Müllers og hans Hustrus egen Gave til Skolen. Det Müllerske Legat blev stiftet den 18. Maj 1774 med 800 Rigsdaler til Minde om Konferensraad Otto Friderich Müller og Hustru, født Paludan.

Gavebrevet af 1786 lyder i sin Helhed saaledes:

»Kærlighed og Erkendtlighed mod det Sted, hvor han først lagde Grunden til de Videnskaber, som han siden uafsladeligen dyrkede, havde bevæget min og fra dem og mig altfor tidlig bortkaldte Mand, sal. Conferentzraad Otto Friederich Müller, udi et i levende Live med mig oprettet og under 7. Januar d. A. allernaadigst confirmeret Testamente, at indrykke iblandt andet følgende Ribe Skole angaaende Puncter:

Til den latinske Skole i Ribe giver jeg 800 Rdlr. Benævnte 800 Rdlr. anvendes som følger: Renten af 400 Rigsdaler gives til een Collega (Lærer) ved Skolen, som skal undervise Disciplene i de første Grundsætninger i Naturhistorien og Plantelæren og give dem Smag paa at betragte Guds Gjerninger. Renten af 200 Rigsdaler til 2 Disciple, som ved Eksamen af Biskoppen og Rektor findes at have været flittigst i de fysiske Lektioner. Renten af 200 Rdlr. til 2d. Disciple som have udmærket sig ved en eller anden dydig Handling.

Kjøbenhavn, den 14. Februar 1786.

A. sal. Müllers
født Paludan.»

For Halvdelen af Legatets Vedkommende, altsaa den Del, der tilfalder Eleverne, er Pengene indgaaet i Skolens Stipendiefond.

Legatet, »Legatum Mullerianum«, er altsaa det fornemste Minde om den berømte Discipel.

Men Skolen har ogsaa andre Minder om ham.

Et smukt Stik hænger i Billedgalleriet over berømte Elever.

Foruden dette har Skolen ejet en anden billedlig Fremstilling af Müller, nemlig et Relief i Gips, men hvor det er blevet af, vides ikke.

Det har altsaa engang været der og er blevet afsløret med megen Højtidelighed i Aaret 1787.

En lille Bog i Skolens Bibliotek fortæller om Begivenheden.

Det lille Skrift, der fremtræder i grønt Pappbind med Guldsnit, er en Mindetale, som Rektor Lorens Hanssen holdt den 30. Juli 1787 over Müller, »da hans Gips-Brystbillede, skienket af hans efterladte Frue, blev i Ribe-Skole højtidelig opsat«.

Den lille Bog er skænket Biblioteket af Forfatteren den 17. Marts 1816, hvilket fremgaar af en Dedikation med Forfatterens egen smukke Haand foran i Bogen.

Det fremgaar af det lille Skrift, at det udgives med den afdødes Enkes Billigelse, men tillige, at hun er død i den Tid der er gaaet mellem, at Talen er blevet holdt og dens Udsendelse i Trykken.

Paa Bogens 61 Sider giver den gamle Rektor nu en Skildring af Mandens Fortjeneste, hans Levnedsløb o.s.v. Stilen er Tidens med alle dens snørklede Kruseduller.

Vi hidsætter en Prøve af Talens Slutning:

»Haabefulde Ungdom! for dig fremstilles denne Mand, hans Dyds, Lærdoms og Arbeidsomheds Mynster. O, hvor ønskede jeg mig i dette Øieblik hine gamle Taleres Aand for kraftig at kunne ryste Din Siels Inderste, og for med levende Farver at kunne stille Dig Dyden for Øine i dens elskværdigste Gestalt. Hvor lykkelig er Eders Lød, der leve i en saa opklaret Tidsalder, at Ungdommen ei længere med Ferle og Riis kues til at hylde Muserne, da de indsigtfuldeste Mænd i alle Lande foreene fælles Kræfter for at udfinde den for Ungdommens og Menneskets Natur meest passende Opdragelse og Undervisnings Maade, og da særlig vor milde Konge saa faderlig sørger for at indrette Skole-Væsenet paa den bedste og gavnligste Maade, og Ungdommens ædeltænkende Elskere søge paa den venligste Maade at lokke Eder til Flittighed og Dyd.

Skam Eder, om saa herlige Anstalter, om ædelmodige Medborgeres saa velgørende Opmuntringer skulle anvendes paa uværdige.

Held, trefoldt Held følger Eder, saafremt I opfylde de Fordringer, som Religion, Forældre og Stat have paa Eder. — Saa tidt I skue denne Mand, da

gid hans Dyd, Flittigheds og Arbeidsomheds Aand besiele Eder og optænde hos enhver den faste Beslutning:

DIG, — DIG VILLE VI LIGNE.

Ædle Mand, Du vor Skoles Ære. Du sørgede for, at den lærevillige Unge kunde faa Leilighed at undervises i den Videnskab, hvis Nytte og Værd Du ønskede mere almindelig erkjendt. Du søgte ved Belønninger og den dermed forbundne Ære at antænde Ærelyst til det unge Hierte. Ja Lyst til Videnskaber, til Dyd. Meget, ja meget er det, vor Skole skylder dig, og er det forklarede Væsnér tilladt fra hine høie Sphærer at skue ned paa de menneskelige Ting, da annam vor Tak, og gid Du se mange ædle Unge understøttede af Din Gavnildhed og opmuntrede af Dit Eksempel ile frem i Dine Fodspor paa Videnskabens og Ærens Mark.«

Taleren sluttede saa med en Hyldest til den afdødes Enke, der overværede Afsløringen, og sluttede med et pompøst Citat:

»Med Laurbær-Krands lad Fyrsten smykket staae,
som sig med Blod og Liig et Minde bygger:
Men Eders Navn skal grønt for Efterslægten groe,
Naar hiin forsvandt, som Nattens tomme Skygger.«

Det kunde være interessant at vide, hvor Gipsbrystbilledet paa Ribe Katedralskole er blevet af, men hvorom al Ting er, er Otto Friderich Müller ikke glemt hverken af dansk Videnskab eller hans gamle Skole i Ribe.

Han glemte ikke sin gamle Skole.

En gammel Ribestudent, Pastor emeritus *C. P. Clausen*, gæstede i Anledning af sit 50 Aars Studenterjubilæum i Aar Ribe op imod Translokationsdagen for at færdes paa de gamle kendte Steder.

I Ribe Stifts-Tidende offentliggjorde han nedenstaaende Hilsen og Tak til Skolen.

Det er en af dine gamle Drengé, der gennem disse Linjer hilser og hylder dig, trykker din Haand og takker dig for alt godt, du gav os. Thi du gav os meget værdifuldt, ej blot for Skolen, men ogsaa for Livet. Du lærte jo os den gamle, skønne Sætning: »Non scholæ, sed vitæ discimus«.

Det er udfra en bestemt Anledning, jeg tillader mig at skrive til dig for at sige dig en hjertelig Tak for alt det, du var for mig, du kære, gamle, lærde Skole. Det er nemlig i Aar 50 Aar siden, jeg hos dig for første Gang kunde sætte den skønne Studenterhue af fin, sort Silke paa mit Hoved. O, hvilken Lykke og Fryd! Hvilken Oplevelse, der aldrig glemmes! Egentlig var det jo dig, der gennem din Undervisning og Lære, gennem din Tugt og Opdragelse, gennem din Disciplin og Orden, satte Huen paa mit unge Hoved. Hjertelig Tak! Og fik vi gamle Drengé ikke mere ud af alt dette, end vi gjorde, saa var det vor egen Skyld. Jeg har aldrig hørt til dem, der skulde tale ilde om vor Skole og dens Lærere, der nu alle hviler henne paa Kirkegaarden.

I Aar har altsaa vi gamle Drengé fra 1900 50 Aars Studenterjubilæum. Saa lader vi først vore Tanker gaa tilbage til vor gamle, lærde Skole

i det yndige, bedaarende Ribe og takker den for, hvad den gav os af Classica, af Kultur og Humaniora, af ædel Disciplin. *Senere* stævner vi til *Alma Mater* i København og hylder og takker hende for hendes videre Uddannelse, Opdragelse og Optugtelse af os. Ja, kære Ribe Latinskole, meget er forandret i vort Liv siden hin Dag i Juli 1900, da vi satte Huen paa vort Hoved, men det er der jo ogsaa i dit Liv og i din Virkemaade, men een Ting har ikke forandret sig i den svundne Tid: *det er vor Taknemlighed mod dig og vor Kærlighed til dig og alle vore gode Minder om dig.* De bliver. Før end jeg blev Discipel hos dig, besøgte jeg dig engang og blev saa betaget af dig, at det Ønske opsteg i mit unge Hjerte: at maatte faa Lov til at gaa i Skole hos dig. Og det Ønske opfyldte Gud. Derfor er mine Tanker gennem Aarene tit og ofte gaaet over til dig med Tak for den Tid, jeg fik Lov til at nyde godt af din Undervisning.

Og i Mindet om alt dette tager jeg saa min gamle, græske Homér-bog frem og læser paa et af dens første, hvide Blade, hvad jeg dér har skrevet om dig: »Og Øjet dugges mildt i Mindet om de skønne Aar i kære, gamle Ribe lærde Skole. Minerva her saa ømt sin Søn hun kranser, mens Muserne sylfidelet omkring ham danser. I Mindets Glans min kære Skole altid for mig staar, og aldrig vil jeg glemme den, ihvor jeg gaar. O, Gud, hav Tak, for hvad du gav mig dér, den Plet er mig saa dyrebar og kær.«

Og nu tager jeg saa din Haand, trykker den og takker dig igen. Men det er nu ikke blot min gamle Skole, jeg mindes ved denne Lejlighed, men ogsaa Byen, hvori den laa. Det Præg af gammeldags, fornem Stilhed, der laa over dens Gader, Stræder og Gyder, husker jeg saa levende, ligesaa Ribes Omgivelser med Slotsbanken og Plantagen, og ikke Byens skønne, gamle Huse at forglemme. Endnu kan jeg høre de herlige Vægtersange i den stille Nat. I mine Øren lyder endnu Klokkernes Ringen og Kalden fra Domkirken og fra Sankt Cathrine. Hvor var der dejligt at sidde i disse herlige Gudshuse om Søndagen efter Hverdagens Slid. Duft af gammel Kultur og ærværdig Tradition var udbredt over gamle Ribe, og dets Borgere og Borgerinder var saa rare og venlige, de fulgte os, nikkede saa venligt til os Disciple, naar den sidste, strenge Eksamenstid var inde, der kronedes med Studentereksamen. Ribe var jo ogsaa Grænseby, og Sønderjylland i Preussernes Vold, med Vemod mindes jeg den rædsomme Kølertid, da vore trofaste Landsmænd i Sønderjylland maatte lide saa meget, men vi faar nok vort omstridte Land tilbage, lige til Ejderen. Det vil vi arbejde paa trods Svigten og Lunkenhed hos mange i det gamle Land. Fra Domkirkens høje Taarn kunde vi se ned over den søndre Vang, det Udblik glemmes aldrig, ej heller naar Redaktør Jessen fra »Flensborg Avis« kom op til gamle Ribe og dér talte til os om Kampen og Striden i vort gamle Grænseland. Vore Hjerter blev

saa betagne af alt dette, at den sønderjydske Sag blev os dyrebar og kær. En af Lærerne holdt »Flensborg Avis« og gav den til os ældre Disciple. Fra den Tid stammer min Kærlighed til den søndre Vang lige til Ejderen. Det Land er vort eget. Det har vi Lov og Ret til at eje. Ve dem, der svigter her.

Kære, gamle Skole i Ribe! Jeg tror, jeg kommer over til dig i Sommer, stille og uformerket, for at hilse paa dig og takke dig, nu i Anledning af 50 Aars Studenterjubilæet. Jeg tror nok, Skolens gode Rektor og flinke Lærere giver mig Lov til at gaa en lille Runde i den gamle Skolegaard, at kigge ind i de gamle Klasseværelser, ind i Sølennitetssalen, hvor vi sang vore Morgensalmer og samledes ved højtidelige Lejligheder, ind i den fysiske og naturhistoriske Samling, ligesaa at skue ned i Gymnastiksalen, og saa et lille Hop op i det herlige Bibliotek, hvis Herligheder man aldrig bliver færdig med at fordybe sig i. Og endelig beder jeg om gennem disse Linjer blot en liden Stund at faa Lov til at lade mig ned paa min gamle Plads i det gamle Klasseværelse. Jeg tror, jeg kan finde det altsammen endnu, men inden jeg gaar ind under min gamle Skoles Tag, standser jeg et Øjeblik foran den ærværdige Indgang, ser op mod den talende Indskrift over Skolens Hovedindgang, *de forpligtende Ord*, dem, jeg ofte har skuet op imod som »Discipulus in Schola Ripensi«: *Litteris et Artibus*. Jeg bøjer saa stille Hovedet i Tak til Gud og min gamle Skole, og med Henblik paa denne sidste hvisker jeg hen for mig:

Vivas! Crescas! Floreas!

En af dine gamle, taknemmelige Dreng.

Fra Ripensers Samfundet

Vinterfesten paa Skolen

den 4. Januar blev yderst vellykket.

Ca. 70 Deltagere samledes omkring de med Lys og Blomster smykkede Borde i den lille Gymnastiksal, hvor de gamle Tegninger af nordiske Guder, der har været med til saa mange Skolefester, skuede ned fra salens Ribber.

Formanden, Journalist *K. H. Rosenstand*, bød velkommen, hvorefter man staaende sang »Sol er oppe«.

Efter at man var naaet lidt hen i den lille Soupé, sang man en morsom Vise, der baade var skrevet og illustreret af Radioforhandler *Immanuel Jensen*.

Derefter talte *Formanden* for Skolen, idet han takkede Rektor *Jørgensen*, fordi han atter i Aar havde slaaet den gamle Skoles Porte op for de tidligere

Elever. Taleren udbragte et Leve for Ribe Katedralskole, adresseret til Rektor Jørgensen.

Rektor *Jørgensen* takkede for Skaalen og udtrykte smukt Ønsket om fortsat Trivsel og Blomstring for Ripenser-Samfundet.

Senere talte Læge *Ulfbech Petersen*, Skærbæk, som gammel Elev og tillige som Elevfader for Skolen, og man sang en smuk Sang af Læge *Agnes Filskov*.

Rektor fortalte en lille »Solstraalefortælling« om en gammel Elev, der havde været hjemme fra Californien og gæstede sin gamle Skole efter 58 Aars Forløb. Dansk-Amerikaneren var 87 Aar gammel, og han havde under Besøget skænket 25 Dollars til at fornøje de — nuværende Elever med. Stor Skuffelse blandt de forhenværende.

Efter Rektors Forslag fastlagdes Aarets Sommer- og Sportsfest paa Skolen til Lørdag den 19. August.

Saa hævedes Bordet, og man samledes ved Kaffen i Syngesalen.

Her mødte Magister *Alvad* med Skolens store Sangkor, der glædede Fstedeltagerne med at synge en Række smukke og morsomme Sange og et Par Solosange, ligesom *Alvad* satte sig til Flygelet og sang et Par Sange. Det var yderst fornøjelig Underholdning. Man frydede sig baade over *Alvads* og Korets storartede Dygtighed.

Derefter fulgte et lille Lotteri, hvorved bortloddedes en af Immanuel Jensen skænket Gave, en Flyvetur med ham selv ved Rattet. Den heldige Vinder blev Fru Prokurist Poul Andersen.

Senere viste Immanuel Jensen Adjunkt Heilesens udmærkede Film fra Ribe Katedralskole, der blev optaget i Anledning af Skolens 800 Aars Jubilæum.

Derefter fulgte et fornøjeligt Samvær, og Dansen gik lystigt til Midnat. Alle var enige om, at det havde været en endog særdeles vellykket Aften, som man Traditionen tro vil genoptage i Aar.

Eoraarstur i Aarhus

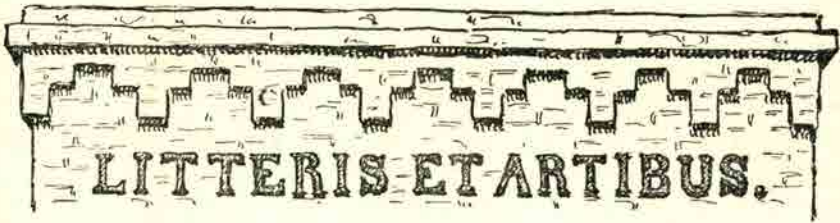
Som en Slags Indledning til forhaabentlig talrige vellykkede Sammenkomster i Fremtiden, arrangeredes der for de 17 Ripensere ved Aarhus Universitetet Søndag den 21. Maj en Travetur i Frijsenborgskoven ved Hammel, ca. 20 km vest for Aarhus. Desværre medførte Eksamen og anden uoervindelig Forhindring, at det kun blev en lille Skare, der drog af Sted med Hammelrutebilen Søndag Middag. Men takket være et straalende Vejr og et Par gæstfrie Hammelborgere fik Turen ikke desto mindre et fornøjeligt og vellykket Forløb. — Der er almindelig Enighed om, at man bør forsøge at gennemføre en lignende Tur i September, hvor i al Fald Eksamen ikke lægger sig hindrende i Vejen.

Foraarsturen i Dyrehaven,

der nu er ved at danne Tradition, afholdtes i Aar den 23. Maj.

Der var mødt 30 Medlemmer, og Vejret var straalende, ligesom Dyrehavens høje Bøge, knudrede Ege og blomstrende Tjørne stod i deres skønneste Vaarpragt. Man travede en dejlig lang Tur gennem Dyrehaven helt ud paa Eremitagesletten for derefter at slaa sig ned i Rytterkroen, hvor

Kaffen ventede. Ved Kaffen blev der bl. a. talt af Formanden, Redaktør Rosenstand, og Fuldmægtig Tang Petersen. Ribes Pris blev sunget, og Hurraerne gjaldede i Hallen. Bagefter dansedes der, og Stemningen var udmærket.

Af Skolens Dagbog

4. Januar: Ripenser-Samfundets Vinterfest paa Skolen.
 28. Februar: Klavervirtuosen Willy Klasen og Koncertsangerinde Fru Sebastian giver Koncert for Skolens og Seminariets Elever.
 9., 11. og 12. Februar opføres som Skolekomedie Wessels »Kærlighed uden Strømper« i en udmærket Opførelse, instrueret af Lektor Johansen og Adj. Alvad. Efter Komedien er der Skolebal baade 11. og 12. Februar.
 11. Marts: Hejmdal deltager i Haandboldstævne i Fredericia.
 15. Marts: Eleverne vinder Skakkamp over Byens A Hold $9\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$.
 22. Marts og 3. April: Gymnastikafslutning.
 5.—19. April: Rise Zerlang 3. G. deltager i det internationale Ungdomsstævne i Wigan, England, udtaget sammen med 3 andre Gymnasiaster fra danske Skoler af Det danske Selskab.
 3. Maj: Sangafslutning paa Skolen.
 I Vinterens Løb har Eleverne haft Adgang til Koncerter, Oplæsning og Foredrag arrangeret af Musikforeningen og Litteraturforeningen paa Skolen.

Skolens Aarsfest

afholdtes den 24. Juni. Paa Grund af Vejret maatte Festen holdes indendørs, og begge Sale var taget i Brug, sat i Forbindelse med hinanden ved Højtaleranlæg.

Kantaten lød som sædvanlig festligt, og Rektor *Jørgensen* holdt en udmærket Tale til de unge. 11 25-Aars Studenter overværede Translokationen.

Endvidere saas i Forsamlingen en 61 Aars Student, Skolebestyrer *Aksel Noack* fra Ringe, der i en smuk Tale hyldede sin gamle Skole. Paa 25 Aars Studenternes Vegne hyldede Læge Karkov Skolen med Tak.

Lejrskole

Efter Sommerferien skal Ribe Katedralskoles Mellemskoleelever i Lejrskole ved Hillerød. Eleverne deles i 2 Hold. Med det ene Hold tager Lektor Krebs og Adjunkt Alvad med Fruer. Med det andet Hold tager Adjunkterne Schmidt og Kofod med Fruer.

Afsked med Skolen.

I al Stilfærdighed har Lektor *Jørgensen* taget Afsked med Skolen. Rektor bragte ham Skolens Tak ved Translokationen.

Lektor *Jørgensen* kom den 9. August 1920 til Ribe Katedralskole fra Rungsted, og siden har han virket trofast, dygtig og stilfærdigt ved

Skolen i Ribe som Lærer, specielt i Naturhistorie samtidig med, at han har været en flittig forsker, bl. a. af Biernes Liv, som han har skrevet interessant om. Lektor Jørgensen er kendt for sit nationale Sindelag, og ved forskellige Lejligheder kunde han, der ellers er udpræget stilfærdig, baade holde Foredrag og gode Taler. Han var afholdt af baade Lærere og Elever.

I det offentlige Liv har han ikke deltaget. Han sad dog i Bestyrelsen for Museet i Hans Tavsens Hus.

Lektor Jørgensen flytter sine Teltpæle til Fyn, hvor han med sin Familie vil nyde sit Otium.

Hejmdalssæsonen 1949—50

Det er faldet i min lod af erindringens spindelvæv at udrede de tråde, som skulle kunne give et billede af Hejmdal i perioden 49—50.

Inden jul holdtes der en række møder, der hvad kvalitet angår, overstiger dem, jeg har kunnet følge i min gymnasietid. I disse møder indgik foredrag, som ingenlunde var kedelige. Bl. a. kan nævnes overlæge Marthinsens foredrag om rygter, tandlæge Kjær Niensens foredrag om lægekunsten gennem tiderne, ledsaget af forevisning af skimlede lægebøger og middelalderlige lægeinstrumenter, der godt kunde have båret indskriften: »Patienten døde ganske vist, men feberen forlod ham«. Endelig bør adjunkt Heide Petersens foredrag om, hvorvidt verdensrummet er krummet eller ret nævnes. Den graciøse måde han jonglerede med både 1., 2. og 4. dimensionale verdener på, forbundet med en overordentlig anskuelig fremstilling, var i stand til at henrykke sproglige såvel som matematikere.

Af andet, som Hejmdal arrangerede før jul, kan nævnes to fester.

Den første, lørdag den 8. oktober, var et bal i forbindelse med en sportskamp mod Esbjerg statsskole, hvor alle spillere var inviteret med. Den anden var det traditionelle julebal. Det rager for vidt at komme ind på enkeltheder, så derfor vil jeg nøjes med at sige, at stemningen i begge tilfælde var høj.

Efter jul var Hejmdals møder knap så rige på nævneværdige begivenheder, til dels på grund af en principiel strid om, hvorvidt det var tilladt juleballets festkommite at lave underskud eller ej. Efter megen diskussion frem og tilbage endte det dog med, at kommiteen blev frifundet. Mit syn på sagen er, at man burde lade den slags diskussioner være forbeholdt kvægavlsforeninger og deslige, idet jeg er overbevist om, at det ikke er i overensstemmelse med Hejmdals ånd, at foreningen ledes af principper, som gælder det almindelige foreningsliv. Patinaen ville i så fald forsvinde.

Hejmdal fik dog ind imellem også tid til at arrangere et og andet oplivende, såsom en amatørraften, en politisk diskussionsaften med deltager fra byens politiske ungdomsforeninger m. m.

Af andet, Hejmdal deltog i, kan nævnes et karneval på Tønder statsskole den 25. februar. Sæsonen sluttede den 27. marts med et bal.

Niels Grue S.

Bankdirektør *H. Kaalhaug* er afgaaet ved Døden 80 Aar gammel .

Han var sin Fødeby en god Borger. Som mangeaarigt Medlem af Byraadet, som Byens Borgmester, som Forretningsmand og Direktør for Sydjydsk Landmandsbank udførte han et betydningsfuldt Arbejde.

Vort Medlem Grosserer *L. C. Nielsen* er valgt til Ribe Bys Borgmester.

En af Ripenser-Samfundets Stiftere, Ekspeditionssekretær ved Københavns Byret, cand. jur. *Erik Styrup*, er afgaaet ved Døden 73 Aar gammel.

Bogtrykker *Aage Jacobsen* er valgt til Formand for Ribe Turistforening.

Den 3. Maj fyldte fhv. Haandgerningslærerinde ved Ribe Katedralskole, Frøken *Marie Forsberg* 80 Aar. Hun, der var Svigerinde til Rektor *N. E. Øllgaard*, huskedes paa Dagen af mange taknemlige Elever.

Ingeniør *Jens Styrup*, Ribe, fyldte den 12. Maj 65 Aar.

Dommerfuldmægtig *G. F. Friis*, Ringsted, har afløst Dommer *Bruun*, Ribe, der er forflyttet til Nykøbing paa Falster.

Ribe gæstedes i 1949 af 112.000 Turister.

Gymnastikinspektør, Frøken *Else Thomsen*, der stammede fra Høm ved Ribe, er død 71 Aar gammel.

Fotograf *Nørsgaard Nielsen*, Ribe, fyldte den 14. Marts 80 Aar.

Fhv. Lærerinde, Frøken *Birgitte Bøggild*, Klosteret, fyldte den 3. Februar 80 Aar. Hun mindedes af mange gamle Elever fra Frøken Swabes og Frøken Lottrupsk Skole.

Den 9. Februar kunde Cigarhandler *J. Nørsgaard* og Hustru, Torvet, Ribe, fejre deres Guldbryllup.

Vort skattede Medlem, Direktør *H. Obbekjer*, fyldte den 25. Marts 70 Aar. Formanden gratulerede paa R.'s Vegne og overrakte Foreningens Velynder Kinchs Ribe Bys Historie.

Vort Medlem, Frøken *Gudny Helle*, er udnævnt til Direktør for Landbosparekassen i Ribe, efter at Direktør Tobiasen havde taget sin Afsked efter 25 Aars Gerning i Sparekassen.

Konsulent *Korsgaard* har bygget et Kollegium for Seminarieelever.

Seminarie lærerinde, Frøken *Anna Langmack*, har taget sin Afsked fra Ribe Statsseminarium.

Den 4. Maj var det 100 Aar siden, Konsulent *Marius Windfeld—Hansen*, en af de 6 dygtige Brødre fra Ribe Midtmølle, fødtes. Han startede i Vejle Danmarks første Bomuldsspinderi.

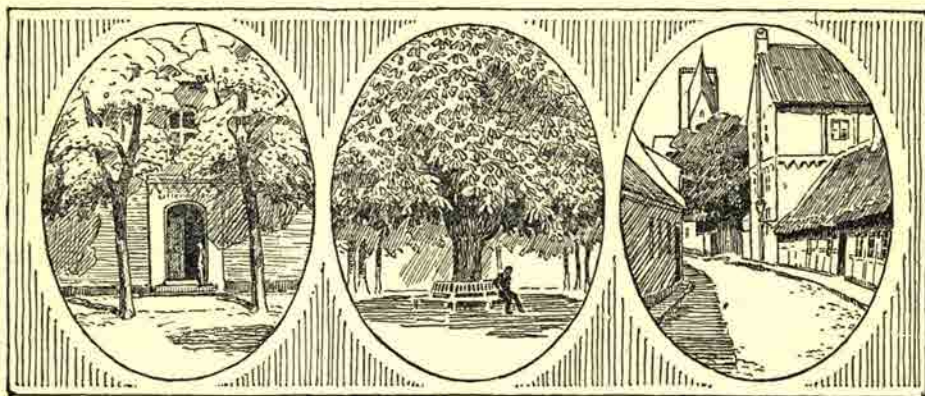
Læge, Frøken *Ida Bolvig*, er blevet Pensionær i Ribe Kloster.

Den 89 aarige Landsretssagfører *M. C. Pontoppidan* og Hustru har fejret deres Diamantbryllup.

Ølbrygger *L. Knudsen* fyldte den 9. Juli 90 Aar ved bedste Helbred.

I en Storm den 22. Juni blæste den ene af de smukke Kvistes Overdel paa Brorsons gamle Bispegaard i Puggaardsgade (Posthuset) ned og knuste Taget paa det tilstødende gamle Bindingsværkshus. Ingen Mennesker kom til Skade, og en Restauration er nu foretaget.

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 23

Oktober 1950

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

Benyt **Ribe Discontobank**

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

BENTZONS BOGHANDEL

v/ *Knud Heide-Andersen*

Ribe

JENS ANDERSEN
Byens Hjørne
RIBE

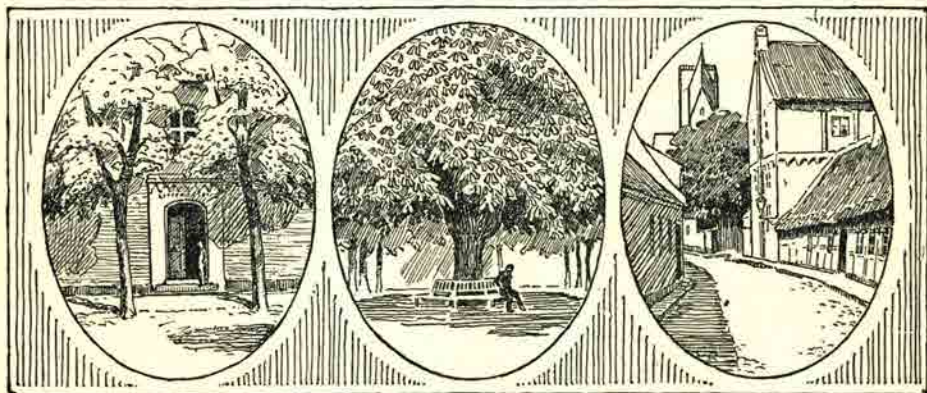
Har De læst den lille Bog om

Ribe Rektoren Christian Falster?

Bogen koster kun 1 Kr. 50 Øre og rekvireres fra

Dansk Hjemstavns Forlag . Ribe

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 23

Oktober 1950

3. Bind

Ripenser-Samfundet

afholder

Generalforsamling og Rusmodtagelse

(Sædvanlig Dagsorden.)

Torsdag den 19. Oktober 1950 Kl. 19,30

i Zoologisk Museums Auditorium, Nørregade, København
(Indgang fra Studenternes Spisestuer)

Efter Generalforsamlingen Russammenkomst i Professorstuen.

Der serveres 3 Stk. Smørrebrød, 1 Øl og Kaffe med Kage (Snaps kan faas)
incl. Drikkepenge for Kr. 5,50, Russer Kr. 3,50.

Rustaler: Professor, Dr. med. A. Thornval.

Underholdning og amerikansk Lotteri.

Deltagelse maa anmeldes paa Telefon Central 3598 senest
den 14. Oktober. Betalt Medlemskort for 1950 maa forevises.
Kan eventuelt indløses ved Generalforsamlingen.

De graa Øjne

Som Prøve paa den afdøde Ribestudent, Redaktør C. B. Dethlefsens Forfatterskab bringer vi denne lille Novelle, skrevet i sin Tid til »Maanedsmagasinet«, bygget paa Minder fra Frøken Øgmundsens Pensionat i Ribe.

Hvem har ikke i sit troskyldige Barnesind følt sig saaret over ubetænksomme Ytringer, der kunde falde af fra de mest »ophængte« i Juletravlheden, som f. Eks.: Naar bare Julen nu var overstaaet — o. lign., som om Julen blot var noget, der skulde »overstaas«, som om denne velsignede, jagende Travlhed før Højtiden ikke maatte være en Fryd for de Menneskesjæle, der blev hvirvlet med i den — Husmoderen, der bagte Klejner, saa Fedtet stod i en Damp ud gennem Køkkenvinduerne halve Dage i Træk, Kokkepigen, som stod paa Hovedet i Sylte og Blodpølser Dagen lang og til Slut fik tre fede Julegæs leveret til videre Behandling — og Julerengøring og Juleindkøb og Julefremmede og al den Masse anden Forstyrrelse, som jo maatte være den rene Fornøjelse, naar bare det var noget med »Jule« foran.

Nej — Julens Martyrer saa ganske anderledes ud.

Se paa den lange 15 Aars Skoledreng, der en tidlig Januarmorgen tørner ud af den lune Barneseng, der i Ferierne kommer til Hæder og Værdighed igen, og hver Gang maa trækkes et Stykke længere ud, og hvor han nu i samfulde fjorten »Juledage« har faaet Morgenkaffen serveret med en ekstra stor Klejne i Tilgift.

Men nu er Herligheden forbi, og det gaar atter med Jernbanefart tilbage til Hverdagslivet med *til* Skole og *fra* Skole og Lektier i en Uendelighed.

Et sidste Blik tilbage paa Juletræet, som staar helt trist henne i Hjørnet og drysser i det kolde, graa Morgenlys, et forstaaende Nik fra Søsteren, som hanker op i Kufferten med et opmuntrende Tag, og naar en Stund efter Kupédøren smækker i, og Afgangssignalet lyder med en Klang, som var det Alverdens Glæde, der stedtes til den evige Hvile — er der af hele Eventyrligheden kun et sviende Savn tilbage. I det fjerne strækker Kirkespiret sit Kors mod Himlen som et Symbol paa altings Forgængelighed, og Hjulene synger deres ensformige, støjende Sang — Time efter Time hele den hvide Vinterdag igennem.

Jeg har kun truffet *et* Menneske, som forstod sig paa Etferbehandlingen af en saadan Barnesjæl, der kunde rumme de mest gedigne Selvmordstanker.

Hun var Pensionatsværtinde. — Ikke af den moderne Storstadstype, Vorherre bevares, men hun var Overhovedet for et Stutteri paa seks Latinskoledrenge i en lille Provinsby med krogede Gader, hvor der duftede af Hyld ved Sommertid.

Enhver, der ikke er altfor troløs imod sin Fortid og af Erfaring kender lidt til en Latinskoledrengs impulsive Gemyt, vil uvilkaarlig

forlange en hærdebred Kvinde med en skarp Diskant og et haandfast Greb paa Tingene ved Styret af en Menage paa seks af Slagsen.

Det var ogsaa min personlige Forudsætning, da jeg som et nykonfirmeret Barn holdt mit Indtog i den tre Aars Periode af mit Liv, som ved forventet Flid og Ihærdighed skulde krones med Opnaaelsen af en Studenterhue og en Livkjole.

Jeg glemmer aldrig det Øjeblik, da jeg med en yderst respektfuld Mine og Trommehinderne paa Forhaand indstillede paa Diskanten, steg ud med min lille Udvandrerkuffert og fik Øje paa en lille mærkelig Dame, der styrede lige hen imod mig.

Jeg havde straks en instinksmæssig Følelse af, at det var *hende*, og ved Synet af det lille Væsen, som ikke naaede mig til Skulderen, svandt Forestillingen om den *hærdebrede* bort som et Fantom, der opløste sig i Taagedunst.

Her stod Virkeligheden for mig og hilste mig velkommen med to kloge, graa Øjne, der lyste mig saa venligt og næsten gammelkendt i Møde, og jeg rystede Virkelighedens lille Barnehaand med en vis beskyttende Hjertelighed i oprigtig Taknemlighed over denne Overraskelse.

Vi forstod straks hinanden. Der var ikke noget Pjatteri med, »at vi to skal saamænd nok blive gode Venner« — intet af denne energiske *Tagen sig af* og hysteriske Moderlighed, som paa Forhaand nok skal gøre det af med enhver Mulighed for Sympati og virker som en Finger i Halsen paa en barnlig Sjæl, der lider af kronisk Hjemve.

Alene *den* Maade, hvorpaa hun viste, at hun var indforstaaet med ens første »Tilfælde«, var enestaaende og et Eksempel værdig til Efterfølgelse.

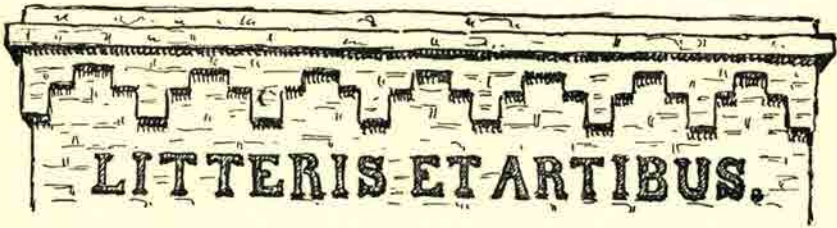
»Tilfældet« var lyshaaret og tre Aar ældre end jeg.

Hver Morgen den Vinter, det stod paa, var der Lys i Gavlvinduet i den Hjørneejendom, jeg skulde forbi paa Vejen til Skole, og hver Morgen hentede jeg et lille lyshaaret Nik fra det Gavlvindue. En Dag, da jeg var kommen lidt sent af Fjerene, fik jeg en alvorlig Paamindeelse om ikke at forsømme mit Nik og det med en Selvfølgelighed, som var Forlovelse forlængst godkendt og deklareret. Naar jeg nu i Erindrungen beskæftiger mig med denne lille Morgenflirt, kan jeg ikke lade være med at tænke, om det egentlig ikke var de to kloge, graa Øjnes Skyld — i al deres Uskyldighed — at det ikke blev til mere end dette Nik — — — hvorfor jeg i Grunden er dem taknemmelig.

En selvbestaltet Moderlighed vilde her have himlet op og kunde have foraarsaget de frygteligste Ulykker.

Og hvilken Lise var der ikke i et Blik fra disse gode graa Øjne, naar man vendte tilbage fra Ferierne med Saaret paany oprevet.

Gennem alle Skoleaarene fulgte de mig med deres tavse, milde Forstaaelse. Men den Dag, jeg gik til Eksamen for sidste Gang i den gamle Skole, skinnede de graa Øjne i Feber, og før jeg kom hjem, havde de lukket sig for stedse.

Engelsk marionet-teater besøger Ribe Katedralskole

Allerede i maj måned kom der til Ribe Katedralskole en henvendelse fra »The Danish Society« med forespørgsel om, hvorvidt man ved skolen var interesseret i at få besøg af et engelsk marionetteater fra Brighton. Forhandlinger optoges, og de resulterede i, at fredag den 1. september fastsattes for opførelsen af »The Little Mermaid«, en dramatisering af H. C. Andersens eventyr »Den lille Havfrue«.

Marionet-selskabet, der bestod af 15 medlemmer, hører hjemme i Brighton, hvor de under ledelse af Mr. og Mrs. Sedgwick, der står i spidsen for en ret stor undervisnings-institution, oprettet af kvækerne, har specialiseret sig i marionet-spil.

Kvækernes »Education Centre« i Brighton besøges af voksne i alle aldre og beskæftigelser fra byen og dens omegn. Universitetslærerne fra Oxford kommer hertil og holder foredrag om de forskelligste emner, og der gives undervisning i sprog, musik, litteratur, kunst og meget andet. Gruppen, der besøgte Danmark, er opstået på den måde, at nogle af de mennesker, der kommer til kvækernes institut i Brighton, har fundet hinanden i deres fælles interesse for dukketeater. Med den største iver og begejstring er de gået op i denne særlige form for skuespil. Lederen, Mr. Sedgwick, har bearbejdet forskellige litterære værker for sit dukketeater, og i fællesskab har medlemmerne konstrueret en scene, der hurtigt kan sættes op og tages ned; selv udkærer de dukker, laver dragter og ordner alt det, der er nødvendigt til opførelse af marionet-spillene. Efter i flere år at have opført marionet-spil rundt omkring i England, fattede de i år den plan at drage udenlands med deres teater.

Den 31. august ankom det engelske selskab til Ribe, lederne i bil, der indeholdt teater-grejerne, de øvrige med tog, og de blev alle privat indkvarteret hos katedralskolens lærere og elever.

Den næste formiddag var selskabet beskæftiget med opstillingen af den ret store scene, og kl. 13 samledes elever og lærere i drengenes gymnastiksal. På rektors vegne bød lektor Askgaard de engelske »skuespillere« velkommen, idet han mindedes en gammel kontakt mellem England og Danmark med hensyn til interessen for skuespil-kunst. Mrs. Sedgwick takkede og gav en redegørelse angående marionet-skuespillet gennem tiderne samt fremførte nogle oplysninger med hensyn til stykket, der skulle opføres.

Tæppet gik op, og stærkt belyst af projektørerne sås siddende i sin stol vor kære eventyrdigter H. C. Andersen, der begyndte at for-

tælle om havet, havkongen og hans familie på havets dyb. Når man havde set på H. C. Andersen-marionetten, var det som om man så Texierre, blot noget langt borte. Scene fulgte så på scene, og man måtte beundre den opfindsomhed og kunst, hvormed eventyret levedegjordes: livet på havets bund, det frygtelige uvejr, havkongen, havfruens besøg og alt det, som vi kender fra eventyret. De forskelligt farvede lys-projekteringer gjorde stærkt indtryk, musikken var velvalgt og teksten blev smukt udtalt, tydeligt og tilpas langsomt, så de fleste kunne følge med i det engelske.

Opførelsen belønnes da også med stærke bifaldstilkendegivelser, og som et lille ekstra-nummer fik vi en enestående musikpræstation af en fortræffelig marionet-klaver-virtuos, der fik den fyldte sal til at juble.

Efter forestillingens ophør blev forhænget trukket til side, og eleverne fik styret deres nysgerrighed med hensyn til marionet-spillets teknik, idet aktørerne beredvilligt demonstrerede dukkerne og viste alle teatrets tekniske finesser.

I det hele taget var det engelske marionet-selskabs besøg i Ribe meget vellykket. De engelske gæster var fulde af lovord om vor smukke gamle by og den store gæstfrihed, de havde mødt, og det kunne kun glæde os, at de befandt sig så godt, at de forlængede deres Ribe-ophold med en sight-seeing-day udover deres oprindelige program.

E. Askgaard.

Skolen siden sidst.

Ribeværelset paa Studenterkollegium Nr. 6 ved Aarhus Universitet, der er stiftet ved Overlæge Max Brammers Jubilæumsgave paa 5000 Kr., er tildelt stud. med. Erik Olsen.

Cand. mag. *T. Ravn*, Ribe Katedralskole, er udnævnt til Adjunkt ved Skolen fra den 16. September.

Vor gamle Skole har haft en udmærket Udflugt til Silkeborg og Himmelbjerget.

Den historisk geologiske Ekskursion gik i Aar til Varde, Viborg, Spøttrup og Jelling.

For første Gang har Skolen i Aar været med to Hold i Lejrskole ved Hillerød.

cand. mag. *Fraas Edelberg* er ansat som Vikar i Lektor *Jørgensens* tidligere Embede ved Skolen.

Fra Ripenser Samfundet

Sommerfest i Ripenser-Samfundet

R. S.s Sommerfest paa Ribe Katedralskole den 19. August var begunstiget af det smukkeste Vejr og fik et udmærket, vellykket og fornøjeligt Forløb. Der indledes med de sædvanlige Sportskampe mellem nuværende og tidligere Elever fra Ribe Katedralskole.

Dommere henholdsvis i Haandbold, Langbold og Fodbold var Lektor Krebs, Gymnastiklærerinde, Frk. Munk og Støbemester Nielsen. — I den mandlige Haandboldkamp sejrede de tidligere Elever over de nuværende 9—5. I den kvindelige Langboldkamp sejrede de nuværende Elever over de tidligere 30—13, og endelig sejrede i Fodboldkampen de nuværende Elever over Ripenser-Samfundets Hold 7—3.

Efter Sportskampene holdtes Bestyrelsesmøde paa Weiss' Stue, hvor man fastsatte den aarlige Generalforsamlings Afholdelse i København til Torsdag den 19. Oktober.

— Aftenfesten paa Katedralskolen havde samlet godt 80 Deltagere, og den blev meget vellykket. Først samledes man i Syngesalen, hvor Ripenser-Samfundets Formand, Journalist Rosenstand, bød velkommen, hvorefter Lektor Askgaard holdt et fortrinligt Foredrag om Skolens mest berømte Rektor, Chr. Falster. Efter Foredraget samledes man til et yderst fornøjeligt Kaffebord i den festligt smykkede lille Gymnastiksal. Her vekslede Taler og Sang.

Formanden, Journalist Rosenstand, bød velkommen og hyldede Skolen med Tak for, at man havde faaet Lov til hvert Aar at holde Sommersammenkomst og Vinterfest paa Skolen. Han adresserede sin Tak til Rektor Jørgensen og udbragte et Leve for Ribe Katedralskole. Rektor Jørgensen takkede Formanden og udtrykte sin Glæde over Sommerfestens Forløb, idet han udtrykte Ønsket om, at Sportskampene nu maa blive en aarlig tilbagevendende Begivenhed paa Skolen. Skolen var glad for disse Kampe. Rektor rettede en særlig Tak til Spillerne.

Stud. theol. O. Lindegaard takkede paa Spillernes Vegne.

Gymnasiast Schneider talte ligeledes vittigt paa Spillernes Vegne, idet han bragte Vindernes Tak til de tabende.

Efter Sangen »Ribes Pris« talte Handelsskolebestyrer Seifert Aalborg (Aargang 1911) smukt og fornøjeligt, idet han hyldede sin gamle Skole med Tak og for Ribe By.

Endelig rettede Læge Ulfbech Petersen, Skærbæk, en Tak til Ripensersamfundet og en særlig Tak til Lektor Askgaard for det udmærkede Foredrag, der havde glædet alle.

Saa hævedes Bordet, og man hengav sig til Dansens Glæder til Midnat, da den vellykkede Fest sluttede med et paa Gensyn næste Aar.

K. H. R.

Til alle gamle Ribe Elever

Vor gamle Skoles 800 Aars Jubilæum blev Anledningen til Genoplivelsen af det i 1912 stiftede *Ripenser-Samfund*, som i Krigens Aar og den paafølgende Tid maatte hvile. Siden da har vi, der har arbejdet med Sagen, og føler det som en Hjertesag, søgt at føre vor Forening for tidligere Elever fra Ribe Katedralskole fremad til en ny Blomstring.

Adskilligt er naaet, men Vejen fremad har stadig meget at lade tilbage, inden Maalet er naaet. Det skulde gerne naas i saa vidt Omfang som muligt til 40 Aars Jubilæet i 1952.

Vi samler hvert Aar Medlemmerne til Fest og Sammenkomster i København, Aarhus og vort eget Ribe, hvor vor gamle Skole to Gange om Aaret aabner sine Døre for os, og det er vi Skolen og Rektor dybt taknemlige for.

Men ser vi hen over Rækkerne ved disse Sammenkomster, bemærker vi, at der er dybe Huller i Aargangene, baade de yngre og de ældre.

Ripenser-Samfundet er en Forening baade for de unge og de ældre. Foreløbig er de unge dem, der først og fremmest har meldt sig til vor Forening, men vi ønsker gerne *alle* Aargange repræsenteret og vil søge at gøre Foreningen tiltalende for alle Parter. Jo flere Medlemmer, des flere gode Arrangementer kan vi byde paa.

Derfor, gamle Kammerater — og unge: Tal med Venner og bekendte fra Skoleaarene om Ripenser-Samfundet og faa dem til at indmelde sig. Kontingentet er beskedent, nemlig 3 Kr. for studerende og mindst 6 Kr. for ældre. Naar De læser dette, beder vi Dem sende Indmeldelse til Formanden, Journalist K. H. Rosenstand, Ribe, eller Kassereren, Købmand Poul Andersen, Ribe. De vil saa modtage Opkrævning af Kontingentet, som vi beder Dem indløse, thi uden Penge kan vi ikke virke. Vi gør opmærksom paa, at Medlemmerne uden yderligere Udgift faar Ripenser-Bladet gratis tilsendt.

Alle, der allerede er Medlemmer, beder vi indløse Kontingentopkrævningerne og anmelde Flytning til Kassereren.

Med venlig Ribe Hilsen

K. H. Rosenstand,
Formand.

Sekretariatschef i Københavns Overpræsidium *Svend Rosenvinge*, der døde i Maj Maaned i Fjor, og hans tidligere afdøde Søster, Frøken *Albertine Rosenvinge*, har ved deres Testamente stiftet et Legat, hvis Kapital antagelig vil beløbe sig til ca. 80.000 Kr., til Ribe Hospital (Klosteret) og Ribe. Naar afdødes Slægtninge er død, skal de to Trediedele tilfalde Klosterets Pensionærer og den ene Trediedel Damer i Ribe By. Klosteret arver tillige en Række Malerier og andre Portrætter samt gamle Møbler.

Ribe Jernstøberi har ladet opføre et stort moderne Emailleværk. Desuden skal Formeriet have en betydelig Udvidelse.

Arrestforvarer *J. Wilsøe* er afgaaet ved Døden 68 Aar gammel.

Fru *Anna Puggard Petersen*, Enke efter Restauratør *Puggaard Petersen* i Ribe, er død 86 Aar gammel i Vejle.

De gamle Bispebilleder i Ribe Domkirke, hvoraf flere befinder sig i medtaget Tilstand, skal nu restaureres. Konservator *Lunøe*, Statens Museum for Kunst, har set paa Billederne og indstillet, at de gøres i Stand.

Odd Fellow Logen »Riberhus« har under megen Festudfoldelse fejret 25 Aars Jubilæum.

Arkitekt *J. Strøm Theisen*, der er død 72 Aar gammel, var den Arkitekt, der opførte Ribe Seminarium samt den Villa paa Kurveholmen, der i sin Tid ejedes af afdøde Lektor *Nørregaard*. Han restaurerede tillige Hotel *Dagmar* for nu afdøde Købmand *Jens Andersen*.

En Del af Ribe skal nu forsynes med Fjernvarme.

Ribe har i denne Sommer været Genstand for to store Brande.

Det er Klubbens Hotel og Cikoriefabrikken (nu Bakelitfabrik) i Slotsgade, der var Genstand for Ildens Hærværk.

Værst medtaget blev Hotellet, der nu restaureres. Her er Planer om, at Salen, der skaanedes af Ilden, skal ombygges og udvides, saa Ribe kan faa sit længe savnede Teater.

Ribe har faaet en udmærket Friluftsscene paa Galgebakken i Plantagen Scenen aabnedes med Opførelsen af Operetten »Røverne«, udført af Det kgl. Teaters Kunstnere med *Frans Andersson* i Spidsen.

Kun 33 Aar gammel er en tidligere Ribestudent, Tandlæge *Helge Nielsen*, afgaaet ved Døden i Washington. Han, der var Student fra Ribe i 1935, tog Tandlægeeksamen i 1939. Han havde arbejdet for UNRA med Undersøgelse af Tandlægeforholdene i Kina. En Tid drev han Tandlægepraksis herhjemme, men rejste til Amerika for videre at uddanne sig og bryde en Bane, hvortil hans ualmindelige Dygtighed kvalificerede ham.

En gammel Ribestudent, fhv. Politinspektør *Henrik Madsen*, i mange Aar Opdagelsespolitiets dygtige og afholdte Chef, er afgaaet ved Døden.

Mandø har hædret Øens berømte Søn, Professor *Eugen Warming*, med en Mindetavle i den gl. Præstegaards Mur. Her fødtes *Warming*, der forøvrigt var Ripenser-Samfundets første Formand. *Rosenstand* nedlagde *Blomster* fra R. S.

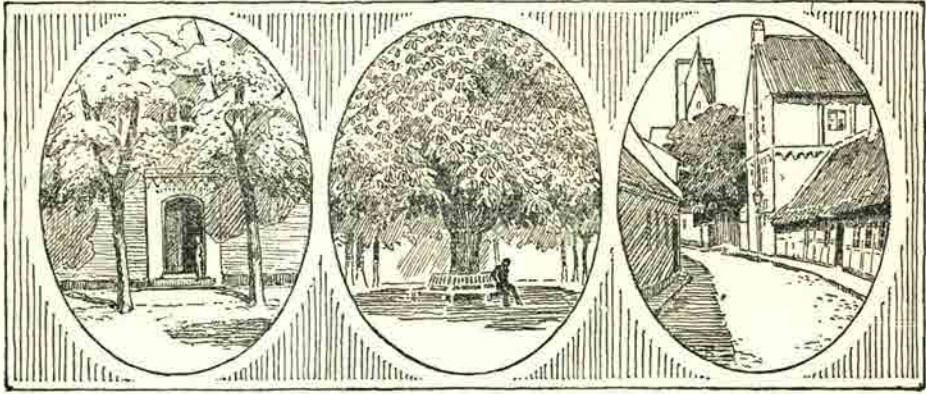
Vor Næstformand, Redaktør *Aksel Lassen*, har haft den Sorg at miste sin gamle Moder, der døde 83 Aar gammel i Juli Maaned.

I en Alder af 71 Aar er tidligere Missionær i Indien Pastor *H. Bjerrum*, Virum, afgaaet ved Døden. Han, der var født paa Anden *Bjerrumgaard* ved Ribe, virkede i en lang Aarrække i Dansk Missionselskabs Tjeneste i Indien.

Ribe Stiftsmuseum har erhvervet en smuk og morsom Bronceskulptur af Billedhuggeren *Mogens Bøggild*. Det er et Højrelief forestillende en Kat, der jager tre Høns op i et Træ.

Museet har (som Gave) modtaget et Barnebillede malet af den afdøde Malerinde Fru *Lilly Lundsten*, født *Ramsing*, (født i Ribe).

RIPENSER-BLÅDET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 24

December 1950

3. Bind

A/S RIBE JERNSTØBERI

Grundlagt 1848

Telefon 261 - 3 Linier

Ovne - Komfurer

Bygningsgods - Radiatorer

Centralvarmekomfurer

Kloakgods

Forhandlere i alle Byer og større Landpladser

I København: Vesterbrogade 70

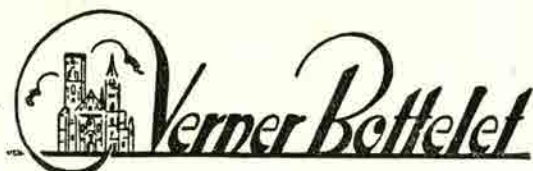
Benyt **Ribe Discontobank**

Tlf. 14 & 214

Aktieselskab

Byens og Egnens ældste Bank

Kontor: Gredstedbro

GULDSMED . URMAGER . OPTIKER

RIBE . TELEFON 226

BENTZONS BOGHANDEL

v/ *Knud Heide-Andersen*

Ribe

JENS ANDERSEN
Byens Hjørne
RIBE

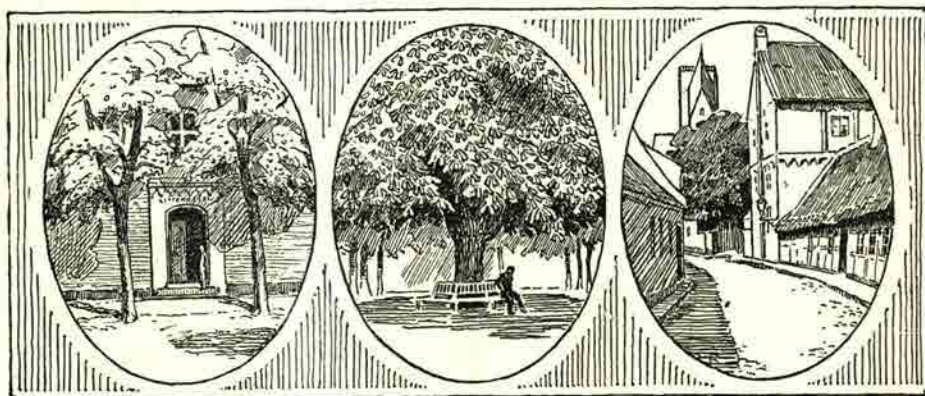
Husk at købe

„**JUL I VESTJYLLAND**“

til Dem selv og brug det populære Julehæfte som Julehilsen til Venner og bekendte. Faas i Boghandelen eller direkte fra

Dansk Hjemstavns Forlag . Ribe

RIPENSER-BLADET

MEDLEMSBLAD FOR RIPENSER-SAMFUNDET

Nr. 24

December 1950

3. Bind

Ripenser-Samfundets Vinterfest

afholdes

paa Ribe Katedralskole Lørdag den 6. Januar 1951

Kl. 19 samles vi i den gamle Gymnastiksal til en lille Soupe; Den traditionelle, forlorne Skildpadde, en Bid Ost og Kaffe. (Øl og Dram kan faas).

Derefter taler i Sangsalen Forfatteren Jørgen Bukdahl:
»Bag Erindringens Lys«.

Ved Flygelet sidder Adjunkt *Alvad*.

Derefter Dans.

Hele Herligheden inclusive Kaffe, minus Drikkevarer, kun 5 Kr. Gæster kan medtages. Bindende Tegning til Spisningen senest 3. Januar til Formanden, Journalist *K. H. Rosenstand*, Ribe, Tlf. 109.

Vel mødt i Ribe!

Lidt om Ribe Domkirkes ruder og Katedralskolens disciple på rektor Thorups tid ved lektor *Ejnar Asgaard*

Glassets historie siges at række tilbage til 3. eller 4. årtusinde før Kristus, og formodentlig går drengenes og unges fristelse til at slå glas i stykker og høre lyden, der fremkommer ved, at glas splintres i tusinder af stykker, lige så langt tilbage i tiden. Sunt pueri På stranden hengiver ungdommen sig til den forkastelige morskab at skyde til måls efter opstillede flasker, og hvordan går der ruder i ubeboede huse? Fra mine drengeår mindes jeg et noget afsidesliggende gammelt hus, der af en eller anden grund kom til at stå tomt. Det varede ikke længe, før samtlige ruder i huset var slået ud af forbipasserende drenge. Dette rinder mig i hu, når jeg hos overlærer Helms, Ribe Domkirkes historiograf, læser, at der i Ribe Domkirkes forfaldsperiode for omkring 200 år siden manglede 619 ruder i den gamle katedral. Hvordan er det gået til? Hvem er gerningsmændene? Mon ikke det er de Ribe-drenge? Nogen vil måske rette søgelyset mod Katedralskolens disciple. At rette beskyldningen mod disse sidste er meget nærliggende, idet Christian Falster's skole lå lige op ad Domkirken.

Da den gamle kirkegård omkring Domkirken ca. 1810 blev nedlagt, og dens terræn blev anvendt til udvidelse af byens torv og markedsplads, kom Domkirken til at ligge mere udsat for at lide overlast ved børns og unges boldspil og stenkasten. Kinch skriver herom: »At slå Kirkens Ruder i Stykker hørte dengang, især synes det i Tidsrummet ca. 1810—25, til Ungdommens »og andre ledige Personers« stadige Fornøjelse. Trods den nidkjære Kirkeværges idelige og indtrængende Klager gjorde Autoriteterne dog i mange Aar intet videre herved. Aabenlyst og uantastede vedblive Drengene at sende deres Stene eller Snebolde mod Vinduerne. Skjønt Ruderne gjordes af det simpleste og billigste grønne Glas, kostede de dog ved 1815 Kirken aarligt omtrent 200 Rdl. — ja, 1822 skriver Kirkeværgen, »at største Delen af Kirkens Indtægt« gik med hertil. Og dog kunde Kirken aldrig siges at være istandsat i denne Henseende. »Glargmesteren kan aldrig faa Kirken færdig,« udbryder Kirkeværgen i det førstnævnte Aar, ligesom han i Februar i det sidstnævnte indberetter, at der af de flere Hundrede Ruder i det store vestlige Vindue nu kun var syv Stykker hele; men han føjer til, at det vilde være spildt Møje at indsætte andre, saalænge Latinskolens Disciple, der have Legeplads udenfor, kunde faa Snebolde at kaste med.«

Den flere gange nævnte kirkevæрге: stiftskasserer og stiftsrevisor Niels Hansen, der i ca. 40 år til sin død 1839, var Domkirkens nidkære væрге, giver os her et stærkt indtryk af den overlast, kirken led. Når man betænker, at Domkirkens glarmesterregninger i de sidste 15 år gennemsnitligt andrager 34 kr. årligt, er det en formidabel udgift, man dengang havde at trækkes med til istandsættelse af ruder.

Morsomt nok findes der blandt Ribe Katedralskoles arkivalier nogle

manuskripter netop fra den her nævnte periode — ejendommeligt nok nøjagtig fra årene 1815 og 1822, da det var særlig galt med ruderne. Da det måske kan være af interesse for Ripenserbladets læsere at stifte bekendtskab med disse håndskrifter: to brevvekslinger mellem Ribe bys autoriteter og Ribe Katedralskoles rektor, tillader jeg mig herved at omtale manuskripterne.

Af den første brevveksling (fra året 1815) ser man, at byens øvrighed ikke har forholdt sig passiv overfor den overlast, Domkirken har lidt, idet borgmester Heilmann har ladet en plakat opslå på Domkirkens vestgavl med forbud mod boldspil og stenkast. Da plakaten imidlertid er blevet fjernet — formentlig af Katedralskolens disciple — anmoder han rektor Thorup om at tage sig af sagen. Rektor Thorup svarer herpå og har åbenbart derefter i en indberetning beklaget sig til stiftsøvrigheden: stiftamtmand Koefoed og biskop Hjort, der som svar erklærer, at man i plakaten ikke retter sigtelse mod Katedralskolens disciple.

Den anden brevveksling, der altså stammer fra år 1822, viser, at stiftsøvrigheden — foranlediget af den samvittighedsfulde kirkeværge — forsigtigt anmoder rektor Thorup om at advare Katedralskolens disciple mod uforsigtighed, hvorved kirkens vinduer kunne beskadiges. Rektor Thorup efterkommer anmodningen, og hans svar viser, hvordan han træffer sine forholdsregler. Vi bringer selve brevvekslingerne i næste nummer.

Rustale i Ripenser-Samfundet 19. Oktbr. 1950

Af professor, dr. med. *A. Thornval*.

(Forkortet gengivelse)

Mine søstre og brødre fra Ribe Kathedralskole!

Det er gået mig som det er gået så mange andre, at barndoms- og ungdomsminder har fået mere og mere værdi for mig, efterhånden som jeg er blevet ældre, og da Ribe for mig er på den intimeste måde forbundet med disse minder, ikke mindst på grund af 7 års skolegang i dens berømte »latinskole«, er det ikke mærkeligt, at jeg nu på mine gamle dage søger at komme til Ribe i hvert fald een gang om året. Så vandrer jeg med højtidelige følelser rundt i de gamle gader, og det kan såmænd godt være, at jeg snakker højt med mig selv hist og her. I vil da kunne forstå, at jeg blev helt bevæget, da Ripenser-samfundet henvendte sig til mig og bad mig overtage det ærefulde hverv at holde en tale for det sidste studenterkuld fra min kære gamle skole. Jeg sagde ret hurtigt ja, men mærkede snart efter en lille kuldefornemmelse ned ad ryggen; den mindede mig om den ikke just behagelige fornemmelse, jeg havde i anden underklasse i frikvarteret, før vi skulde have rektor Fritsche i Dansk. Han var utvivlsomt af den anskuelse, at vi, mens vi var små, skulde lære disciplin

og flid på en sådan måde, at vi ikke senere skulde glemme det. Senere kom jeg forøvrigt til at holde meget af denne retsindige mand. Når jeg nu igen rystede en smule, var det, fordi jeg kom til at tænke på, at det nok slet ikke var så let en sag at sige noget til Jer, som I ikke allerede havde hørt andre sige og hørt dem sige det meget bedre, end jeg formåede. På det nuværende tidspunkt må I jo være mættede med rustaler, og I er naturligvis blevet mere og mere kritiske overfor alt det, man fortæller Jer. Men så kom jeg til at tænke på en erfaring jeg har gjort gennem 23 års arbejde med undervisning af studenter, og det er den, at det som regel er meget gavnligt at sige gang på gang, hvad man mener er af særlig vigtighed at indprente dem, og da jeg kom til at tænke på det, fandt jeg lidt trøst.

I skal altså nu til at studere, og jeg går ud fra, at I med jeres friske ungdom og alle jeres mange kræfter har sat Jer et højt mål for jeres Stræben, lidt hen i retning af det, Danmarks udødelige søn Nicolaus Steno udtrykte med ordene: »Det gælder om at omstyrte det falske, at befæste det sande, at oplyse det dunkle og at skaffe det ukendte til veje«. For den, der virkelig for alvor vil fordybe sig i sine studier og gennem alle de små enkeltheder efterhånden se en helhed vokse frem, vil der komme mange vidunderlige øjeblikke. Ikke sjældent hører man ældre mennesker sige: »Studietiden var den lykkeligste tid i mit liv«. Men for ret at føle denne lykke ved at studere er det naturligvis ikke nok med, at man er en læsehest; man må trænge tilbunds i sagerne og forstå og nøje tænke over det, man læser og hører. Overfladiskhed er en af vore slemme fjender. Men er vi så trængt ind i en sag og har forstået den fuldt ud, skønt den måske var vanskelig og voldte os kvaler, da kan vi være fristede til at juble højt. Det er i sådanne øjeblikke man kan forstå noget af den følelse, der må have fyldt Nicolaus Steno den dag, han nedskrev de berømte ord: »Pulchra sunt, quae videntur, pulchriora, quae sciuntur, longe pulcherrima, quae ignorantur«.

Men det kan jo ikke skjules, at der er utroligt meget, der vil forhindre os i vore studier. Ikke mindst i vor forjagede tid. Det vil I også meget hurtigt opdage; ja, I har nok allerede erfaret det i skoletiden. Det gælder om, at al denne uro, der er både omkring os og inde i os ikke tager magten fra os. Den er vist nok vor værste fjende. En norsk forfatter har sagt i nogle strofer kort og godt, hvad jeg mener:

Når aldri du unner
dig rast eller ro,
kan ingen ting vokse
og intet gro.

Selv om man ikke som Descartes har en ovn, man kan sætte sig ind i, eller som Malgaigne et tårn eller som Diogenes en tønne, kommer man til ret jevnlige at lukke af for sit kammer og sin radio og sin telefon. Ellers får man ikke musernes dans at se.

Men naturligvis må man puste under dagens arbejde. Man må sørge for tilstrækkelig søvn og hvile. Man må trække frisk luft og meget gerne dyrke en eller anden sport, som passer for en. Man må også

have stunder, hvor man driver. Vilh. Andersen siger i den fornøjelige bog: »Året og Dagen«, at det er »overmåde lykkeligt at kunne drive«; man må bare gøre det på den rigtige måde, så man »gror« derved. Han kalder det uvilkårlig livsudvikling. Den må man have med, men man må naturligvis passe på, at man ikke driver eller drømmer for meget bort af den også for unge kostbare tid. Når du studerer, sæt dig så i en ikke for magelig stol; væn dig ikke til at ligge på en divan. Ryg ikke for mange cigaretter; det giver tit hovedpine. Tag et koldt styrtebad om morgenen, hvis du kan komme til det, og hvis du ellers er sund og frisk. Det styrker nerverne og frisker vældigt op. Om søndagen kunde du i stedet for at sove længe gå i kirke og takke Vorherre for »livet og lyset«, visselig ikke nogen dårlig anvendelse af hviledagen.

Ja, man kunde blive ved med at give sådanne råd, men om de passer for dig, ved jeg ikke. Du bliver måske til noget stort ad ganske andre veje. Jeg må nøjes med at pege på de erfaringer, jeg selv har gjort.

Jeg vil slutte med at citere, hvad løjtnanten siger til Erasmus Montanus: »En lærd mand burde fornemmelig kendes fremfor andre derpå, at han er mere tempereret, modest og føjelig i sin tale end en ulærd.« Disse ord bør man lægge sig på sinde, men dog ikke overdrive føjeligheden, hvis det strider mod ens inderste overbevisning om ret og uret. I småtterier kan man give efter, og bør man visselig tit give efter, men i store sager, hvor det gælder noget, der er dyrebart for en, bør man stå fast, koste hvad det vil. Men hvad er stort og hvad er småt? Det må enhver nøje overveje med sin samvittighed, tagende alle de forhold i betragtning, under hvilke en afgørelse skal træffes. Det var en lille sag for Erasmus Montanus, om han skulde bøje sig i spørgsmålet, om jorden var flad eller rund, overfor de enfoldige, men så brave mennesker, han var iblandt. Det var i hvert fald en meget stor sag for jeres studenterkammerater fra Ribe Jens Thue Jensen og Helge Brock Iversen at være med i modstandsbevægelsen. Dem kostede det livet. Iversen skrev på sin dødsdag: »Sørg ikke over mig, for jeg synes kun jeg har gjort, som min samvittighed bød mig, og det må jo være det, man skal gøre her i livet.« Ja, så simpelt er det, men så meget kan det koste.

Mine unge venner! Gid I må få en god fremtid, i hvilken Jeres evner og kræfter frit må kunne folde sig ud til gavn for vort land og til ære for Jeres gamle skole.

Anders Thornval.

R. S. har i den sidste Tid haft god Medlemsfremgang, men der er en Del Medlemmer, særlig af de yngre Aargange, der glemmer at betale det lille Kontingent. Se at faa den Sag i Orden med Kassereren, Prokurist *Poul Andersen*, Ribe, thi uden Penge kan vi ikke arbejde.

Journalist *K. H. Rosenstand* har efter Indbydelse af Hejmdal holdt Foredrag om Hejmdals Historie i Anledning af Foreningens 85 Aars Fødselsdag.

Dansk Hjemstavnsforlag i Ribe (Aage Jacobsen) har udsendt det smukke Julehæfte »Jul i Vestjylland«. Blandt de mange gode Bidrag er en smuk Hyldest til Ribe af Forfatteren *Jørgen Bukdahl*, Student fra Ribe 1914.

Nielsen er død.

Vor gamle Ven. Ribe Katedralskoles tidligere Pedel,
Chr. Nielsen, er den 5. November død
78 Aar gammel.

Bag denne Meddelelse skjuler sig et lille Stykke af Ribe Katedralskoles Historie, thi for skiftende Generationer af gamle Elever fra Ribe Skole var Navnet »Nielsen« blev noget af en »Institution« med ca. 40 Aars Tradition.

Chr. Nielsen var født i Ribe, og hans Fader, Sillas Nielsen, var Pedel paa Ribe Katedralskole gennem 34 Aar og benaaded med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Sønnen fulgte ham i 1898 i Embedet, hvor han kom til at virke i 39 Aar. Han tjente tro og dygtigt under 5 Rektorer: Fritsche, Øllgaard, Julius Nielsen, Dr. Mortensen og Willumsen. Han var ikke nogen helt almindelig Pedel, men et Faktotum, en Hjælpsomhedens Aand overfor Rektorer, Lærere og Elever. Ja, ikke mindst Eleverne. De flokkedes om Nielsen i Skoletiden, og naar de drog bort og atter vendte tilbage paa Besøg, var deres Rektor eller Lærere maaske borte, men Nielsen var der. Han havde fulgt dem paa deres Løbebane. De havde ikke glemt ham, men han sandelig heller ikke dem. Breve blev vekslet og Besøg udvekslet. Det var en Fryd.

Ude i Byen havde Nielsen alle Dage et godt Navn, og hørte man til de heldige, kunde man i en Aarrække faa Nielsen som »major domus« ved sine Selskabsarrangementer. Det forstod Nielsen ogsaa. Han havde bl. a. opvartet kongelige Personer ved Festligheder i Ribe Amtsgaard. Han bar ikke for ingen Ting Kong Christian den Niendes Belønningsmedalje.

I 1937 nødvediggjorde et svigtende Helbred, at Nielsen maatte gaa af som Pedel, men han byggede sig et Hus ved Skolens Port og fulgte Skolen og Elevernes Liv som forhen, og i hans smukke Hjem, hvor han havde samlet skønne gamle Ting og gode Malerier, var gamle Elever kære Gæster, og da Nielsen fik Fortjenstmedaljen i Sølv, glædede alle gamle Venner sig.

Det sidste Aars Tid blev haardt for gamle Nielsen. I Januar blev han angrebet af Koldbrand i den ene Fod og laa 3 Maaneder paa Sygehuset. Siden kom han tilbage til sit Hjem, men maatte stadig kæmpe med Sygdommen, der i Forbindelse med et Hjerteonde bevirkede hans Død.

Med dyb og sand Vemod vil Meddelelsen om Niensens Død blive modtaget Landet over, hvor der vil blive flaget paa halv Stang i mangan gammel Ribestudents Hjerte. Thi de gamle Elever som ogsaa mangfoldige andre holdt af Nielsen som det trofaste og særprægede Menneske, han var. Hans Minde vil blive bevaret.

Jordefærden fandt Sted den 9. November under stor Deltagelse fra Sct. Catharine Kirke, hvor Pastor Nielsen talte. I Følget var Katedralskolens Lærere og de gamle Elever stærkt repræsenteret. Katedralskolens Fane var opplantet ved Kirken, og der var bl. a. signerede Kranse fra Ribe Katedralskole, Skolens Lærere og Ripenser-Samfundet.

Ved en efterfølgende Mindesammenkomst blev der talt af Niensens gamle Venner, Frisørmeister Pultz, Grosserer Bjørn, Hovedrevisor Johs. Dybdal, J. Thue, Holsted, og Ripenser-Samfundets Formand.

K. H. Rosenstand.

Fra Ripenser-Samfundet

Ripenser-Samfundet holdt ordinær Generalforsamling og Russammenkomst den 19. Oktober i Zoologisk Museums Auditorium paa Nørregade i København. Det blev en særdeles fornøjelig Aften.

Foruden yngre Aargange af Studenter saas af ældre bl. a. Rustaleren, Professor, Dr. med. A. Thornval, 49 Aars Student fra Ribe, Lektor Reinart Knudsen, Aarhus, Ribestudent for 51 Aar siden, Civilingeniør Knud Daugaard Peters, Lederen af Kødbyen.

Desværre havde Rektor Jørgensen faaet Forfald, men han sendte Hilsen. Skolens gamle Rektor, A. Willumsen, var kommet til Stede for at hilse paa gamle Elever. Han dirigerede efter opfordring Generalforsamlingen.

Formanden, Journalist K. H. Rosenstand, bød Velkommen og indledede med at mindes de i Aarets Løb afdøde Medlemmer og Venner af RS, nemlig: Ekspeditionssekretær, cand. jur. Erik Styrup, Forfatteren C. B. Detlefsen, fhv. Politinspektør, Chef for Københavns Opdagelsespoliti, Henrik Madsen, Borgmester H. Kaalhaug, Ribe, og Tandlæge Helge Nielsen. (Medlemmerne rejste sig).

Formanden aflagde derpaa Aarsberetningen, hvoraf det fremgik, at Sæsonen var indledet med den sædvanlige Januarfest paa Skolen i Ribe. I M.F. havde saavel Medlemmerne i København som i Aarhus haft Skovture, henholdsvis i Dyrehaven og Skovene ved Frijsenborg. Den 19. August holdtes den sædvanlige Sportsstævne og Sommermøde paa Ribe Katedralskole. Alle Arrangementer havde haft et vellykket Forløb.

Ved Afsløringen af Mindetavlen paa Mandø over Professor Eugen Warming havde Formanden nedlagt Blomster ved Tavlen. Warming var Ripenser-Samfundets første Formand. Endvidere var der sendt telegrafisk Hilsen til »Hejmdal«s 85 Aars Jubilæum. — Beretningen godkendtes.

Regnskabet aflagdes under Kassereren, Prokurist Poul Andersens Fravær af Formanden. Det balancerede med 1946 Kr. og sluttede med en Kassebeholdning paa 168 Kr. Det godkendtes.

Formanden, Journalist K. H. Rosenstand, genvalgtes enstemmigt.

Til Bestyrelsen genvalgtes stud. theol. O. Lindegaard og nyvalgtes Bankfuldmægtig Bech Hansen. Som Revisor genvalgtes Kontorchef P. Lerche Thomsen, Ribe, og nyvalgtes Grosserer Aage Jørgensen, København.

Man drøftede Veje og Midler til at forøge Medlemstallet, og det overdroges Bestyrelsen at fremkomme med Udkast til Revision af de gamle Love til næste Generalforsamling.

Man godkendte Bestyrelsens Valg af Student Frk. Rise Zerlang som Rusrepræsentant i Bestyrelsen.

Efter Generalforsamlingen samledes man omkring Smørrebrødsbordene i Professorstuen.

Her bød Formanden særlig Velkommen til Rustaleren, Professor Thornval og Aarets Russer.

Efter en smuk Sang af Agnes Filskov talte Professor Thornval i Spøg og Alvor smukt til de unge Russer, idet han ogsaa dvælede ved Barndoms minderne fra Obbekær og Skoleaarene i Ribe.

Derefter sang man en frisk Sang, som Lektor Reinart Knudsen skrev ved sit 50 Aars Studenterjubilæum.

Paa Russernes Vegne takkede Frk. Rise Zerlang.

Ingeniør Knud Daugaard Peters talte i hjertelige Ord for Ripenser-Samfundet. Han mindedes gamle Dage i Foreningen og rettede en Tak til Rosenstand, idet han adresserede Skaalen til Bestyrelsen.

Lektor R. Knudsen hyldede muntert de Unge.

Formanden takkede Professor Thornval og Daugaard Peters.

Fuldmægtig Bech Hansen talte for Ripenser-Samfundet. Iøvrigt blev der talt af Frk. Anna Binzer og Fuldmægtig Tang Petersen, der bad Formanden tage en Hilsen med hjem fra Forsamlingen til Rektor Jørgensen og Pedel Nielsen.

Stemningen var udmærket, og ved Kaffebordet bortloddedes to smukke Gaver, som Metalstøberiet Svea i Ribe havde skænket Foreningen, nemlig et Eksempplar af Ribe Askebægeret og Vægterstatuetten, der begge blev beundret. Lektor Karkov vandt Askebægeret og Daugaard Peters Vægteren. Endvidre havde man rivende Afsætning paa en Række Eksemplarer af det nydelige Hefte med Lektor Askgaards udmærkede Afhandling om Rektor Falster, som Bogtrykker Aage Jacobsen, Ribe, havde skænket Foreningen.

Saa gik Ribe-Snakken iøvrigt livligt, til man ved Midnat sluttede af med »Heimdal«s Slagsang »Sol er oppe».

K. H. Rosenstand.

Overretssagfører *Peter Paulsen*, København, er død 66 Aar gammel.

Han, der var Student fra Ribe Katedralskole 1905, var i en Aarrække en dygtig og initiativrig Formand for Ripenser-Samfundet, der med Taknemlighed vil blive mindet af de ældre Medlemmer.

En af Ribes mest kendte og afholdte Borgere, Landsretssagfører *M. C. Pontoppidan*, er den 22. November død 89 Aar gammel. Han var 1885—1920 Herredsfuldmægtig og til 1923 Dommerfuldmægtig og beklædte adskillige Tilidshverv. Han sad bl. a. i sin Tid i Byraadet.

Forsøgsforstander *Tind-Christensen*, Statens Markforsøg ved Ribe, er død 65 Aar gammel.

Malermester *Th. Christensen*, Ribe, er død 77 Aar gammel.

Murermester *M. Lauridsen*, Ribe, fyldte den 29. Oktober 70 Aar.

Lektor emeritus *A. Høst*, København, fyldte den 28. Oktober 80 Aar. Han, der var Adjunkt ved Ribe Katedralskole i en lang Aarrække til 1920, kom fra Ribe Katedralskole som Lektor til Borgerdydsskolen i København. Gamle Ribe-Elever vil med Glæde og Taknemlighed mindes Lektor Høst som den dygtige, livlige og noble Lærer. R. S. mindedes Fødselsdagen, idet Repræsentanter for Bestyrelsen mødte med Blomster fra Foreningen i Lektorens Hjem i København.

Rektor ved Frederiksberg Gymnasium, den fra Radioens Danskundervisning saa kendte *Erik Oksenvad*, fyldte den 27. November 50 Aar. Han er Student fra Ribe Katedralskole 1919.

Ribe Jernstøberi har taget sin store nye Emaljehal i Brug.

Adjunkt *Edelberg* har i Ribe Litteratur- og Fordragsforening holdt et interessant Foredrag om sin Deltagelse i Haslund-Christensen-Ekspeditionen til Afghanistan.

Det menes, at Turisterne har lagt 900.000 Kr. i Ribe i den forløbne Sæson.

Ribe Katedralskole har holdt Forældremøde. Desværre var Rektor *Jørgensen* sygemeldt. Han er nu i god Bedring. I hans Sted bød den konstituerede Rektor, Lektor *Blendstrup*, Velkommen. Rektor *Thure Hastrup*, Esbjerg, holdt et interessant Foredrag om moderne Kunst, idet han brugte en paa Skolen anbragt Vandrestilling som Anskuelsesmateriale. Iøvrigt blev der af Lektor *Krebs* og Adjunkt *Schmidt* gjort Rede for Lejrskolearbejdet.

Tidligere Direktør for Landbosparekassen i Ribe, *Marius Tobiasen* er død 80 Aar gammel.

Den 59aarige Ekspeditionssekretær i Socialministeriet, cand. jur. og dr. phil. *Jens Himmelstrup* er blevet dr. jur. Han er Student fra Ribe Katedralskole 1909.

Rektor *Jørgensen* har taget Rekreationsophold paa Sorøegnen.